ABRAHAM'S LOOFHUT.

„ABRAHAM'S LOOFHUT,"

OF

EEN LUSTIG ZOMERPRIEELTJE

WAARIN MEN

Alle soorten van verfrisschende vruchten vindt klaar staan

AANGERICHT

voor Joden ter bekeering

voor Christenen ter leering.

DOOR

PATER ABRAHAM A SANCTA CLARA

Augustijner Barrevoeter en Hofprediker aan het Roomsche Hof te Weenen.

OP NIEUW IN HET HOLLANDSCH BEWERKT

DOOR

KRUPHIOS en ONOMATOPOIOS.

EERSTE DEEL.

RIJSENBURG, PETIT & Co.

1879.

Stoomdruk van P. W. van de Weijer, Utrecht.

VOORREDE.

Op een heerlijken zomeravond, als de zon aan den verren horizon is ondergegaan; als de bloemen hare frissche geuren in volle stroomen uitademen en door een liefelijk koeltje geroerd hare hoofdjes vriendelijk buigen als wilden ze ieder „goeden nacht'' toeknikken; als de loome, de afmattende hitte heeft opgehouden, dan voorzeker is het aangenaam in een prieeltje neer te zitten en met verkwikkende vruchten zijn brandende dorst te lesschen. Welnu, lezer, zulk een rustplaats wordt u aangeboden in dit boekje. Hier kunt gij uwe ledige oogenblikken doorbrengen, hier vindt gij een menigte vruchten in bonte schakeering dooreen, hier kunt gij vrij naar uw welgevallen kiezen. Daarbij hebt gij dit nog voor, dat niet alleen in den zomer maar ook in den winter deze loofhut voor u gereed staat, in denzelfden groenen tooi gedoscht, met hetzelfde ooft, altijd even frisch, even

blozend, even lachend. Treed dus vrij en onbeschroomd naar binnen; aan het hoofd van de tafel zit de gastvrijheid, aan hare rechterhand de vroolijkheid, ter linkerzijde de gulle scherts. Dat het u hier zal bevallen hieraan twijfelen wij niet.

KRUPHIOS en ONOMATOPOIOS.

INHOUD.

Bladz.

ABRAHAM'S LOOFHUT.

„ABRAHAM'S LOOFHUT,”

OF

EEN LUSTIG ZOMERPRIEELTJE

WAARIN MEN

Alle soorten van verfrisschende vruchten vindt klaar staan

AANGERICHT

voor Joden ter bekeering
voor Christenen ter leering.

DOOR

PATER ABRAHAM A SANCTA CLARA

Augustijner Barrevoeter en Hofprediker aan het Roomsche Hof te Weenen.

OP NIEUW IN HET HOLLANDSCH BEWERKT

DOOR

KRUPHIOS en ONOMATOPOIOS.

EERSTE DEEL.

RIJSENBURG, PETIT & Co.
1879.

meer naar spijs begeeren, als zij begeert hebben naar het hemelsch manna en het brood der Engelen.

Een strijder kan niet zoo vurig om de overwinning bidden, als zij gedaan hebben om Jesus, die dood, duivel en zonde zou overwinnen.

Een naakte kan niet zoozeer om kleeren roepen, als zij tot Jesus geroepen hebben, dat Hij hun de plaats der onsterfelijkheid en het kleed der rechtvaardigheid zou schenken.

Een zieke kan niet zoozeer naar den geneesheer verlangen, als zij dit gedaan hebben naar den waren, geestelijken heelmeester Jesus Christus.

Een gevangene kan niet meer naar de vrijheid reikhalzen, als zij geroepen hebben tot Hem, om hen in de vrijheid des hemels te voeren.

Hun verlangen gedurende deze negen maanden.

Gedurende de negen maanden, dat Christus in de allerzuiverste Maagd Maria was, is uit hun mond niets anders gekomen, dan o! o! o! Adonaï! O Emanuël! O Vriend! En in de zes overige dagen van de maand Maart, omdat in dezelfde maand Adam, de eerste mensch geschapen werd en tevens het grootste onheil over het menschelijk geslacht is gekomen, toen hebben zij gezucht tot den tweeden Adam Jesus: Ach! dat Hij mochte komen en de schuld van den eersten Adam betalen.

In de maand April, daar de aarde in deze maand op nieuw zich opent en den naam van *Aperio ik open mij* voert, hebben zij tot Maria, die onbevlekte aarde, geroepen: O! dat zich eenmaal de Verlosser der wereld kome; „aperiatur terra. dat de aarde zich opene.''

In de bloemrijke Mei hebben zij geroepen: O! dat toch spoedig de uitgelezene bloem Jesus komen, door Wien zij *hoopten* in het hemelsche lusthof te worden overgebracht.

In de maand Juni, als de zon in het teeken der Kreeft is, hebben zij vurig gebeden: O! dat ons verlangen de kreeftengang niet neme.

In de maand Juli, die hooimaand genoemd wordt, zuchtten zij, omdat zij wel wisten, dat de zoon Gods na zijn geboorte op hooi zou worden neergelegd: Ach! dat Degene toch geboren worde, Die ons zal verlossen.

De maand Augustus was hen goed bekend, want omdat de beloofde Messias onder keizer Augustus zou geboren worden, hebben zij geroepen: Ach! dat deze maar de Augustus ware, onder wien de Heiland ons zal geopenbaard worden.

In de maand September, de herfstmaand waarin de appelen en andere vruchten rijp worden, hebben zij aan Adam's appel gedacht, die hen in het verderf gestort heeft: O! dat Hij maar kome, Die voor deze appel met zijn rozebloed boete.

In de maand October, de wijnmaand, hebben zij aan Christus gedacht, Die de ware wijnstok is, wier druiven in de pers des kruizes moesten uitgeperst worden: Ach! riepen zij, dat hij voorspoedig groeie en rijp worde.

In de maand November, als de winter begint en men het meeste noodig heeft, hebben zij reeds lang voordat God aan Mozes in de vlam van een doornbosch verscheen, gezucht en gewenscht: Ach! dat toch eenmaal dit vuur opkomt en ons verlichte.

In de maand December hebben zij dikwijls o! o! o! geroepen tot Jesus, den Zoon Gods, en omdat in deze maand de zon des hemels tot de diepste graad afgaat, hebben zij gezucht, dat in deze maand de Zon der goddelijke gerechtigheid mocht opkomen en den gewenschten dag, het eeuwig licht hun brengen.

Iets bizonders over de maand Mei.

Daar nu deze Aartsengelen in Gods huis en keizerlijke

hoofdkerk de heerlijke, schoone en nuttige aandacht der negenmaandelijksche verwachting van de geboorte Gods hebben voorgesteld, en van deze negen predicatieën mij de derde is toegekomen, daarom heb ik het raadzaam geoordeeld tot deze redevoering de derde maand, namelijk de liefelijke Mei, uit te kiezen. In deze maand immers verkrijgt alles kracht en leven, vroolijkt de aarde op en alle gewassen; de boomen ontvangen hunne bloezem, de tuinen hunne welriekende bloemen, de rivieren hun aangenaam gedruisch. In deze maand Mei ook heeft Maria, de zuiverste Maagd op aarde en de Oudvaders uit de aarde, dat is uit het voorgeborchte geroepen: o! o! o! Adonaï! O sterke heer en vorst van het huis van Israël! kom en verlos uw volk met uitgestrekte armen aan den stam des heiligen kruizes.

Het lichaam van Maria vergeleken bij een tuin.

In de aangename Mei pleegt men dikwijls iemand in den tuin te leiden en hem de welriekende bloemen te toonen. Wat was het lichaam van Maria anders dan een heerlijke tuin? Hortus conclusus een ingesloten paradijs ja, met duizend volmakelijkheden, waarin de edelste en kostbaarste bloem, Jesus van Nazareth, gelijk een schoone stokroos was opgeschoten, Hem tot Wien de gansche wereld en de Oudvaders in het bizonder zuchtten en riepen: O veni, o kom.

Waarom Adam en Eva door den duivel in de gedaante van een slang bedrogen werden.

Nu blijke het uit de H. Schrift, dat de helsche slang haar doodelijk venijn in ruime mate uitgespogen heeft tegen onze eerste ouders. Waarom verscheen hij in de gedaante van een slang? De bedrieger van een satan kon best om Eva te be-

driegen en te beliegen de gestalte van een ander dier aannemen; de adelijke dames hebben b. v. een bizonder welbehagen in de kleine spaansche hondjes, waarvoor men een zacht kussen laat maken en de beste brokken bestelt; of stel u de arglistige schelm eens voor in de gedaante van een papegaai, die met Eva een aardig gesprek houdt, om haar aldus tot zijn doel te brengen.

De booze vijand had zich ook in de gedaante van een Cacetoe kunnen voordoen, die gaarne praten, bijna zoo graag als de vrouwen; waarom heeft dan die booze schelm juist in de gedaante van een slang Eva doen zondigen? De heilige kerkleeraar Bonaventura legt ons de reden daarvan uit en zegt: Het is door den almachtigen God toegelaten, dat de valsche en bedriegelijke satan in de gedaante van een slang onze eerste moeder en ons met haar in de uiterste ellende heeft gestort, om hierdoor te doen verstaan, dat de eerste zondige overtreding onzer stamvaders gelijk is geweest aan een slangenbeet; want evenals een slang niet alleen bijt maar ook vergiftigt, zoo ook heeft de eerste zonde onzer ouders hen niet alleen, maar tevens ook ons allen vergiftigd; zoo heeft zij vergiftigd Abraham met zijn vrouw Sara, Isaac met zijn vrouw Rebecca, Mozes met zijn broeder Aäron en de gezusters Moria. Daar nu de vrome zielen der Oudvaders in het voorgeborchte der hel wisten dat zij vergeven waren door de erfzonde, en dat zij de oorzaak was waarom de hemel gesloten was, maar ook dat God in het zuivere lichaam van Maria de menschheid aangenomen had, daarom hebben zij gedurende de geheele maand Mei aan dezen satan gedacht en zich getroost met deze woorden:

> **Maria is een tuin, welriekend, wonderschoon,**
> **De stam die daarin groeit is Jesus, Godes zoon.**

De liefde voor de menschen.

Deze stam, die het venijn der erfzonde kan verdrijven,

hebben zij gewenscht, dat die de zoete stam Jesus zou zijn, omdat Hij zijn hoogen hemel heeft willen verlaten en in het zuivere lichaam van Maria nederdalen; iets waartoe zijn liefde Hem heeft gebracht.

Dat Hij zijne godheid met de menschheid vereenigde, dat heeft de liefde gedaan.

Dat Hij het rijk van zijn hemelschen Vader verwisselde met een koude stal en een arme kribbe, daartoe zette de liefde Hem aan.

Dat Hij midden uit het hart van Maria het bloed aangenomen en daarvan de menschelijke gedaante gekregen heeft, dat heeft de liefde gedaan; want het hart is de zetel der liefde.

Eene vergelijking met den grooten N.

Adam heeft met een ontzettende stem o! o! o! geroepen. Men weet dat in het A. B. C. de O na de N en de N vóór de O staat. Vroeger placht men iemand, die in zijn bovenkamer niet al te goed was een *Nar* te noemen met een groote N; zulke snaken zijn er een massa op deze wereld, en ze zijn van een sophistischen aart. In Italië, verhaalt men, was een zekere N. zeer verlangend er naar, dat zijn naam de geheele wereld door vermaard en gekend zou zijn; daarom ging hij 's nachts in de stad Padux de straat op met een ladder, penceel en inktkoker om zijn naam op de voornaamste huizen te schrijven; hij werd echter door de wacht gevat en daar men hem voor een dief en inklimmer aanzag, bracht men hem in de kast, en hadden gemeld penceel en inktkoker hem niet tot verontschuldiging verstrekt, zou hij en de ladder in een hachelijke positie gebracht zijn. Dit was voorzeker een zeldzame gek, daar hij niet begreep, dat de ladder zijn naam wel in het protocol des beuls kon gebracht hebben.

Verschillende dwaze inbeeldingen der menschen.

Van een ander wordt verhaalt, dat hij zich niets anders inbeelde of hij was een korrel tarwe, en zoo dikwijls hij een hen zag, begon hij luidkeels te roepen: ga weg, je zoudt me oppikken.

Meermalen beelde iemand zich voor vast en zeker in, dat hij de allerheiligste Vader was; in die verbeelding dan ook gaf hij, waar hij ging of stond, den zegen.

Daar was nog een andere, een echte zotskop van een vrouw, die door neêrslachtigheid zoozeer in sufheid verviel, dat zij zich inbeelde een heer te zijn en niet anders dacht, of haar man die een rechtsgeleerde was als deze iets geschreven of in een boek gelezen had, op hare processen studeerde; daarom sloot zij zich dikwijls een geheelen dag in haar kamer op, uit vrees voor het gerecht, opdat men haar toch maar niet mocht vinden.

Ik heb er een gekend, die zich uitgaf voor den vicaris van den heiligen Aartsengel Michaël; hij sprak dan ook altijd over zijne vrienden, de Engelen, die hij naar hun rang wist op te noemen, zoo als: Michaël, Gabriël, Raphaël, Uriël, Jedihiël, Modoniël, en als men hem vroeg wie deze Modoniël was, dan gaf hij ten antwoord: deze onderwijst de eenvoudige boeren en lompen jongens, en leert hen de mode welke complimenten en kushandjes zij moeten maken als zij voor de eerste maal in den hemel zullen verschijnen en aan de goddelijke Majesteit gepresenteerd worden.

Nog een ander, was zoo vol van phantasieën en rare ideeën, dat hij geloofde zijn geheele lichaam was van glas; als iemand bij hem wilde komen begon hij jammerlijk te schreeuwen, en voor zich zelven deed hij zijn best tegen niets aan te stooten, uit vrees, dat zijne geheele ribbekast in stukken zou vallen.

Men vindt in de voornaamste steden gekkenhuizen, waarin men de zinnelooze menschen opsluit. Zoo ging eens in een gekkenhuis te Munchen in Beijeren een vreemde pater, dengene, die het opzicht over deze krankzinnigen had, eens beproeven, om te zien of een verstandig mensch onder zoovele gekken wel ongeschonden kon blijven. De pater zag deze persoon voor een bescheiden en vernuftig man aan, iets wat men naar zijn praten ook zou zeggen. Hij toonde aan dezen goeden pater allerhande zinneloozen: Zie, eerwaarde pater, sprak hij, daar is een nar, die meent, dat zijn mond een staldeur is, daarom gaat hij op zij als hem hooiwagens ontmoeten, bang zijnde dat anders de hooiboer hem misschien met wagen en paard in den mond zou rijden.

Hierna kwam het gesprek eensklaps op een ander; deze nar, sprak de opzichter, beeldt zich met alle kracht in, dat hij de propheet Jonas is, die aan de Nineviten de boetvaardigheid moet prediken, maar alle visschen ziet hij voor walvisschen aan, daarom durft hij geen visch aanraken, daar hij vreest dat de kleinste kikvorsch hem mocht opslokken. Dat is een nar. Nadat nu de opzichter aan den pater meer dergelijke narren getoond had, kwamen zij eindelijk bij een boerenknecht, die bezig was met hout te laden. Als nu de pater vroeg wie deze was, liet de opzichter een zucht en sprak: Ach! pater deze is de grootste aartsnar, die er loopt, want hij zegt, dat hij de Aartsengel Gabriël is, die aan Maria de groetenis gebracht heeft, en ik, lieve pater, ben God de hemelsche Vader, en weet er niets van. Nu, zeide hierop de pater, ik heb nu ook met een nar te doen gehad, nam vriendelijk afscheid en ging heen.

Alzoo vindt men er met de groote N. verschillende Narren wijze Narren, verblinde Narren, dwaze Narren, lompe Narren, verbrande Narren, visch-Narren, tafel-Narren, geld-Narren, wereld-Narren, vrouwen-Narren, booze Narren, varkens-Nar-

ren, drink-Narren, wijn-Narren, haver-Narren; maar onder alle was de grootste, de stok-Nar Adam.

Adam verkoopt de genade Gods, de onschuld der ziel, het aardsche paradijs, de edele vrijheid, het meesterschap over de natuur, de onwaardeerbaarste genoegens, ja de hemel zelfs, de eeuwige glorie, het edelste goed; en dit alles geeft hij over voor een appel; o Nar, o Nar! Nu wordt hij een vijand van God, een vriend van den duivel, een verworpen hemelburger, een slaaf van de hel, een onderdaan van dood en ellende, een vijand der Engelen, een verworpeling van satan, een spijs der wormen, en dat voor een appelbeet; nu deze was terech een met de groote N, Adam met de N. Nu wat volgt op de N in het alphabet? Dan volgt de O. Is nu Adam zinneloos geweest? Of is hij er een met de groote N die terstond O zuchtte? Juist, zoo is het; want toen hij het gebod Gods had overtreden, heeft God hem aanstonds zijn toekomstige menschwording en komst op de wereld geopenbaard, en zeker heeft Adam gewenscht en geroepen: o! o! o! Adonaï! Heer! kom toch, en verlos mij door uw goddelijke kracht van de zware band, waarin ik ben gekluisterd; Heer! kom en verlos het geheele menschelijk geslacht met uitgestrekte armen aan het kruis! Men mag gerust aannemen, dat toen de Engel aan Adam openbaarde dat God nu als een klein kind in het heilig lichaam van Maria tegenwoordig was, dat Adam toen, omdat in de Mei alle boomen en bloemen groeien en bloeien, dikwijls geroepen heeft: O Adonai! Heer nu bloeien alle boomen, en ik weet dat Gij ons aan een boom zult verlossen; och kom dan, en kies er een voor U uit, opdat Gij door het hout moocht betalen, wat ik door het hout heb misdreven.

Wonderlijke geschiedenis van een gierigaard.

De vermaarde Jesuit Strengelius verhaalt van een gierigaard,

dat deze niet wist waar hij zijn geld zou verbergen, opdat noch zijn vrouw, noch iemand anders het mocht vinden; eindelijk valt zijn keus op een boom. Hij gaat naar een bosch, klimt in een boom, die van binnen hol was, verbergt het geld er in en dekt het met de schors weer dicht, meenende, dat het goud alsdus goed bewaard was. Intusschen werd zijn buurman doodarm en zoodanig door zijn schuldeischer vervolgd en geplaagd, dat hij aan zijne ellende geen eind zag; in hoop vervallen wilde hij zijn verdriet doen ophouden, neemt een strik en loopt naar het bosch om zich te verhangen. Men weet door welk toeval het gebeurde, dat hij juist in die boom klom, waarin het geld verborgen was, spoedig is de strik vastgemaakt en om den hals geslagen; maar voor dat de ongelukkige zich naar beneden wil werpen, ziet hij in den boom en bemerkt iets, dat daar glinstert, hij grijpt.... en tast op een zak met geld. „Hola," roept hij, mij dat vischje, nu zal ik het hangen wel laten," maakt spoedig de strik van den hals af en laat hem aan de boom hangen. Toen nu op zekeren tijd de gierigaard zijn schat eens wilde natellen, kwam hij bij den boom, klimt er haastig in, kijkt naar beneden.... en ziet niets! Ach! roept hij uit, de vogel is er uit gevlogen; ach, wee! alles wat ik door de arbeid en moeite van vele jaren bijeen verzameld had, is nu weg! nu heb ik arme Nar niet zooveel meer, dat ik een strik kan koopen om mij te verhangen!" Terwijl hij zoo kermt, ziet hij rond zich om, ziet een strik daar hangen, bindt die spoedig om zijn gierige hals en verhangt zich. Een wonderbare boom was deze; den een heeft hij het geluk, den ander de strik gebracht; aan de een het heil aan den ander het touw; den een hielp hij uit den nood, den ander in den dood, de een vond er de vreugde, de ander verdriet, den een benam hij het leven, den ander schonk hij het leven.

Natuurlijk wist Adam wel, dat het met den boom des levens

even zoo zou gaan; het is waar, dat de dood en de booze vijand dezen boom tot verderf hebben gesteld, terwijl ze meenden alle menschen daarop te kunnen wurgen en het leven der ziel benemen, maar toch zal het tegendeel geschieden; de booze vijand zal zelf aan den boom gedood en de macht hem ontnomen worden, daarentegen zal de mensch, die er de schat in vindt waarmede hij bij God zijn schulden kan betalen, gelukkig worden. Ja, Adam zegt met een prophetischen geest, dat Jezus aan denzelfden boom zal worden gekruist, en hem en alle menschen verlossen.

Joannes de Monte Villa schrijft, dat volgens de meening der wijzen in Griekenland Adam, toen hij zwak en ziekelijk was, een zijner zoons naar den Engel in het paradijs zond, met het verzoek wat olie te mogen halen uit den boom der barmhartigheid om de ziekte zijns vaders daardoor te genezen; de zoon kwam bij den Engel, maar deze liet hem niet binnen, zeggende dat er zulke olie niet te krijgen was. Nogtans in plaats daarvan gaf de Engel hem drie appelpitjes, die hij zijn vader in den mond zou doen, voordat hij hem ter aarde bestelde; als nu een boom, uit deze pitjes zou opgroeien en vruchten dragen, zou zijn vader van zijn ziekte hersteld worden.

Van den boom, die uit den mond van Adam is gegroeid,
is het kruis van Christus gemaakt.

Toen de zoon terugkwam vond hij zijn vader reeds dood; hij legde nu volgens het woord des Engels de drie pitjes in den mond zijns vaders, en uit deze drie pitjes groeide een boom, waarvan het kruis van Jezus Christus gemaakt is, die aan Adam en aan alle menschen de verlossing heeft gebracht. Daar nu Adam dit voorzag, riep hij om Jezus, toen die nog in het lichaam zijner moeder was; o! dat Hij toch kome en geboren worde! Deus domus *Israël*, o God geleider van het

huis van Israël! o wederbrenger des heils! veni, kom en verlost mij met het geheele menschelijk geslacht. Zoo heeft Adam geroepen, omdat hij dacht, dat het kind Jesus in de maand Mei zou komen en aan den groenen boom het heil der geheele wereld bewerken.

Degenen, die goed kunnen rekenen, weten zeer wel dat de o een nul is en niets beteekent, ja al stonden er ook honderd duizend o's en nullen in uw schuldboek naast elkander en geen andere cijfer er bij, gij zoudt u niet behoeven te verbergen voor de schuldeischers. Daarom liet Aloijsius, een zeer geleerd Kardinaal, een zinnebeeld van o's en nullen op zijn tafel schilderen en er bij schrijven: per se nihil, multum autem si addideris, dat wil zeggen: deze o's en nullen beteekenen op zich zelven niets, maar zet er één enkel streepje voor en het zal een groot getal uitmaken. Zooveel oudvaders en zielen als er in het voorgeborchte der hel waren, zoo veel o's weergalmden er ook, een ieder riep: o! o! Adinai! O Heer! kom toch eens uit Maria's schoot en boet de oude schuld van Adam; o sterke God der genade! koop de zielen terug, die verloren zijn; en zoo was het vier duizend jaren lang niets anders als o! o! Wat verlangden dezen naar Jesus, vooral toen Maria reeds zwanger was; van af de maand Maart tot Mei hebben zij zonder ophouden geroepen: dat toch Christus in deze maand Mei mocht komen, en gelijk in de maand Mei de zon in het teeken der Tweeling is, zoo was ook hun eenigste verlangen, dat uit het lichaam van Maria de zon der gerechtigheid in zijn dubbele, de goddelijke en menschelijke natuur mocht voorkomen en met zijn aangenaam licht hen vervroolijken en zegenen.

Onder die Patriarchen was Job, die wel wist, dat, even als hij naar ziel en lichaam veel had geleden, zoo ook Christus zou lijden om des menschen wille.

Daar was David, die wist dat Christus door de menschen

zou vervolgd worden, even als hij door Saul was vervolgd.

Daar was Daniël, die niet had vergeten, dat hij den hongerigen leeuwen als buit was voorgeworpen, en wist dat ook Christus aan de grimmige leeuwen, de Joden zou worden overgeleverd om de menschen.

Daar was Joseph, die voorzag, dat gelijk hij door zijne broeders verkocht was, zoo ook Christus door zijn leerling zou worden verkocht om de menschen.

Daar was Eleazer, die zich nog wel herinnerde, hoe smadelijk hij door de boeven bespot was, even zoo zou ook Christus door het joodsche volk worden bespot om de menschen.

Daar was Abner, die niet had vergeten hoe valsch hij was beschuldigd, Christus zou ook valsch worden aangeklaagd door de hoogepriester om de menschen.

Daar was Samson, die wist, dat even als hij door de Philistijnen was geboeid en gekweld, zoo ook Christus door de Hebreeuwen zou gebonden worden om de menschen.

Daar was Jeremias, die eens van zijne kleederen was beroofd; Christus zou ook van zijne kleederen worden beroofd voor de menschen.

Daar waren de Machabeeën, die wisten, dat gelijk zij waren gekruizigd, zoo ook Christus aan het kruishout zou worden genageld om de menschen.

Daar was Abel, die onschuldig was gedood; Christus zou ook als een onschuldig Lam worden omgebracht ter wille der menschen.

Daar was eindelijk Jonas, die nog wel wist dat hij drie dagen in den buik der walvisch had doorgebracht; ook Christus zou drie dagen lang begraven liggen in de schoot der aarde voor de menschen.

Dewijl nu al deze heilige Oudvaders in het voorgeborchte een groot verlangen hadden *in hun* gemoed, dat het aller-

liefste Kind Jesus dit alles tot hunne verlossing zou willen lijden, daarom hebben zij allen tegelijk hunne stemmen verheven en geroepen: O! duizendmaal gewenschte geboorte des Heilands! Haast U te komen, o Adonai! O Heer ontferm U onzer!

De O is een ring. Zeldzame geschiedenis van een tooverring.

De O was niet alleen bij de Patriarchen het wenschen, maar zelfs ook bij Maria.

De O is gelijk aan een ring. Franciscus Petrarcha verhaalt van zeker keizer, dat deze na het overlijden zijner vierde gemalin met verschillende vrouwspersonen in omgang raakte, en even als niemand zonder gebreken is, de beste wijn klagers vindt en de zuiverste tarwe onkruid heeft, zoo ook werd hij bizonder verliefd op een gemeene deern, hij verwaarloosde zijne rijkszaken, daar hij al zijn tijd bij dat vrouwspersoon doorbracht, en noch bidden, noch goede raad, noch tranen konden hem bewegen hiervan af te zien. Ofschoon nu de dolle en blinde liefde hem de ooren had gesloten voor alle vermaningen en raadgevingen, werd toch eindelijk door eene onverwachte gebeurtenis deze ergernis en schande weggenomen, namelijk door den dood van dit vrouwspersoon. Er was dus aan het hof een groote, maar geheime vreugde, die echter nog grooter leedwezen na zich sleepte, daar men den keizer zoozeer door verdriet zag aangegrepen dat hij in zwaarmoedigheid verviel; en daar zijne dwaasheid zelfs na den dood nog niet verminderd was en hij het koude lichaam niet kon vergeten, liet hij het met welriekende specerijen balsemen, met de schoonste kleederen uitdosschen, daarna in zijn kamer brengen en daar nederzetten. Er was geen uur van den dag, of hij ging deze doode deern bezoeken, ja sloot zich menigmaal in de kamer op, liet niemand zelfs de gezanten van

vreemde vorsten niet bij zich toe, en had met dit onbezielde wezen zijn grootste vreugde en welbehagen; alsof zij hem kon antwoorden, verhaalde hij haar zijn gewichtigste rijkszaken, vroeg haar om raad, kuste haar de handen en hield allerhande verliefde gesprekken met haar. In deze hoogst beklagenswaardige toestand des keizers, nam de heilige bisschop van Keulen zijn toevlucht tot God, en smeekte dikwijls met tranen in de oogen, dat Hij toch eens deze ongehoorde, ergerlijke en dolle liefde wilde breken. Wat geschiedt er? Op eenmaal komt er een stem van den hemel, die zegt; neem weg, wat dat wijf onder de tong ligt. Als nu de keizer op zeker keer afwezig was, sloop de bisschop in het kabinet, zocht het wijf onder de tong en vond een ring, waarin een steen was ingelegd; toen de keizer weer in zijn kabinet kwam om zijn geliefde te bezoeken, ontstelde hij zoodanig bij het aanschouwen van dat afschuwelijke lijk, dat hij het zelfs niet durfde aanraken, maar aanstond bevel gaf het weg te halen en te begraven. Hieruit leidde men af, dat de ring van dat vrouwspersoon een betooverende kracht moet gehad hebben, daar hij het hart des keizers zoozeer tot liefde getrokken had.

Met dit slechte en onkuische wijf is Maria geenszins te vergelijken. Zij is de gezegende onder de vrouwen, de zaligste Maagd, die in heiligheid alle menschen overtreft, waarin de wijsheid der propheten, de ijver der apostelen, de standvastigheid der martelaren, de godsvrucht der belijders, de zuiverheid der maagden, de onschuld der Engelen, de liefde der Seraphijnen, de klaarheid der sterren, de glans der zon heerlijk uitschittert; Maria is boven allen verheven. Niettemin is zij tegenover God, onbegrijpelijk en onvergelijkelijk als Hij is in alles, slechts een arm schepsel, een dienstmaagd, zoo als zij zich zelve noemt. „Ecce ancilla Domini" „ziet, ik ben de dienstmaagd *des Heeren.*" *Hoe* komt het dan, dat de

groote, oneindige eeuwige en Allerhoogste God in deze maagd en dienares zoozeer zijn welbehagen vindt dat Hij zijn Hemelsch koninkrijk verlaat en in haar lichaam zijn woonplaats uitkiest? Waarom viel Gods keuze niet op de rijke koningin van Saba, op de schoone Esther, de vorstelijke Sara of de kuische Sebille? Waarom op Maria? Omdat Maria in haar mond en hart een ring gedragen heeft, die God tot liefde heeft getrokken; die ring was een O, namelijk het wenschen. Daar zij voor drie jaren zich in den tempel had opgeofferd en den meesten tijd daar besteedde met bidden en het lezen der heilige Schrift, die zij, door de genade des H. Geestes verlicht, volmaakt verstond, en daar zij daaruit begreep, dat de tijd spoedig was aangebroken, waarop God had beloofd op de aarde te zullen verschijnen — daarom was haar verlangen nog vuriger, zoodat zij duizendmaal de handen ten hemel hief en met een vol gemoed zuchtte en bad: O God! verlos het volk van Israël; O God van Abraham, Isaäc en Jacob, kom en bezoek uw verloren schapen. Dewijl dan Maria deze ring, deze O op en onder de tong had, had God zulk een welbehagen in haar gevonden, dat Hij eindelijk uit den hemel is nedergedaald en uit haar de menschheid heeft aangenomen. Zoodra deze onbevlekte Maagd bevrucht was met dit goddelijk kind, heeft zij gedurende al dien tijd geen smarten geleden zooals andere vrouwen, integendeel was zij vol van hemelsche genoegens en in gedurige verrukking, zoodat haar hart de zoetste vreugde genoot; zoo lang zij bevrucht was, blonk haar aangezicht als de glansrijke zon, zoodat Joseph zelfs haar niet dan met de grootste verwondering kon aanschouwen. Doch ofschoon zij met deze kostbare vrucht zulk een groote vreugde genoot, zoo wenschte zij nogtans dezen Verlosser ter wereld te brengen, Die het menschelijk geslacht zou verlossen, zoozeer was zij verlangend naar de *redding der menschen*, dat zij gaarne haar hart van deze god-

delijke zoetheid wilde laten berooven, als de menschen maar heil en verlossing mochten ontvangen.

De wonderlijke Remonstrans.

Met welk een vreugde Maria Jezus in haar hart gedragen heeft, is hieruit op te maken, dat zij hem waarschijnlijk nu nog, en dat voor eeuwig in haar schoot mag dragen; want Maria, de allerheiligste Maagd heeft aan de H. Brigitta zelve geopenbaard, dat zij kort voor haar overlijden de H. Hostie nog ontvangen heeft, en wij weten dat dit het waarachtig lichaam is van Jesus Christus, haar Zoon, onder de gedaante van brood verborgen; na deze nuttiging is Maria aanstonds gestorven.

De geleerde Gersur zegt, dat zoolang de gedaante van brood in den mensch aanwezig is, zoolang ook God met ziel en lichaam, met godheid en menschheid in hem rust; welnu deze gedaante van brood der H. Hostie is nog in Maria tegenwoordig, want toen zij die ontving is zij aanstonds verrezen, zoodat de gedaante in haar niet heeft kunnen verteeren. Na den dood heeft zij ook niet kunnen vergaan, daar Maria's heilig lichaam aan het bederf niet was onderworpen, zoodat men in eene heilige veronderstelling zeker mag aannemen dat in de allerheiligste Maagd Maria, als in een geestelijke tabernakel, nu nog is en ook eeuwig blijven zal de heilige, geconsacreerde Hostie, dat is Jesus Christus onder de gedaante van brood.

Hieruit nu kan men opmaken, hoe gaarne Maria den zoon Gods in haar hart heeft gedragen toen zij bevrucht was, omdat zij haar allerliefste Zoon in den hemel eeuwig hoopte te dragen; niettemin heeft zij gedurende al die negen maanden ieder oogenblik gewenscht en gezucht: O! dat hij eens geboren worde; o! dat deze gebenedijde Adonai en Koning kome om de geheele wereld te verlossen.

Een letter is ook een woord.

Met één enkele letter kan men veel schrijven; S is maar één letter, maar is zooveel als een geheel woord Ess; E is ook maar één letter en beteekent een geheel woord Eer; W is maar één letter en toont ons een smartelijk Wee; X is maar één letter, maar een bezwaarlijk woord, daar het een kruis beteekent; daarentegen is de O een roepende letter en is zooveel als een bevel; O beteekent: houdt op! zwijg! Daar dan zooveel o's uit den mond van Patriarchen en van Maria voor de geboorte van Christus zijn geklonken: o kruis! o verschijn! zoo is er onder zooveel ontelbare o's ook een geweest, die een bevel was van God: o staat stil! o houdt op! en dusdanige o's waren inderdaad bij de gezegende Maagd Maria.

Strenge rechtvaardigheid Gods onder het Oude Verbond.

Als men overweegt hoe streng Gods geregtigheid onder het Oude Verbond is geweest, dan ziet men dat God zich in die dagen van tijd tot tijd toornig heeft getoond en steden en volkeren vreeselijk gestraft.

Het vuur.

Zoo heeft Hij, Gen. cap. 19 de vijf steden Sodoma, Gomorrha, Adama, Seloim en Hegor door zwavel en vuur verteerd, daar onder hen voornamelijk vijf zonden heerschten: hoovaardij, nijd, gulzigheid, luiheid en de schandelijke zonden tegen de natuur.

De lucht.

Onder het Oude Testament, Jes. cap. 36 vs. 36 heeft God *den* koning Senacherib met vergiftigde lucht gestraft, waardoor

zijn geheele leger, honderd vijf en tachtig duizend man groot door de pest werd aangestoken en in één nacht te gronde ging en 's morgens voor de wallen der stad lag verslagen, daar Senacherib God lasterde en aan zijn valsche goden offers opdroeg.

Het water.

Onder het Oude Testament Gen. cap. 7 vs. 24 heeft God het geheele aardrijk gedurende honderd en vijftig dagen in het water bedolven en zooveel millioenen van menschen gedood, omdat de boosheid der menschen groot was op aarde en al hunne gedachten ten kwade geneigd.

De aarde.

Onder het Oude Testament Num. cap. 16 vs. 23 heeft God de booze Dathan en Abiram gestraft, door de aarde onder hunne voeten zich te doen openen en hen te verslinden, zoodat zij aldus levend in de hel zijn gevallen, omdat zij tegen Mozes en Aäron een oproer verwekt hadden.

Onder het Oude Testament Daniël cap. 4: 28 heeft God den koning van Babylon, Nabuchodonosor gestraft, daar hij uit zijn koninkrijk werd verjaagd en zeven jaren in de wildernis met de wilde dieren moest leven en gras eten gelijk een os, omdat zijn hoogmoed geen koning boven zich wilde erkennen.

Onder het Oude Testament Exod. 14: 24 heeft God Pharao, den koning van Egypte gestraft, door zijn geheele leger in de Roode zee te doen verdrinken, dewijl hij de Israëlieten vervolgde en hen in de vorige slavernij wilde terugvoeren.

Onder het Oude Testament II Reg. 18: 14 heeft God den koninklijken prins Absalon gestraft, toen hij tusschen hemel en aarde aan zijn haar is blijven hangen en door Joab met

drie pijlen doorstoken, omdat hij als een oproermaker zijn vader van den troon wilde verjagen en hem den kroon van het hoofd en den scepter uit de hand wilde ontweldigen.

Onder het Oude Testament Gen. 24 heeft God tweehonderd en vijftig mannen gestraft, die door het vuur werden gedood, omdat zij deel namen aan een oproer tegen Mozes, in plaats van als wijze mannen het volk een goed voorbeeld te geven en de weerspannigen te straffen. Het is klaarblijkelijk, dat God onder het Oude Verbond geen zonde ongestraft heeft gelaten.

De propheet van Juda II. Koningen: 13, een afgezant van koning Jeroboam, heeft tegen Gods bevel de vasten gebroken, en is daarom op zijn terugtocht door een leeuw verscheurd, die evenwel den ezel van den propheet ongehinderd heeft laten staan.

David II. Kon. 24, wilde gaarne weten hoeveel strijdbare mannen er in zijn leger waren; daarom liet hij een optelling doen, die aan God echter zoozeer mishaagde, dat Hij zeventig duizend menschen door de Philistijnen heeft laten dooden.

Maria, de zuster van Mozes heeft tegen haar broeder gemord om diens vrouw Morin, en God heeft haar gestraft, door haar op hetzelfde oogenblik van hare lippen te berooven.

Bespotting.

Kleine kinderen uit de stad Bethel verstouten zich om den propheet Elias voor kaalkop uit te schelden, en God laat twee beeren uit het bosch komen, die twee en veertig dezer jongens verscheuren.

De koningin Jesabel 4 Kon. 9, versierde haar hoofd om den koning Jehu bij diens intocht door vleierij tot zich te trekken, maar zij werd uit het venster neer geworpen, door de paarden vertrapt en eindelijk door de honden verslonden,

die niets over lieten als de hersenpan, de voeten en de voorste deelen der handen.

Zoo streng heerschte in dien tijd de goddelijke gerechtigheid, en er was niemand, die haar de O durfde toeroepen: O! houd op, sta stil, goddelijke toorn!

Maar onder het Nieuwe Verbond is Gods strenge rechtvaardigheid opgehouden; Hij regeert nu op eene andere wijze. Mat. 26: 72.

Petrus verloochent Hem driemaal; Hij straft hem niet, maar aanschouwt hem met liefde.

Maria Magdalena was een openbare zondares; Hij bestraft haar niet, maar laat zich nog van haar de voeten wasschen. Luc. 7: 37,

Judas levert Hem ter dood over; Hij straft hem niet, maar laat zich nog door hem kussen. Marc. 14: 10.

Zacheus woekert en besteelt de arme menschen; God straft hem niet, maar gaat hem nog bezoeken. Mat. 9.

De Joden slaan Hem aan het kruis, en Hij bidt nog voor hen. Luc. 23. Zoo groot was zijne barmhartigheid. Wat bewoog God daartoe, dat Hij zich zoo streng onder het Oude en zoo milddadig onder het Nieuwe Verbond heeft getoond? Maria is de oorzaak daarvan; want zoodra God in het allerzuiverste lichaam van Maria was ontvangen, heeft zij van het oogenblik af de goddelijke gerechtigheid toegeroepen: o! sta stil! houd op, vergramde God!

Galeus schrijft, dat de kinderen gewoonlijk de natuur en de genegenheden der moeder aannemen, als b. v. de moeder spoedig in toorn geraakt, zal het kind ook zulke neigingen krijgen; het eene kind hoort gaarne de lof zijner moeder, het strekt heel gauw de handen uit tot het gebed, en ziet het een arm mensch, dan spoedt het zich voort hem een aalmoes te geven; dit is geen wonder, want de moeder is een vrome, godvruchtige vrouw, die geen arme zonder aalmoes laat heengaan. Het

ander kind laat den armen of dienstboden terstond de vuist zien en dreigt hen dikwijls met stokslagen en is stug en nijdig tegen hen; dat komt omdat de moeder meer medelijden heeft met de redelooze dieren, dan met de dienstboden, en liever hare oude prullen van de mot laat opvreten, dan de armen er mede te kleeden.

De kinderen nemen den aard hunner moeder aan.

Aldus zijn dikwijls de kinderen evenals hunne moeders; daarom zegt de philosooph: filiï matrizant, dat is: de kinderen zijn gelijk aan de moeder. Zoo groote kracht heeft de moedermelk, want gelijk men weet, krijgt een lam, als het in zijne jonkheid aan een geit zuigt, geen goede wol, maar geitenhaar. Dewijl dan Maria de allerzachtzinnigste en allermildadigste maagd geweest is, heeft ook God, zoodra Hij in haar is gekomen, het menschelijk lichaam uit haar aangenomen en het voedsel en de melk van haar genoten heeft, diezelfde neiging zich eigen gemaakt, en omdat Hij geen vleeschelijken vader had, maar zijn geheele menschelijke natuur uit eene maagd aannam, daarom ook heeft hij een vrouwelijk karakter gekregen, zeer mededoogend en mildadig gelijk Maria. De ondervinding bewijst en de natuurkunde leert ons: dura terminantur termino, liquida alieno, dat is: wat hard en stijf is, blijft zoo, al legt men het ook waar men wil. Zoo blijft b. v. een degen uit de schede evenzoo hard als in de schede; maar wat zacht is, kan een andere gedaante aannemen, b. v. wijn en olie, in een rond glas gegoten, neemt ook die ronde gedaante aan; in een vierkant glas, de vierkante gedaante. Onder het Oude Verbond was God hard gelijk een degen, daar Hij tot aan de vier hoeken der wereld gestadig donderde en de daarop wonende menschen, zoodra zij gezondigd hadden, streng strafte. Insgelijks heeft hij een vierkante gedaante gehad, waarin de zondige

menschen zich dikwijls ellendig hebben neergeworpen; maar nu Hij uit het lichaam van Maria de menschelijke natuur aangenomen heeft, is Hij niet meer zoo hard als een degen, maar zoo zacht als olie geworden; derhalve is in den nacht van Zijne heilige geboorte in den stal eene fontein ontstaan, waaruit niets als olie is gevloeid; ook heeft hij willen geboren worden met den olijftak des vredes in de hand, toto orbe in pace composito, terwijl de geheele wereld een zoete vrede genoot.

Daar dan de goddelijke toorn onder het oude Testament zoo groot was, maar nu niet meer, ofschoon er nog wel zulke groote zonden bedreven worden als in Sodoma en voor den zondvloed, ja er evenveel godslasteraars zijn, oproermakers, hoovaardigen, afgunstigen, valschheden, ongerechtigheden en verder alle zonden, die maar gedacht kunnen worden — daarom kan ik met grond zeggen, dat Maria Gods straffen tegenhoudt, door uit te roepen: „O, houd op, goddelijke gerechtigheid en straf nu voortaan de wereld niet meer." Ook Job, dat toonbeeld van geduld, heeft het oog gehad op den Christus, toen hij deze troostvolle woorden uitriep: „Ab infantia mea mecum crevit miseratio ab utero matris meae egressa mecum;" dat wil zeggen: „De mededoogenheid is van Mijne geboorte af met Mij opgewassen, zij is met Mij uit het lichaam Mijner moeder gekomen."

Al deze dingen hebben zonder twijfel de patriarchen door prophetischen blik gezien en geweten, dat hun zoo'n milddadige God en Christus zoude geboren worden, en toen zij vernomen hadden, dat Hij reeds in Maria nedergedaald en zij met Hem bevrucht was, hebben zij de maanden, weken, dagen, uren en minuten geteld en nieuwe begeerten in hun hart gevoeld; en ik houd het voor zeker, dat zij nooit meer hebben verzucht dan in Mei, daar in dien tijd het groene land de groene kleur van de hoop beteekent; de hoop nu heeft in zich de begeerte, aldus hebben zij gedurig verlangd en gesmeekt naar Jesus.

Zij hebben er aan gedacht, hoe de roede van den hoogepriester Aäron op eene wonderdadige wijze is begonnen te bloeien en dat zij de afbeelding was van de menschwording.

Zij hebben er gedacht Exod. 2 : 3, dat het biezen korfje van Mozes de voorafbeelding was van de kribbe; om die reden zijn hunne verlangens naar de geboorte van Christus het hoogst geklommen, terwijl zij riepen: o! Adonai, veni, o! Heer kom en verlos ons.

De o beteekend de zon; daarom maken de astrologen als ze zonneschijn willen schrijven, een o; ook de patriarchen hebben zoo dikwijls naar de o gezocht; de oorzaak daarvan is, omdat ze vurig verlangden, dat toch eens de goddelijke zon der gerechtigheid zou verschijnen uit de aller-helderste wolk Maria en de wereld met zijn stralen verlichten.

Heeft nu de geheele wereld, hebben de patriarchen, de Engelen, ja heeft de hemel, het voorgeborgte en eindelijk ook Maria met zooveel verzuchten, wenschen, verlangen en tranen de vreugdevolle geboorte van Jesus verwacht, dan is het ook billijk, dat wij Christenen deze gelukkige geboorte ook geduldig verwachten en den Zoon Gods voor deze onuitsprekelijke weldaad behoorlijk bedanken; anders maakt de booze vijand zelfs u beschaamd, gelijk in de volgende geschiedenis verhaald wordt.

De booze vijand maakt er een beschaamd.

Henricus Cranatensis verhaalt, dat toen men eens in de kerk onder de heilige mis de woorden zong „et incarnatus est" en Hij is vleeschgeworden," en alle menschen naar gewoonte behoorlijk nederknielden, er iemand was die deze eerbied aan Christus niet bewees. Maar ziet! eensklaps zag hij den satan in wezenlijke gestalte voor zich staan, die jammerlijk in de kerk tegen te gillen en uitriep: „Hoe? hoort gij niet wat

men zingt? Dat uw God is mensch geworden. O, zei de booze vijand, indien God om mijnent wille zooveel gedaan had, zou ik gaarne tot in eeuwigheid knielen." Dus ziet men, dat de booze geest zelf de groote genade kent, die God door zijne menschwording aan de menschen bewezen heeft.

Daarentegen erkennen de Joden dit des te minder, daar zij tot op dezen tijd in hunne hardnekkigheid blijven volharden en het Nieuwe Testament verwerpen, de ceremonies van het jodendom aanhouden die buiten den tempel kunnen verricht worden, als: de besnijdenis, het ongedeezemd brood te eten, het vasten, de rust op den Sabbath en al hunne feestdagen stipt en nauwkeurig vieren. Ook erkennen zij God voor hun Heer en roepen: Adonai! O Heer! Gij zijt groot en heerlijk in uw kracht en niemand kan u overwinnen; maar dat de tweede person en de H. Geest ook God zijn, willen zij nooit toegeven. Zij durven ook zeggen, dat de ware aan hen beloofde Messias nog niet op de wereld is gekomen; nu echter zijn zij in hunne laatste ballingschap over de geheele wereld verstrooid, terwijl zij den Messias verwachten, die hen zal verzamelen en in hun rijk terugvoeren, en niettegenstaande dat zij reeds dikwijls door valsche Messiassen verleid en vreeselijk bedrogen zijn, blijven zij toch in hunne eigenzinnigheid en verblinde meening volharden.

Een student bedriegt een jood.

Het is eens gebeurd, dat een zeer vermetele student, die met een rijke jodendochter groote gemeenschap wist aan te knoopen, die gemeenschap spoedig in een moederschap veranderd zag. Terwijl nu deze jonge dochter in de hoop van moeder te zullen worden zich een weinig teruggetrokken hield, werd de student zulks gewaar, sloop des nachts in haars vaders kamer, en riep met een vervaarlijke stem: Jood Samuël!

De God van Abraham, Isaäc en Jacob laat u door mij weten, dat uwe dochter zwanger is, en den beloofden Messias zal baren." Deze tijding werd terstond aan alle joden bekend, en tegen den tijd dat de dochter baren zou, kwamen zij in groote menigte naar het gelukkige huis toestroomen om den komst van den Messias af te wachten. Ongelukkig echter was het kind geen jongen, maar eene dochter, iets waarom de smousen zoo helsch nijdig werden, dat zij het arme schepsel tegen den muur verpletterden. In al hunne rampen en zorgen roepen zij; Adonaï! maar men zal niet licht den zoeten naam Jesus uit hun mond vernemen, en als iemand soms uit onbedachtzaamheid deze heilige naam leest of uitspreekt, dan geven zij hem voor straf een klap of een schop, of zeggen in plaats van Jesus, Jesue en geven dan de verklaring daarvan door de letters: immach schemo, uzichro, dit is: zijn naam en nagedachtenis moet vernietigd worden. Ja zoo dikwijls als zij in de sinagoge bijeen komen, spreken zij het vloekwoord *Horma* uit, dat is *vervloekt zij Jesus;* zoo groot is de haat van deze rampzalige en verblinde mensch tegen Jesus Christus.

Ofschoon nu deze hardnekkige en verstokte Joden Christus ten allen tijde verwenschen en vervloeken en ook ons, christenen, als hunne natuurlijke vijanden beschouwen, kunnen zij ons toch niet missen, niet alleen om hun handel en geschacher, maar vooral ook om het christenbloed, dat zij noodzakelijk moeten gebruiken, zooals men uit het volgende kan zien.

Joden moeten christenbloed hebben.

Antonius Bonfinius weet ons als zeker te verhalen, en ook een geloofwaardig geschiedschrijver meldt in de kroniek van de Hongaarsche verhandeling in zijn 4e boek, dat de Joden *zonder christenbloed* niet kunnen leven, en dat om verschil-

lende oorzaken, zooals dan ook eenige tot het christendom bekeerde Joden zelf bekend hebben.

Vooreerst hebben zij het noodig bij het besnijden hunner kinderen, dat geschiedt op de achtste dag na de geboorte; want als zij de plaats, waar het besneden is, niet met christenbloed bestrijken, kan het bloed niet gestild worden.

Ten tweeden gebruiken zij christenbloed dagelijks in hunne spijzen, want doen ze dit niet, dan kunnen ze nooit in vrede en eendracht met elkander leven.

Ten derden meenen de Joden, dat hunne offeranden nooit aangenaam kunnen zijn aan God, indien zij er geen christenbloed bij gebruiken.

Ten vierden plegen hunne priesters en levieten, als er een jood sterft, den overleden het bloed van een door hen gewurgde christen voor te houden en hem de volgende woorden in de ooren te roepen: „Is het dan de ware Messias geweest, in wiens naam het kind gedoopt is, wiens bloed ik u voorhoud, zoo helpe het u tot het eeuwige leven."

Daar nu de Joden aan de ware Messias twijfelen, zooals men uit deze laatste woorden kan zien, daarom hebben zij er weinig voordeel van door duizend maal Adonai te roepen; en daarom blijf ik ook bij mijn eerste spreuk:

> **De Jood zegt in waarheid ook: Adnai!**
> **Nogtans heeft hij er geen nut bij.**

Juist ontvang ik bij toeval per post een briefje van de Heiligen.

Heden komt er bij mij een briefje aan, wiens opschrift aldus luidt:

„Aan de aandachtige, in de kerk der paters Augustijnen vergaderde, naar de zaligheid verlangende menschen, onze in God zeer beminde vrienden en bekenden."

Ik heb mij voorgenomen *dezen brief* te openbaren, omdat

ik daaruit vernam, dat dit ook het verlangen der Heiligen was. Het zegel, dat er aan was gehangen, is een kroon, van binnen twee palmtakken kruisgewijs gevlochten. De geheele inhoud is als volgt:

Zeer beminde Vriend.

Wij hebben het voor heilzaam en goed geacht U in het kort te melden, in welk een staat van eeuwige glorie wij ons (God zij geloofd) bevinden. Wat U aangaat, het is ons genoegzaam bekend in wat gevaren en nood uw leven voortsukkelt, maar troost u slechts; want ook wij hebben op aarde een dergelijk juk gedragen, voordat wij in deze vrijheid en vreugde gekomen zijn. Daarom houd maar goeden moed en wijk nooit van de *Kruisweg* af, want de belooning is oneindig. Wees duizendmaal gegroet van

Uw allergetrouwste Vrienden:

Abraham, in naam aller Patriarchen.
Elias, in naam aller Propheten.
Petrus in naam aller Apostelen.
Sebastianus in naam aller Martelaren.
Catharina in naam aller Maagden.
Monica in naam aller Weduwen.

Geschreven in het hemelsch Jerusalem d. d.

Inhoud van dezen brief.

Het voornaamste punt in dezen brief der heiligen is, dat zij zich in een eeuwige vreugde en welstand bevinden. De gezondheid immers hangt volgens de leer der heeren doctoren van de ligging der plaats hoofdzakelijk af, want waar de aarde vochtig en moerassig is, zal dit schadelijk zijn voor de *gezondheid, waar* echter goede lucht en drooge grond aan-

wezig is, daar zal het het ook voor de gezondheid voordeelig zijn. Dat nu de heiligen zich in een eeuwigdurende gezondheidstoestand bevinden, behoeft niemand te verwonderen; want zij zijn in een vroolijk lustoord, dat zoo schoon is, dat het niet kan begrepen worden, zoo groot dat het niet kan gevuld, zoo kunstig dat het niet kan nagemaakt, zoo heerlijk en prachtvol dat het niet kan uitgesproken en met geen pen beschreven, zoo aangenaam dat het niet kan verlaten worden. Het is een plaats, waarbij de schoonheid der zon, de klaarheid der fonteinen, de groene bosschen en lachende velden, de zuiverheid van het kristal en de gouden vruchten der boomen in het niet verdwijnen, en al waren alle genoegens der geheele wereld te samen, ze waren slechts een schaduw vergeleken bij de plaats, waar de heiligen wonen. Zij bevinden zich in een paradijs, waar niets hun ontbreekt; al wat de oogen wenschen te zien, is daar te zien, al wat de ooren wenschen te hooren is daar te hooren, al wat het verstand wenscht te weten is daar te begrijpen; daar is alles wat hen kan vermaken, daar is niets wat hen kan bedroeven, daar is alles wat hen kan vergenoegen, daar is alles wat zij kunnen beminnen, daar is niets wat hen kan doen lijden; in één woord, het is daar een plaats boven alle plaatsen. En wat zou dáár ook kunnen ontbreken, waar God tegenwoordig is met zijn godheid, zijn menschheid, zijn drievuldigheid, zijn almogendheid, zijn klaarheid, zijn waarheid, zijn wijsheid, zijn oneindigheid; God de Vader, met den Zoon en den H. Geest, Christus met Maria, Maria met de Engelen, de Engelen met de heiligen?

De heerlijkheid van Salomon wordt in de Heilige Schrift vermeld en door Christus zelven bevestigd, maar van het geluk der zalige zielen geeft de Schriftuur niet zoo'n breedvoerige verklaring, omdat het menschelijk verstand niet bij machte is het te *begrijpen, ja zelfs* kan de van het lichaam

gescheidene ziel het niet bevatten, als zij niet met de zaligheid der Engelen en de bovennatuurlijke toestand wordt opgevoerd. Op deze wereld moeten wij ons vergenoegen met het geloof, maar hier namaals waar aan de zielen de glans der hemelsche schoonheid geschonken wordt te aanschouwen, daar genieten zij in de hoogste mate en het volste bezit, hier hebben ze slechts de hoop, maar ginds het werkelijk genot, hier de verwondering, die met David zingt: „Hoe groot is, o Heer, Uw goedheid, die gij beloofd hebt aan die u vreezen." De ziel is daar helder als de maan, liefelijker als de morgenster, klaarder als de zon, schooner en prachtvoller als de uitgezochtste en volmaakste sieraden der wereld.

De heilige kerkvader Augustinus, die met zijn verstand de hoogste waarheden wilde achterhalen en die zoovele boeken geschreven heeft, dat iemand die al zijn werken wilde lezen zijn geheele leven daartoe noodig zou hebben, wilde eens een boek schrijven over de glorie en de heerlijkheid Gods. Toen hij in zijn studeerkamer bij de lessenaar was gaan zitten en nauwelijks begon te schrijven, weerklonk er in het vertrek een zware stem, die zeide: „Augustinus, gij studeert te vergeefs, want uw plan is een beschrijving van den hemel te maken; welnu weet dan, dat gij eerder de sterren aan het firmament en de waterdroppelen der zee zoudt kunnen tellen, dan u de geringste voorstelling van den hemel te maken; zoo groot toch is de glorie en het geluk van de heiligen in den hemel, dat geen Engel, veel minder een menschelijke tong die kan verhalen; daarom, Augustinus, volhard ten einde toe in het goede, dan zult gij den hemel met eigen oogen aanschouwen."

De heilige Brigitta schrijft in hare openbaringen, dat indien God ons de schoonheid van één heilige in den hemel liet zien er zoo'n groote vreugde in ons hart zou ontstaan, dat wij e door stierven, als God ons niet door eene bizondere krach

bijstond. O Jesus! wat zal het dan geen vreugde zijn in den hemel zooveel duizenden en duizenden van Martelaren te zien, zoovele millioenen van belijders, zoovele millioenen van Maagden en Weduwen, zoovele millioenen van gelukzalige zielen, in onnoemelijk getal.

Waarom aan de drie Koningen een ster verschenen is.

De H. Chrysostomus, welk woord „gulden mond" beteekent, zegt, dat één enkele Engel des hemels grooter schoonheid bezit, dan alle schepselen der geheele wereld te samen en daarom ook heeft een ster aan de drie Koningen den weg gewezen naar Bethlehem, waar Christus geboren is. Waarom zou men zeggen, heeft een Engel dit niet gedaan? De oorzaak daarvan is deze: de drie Koningen waren heidenen en wisten niets van God, en hadden zij nu een Engel gezien, dan zouden zij die om zijne schoonheid oor een God aangezien en aanbeden hebben. Is een Engel zoo schoon, o mensch? Wat moet er niet een groote vreugde in den hemel zijn, waar niet één Engel is, maar duizenden en duizenden. Volgens den geleerden Criani zijn er in den hemel meer Engelen als druppels water in de zee, zandkorrelen aan den oever, gras op de aarde en schepselen op de geheele wereld.

De heilige Joannes Chrysostomus had zulk een groote begeerte om Gods wezen te aanschouwen, dat hij bekende gaarne alle pijnen der wereld te willen uitstaan, ja zelfs die der hel, als hij maar één oogenblik het aanschijn Gods mocht zien.

O onuitsprekelijk schoone plaats; want is het reeds zoo'n overgroote vreugde maar één oogenblik God te aanschouwen, wat is het dan niet voor een genot Hem eeuwig te zien, zonder verpoozing, zonder einde.

Deze heilige schrijft verder in zijn openbaringen, dat toen Christus nog te Nazareth was bij zijn voedstervader Joseph, er vele menschen van *verre tot Hem* kwamen om Hem te

zien; als zij bij elkander waren spraken zij: „Eamus, videamus fabri filium," „laat ons des timmermans zoon gaan bezoeken," want hij is zoo schoon om te zien, dat men hem niet genoeg kan aanschouwen. O schoone plaats, o geluk des hemels! Is Christus in dit tranendal als een mensch, een dienaar, een timmermanszoon zoo schoon geweest, hoe zal Hij nu dan glinsteren, nu Hij in een zee van goddelijke luister schittert.

De groote leeraar Hieronimus verhaalt, dat het lichaam van den heiligen Hilazeor, na tien maanden in het graf te hebben gelegen een zoo aangename geur verspreide, alsof het in kostelijke balsem gelegen had; het lichaam van den heiligen Servulus heeft volgens het schrijven van den heiligen Gregorius, toen het van de ziel scheidde zulk een geur van zich gegeven, dat de omstaanders niet anders dachten, als dat zij in den hemel waren. Het lichaam van de heilige maagd Tharsille heeft, nadat het reeds zestien maanden was begraven, nog zoo'n aangename reuk verspreid, als de kostbaarste balsem. Het lichaam van de heilige Stilites, dat gedurende zijn leven reeds door de wormen werd aangetast, had na den dood een liefelijke geur als een roos. Geeft God nu zoo'n groote verheerlijking op deze wereld aan doode lichamen, die van stof gemaakt zijn, wat zal het dan in den hemel met de edele en onsterfelijke zielen wel zijn.

De groote, heilige Vincentius Fenerius schrijft: als de hemel een venster had, waar door een mensch er in konde loeren, zonder ook nog God, de heiligen en de Engelen te zien, maar niet anders dan den hemel, zulk een mensch zou van vreugde eten en drinken vergeten. O schoone plaats, waar de heiligen zich bevinden!

Één enkele psalm ter eere Gods gezongen, houdt een mensch driehonderd jaar in het leven.

In een zeker klooster der benedictijner orde in Beijeren is

het gebeurd, dat toen de paters in het choor verzameld waren en dit vers van David zongen: „mille anni inte oculos tuos tanquam dies hesterra, quae praeterit," „duizend jaren, o Heer! zijn voor uw oogen als de dag, die gisteren is voorbijgegaan," er een onder hen was, die er aan begon te twijfelen, of dit wel mogelijk was. Hierop hoort hij terstond een vogel, die alleraangenaamst zong, gaat uit het koor en volgt den vogel. Verrukt over het schoone gezang blijft hij zoolang luisteren, totdat de vogel wegvloog. De pater dacht dat hij maar een half uurtje uit het klooster afwezig was geweest, wilde terugkeeren, maar zag dat het klooster geheel anders was gebouwd. Hij vraagt aan eenige voorbijgangers of dit niet dat en dat klooster is, maar krijgt in een geheel andere taal ten antwoord, dat zij hem niet verstaan. „Ach!" zoo denkt hij bij zich zelven, „wat ongeluk overkomt mij? waar ben ik?" Eindelijk gaat hij naar de poort en belt aan; de portier doet open, maar daar de een den ander niet kent, wil hij hem niet binnenlaten. De pater verklaart plechtig, dat hij eerst voor een half uur het klooster heeft verlaten en hier te huis behoort. Na lang krakeelen, komt het nieuws eindelijk den pater prior ter oore, die daarop alle paters van het klooster vergadert; men onderzoekt de oude geschriften van het convent en vindt dat er voor driehonderd jaren een religieus van hunne orde uit het klooster gegaan en altijd vermist was. Naar alle waarschijnlijkheid, zoo besloot men, moest het dan deze goede pater zijn, die zich verbeeld had, maar een half uurtje afwezig te zijn geweest. Deze man werd door het aangenaam gezang van een hem onbekende vogel zoozeer verrukt, dat hij eten en drinken, klooster en koor vergat en die driehonderd jaar maar een half uur voor hem hadden geduurd. O hemel! wat een wegslepende muziek zal er in u gehoord worden, als alle choren der Engelen en hemelsche heerschappijën ter eere Gods een eeuwig triumphlied *aanheffen*. Het is meer dan

waar, wat de heilige Paulus zegt: „nec oculus vidit, nec auris audivit," „Geen oog heeft het gezien, geen oor heeft het gehoord, het is nooit in 's menschen hart opgekomen, wat God bereid heeft voor degenen die Hem beminnen."

De booze geest is een brillenmaker.

Verder kunnen wij uit dezen brief vernemen, dat het de heiligen niet onbekend is, hoe ellendig onze toestand is hier op deze wereld. De booze geest heeft vele namen en is een kunstenaar uit duizenden; hij wordt genoemd: Satan, Lucifer, Beëlzebub, Asmodeüs, Leviathan, Pluto enz., maar als men hem zijn rechte naam wil geven, dan moet men hem een brillenmaker noemen. Want de brillenmakers verstaan de kunst om het glas dusdanig te slijpen, dat het de voorwerpen, die men er door ziet, vergroot; zoo schijnt b. v. een vlieg zoo groot als een kip, een kleine lamspoot als de grootste Westphaalsche ham. De booze geest nu is zulk een brillenmaker, daar hij de menschen de oogen verblindt en hen zulke brillen opzet, dat de aardsche zaken, die toch maar zeer klein zijn, hen zeer groot toeschijnen. David heeft zulk een bril op gehad. In den begin was hij een schaapherder, aan wien door God de kracht was gegeven om wolven en leeuwen te kunnen verwurgen. Op zekeren tijd hoorde hij, dat de groote reus Goliath zooveel schrik onder het joodsche volk verspreidde, dat niemand van hen zich meer veilig achtte, alsook, dat hij, die dezen reus versloeg, de dochter des konings ten huwelijk zou ontvangen. „Maar," zoo dacht David bij zich zelven, „het zou toch een aardig spektakel wezen, als ik, een herder, een koninklijke princes ten huwelijk kreeg; doch wie weet? ik zal het maar wagen." Hij meldt zich bij den koning aan en *zegt* dat hij met Goliath wil strijden; het wordt hem dan ook

toegestaan. Aanstonds maakte hij zich gereed, maar niet met een harnas aan, daar dit hem stond als de kat de lubben, gaat op weg met zijn slinger en herderszak vol steenen, treft Goliath aan en slingert hem zoo ongenadig een paar steenen in de hersenen, dat deze dood ter aarde valt. Daarop begeert David de koninklijke princes tot huisvrouw, wat hem wordt toegestaan, en nu meent hij dat hij reeds in den hemel is, maar verre van daar. Is het wel zoo, vriend David, als gij u eerst inbeeldet? Spreek eens ronduit: is uw hart tegenwoordig zoo tevreden en gelukkig?

De vreugde der wereld is ongestadig.

David ondervindt reeds aanstonds, wat voor ellenden en wederwaardigheden zich in den huwelijksstaat voordoen, ja dat hij een akker is, waarop meer doornen en distelen groeien, dan rozen. Hij wendt zijne oogen tot God en roept: „Satiabor cum aparærit gloria tua," „mijn God, ik heb niet goed uit de oogen gezien; nu vindt ik niets dan ijdelheid des harten en kan daarom niet worden tevreden gesteld, zoolang ik niet bij U ben in de glorie, die mijn gemoed zal vervullen. Die glorie zal het doel zijn van al mijn verlangen, zij zal de rustplaats zijn van mijn streven, zij zal de eindpaal zijn van mijn bidden; Uwe glorie is de overmaat van vreugde, en bij die vreugde is wellust en liefde en genot in overvloed.

Het hart des menschen kan door wereldsche dingen niet worden bevredigd, daarom schrijft de heilige Bernardus: „Cor parvum est, sed magna cupit, het menschelijk hart is maar klein, maar begeert groote dingen." Ja, al is een hart niet meer dan voldoende om een spreeuw of nachtegaal te verzadigen, zoo is nogtans de geheele wereld niet bij machte om het hart te voldoen. Hoe komt dat? Ziehier de oorzaak: de wereld is rond, het hart een driehoek, maar omdat een drie-

hoek door een cirkel niet gevuld kan worden, daarom ook kan het driehoekig hart des menschen door niets anders gevuld worden, dan door de heilige Drievuldigheid, die gezien wordt in de glorie des hemels en daarom ook zijn diegene muizekoppen, die de booze wereld zoozeer liefhebben, gelijk uit de volgende fabel zal blijken.

Fabel.

Er kwamen op zekeren tijd eens twee muizen bij elkander, namelijk een stadmuis en een veldmuis. Nadat zij de vereischte complimenten en gekheden onderling hadden gedaan, kwamen zij aan het praten over allerlei zaken, en dan ook over dagelijksche dingen. „Lieve zuster, zei de stadmuis hoe komt gij aan de kost? Het is al zoowat zeide de andere, ik eet wortelen en rapen; gisteren heeft mijn broeder bruiloft gevierd en daar hadden we oudbakken brood, dat al voor langen tijd op den weg gevonden en door een bedelaar weg geworpen was, want tegenwoordig hebben de bedelaars liever geld als brood; gij ziet dus dat we gisteren duchtig te gast zijn geweest. O, gekkin, zegt de stadmuis, je bent niet wijs, dat je zoo op het veld leeft; kom met mij in de stad, daar heb ik veel betere brokjes. Je moet weten ik ben in een huis waar een slordige vrouw de huishouding waarneemt, die geen spek, vet of vleesch voor mij wegsluit; ik leef daar als een gravin, kom maar morgen bij mij, je zult het ondervinden. Juist op dienzelfden dag komt de vrouw in de spijskamer en ziet daar alles bedekt met muizenkeutels, slaat met de potlepel in 't rond, wordt vergiftig nijdig en denkt zich op de muizen te wreken. Des nachts komen de twee muizen bij elkander, gaan te samen in de spijskamer, loopen dadelijk op een gerookten tong aan en smullen er ter deege van. Is dat naar uw smaak, zustertje veldmuis? Delicaat hoor. Maar

de vrouw heeft intusschen met de potlepel post gevat, betrapt de muizen, terwijl ze met de tong aan het oppluizen zijn en slaat er duchtig op los; „jij muizekoppen wat moet je hier,” de twee snoepsters vliegen de kamer rond, maar de veldmuis is aan zulke grapjes niet zoo goed gewoon als de andere en kan in hare ontsteltenis het gat niet zoo gauw weer vinden; dit duurt zoolang, totdat de vrouw in haar drift de lepel in duizend stukken slaat. Neen, zegt de veldmuis, ik zal oppassen en kom voor ik weet niet wat niet weer op deze plaats, want ik wil me liever een beetje behelpen en in veiligheid zijn op het veld, dan lekker eten en duizend angsten uitstaan; neen zoo duur betaal ik uw gastmalen niet.

De wereld is een spijskamer.

Wat is de wereld anders als een spijskamer waarin ons het vleesch, de satan en de zondige vermaken als spek voorgezet wordt? Nu, al degenen, die lust hebben om van dit spek te proeven, eten zich den eeuwigen dood en moeten aangezien worden als muizekoppen, omdat ze voor zoo'n klein vermaak zichzelven vermoorden. Dit spek heeft de brasser in het evangelie gegeten, maar de Gods-maagd, mamelijk de gerechtigheid, sloeg hem dood; van dit spek heeft Herodes gesmuld, toen hij zijns broeders vrouw tot de zijne nam, Justitia kwam echter en sloeg hem dood, van dit spek heeft Absalon geproefd toen hij naar tijdelijke eer en grootheid streefde, zie, Justitia slaat hem voor eeuwig dood; Augustinus heeft dit spek ook geproefd en is door Gods rechtvaardige toorn zwaar gestraft. Neen, neen! zoo duur koop ik de gerechten niet van deze wereldsche spijskamer, zegt Benedictus en begeeft zich als een veldmuis in de wildernis; zoo duur betaal ik zulk een geringe spijs niet, zegt Franciscus en begeeft zich als een veldmuis in de wildernis, namelijk in het klooster;

zoo duur betaal ik de korte wellusten niet, zegt Hieronimus en gaat als een veldmuis in de woestijn. Momentaneum est quod delectat, alle vermaken der wereld duren slechts een oogenblik, maar eeuwig worden zij gestraft. Daarom is de booze geest een brillenmaker, die de menschen de aardsche wellusten, schatten en genoegens zoo schoon voor de oogen weet te spiegelen, alsof ze waarlijk onvergankelijk waren. Niemand kent de wereld beter als een dronken mensch. Ik weet, dat er in Weenen, als er iets nieuws is, dit terstond op alle straten wordt bekend gemaakt, en toch weet ik wat nieuws waar niemand het minste van weet. Namelijk, ik zag hier onlangs dat een lam een leeuw heeft voorgebracht, en voor een half jaar dat uit een hitje een zwijn is gekomen; ik heb het lam en het hitje met eigen oogen gezien. Gij vraagt wat dit beteekent? Welnu luister. Als een man in een kroeg gaat, die „Het Lammetje" tot opschrift draagt, en terwijl vrouw en kinderen thuis niets te bijten hebben zich daar dronken drinkt zoodat hij als een woedende leeuw alles wil vernielen, verscheuren, vermoorden, dan is het zonder twijfel waar, dat een leeuw uit een lammetje is gekomen. Een ander heeft bij „Het Hitje" gedronken en is daar zoo lang blijven hangen dat hij naar Dantzig moest om leer te verkoopen; deze vent is een zwijn.

Van dronken menschen kan men de ijdelheid der wereld leeren.

Maar ik wilde wat anders van een dronken man mededeelen, namelijk dat hij de ijdelheid der wereld zoo best kent; want als de schiedammer iemand naar het hoofd stijgt en in de hersenkamer de baas begint te spelen, dan draaien alle voorwerpen met hem rond en zijne hersens bakken hem zoo'n mooie poets, dat hij denkt, dat de Stephanustoren te Weenen een polka of walsje met hem wil dansen. Dit kan men met

recht van een dronken mensch leeren, dat namelijk niets op de wereld stil staat maar alles rond draait. Er is geen bestendigheid in wellust en vermaken, maar heden rijk, morgen in nood; heden hoezee! morgen ach wee!; er is geen schoonheid, maar heden gelukkig, morgen dood; er is in de wereld geen wezenlijk vermaak, heden heet het genoegen, morgen verdriet; er is geen bestendige gezondheid, maar heden frisch morgen in het graf; alles vliegt voorbij, want de tijd staat niet stil. Daarom ook hebben de heiligen in hun brief terecht melding gemaakt van de ellende en het blind geluk in dit leven, ons aanmoedigende om die te verachten. Want indien een reiziger altijd aan de plaats denkt waarheen hij wil gaan, indien een verbannene altijd aan zijn vaderland denkt, waar hij nog eenmaal hoopt terug te komen; indien een vogel in een kooi, al is die ook van zilver, altijd daaraan pikt om zijn vrijheid terug te krijgen — waarom zal een mensch dan niet naar de glorie verlangen, naar zijn stad, zijn vaderland, zijn vrijheid, zijn eenigst doel en denken zooals de heilige Ignatius „quam sordet mihi terra; o foei! welk een afschuw heb ik van de wereld als ik den hemel beschouw.

Heilig te worden is al wat te zeggen.

Vele heiligen schrijven, dat zij dit harde juk ook hebben gedragen en het hun groote moeite gekost heeft, voordat zij het loon daarvoor ontvingen. Want men krijgt niets voor niet; wie student wil worden, moet eerst de voorbereidende studie maken; wie een gezel wil worden moet eerst zijn leerjaren door; wie een kloosterling wil worden moet eerst zijn proefjaren doen; wie loon wil ontvangen moet eerst arbeiden; wie een overwinning wil behalen moet eerst strijden; en wie de eeuwige glorie wil erlangen moet eerst lijden.

Gods almacht, oneindigheid en wijsheid kan men niet alleen

in het redelijk schepsel bewonderen, maar ook in de redeloozen, grooten zoowel als kleinen. Wat is er wonderlijker als de honingbijën, die een koningin onder elkander bezitten; deze koningin zit in de korf op de aanzienlijkste plaats als op een troon; bijën met uitgestoken angels staan om haar heen als een lijfwacht om haar te beschermen. Dat men deze kleine diertjes met oplettendheid beschouwe; zij hebben allerhande kleuren gelijk een regenboog of pauw; ze zijn rood als een robijn, groen als gras, geel als goud, eenigen zijn zoo wit als sneeuw, anderen grauw, in één woord ze zijn allen op verschillende wijzen versierd. En gaat men de oorsprong van hen na, dan bevindt men, dat zij te voren slechts wormen waren, die des zomers op den muur kruipen, zich daarna opsluiten als een slak en in dien toestand den geheelen winter verblijven, maar hebben zij in deze ruwe plaats de noodige tijd doorgebracht, dan krijgen ze vleugels om weg te kunnen vliegen, zoodat men met recht de volgende spreuk op hen kan toepassen: ex poena penna uit zware pijn snelle vleugels. De mensch is niets anders als een nietige aardworm, maar in zijne voorzienigheid heeft God het met hen zoo beschikt, dat eer deze wormen vleugels krijgen om naar een hemel te kunnen vliegen, zij eerst een harden winter moeten uitstaan, en moeten arbeiden, strijden en het juk des Heeren geduldig dragen; want „quis sanctorum sine certamine coronatus est, wie onder de heiligen heeft zonder strijd de kroon der overwinning ontvangen?"

Tot de zaligheid behoort strijd.

De heilige Hieronymus zegt in zijn brief aan Eustochius: dat mij iemand mededeele, of ooit een heilige gekroond is geworden zonder strijd en arbeid? Doorbladert de heilige *Schrift; begint* van af Abel tot op dezen tijd en gij zult

zien, dat al degenen die nu in de glorie des hemels zijn eerst vele goede werken hebben moeten doen en vele wederwaardigheden en tegenspoeden uitstaan. Vraagt het aan Abraham, die zijn eigen, innig geliefden zoon heeft moeten opofferen, vraagt het aan Joseph, maar Joseph werd als een kalf verkocht; vraagt het aan Job, hij heeft gelijk een varken op de mestvaalt gezeten; vraagt het aan David, die duizende vervolgingen van Saul heeft moeten lijden; vraagt het aan Tobias; maar die heeft zich als een blinde bedelaar moeten laten rondleiden; vraagt het aan Daniël, die de leeuwen ten prooi is voorgeworpen. O, houdt op, gij hebt het mis, die zonder strijd naar den hemel wilt gaan. Ik zie er een, die in een koets naar den hemel wil rijden, dat is een dwaze; hij denkt met dartelheid en niet met vasten, met brassen en niet met kastijden, met zwieren en niet met bidden, met lust en niet met last naar den hemel te varen. Heribertus Rosweidus beschrijft het wonderlijke leven van Simon Stilites, die veertig jaren lang op een zuil den hemel heeft betracht, God geprezen en een streng leven gevoerd, zoodat de wormen uit zijn lichaam kwamen, wat hij echter allemaal uitstond uit liefde tot God. Dit verdroot den Satan uitermate, hij stelde dan ook al zijn listen en lagen in het werk om dezen heiligen man van die zuil af te krijgen. Onder andere listen nam de duivel ook op zekeren keer de gedaante aan van een schoone Engel; van groote glans omringd, gezeten op een vurigen wagen, die met vurige paarden was bespannen, verscheen hij aan den heilige op de zuil en sprak hem met de volgende woorden aan: Simon, hoor eens wat God u beveelt; ik ben een engel, door Hem gezonden en in waarheid dezelfde engel, die Elias op een vurigen wagen in het paradijs gevoerd heeft. Gij nu zijt veel grooter geworden in heiligheid als Elias, en thans ook is de tijd gekomen dat God u wil beloonen; derhalve, o! dierbare vriend! kom, medeburger des hemels, metgezel der

engelen, broeder der heiligen, treed af en kom in deze wagen, want de geheele hemel verwacht u met verlangen.

Bekoring van den Satan.

Ach! zegt Simon, wilt Gij mij dan als een zondaar den hemel binnen leiden, het zij dan zoo, uw goddelijke wil geschiede; hij tilt zijn voet op en wil in den wagen stappen, maar maakt eerst het heilig teeken des kruizes, doch nauwelijks had hij dit gedaan, of wagen en engel verdwenen in één oogenblik. Toen ook begreep deze heilige man, dat het slechts bedrog geweest was van den boozen geest en toen ook zag hij in hoe onvoorzichtig en dwaas het van hem was in een wagen naar den hemel te willen rijden, iets wat nog nooit gebeurd is noch gebeuren zal, zoolang de hemel bestaat. Want ofschoon Elias in een vurigen wagen is weggevoerd, is hij nogtans niet in den hemel, zooals de kardinaal Hugo en meer anderen van gevoelen zijn, maar in het paradijs van waar hij voor den jongsten dag nog weer op de wereld zal verschijnen, de boetvaardigheid prediken, veel lijden uitstaan en de kroon der martelaren verkrijgen, zoodat zijn lichaam niet eens zal kunnen begraven worden. Dus is het eene dwaasheid te gelooven, dat men in een koets naar den hemel zou kunnen rijden; de glorie kost meer moeite en lijden, zooals iemand gezegd heeft, die door zijn biechtvader aldus werd aangesproken: Mijn zoon, heb berouw over uwe zonden, heden zult gij naar alle hoop in de eeuwige zaligheid komen. Heer pater hoever is het van hier? Een halve dagreis, antwoordde de pater, want Christus is 's namiddags opgeklommen en had Hij meer tijd noodig gehad als een halve dag, dan zou Hij wel eerder begonnen zijn. Maar deze snaak heeft niet geweten wat de heilige Hieronymus schrijft: impossibile, *in praesentibus* quis bonus et futuris, het is onmogelijk op

deze wereld goede dagen te hebben, en hiernamaals ook; het is volstrekt onmogelijk.

De mensch heeft vrijheid om het goede of het kwade te doen.

Het laatste wat in den brief staat, die ons door de heiligen gezonden is, is dat wij onder de kruispers niet moeten bezwijken maar zonder ophouden strijden, want het hangt van ons zelven af of wij de kroon zullen verkrijgen, ja of neen.

In Oost-Indie zijn zeer veel afgodsbeelden, waaruit de booze geest spreekt, om de menschen er toe te brengen hem als een god te aanbidden. Toen in deze streken eens een christen kwam en hoorde dat daar de beelden spraken, dacht hij dezen eens netjes bij de neus te nemen; hij neemt een levende musch onder zijn mantel en gaat naar een afgod toe. Kerel, zoo spreekt hij den afgod aan, gij zijt zooals men voorgeeft een god, zeg dan is datgene wat ik onder mijn mantel heb, dood of levend? Hij dacht intusschen bij zich zelven: als de afgod zegt dat het dood is, dan zal ik hem de levende musch toonen, maar zegt hij dat het levend is dan zal ik musch even dood drukken, en zoodoende zal hij het nooit raden. Maar wat kreeg hij ten antwoord? Weet gij wat? Datgene wat gij onder uw mantel hebt is in uw macht; het is zulk een ding, dat zoo gij wilt dat het levend zij, het ook levend blijft, maar wilt gij dat het dood zij, dan is het dood; alzoo heeft het den afgod geraden. Hetzelfde klinkt ons toe, niet uit den mond van een afgod, maar van de ware vrienden Gods, de Heiligen: mensch, hetgeen gij onder uw lichamelijke mantel draagt, dat is de ziel, die in uw lichaam verborgen is; die ziel is in uwe handen, gij kunt haar laten leven, gij kunt haar dooden; het ligt aan u zelven of gij haar daarheen wilt voeren, waar zij bij ons, heiligen, het eeuwig leven geniet, of wel door de zonde haar

in de eeuwige dood wilt storten. Kies nu een van beiden, òf bij en met de Heiligen eeuwig te leven in de glorie des Hemels, òf eeuwig in de hel te branden; beide plaatsen zijn eeuwig.

Ik geloof toch niet, dat men iemand zal vinden die niet gaarne in de glorie der heiligen wil opgenomen worden, die niet zulk een moed vat als de heidensche koning Alexander de Groote, van wien Plutarchus het volgende verhaalt. Er kwam bij dezen koning eens een afgezant van Athene, die een lang gesprek met hem hield; onder anderen vroeg Alexander ook of de stad Athene groot was, waarop de gezant geen antwoord gaf, maar een potloot uit den zak trok en de stad met al haar gebouwen, paleizen en tuinen zoo kunstig teekende, dat toen de koning dit zag, hij de hand op de teekening sloeg en sprak: deze stad moet ik hebben, hetzij door bloed, door geld of door vriendschap. Heeft nu deze heidensche vorst zulk een vast voornemen gemaakt om deze aardsche en vergankelijke stad in zijn bezit te willen hebben, hoeveel te meer moet dan een christen, een dienaar Gods zijn best doen om in te gaan in de hemelsche stad Jerusalem, in de woning der Heiligen; eene stad, zoo schoon, dat alle gebouwen der wereld in vergelijking van hun slechts puinhoopen zijn, alle tuinen der wereld slechts mesthoopen met klaprozen en doornen, alle zoetheid der wereld slechts bittere gal, alle glans en pracht der wereld slechts een schaduw.

Hoe men de stad Jerusalem moet winnen.

Met hoeveel meer redenen moet een vrome ziel niet zeggen: deze stad moet ik innemen, hetzij door aalmoezen zooals Martinus, hetzij door boetvaardigheid gelijk Magdelena, of door vasten of versterving zooals Franciscus; die stad moet *ik hebben of* door medelijden met de armen, gelijk Amadus

of door gehoorzaamheid gelijk Abraham, of door mijn bloed te vergieten zooals Stephanus, of door goede werken gelijk alle heiligen haar hebben ingenomen.

Derhalve hebben wij den brief, die ons door de heiligen is gezonden, ten einde toe nagegaan en vernomen hoe het daar bij hen gesteld is; er blijft ons dus niets anders over, dan tegenover hen ons fatsoen te houden en in weinige woorden te antwoorden.

Antwoord op den ontvangen brief.

Allerliefste Heiligen in de glorie des Hemels!

UEdele brief hebben wij met de grootste eerbied ontvangen en bedanken U er ten hoogste voor. Het verheugt ons zeer uw goede toestand en gezondheid te vernemen, en wij hebben voor ons ook hetzelfde vertrouwen op God alsook op U, dat UE. namelijk door uw krachtig gebed bij God voor ons de genade wilt verkrijgen eenmaal bij UE. te komen; intusschen zullen wij niet nalaten om met alle mogelijke stiptheid den wil van God in alles te volbrengen. Wij laten UE. ook tevens weten, dat het bij ons hier op aarde hoe langer hoe slechter toegaat, waarom wij dan ook uw bijstand ten hoogsten noodig hebben, wij bevelen ons dus aller ootmoedigst in uwe gebeden aan en verblijven

UE. aller liefste vrienden Gods in het tranendal dezer wereld,
UE. dienstwillige Dienaren en zondige menschen.

DE SLECHTE PROPHETIE.

Vraagt maar geen propheten, die krullen en lange rokken dragen.

Natuur en eigenschappen der dieren.

De aap is een belachelijk dier, de pauw een hoovaardig dier, de papegaai een snapachtig dier, de vos een listig dier, de hond een getrouw dier, de hazelmuis een vleiend dier. Deze laatste heeft de propheet Mahomet, een aap van 't eerste water, eens zoo lief gehad, dat toen het eens gebeurde, dat een groote hazelmuis in zijn pels kroop en daar begon te snorken, juist op het oogenblik dat hij tot de godsdienst-oefening geroepen werd, hij de hagelmuis niet wilde wakker maken, maar haar zorgvuldig toe dekte opdat zij gerust kon doorslapen.

Er zijn nog verscheidene andere dieren. De oliphant is een lomp dier, het paard een trotsch dier, de kameel een last-dragend dier, de leeuw een sterk dier, de tijger een vlug dier, de ezel een lui dier enz. maar het allervoornaamste dier de vrouw. De vrouwen namelijk willen alles doorsnuffele alles weten, alles zien, alles bekijken, alles ruiken, al uitdragen en uitvragen. Al heel kort na de schepping d wereld werd onze stammoeder Eva door nieuwsgierigheid g

plaagd, toen de leugenpropheet, de duivel, in de gedaante van een slang haar zoo netjes heeft voorgelogen, dat zij, juffrouw Eva, weldra eene godes zou worden: „Eritis sicut dii," „gij zult gelijk zijn aan goden," sinds die tijd wordt het vrouwelijk geslacht altijd nog door nieuwsgierigheid geprikkeld.

Ik weet iets, dat van achteren zoowel als van voren en van voren zoowel als van achteren rond is, het is het woordje Otto. Ja, er zijn nog meer, die door de nieuwsgierigheid worden geplaagd, bizonder de jonge dieren, die begeerig zijn te weten wat voor een man zij toch wel zullen krijgen, en gewoonlijk zoeken zij op Kerstnacht dat gewaar te worden door zich te vervoegen bij een prophetesse of oude tooverkol, die haar moet zeggen: of zij dit jaar nog zullen trouwen, hoe haar man zal heeten Jantje of Joannes, Jurrie of Joris, Laurens of Vincent, Hendrik of Frans, of hij van Ankeveen van daan zal zijn of van Weesp, van Willemstad of de Klundert, of het een heer of een boer, van adel of niet van adel, lomp of plomp, mild of wild, koud of warm, rijk of arm zal zijn, uit welk land hij komt, hoe hij er uitziet, hoe oud hij is enz. Dit alles vragen deze jonge dieren aan prophetessen en waarzegsters, maar worden altijd schandelijk bedrogen en verlogen, gelijk Eva door den duivel.

Belachelijke ontmoeting van een schoenmakersknecht.

Een liederlijke schoenmakersknecht, die niet alle weken maar alle dagen „blauwe Maandag hield," bevond zich in zeker stadje, waar hij verliefd werd op een dienstmeid in zijn buurt, die hem echter in het minst geen wederliefde betoonde. Hij ging nu naar eene oude tooverheks en vroeg haar om raad, hoe de genegenheid dezer meid te winnen en beloofde haar, als het gelukte, een groote som gelds. De oude, niet links, zeide hem, *dat zij de zaak* wel gelukkig zou ten uit-

voer brengen, ging daarop naar deze jonge dochter en sprak haar aldus aan: Lieve juffrouw Arriaantje, UE. zijt reeds huwbaar en wilt toch zeker uw geheele leven niet alleen doorbrengen. Het huwelijk is immers door God ingesteld, en de vrouw zoowel als de man heeft hulp noodig op deze wereld; op uwe jaren is het het beste een man te nemen, want de oude juffrouwen zijn ieder ten spot en komen eindelijk zoover, dat zij op hun oude dagen niet alleen schuurlappen moeten verkoopen, maar ook bij den weg vodden en bonken moeten oprapen. Deze en dergelijke zotteklap bazelde het oude wijf haar in de ooren en bracht haar zoover, dat zij eindelijk het besluit nam te trouwen, mits de oude haar kon voorzeggen, welke man zij zou krijgen. O! zei de tooverkol, dat kan heel gemakkelijk gebeuren, als de juffrouw maar met mij in de tuin wil gaan, daar zal ik eenige woorden uitspreken waarop terstond een stem uit den hemel zal komen en u zeggen wie uw bruidegom zal zijn. Zoo gezegd, zoo gedaan. Intusschen loopt de oude eerst gauw naar den schoenmakersknecht, trekt hem een lang wit kleed aan, smeert zijn bakkes in dat het glimt en blinkt, wascht zijn zwarte, pekkige handen, en brengt hem in de tuin om den gelukkigen uitslag te verwachten. Toen het donker was gingen de heks en de jonge dochter in de tuin en vielen onder een boom neder; de oude begon nu hare bezwering met de volgende tooverwoorden: Hoecradon, accutamen, dolla, molla, aanstonds rekt de schoenlapper zijn hals een beetje uit en zegt: wilt gij wettig en gelukkig trouwen, neem dan uws buurmans schoenmakersknecht tot man; maar nauwelijks had hij deze woorden gesproken of hij voelde de tanden van een dikken hond in zijn kuiten dringen, dat het bloed er uitliep. Wat was er gebeurd? Een jager, die daar dicht bij lag te slapen was door zijn gesnater wakker geworden, opgesprongen en dien wonderlijken kerel *daar ziende liggen* en meenende dat het een spook was, de

hond er op los gestuurd; op het gejank van onzen trouwlustigen schoenlapper kwam de jager toegeloopen om hem te helpen, maar naderbij gekomen en dien zwarten kerel in zijn bakkes ziende, denkt hij nu dat de duivel het is, die door die oude heks werd bezworen. Nu is de jager één, twee, drie uit den tuin gevlucht, gevolgd door den schoenmakersknecht met zijn anderhalf bruikbaar been, die nog daarenboven het witte kleed in den steek laat. Deze klucht was de volgende dag reeds in de geheele buurt bekend, zoodat de schoenmakersknecht door iedereen werd uitgelachen en bespot.

Veel dergelijke grappen en zotheden halen die oude wijven uit; zij zijn toovenaarsters en zegenspreeksters, maar die God, de ware bron van alle geluk, verlaten, Hem den rug toekeeren en den duivel, de oorzaak van alle onheil, den grootste vijand der menschen, om raad vragen.

De jongelingen trouwen ook gaarne.

De nieuwsgierigheid is echter niet alleen de vrouwen en jonge dochters eigen maar ook dikwijls aan de jongmans, die gaarne rijke huwelijken doen. Toen Abraham oud werd, riep hij zijn getrouwste knecht bij zich en bezwoer hem bij de levenden God, dat hij naar een vreemd land zou reizen om voor zijn zoon Isaäc een goede huisvrouw te zoeken. De dienaar gaat op reis en komt in het bestemde land, Mesopotanië; toen hij nu bij de voorname stad Nachon was aangekomen, ging hij dicht bij een fontein nederzitten, sloeg de oogen ten hemel en sprak: Eeuwige God! wel is het een gewichtige taak iemand eene goede huisvrouw te bezorgen, want ik weet het, dat dikwijls de keurkoop als berouwkoop uitvalt; daarom o God! sta mij bij, ik stel deze zaak in uwe handen. Zie ik weet dat de dochters dezer stad naar buiten gaan om uit dezen fontein water te scheppen: degene dan, die ik zal aanspreken en vragen:

geef mij te drinken en mij zal antwoorden: drink gij en uwe kameelen, die zal de bruid zijn van Isaäc de zoon mijns meesters. Een weinig daarna kwam Rebecca en gaf hem beleefd te drinken. Maar hoor eens hier, gij afgezonden bruidgeleider gij zult bij Abraham en Isaäc niet zeer welkom zijn, welkom wel dat gij hem een beste vrouw medebrengt, maar niet omdat gij te voren niet gevraagd hebt: hoeveel goed zij ten huwelijk medebracht b. v. hoeveel geld, hoeveel landerijen, hoeveel eigendommen. Gij zult er niet veel eer bij behalen, Eleëzer. Mij is van dit alles door mijn heer Abraham nietst gelast, antwoordt hij.

Deugdzame dochters moet men zoeken.

Doorblader de geheele schriftuur, gij zult er niet in vinden, dat Abraham zijn dienaar belast heeft naar geld of goed te vragen, maar alleen heeft hij gezegd! haal mijn zoon een huisvrouw uit mijn vaderland en niet van mijn familie, een goede vrouw, een vrome vrouw; derhalve is de deugd de grootste rijkdom.

Maar dit was alleen in den ouden tijd het gebruik, want in onze tegenwoordige zwierige en eigenzinige wereld moeten de vrouwen geld hebben, ja men let niet meer op het gezicht maar op het gewicht.

De tegenwoordige wereld zoekt maar naar geld.

Wil jufvouw Clara met een braven jongman trouwen, dan moet zij geld paarlen en kostbaarheden hebben. Wil jufvrouw Mietje een knappe officier hebben? goed, maar dan moeten er eerst grooten ducaten en zilveren serviezen wezen. Wil jufvrouw Feminia een Mevrouw worden, dat kunnen de gouden Willempjes haar wel maken.

Het geld voert alles uit op de wereld; adel of deugd is niet in tel, en iedereen komt gemakkelijk in den huwelijkstaat, als hij maar geld heeft; goudgeel haar en een looden beugel komen er niets op aan, maar wel looden haar en een gouden beugel gaan er meê strijken. Doch wat gebeurt er somtijds? Het zelfde wat aan de kinderen der propheten is overkomen.

Er ontstond eens in hun land een zoo groote hongersnood, dat de menschen tot den proheet Elias liepen en zich beklaagden dat zij niets te eten hadden. Gaat zegt de propheet, in het veld, haalt kruiden, brengt die mede en kookt ze. Zij gaan uit en vinden behalve vele andere kruiden ook een met buitengewoon groote bladeren, de oudste plukken ze af, dragen ze naar huis en kookte ze; maar nauwelijks hadden zij die geproefd, of zij begonnen te kermen en te schreeuwen: mors in olla, de dood in de pot; het was echter de dood niet, doch slechts bittere colloquinten. Het zelfde gebeurt nu nog met velen; zij loopen en snuffelen, vechten en trachten, huilen en ijlen om maar eene rijke partij te krijgen, die meer met ducaten als met deugden voorzien is. Als zij nu eenige maanden te samen geleefd hebben, dan vinden ze niets dan bitterheid en gal. De kinderen der propheten riepen uit: mors in olla, de dood in de pot, maar eenigen kermen om hun huwelijksvoorwaarden: de booze geest hangt u aan het hoofd; en toch gij hebt niet meer als uw verdiende loon; waarom hebt gij maar alleen de uiterste blaâren beschouwd? Waarom niet meer op deugd gelet dan op jeugd? Weet gij dan niet wat de wijze propheet Salomon zegt prov. 14: Mulier sapiens aedificat domum, een verstandige vrouw behoedt het huis; Salomon heeft niet gezegd een rijke vrouw, maar een verstandige, voorzichtige en deugdzame vrouw; deze moet de hoeksteen zijn, nochtans moet men God er niet bij vergeten.

Bijgeloovigheid in het Christoffels-gebed.

Behalve deze middelen verzinnen de wereldsche menschen nog anderen; want wat ze om hun gering verstand en hun voorgaand losbandig leven niet hebben kunnen verkrijgen, dat hopen ze machtig te worden door hun toevlucht te nemen tot het Christoffels-gebed, ja beelden zich vast in, dat zij ongeloovig groote schatten zullen ontvangen. Er was eens iemand die zijn vrouw aldus aansprak: Lieve vrouw Theresia, in ons huis moet een schat begraven liggen, want men heeft de gansche nacht geen rust om de spoken; eergisteren heb ik het Christoffels-gebed bekomen en ben ik, gij en onze kindederen geholpen; ik heb het volkomen uitgelezen, het zijn niets dan heilige woorden, heilige texten, heilige bezweeringen; ik zal den duivel gewis dwingen om geld uit te dokken. Nochtans hoort er nog al wat toe, eer we deze schat kunnen krijgen, wij moeten vooraf drie dagen op water en brood vasten, daarna moet ik mij op een kamer opsluiten, die na zonsondergang gebouwd is; verder moet ik kaarsen hebben, die op Maria Lichtmis gewijd zijn en een nagelnieuwe kast, waarin de geest mij het geld moet neerleggen, en zou ik honderd duizend gulden begeeren, hij zou mij ze moeten geven, maar zooveel zal ik niet vragen, uit vrees dat we er geen weg mee zouden weten; vijftig duizend is genoeg, daar hebben we ons geheele leven genoeg aan. Zoodra ik nu de geest zal bezworen en hij mij het geld in gangbare munt neergeteld zal hebben koop ik u twee nieuwe japonnen, de een van fransch damast, de andere van Oost-Indische zijde; onze oudste dochter Rosa moet ook gekleed worden, want dat kind toont in het geheel niets met haar oude plunjes aan; ons kleinste zal ik een jurk laten maken, dat is voor haar genoeg, want de kinderen groeien toch uit de kleeren. De schulden zullen wij ook betalen en overigens kunnen we

goede dagen hebben; na onze dood zullen we de kerk iets vermaken, dan is de ziel ook bezorgd. Op dusdanige wijze spreken velen en zetten hun noodzakelijke plichten op zij, vertrouwen op het Christoffels-gebed of loopen op des duivels baan, spoken bezweren en schatten opgraven. De hersenschimmen zijn de kenteekenen der luiaards, die zich vast inbeelden, dat zij zonder moeite en arbeid zooveel schatten zullen bijeen brengen als anderen met de grootste zorg en arbeid niet hebben kunnen doen; maar het is verre van daar; ik voor mij heb er nog niet een gezien, en weet niet dat er één enkele is, die door het Christoffels-gebed en andere bijgeloovige handgrepen zooals schatten op te graven of iets anders, een rijk man is geworden. En, God beter 't is de mensch dan niet tot arbeid geboren, even goed als een vogel tot vliegen? Daarom zegt de psalmist: labores manuum tuarum quia manducabis, zoolang gij van den arbeid uwer handen eet, zult gij gelukkig zijn en zal het u wel gaan. Men is wel eens gewoon te zeggen, die arme duivel, en dat is ook waar, er is niemand armer dan de duivel.

De duivel vermag niets, alles komt van God.

Hij heeft niets, in het geheel niets; God laat hem wel soms iets doen, maar in God is de ware macht, Hij is de uitdeeler aller rijkdommen, Hij kan geven wat Hij wil, veel of weinig. Maar God laat het wel eens toe, dat de duivel deze of gene op eenmaal rijk maakt, doch hoe dikwijls gebeurt het niet, dat een oneerlijke penning tien andere verslindt en dat rijken van dat soort tot den bedelstaf komen? Vergeefsche moeite van de luiaards, God heeft een afschuw van uw vraag en de H. Christoffel wordt er door beleedigd, daar gij onder zijn naam den duivel aanroept, die u zonder Gods toelating toch niets geven kan.

Voorbeeld van het Christoffelsgebed.

Te Weenen, in het zoogenaamde Rossau gebeurde het eens, dat er drie personen, een tuinman, een bakker, en een metselaar op Kerstnacht bij elkander kwamen, om door middel van het Christoffels-gebed den boozen geest te dwingen hun geld te geven. Toen ze nu bij het kruispad gekomen waren, gingen onze drie gekken in het middelpunt staan; de metselaar, die de moedigste was, begon de bezwering, maar nauwelijks was hij bij het laatste exorgisme of bezwering gekomen of zij werden alle drie een vreeselijken stank gewaar, nochtans verroerde zich niemand totdat de zaak gelukkig ten einde was; nu kijkt de metselaar achter zich, en ziet drie groote hopen drek, die de satan hun in plaats van een schat heeft achtergelaten, zoodat ieder zijn portie kon krijgen.

Doch hierover is genoeg gesproken, ik wil nu van andere propheeten iets zeggen, namelijk van hen, die krullen en lange rokken dragen.

De heilige Evangelist Lucas, cap. 24: II, schrijft, dat de gezegende Verlosser door Zijn dood voor ons het leven gewonnen heeft en over de dood getriumpheerd. De godsvrucht der heilige vrouwen van Jerusalem was zeer groot; zij gingen dan ook zeer vroeg in den morgen naar het graf, in de hoop van Jesus van Nazareth daar te zullen vinden; zij kwamen, doch vonden hem niet, maar een Engel des hemels verschijnt hun, verkondigt hun het blijde Alléluja, namelijk dat Jesus glorieus van den dood verrezen is, en beveelt hen het aan de Apostelen mede te deelen. Het waren Maria Magdalena, Salome en Maria Jacobe, alle drie bedezusters; zij nu maakten aan de vergaderde Apostelen bekend, wat er gebeurd was; „et non credi-derunt illis," deze woorden kwamen hun voor alsof het verzinsels waren, en zij geloofden het niet. Hoe, Apostelen, gelooft gij deze heilige vrouwen niet? en vroeger hebt gij wel

geloof geslagen aan een toovenares, een aapsche prophetesse? Daarop geleek veel de Spaansche astroloog, die paus Joannes XXI heeft waargezegd, namelijk dat hij lange jaren den pauselijken zetel zou bekleeden; nota bene, de paus verheugde zich reeds over dat geluk, maar vier maanden na dato is hij te Benedig door een steen, die van een dak afviel, getroffen en kort daarna gestorven.

Een dergelijke valsche propheet heeft Lodewijk Sfortie voorspeld, dat hij roemrijk zou regeeren; ja wel, eindelijk werd hij uit het rijk verdreven en moest in een kerker sterven. Schoone propheeten! Maar wie heeft u die prophetische geest gegeven? God niet, wie dan? de natuur? dat kan niet zijn, want de natuur strekt zich niet verder uit, dan tot het natuurlijke; wie dan? satan? ook niet, want de duivel weet van de toekomst zelf niets. Dus gij kunt niet propheteeren; de booze geest weet niet wat ik doen zal, als ik dit boek zal gelezen hebben, want dat hangt af van mijn vrije wil, en mijn vrije wil kent geen enkele almanakkenmaker en satan ook niet.

Het geschiedt ook zeer dikwijls, dat dergelijke propheeten, oude tooverapen, valsche gelukvoorspellers, of hoe gij ze noemen wilt, als ze anderen willen bedriegen, zelve om den tuin geleid worden. Zeker oud wijf, die hier en daar briefjes rondstrooide om de koorts te verdrijven en hiermeê al een mooie som gelds verdiend had, werd zelve eens door de koorts aangetast, waardoor haar taai vel niet weinig krachten verloor. Daar zij de koorts zelve niet kon verdrijven, kwam er een guit van een student bij haar, die haar een dichtgelakt briefje gaf, er bijvoegende, dat, als zij het briefje om den hals hing, de koorts aanstonds zou wijken. Het oude wijf hangt het briefje om den hals, en ziet! aanstonds bleef de koorts weg; nu dreef de nieuwsgierigheid haar om te weten wat toch wel in het briefje stond, dat haar zoo spoedig genezen had; zij breekt het briefje open en leest de volgende woorden:

Ga van mij af, o koorts;
Want door mijn tooverspel
Ben 'k nu reeds ingepakt
Als brandstok voor de hel.

Om te sluiten diene het volgende: Toen koning Saul vernomen had, dat de propheet Samuël dood was, 1 Reg. 28, werd hij zeer bedroefd. Waarom? Hij had zeer gaarne willen weten wat hem in de toekomst te wachten stond. Wat doet hij? Hij beveelt zijn dienaars hem een wijf op te zoeken, dat hem kan waarzeggen; „ik weet er eene," zegt de dienaar; hierop verkleedt zich de koning en begeeft zich des nachts met twee zijner dienaren naar de tooverkol. Nadat deze haar ceremonies gedaan en Samuel opgeroepen had, begon zij luidkeels te schreeuwen: „O wee! waarom hebt gij mij bedrogen? want gij zijt Saul; beschouw dien ouden man, die daar opkomt met een mantel om;" Saul begreep dat het Samuel was. Maar nu komt de vraag, of Samuel's geest waarachtig verschenen is, of wel een duivel in zijne gedaante? Het is aan te nemen, volgens het gevoelen der voornaamste Kerkleeraars, zooals Augustinus, Hieronymus, Basilius en Justinus, dat waarachtig de ziel van Samuel in een van lucht gemaakt lichaam zich vertoond heeft, zooals ook de Engelen aannemen, als zij aan de menschen verschijnen. De reden dezer veronderstelling meenen deze leeraars te vinden in de Schriftuur, Eccl. 46, waar aan Samuel de roem wordt toegeschreven, na zijn dood nog geprophetеerd te hebben: „et exaltavit vocem suam de terra in prophetia," omdat hij Saul zijn ondergang verkondigt en hem zegt dat hij morgen onder de dooden zal zijn. Verondersteld zelfs, gelijk eenigen willen, dat het een duivel is geweest, die de waarzegster in de gedaante van Saul verschenen is, dan nog had hij deze rampzalige tijding niet uit zichzelven kunnen voorspellen, maar slechts omdat hij door den Engel van Samuel gedwongen werd datgene *kenbaar te* maken, wat God reeds over Saul besloten had. Hieruit

volgt, dat de booze geest de toekomst niet kent, en dus ook over het toekomende geen voorspellingen kan doen; quomodo, zegt de H. Thomas van Aquine, potest veritatem dicere, qui a veritate exultavit? hoe kan hij aan een ander de waarheid zeggen, die zelfs van de waarheid is afgeweken? Wie wil dan zulke leugenachtige prophetessen gelooven, wier leermeester een leugenaar is?

Gaat nimmer dus propheten vragen,
Die pruik en lange rokken dragen.

HET WARE GOUD.

Een schoone kunst en toch al oud,
Uit staal en ijzer smeedt men goud.

De voornaamste zaken onder al het geschapene.

Het voornaamste onder de hemellichamen is de zon.
Onder de elementen is het voornaamste het vuur.
Onder de boomen de voornaamste de ceder.
Onder de welriekende bloemen de roos.
Onder de hoogvliegende vogels de adelaar.
Onder de viervoetige dieren de leeuw.
Onder de zwemmende visschen de walvisch.
Onder de kostbare steenen de diamant.
Onder de stroomende rivieren de Nijl.
Onder de diepste zeeën de Adriatische.
Onder de beroemdste steden Rome.
Onder de schoone kleuren het wit.
Onder de hooge bergen de berg Olympus.
Onder de verschillende vruchten de Marquarete-appel.
Onder de levensstaten der menschen de maagdelijke staat.
Onder de nuttige wetenschappen de godgeleerdheid.
Onder de deugden de liefde.

Onder de regeerende vorsten de keizer.

Onder de aangenaamste reukwerken de ambria.

Onder alle metalen der aarde is het voornaamste, het beste, kostbaarste en het schoonste het goud. Ja, dit is de koning aller metalen; een schat, een klip en een kroon.

Goud is van alles het beste.

Daarom is iedereen begeerig naar goud. Als men van het woordje *goud* een anagram maakt, dan wordt het *lok*, en dit niet ten onrechte, daar het alles naar zich toe lokt; om het goud waken de oogen, spreekt de tong, wateren de tanden, draagt de rug, werken de handen, gaan de voeten, beweegt zich het lichaam, denkt het verstand, alle stemmen der wereld roepen niets anders als „goud"; en men behoeft er slechts één letter uit te laten of het is „God"; ja zelfs kan men er een geheele litanie op maken.

Zilver ontferm u onzer,
Goud ontferm u onzer;
Zilver hoor ons,
Goud verhoor ons.

Goud, gij schat der aarde, blijf ons bij.
Goud, gij instandhouder der vrije kunsten, blijf ons bij.
Goud, gij waarde aller zaken, blijf ons bij.
Goud, gij doelwit van al ons streven, wij bidden u verhoor ons.
O goud, dat wegneemt alle droefheid der wereld, ontferm u onzer.

Zilver ontferm u onzer,
Goud ontferm u onzer; enz.

Allen zijn begeerig naar goud.

Het is voornamelijk het goud, waarop alle gedachten gevestigd zijn, waar *naar iedereen* hongerig is. Goud is een

vrucht, waar naar alle handen grijpen; de god is het goud en het goud is de god, dien allen aanbidden, niets is er op de wereld waar naar de mensch zoo zeer verlangt als naar goud, naar goud is elk begeerig, naar goud is de paus begeerig, de keizer, de koning, de edelman, de geestelijke, de bedelaar, de boer; daarom zegt men: gij gouden engel, gouden man, gouden wijfje; vooral liefelijk, kostbaar, heerlijk en eerlijk is het goud.

God, de Allerhoogste, de Almachtige, de Oneindige, doet somtijds het werk van een chemist of goudmaker en heeft in de bekeering van Paulus en nog dikwijls meer goud gemaakt. Dat is een groote kunst, goud maken, waarbij vooral de tinctuur vereischt wordt, en het ware goud-tinctuur, dat de goddelijke chemist gebruikt, is zijne genade, waarmede Hij uit lood, ijzer, staal en koper goud smeedt; maar het moeielijkste metaal is het staal, omdat het zoo hard is; het zinnebeeld van de hardnekkigheid; degenen, die zoo'n harde, stalen natuur hebben, zijn moeielijk te bekeeren en het kost veel arbeid daar goud uit te smeden.

In welke tijd de meeste vrouwen geweend hebben.

Nu komt de vraag in welke tijd de meeste vrouwen geweend hebben, in wat jaar, op welke plaats? Ik antwoord dat de meeste vrouwen geweend hebben ten tijde van Herodes, toen in geheel Juda om de bloeddorst van een tiran bijna alle vrouwen hebben gehuild, bittere tranen hebben gestort om de onmenschelijke slachting hunner geliefde kleinen, want in dien moord zijn zooveel duizende onnoozele kinderen omgebracht, dat men op alle straten stroomen bloeds zag vloeien.

Waarom God de moord der onnoozele kinderen heeft toegelaten.

Waarom heeft dan de gezegende Heiland dit toegelaten,

daar kort te voren bij zijn geboorte de engelen het schoone loflied zongen: Gloria in altissimis Deo etc. Glorie zij God in den hemel en vrede op aarde aan de menschen van goede wil." Is er dan vrede waar de toorn regeert? waar men naar het leven staat? waar zooveel duizenden door het zwaard van het leven beroofd worden? Waarom, vraag ik nogmaals heeft de Zoon Gods, die de oorsprong, de belooner der onschuld is, ja de onschuld zelf, waarom heeft Hij zooveel kinderen door Herodes laten ombrengen? God heeft dit toegelaten omdat daaruit iets goeds is voortgekomen.

Zonderling voorval bij het schilderen van paardenschuim.

Zeuxis, een vermaard schilder, maakte eens een hoovaardig en dartel paard; het portret was kunstig, men zag het paard, hoe het met den kop schudde, uit de oogen bliksemstralen uitschoot, met de voorste pooten omhoog sprong, uit de neus vlammen snoof; er ontbrak niets meer aan als schuim, dat nog tusschen het gebit moest geschilderd worden. Zeuxis wendt alle moeite aan, om geheel natuurlijk het schuim voor te stellen, strijkt en probeert op alle manieren, maar kan niet klaar worden; hij begint met grooter vlijt, en eindelijk komt er een weinig schuim voor den dag, maar niet naar zijn zin. Hierover verbitterd, strijkt hij uit nijdigheid met het penseel een weinig speeksel uit zijn mond in den bek van het paard; toen hij nu het penseel terug trok, verscheen een zeer natuurlijk schuim op het doek, dat niet kunstiger en natuurlijker zijn kon, en aldus ondervond deze schilder, dat hij door zijn toorn iets goeds en kunstigs had gemaakt. Evenzoo heeft Herodes gemeend iets kwaads uit te voeren door de kleine kinderen te dooden, niettemin heeft hij door zijn toorn tegen wil en dank iets goeds voortgebracht, want zoodoende kwamen er vele duizenden *zielen in de eeuwige* glorie; hieruit blijkt

tevens waarom de Heer Christus als beschermer der onschuld heeft toegelaten, dat alle kinderen in geheel Juda gedood werden.

God laat dikwijls den dood der kinderen toe opdat zij in geen slecht leven vervallen.

Hij wist dat deze kinderen, als ze opgegroeid waren, de booze neigingen hunner ouders zouden overnemen en niets anders worden dan benijders, oproermakers, valsch, bedriegelijk, rabijnsche pharizeërs, listige oorenblazers, in één woord, schelmen, en wat het ergste was, hardnekkige klanten, hard gelijk staal evenals hunne ouders. Daarom voorzag Gods Zoon wel, dat als zij groot geworden waren, Hij er weinigen van zou kunnen bekeeren, en tot goud maken. Hij liet dus toe dat deze kinderen gedood werden, opdat zij in hunne onschuld nog de eeuwige zaligheid mochten deelachtig worden. Dit bewijst Perenius, cap. 19 in Gen., en met hem Abalensis Tertulianus en meer anderen, want gelijk het zeer moeielijk gaat uit staal goud te maken, zoo ook is een hart van staal in onboetvaardigheid geheel verstokt.

Slechte gewoonten zeer moeielijk af te wennen.

Een Oostenrijker van zuipen,
Een Franschman van vrijen,
Een jood van bedriegen,
Een Bohemer van liegen,
Een Pool en Rus van rooven,
Een Italiaan van huichelen,
Een Spanjaard van trotschheid,
Een Frank van grofheid,
Een Sileziër van huilen,

Een Saxer van schelmerij,
Een Beijer van onstandvastigheid,
Een Hollander van laatdunkendheid,
Een Engelschman van punsch en dronkenschap,
Een Brabander van windmakerij,
Een Flaming van ongetrouwheid,
Een Westphaler van hebzucht,
Een Jutlander van het visschen.

Dat moet wel zijn een kunstig man,
Die zulke lui bekeeren kan.

Want ze zijn van natuur verhard. Zondaars uit gewoonte te bekeeren wil meer zeggen als de geheele wereld te scheppen. In Gen. cap. 2 leest men dat God met één enkel woord de geheele wereld geschapen heeft; *fiat, het worde*, een woordje dat maar uit vier lettergrepen bestaat; een gering werktuig voorwaar tot zulk een groot werk. Toen de goddelijke Werkmeester het *fiat* had uitgesproken, bestond aanstonds de lucht, een hoogzwevend element, de verblijfplaats der vogels; op zijn woord *fiat* was er het water, dat de levenssap is der planten, de weg der schepen, de woning der visschen, op zijn woord *fiat* was er de aarde, die de schatkamer is der mineralen, de moeder der vruchten, de spijsmeesteres van menschen en dieren, op zijn woord *fiat* was er het vuur, dat de kok is der spijzen, de zuiveraar der metalen.

In het evangelie van Joannes cap. 2 lezen wij, dat Christus, de mensch geworden God, van Bethanie werd geroepen, om Lazarus den broeder van Martha en Magdalena tot het leven op te wekken. Doch niet met het enkel woordje *fiat* deed Christus dit wonder, maar eerst werd zijn hart zoozeer bewogen, dat Hij vele tranen stortte, daarna verhief Hij zijne oogen tot den hemelsche *Vader, en eindelijk* riep Hij met luider

stemme: „Lazare, veniforas," „Lazarus, kom te voorschijn!" Heeft nu de allerhoogste bouwmeester God de Vader de geheele natuur geschapen met het enkel woordje *fiat*, waarom doet dan de zoon Gods zooveel moeite om één mensch weer tot het leven op te wekken? De reden hiervan geeft de groote kerkvader Augustinus, want, zoo zegt hij, daar deze Lazarus, die reeds eenige dagen in het graf had gelegen, het beeld is van een verharden zondaar, die langen tijd in de gewoonte van zondigen heeft geleefd, daarom wilde God te kennen geven, dat het veel gemakkelijker was de gansche wereld te scheppen, dan zoo'n zondaar van zijn gewoonte af te brengen en uit dat harde staal goud te smeden. Quam difficile surgit hoe moeielijk staat degene op, dien de last der booze gewoonte ter neerdrukt zegt de bovengemelde Augustinus. Evenwel is het niet onmogelijk van zulk staal goud te maken, dat wil zeggen gouden deugden, en om de kracht zijner almacht dat is zijner genade, te bewijzen, heeft de goddelijke Goudmaker niet slechts één of twee, maar meer verharde zondaars bekeerd, opdat de grootste en hardnekkigste boosdoeners geen redenen zouden hebben, om aan de hulp van God te wanhopen.

Ongehoord wonder van Gods barmhartigheid met een verstokte Jood.

Onder vele anderen heeft de Heiland zijn barmhartigheid bewezen in het volgende voorval, waarvan Baronius melding maakt. Te Gert, eene stad die aan Tyrro en Sidon grensde en onder Antiochië behoorde, waren eenige hardnekkige Joden, die zich noch door woorden, noch door wonderen der christenen lieten bekeeren. Zeker christen, die in zijn huis het beeld had van den gekruisten Heiland, uit hout gesneden, zocht een andere woning op, daar de zijne hem te klein was spoedig had hij er een gevonden en trok met zijn geheel

inboedel derwaarts, maar vergat het oude crucifix. Een jood, die in zijn woning kwam zag al heel spoedig het kruisbeeld, dat door den anderen vergeten was; vol haat en wrok, lasterde hij en versmaadde hij den Gekruisten, riep er ook andere joden bij, die insgelijks hun wrok willende koelen, het corpus op nieuw kruizigen, een doorne kroon vlechten en die op het hoofd zetten en het bespuwen onder duizenden godslasteringen. Onder anderen was er een, die met een puntig ijzer het de zijde doorboorde; maar nauwelijks had hij het ijzer teruggetrokken, of ziet er stroomde bloed uit de wonde. Hadden deze Hebreeuwen dan geen hart van staal, daar zij aldus verbitterd waren op het beeld van Christus? Maar God liet zien, dat Hij van staal goud kan maken, want Hij heeft deze versteende harten door zijn goddelijke genade zoodanig verlicht, dat deze en duizenden andere joden door dit zichtbaar wonder werden getroffen, hun misdaad beweenden en boetvaardigheid deden. Nu weet ik niet wat meer te moeten prijzen, òf Gods barmhartigheid die deze schoeljes in goedheid aannam, òf wel de kracht zijner genade, die deze stalen harten vermurwde; ik geloof, dat God het daarom gedaan heeft, om den menschen te toonen, dat ofschoon zij in slechte gewoonten verhard zijn, nochtans tot goud kunnen omgesmeed worden door de tinctuur van Gods genade. Was Paulus ook niet een harde stalen Saulus, die noch de vermaningen, noch de groote wonderwerken, noch de ingevingen Gods heeft geacht, totdat hij eindelijk een bliksemslag der genade kreeg, die van zijn stalen hart een uitverkoren vat maakte *vas elationis*, van een wolf een lam, van een duivel een engel, van hard, onbuigzaam staal het zuiverste goud?

Deze goddelijke chemist kan door zijn tinctuur ook van lood goud maken; maar het lood is volgens alle chemisten het moeilijkst om te werken en omdat het uiterst zwaar is,

beteekent het de grofste en zwaarste zonden. Labata, een spaansch schrijver zegt, dat Judas Iscariot een schoenmakerszoon was, of hij zelf baas geweest is weet ik niet, maar toen hem het schoenlappen verdroot, liet hij dat ambacht varen, om een ander te leeren, namelijk het stelen.

Judas is in het begin maar een kleine dief geweest, tegenwoordig steelt men vrij wat meer.

Dit ambacht was naar mijn dunken het beste, want zoodra het werk gedaan is, heeft men ook aanstonds het geld in handen. Hij komt dan tegen verwachting in het gezelschap der Apostelen en wordt aalmoezenier, bij dit postje had hij de beurs en zocht nu zijn hebzucht te voldoen. Nochtans was hij een fatsoenlijke dief, zegt de Heilige Joannes Chrysostomus en met hem Jacobus de Voragine, daar hij van de honderd zilveren penningen, die aan Christus gegeven werden, maar tien achterhield ; deze diefstal was nog zoo groot niet. Tegenwoordig weet men beter van inpakken, en als men de Keizer of de Koning van Frankrijk van de honderd slechts tien ontstal, dan ging het nog, maar van de honderd negen en negentig is wel een beetje grof. Als Judas bij deze kleine diefstal gebleven was, zou hij voorzeker nog wel barmhartigheid hebben verworven, maar de gelddorst had zijn hart totaal verschroeid. Toen Maria Magdalena in hare boetvaardigheid en liefde een groote kruik met balsem over Jezus voeten uitgoot, was de vrek Judas er ook bij tegenwoordig en beschouwde het als een nuttelooze verkwisting; „nonne poterat unguentum illud venumdari? deze zalf had men kunnen verkoopen voor drie honderd zilverlingen, hola! dacht hij, van deze drie honderd had ik er dertig in mijn eigen zak gestoken, maar dit heeft mij mijn Meester nu belet; *doch* het mag loopen zooals het wil, ik moet deze dertig

weer inhalen en deze geldwolf verkoopt Christus, het hoogste goed, voor dertig zilverlingen. O vrekduivel! gierige schurk! ploert! schoelje! leelijke dief! God verkoopen, God verraden, enkel om te voldoen aan je gouddorst.

Hieruit kan men afleiden of deze zonde niet zoo zwaar is als lood. In het Evangelie van Mat. cap. 8 leest men, dat op zekeren keer alle Apostelen te gelijk in een schip op zee waren; er ontstond eensklaps een vreeselijke storm, zoodat het schip in de diepte zou zijn weggezonken, indien Christus de zee niet had bevolen zich rustig te houden. Lactantius zegt, dat het schip daarom had willen zinken, omdat er eene te zware last in was, die het naar den grond drukte; en het was ook te zwaar beladen, want de gierige Judus was er in, die zwaar als lood het vaartuig in den afgrond zou gedrukt hebben. Ook de wijze Ecclesiastes zegt zeer terecht, adaro mihil est scelestius, er is geen zwaarder last als een gierig mensch. Gierig en God is bijna hetzelfde woord en hebben beide dezelfde gevolgen, omdat de gierigaard de beelden aanbidt, die op de dukaten staan, en de Moeder Gods nooit met meer ijver aanroept, als wanneer hij haar beeld op de munt ziet geslagen.

Geldgierigheid brengt allerhande kwaad voort.

Wie heeft het bespreken uitgedacht? Wie heeft de beursspeculatie uitgevonden? Wie heeft de speelbank verzonnen en andere geld-afpersingen voor den dag gehaald? Wie heeft het boeren plagen in de wereld geschopt? Wie heeft de onbarmhartigheid voortgebracht? Wie heeft de gerechtshoven verleid? Wien is het opium verkoopen ingevallen? Wie heeft de onschuld veracht en bespottelijk gemaakt? Wie, wie is de oorzaak, dat men God verlaat, de ziel verkoopt, de getrouwheid verkoopt, den hemel verkoopt? Wie? „Radix

omnium malorum avaritia" de oorsprong van alle kwaad is de gierigheid; en omdat zij de oorzaak is van zooveel kwaad, is zij ook zoo zwaar als lood.

Zonderlinge fabel van de booze geest en een bode.

Het is maar een fabel, die ik nu ga vertellen; nochtans de waarheid is er achter verscholen. Zeker bode werd met een quitantie naar een edelman gezonden om van hem uitbetaling te vragen. Nadat hij langen tijd gereisd had, kwam de duivel bij hem, „wie zijt gij?" vroeg de bode; „ik ben meester Joost," was het antwoord; „wat doet gij hier?" „Ik wil gaarne een vischje vangen, als er gelegenheid voor is," „O, zegt de bode, is het anders niet, dan zal ik je wel daaraan helpen, ga maar met mij." Nu moesten zij een tang van een wijf voorbij, dat de loffelijke gewoonte had dikwijls het spreekwoord te gebruiken „de duivel hale je," zij gaan dan samen op weg en komen in het huis van het wijf, dat juist met de wasch bezig is. Tusschen twee haakjes dient men hier op te merken, dat de vrouwen bij de waschkuip altijd slecht gemutst zijn. Aanstonds begint de uitgeslapen schalk het wijf te plagen, dat volgens haar gewoonte luidkeels schreeuwt „de duivel hale je." De bode zegt tegen de duivel „haal nu deze," maar Joost verontschuldigt zich en zegt, het was maar een moedervloek, het kwam niet uit het hart. Daarop gaan ze verder en komen in een herberg, waar de boeren al tamelijk aangestoken, met elkander twisten en vechten; na de bataille gaan ze weer aan tafel zitten en roepen: hospes, waar ben je? dat de duivel je hale, als je niet gauw komt; ei, zegt de satan, het komt deze boeren niet uit het hart, de kerels zijn stomdronken; ja, zegt de bode, op zoo'n manier zal je geen enkele krijgen, als je ze allemaal verschoont, wacht maar zegt onze Hans, ik zal mijn kans nog wel waarnemen. Ein-

delijk komen zij bij het slot van den edelman, de bode laat zich aandienen en zegt dat hij op quitantie de schulden komt vorderen van zijne excellentie N. N., maar de heer, hierover zeer nijdig, roept uit het venster, dat de duivel den bode met zijn quitantie weghale! Nu de duivel is dicht bij en wil de bode medenemen; waarom juist mij? vraagt deze; wel, zegt de duivel, omdat het dezen edelman ernst is, hij meent het uit zijn hart, alsof hij zeggen wilde, die vent is een gierige knul, hij wil niet betalen en ziet liever, dat ik jou hale, dan jij zijn geld. Zoover gaat de verblindheid des gierigaards, dat hij een mensch, ja God zelfs minder acht als zijn geld; en dit is zoo waar, dat indien God zelf in de wereld stond en naast zich een zak met geld, hij eerder naar de geldzak zou grijpen als naar God. „Avaro nihil scelestius," er is niets slechter als een gierigaard; Christus heeft het zelf gezegd, dat er gemakkelijker een kameel door het oog eener naald kan gaan, dan een rijke, lees: een gierigaard naar den hemel. Dit lijkt misschien een beetje kras, maar toch is het waar, en Carolus Scribanus meent, dat er van de honderd leugenaars en lasteraars twintig zich bekeeren en zalig worden, en van de honderd hoovaardigen vijftig, maar van de honderd gierigaards pas drie; zoo moeilijk zijn dezen te bekeeren, maar omdat toch de hemelsche goudmaker heeft willen bewijzen, dat Hij uit lood goud kan maken, heeft Hij Zachaeus, Mattheus als zinnebeelden der gierigaards en nog vele andere menschen door zijne genade in het schoonste goud veranderd.

De wanhoop is gelijk het kwikzilver.

Kwikzilver is het beeld der wanhoop, waarin geen vonkje van hoop meer overig is om zich te kunnen bekeeren en zalig te worden; want gelijk het kwikzilver altijd dieper doordringt, tot dat het vaste grond *heeft gevonden*, zoo is ook op den

bodem der hel een kwikzilver aanwezig, namelijk de wanhopende Caïn. Nadat deze boeren-jonge, zoo noemt hem de H. Schrift, Caïn erat agricola Gen. 4 : 2, Caïn was boer, zijn lieve broeder uit nijd en afgunst had om het leven gebracht, erkende hij in waarheid zijn misdaad, toch gevoelde zoo'n zware last op zijn geweten drukken, dat hij meende, het was onmogelijk voor hem om zalig te kunnen worden; want hij redeneerde aldus bij zichzelven. Heeft mijn vader slechts in een appel gebeten en is hij daarom zoo streng gestraft, dat God hem heeft vervloekt, uit het paradijs gejaagd, alle dieren tot zijn vijanden gemaakt, hem zijn eeretitel ontnomen, zoodat hij van een edelman een boer is geworden en thans in het zweet zijns aanschijns zijn brood moet verdienen, welk een straf zal ik dan wel te verwachten hebben wegens een broedermoord, daar er tusschen een appelbeet en een broedermoord groot onderscheid is.... Major est iniquitas mea, quam ut veniam mereatur," mijne zonden zijn grooter als Gods barmhartigheid. O, gij nietig mensch! zult u als schepsel wijzer en verstandiger achtten als God de Schepper? wilt gij God de handen binden en zijn almacht verminderen, die oneindig, ondoorgrondelijk en onbegrijpelijk is? Ik kan mij niet verbeelden, dat er een christen mensch te vinden is, die meent dat hij niet kan zalig worden; ik zou wel eens willen weten waarom niet? Ik voor mij geloof, dat een zeer gering getal der christenen verloren gaat en vertrouw het op de volgende wijze te kunnen aantoonen. Toen God aan Abraham beval zijn allerliefste zoon Isaäc op den berg als slachtoffer aan Hem op te dragen en Abraham gehoorzaamde aan het gebod, toen heeft Hij hem eene belofte gedaan: „Per meipsum juravi, quia fecistirem hanc, multiplicaberis etc." Ik zweer Abraham, sprak God, omdat gij dit gedaan en Mij uw eenig zoon hebt willen offeren, zal ik u zoovele kinderen geven a *er sterren* zijn aan den hemel, zandkorrels aan de oevers d

zee. Nu redeneer ik aldus: heeft God, de eeuwige Vader, deze gehoorzaamheid en bereidwilligheid van Abraham zoo schitterend beloond, dat Hij heeft beloofd zijn geslacht te zullen vermeerderen als de zandkorrels aan de zee dan ook mag men gerust aannemen, dat op den berg Calvarie de goddelijke barmhartigheid bij het kruis heeft gestaan en aan Christus onzen Heer, die zich vrijwillig als offerlam aanbood, tot belooning voor zijn gehoorzaamheid meer uitverkorenen en zaligen heeft gegeven, als er sterren zijn aan den hemel, en zandkorrels aan de oevers der zee.

Nog meer: de godgeleerden, steunend op het gezach der heilige Vaders, zeggen, dat er zooveel menschen zalig zullen worden als er afgevallen engelen uit den hemel zijn gestort; nu zijn er volgens de openbaringen der H. Brigitta en ook naar het gevoelen der geleerde Vasquez, honderd duizend millioen engelen afgevallen; honderd duizend millioen is nog al een getal, indien er nu van de heidenen, joden en andere ongeloovigen niemand zalig wordt (want zonder het geloof kan niemand in den hemel komen), maar alleen christenen, dan is het aan te nemen, dat om dit groote getal vol te maken, de meeste christenen de eeuwige zaligheid zullen verwerven. Daarom moet niemand wanhopen, want al is hij nog zoo'n onzuiver en grof metaal, toch kan de hemelsche chemist daaruit het beste goud maken. Zijt gij een onkuische, een zoodanige is Magdalena geweest en is toch in zuiver goud veranderd, zijt gij een gierigaard een hebzuchtige, een zoodanige is Matheus geweest, zijt gij een ongeloovige, zoo een is Thomas geweest, zijt gij een dief en woekeraar, zoo een is Zacheus geweest, zijt gij een ontrouwe, zulk een is Petrus geweest, zijt gij een overspeler, zoo een is David geweest, zijt gij een dronkaard, zoo een is Noë geweest, zijt gij een ongehoorzame, zoo een is Jonas geweest — wanhoop nooit, want gelijk deze allen door Gods genade in zuiver goud zijn veranderd,

zoo ook kunt gij, o zondig mensch goud worden, een gouden engel, een gouden tabernakel, een gouden vat, zegt Paulus. Gelijk het goud in het vuur wordt gelouterd, zoo wordt ook een goed christen door het vuur der wederwaardigheden gezuiverd, de erts moet eerst in het vuur veel lijden, voordat het goud worde, ja het goud zelf moet veel uitstaan, eer het zoo'n groote waarde krijge, en wordt het dan goed bevonden, dan drukken de koningen hun beeltenis er op. Op dezelfde wijze wordt ieder tot God bekeerde ziel in den vuuroven der tegenspoeden tot goud omgesmeed en eindelijk in den hemelsche schatkamer overgebracht; iets wat ik allen toewensch, met de woorden *fiat aurum* dat wil zeggen: Amen.

DE WARE MALTHEZER RIDDER.

> **Hij is in vroegere dagen**
> **Ridder van Maltha geslagen.**

Onder de Engelen, het firmament, de wolken, de steenen en de bloemen kan men schoone eigenschappen zien, die tot vergelijking kunnen dienen van den roemrijksten, liefderijksten en deugdenrijksten Joannes de Evangelist. In de lucht kan men hem een hoogvliegende adelaar noemen, onder de Engelen een vlammende Seraphijn, in het firmament een stralende zon, onder de kostbare steenen een schitterende diamant, onder de wolken een regenboog van velerlei kleuren, onder de bloemen een blanke lelie, onder de kruiden een duizend-schoon, onder de dieren een onschuldig lam; ja een lam kan Joannes genoemd worden met de bijvoeging „similis simili," dat is: Joannes een geduldig lam, rust en weidt gedurig met Jesus, van wien hij niet scheiden wil.

Onder de gewassen kan Joannes een duizendschoon genoemd worden met de spreuk: „quo rarior charior," hoe zeldzamer hoe schooner, daar hij in zijn maagdelijke staat als een zeldzame bloem in den schoot van Christus gerust heeft. Onder de Engelen kan *men hem een b*randende Seraphijn noemen

met de zinspreuk: „fumat et amat," hij vlamt en bemint, daar hij altijd vol liefde was jegens zijn Heer en Meester.

Onder de bloemen is hij een sneeuwwitte lelie om zijn engelachtige zuiverheid die hij met zich in het graf gedragen heeft en waardoor hij waardig bevonden is door den stervenden Heiland aan Maria als een zoon aanbevolen en geschonken te worden.

Onder de steenen kan hij een diamant genoemd worden met het opschrift: tangor, non frangor, de hardste slagen verbrijzelen me niet, daar hij onder de harde hamerslagen van vervolging en gruwzame marteling onverzettelijk en onbeschadigd is gebleven.

Door deze en meer dergelijke zinnebeelden kan men zonder twijfel de groote lof van Joannes vermelden; maar omdat ik nu aan het preeken ben, mag ik me niet als een jager gedragen, die over het gevogelte, of als een tuinman die over de bloemen handelt. Ik ontleen dat mijn gelijkenis aan dit godshuis, dat zijn ontstaan te danken heeft aan de roemrijke orde der ridders van Maltha, eene orde, die eveneens aan den heiligen Joannes is toegewijd; daarom ook zou het onrecht zijn deze groote heilige, Apostel en Evangelist voor geen Malthezer te erkennen. Daarom zeg ik:

Hij is niet anders geweest als een voorname ridder van Maltha.

De roomsch-katholieke kerk is gelijk aan een toren van David, met duizend sterke schilden omhangen, en deze schilden zijn niet anders als zoovele heilige orden, die als machtige schilden den aartsvijand der zielen afweren. Onder die orden nu worden op de eerste plaats de ridderorden geprezen, daar zij vooral uit den adel bestaan. In het jaar 312 na Christus' geboorte heeft keizer Constantijn, christen geworden omdat hij door het teeken des kruises de overwinning

behaald had, een ridderorde ingesteld onder de leiding van Georgius, tot wapen hebbende een rood kruis met het opschrift: „In hoc signo vinces,” door dit teeken zult gij overwinnen. In 1157 is in Spanje de orde van den H. Jacobus gesticht, welke ridders ten kenteeken een rood kruis op de borst droegen. In 615 heeft Joannes Hircanna een ridderorde gesticht, die in het eerst het eiland Rhodus bewoonde. Het zelfde eiland wordt nu door de ridders van Maltha bewoond, die een wit kruis dragen op een zwarte rok. Dezen zijn de oudste ridders, want hun oorsprong dagteekent uit den tijd van Christus. Die het eerst een wit kruis gedragen heeft op een zwart veld, namelijk den berg Calvarië. Na Christus is Joannes de eerste geweest, die dit kenteeken heeft gedragen. Waaraan nu kent men den Malthazer ridder? Aan het kruis dat hij draagt; zooook herkent men Joannes aan zijn kruis als een ridder der Malthezer orde, wier patroon hij is.

Onder andere heerlijke deugden heeft deze wereldberoemde orde ook de deugd der zuiverheid, waardoor Joannes zoo heeft uitgemunt. De meeste kerkleeraars vragen, waarom Joannes door Christus het meest van allen is geëerd en bemind, en zij antwoorden met de H. Bonaventura, dat het was om zijne zuiverheid, waarin hij alle andere apostelen overtrof; „merito dilectus a Deo ob integritatem sacrae virginitatis,” hij werd zoozeer van God bemind om zijn groote maagdelijke zuiverheid.

Toen de koningin Vafra te Capadocië zwanger ging en de koning Aristodemus dacht, dat zij misschien van twee kinderen zou bevallen, beval hij haar streng en met den meesten ernst, dat ze hem terstond moest laten weten, wie de eerstgeboren was, opdat deze volgens recht en billijkheid de kroon mocht erven. Het geschiedde dat de koningin van twee prinsen beviel; nochtans wilde ze niet zeggen, wie het eerst was geboren. *Wat doet nu de koning?* Hij dacht: die is de

eerstgeborene, die de koningin het eerst op haar schoot zal nemen. Hij loerde dan gedurig door de reet van de deur en wachtte zoo lang tot dat de koningin een van deze twee op haar schoot nam en tegen haar hart drukte; zoodra hij dit zag, gooide hij de deur open, vloog naar binnen en riep in dolle vreugde: „hic est primo-genitus," deze is de eerstgeboren; de koningin schrok niet weinig maar bekende toch da deze het eerst was geboren. Als iemand nu begeert te weten wie onder de Apostelen Christus het dierbaarste geweest is, moet hij maar den koning Aristodemus navolgen en zien, wien Christus het eerst op zijn schoot genomen heeft, en hij zal niemand anders vinden als Joannes de Evangelist. Zoo is dan deze de meest beminde discipel van Christus, daar hij bij het laatste avondmaal aan de borst van Hem gerust heeft, en daar het hart des Heilands een boek is vol wijsheid, heeft Joannes ook de grootste kennis daaruit geput.

Aan Joannes de Dooper is een groote eer geschonken toen hij met zijn hand het hoofd van Christus mocht aanraken en Hem doopen met het water uit den Jordaan. Maria Magdalena heeft groote genade gekregen, daar zij Jesus voeten mocht wasschen en zalven. Ook Zacheus viel groote eer te beurt, omdat de Godmensch zijn intrek bij hem nam. Maar wat een eer voor Joannes de Apostel, die op Christus borst mocht rusten. Wat dan in de hoogadelijke ridderschap vereischt wordt, is dat men dapper strijde voor de Roomsche Kerk, men moet zijn proefjaren met het zwaard doorbrengen, en die liever slapen als waken, die meer van de deken als van de degen, meer van wijn als van bloed houden, deugen niet in deze ridderorde. Zoo'n luiaard staat gelijk met de soldaat van Gustaaf Adolph die gedurende het gevecht zich onder een heg verborgen hield, zulke lafbekken deugen in de Malthezer orde niet maar alleen dappere en onversaagde helden. Zulk *een* was de heilige Joannes, die Christus in al zijn lijden,

ja tot aan het kruis toe moedig gevolgd en zich getoond heeft als een trouwe held, die zijn Heer en Meester wilde beschermen.

Ieder kent de schoone litanie van Onze Lieve Vrouw, waarin onder vele andere heerlijke titels ook die van Koningin der Martelaren voorkomt. Hoe heeft Maria nu wel deze titel verdiend, daar zij noch door het zwaard gestorven noch gemarteld is? Nochtans is zij de Koningin der Martelaren, omdat alle smarten die Jesus in zijn bitter lijden heeft uitgestaan Maria ook in haar lichaam gevoeld heeft. Farinucius schrijft van zekeren Polycarpus, die om een misdaad gevangen genomen en in de kerker geworpen werd, dat deze onder de vreeselijkste martelingen zijn schuld toch niet wilde bekennen. Wat verzint nu de rechter? Hij neemt een kind van dezen kerel en legt het op pijnbank om het te martelen. Polycarpus schreeuwt dat men zou ophouden en bekent aanstonds de waarheid. Men vraagt hem, waarom hij te voren in de grootste smarten geen bekentenis wilde doen? „Toen gij mij straks," antwoordt hij, „zoo vreeselijk gepijnigd hebt, hebt gij het hart van een boosdoener zeer gedaan, maar nu gij mijn zoon wilt martelen, nu foltert gij te gelijk het hart van een vader." Als een kind lijdt dan lijdt ook het hart van een vader en moeder, zoo leed Maria ook, de Koningin der Martelaren, omdat zij alle smarten van haar teer geliefden Zoon in haar maagdelijk en beminnend hart uitstond. Toen zij aan den voet der kruizes stond en haar goddelijk Kind de vreedste pijnen zag lijden, voelde zij dezelfde smarten in haar teer gemoed, daar zij Christus zoo innig lief had; hieruit nu kan men besluiten, dat Maria de Koningin der Martelaren is, want zij heeft meer geleden als iemand anders.

Daarom is ook van alle ridderlijke martelaren de H. Joannes de voortreffelijkste, omdat hij onder het kruis gestaan en alle pijnen en *smarten van zijn Meester* in zijn eigen hart gevoeld

heeft, ja de wreede dood des kruizes van Christus heeft het hart van Joannes zoo doorstoken, alsof hij inderdaad met Hem gestorven was. Dus Joannes is de alleradelijkste ridder, want hij heeft de wonden van Jesus Christus in zijn hart ontvangen. „In martyribus non fuit dolor similis," in alle soort van martelingen is niet zooveel lijden uitgestaan als de heilige Joannes heeft ondervonden.

De Malthezers hebben groote inkomsten.

Ook moet men opmerken, dat de ridders dezer adelijke orde groote inkomsten genieten en dikwijls om hunne ridderlijke daden met vele goederen beloond worden. Wat voor geschenk heeft dan wel Joannes, deze dappere ridder van Maltha, van Christus ontvangen? De milddadige Heiland zal aan deze brave ridder voorzeker iets bizonders geschonken hebben, want bij zijn uiterste wilsbeschikking gaf Hij alles weg en is naakt en bloot gestorven. Aan de soldaten schonk Hij zijne kleeren, aan den moordenaar aan zijn rechter zijde het Paradijs, aan de overledenen het leven, want velen stonden uit hun graven op, aan de Roomsch-Catholieken zijn goddelijk bloed, dat dagelijks nog in de Heilige Mis opgeofferd wordt, en aan Joannes gaf Hij een groote schat, een schat ja die Hem zelven zooveel waard was, namelijk Maria zijne aller-liefste Moeder. Want toen Hij den Geest zou geven aan het kruis, toen boog Hij zijn allerheiligst hoofd en sprak: „Ecce mater tua," „zie daar uwe moeder." O! gelukkige ridder Joannes, wat kan kostbaarder zijn als Maria? Dit is een allergrootste schat, die God aan niemand wilde geven dan alleen aan u, het is een uitstekende genade de zoon van Maria te zijn en Maria als moeder te hebben.

Laat dan anderen groote rijkdommen, goederen en sterl steden bezitten, de ridder Joannes heeft de allerbeste sta(Maria, ontvangen, waarin de Koning der Koningen, (*Heerscher der* heerschers zijn verblijfplaats heeft uitverkorer

laat anderen zich verblijden in hun rijkdom van edelgesteenten, Joannes heeft den schoonsten steen in Maria gevonden, die de kroon der allerheiligste Drievuldigheid siert; laat anderen bij goud en zilver hun genoegen zoeken, Joannes de kruisheer heeft een gouden schat in Maria gevonden, waaruit het goud der genade onophoudelijk ontspringt; laat anderen naar niets meer verlangen als naar tuinen en buitenplaatsen, Joannes heeft in Maria een tuin gekregen, waarin de boom des levens Jesus Christus gegroeid en opgewassen is; om kort te gaan, God kon uit de goddelijke schatkamer zijner Almacht geen grooter schat aan Joannes schenken als zijne allerdierbaarste Moeder.

Daar nu Joannes, de aangenomen zoon van Maria, in vele dingen met haar kan gelijk staan, zal het misschien hier niet kwalijk passen wat van keizer Alexander gezegd wordt. Toen hij den koning der Perzen, Darius, gevangen had genomen en deze genade wilde verzoeken, bevond zich Themistocles bij den grooten Alexander; deze beiden nu geleken sprekend natuurlijk op elkander. Terwijl ze daar zoo naast elkaar stonden, wist de gevangen Darius niet voor wien hij de voetval moest doen; eindelijk valt hij Themistocles te voet, maar zijn abuis merkende, vraagt hij Alexander vergiffenis voor zijn vergissing waarop deze antwoordt: „Ne timeas," „vrees niet, ik en Themistocles zijn een, wat gij van hem begeert, begeert gij van mij."

Door Maria is Joannes Christus' aangenomen broeder geworden, de eerste kruisheer is Christus geweest, de tweede Joannes, wat wij van hem verzoeken, verzoeken wij door Christus, namelijk dat hij ons na ons leven in de kruisorde dezer stijdbare Kerk in het eeuwige en gelukzalige eiland mag brengen waar wij een onschatbaar buitengoed zullen bezitten door de verdiensten van onzen goddelijken Grootmeester en met Hem in zijn rijk van eeuwigheid tot eeuwigheid zullen heerschen. Amen.

DE GOEDE DROOM GELOOVEN.

Valsche droomen, ware droomen,
Dan eens mooi, en dan weer naar,
Wilt hen allen niet gelooven
Alle droomen zijn niet waar,
Weest voorzichtig in uw keus
Of gij krijgt een langen neus.

Gelijkenis van Gods sterkte.

Alexander de Groote was een windbuil, Herodes een hazenhart, Hannibal een vleermuis, Xerxes een spinnekop, Samson een vliegenvanger, en gij allen zijt niets in vergelijking van den machtigen God. Gelijk het was voor het vuur, zoo moet gij voor God smelten, gelijk de donkere wolken voor de zon, de duisternis voor het licht, zoo moet gij voor God wijken. Sterk zijt Gij, o God en uw kracht kent geen palen, geen grond, geen vergelijking, geen einde. Wie anders heeft de Madioniten verslagen dan God? Wie heeft Pharao verbrijzeld? Waarom dan zijt Gij naar Egypte gevlucht Gij machtige God, Die niemand hebt te vreezen? De reden, zegt de H. Chrysostomus, waarom het pasgeboren kind Jesus naar Egypte is gevlucht, was om daar zielen te kunnen vangen. Zoodra dar *Gods Zoon* geboren was heeft Hij het jagersambt uitgeoefend

gelijk nu een jager op allerhande wijzen het wild vangt, een wild varken met de spies, een hert met de snaphaan, een vos en een haas met het mes, de vogels met de strik, zoo ook vangt God op verschillende manieren de zondige zielen. Dat Hij een uitmuntend Jager is, kan men genoeg hier uit zien, daar Hij zoo vlijtig gezocht heeft dat ten laatste zijn hoofd in de doornen is verward. Magdelena een varken, die gelijk zoo'n dier zich in de poel der wellusten gewenteld had heeft Hij met een zwaard geveld, dat is met het scherp-snijdend zwaard van Gods woord. Paulus, die wild en woest sprong als een hert, heeft Hij met een bliksemslag geschoten, zoodat hij ter aarde viel; Matheus, een slimme vos, ving Hij met het mes; Zacheus, een listige vogel in de boom, trof Hij met een pijl der liefde. Daarom zegt ook de koninklijke harpspeler David: Mirabilis Deus in sanctis suis, God is wonderbaar in zijn jacht op zondaars om die tot heiligen te maken. Onder anderen loeren de jagers er ook op waar het wild gewoon is te slapen en daar vangen zij het in de slaap. God is ook zulk een beste Jager, daar Hij dikwijls de wildste en schuwste zondaars in de slaap vangt, namelijk door een of andere zoete droom. Zoo is Joseph in de slaap vermaand met het Kind en zijn Moeder naar Egypte te vluchten. Men moet aan de droomen niet gaandeweg gelooven, nochtans houd ik vol dat God dikwijls een droom zendt, die men dan moet gelooven, maar dat niet uit enkel lichtzinnigheid.

In het Evangelie van Joannes cap. 16 wordt de geschiedenis van Christus' smartelijk lijden beschreven. Toen Pilatus op de rechterstoel zat en de joden door nijdige en valsche getuigenissen Jesus ter dood zochten te brengen, weigerde hij na een rijp onderzoek der aanklachten aan hunne onrechtvaardige begeerte te voldoen en zocht na een wreede geeseling Christus vrij te spreken. Nu dreigde hem de hoogepriester dat hij dan zijn hooge bediening zou verliezen; daardoor bang gemaakt en

zijn eigen belang te hoog stellend, is hij op de rechterstoel gaan zitten om het vonnis uit te spreken. Terwijl hij daarmêe bezig was, zond zijn vrouw een dienaar naar hem toe om hem te laten weten dat zij dien nacht een wonderlijken droom gehad had en dat deze mensch rechtvaardig en de waarachtige Messias was; daarom moest Pilatus geen geloof slaan aan de valsche beschuldigingen der Joden. Het was op een Vrijdig omstreeks tien uur 's morgens, en daar de vrouw van Pilatus eerst om dien tijd deze boodschap liet doen, is het te denken dat zij tot tien uur in het bed gelegen had. Ik meende eerst dat het slechts in onze tijd is, dat de vrouwen zoo lui zijn, maar dit gebruik bestaat dan al sedert 1800 jaren en meer.

Origenes en anderen meenen met den H. Augustinus, dat de vrouw van Pilatus daar zij aan die droom geloofde gehouden moet worden als een verdedigster van Christus en daarom zalig zou zijn. Andere leeraars zijn er, die het tegendeel meenen en beweren dat deze droom door den boozen geest haar is ingegeven, die door deze vrouw het lijden van Christus wilde beletten en bijgevolg ook de verlossing der menschen. Maar indien de duivel dit had willen doen, dan zou hij de joden niet zoo hard aangespoord hebben tot nijd en wraak, doch veeleer hen door medelijden hebben bewogen; integendeel heeft hij zoo sterk aangehouden en het gemoed der joden zoo verhard alsof hij niet wist dat door Christus' dood de verlossing der menschen zou geschieden. En dit is heel goed aan te nemen, daar het vast staat dat in vele dingen God hem zijn verstand verduistert; dus is de leer van Origenes goed aan te nemen. De goddelijke voorzienigheid wilde de vrouw van Pilatus bekeeren door een droom. Hieruit volgt, dat alle droomen niet te verwerpen zijn; droomen zijn niet altijd droomen, maar somtijds tronen waarmee God de menschen op wondervolle wijze tot zich trekt; een droom is niet

altijd een droom, maar wel eens een boom, waarvan meer dan één de vruchten der boetvaardigheid plukt; als iemand twee nachten achtereen droomde dat de duivel hem levend naar de hel sleepte, dan zou hij den derden dag zijn leven wel beteren.

De geleerden maken op de droomen niet veel staat, om dat ze gewoonlijk geen bizondere beteekenis hebben; zoo droomt men gewoonlijk aan iets dat men daags te voren gezien of gehoord heeft. Aldus droomt een advocaat van twist en processen, een voerman van paarden en wagens, een jager van wilde herten, een schipper van ophaalbruggen, een student van boeken, en een mensch van gering vermogen denkt gewoonlijk aan groote geldsommen en droomt dikwijls dat hij een beurs vol dukaten vindt, hij houdt de hand goed dicht opdat deze vogels hem niet wegvliegen, nu wordt hij wakker en vindt in plaats van dukaten een leege beurs. Vele jonge dochters, die gaarne willen trouwen, hebben al hun gedachten op een man; daarom droomen zij dat zij een jongeling in een kerseboom gezien hebben die kersen plukte, terwijl zij onder den boom stonden viel in plaats van een kers haar een ring om de vinger. Een ander heeft gedroomd, dat zij een snijder zag die een bruidskleed maakte, daarom gelooft ze vast dat ze gauw zal trouwen, want de pater heeft gepreekt dat men aan droomen geloof mag slaan. Maar gekkinnen, gelooft het niet, het zijn natuurlijke droomen. Een eenvoudige boer droomde eens dat de duivel hem bij het haar pakte en op een heideveld neerzette, waar hij hem een schat aanwees; de boer wilde dadelijk aan het grabbelen; „hola!" zegt Joost, „je moocht het niet voor morgen weghalen"; de boer verlegen zijnde en niet wetende hoe deze plaats weer te vinden, vroeg wat een kenteeken hij bij de schat zou maken; de duivel raadde hem aan de broek maar af te strijken en een schildwacht bij de schat neer te zetten, hij deed dat, maar toen hij wakker werd vond hij de gevolgen zijner daad, namelijk drek. Die bij nacht met

den duivel omgaat, moet zeker over dag geen goede gedachten hebben.

Maar ziet eens; gisteren droomde ik dat mij een Engel des hemels verscheen, die mij het evangelieboek openlegde en met den vinger de plaats aanwees waar verhaald wordt dat God de duivelen uitdreef, die daarna in de varkens voeren. Moet deze droom dan niet wat beteekenen? Neen, het was een natuurlijke droom, want verleden vrijdag heb ik de varkens zoo ijselijk op de markt nevens ons klooster hooren schreeuwen, dat ik van ongeduld niet meer lezen kon en mij zelven afvroeg, of de varkensmarkt, die hier in de stad tusschen drie kloosters in ligt, niet op een andere plaats kon gehouden worden? Als wij in het koor Gods lof verkondigen, dan meenen we dat met David te zingen, maar op zoo'n manier schreeuwen we met Ezau. Daar ik nu over dag daaraan gedacht had, heb ik daar 's nachts over gedroomd.

Artemidorus spreekt van waarzeggende droomen, alsof de menschelijke ziel een kracht bezat om toekomende dingen te kunnen voorspellen, en dergelijke droomen den mensch des nachts door zekere beelden toekomende gebeurtenissen zouden zeggen en hem waarschuwen: ziet, dat zal gebeuren, pas op dat of dat zal u overkomen. Maar dat dit allemaal gekheid is, bewijst mij de heilige Augustinus, die vraagt, of de menschelijke ziel uit natuurlijke kracht toekomstige dingen kan voorspellen? Het antwoord is neen, want ieder mensch is van nature begeerig te weten wat hem in de toekomst zal overkomen, maar dat men dit niet weet, is zeker en onbetwistbaar. Hieruit volgt dat als de propheeten iets voorspeld hebben, zij dit door een ingeving Gods gedaan hebben, want als zij door de werking der natuur of door ingeving der ziel dit gedaan hadden, dan kon ook ieder boer of kok propheteeren. Dus wordt er zeer duidelijk bewezen dat de ziel geen *natuurlijke* kennis der toekomst heeft; droomt nu iemand dit

of dat zal mij overkomen, dan is dat zeer twijfelachtig en onzeker.

Het gebeurde eens dat er twee bisschoppen stierven en er dus twee bisschopszetels te gelijk vacant werden. Zeker domheer hunkerde zeer naar een dezer twee plaatsen, ja nog liever had hij ze alle bei; terwijl hij daar veel over dacht, droomde hij dat iemand hem twee staffen gaf, 's anderen daags legde hij zijn droom bij zich zelven uit en meende dat die twee staffen bisschopsstaffen waren. Wel zoo! dacht God, ik moet deze snaak die ijdelheid eens even afleeren. Des morgens kreeg onze domheer, of liever dommelheer, die nu zeer in zijn schik was, lust om te rijden; hij zit te paard en rijdt een ferme draf, maar op eens begint het paard te struikelen, hij valt er af en breekt zijn beide beenen met dat gevolg, dat hij zijn heele leven op twee krukken heeft moeten loopen, dat waren de twee bisschopsstaffen. Nu vraag ik, hoe de domheer in zijn droom aan deze twee staffen is gekomen? Natuurlijk was deze voorspelling niet, dus is zij van den duivel of van God; maar van duizend zulke droomen komt er nog niet één van God, de meesten komen van den satan, die den menschen zoo vijandig is, dat hij alle gelegenheden zoekt ook in den slaap om den mensch door droomen allerhanden leugens en valschheden voor te houden, zoodat indien iemand iets droomt, dat maar de minste schijn van kwaad heeft, dat de ziel kan schaden, hij moet weten dat dit van den duivel komt. Daarentegen kan men een droom houden, als komende van God, indien ons iets goeds wordt voorgehouden, b. v. het een of ander goede werk te doen, dit of dat kwaad te laten. Zulk een droom is een toom, waardoor God den zondaar tot zich trekt, en die ook moet men beschouwen als een bizondere genade Gods, daar hij een nuttige vermaning is van den goeden Engel.

Quilielmus de derde, hertog van Beijeren, die in plaats

van den keizer zich op het Concilie van Basel bevond keerde naar Munchen terug, nadat hij door zijn voorzichtigheid het concilie gelukkig ten einde had gebracht. Te huis teruggekeerd, had hij eenige dagen achtereen zeldzame droomen. Als hij namelijk eens op de herten-jacht was, ontmoette hij een hert, dat aan de eene kant met kleine belletjes was behangen aan de andere kant met kaarsjes; door de honden en jagers voortgedreven, afgemat en in het nauw gebracht, nam het eindelijk zijn toevlucht op een kerkhof, waar het een open graf vond en zich daarin verborg; hier nu werd het gevangen en gedood. 's Morgens verhaalde de hertog deze droom aan zijn edellieden, die hem allemaal verschillend uitlegden; ten laatste sprak de hertog: „weet gij wat, ik ben dat hert en mijn einde is nabij, daarom geloof ik dat deze droom door God en zijne gezegende Moeder mij is ingegeven, en omdat het hert op dit kerkhof geloopen is, daarom wil ik mijn graf daar ook hebben." Kort daarna werd dit bevestigd. Alle droomen zijn dus niet geheel en al valsch, maar somtijds waarschuwingen van God; indien deze vorst dien droom niet gehad had, zou hij zich misschien niet zoo goed tot den dood voorbereid en zijn ziel van de wereldsche goederen afstand gedaan hebben.

Hieruit kan men besluiten, dat men goede droomen altijd gelooven mag en die houden voor stemmen en vermaningen, goede droomen zijn geen droomen, maar spiegels, waarin men den wil des Heeren en zijn eigen heil kan zien, goede droomen zijn geen droomen, maar sporen en roeden, waardoor velen op den weg der zaligheid teruggebracht worden.

Artemidorus verhaalt kluchtige en zeldzame dingen over de droomen. Als iemand b. v. over zwaluwen droomt, beteeken dit dat hem dienzelfden dag een schoone juffrouw suikerzoete woordjes zal toespreken; als iemand droomt dat hij gewogen *wordt*, beteekend dit dat hij welhaast zal trouwen, als iemand

van erwten en boonen droomt, wil dit zeggen dat er oneenigheid in huis komt, als iemand droomt dat hij voor den spiegel staat, dan beduidt dat voor een man een vrouw, en voor een vrouw een man; als iemand droomt dat hij zich gebrand heeft, dan zal hij gek worden; als iemand droomt dat hij bang is voor katten, muizen en vogels, dan beteekent dit, dat hij een hypochonder zal worden; als iemand droomt dat de deur stuk is, dan zal zijn vrouw spoedig sterven, droomt iemand van storm en wind, dan zal hij een oud wijf trouwen; droomt iemand van de koekepan, dan zal hij te gast gaan. Duizend meer zulke grillen kraamt deze schrijver uit.

Heeft Abimelech niet, toen hij Sara, Abraham's huisvrouw met geweld had weggenomen, omdat deze haar voor zijn zuster had uitgegeven, in den droom gezien en gehoord, alsof God hem zeide, deze is zijne vrouw, zoodat de koning dien droom geloofde en Sara 's morgens liet gaan? Heeft God zelf niet door den propheet Joël in het 2e hoofdstuk gezegd! „effundam spiritum meum super omnem carnem," „Ik zal mijn geest over alle vleesch uitgieten en uwe zonen en dochters zullen waarzeggen, uwe oudsten zullen droomen hebben en uwe jongelingen zullen gezichten zien," zegt de Heer? Een bewijs dat alle droomen niet te verwerpen zijn, is wel dit, daar God zeer dikwijls droomen zendt om de menschen te onderwijzen, de zondaars tot rechtvaardigheid te vermanen, de droeven te troosten, de onruststokers te verschrikken, de goddeloozen te bekeeren, de dwalenden te onderrichten. Zeer dikwijls zendt God in plaats van een predikant ons in den slaap een Engel, die ons vermaant en leert, per somnium in visione nocturna, in een droom en nachtelijk gezicht, als de slaap de menschen overvalt en op het bed doet sluimeren, dan doet Hij de menschen de ooren open en leert hen.

Maar hoe kan ik weten, of een droom goed is en ik er dus

aan mag gelooven? Ik geef dit ten antwoord. Als iemand een zeldzame en wonderlijke droom gehad heeft, waarvoor hij geen natuurlijke oorzaak weet aan te geven, dan is zoo iemand verplicht te doen wat koning Nabuchodonosor gedaan heeft. Deze droomde, dat hij een groot beeld voor zich zag staan, waarvan het hoofd van goud was, de borst en armen van zilver, de buik en leden van metaal, het dikke been van ijzer en de voeten van aarde; daarna droomde hij dat een kleine stad van den berg voor de voeten van dit beeld viel en alles omver wierp. Daniël, die eerst tot God had gebeden legde hem deze droom uit. Waarom heeft de koning Daniël om raad gevraagd? Omdat hij wist, dat deze op een bizondere wijze door God verlicht werd. Zoo ziet men, dat als iemand een wonderbaarlijke en verschrikkelijke droom gehad heeft, geen oude wijven praatjes, maar wezenlijk een zeldzame droom dat hij verplicht is een eerlijk man daarover te spreken, maar niemand beter als een geestelijke, die erkennen zal of de droom van God komt, ja of neen, en oordeelen zal of het een ingeving van den hemel of van den duivel is. Als het een vermaning van God is, dan moet hij Hem er voor loven en prijzen, Die zoo zorgvuldig over zijn schapen waakt, Die zulk een goede Schepper is voor ons arme schepselen, een zoo barmhartige God en Heer voor ons ontaarde dienaars, dat Hij niet alleen voor ons gestreden en geleden heeft om onze zaligheid te bewerken, dat Hij niet alleen ons nog dagelijks onderwijst door vermaningen, woorden, werken, ingevingen en boeken, maar ook nog in den slaap ons helpt en voeren wil naar de eeuwige zaligheid.

IN DEN AAP GELOGEERD.

Menige driftkop van gramschap ontgloeid,
Als 's buurmans poedel zijn stoep heeft besproeid,
Doet hem proces aan en haspelt ter deeg,
Maar met dat al wordt zijn geldbeurs mooi leeg.
„Ik heb 't gewonnen" — hij snoeft, glorieert,
Maar hij is toch in den Aap gelogeerd.

Joannes, de ziener van Pathmos, de hoogvliegende adelaar, de helstralende fakkel der Evangelisten, schrijft in zijn brief dit korte, kernachtig en zinrijk woord: „Advocatum habemus apud Patrem Jesus Christum justum," „wij hebben een Voorspreker (advocaat) bij den eeuwigen Vader, namelijk Jesus Christus den Rechtvaardigen." Maar mijn allerliefste Joannes, gij leeraar en vermeerderaar der Kerk, gij krans en glans van het maagdendom, hoe komt het dat gij bij dat woord advocaat bijvoegt *justum* den rechtvaardigen? Schuilen er dan ook onrechtvaardigen onder de advocaten? Wie? Waar? wanneer? door wie? Ja, zonder twijfel, er zijn er maar al te veel, op wie men de volgende spreuk kan toepassen: „multi sunt advocati, pauci vero electi, nempe ad vitam aeternam," dat is: er zijn veel advocaten, maar slechts weinigen uitverkorenen, namelijk tot het eeuwig leven. Het is al een oude geschiedenis, die verhaalt wat Joannes met den bijnaam Pareus

te Kargen gebeurde. In deze stad was hij advocaat en terwijl hij eens 's avonds niet ver buiten Florence rondwandelde, zag hij een varkensdrijver, die zijn kudde in de stal wilde drijven. De varkens wilden hun logement niet binnen, maar liepen al heen en weer, eindelijk wordt de herder toornig en riep: dat de duivel jullie in de stal drijve. De advocaat hoorde dit en schrok, maar hoe klom zijn ontzetting ten top, toen hij aanstonds de varkens hals over kop de een over den ander heen in de stal zag vluchten. Joannes Pareus werd zoo benauwd, dat hij terstond der wereld den rug toekeerde, zoodat deze varkens hem tot het ware Lam Gods gebracht hebben. Het is zeker, dat er veel en meer dan al te veel oneerlijke advocaten zijn, die men heel goed bij twee waschvrouwen kan vergelijken, die de wasch uitwringen, de een draait deze kant op de andere die, totdat ze al het vocht er uit geperst hebben, op zoo'n manier handelen de onrechtvaardige en bedriegelijke advocaten ook, daar zij de beurs der aanklagers en aangeklaagden zoo lang uitwringen tot dat er niets meer in blijft.

Een voorbeeld van twee zulke advocaten te Parijs. Er kwam dan bij een advocaat een eenvoudig man, maar met veel moppen, met het verzoek om zijn tegenpartij, die een rijke boer was en met wien hij verschil had over een erfdeel dat hem rechtmatig toekwam, bij de rechtbank te willen aanklagen. De advocaat belooft hem alle bijstand en zei dat hij over een paar uur maar moest terugkomen. Intusschen kwam de andere, de boer namelijk, bij denzelfden advocaat met het verzoek hem in zijn recht te willen handhaven onder belofte van een rijke belooning; de advocaat gaf ook dezen zijn woord. Maar toen nu de ander op het bepaalde uur terugkwam, verontschuldigde zich de advocaat dat hij voor deze keer hem niet kon helpen, daar hij zijn tegenpartij zijn woord had gegeven. Toch gaf hij hem uit welwillendheid een *recommandatie*-briefje mêe aan een anderen advocaat, en wel

van den volgenden inhoud: Mijnheer, er zijn hier twee vette ganzen bij mij gekomen, de vetste heb ik voor mij zelven gehouden, de andere zend ik u; deze kunt gij, de mijne zal ik wel plukken.

De onrechtvaardige advocaten worden niet zelden caprimaleus of nachtdroom genoemd. Deze vogel sluipt bij nacht onder de kudden der geiten en zuigt hen, terwijl ze slapen, de melk uit tot op het bloed toe; zulke geitenmelkers zijn vele advocaten ook, die de processen zoolang rekken, tot dat zij de arme menschen de beurs leeg geklopt hebben, dan eerst spreken ze van bijleggen. Sommige advocaten gelijken de kameel, die voor dat hij uit de rivier drinkt eerst het water met zijn pooten troebel maakt, turbida placet, hij houdt veel van troebel water.

Voor moedwillige gerechtsdienaren en wraakzuchtige lieden moet men zich ten deze wachten; want er zijn veel stormhalzen op de wereld, die dikwijls een aanleiding zoeken tot verschil, om hun evennaasten te verontrusten en te beleedigen, die nooit tot een vergelijk willen komen, die van een vlieg een oliphant maken, en hebben ze het geluk een weinig van aanzien te wezen en bij de gerechtshoven goede vrienden te hebben, dan is al de zorg, oprechtigheid en onschuld van de tegenpartij te vergeefsch. Als dezen nog een vonkje geweten hadden, dan moesten ze bedenken, dat zij door dergelijke gewelddadigheden en plagerijen niet alleen hun evennaasten bedroeven en beleedigen, maar God zelfs, die hun en hunne nakomelingen dan ook zijn zegen ontneemt. Zij dwingen den arme God in zijn leed aan te roepen om hen te wreken volgens de ongerechtigheid die hij lijdt; in plaats van schatten vergaderen zij vurige kolen in hunne schuren, die geld en bloed verteeren. Daarentegen toont iemand, die nog een weinig christelijke liefde bezit, dat hij een kind Gods is, een discipel van Christus, een erfgenaam der eeuwige zaligheid. Het spreekwoord:

Wat gij niet wilt dat u geschiedt,
Doet dat ook aan een ander niet,

is niet meer in de mode.

Processen en trotsche gebouwen,
Lichtvaardig een ander vertrouwen,
Zich volgens de mode te sieren,
Met zuipen zijn duiten verzwieren,
Bij 't spel in de herbergen plakken,
Maakt menigeen ledige zakken,
Ook visschen en varen en jagen
Zijn droevige huislijke plagen.

Het valt niet te ontkennen, dat er een massa onrechtvaardige advocaten en rechtsgeleerden zijn, maar het getal der vrome en eerlijke advocaten is ook niet klein, Daniël, Mozes, Job, Boëtius, Salpitius en Germannus waren eerlijke advocaten. Hoeveel heilige advocaten er geweest zijn, weet ik niet; ik ken er maar één, en deze heeft een nieuw huis laten bouwen in de school der rechtsgeleerdheid, een nieuwe kerk namelijk in de Scholierstraat. Deze kerk is aan de H. Ivo toegewijd, en Ivo was advocaat, maar een heilige, zijn heiligheid bestond hierin, dat hij een advocaat voor weduwen en weezen was. Ik, daar ik zie dat mijn gebenedijde Jezus zich over de weduwe van Naim ontfermd en haar zoon, de bizondere troost zijner moeder, tot het leven weer opgewekt heeft, ik wil in de voetstappen treden van Christus en van den H. Ivo, en geef mij ook uit voor een advocaat der weduwen.

Ofschoon het mij hard voorkomt, zoo prijs, bemin, verdedig en beveel ik toch aan de weduwenstaat, en houd die voor gelukkig op deze wereld, ja zalig hiernamaals; maar omdat Gods oogen bizonder op de verlaten weduwen gericht zijn, *daarom* wee degenen, die deze armen onrecht aandoen.

Gelukkig is de weduwe, want is iemand gelukkig, die uit een lange gevangenschap verlost wordt, is iemand gelukkig die na een hevige ziekte weer gezond wordt, dan ook is de staat der weduwen gelukkig te noemen.

Wat is de huwelijkstaat? Een smartelijke en ziekelijke toestand: is de vrouw boos, dan heeft de man hier een vagevuur, is de man boos, dan heeft de vrouw hoofdpijn.

Wat is de huwelijkstaat? Een lange gevangenis, een kerker. Ik wil van de Spanjaarden niet eens spreken, maar alleen van de onze duitsche koppen. Hoeveel zijn er niet die hunne vrouwen in een gedurige gevangenis houden opgesloten, de arme schepsels hebben altijd arrest en durven niet buiten de deur kijken, terwijl de man van de eene kroeg in de andere loopt. Gelukkig is zulk eene vrouw als zij van zoo'n lummel verlost wordt en tot de gouden vrijheid des hemels komt.

Wat is de huwelijkstaat? Een onstuimige zee van wederwaardigheden, waar de eene golf van tegenspoed de andere doet opkomen. In de zee vreten de groote visschen de kleinen op; in de huwelijkstaat is de man de baas en als hij dus een stokvisch is dan laat hij het geld en goed van zijn vrouw door zijn keel loopen. Gelukkig is de vrouw als zij uit deze onstuimige zee tot de gelukkige vrijheid geraakt.

Wat is de huwelijkstaat? Een tuin waar meer harde tuinboonen als leliën wassen.

Toen onze Heiland, Meester en Heer zijn paleis met een stal, den hemel met het gewemel, de heerlijkheid met de ellende, de vreugde met het leed verwisseld had en in de stal te Bethlehem als mensch was geboren — ziet toen kwamen er drie koningen uit het Oosten met groote pracht en luister om den nieuwgeboren Messias, Koning en Verlosser te bezoeken, te aanbidden en te vereeren. Zij komen in de arme stal te Bethlehem en vinden daar niets anders dan een hooibloem, dat wil *zeggen Jesus die zich* zelven een veldbloem

noemt, *ego flos campi*, en deze veldbloem op hooi. Voor dezen Koning vallen de drie koningen ter aarde, aanbidden Hem als de menschgeworden God en vereeren Hem drieërlei geschenken, goud, wierook en myrre. De heilige en groote kerkvader Hieronymus verstaat door deze drie geschenken de drie staten der heilige Roomsche Kerk en vergelijkt het goud bij den maagdelijken, de wierook bij de weduwen en de myrre bij den huwelijksstaat. Hoevele vrouwen zijn er niet die een wildenbras, een halve duivel tot man krijgen die hun alles er doorjaagt. Zoo is dan de myrre het afbeeldsel van den huwelijksstaat. Ach! hoe bitter is de myrre, maar ook hoe bitter valt menig vrouw de huwelijksstaat, bitter! bitter!

Bij Mattheüs cap. 18 verhaalt onze Lieve Heer van een koning die met zijn dienaars wilde afrekenen. Terwijl hij nu daarmede bezig was kwam er een die hem 10.000 ponden moesten betalen, maar omdat hij het niet had beval de heer hem, zijn vrouw, zijne kinderen en al wat hij had te verkoopen. Over dit oordeel zal menig misschien boos worden en het onrechtvaardig noemen; waarom moet de vrouw haars mans schuld boeten?

Sarbourg geeft mij de reden daarvoor aan. Deze man, zegt hij, heeft daarom schulden gemaakt omdat hij niet de tering naar de nering gezet heeft, en zijn vrouw de nieuwste modes volgen moest. Men kan het bijna niet gelooven, als men het geheele vrouwelijke geslacht zijn geluk in de ijdele opschik ziet stellen en geen ander genot kennen als de pronk. Zijn de vrouwen dan onsterfelijk en slechts geboren om als tooneelpoppen op deze wereld te verschijnen? Ze leven in dartelheid en ijdele femelarij, uitgelaten, hun eenige studie gaat ov-- mooie stoffen, lintjes en odeurs. Als zoo'n schepsel maar een op zichzelve lette op het oogenblik dat zij met haar opsch *bezig* is. Ik vergelijk de pronkzucht bij een uitbraaksel d(*gal, waar deze* zinneloozen als honden op azen. Het is ee

kleverige stof, waaraan de ziel door eene ongelukkige toegevendheid aan het lichaam zich vastgekleefd voelt. Het geweten, de goede naam, de beurs zijn de offers die men in dit leven aan de pronkzucht opoffert, terwijl men hierna zonder twijfel het vuur zal vinden. Het is te verwonderen dat de ziel die geheel geestelijk is in zoo'n schandelijke en rampzalige hoogmoed kan toestemmen.

Voor dezen waren de mannen erger als de drommel; zulks kan de proef uitstaan. Toen God de Heer Job tot een voorbeeld wilde stellen van zachtmoedigheid en geduld, liet Hij den boozen vijand bij zich komen en sprak. Weet je wat, meineedige engel, ik heb een man op aarde leven wiens naam met een *jo* begint, en daar *jo* een uitroep is van overwinning, zoo moet je weten dat deze over je zal zegepralen en je nooit kamp zal geven. Job, Job heet hij, beproef het dus, bekoor hem op alle wijzen, ontneem hem zijne kinderen, je zult niets uitvoeren, ontneem hem geld en tent, je zult niets verder komen, ontneem hem landerijen en bosschen, je zult hem niet overwinnen, ontneem hem geld en bloed, ontneem hem naam en faam, ontneem hem troon en stam, je zult de minste blijven, maar *verumtamen animam illius serva* Job cap. 25, 6, laat zijne ziel met vrede. Glossa zegt, dat door de ziel God niet heeft verstaan de ziel in het lichaam, want de booze geest heeft deze wel aangetast, beproefd, bekoord, maar door de ziel wordt hier verstaan *uxor* zijn vrouw. Want de duivel had Job alles ontnomen, huis, hof, schapen, ossen, vrienden, kinderen, gezondheid, zijn vrouw alleen liet hij hem. Ieder man wordt door den heiligen Paulus op Gods gezach aldus aangemaand; *viri diligite uxores vestras* gij mannen, bemint uwe echtgenooten en weest hem niet lastig; niettemin zijn er niet velen die dit gebod onderhouden, en omdat de duivel zelfs het vervuld heeft daarom kan men aannemen dat zij erger zijn dan hij.

Gelukkig was Joseph toen hij van Pharao verlost werd. Gelukkig was Elias toen hij van Jesabel verlost werd, maar nog veel gelukkiger is een weduwe die van haar man bevrijd wordt, want al is hij ook geen Pharao geweest, hij was dan toch dikwijls een ruziemaker of een femelaar. Tot besluit wil ik nog aanmerken dat de man met zachtzinnigheid zijn vermaningen moet geven, niet in het publiek maar in het geheim onder vier oogen, opdat zij beide man en vrouw zich geen schande op den hals halen voor vreemde menschen. Zoo heeft het de goede man Job gedaan. Ofschoon hij een tang van een wijf had die hem gestadig uitschold en bespotte om zijn vertrouwen op God, sprak hij toch niet anders dan deze weinige woorden: vrouwlief, je spreekt als een gekkin. Daarom zegt Chrysostomus, dat als men iemand in het openbaar zijn fouten verwijt, dat meer een beleediging is dan wel een vermaning. Zoo ook beteekenden de roede en het manna in de ark van het Oude Testament dat in den huwelijksstaat niet altijd schoppen troef moet zijn maar veeleer harten, dat is het zoete manna het hemelsch brood en suiker-zoete woordjes.

Christus onze Heiland zag eens een vijgeboom die geen vruchten droeg, en daarom door Hem werd vervloekt. In den huwelijksstaat zijn vijgeboomen te vinden, die helaas! maar al te veel vruchten dragen, namelijk stompen en stooten, trappen en blaauwe oogen; deze boom is ook te vervloeken, en me dunkt menig vrouw zal wel blij zijn als haar man een drooge vijgeboom wordt, want dan heeft ze die wrange vruchten niet langer in te oogsten. Ten derden moet de man zijn vrouw ook weten te beminnen; deze liefde moet drievoudig zijn Vooreerst een geestelijke liefde, gelijk Paulus de Ephese vermaant: „gij mannen, bemint uwe vrouwen, zooals Christu zijne Kerk lief heeft." Ephes. 5. Christus heeft alles vo zijn Kerk geleden, zoodok moet de man alles lijden en ui *staan uit liefde* tot zijn vrouw, alles zeg ik wat zijn gewet

en goede naam niet benadeelt. Ten anderen moet hij zijn vrouw liefhebben evengoed als zijn eigen lichaam, ieder houdt veel van zijn ribbekast, dat zelfde moet de man de vrouw ook doen, daar zij één lichaam zijn. Ten derden moet hij haar beminnen om haar huishoudelijke zorg, dat geen kleinigheid is. Want volgens Ecclesiasticus 26 is de vrouw het sieraad des huisgezins en Salomon zegt, gelijk de aan den horizon opkomende zon aan de wereld het licht geeft zoo ook is de vreedzame vrouw een licht. Als man en vrouw in goede harmonie leven, dan zal na deze aardsche eenheid, die door de dood wordt gescheiden, God in zijn heerlijkheid hen met den onverbreekbaren band der liefde vereenigen. Amen.

Panis angelicus fit panis hominum,
Dat panis coelicus figuris terminum,
O res mirabilis! manducat Dominum
Pauper, servus et humilis.

Zoo wordt der Eng'len brood spijs voor de menschenziel,
't Manna van 't Nieuw Verbond dat van den hemel viel.
Wie dan o nietig mensch! daalt in uw harte neer?
Het is de Godmensch, uw Schepper, uw Heer.

Samson een prachtige en trotsche haan in de korf, een stoute en geduchte grappenmaker, een katje om niet zonder handschoenen aan te pakken, een geweldige ijzervreter, een stormende huiswaard wordt in de heilige Schrift om zijn buitengewone sterkte zeer geroemd. En dat niet zonder reden; want als men het woord *Samson* van achter naar voren leest dan krijgt men *Nos mas*, dat is: Wij zijn door Gods genade een man, door de genade Gods immers had hij op zonderlinge wijze zijn kolossale kracht gekregen. Het is waar dat Samson zijn krachten in het haar verborgen had, zoodat niemand het hart had om te zeggen; Samson ik geef geen haar om je, iedereen vreesde met hem te vechten. Deze stoute en sterke goffert scheurde eens in zijn woede een leeuw van elkander. Toen hij nu dienzelfden weg weer langs kwam, vond hij den gedooden leeuw nog op dezelfde plaats en in d muil kijkende zag hij dat de honingbijën daar hun zoe honing in hadden gelegd. Dit onverwachte lekkere beet *smaakte* hem zoo goed, dat hij er een maaltijd van aanricht

en zijn gasten het volgend raadsel opgaf. „Van de etende is een spijs voortgekomen en van de sterke een zoetigheid." Een leeuw is ook God geweest en wel een toornige leeuw, en dat van af Adam tot aan vier duizend na hem. Degene die slechts hout raapte op sabbath moest volgens de joodsche wet gesteenigd worden; als iemand de ark des Verbonds ook maar uit onbedachtzaamheid aanraakte werd hij met den dood gestraft. De huisvrouw van Loth, die uit nieuwsgierigheid omzag naar het vuur van Sodoma werd in een zoutpilaar veranderd, zoodat zij de soep van vijftig duizend Bethsamiten wel van zout kon voorzien. Als iemand uit nieuwsgierigheid de ark beschouwde werd hij met de dood gestraft. Heet dat niet: God was een verschrikkelijke, een toornige, een grimmige leeuw? Maar toen deze hemelsche leeuw na een leven van drie en dertig jaren zijn einde was genaderd, ziet! toen hebt gij o mensch met Samson een honinggraat in Hem gevonden daar Hij op het einde zijns levens het heilig geheim des altaars heeft ingesteld, de allerzoetste spijs. Daarom durf ik God nu niet meer een toornige leeuw noemen, nu mag ik hem nuttigen terwijl hij te voren als een grimmige leeuw het menschelijk geslacht heeft gebeten. Ja vroeger was Hij streng; dit hebben Oza, Senacherib, Ammon, Pharao, Giezie, Jesabel, Holofernes en meer anderen ondervonden. God was hun gestreng, en nu is hij vol genade, niet alleen omdat hij des menschen geleidsman wil zijn op deze aarde, zijn beschermer in den strijd, zijn licht in de duisternis, zijn geneesmiddel in ziekte, zijn redder in de grootste nood, maar ook daar Hij zichzelven als een zielespijs aan hem schenkt.

Een goed christen kon terecht als hij dit goddelijk brood nuttigt op zijn lippen schrijven, *non plus ultra*, niets hoogers, niets heerlijkers kondt gij, o mensch, van God verkrijgen. Want in zijn almacht kan Hij u niets meer geven dan dit, in zijn milddadigheid kan Hij u niets beters geven, in zijn

oneindige wijsheid kan Hij u niets heilzamers geven. Zoover ja zijt gij gekomen , dat God is uitgeput, daar Hij niets meer kan geven aan zichzelf.

Onder het Oude Testament had God op zware straf verboden, dat de menschen ook maar een droppel bloed der dieren aten, en ofschoon Hij na de zondvloed toeliet dat zij vleesch gebruikten, bleef nochtans het bloed verboden. Waarom zegt God toch: gij moocht wel kippen en kapoenen eten, maar hun bloed niet, gij kunt ossen en kalveren, patrijzen en fazanten, in één woord alle dieren eten, maar het bloed niet, waarom dit dan, o groote God? Aristoteles zegt, dat de hartstocht des menschen niet in het vleesch zit maar in het bloed; zoo iemand het versche bloed van een dier dikwijls gebruikte, dan zou hij iets van de aart van datzelfde dier aannemen; b. v. als ik dikwijls vossenbloed dronk, zou ik spoedig een arglistige diefachtige natuur krijgen; als iemand veel ezelsbloed dronk, zou hij een lompe, plompe grove en ezelachtige natuur aannemen. En wat hier van het bloed gezegd wordt, datzelfde wordt ook toegepast op de melk. Een bewijs daarvoor heeft men in koning Agis die in zijn jeugd reemelk gedronken had en zoo hard kon loopen als een paard. Van zeker man verhaalt de Chronicha Sueciae, dat hij in een bosch verdwaald geraakt en daar door een wolfin gezoogd was; na verloop van eenige jaren werd hij teruggevonden, maar ziet! hij liep op handen en voeten en huilde heel natuurlijk als een wolf. Hetzelfde wat hier van de dieren vermeld wordt, moet men ook van de menschen aannemen, namelijk dat de kinderen naar de melk ook karakter en geaartheid aannemen. Dit ook meldt de goddelijke Schrift en met haar Mendoza van Sara Abraham's beminde huisvrouw, dat zij namelijk zelve haar eenige Zoon Isaäc en nog andere kinderen heeft gezoogd, alleen op dat zij natuur, *zeden en* eigenschappen van haar zonden aannemen en

Isaäc zonder gevaar tusschen hen zou kunnen verkeeren. Zoo is het dan aan te nemen dat God onder het Oude Testament het bloed der dieren heeft verboden te gebruiken, opdat de menschen daardoor de eigenschappen en de natuur der dieren niet zouden aannemen.

Zal ik u, o mensch! het geluk verhalen waaraan God in zijn avondmaal u heeft deelachtig gemaakt? Mijn tong wordt sprakeloos, mijne gedachten staan stil. Want gelijk God het bloed der dieren heeft verboden te drinken, opdat de mensch hun natuur niet zou aannemen, zoo ook heeft God u, o mensch, in het aanbiddelijk Sacrament des altaars zijn zuiverst en allerheiligst bloed gegeven, opdat gij aan zijn goddelijke natuur zoudt deelachtig worden. Ik spreek met den grooten leeraar Hieronimus: O gij allerheiligste spijze, die u geniet, geniet in waarheid een God. Hij krijgt de natuur van een God, Gods bloed wordt met het bloed des menschen vermengd, Christus' ziel wordt met de ziel des menschen vereenigd, de godheid met de menschheid verbonden. De spijs wordt met den gespijzigden zoo innig een, dat wie dit hemelsch brood, dat is deze verborgen God ontvangt, ook Diens natuur aannemen moet. O, hoe ver is 't toch met de mensch gekomen! hoe hoog is hij verheven! Neen hij kent zijn waarde niet, die den mensch arm en verlaten noemt, maar wel die hem houdt voor schat rijk.

Ik herinner mij eens gelezen te hebben, dat eens een groote, dikke bacchusbroêr te paard reed, met een buik zoo dik als een leidsche kaas, waar men gemakkelijk eene kleine kapel op had kunnen bouwen. Deze ontmoette een zwierbol, een spotvogel met witte kouzen aan en een lange zilveren ketting aan zijn horologe. „Heerschap, hoe komt het dat gij den knapzak voor u draagt en niet op den rug?" „Dat is, sprak de ander, omdat ik door uw vaderland reis, en omdat daar vele bankroetiers en dieven schuilen, draag ik het vóór mij

om er altijd een oogje op te kunnen houden." De waarheid wil altijd niet gehoord worden, maar een dief moet dief heeten. Dit in aanmerking genomen, verwondert het mij zeer dat de gebenedijde Heiland, toen Hij door Judas werd verraden door een kus, hem nochtans met vriendelijke oogen heeft aangezien en daar Judas naar eenigen meenen klein van gestalte was, Christus zich daarom tot hem heeft gebogen om hem te kussen. Op deze verraderlijke kus heeft God de Heer hem toch toegesproken: „Amice ad quid venisti?" „Vriend waartoe zijt gij gekomen?" O mijn God en Heiland, hoe noemt Gij hem een vriend? Judas? Met recht hadt Gij kunnen zeggen: Judas gij booswicht, waartoe heeft de duivel je gebracht? Heer, een schelm is hij, maar geen vriend, hij is een galgevogel, een oproermaker, een dief maar geen vriend. Heer, zeg mij de waarheid, want Gij zijt de goddelijke waarheid zelve en er is niets zoo verborgen of uw goddelijke oogen zien het. Daarom ziet Gij ook zonder twijfel wat Judas in het schild voert, voor het oog is hij een vriend, maar in het hart een geheime vijand, de tong spreekt vriendelijk en zoet, maar in het hart schuilt slechts venijn, „mel in ore, fel in corde." Zonder twijfel heeft Jesus geweten, dat Judas een aartsschelm was in zijn hart, maar omdat hij een van het twaalftal was, noemde Hij hem nog vriend. Ook hem heeft Christus in het laatste avondmaal te gelijk met zijn medediscipelen zijn vleesch en bloed geschonken, en ofschoon hij uit geldgierigheid daaraan niet had gedacht en het onwaardig had genuttigd daar hij de middelen beraamde in zijn hart hoe den Godmensch aan zijne vijanden over te leveren, ofschoon hij kort daarna Jesus den verraderlijken kus gaf, noemt Hij hem nochtans zijn vriend, misschien heeft Hij wel boezen vriend gemeend.

Van de drie heilige vrouwen, Maria Magdalena, Salon *en Jacobi* wordt in de schriftuur verhaald, dat zij met zonn

opgang naar het graf van Christus zijn gegaan, en ofschoon het in het graf donker was, zagen zij toch den Engel daar zitten. Daarom vragen eenige kerkleeraars hoe het mogelijk is in het donkere te zien? De heilige Vincentius Ferrerus antwoordt, dat het graf zoo glansrijk was als kristal. Heeft dus het graf zoo geschittert omdat Christus lichaam daarin gelegen had, hoe, zoo vraag ik, moet dan een mensch niet inwendig glinsteren als in de heilige Communie Christus' levend lichaam in zijn hart nederdaalt? Heeft Mozes geschitterd als de zon, toen hij met God gesproken had, hoe zal dan een mensch inwendig schitteren die God met zich draagt? „Daar is niets dat satan meer kwelt en smart, dan als hij zien moet dat slechts een nietig mensch met God aan tafel zit, de Godheid en menschheid der eeuwige persoonlijke Wijsheid eet en drinkt."

De geleerde Dionysius verhaalt een zeldzame geschiedenis van zeker man dien bijen in zijn tuin hield. Daar hij had bemerkt dat deze bijen wel zesmaal daags in de korf begonnen te gonzen en te zingen alsof het kerkdag voor hen was, dacht hij dikwijls bij zich zelven, wat moet dat beteekenen? Waarom zijn ze alleen in deze bijenkorf zoo vroolijk? Op zekeren nacht staat hij op, loopt naar den tuin en ziet over de eene bijenkorf een wonderlijke glans zweven, terwijl de bijen zeer lieflijk zingen. Nadat hij dit meermalen had waargegenomen, maakt hij dit bekend aan zijn pastoor die het aan den bisschop overbrengt. Deze wil zelf ooggetuige zijn en besluit nu om de bijenkorf te openen, hetgeen gebeurde.

Maar o wonder! Een klein altaartje van was, dat de bijën gemaakt hadden, bevond zich in de korf; daarop lag een heilige hostie. De bisschop bracht nu processiesgewijze deze hostie naar de stad over. Nu vraagt ieder mijner lezers hoe deze heilige hostie in de bijenkorf gekomen is? Twee roovers hadden voor *geruimen tijd de* remonstrans uit de kerk ge-

stolen en de heilige hostie in deze tuin onder de bijenkorf neergeworpen. Daarop waren alle bijën bij elkaar gekomen, hadden de heilige hostie opgenomen en in de korf gebracht, totdat men eindelijk tot de ontdekking kwam waarom deze redelooze diertjes zoo vroolijk waren en liefelijk zongen.

Het Israëlitisch volk was gelukkig, toen God het door een wolk uit de woestijn voerde, maar heden is de mensch nog gelukkiger; want deze wolk was slechts de voorafbeelding van het heilig geheim des altaars, daar in deze witte wolk de groote God verborgen is en zoovele genaden en gaven schenkt. Was de vrouw gelukkig, die na lang aan bloedvloeing geleden te hebben door de aanraking van Christus' kleed daarvan is genezen, nog veel gelukkiger is ieder zondaar, die nog eerder van de krankheid zijner ziel kan verlost worden door de tegenwoordigheid van Christus zelven. Leest wat in Thuringen geschied is en te lezen staat bij Discipulus. Toen een prister het allerheiligste Sacrament naar een zieke bracht, werd een bekende groote zondaresse bewogen, zij viel midden op straat neder en riep met opgeheven handen: O, Jesus Christus, zijt Gij het die uit de maagd Maria geboren zijt, gemarteld, gestorven, begraven en ten hemel opgeklommen, en zult komen om te oordeelen de levenden en de dooden, zoo gij daar zijt in de handen des priesters, dan verzoek ik U barmhartigheid en vergiffenis van mijne zonden. Daarop kwam er een stem uit de ciborie, die sprak: ik vergeef u uwe zonden. Discipulus. Serm. 79.

Toen de Heer Jesus na het laatste avondmaal naar den hof van Gethsemani was gegaan om te bidden en zijn gebed tot driemaal toe had herhaald, waren de Apostelen intusschen in slaap gevallen, vooral Petrus snorkte er dapper op aan. De Heer kwam weer tot hem en sprak: op, op! de tijd is daar dat ik aan mijne vijanden zal worden overgeleverd. De leerlingen staan op en nauwelijks hebben ze eenige schreden voor-

uit gedaan of reeds komen de joden als een rooversbende er aan met zwaarden en stokken gewapend; zij vallen met verwoedheid op Christus, het schuldeloos Lam, aan. Petrus, die alleen gewapend is, trekt vol moed het zwaard, houwt op de joodsche soldaten in en slaat Malchus het oor af. Men moet zich hier wel verwonderen over de dapperheid van Petrus; pas kwam hij uit den slaap, met nog dikke lodderoogen. Hoe kan het dan zijn, dat hij zoo frisch er op inhouwt? Petrus is alleen en de joden bij menigte, vele honden is de haas zijn dood. Waar komt dan Petrus' groote heldenmoed van daan? Hoort den grooten heiligen leeraar Paschasius: Petrus, zoo zegt hij, had kort te voren gecommuniceerd, het vleesch en bloed van Christus onder de gedaanten van brood en wijn ontvangen, dat is de reden, waarom hij zoo heldhaftig was tegen Christus' vijanden. Ach God! wie onzer weet niet, dat hij op zijn doodsbed groote, machtige, gevaarlijke vijanden zal hebben te bestrijden. Cassianus schrijft, dat de raven als zij een aas van verre ruiken te samenrotten en bij menigte er op losvliegen; zoo ook is het met de helsche geesten. Als zij een stervende bemerken verzamelen ze zich in ontelbaar getal, zwerven om het bed des stervenden heen en bekoren hem op alle manieren om hem te overwinnen en tot wanhoop te brengen. Cesarius verhaalt, dat een heilige kluizenaar op zijn sterfbed den boozen vijand aan zijn voeten einde zag in de gedaante van een aap. Hij vroeg hem wat begeert gij? De ontstelde aap antwoordde: ik ben de duivel en loer op uw ziel. Trithemius meldt ook van een heilige abdis dat bij haar dood zich zoo'n groote menigte van helsche geesten aan haar had vertoond, dat zij volgens haar eigen getuigenis nooit zoovele bladeren aan een boom gezien had als er helsche geesten bij haar geweest waren.

De Israëlieten bedreven ontelbare zonden, zij verlieten God hun Heer en haalden den verschrikkelijken toorn des hemels

gedurig zich op den hals, maar omdat de barmhartige God geenszins den dood des zondaars wil, doch dat hij zich bekeere en leve, vond Hij geen ander middel dan den propheet Ezechiël te gebieden hen op den tempel van Jerusalem te wijzen. „Vade, zei God, ga en wijs aan het huis Israëls een tempel, opdat zij schaamrood worden over hunne zonden. Groote God! zal dan het bloot aanschouwen van den tempel de goddelooze Israëlieten op den rechten weg brengen? Ja, zegt God, door het aanschouwen van den tempel zullen ze de van mij ontvangen weldaden indachtig worden, zij zullen zich het met mij gesloten verbond herdenken, zij zullen herinnerd worden aan de roede, die voor hen de Roode zee verdeeld heeft, zij zullen denken aan het manna of hemelsch brood, zij zullen zich herinneren de ark des Verbonds, zij zullen zien de met mijn wijsvinger geschreven tien geboden, dat alles overwegende zullen zij beginnen boetvaardigheid te doen en tranen te storten over hunne ondankbaarheid.

Toen David voor het aanschijn van zijn meineedigen zoon Absalon vluchtte, Lib. 2 Reg. 15, en zag dat Absalon naar het slot kwam, liet hij het koninklijk paleis slechts door tien oude wijven bewaren. Dat was zeker een belachelijke wacht. Waarom heeft David geen groote schanzen laten opwerpen en een sterke bezetting in zijn paleis gelegd? De heilige Chrysostomus geeft hier de reden van aan. Psalm. 7. David gaf aan Absalon zoo gemakkelijk het koninklijk slot over, opdat deze, als hij het huis waarin hij was opgevoed en de voetstappen zijns vaders zou aanschouwen, daardoor berouw zou krijgen over zijn ondankbaarheid. Want aldus had de koninklijke propheet met zich zelven geredeneerd! Als mijn zoon Absalon in het vertrek komt waarin de koninklijke prinzen opgevoed worden, zal hij terstond bewogen worden en [illegible] zichzelven denken, zie, o dwaze zoon, hier is het vertr[illegible] *waarin gij voor* het eerst het levenslicht hebt aanschouw[illegible]

waar gij de eerste adem hebt geschept, waar gij uw vader met zuchten verwelkomt hebt. Als Absalon in de koninklijke eetzaal treedt, zal hij zich herinneren hoe dikwijls hij met zijn vader aan tafel gezeten, hoeveel lekkere brokken hij uit den schotel gehaald en wat edele drank uit den beker zijns vaders gedronken heeft. Komt hij bij den koninklijken troon, dan zal zijn geweten hem wel den volbrachten broedermoord verwijten, waarna David hem toch weer in liefde opgenomen had. Komt hij in het kabinet, ach daar zal Absalon het hart breken als hij zich herinneren zal, dat zijn koninklijke vader daar zoo vele tranen gestort heeft, ach zal hij roepen, ben ik niet ondankbaar, dat ik mijn vader uit zijn eigen rijk wil jagen. Ach! dat zij verre van mij. Vivat pater, leve mijn vader! vivat rex! leve de koning.

Kon nu het bloot aanschouwen van Davids huis, volgens uitspraak van den heiligen Chrysostomus, zulke gedachten in het hart van Absalon doen opkomen, hoeveel te meer kan dit dan niet het aanschouwen van de kerk, als zijnde het huis van God? Zeker is het, dat een Christen bij het binnen gaan van den tempel Gods bij zichzelven gemakkelijk deze en dergelijke gedachten kan hebben. Zie, die doopvont, dat is de plaats waar ik van de erfzonde verlost voor het eerst het kleed den heiligmakende genade heb aangetrokken en daardoor van erfgenaam des satans erfgenaam des hemels ben geworden. Zie die biechtstoel, daar heb ik dikwijls door den biechtvader God beloofd of misschien wel voorgelogen aan mijn slechte gewoonten en zonden vaarwel te zeggen, daar ben ik ondankbaar mensch met den vertorenden God, ik oproerig zondaar met mijn Heer weder verzoend. Zie, die preekstoel, waar ik door den mond van den predikant zoovele geestelijke vermaningen gehoord heb. Laat ik nu mijn oogen wenden naar het altaar; hier ben ik een gast Gods geworden, wat zeg ik? dit is de plaats waar God zich zelven *aan mij gegeven* heeft, ja zijn aller-

heiligste godheid en menschheid als een hemelsche en allerzoetste zielespijs heeft opgezet. En dan het kruis het marteltuig van mijn Heiland, waaraan Hij een allerwreedsten dood is gestorven en tot zijn laatste droppel bloed heeft vergoten. Elke droppel van dat dierbaar bloed is een tong waardoor Hij mij toeroept! O, christenziel! dat alles heb ik geleden uit liefde tot u, en hiervoor verlang ik niets anders terug dan dat gij deze onmetelijke liefde met uwe wederliefde vergeldt. „Vade et ostende domai Israel templum·" Zoo betracht dan onze kerk, o mensch, overweeg de hooge waardigheid waarin God U op deze aarde heeft geplaatst, o verwek berouw over uwe misdaden, opdat gij en ik in de kerk van het hemelsch Jerusalem mogen worden overgebracht, waar een vroolijke feestdag is, zonder einde. Amen.

Laat hen maar spoedig vertrekken
Want het zijn allemaal gekken.

De zoogenaamde godsdienst, die tegenwoordig zoo goede propaganda maakt en waarmede de vrijgeesten zooveel ophebben, is eene uitvinding van onze eeuw, aan onze voorouders onbekend. Hare vereerders dragen nog wel den naam van christen, maar de wetten en geboden van het geloof schijnen hun een niet onaardig tijdverdrijf voor het gemeene volk. Hare aanhangers gelooven slechts wat hun zinnelijke lusten het best te pas komt, waarvan zij dan ook verblinde aanbidders zijn. Men kan zeggen dat de duivel hun paus is, de zwierbollen hunne kardinalen, de kroeg hun kerk en het koffiehuis hun rozenkrans, hun pelgrimage de speelhuizen en hun aflaten de lonkjes hunner liefjes. Hun vasten is de gemeenschap der vromen en hun boetedoening de predicatie te hooren, hun bijbel is een spel kaarten, waar vier koningen hun voor evangelisten dienen, de zeven hoofdzonden zijn hun wet en een liefdegeschiedenisje hun biecht. Hun psalmen zijn de nieuwste straatdeuntjes en hun aalmoezen de geschenken die ze aan allerlei soort van deernen verkwisten. De mis is hun een dwingelandij en de vespers een zotte tijdverspilling. De comedie dient hen voor completen of lof en de opera is hun avondgebed; de Nieuwe Rotterdammer en Uilenspiegel zijn hun evangelie en de sprookjes het voedsel hunner zielen. Hun mond is een pakhuis van onbeschoftheden en hun ooren de echo's van zotheden; de ongodsdienstigheid is hun verstand

en de levens der heiligen hebben ze minder in tel dan hun geliefkoosde romannetjes. Het geld is de voornaamste steunpilaar van hun godsdienst en de armoede schijnt hun een dwaasheid zonder weerga. De lof en de toejuichingen, die zij van hunne leerlingen inoogsten, doen hen voor apostelen doorgaan en de leerjaren hunner jeugd strekken hun leermeesters juist niet tot groote eer. Hun gelukzaligen zijn die hun voetstappen drukken en hun engelbewaarders de harddravers met linten versierd. Van de goede geestelijken echter schijnen sommigen hun bokken toe, anderen ezels en weer anderen hemelvarkens. Eindelijk daar ze hun leven doorbrengen in dienst van de wereld, de duivel en het vleesch en hun geweten van jaar tot jaar meer verhard wordt, daarom zijn ze niet in staat tot iets goeds, maar worden Lucifer tot belooning en de hel ten buit, die hen tot dolhuis dient. Zijn de Philistijnen narren geweest omdat ze hun afgod Dagon, nadat deze voor de Ark des Heeren ter aarde was gestort, hoofd en armen in duizend gruizelementen, niettemin hebben aanbeden — er zijn ook nu nog meer dan te veel groote gekken die al hun geluk hier op aarde in wereldsche zaken stellen, ofschoon ze toch met eigen oogen zien, met eigen ooren hooren en met eigen handen tasten, dat al het tijdelijke naar de drommel gaat.

Waar is Pompejus' pracht?
Waar is Alexander's macht?
Waar is Augustus' kroon?
Waar is Salomon's troon?
Waar is Cresus' geld?
Waar is Caesar's geweld?
Waar is Helena's naam?
Waar is Cleopatra's faam?

Dit alles is te niet gegaan en alles wat op de wereld bestaat zal te niet gaan ook, en dus hij is gek die er op ver*trouwt*. *En toch* zijn wij als de verblinde Israëlieten; daar

wij achteloos, traag en lui zijn waar het hemelsche zaken geldt. Wij gelijken op den verloren zoon, die ver van zijn vader en vaderland weggeloopen was; maar hij geraakte spoedig in zoo'n groote nood en ellende, dat hij met de varkens aan tafel moest en tot hen sprak: „ibo ad patrem meum, fame pereo," jongens, jullie brokjes smaken me niet, ik zal naar mijn vader gaan, want ik verga van honger. Wie is niet begeerig om van plat soldaat eerst sergeant, dan luitenant en eindelijk kapitein te worden?

Doch welaan laat het dan zijn dat de wereldlingen lui, hongering en lafhartig zich gedragen, maar het is mogelijk, dat deze besmetting onzer eeuw tot zelfs in de heilige plaats is doorgedrongen? Dat lui en rampzalig leven, dat zoo klaarblijkelijk het kenteeken van den verwerpeling is zou dat ooit het kenteeken van een geestelijken kunnen zijn? Wat gemeenschap kan er bestaan tusschen de inwoners van Babylon en die van Jerusalem? Wat voor onderscheid moet er niet wezen in gedrag, gevoelens en zeden tusschen de wereldlingen en de geestelijken? Deze laatsten immers van de groote hoop afgezonderd, uitverkoren en bestemd tot een bizondere heiligheid, geheel toegewijd aan God door hun staat, gunstelingen van den Allerhoogste, wel verre van besmet te zijn door het verderf hunner eeuw, moeten integendeel het zout wezen der aarde, *Sol terrae* Mat. 5, 13 en 13; het licht der wereld door de glans hunner deugden *lux mundi*; steunpilaren der godsdienst door hun ijver en wetenschap, zooals de wijze man zegt, en het sieraad van de Kerk door hun heilig leven; onberispelijk, een ieder tot voorbeeld, gelijk de Apostel ons leert.

Zou dit niet de verwoesting en vernieling in de heilige plaats wezen, waarvan de propheet gewaagt, als deze steenen van het heiligdom, alleen geschikt voor het huis des Heeren, zich op de straten en in andere plaatsen verstrooien en zich vermengen met de wereldlingen? „Dispersi sunt lapides sanc-

tuarii in capite omnium platearum". Thren. 4. 1. Hoe, dat zuiver goud, het ware beeld van hen die het heerlijkst in de Kerk moeten uitblinken, hoe is het zoo verduisterd? „Quomodo obscuratum est aurum?" Thren. 4, 1. Hoe, zij die door hun staat en bediening zijn aangesteld om de bewondering en het voorbeeld van het volk te zijn, hoe hebben zij zich zoo verachtelijk kunnen maken door de losheid hunner zeden, en met vergeten van de heiligheid, waardigheid en voortreffelijkheid van hun staat zich zoozeer verlaagd om de manieren der wereld aan te nemen? „Mutatus est color optimus". Helaas! zoo vervolgt dezelfde propheet, zij, die het beste deel des volks moesten wezen, zij zijn zoo slecht en traag geworden, dat men ze niet meer kan kennen en in plaats van tot voorbeeld te dienen door de glans hunner deugden, zijn ze een voorwerp van ergernis geworden voor het volk door hun slecht gedrag. Hoe! zijn dan deze kinderen van Sion, zoo hoog geroemd om den voorrang die zij onder Israel bezitten, „filii Sion inclyti" vs. 2, deze geestelijken wier leven een spiegel aller deugden moest zijn, hoe zijn ze de verachting en de spot der gansche stad geworden? Omdat ze een wereldsch hart hebben aangenomen onder het kleed, dat het kenteeken van zedelijkheid moet wezen.

Het is dezelfde propheet die zucht over de rampzaligheid dezer Nazareërs, anders witter dan sneeuw „candidiores Nazaraei ejus mive." Deze Nazareërs zuiverder als melk, schitterender als ivoor, kostbaarder als het schoonste saphir „Nitidiores lacte, rubicandiores ebore antiquo, sapphiro pulchriores," zij hebben hun goeden naam verloren, verliezende al hun schoonheid. „Denigrata est facies eorum" 118. De groote hitte heeft hen zwart gemaakt, sedert dat deze Nazareërs, door gelofte en staat bizonder Gode geheiligd, zich met de wereldlingen hebben vermengd, zij zijn uitgekreten en onkennelijk geworden: „et non sunt cogniti in plateis." Men heeft

al de achting verloren, die men anders voor hen had, zoodra zij zichzelven en de stichting aan het volk verschuldigd vergeten hebben; zij zijn een voorwerp geworden van verachting zoodra zij de heiligheid van hun beroep verwaarloosd hebben. Is het alleen maar van de Nazareërs, van zijn tijd, dat wil zeggen van diegenen onder de Joden, die van de anderen afgezonderd en bizonder aan God toegeheiligd waren, over wier ongebondenheid van zeden en luiheid de phopfeet Jeremias klaagt? De schets, die hij van hen geeft, zou die niet velen onzer eeuw gelijken? zijn er niet velen, die zich slechts van de groote hoop scheiden om oogenschijnlijk zich meer toe te wijden aan God en zijne Kerk, maar inderdaad de voortreffelijkheid van hun roeping en staat miskennen en een lui en wereldsch leven leiden? Ja waarlijk, als men menschen ziet van ambten, grondbezit en goederen ruim voorzien, hun leven in schaamtelooze overdaad doorbrengen, aan alle vermaken deelnemen en niet te spreken zijn als ze maar één avondpartijtje niet kunnen bijwonen, zou men dan niet gelijk hebben met te zeggen, dat onze eeuw meer dan één Jeremias noodig heeft?

Inderdaad, men heeft reden tot klagen, als men in de feestzalen, waar weelde en pracht voor heerschen, de geestelijken ziet loopen, die alleen de godsdienst toebehooren en slechts tusschen het voorhof en het altaar te vinden moesten zijn, zooals de heilige Geest spreekt, deze menschen die als het ware gehuurd zijn om in de eenzaamheid te leven. Wat eer is het voor de Kerk, dat lui en laf leven van hen, die de godsvrucht der geloovigen behoorden aan te wakkeren, het volk beter te stichten door zuiverheid van zeden, ijverig voor het heil der kerk te werken, in de wetenschap der Heiligen uit te munten en hun dagen in gebed door te brengen? Op het pad van heiligheid en gerechtigheid: „In sanctitate et justitia coram Ipso omnibus diebus nostris." Luc. 14:8.

Dit is Christus' zedeleer, waarmêe alle lessen en vermaningen moeten overeenkomen maar waarvan vele geestelijken afwijken.

Degenen, die van hun kerkelijke goederen zulk gebruik maken, moest men maar eens vragen of zij daarom door de geloovigen er meê begiftigd zijn om hun lui, laf en weelderig leven te voeden en aan wereldsche pracht en ijdelheid te verspillen. Als deze godvruchtige lieden iets van hun erfdeel hebben afgezonderd, zou het dan geweest zijn om een abt in staat te stellen in een koets te kunnen rijden en op de jacht te gaan? Men zou hen dan voor gekken moeten aanzien, als zij van hun rijkdom geen beter gebruik wisten te maken. Indien de Kerk heeft toegestaan giften aan te nemen, heeft zij daarbij geen ander oogmerk gehad, dan om vaste goederen te hebben, waardoor men de kerken kan onderhouden en de armen en weezen in hun nood kan bijstaan.

De hemel zij echter geloofd en geprezen, dat deze heilige Kerk toch nog troost kan vinden in het stichtelijk gedrag en de zuiverheid van zeden van het grootste getal harer allerliefste kinderen van zoovele dienaren des altaars en der andere geestelijke bedieningen, die nooit door waardiger herders vervuld zijn. De godsvrucht bloeit, de wetenschap is nooit zoo hoog geklommen en onze eeuw behoeft geen enkele vorige eeuw toe te geven in heilige prelaten, in ijverige en milddadige pastoors, in godvruchtige geestelijken, die het ongebonden leven der anderen betreuren, van hen namelijk die slechts met donkere kleuren kunnen worden afgeschilderd of liever slechts als schaduw kunnen dienen. Men wordt verachtelijk als men buiten zijn staat gaat. Zoo wordt menig huisgezin door te hooge staat te voeren dikwijls ongelukkig en in de uiterste armoede gestort, waar schraalhans dan voor keukenmeid speelt. Terwijl nu deze beambten in overvloed *leven en* handen vol geld aan duizende overdadigheden en

ijdele zaken besteden, moeten zij denken, dat ze somtijds rijk zijn van het erfdeel of patrimonium der armen.

De stam van Levi werd zoozeer door God begunstigd en door het Israëlitische volk ook geëerd en vooral bestemd voor de dienst des Heeren aan het altaar om zijn hofhouding en lijfwacht als het ware te zijn, omdat zij de eenigen waren, die geen deel hadden genomen aan de aanbidding van het gouden kalf, het beeld van de afgod der wereld. Daarom kwamen alle eereposten aan de Levieten toe; maar zoodra zij de voortreffelijkheid en de plichten van hun staat vergetende wereldsche manieren aannamen en zich van de wereldlingen niet meer wilden onderscheiden door de zuiverheid hunner zeden, toen liet de Heer hen samensmelten met het andere volk en vertoornd over deze ongetrouwe dienaars stortte Hij zijn gramschap over hen uit. „Irritum fecisti pactum Levi, dicit Dominus," Mat. 2, 8, gij hebt geschonden, gij hebt vernietigd het verbond dat ik met Levi gesloten heb, zegt de Heer; ik had mij door dit verbond verplicht u met mijn allergrootste gunsten te overladen, zonder dat gij in het zweet uws aanschijns uw brood behoefdet te eten, ook om u door het volk te doen eeren, maar op de voorwaarde, dat gij Mij voor het volk zoudt eeren door het volbrengen der wet, maar gij hebt dit verbond verbroken. „Vos recessistis de via," Mat. 2, 8, gij zijt afgeweken door uw leven in genot en wellust. Wat een ergernis hebt gij niet aan het volk gegeven door de losheid uwer zeden, gij die u tot een fabel der geheele stad hebt gemaakt en tot bespotting van alle eerlijke lieden, gij die gesteld waart tot voorbeelden voor het volk.

„Scandalizastis plurimos in lege." Wat eerbied kan men voor mijn wet hebben, als men zag hoe lichtzinnig die geschonden werd door hen die aangesteld waren om ze te doen onderhouden? Wat denkbeeld moet een wereldling zich maken van de *voortreffelijkheid en heiligheid* mijner leer, als hij de

levieten de bedienaars des tempels en altaars ziet nog meer wereldsch leven als hij zelf en indien hij eens een vergelijking maakt tusschen de zeden die ze preeken en die waarnaar ze leven? Gevoelt u dan niet vernederd als gij uitgekreten wordt, als men u met medelijden aanziet, als gij de spot zijt der wereldlingen, een afschuw in het oog der vrijgeesten, niet dat ik het ben, zegt de Heer, die u verworpen heeft sedert gij de heiligheid van den staat, waartoe ik u had verheven, door uw gedrag onteerd hebt. „Propter quod et ego dedi vos contemptibiles omnibus." Zoo sprak de propheet van de Levieten van zijn tijd, die door hun slecht gedrag het volk ergernis gaven.

Toen Thomas van Aquine Dominicaner pater werd, hadden deze goede paters veel te lijden, want onder hooge en lage adelijke personen zeide men: „Hoe? De Dominicaners hebben deze jonge heer, die van koninklijken bloede is, bepraat. Foei! kruiden eten de papen!" Gij spottongen! Kruiden voor de Dominicanen? Gij hebt wel gesproken, want kruiden eten zij, maar wat soort van kruid? Duizendguldenkruid, en zoo een was Thomas, een gouden engel. Wat meent gij toch? Toen de heer Jesus in de woestijn was gegaan en vele menschen Hem daar gevolgd waren, heeft Hij hen allen door een mirakel met zeven brooden en twee visschen gespijsd. Wat meent gij dat het allemaal daghuurders en sjouwerlui waren? Neen er waren ook dappere ridders en adelijke dames onder degenen die Hem gevolgd waren. Aldus was het knorren dat Thomas, graaf als hij was, Dominicaner werd en Christus in zijn evangelische armoede navolgde, niets anders dan groote gekkemanspraat.

Maar wat gebeurd er? Toen Thomas het kleed had aangetrokken bouwde men aanstonds een sterke muur om deze vesting heen. En ziet! daar komt de duivel met al zijn aanhang om dit bolwerk te belegeren, zelfs Thomas' moeder *en andere dames* verzoekt hij deze vesting door hartroerende

taal te nemen, maar te vergeefs. Zijn twee broeders proberen een nog heviger storm, zij werpen de ijzeren muur omver, scheuren het habijt in stukken, maar te vergeefs. De satan beproeft het nog eens en hoopt nu de vesting met vuur in te nemen. Een hevige aanval! Daar komt tot hem in de gevangenis een jong vrouwspersoon, en ieder weet hoe zulke vogels zingen, hoe zij smeren. In waarheid zij was schoon, zij gaf in schoonheid de dochters van Job niet veel toe. Op de gansche wereld waren er geen schooner vrouwen te vinden dan Job's dochters, zij gebruikten echter geen blanketsel, maar waren van nature schoon; zoo een was ook die bij Thomas kwam. Het was veel op zulk een klip geen schipbreuk te lijden; het was veel bij zoo'n vuur te zijn en niet te gloeien; het was veel te Babylon in den vuuroven te zijn en niet te verbranden. Thomas bemerkt dat de vijand al te hevig zijn maagdelijke vesting aantast, die ik niet Ingkelstad maar Engelenstad noemen zal, hij grijpt met drift de wapens en pakt een ferm stuk hout van de schoorsteen. Zoo, zoo Thomas, op die manier zal uw onschuld geen gevaar lijden, jaag zulk een vriendelijke vijand de deur maar uit, sla hem op den rug die uw heilig voornemen wil verijdelen.

Te Parijs was een voornaam doctor, Simon Turvajus, een Engelschman van geboorte, een professor in alles uitgeleerd, wiens gelijke schier niet te vinden was maar zeer hoovaardig. Scientia *inflat*, de wetenschap is als zuurdeeg, zij blaast op en zoo heeft deze ook gedaan. Hij wilde namelijk in al zijn geleerdheid het Evangelie van Christus omkeeren. O, gij hoovaardige man! God maakt nu van deze doctor een domoor, hij raakte oogenblikkelijk al zijn wetenschap kwijt, zoodat hij zelfs zijn eigen naam niet meer wist te schrijven en van zijn zoon het A. B. C. moest leeren. Ziet wat de hoovaardige mannen zijn. Thomas was echter niet van dat getal, ofschoon hij in zijn tijd in de Katholieke Kerk schitterde als een licht

en als de vurige wolk der Israëlieten toen zij uit Egypte trokken, daar hij met zijn hemelsche, vurige leer hen die in de duisternis verdwaald waren daaruit heeft gevoerd en voorgelicht naar het alleen zaligmakend geloof, ofschoon hij zelfs zoover in de wijsheid was gevorderd dat hij ook in de slaap boeken gedicteerd heeft.

Is de liefde tot zijn evennaaste een goed werk? Ja, en deze heeft de heilige Thomas van Aquine naarstig beoefend, en dat niet alleen in zijn wereldlijke staat door de armen bij te staan maar ook als geestelijke door bezorgd te zijn voor ieders eeuwig heil.

Is de gehoorzaamheid een goed werk? Ja, en ook deze deugd heeft Thomas in de hoogste volmaaktheid beoefend. Hij was gelijk water dat op een tafel uitgegoten men overal met den vinger kan heenleiden waar men wil, zoo was Thomas jegens zijn overheden, waar ze hem met den vinger heenwezen daar liep hij aanstonds naar toe.

Is het gebed een goed werk? Ja, want gelijk de menschen dikwijls op de tong zien, zoo ziet God vooral op de tong van een biddend mensch. Petrus heeft eens een verwijt gekregen omdat hij gesnorkt en geslapen had: „Sic non potuistis una hora vigilare mecum?" sprak Christus. En hij had het ook verdiend, want vroeger kon hij wel een geheele nacht voor eigen baat visschen, maar geen enkel uur kon hij met zijn Meester waken en bidden, iets wat nog vele menschen doen die wel de geheele nacht kunnen dansen maar geen uurtje in de kerk wakker blijven. Doch bij Thomas van Aquine was het juist omgekeerd, want hij bad de gansche nacht en sliep bijna geen uur, en aldus was deze engelachtige jongeling gelijk aan de Engelen op de ladder van Jacob, die den geheelen nacht op en af klommen.

Daar mag hem prijzen dan wie wil,
Maar tegenspraak blijft ook niet stil.

God is goed, de duivel is boos, God is een zielenvriend, de duivel is een vijand der zielen, God is een zielen God, de duivel is een zielenspot, God heeft strikken waarmee Hij zielen vangt, de duivel heeft ook strikken om zielen te vangen.

Ik ben met den H. Joannes verrukt geworden op een wonderbaar gezicht in den hemel. „Vidi tubam magnam," ik heb een ontelbare schaar van uitverkorenen gezien die daar boven zijn. Vooreerst zag ik een groot aantal Carthuizers, die sneeuwwitte kleederen aan hadden. Daarna een menigte kluizenaars, die men het wel kon aanzien, dat ze geen leegloopers geweest waren maar apostolische visschers die een goede vangst in de catholieke kerk gedaan hebben. Toen een groote schaar van Carmeliter barrevoeters; ik bemerkte aanstonds aan hun Elias-mantels, waarin een dubbele geest Gods verborgen was, dat zij ijverige en goede leeraars waren, daarom worden zij tot nu toe naar Holland, Potsdam, Berlijn en andere gewesten gezonden. Turbam magnam.

Eindelijk heb ik gezien een ontelbare menigte Franciscanen en heb aanstonds bij mij zelven gedacht: op de wereld is het meest Fransch, in den hemel meest Franciscaansch, daar waren er *meer dan tienmaal honderd* duizend. Daarna zag

ik een groot getal van heiligen, omgord met koorden van boetvaardigheid en kwam hier door schier in twijfel of er in den hemel meer strikken of meer geluk was en verwonderde mij dat God met zijn strikken zooveel menschen had gevangen. Gij gezegende hemel, dacht ik bij mij zelven, gij kunt er u beter op beroemen als David en uitroepen: „Funes ceciderunt mihi in praeclaris." Psalm 15, 6.

Onder het getal dezer roemvolle Minderbroeders telde ik twaalf nieuwen elf martelaars en één belijder. Daarover dacht ik weer na en riep: veel geluk in het aderlaten, o heilige orde van Franciscus! God heeft u meermalen den pols gevoeld onder de Indianen en Chineezen en om uw seraphijnsche liefde uw bloed laten vergieten, ja zelfs elf uwer leden te Gorcum in Holland. Dezen zullen voorzeker hun hoog zalige geleider Franciscus van Sales loven. Ofschoon het gewaagd is iets geheel nieuws te zeggen, hoop ik toch dat men het mij niet kwalijk neme, als ik van deze elf heiligen juist het tegendeel durf zeggen van hetgeen van hen op deze wereld gezegd wordt.

Men heeft gezegd, dat deze elf heilige bloedgetuigen van Gorcum elf strijdbare mannen, elf helden geweest zijn. Ik beweer het tegendeel en zeg dat zij niets anders geweest zijn als kinderen. Onze goddelijke Verlosser riep op zeker keer zijn Apostelen en leerlingen bij elkander en gaf hun een zonderlinge leer. „Zoo gij niet wordt als kleine kinderen zult gij het rijk Gods niet bezitten." Hola! dacht Thomas, hoe kan dat zijn? Ach wee, klaagde Mattheus, hoe moet men dat verstaan? De droes, vroeg Jacobus, wat wil dat zeggen? Lieve God, riep Joannes uit, dat is iets boven natuurlijks. Het is onmogelijk, zei Petrus, wij zijn allen volwassen mannen, zullen wij nog kinderen worden? En toch deze leer komt uit den mond van Jesus de eeuwige waarheid; *die niet wordt* als een klein kind zal het hemelrijk niet

binnengaan; dus zijn de elf martelaren van Gorcum kinderen geweest. Men weet wat de kinderen het eerste doen, zij schreeuwen dikwijls *papa*; zoo hebben deze martelaren *paus* geroepen, ofschoon deze in sommige cathegezatieboeken de antichrist genoemd wordt. Een geheel rot van beulen heeft deze geestelijken de wreedste pijnen doen lijden, zonder dat ze zelf wisten waarom ze dat deden. Men zegt dat deze elf heilige martelaren Hollanders geweest zijn, maar ik zeg het tegendeel, het zijn Engelschen geweest. Waarom *Hol-land* aldus genoemd? Kan een holle boom tot iets dienen? Is een holle ramenas goed? Is een holle muur tegen den storm bestand? Is Holland voor iets goed? Dat raakt mij niet, maar ik zeg dat onze elf broeders Engelschen geweest zijn om hun engelachtig leven. Arduanus en nog meer anderen verhalen, dat toen de gebenedijde Heiland in den hof de doodstrijd heeft doorstaan er op ieder blad te lezen stond *o dood, hoe bitter is de gedachte aan U.* Het tegendeel heeft men in de opkomst van het christendom gezien, want al wie voor de catholieke kerk geleden heeft, is de dood zoet geweest, zooals de H. Stephanus onder de steenen, Paulus onder het zwaard, Laurentius op de rooster. Als men wil weten wanneer de bijën zullen uitvliegen, neemt men een ijzeren pan en klopt daar op. Aanstonds komen zij te samen in een zwerm. Evenzoo is het nog met de kloosterlingen en kluizenaars; als zij de klank van de klok hooren, die hen naar het koor roept, dan komen zij te samen om met de Engelen God te prijzen. Daarom zijn velen van hen waardig gekeurd met de martelaarskroon op het hoofd onder de hemelsche heerscharen te wonen, en zijn als roozen in de tuin der Kerk, als edelgesteenten in den ring der heiligen, als helden in het triompheerend leger.

Onze lieve Heer en Heiland ging op zekeren dag met drie zijner discipelen op den berg Thabor en liet hen daar een *voorteeken der hemelsche glorie zien*, God de Vader verscheen

daar, ook Mozes en Elias, alles was vreugdevol en heerlijk. Petrus, die zag dat het hier lustig toeging, begon luidkeels te roepen! Heer, laat ons hier maar gauw drie tenten bouwen een voor U, een voor Mozes en een voor Elias, hier willen we blijven." Nauwelijks had hij dit gezegd of ziet! alles was weg. Laat ik u iets vragen, Petrus: waarom begeert gij slechts drie tenten? Waar zal jij dan blijven? Ik blijf bij mijn Heer en Meester. Maar de twee andere leerlingen dan? De twee zegt Petrus, ik heb hen vergeten. Daarom ook heeft God deze glorie maar zoo kort laten duren, omdat het Hem mishaagde, dat Petrus zijn evennaaste vergetende en slechts aan zijn eigen belangen gedacht had. „Bemin uw naasten als u zelven" zegt God.

Volgens dit bevel leefde Franciscus Solodanus, want hij beijverde zich het heil van alle zielen te bewerken. Het kwam hem ter ooren, dat er in Indië vele heidenen waren. Solodanus, gij zijt een Franciscaner met een koord om de lenden, maar vergeet niet wat het beteekent; het is omdat gij alle moeite zult doen het heil der zielen te bevorderen. Solodanus gij ziet dan zoovele Tobiassen die het ware geloof niet kennen; zult gij dan niet een Raphaêl worden die hen de oogen opent? Gij ziet hoeveel verdwaalde Israëlieten er nog in die landen zijn, zult gij dan niet een Mozes worden om hen te geleiden? Gij ziet hoeveel aartsvossen in den wijngaard van Christus rondsnuffelen; wilt gij niet een vlijtige tuinman zijn, die de eer en de leer van uw verlosser Jesus behoedt, en het geloof met uw bloed bevestigt? Hij reist dan ook naar Indië om aan de Mooren het Evangelie te prediken en een onnoemelijk getal zielen te redden.

Toen koning Saul door den propheet Samuël op Gods bevel gezalfd zou worden, was hij juist op dat oogenblik over berg *en dal*, van het eene dorp naar het andere aan het zoeken. Wat *zoekt gij? Ezels*; zegt hij. Eindelijk had hij zoolang ezels

gezocht, dat God hem tot koning liet zalven. In onzen tijd kan men de ezels veel gemakkelijker vinden, men behoeft niet zoolang te zoeken als Saul, maar men kan ze voor de greep weg wel bij de ooren vatten. Aan het woord *ezel* behoeft maar weinig veranderd te worden of het is *ziel*. Franciscus Solodanus loopt van de eene stad naar de andere. Wat zoekt gij? Zielen. Joseph werd door zijn vader Jacob uitgezonden om zijn elf broeders op te zoeken. Hij gaat, verdwaalt in een bosch en ontmoet een boer die hem vraagt: wat doet gij hier in de woestijn? Ik zoek mijn broeders. Solodanus, wat doet gij in het koninkrijk Peru? Wat doet gij in de stad Panorma? Ik zoek mijne broeders, ik spoor hen allemaal op voor de eeuwige zaligheid.

De Schriftuur verhaalt ons, dat Noë een wijnstok plantte, de vruchten uitperste en de kracht der druif niet kennende, dronken werd. Hij lag daar slapend in zijn tent en werd door Cham bespot. Deze Noë is een afbeelding van Christus, die dronken van liefde tot de menschen, aan het kruis in een doodelijken slaap is gevallen en door het volk bespot. Solodanus was ook door de liefde Gods verteerd, en hij wenschte een brandende fakkel te zijn, die ontstoken aan het liefdevuur van Christus een helder licht verspreidt. Ik moest een tong hebben als de Seraphijnen om zulk een seraphijnschen leeraar naar waarde te kunnen prijzen; ik moest het penseel van den Evangelist Lucas bezitten, om hem af te schilderen en daarom zal ik maar over hem zwijgen en hem in dat zwijgen vereeren. Gij kunt u, o heilige, aanzien als een tweede Jacob, daar gij zoovele schepselen Gods uit de duisternis in het licht hebt gebracht en voor ons zijt een waarachtige belijder en martelaar.

Eene zaak, die ik mij niet kan begrijpen, is de onbeschaamdheid van een schijnheilige. Want als hij aan God gelooft kan hij er niet aan twijfelen of Deze, die het hart van den mensch

geschapen heeft, weet ook wat daar in omgaat. Gelooft hij echter niet aan God, zooals in onze eeuw onder de geleerde koppen usance is geworden, tot wien bidt hij dan? Deze schijnheiligheid is het ook, waartegen de Zaligmaker in het Evangelie zich het sterkst verklaart. En inderdaad, het is een onvergefelijke misdaad met God en de menschen den spot te durven drijven, vermetel genoeg te zijn om de sluier der deugd als een dekmantel te gebruiken, waaronder men des te vrijer durft zondigen. God de Heer vergelijkt zulke menschen met schoone graven, die uiterlijk van goud schitteren, maar van binnen slechts uitgedroogde beenderen bevatten. De H. Gregorius vergelijkt hen bij struisvogels die hun vleugels laten zien; want zij hebben slechts veeren voor sieraad en geen kracht om in de lucht op te stijgen.

Waarlijk de schijnheilige komt mij voor als een sodoma-appel, wiens uiterlijke schoonheid iets bekoorlijks heeft, maar van binnen slechts asch is. Het staat vast dat een openbaar zondaar minder gevaarlijk is voor den omgang dan een schijnheilige, want voor de boosheid van den eerste kan men zich wachten, maar niet gemakkelijk voor het bedrog van den laatsten, ja er bestaat zelfs meer hoop op bekeering bij den eerste dan er waarschijnlijkheid van zaligheid bij den anderen is. Behalve dit is nog dat vervloekt gespuis dikwijls de oorzaak van het onrecht dat men eerlijke en waarlijk vrome lieden aandoet, want een groot getal van dat gespuis is er de schuld van dat de naastenliefde bij velen verflauwt. Eindelijk de schijnheilige bespot te gelijk hemel en aarde, hij is voor God een gruwel en een afschuw voor alle waarachtig vrome en eerlijke lieden.

DE ONDOORGRONDELIJKE BARMHARTIGHEID GODS.

Mozes blijf daar buiten staan,
Want daar zijt ge veilig,
Trek uw schoenen uit, de plaats
Waar gij staat, is heilig.

De rechtvaardigheid van God is zoo streng dat velen daarover verbaasd staan. Hoe is Gods gerechtigheid? streng, zegt de wereld door den Zondvloed overstroomd. Hoe is Gods gerechtigheid? Gruwzaam, roepen Sodoma en Gomorrha in sulver en pek verdronken. Hoe is Gods gerechtigheid? Verschrikkelijk antwoordt Nabuchodonosor in een redeloos dier veranderd. Hoe is Gods gerechtigheid? Machtig zegt Absalon aan een boom met een spies doorstoken. Hoe is Gods gerechigheid? Oneindig, roept de rijke brasser in de hel, wee degenen die met ons hier gelijk zullen gesteld worden. Hoe is Gods gerechtigheid? Scherp, zegt de groote leeraar, want er zijn onder de christenen minder die zalig worden als die verdoemd gaan. Hoe is Gods gerechtigheid? Onbeschrijfelijk gestreng zegt de H. Chrysostomus, en hij zei dat in de groote stad Constantinopel van de preekstoel af. „Hoeveel, zoo riep deze heilige uit, hoevelen meent gij, dat er uit deze stad zalig zullen worden? Het is wel verschrik-

kelijk om te zeggen, nochtans verklaar ik het u, dat er uit zoovele duizenden geen honderd zijn die zalig worden, ja ik twijfel ook nog aan dit getal." Dat was nog wel in een tijd dat de menschen veel heiliger leefden als tegenwoordig, en daarenboven hadden de christenen van Constantinopel den grooten Chrysostomus tot herder en zielzorger. Ook wij hebben het geluk nog heden een andere Chrysostomus in onze stad te bezitten, die met zijn beminde medegezellen, Theophilus en anderen door zijn onvermoeide ijver en uitstekende talenten een menigte van verdwaalde zielen tot het ware geloof gebracht heeft; die gelijk een Franciscus van Sales begeerig is naar zielen en altijd er naar hongert de afgedwaalden te redden. Hoe is Gods gerechtigheid? scherp en vreeselijk zegt de H. Paulus „Impossibile est eos qui semel sunt illuminati et postea relapsi sunt, rursus renovari ad poenitentiam, dat is: „Het is onmogelijk dat degene, die eens tot de boetvaardigheid is verlicht geworden en weder instort, tot de zaligheid kan komen." Wie onder ons die niet dikwijls zondigt en valt.

O verschrikkelijke, gestrenge rechtvaardigheid van God. Als het zoo gesteld is, dan zijn we allemaal verloren, het is dan met ons gedaan; trek maar gauw de schöenen aan en ga op reis naar de hel. Maar hola! wacht eens even, God is ook barmhartig en zijne barmhartigheid heeft geen grenzen, zij strekt zich uit over het geheele aardrijk. Ja die barmhartigheid en liefde wordt door David bezongen met deze woorden: „zijne barmhartigheid zal ik eeuwig prijzen." Hetgeen Christus in de woestijn sprak: „Misereor super turbam" ik heb medelijden met de schare, Mat. 8, datzelfde zegt God nog heden en zal het uit den hoogen hemel blijven spreken over de geheele christenheid, over onze zondige zielen.

Wat dunkt u beminde lezer, zou de grootste zonde zijn, die er van het begin der wereld af gepleegd is? Ik geloof dat niemand mij zal betwisten, dat het de kruiziging van

Christus is geweest. Nu vraag ik u op welk uur deze goddelooze daad geschied is! De H. Evangelist Lucas schrijft: *hora tertia om drie uur*, maar de andere evangelisten, zooals Mattheus en Marcus zeggen: *om zes uur*, drie en zes is een groot onderscheid.

Hoort nu eens toe, gij afvallige apostels, die in de H. Schrift alles naar de letter wilt uitleggen, gij kunt immers wel drie tellen? Ja zeker. Goed, luistert verder, Lucas schrijft dat Christus om drie uur aan het kruis gestorven is, Marcus om zes uur. Wordt dit nu naar de letter verstaan, dan moet een van beiden ten minsten de waarheid niet gezegd hebben en is dus een leugenaar. Er moet derhalve een andere uitlegging worden toegelaten, die niet naar de letter is; dit toegegeven zijt gij gevangen en met u zelven in tegenspraak. De leeraars van de heilige Roomsche Kerk geven deze duistere zaak aan de H. Augustinus over, die deze twijfel zeer voortreffelijk uitlegt. cap. 3 de consensu Evangelii „Lucas, zoo zegt hij, schrijft dat de Verlosser om drie uur gestorven is, Mattheus en de anderen om zes; dit is zoo te verstaan, dat namelijk de joden en nijdige rabbijnen om drie uur tot Pilatus geschreeuwd hebben; „Crucifige crucifige" kruisig Hem, kruisig Hem, en aldus den Godmensch met den tong hebben gekruisigd; daarna hebben ze Hem werkelijk aan het kruis genageld, en dat willen de andere Evangelisten zeggen, en aldus komen deze texten zeer wel overeen.

O, hoevelen zijn er nu niet, die Jesus met de tong weder kruisigen, namelijk door godslasteringen, vloeken, zweren, ergerlijke woorden en ijdele zotteklap. Deze moeten maar gauw de reisschoenen aantrekken en naar de hel varen? Ei, wacht wat, de barmhartigheid des Heeren is groot en zonder einde. In welke gedaante is de H. Geest op aarde verschenen? In de gedaante van vurige tongen heeft God Hem gezonden, alsof Hij uit den hemel wilde zeggen: De wereld heeft mij

gekruist en om drie uur het grootste kwaad gedaan met de tong; maar opdat allen zouden weten, dat er geen zonde zoo groot is die mijne barmhartigheid overtreft, daarom zend ik in de wereld op hetzelfde uur en in dezelfde gedaante de derde persoon der godheid, den H. Geest. Ofschoon een groot getal van hen die Christus gekruizigd hebben, verdoemd zijn, zoo is toch dit kruis de sleutel des hemels geworden.

Het geloof is de toom van het verstand, dat eenmaal aan het hollen geraakt zich gemakkelijk in den afgrond stort. Ons zwak verstand is niet in staat alle zichtbare dingen te begrijpen, hoe kan ze het de onzichtbare dan? Het is ons gegeven om ons slechts door deze wereld heen te geleiden, maar het geloof moet ons naar de andere voeren, het verstand onderwerpend aan het juk der Openbaring. En dit is voorzeker een aangenaam iets in het oog van God, het ten offer brengen van ons verstand het grootste voorrecht dat de mensch verheft boven de redelooze schepselen. Een mensch die niets gelooft is een monster der natuur, want hij leeft zonder te weten waarom, en sterft zonder te weten waar hij blijven zal, op deze wereld is hij bevrijd van alle bovennatuurlijke troost en hoop en in het andere leven zal hij verstomd staan over de vreeselijke zekerheid der helsche pijnen.

Twee Fransche edellieden, die in hun jeugd op de hoogeschool een groote vriendschap aanknoopten, moesten bij hun aftreden elkander voor verscheidene jaren vaarwel zeggen. De een nam dienst onder het krijgsvolk en werd na verloop van tijd kapitein. Het gebeurde dat hij eens te Parijs twee capucijnen op de straat ontmoette, waarvan hij de een meent te herkennen. Hij nadert, vraagt naar den naam en ziet! het was zijn makker van de hoogeschool; in vervoering omhelst hij den pater, maar kon niet nalaten er droevig bij te voegen: Ach lieve vriend, wat beklaag ik je als er geen hemel is. *Hierop antwoordde* de pater: ik zal op deze wereld niet veel

te verliezen hebben, maar gij mijnheer zijt zeer te beklagen als er een hel is.

Eindelijk wat den omgang in het leven betreft, een mensch die niets gelooft, wordt veracht en verafschuwt, de goddeloozen zelfs vertrouwen hem niet.

Aldus zijn er weinig in de groote steden die zalig zullen worden, omdat de goddeloosheid en het ongeloof daar welig woekeren. De groote Apostel Paulus schrijft iets verschrikkelijks in zijn brief aan Thimoteüs; in een groot huis, zegt hij, zijn niet alleen gouden en zilveren vaten, maar ook die van hout en leem gemaakt zijn, eenigen tot eer, en anderen tot oneer. Nu zijn er eenige leeraars en onder dien Dionisius Carthusianus die over deze plaats aldus schrijven: Door dit groot huis wordt de Roomsche Catholieke Kerk verstaan, door de kostbare vaten de uitverkorenen, door het slechte huisraad de verworpelingen. Gelijk dan in een huis meer slecht huisraad gevonden wordt als kostbare (lieve God, laat iemand zoo rijk zijn als hij wil, hij zal toch meer potten en pannen hebben als gouden vaten), zoo zullen in de Catholieke Kerk meer aardenpotten zijn als gouden, dat is, meer verloren, meer verlaten, meer verstooten, meer verdoemde zielen als zaligen; en dus zal er van ons catholieke christenen maar een derde deel in den hemel komen, en de andère naar de verdoemenis gaan. Dit schrijft bovengenoemde leeraar en met hem vele anderen, maar vergeeft mij, groote schrijvers, dat ik u voor deze keer durf tegenspreken, want ik heb anderen op mijn zijde. Gij stelt immers al te groote palen aan de barmhartigheid Gods.

Wat zegt David: „Misericordia ejus super omnia opera ejus,"zijn barmhartigheid is over al zijne werken". Nog een ander bewijs. Onze gezegende Heiland heeft eens met vijf brooden eenige duizende menschen gespijzigd en nadat zijn goddelijke goedheid dit *groote wonder* verricht had, beval Hij

de Apostelen de overgebleven brokken bijeen te zamelen opdat zij niet verloren zouden gaan. De stukken broods die Christus met zijne handen aangeraakt en gezegend heeft wil Hij niet laten verloren gaan, maar zal Hij dan toelaten dat zoovele zielen verloren gaan, die Hij door zijn wonden en bloed verlost heeft? Neen, dat kan ik van de barmhartigheid Gods nooit aannemen. Heeft zich de goede herder in het Evangelie, waardoor Christus de Heer verstaan wordt, zeer verheugd dat hij het verloren schaap teruggevonden had, zal God dan nu zoovele verloren schaapjes naar de hel laten gaan, ofschoon Hij hen in zijn overgroote barmhartigheid vergiffenis schenken kan? Dit is bezwaarlijk te gelooven; de barmhartigheid Gods is over al zijne werken.

Gelijk de koningin der bijen, die zooals ieder weet geen angel heeft, zoo schijnt ook God de Heer te zijn, Hij is traag in het trekken van zijn zwaard van gerechtigheid, maar aan de overvloed zijner ontferming kan niemand twijfelen. De propheet Elias noemt Hem een bloem, als men de bloem van de stengel plukt, geeft zij haren beul nog een aangename geur; zoo is de Heer ook, nadat de zondaar Hem vreeselijk beleedigd en dikwijls den dood aangedaan heeft, geeft Hij hem toch nog de geur zijner barmhartigheid. Dat heb ik ondervonden, zegt Dismas de moordenaar van twee en dertig jaren, maar nu een hemel-burger. Waarom zal ik dan op Gods barmhartigheid niet vertrouwen? De propheet Jeremias noemt Hem een wolk; ofschoon een wolk donker is, verfrischt zij toch de aarde door haar verkwikkende regen, zoo is de Heer ook, want ofschoon de zondaar Hem bedroeft, schenkt Hij hem nochtans de genade regen zijner barmhartigheid. Dat heb ik ondervonden, zegt Petrus, ik heb Hem verzaakt, driemaal een eed tegen Hem gezworen, en toch ben ik zijn plaatsbekleeder op aarde en zijn burggraaf in den hemel geworden. *Hoe zal ik dan op* de barmhartigheid Gods niet vertrouwen?

De propheet Malachias noemt Hem een rots, zulk een als waar Mozes op sloeg en waaruit een straal water opsprong. Velen slaan ook op God en op zijne oneindige majesteit, als ze Hem beleedigen namelijk; en toch laat Hij de stroomen zijner barmhartigheid op dien zondaar vloeien. Dat heb ik ondervonden, zegt Longinus; ik heb Hem zijne gebenedijde zijde met een spies geopend zoodat er water en bloed uit vloeide; nu om deze Hem aangedane marteling heeft Hij mij gekroond want ik ben een roemrijke zuil in de schaar der martelaren geworden. Hoe zou ik dan zijne barmhartigheid kunnen vergeten? De propheet Micheas noemt Hem een gezegende aarde; als men de aarde omspit en met voeten treedt, geeft zij den mensch vruchten en het noodzakelijk onderhoud. Zoo is de Heer, want als de mensch Hem veracht en door zijn zonde als het ware met voeten treedt, geeft Hij hem niet te min de vruchten zijner barmhartigheid. Dat heb ik ondervonden, zegt Guilelmus; ik ben lange jaren een ketter geweest, een bloedschenner, een vijand der kerk, en toch heeft Hij van mij een roemrijke belijder gemaakt, zoodat ik nu een medelid der heiligen ben. Salomon vergelijkt Hem bij myrrthe. Als men een myrrteboom snijdt en verwondt, laat hij des te overvloediger zijn sappen loopen. Zoo is de Heer, als de mensch Hem op het diepst wondt, laat Hij des te meer zijne barmhartigheid vloeien. Dat heb ik ondervonden, zegt Magdelena; ik was een openbare zondaresse in een poel van onkuischheid en valschheid gedompeld, zoodat de duivel nergens beter logement kon vinden dan in mijn hart. Nochthans ben ik zoo hoog in heiligheid gestegen, dat de zachtmoedige Heiland mij heeft toegelaten om zijne voeten te kussen; ik ben bij zijn bittere dood onder het kruis tegenwoordig geweest, Hij is na zijne heerlijke verrijzenis aan mij het eerst verschenen, en nu verblijd ik mij bij Hem in het rijk zijns hemelschen Vaders en geniet *een eeuwige* vreugde. Wie zal dan op

de oneindige barmhartigheid Gods niet steunen en met David zingen: „Misericordia ejus super omnia opera ejus." „Zijne barmhartigheid is over al zijne werken."

De koninklijke propheet en ook de Zaligmaker spreken van zekere zonde tegen de H. Geest, die in deze wereld moeilijk en van zelf in de andere wereld niet vergeven wordt. Ik voor mij geloof dat het de wanhoop is. Maar er is een tweede soort van wanhoop, die betrekking heeft niet op de eeuwige zaligheid maar op tijdelijke behoeften. Bij voorbeeld, als iemand door tegenspoed wordt overvallen, door verlies van aardsche goederen, van eer, van gezondheid, van goede naam, van vrijheid enz. Nu deze wanhoop is het gevolg van een klein verstand of een laf hart, dat tegen niets bestand is. En toch is het goed zoo'n donderbui soms eens over ons hoofd te zien trekken, daar het dikwijls gebeurt dat het goed doet aan de ziel, iets wat David ook bekend als hij zingt Psalm 118: „Bonum mihi quia humiliasti me ut discam justificationes tuas" „het is goed dat gij mij hebt vernederd, opdat ik uwe rechtvaardigheid moge leeren." En de H. Augustinus drukt dit uit in deze woorden: „Felix necessitas quae salutem operatur" „gelukkige tegenspoed, omdat gij ons eeuwig heil bevordert." God laat ons dikwijls zien dat wij over een weg van doornen tot Hem moeten naderen en de H. Hieronimus zegt dat God altijd barmhartig is en somtijds toelaat dat wij door wederwaardigheden worden overvallen om ons daardoor te dwingen de aardsche ijdelheid te laten varen en onze toevlucht tot Hem te nemen; als God onze voornemens verijdelt trekt Hij ons als met geweld tot zich. De H. Gregorius in zijne geschriften op de Evangeliën legt ook in dezen zin de volgende woorden uit: „Ex in vias et sepes et compelle intrare ut impleatur domus mea" „ga over de wegen en pleinen en dwing allen hier te komen, opdat mijn huis vol worde," *en de H.* Bernardus zegt hieromtrent dat God zich van aller-

lei middelen bediend om de zaligheid der menschen te bewerken.

Het eerste middel dat Hij in zijne barmhartigheid gebruikt is dit als Hij namelijk door het licht van den H. Geest ons binnenste verlicht en ons duidelijk laat zien dat er op aarde niets in staat is ons te voldoen dan alleen Hem te dienen en te beminnen. Zulk een middel is gelijk een gouden hengel, waarmede God zijn uitverkorenen uit deze wereld-zee opvischt.

Het tweede middel is dat, wat ons gewordt door de voorbeelden der Heiligen, het aanhooren der predicatie of het lezen van geestelijke boeken. Dit zou men een zilveren hengel kunnen noemen.

Het derde is een ijzeren hengel en bestaat in de minachting die ons te beurt valt van anderen, in tegenspreken, in tijdelijke nood, in gevaren, vervolging en lasteringen enz. Het zijn deze ongelukken in schijn die den mensch dikwijls tot God terugbrengen volgens het woord van den Ecclesiasticus 31: „Sobriam faciunt animam mala vitae hujus de tegenspoeden van dit leven brengen de ziel tot inkeer." Van deze waarheid hebben wij dagelijks levende voorbeelden voor onze oogen. Zoo zien ze dikwijls groote zondaars, die als nedergeveld onder de gevaarte hunner kruizen, de kwade wegen verlaten en hun toevlucht nemen tot de oneindige verdiensten van Jezus Christus. Hieruit zien we, dat de tegenspoed, die door het spreekwoord „de wanhoop maakt den monnik," wordt verafschuwd toch den spot niet verdient der wereldlingen, die altijd de dingen kwalijk opnemen. Ten slotte blijkt ook weer, dat de boetvaardigheid steeds een middel voor ons is om de toorn Gods van ons af te weren, maar dat de verachting en bespotting der goddeloozen eenmaal hen zelven met eeuwige schaamte zal bedekken.

SAMENSPRAAK TUSSCHEN HET LICHAAM EN DE ZIEL.

Het lichaam.

Neen, neen, ik wil mij nooit aan de wispelturigheid van de ziel onderwerpen. Hoe! zou ik haar de heerschappij afstaan, terwijl ik haar zoovele jaren in mijn macht heb gehad? Wat? Na blindelings aan mijn wetten gehoorzaamd te hebben, zou zij mij nu aan zich onderwerpen, verbieden al wat mij vermaakt en mij met geweld dwingen tot alles waar ik een doodelijken afkeer van heb? Neen, neen, ik zal naar haar praatjes niet luisteren. Nooit zal zij de voldoening hebben mij op het einde van mijn jeugd te hebben geleid naar de laffe femelarijen van haren nonnengeest. Hoe! zou ik de zwakheid hebben mijn meesterschap af te staan en mij bang te maken voor haar, die van haar kinderjaren af hare rechten aan mij afgestaan heeft? Ondankbare! Nadat gij met mij de zoetste vermaken genoten hebt, wilt gij nu tot belooning mij van de genoegens des levens berooven om u van een kwezelachtige beschroomdheid af te maken? Is dit dan de dank, die gij mij schuldig zijt, om het huis, waar gij zoo lang gewoond hebt te willen afbreken, mij de huur te willen betalen met zuch-*ten*, *vasten*, eenzaamheid, versterving, tranen en eindelijk

mij nog op den koop toe te slaan en te kastijden? Neen, neen, ik zal je met alle geweld tegenwerken en wil naar oude gewoonte mijn zinnen volgen in weerwil van jou kwezelachtige streken. Maar wacht, daar komt ze aan, laat ons zien wat ze in haar marsch heeft.

De ziel.

Hoe ellendig lichaam, stof en aarde, weiland der pieren, zwervend spooksel, leelijke mesthoop, woning van slangen, schuilplaats van padden, durft gij morren tegen de lasten die ik je opleg? Nog een luttel tijds zullen we maar samen meer wonen, en ongelukkig genoeg, heb ik door een rampzalige toegevendheid je zoovele jaren toegestaan alles wat je slechte hartstochten maar begeerden. Wat ondankbare en misdadige! Weiger je mij nu eenige tranen, na je, ingebeelde kwast, zooveel genoegens verschaft te hebben; eenige zuchten na zooveel vreugde, een weinig vasten na zooveel wulpschheid, een nuttige eenzaamheid na zoo'n lange en ergerlijke omgang met de wereld, eenige versterving na zooveel dikkedakken en smulpaperij, eenige vernedering na zooveel hoovaardigheid, eindelijk een korten tijd van boete, zoo lang als onze vereeniging nog duren zal, na zoovele jaren besteed aan het voldoen van je grillen, en waarvan ik eenmaal een gestrenge rekenschap aan den oppersten Rechter zal moeten afleggen? Oproerig vuilnisvat, door je ongehoorzaamheid maak je je mijner zorgen onwaardig, zooals ik het zelf der goddelijke barmhartigheid ben om mijn lafhartig toegeven aan je voorgaande zonden, en daardoor de genade en verdiensten van Christus mijne oogen nu geopend zijn en ik de macht ken, die de Schepper mij over je gegeven heeft, zoo wil ik er gebruik van maken om je te verplichten het goede te doen en je slechte grillen *te overwinnen; ik* wil die opoffering doen

om mij de goederen van het toekomend leven te verzekeren. Daarom, weersta mijn bevelen niet meer, en verwacht in het vervolg van mij niets anders dan alles wat je op deze wereld lastig valt, en dat ons allebei in het andere leven gelukkig zal maken, oneindig gelukkig.

Daarom beveel ik je met geduld te lijden, want met pleizier kan je het niet, alles wat de wereld bitters heeft, ja, bitter, bitter, geen elixer of pomerans bedoel ik dat men ook bitter noemt, maar bittere gal die je niet zoo best zal smaken. Het is door je tranen van deze dagen dat ik de slechte vermaken van ons voorgaande leven wil uitboeten; het is door vasten, ja hongeren en dorst lijden, dat ik je lekkerbekkerig van vroeger wil straffen, het is door vernedering en ootmoedigheid dat de laatste herinnering van hoogmoed zal vergaan; het is in zuchten waarin het dartel schaterlachen der jeugd zal wegsterven; het is door gedurige versterving dat ik vergiffenis hoop te verkrijgen van de misdadige vermaken, die je genoten hebt; eindelijk het is door boetvaardigheid en niet door harmonica en triangel dat ik je mijn afschuw wil betuigen van onze vorige ongelukkige samenwerking om God te vertoornen. Weersta dan zoo'n goed voornemen niet langer maar werk met mij mêe om barmhartigheid te verwerven. Wil je niet, dan ga ik je uit droefheid verlaten, want ik kan het niet langer uithouden in een woning, waar Lucifer de huisbaas is en de zeven hoofdzonden het huisraad uitmaken.

Het lichaam.

Ei, ei, wat moet dat beteekenen? Hoe meer de ziel met mij spreekt, des te meer ook komt het mij voor dat al mijne krachten mij verlaten, mijne zintuigen ingetogen worden en mij niet meer met dezelfde bereidwilligheid willen dienen. *Waar is de oude* gewoonte gebleven? waar dat aangenaam

gezelschap dat mijn hartstochten ontvlamde? hoe vlucht nu de gelegenheid tot vermaak van mij heen? Wat, mijn vleesch wordt ongeduldig voor de kitteling mijner verbeelding, en waarom gevoel ik nu eensklaps tegenzin in hetgeen anders het voorwerp was van mijn zoetste vermaken? Mijne oogen schieten vol tranen, mijn tong vergenoegt zich met water en brood, mijn aangezicht heft zich op ten hemel, als was het door verwondering getroffen en als wilde het mijne zuchten tot in de wolken volgen, maar dan richt het zich eensklaps met schaamte overdekt naar de aarde, die mij zoo dikwijls heeft verleid. Mijne beenen willen niet meer loopen, dan alleen om naar de kerk te gaan en mijne handen strekken zich uit naar den hemel om barmhartigheid af te smeeken. Ik ben doof geworden voor de bedriegelijke vleierij der wereld en de tegenspoeden alleen bevrijden mij van de last mijner zonden. Op asch te liggen schijnt mij aangenaam en het boetekleed mij een sieraad. O, mijne ziel, nu beken ik uw vermogen en verklaar u dat ik aan uw heilzame wet wil gehoorzamen die gij mij oplegt. Ik verzoek u dezelfde zorg voor mij te blijven houden tot aan het oogenblik van onze scheiding, opdat die heilzaam voor ons beiden mag zijn en onze vereeniging in het ander leven glorievol.

De ziel.

O, geringe hand vol aarde! Gij erkent dan eindelijk dat gij zonder mij slechts stof zijt en dat uw voorgaande oproerigheid u tot niets anders dan tot de eeuwige verdoemenis kan voeren? Ik heb medelijden met uw ongelukkige toestand en daar onze vereeniging mij verplicht te deelen in alles wat u betreft, wil ik u wel een levenswijs voorschrijven, die ons de zekerheid verschaft eens weer glorieus vereenigd te worden, nadat de dood ons zal hebben gescheiden. Stel u dan voor,

dat gij in het vervolg niets anders wezen zult als een bereidwillig offer van Gods rechtvaardigheid en een voorbeeld voor de zondaars, dat hen tot boetvaardigheid moet brengen.

Lucarinus schrijf dat degenen, die onder den blooten hemel geboren worden aanstonds een teeken waarnemen, door wiens invloed zij sommige dingen kunnen voorspellen; b. v. of zij geen geluk zullen hebben, en dezulken kunnen schier den hand des beuls niet ontgaan, of zij zullen stikken, verdrinken of vermoord worden. Bij onze lieven Heer is het ook zoo. Toen hij op verzoek van Maria Magdalena Lazarus van de dood zou opwekken ging Hij naar het graf; maar eer Hij hem het leven terugschonk, werd Hij zeer bedroefd en begon te weenen zoodat de tranen uit zijn oogen vloeiden. Mijn God! mijn God! zoo roept de H. Augustinus uit, wat beteekent dat weenen? Want Christus, die vroeger den zoon van den weduwe van Naïn met één enkel woord opwekte, kan Hij het hier niet even goed? De reden echter is deze. Lazarus die reeds vier dagen in het graf gelegen had, is het beeld van een zondaar, die in een of meer doodzonden volhardt, en reeds tot de gewoonte van zondigen is gekomen; en daarom heeft Christus hier zoo bitter geweend, omdat Hij wilde te kennen geven hoe moeilijk zoo'n zondaar te bekeeren is.

De H. Joannes heeft in zijne Openbaringen een menigte boeken gezien voor den troon van den goddelijken Rechter. Één van die allen werd slechts geopend, en dat was het boek des levens. Hierover schrijft de diepzinnige Blosius Vega het volgende. Dit boek des levens was dat, waarin de namen der uitverkoren stonden opgeschreven, de anderen waarin de verdoemden waren opgeteekend. Daar er nu maar één boek was voor de gelukzaligen, maar veel meer voor de verdoemden blijkt het dus duidelijk, dat uit alle menschen der wereld zeer weinigen zalig worden. Dit is tevens een teeken van *de eeuwige* verdoemenis als iemand in zijn oude zonden her-

valt. Als dit nu zoo is, wie onder ons zal dan zalig worden, want wie hervalt niet dikwijls in dezelfde zonden? Weinig of misschien geen ééne. Dus moeten wij de schoenen zeker maar aantrekken en op reis gaan naar de hel? Wat dat betreft, kom ik er goed af, want een barrevoeter heeft geen schoenen.

Man pas wel op! Gods barmhartigheid is oneindig. Petrus heeft Christus eens gevraagd, hoe dikwijls hij de absolutie moest geven? zevenmaal? Neen, sprak de Heiland, niet zevenmaal, maar zeventigmaal zeven maal. Mat. 18. Gods barmhartigheid kent geen palen. Eens heeft de Verlosser vele duizende menschen op het gras doen nederzitten; en dit niet zonder beteekenis, zegt de eerwaardige Beda, want hierdoor wilde hij te kennen geven dat hij medelijden heeft met de zwakheid der menschen, die niets anders zijn dan grashalmpjes, en even zoo licht als deze ter aarde buigen. De barmhartigheid Gods heeft geen grenzen, daarom is Christus bij den Olijfberg ten hemel gevaren, want daar de olie altijd het zinnebeeld der barmhartigheid is geweest, wilde Hij daardoor zeggen, dat Hij ook nu nog in den hemel vol medelijden is, iets wat niet zoude zijn indien Hij de zondaars zoo licht wilde verstooten.

Een hitje voor een fluit te geven is kinderachtig, maar om voor een appel den hemel, de glorie Gods, de eeuwige zaligheid te verschacheren, te vernielen, te verbruien, te verkoopen, te verkwanselen, foei! dat is al te bespottelijk. Een slang meer te gelooven als God, foei! dat is strafbaar; een vrouw meer te gehoorzamen als den Allerhoogste, foei! een vrucht hooger te schatten als het gebod des Heeren, foei! den duivel meer gehoor te geven dan den Schepper, foei! Dit heeft Adam gedaan, maar zoodra hij gezondigd had kwamen alle elementen zich bij God aanmelden om Adam aan te klagen en den Heer hunne diensten aan te bieden tot het wreken

van dezen smaad. Het vuur sprak: Heer ik wil deze twee schoeljes tot asch verbranden, verdelgen, verteeren. De lucht sprak: Almachtige God, als het U aanstaat, zal ik dit echtpaar verstikken. Het water zei: Heer, als Gij het goedvindt, zal ik deze twee vermetele schepselen in de diepte der zee verdrinken. De aarde sprak: Groote God! met uw goedvinden zal ik mijn boezem openen en Adam en Eva verslinden. Alle dieren maakten hun snuiten en tanden en nagels scherp en boden zich vrijwillig bij de goddelijke rechtvaardigheid aan om deze twee van elkander te trekken en aan flarden tè scheuren. Maar Gods barmhartigheid zegevierde en bracht hem zelfs in het paradijs om daar eens rond te kuieren en nu reeds een boom uit te kiezen, waaraan na vier duizend jaren zijn eenigen Zoon zich zelven zou opofferen tot verlossing van Adam en diens kroost. O, goddelijke barmhartigheid, gij hebt geen maat, geen perk, geen bodem, geen einde.

Sommigen zullen mij misschien tegenwerpen en zeggen: God is rechtvaardig, en die op zijne barmhartigheid vertrouwt moet ook aan zijn gerechtigheid denken. Dezen antwoord ik. Ja, God is gerechtig; en toch al durft zich niemand op zijne barmhartigheid verlaten, ik wel. Zijn rechtvaardigheid is water, zijne barmhartigheid olie, maar de olie drijft boven. De rechtvaardigheid is zijn linker-, de barmhartigheid zijn rechterhand, de rechterhand gaat voor de linker. De gerechtigheid is een zwaard, de barmhartigheid is een scepter, de scepter is voornamer dan het zwaard. In de H. Schrift wordt God dikwijls een Vader genoemd en daarom is Hij meer barmhartig als rechtvaardig.

De blinde bedelaar, die zonder ophouden schreeuwde: Jesu, fili David, miserere mei, Jezus zoon van David ontferm U mijner," werd door de Apostelen tot zwijgen aangespoord; maar hij begon des te harder te schreewen. Als iemand mij *nu zegt, dat* ik de goddelijke barmhartigheid niet zoo hard

moet aanroepen en mocht ik soms hierdoor aan anderen aanleiding geven .zich daarop te verlaten dan zal ik het nog meer roepen, ja uitgillen, uitbalken, en zoolang ik nog een mondvol adem heb, zeggen: God is barmhartigheid en hierom alleen zal Hij ons na een deugdzaam leven de eeuwige zaligheid schenken. Amen.

DE BARMHARTIGE BROEDER.

Een uurwerk van het vreemdste soort
Zal ik u hier thans geven,
Het rikketiktakt altijd voort
En wijst nooit meer dan zeven.

De eene Joannes schrijft van de andere, namelijk Joannes de Evangelist schrijft van Joannes de Dooper, dat op zekeren tijd iemand door de pharizeeën gezonden werd naar de Jordaan waar Joannes doopte om hem te vragen: „Tu quis es?" Wie zijt gij? Elias? Neen, zijt gij een propheet? Neen, zijt gij de Messias? Neen, wie zijt ge dan, opdat wij hen die ons gezonden hebben antwoord kunnen geven? Ik ben de stem des roepende in de woestijn. Ik tref in alle orden heiligen aan die Joannes heeten. Wij hebben er een, zeggen de Carmeliten barrevoeters te Parijs, en die heet Joannes à Cruce; wij hebben er een, zeggen de Benedictijnen, en die heet Joannes Magniolensis. Wij hebben er een, zeggen de Dominicanen, en d[illegible] heet Joannes Teutonicus; wij hebben er een zeggen de Jesuite[illegible] en die heet Joannes Carrera: en wij hebben er ook een, zegg[illegible] *de barmhartige* broeders en die heet Joannes de Deo on[illegible] *stichter* en door Urbanus VIII in 1630 onder het getal d[illegible]

heiligen opgenomen. Heel wel, deze is het juist die ik moet hebben, en dien ik nu vraag: wie zijt gij? De Pharizeeën zonden gezanten naar de Jordaan om Joannes te vragen, wie hij was; ook van mij willen sommigen weten wat dat voor broeders zijn, afkomstig van zekere Joannes, die ook aan gene zijde van het water hier in de Leopold-stad zich bevinden. Om hen een goed antwoord te geven, vergelijk ik de orde der barmhartige broeders met een uurwerk. Een klok mag geen rust hebben, ook deze lieve geestelijken hebben dag noch nacht rust, en zijn altijd druk bezig, druk bij de bedroefden, druk des morgens, druk des avonds, druk in de kerken, druk de heele week. Verder zijn zij bij de zieken; ieder die maar eens een zieke opgepast heeft, weet wel hoeveel rust men dan krijgt. Een uurwerk heeft zware gewichten, ook deze broeders worden zwaar belast en dikwijls onder de pers des gedulds geplaatst. Een uurwerk heeft ketenen, maar wie is meer gebonden, dan de barmhartige broeders? Zij zijn geen uur zeker, want ieder uur kan hun een zieke in huis gebracht worden. Een uurwerk heeft raderen, met tanden voorzien, deze broeders moeten veel bitters verbijten. Een uurwerk heeft dikwijls een gouden wijzer, en zulk een gouden wijzer heeft onze heilige Joannes de Deo. Op dit uurwerk echter wijst deze gouden wijzer altijd precies zeven, dat wil zeggen de zeven werken van barmhartigheid.

Het eerste werk van barmhartigheid is: de hongerigen spijzigen. In Gen. 40 lezen wij, dat de opperschenker en de opperbakker van koning Pharaö in de gevangenis waren geworpen, omdat ze hun ambt niet behoorlijk waarnamen; in dezelfde gevangenis bevond zich ook Joseph. Nu gebeurde het dat deze twee bedienden eens 's nachts rare droomen hadden, daarom waren ze 's morgens zeer droevig. „Waarom ben jullie zoo neerslachtig?" vraagt Joseph hen. Ach, zeggen ze, wij hebben dezen nacht zulke zeldzame droomen gehad en weten niet of *dat goed of kwaad* moet beduiden. „Zegt

maar op, antwoordt hij, God heeft mij de genade gegeven zulks uit te leggen." „Ik, spreekt nu de schenker, heb gedroomd dat ik druiven in 's konings beker uitperste, en ik, zegt de bakker, heb gedroomd dat ik drie korven met brood op mijn hoofd droeg, maar de vogels kwamen en pikten de beste brokjes er uit." Ei, ei, sprak Joseph, gij zult er slecht afkomen; want, mijn vriendje, de drie korven zijn de drie dagen, die gij nog leven zult; de vogels, die het brood wegpikken, beteekenen, dat gij zult gehangen worden, en de raven uw vleesch zullen eten. Wee dan, roep ik thans uit, wee hen, wier brood de vogelen wegkapen, dat wil zeggen, aan wier tafel de schuimers, de spotvogels en klaploopers goed onthaald worden; hen, die bij zich ten huize een menigte van leelijke raven, dat is om goed en verstaanbaar hollandsch te spreken, een menigte van lichte deernen lekker en deftig fêteeren, terwijl daarentegen arme wezens, die Christus verbeelden, bij de deur worden afgewezen en van honger moeten sterven. Van dit soort van honden, katten en apengoed er is nog al wat, ja men vindt er die meer medelijden hebben met hunne redelooze dieren, dan met hun evennaasten, ongevoelige, ontaarde pummels zijn het. Maar Joannes de Deo was een spiegel van barmhartigheid.

Barmhartig waren zijne oogen, die hij nimmer van de ongelukkigen en armen afwendde. Barmhartig was zijn hals, waaraan hij meestal een korf had hangen; barmhartig zijne handen, waarin hij twee potten hield en waarmede hij den heelen dag rondliep om aalmoezen te verzamelen; barmhartig zijne voeten, die hij dag en nacht gebruikte om de armen te verzorgen en zieken, die hij op straat vond, naar het gasthuis te brengen.

Tegenwoordig vindt men weinig zulke Joanessen meer, die *van God* lof verdienen; het zijn Hanzen, en hanzen van den *smulgod, die* weinig aan de armen denken en een god van hun

buik maken. Het is een zeer lage hartstocht als iemand al zijn genoegen in zijn buik vindt. Men moet eten om te leven en niet leven om te eten. Mij dunkt, dat de zucht om zich vol te proppen als een opgevulde harington eerder een teeken van dierlijke onbenulligheid is, dan van verstand en edel hart. Als ik een vrouw was, zou ik nooit zoo'n smulpaap tot man nemen, want zoo'n leelijke zwijnzak vol bedorven vleesch zou mij een grooten tegenzin inboezemen. Wat dit ellendig buikpunt nu betreft, hierin zijn de Engelschen bolleboozen en verreweg de grootste gulzigaards en vreters van Europa, want in dat land heeft men gezien, dat vrouwen zooveel vleesch bij hun avondmaal gebruikten, als waaraan zes grove, sterke spekmoffen genoeg hadden, die met de knapzak op den rug van Zwolle naar Oldenburg loopen. Een goede heer maakt een goede knecht, en terwijl er van den laatsten nog al velen zijn, vindt men de eersten maar karig. Daarom vergaat en verrot in de huizen der *grootelui* menig brokje, dat het bitter leven der armen kon verzoeten. De kok, die de pannekoeken moet bakken, laat die in een duim boter zwemmen en maakt alzoo van hetgeen mijnheer en mevrouw overlaten nog mazelematten, door dat aan de een of andere voddenjood te verschachelen. Menige meid, die hare zakken met kruidkoek en boterletters spekt, om die dan later aan een of ander pikkige schoenmakersknecht, een paruikenjongen of andere vrijer te vereeren, die 's avonds op — zekeren dag, op — zeker uur wel een achterdeurtje weet te vinden, dat op zijn zacht tikken als van zelf opengaat. En hoe dikwijls wordt er aan de honden niet zooveel vleesch gegeven, als waar drie bedelaars wel acht dagen van kunnen leven. Onze Joannes de Deo had veel weg van het Cananeesche vrouwtje, dat zoo dringend bij Christus aanhield om het heil van hare dochter. Toen de Heiland haar antwoordde; het is niet goed dat men de kinderen het brood onthoudt en het de honden

voorwerpt, toen antwoordde zij: ja, ja, heer, de honden moeten ook eten. Dit stond Christus zoo goed aan, dat Hij haar verzoek inwilligde, zeker, zegt Hij, de honden moeten ook eten. Wie zijn dan deze honden? Het zijn de armen menschen, die door de rijken somtijds *honden* genoemd worden; dezen moeten ook eten. Het is nog niet lang geleden, dat er van den predikstoel ergens gezegd is: Ik ben beminde toehoorders schaamrood over u geworden, toen ik de spijzen zag, die gij uwe honden en redelooze dieren voorwerpt. Dit was zeker niet aan het adres der scharenslijpers en lierendraaiers, die ergens achter een pilaar stonden of met de rug tegen de kerkdeur, de pet onder den arm en de handen in den zak. Deze halzen zouden er zich zonde uitmaken zulk eten zelf te gebruiken, uit vrees hiervoor eens in het vagevuur te moeten boeten, en al is somtijds ook wel een soort van inquisitie noodig om hen 's Zondags naar de kerk te krijgen, kan men hen van zoo iets toch niet beschuldigen. Joannes echter wist beter gebruik te maken van het tijdelijk goed, barmhartig als hij was.

Het tweede werk van barmhartigheid is: de dorstigen te laven. Op de bruiloft te Cana ging het zeker maar schraaltjes toe, omdat in het begin de wijn al ontbrak; het kan ook wezen dat er een paar natlippen waren die zuipen konden als ketters. Op een bruiloft is de wijn het voornaamste, omdat hij de gasten vroolijk en aan het zingen maakt, daarom zorgt ieder als hij bruiloft geven wil, dat hij goeden wijn in huis heeft. Als nu de bruiloft op handen is, spreekt bruidje: Broer Jan, je weet dat het morgen lol is, waar krijg ik goeden wijn? Die uit de „Gouden Ster," zal wel de beste zijn, die zal mij misschien geluksterren in huis brengen, daarbij als de gasten vroolijk zijn, doen ze hun beurs nog wel eens open en zullen op zijn minst de viool wel betalen. Het is waar, *dat ze in „Het* Gansje" ook goeden wijn hebben, die zal de

vrouwen veel doen klappen. Die in „den gouden Leeuw" is al te sterk, ik vrees dat er ruzie uit voort zal komen, misschien dat ze door de ratelwacht opgebracht zouden worden, je weet dat die karnuiten daar fijn op zijn, onze eer en goede naam zou naar de maan gaan, als we voor de commissaris moesten komen. Ik zal een anker in het „Gouden Hert", laten tappen, dan zal het er vroolijk op losgaan en kunnen we nog eens zingen „Jan toer le joer, de beenen van de vloer." — Om kort te gaan, bij zoo'n gelegenheid denkt men meer op drinken als op eten, want „de wijn verblijdt des menschen hart." Dit heeft onze Heer en Heiland op de bruiloft te Cana zeer wel gezegd waar Hij zijn eerste wonder verrichtte en het water in wijn veranderde, want het past niet dat men op een bruiloft water zou drinken. Daarbij geloof ik dat Christus het ook nog gedaan heeft om ons te leeren dat wij de dorstigen moeten laven.

Cealari schrijft van een heilige capucijn die onder andere goede werken ook de dorstigen laafde. Toen deze gestorven was en door de geestelijken zou worden gedragen, moesten zij een wijnhuis voorbij, maar ziet! toen zij tegen dat huis kwamen, bleven de dragers stokstijf staan en konden geen stap verder. Niemand begreep daar iets van. Eindelijk kwam er een natlap aan met een neus als een beetwortel en dikke puisten op het gezicht, een echte slokjesbroer en deze zeide: „Hoort eens hier, ik heb deze heilige pater best gekend en weet dat hij een ander gaarne te drinken gaf, echter zonder hem te veel te geven; hij wil misschien nu nog na zijn dood te kennen geven dat men elk van ons een glaasje moet inschenken; ik zal dan maar zoo vrij zijn u het voorbeeld te geven." Men volgde die raad en nadat ieder een glaasje gedronken had kon het lichaam verder zonder verhinderingen naar het graf gebracht worden.

In de H. Schrift wordt vooral de schoone Rebekka geprezen

omdat zij Eleazer die afgemat was van de reis en ook zijne kameelen te drinken heeft gegeven; daarom is zij ook de gezochte bruid geworden. Wat, een bruid om een teug water? Ja, en hierdoor wil de Schrift u te verstaan geven dat elke mededoogende ziel een bruid van Christus wordt die de armen, de afgezanten van God te drinken geeft. Het is wel waar alle bedelaars zijn niet gelijk en velen zijn met een dronk maar niet tevreden, maar loopen dikwijls de eene kroeg uit de andere in en zuipen zich een stuk in de kraag van heb ik jou daar. Echter is de aalmoes God niet minder aangenaam. Hij voert de zielen der christenen ook in de wijnkelder, om hen de liefde in te boezemen, dat is de goddelijke liefde, zooals Hij Joannes de Dooper ook gedaan heeft.

Wie mag toch wel de mode uitgedacht hebben elkaars gezondheid te drinken? Men moest eigenlijk de naam kennen van den uitvinder dezer bachanaalsche plechtigheid en het misbruik dat er van gemaakt wordt, moest hem doen aanmerken als de grootste ossekop die ooit geleefd heeft. Zonder eenig voordeel te doen aan hem dien men zijn gezondheid toedrinkt, geeft die zotheid aan onze zoogenaamde vrienden een schoone kans om ijselijk groote glazen wijn of jenever uit te likken; groot genoeg om iemand te doen barsten of zijn gezondheid ten minste te schaden. Zeker duitsch edelman, zich in gezelschap bevindend waar flink geproefd werd, liet zich op eenmaal een bokaal brengen die wel zes Franschen kon doen barsten. Hij liet hem vol schenken, dronk een Franschman de gezondheid toe van zeker koning en liet de heele inhoud in zijn keelgat loopen zonder adem te halen. Hierop laat hij hem weder vullen en presenteert hem aan den Franschman, die zich echter verontschuldigt en zegt, dat hij tot zulke expedities niet geschikt is, en dat daar zooveel wijn in is als hij in geen zes dagen opdrinkt. Daarmee *overhandigt* hij de bokaal weer aan den duitsche bacchusbroer

onder de verzekering, dat hij dien zekeren koning alle goed toewenscht. De duitsche edelman, die deze weigering voor eene beleediging aanziet, wordt kitteloorig en zegt, dat hij absoluut deze wijn moet drinken op de gezondheid van dien koning, terwijl er geen reden bestaan om dit te weigeren. Foudre, zegt nu de Franschman, laat de koning barsten als hij er pleizier in heeft; ik voor mij wil niet crepeeren. Mij dunkt, het antwoord van dezen was goed en een gezond verstand waardig, veel meer dan de zuiperige ijver van den ander, die daardoor het heil van dien koning toch niet kon bevorderen.

Het derde werk van barmhartigheid is: de naakten kleeden. Toen de Heer Jesus op Palmzondag, juist den 20 Maart, zijn intocht in Jerusalem deed, zijn er vele wonderen gebeurd. Vooreerst hebben er kinderen van zes maanden oud in de armen hunner moeders overluid geroepen: „Benedictus qui venit in nomine Domini: Gezegend zij Hij die komt in den naam des Heeren." Verder is de groote palmboom, dien de jongelingen gekapt hadden om Christus dien te vereeren, eenige honderden jaren groen gebleven en was nog zoo ten tijde dat Jerusalem door de Saracenen verwoest is. Ten derden zijn de kleederen die de Apostelen op de ezelin gelegd hadden, hoe die ook heen en weer werden getrokken, in het minste niet gescheurd.

Dat de Apostelen en leerlingen van Christus de ezelin met hunne kleederen bedekten, was zeer loffelijk van hen, daar onze Heer daarop kon zitten. Dat eerlijke en goede menschen ook hun lichaam, dat niets meer als een ezel is, op eene fatsoenlijke manier bedekken, is niet af te keuren, maar dat vele coquette pronksters van hun lichaam een afgodsbeeld en een duivelstroon maken, dat is in Gods oog een gruwel, terwijl intusschen een arm mensch, even goed naar Gods beeld geschapen en die de persoon van God vertegenwoordigt, naakt loopt.

De heilige aartsbisschop Wulfrannus ging in eene slechte schapenvacht gekleed en hij had het bij het rechte eind. Op zekeren keer zeide hem iemand, dat hij als aartsbisschop, wilde hij niet in purper of zijde gekleed gaan, ten minste een vossenpels moest dragen. Maar de heilige antwoordde: dat is mij te duur en voor die onnoodige uitgaven kan ik een arm mensch kleeden. Verder maakte de heilige er eene grap van en zeide: ik heb nog nooit gehoord, dat er in de litanie stond: „o Gij vos Gods, die wegneemt de zonden der wereld," maar wel „o lam Gods."

Het vierde werk van barmhartigheid is: de gevangenen verlossen. De Pharizeeën brachten eens een vrouwmensch bij Jesus in den tempel; hare handen waren geboeid en dus was zij voorgoed gevangen. De Joden zeiden: dit wijf hebben we op echtbreuk betrapt, zeg nu, o Meester, uw gevoelen: moet zij volgens de wet van Mozes gesteenigd worden of niet? In het Evangelie staat niet hoe deze vrouw geheeten heeft, ook niet of zij rijk of arm was; mij dunkt echter het laatste, want had zij geld gehad, men zou haar wel stilletjes met zware boete gestraft hebben. Daar nu onze Heiland het boos gemoed van deze schoeljes kende, beschreef Hij aanstonds met den vinger een kring om haar heen en sprak: „Wie onder u zonder zonde is, werpe de eerste steen op haar." Maar deze onbeschaamde hardkoppen hielden nog aan, en vroegen wederom welke straf deze vrouw om haar echtbreuk verdiend had? Christus bukte zich nog eens en schreef nu alle zonden en misdaden der pharizeeën in het zand; nu werden zij schaamrood, en gingen de een na de ander den tempel uit, zij dropen af want ze schaamden zich zooveel te meer daar ze zelven groote echtbrekers waren. Daarop wende zich de barmhartige Heer tot deze arme sloof en vermaande haar om in de toekomst beter te leven; en het is wel aan te nemen dat het touw waarmede hare handen geboeid waren, op hetzelfde oogenblik ge-

broken is. Heeft Christus nu deze gevangene die in den tempel gebracht was, verlost, Hem hebben ook vele mannen nagevolgd, zooals Paulinus, Sanctilus, Ackatius, en Wenceslaüs, van welke laatste verhaald wordt dat hij na zijn dood nog de gevangenen verlost heeft, want toen zijn heilig lichaam door Praag werd gedragen, gingen de gevangenissen open, boeiën en kettingen vielen de gevangenen van handen en voeten en aldus werden dezen in vrijheid gesteld.

In dit barmhartigheidswerk wilde onze Joannes de Deo ook het eerste proefstuk zijner heiligheid leveren, namelijk in het verlossen der gevangenen. Want toen hij op de feestdag van den H. Stephanus door een treffende predicatie diep werd geraakt, besloot hij aanstonds zijn leven te verbeteren, er liep meer water uit zijne oogen als uit de rots, waar Mozes met den staf opsloeg; hij ging aanstonds naar huis, trok zijn beste plunjes uit en gaf die aan de armen; met het geld dat hij nog had, kocht hij twee en twintig bankroetiers los, maar gaf zich zelf gevangen in den wil Gods, Joannes, hij de man vol barmhartigheid.

Het vijfde is: de vreemdelingen herbergen. Hoe dikwijls heeft God de Heer dit liefdewerk met wonderen verheerlijkt. In de H. Schrift lezen wij, dat Abraham op zekeren tijd drie vreemdelingen voorbij zag gaan, en deze waren drie Engelen, die de drie Personen der H. Drievuldigheid verbeelden. „Welkom," zegt Abraham, want hij had graag gasten en ook zijn vrouw Sara had niets liever dan dat. Zij begon terstond van het fijnste meel pannekoeken te bakken (aardappelen hadden zij toen nog niet,) Abraham slachtte het beste kalf, Ismaël moest het braadspit vasthouden en zoo waren de drie druk bezig om deze vreemdelingen goed te bedienen. Nadat ze wel onthaald waren hebben ze uit dankbaarheid de negentigjarige juffrouw Sara verkondigd dat zij een zoon zou krijgen. Op de plaats waar Abraham deze gasten onthaald heeft, namelijk

vóór zijn huis onder een boom, staat nu nog diezelfde boom al eenige duizende jaren lang altijd even groen en frisch, en gelijk de drie Engelen de H. Drievuldigheid voorstelden, zoo heeft ook deze boom een driedubbele stam, die door de Mahomedanen zeer in eere wordt gehouden.

In dit opzicht heeft onze Joannes de Deo niemand iets toegegeven, want het was hem zeker *vreemd* als hij geen *vreemden* had te logeeren. De twee leerlingen Lucas en Cleophas waren jegens Christus zeer beleefd, al hadden zij ook niet te Parijs complimenten maken geleerd. Want toen Hij van hen wilden scheiden namen ze Hem bij de hand en zeiden: Ei Heer, blijf bij ons, de nacht begint al te vallen, wij willen opdisschen wat onze armoede vermag. Beloont God het u, lieve discipelen, dat gij zoo barmhartig zijt geweest jegens iemand dien gij niet kendet, Hij heeft zulks ook voorzien, daar Hij zich gewaardigd heeft bij u te komen en na zijn zegenrijke komst zich in het breken des broods aan u heeft bekend gemaakt. Deze discipelen heeft onze Joannes de Deo nagevolgd. Hij vond eens een ziek mensch op straat liggen. Ha, Goddank, sprak hij, dat ik weer een gast krijg dien ik kan bijstaan. Hij neemt nu de zieke volgens gewoonte op zijn rug (een echte lastdrager die Joannes), brengt hem in het gasthuis, wascht hem de voeten, en wil die kussen, maar ziet! eensklaps omringt hem een heerlijk licht en in den voet dien hij vasthoudt, ziet hij een groote diepe wond, gelijk Christus die had aan het kruis. Nu spreekt de kranke: Joannes de Deo, wat gij om mij den zieken doet dat doet ge mij, ik ben het ook die de hand om een aalmoes uitstrek. Hierop verdween hij in tegenwoordigheid van alle zieken, en Joannes kon hieruit zien hoe gevallig het in de oogen Gods is vreemdelingen te herbergen.

Het zesde werk van barmhartigheid is zieken bezoeken. *Wat Joannes* de Deo voor weldaden aan de *zieken* bewezen

heeft dat kan nooit een *gezonde* uitspreken, maar ook nu nog doet hij het door de door hem gestichte orde. Te Jerusalem Op de Herten niet ver buiten de Vischpoort, was een bad waarheen een menigte van zieken gebracht werden; want zoo dikwijls de Engel op een onverwacht oogenblik het water beroerde, werd de allereerste die in het bad kwam volkomen genezen van zijn ziekte. Toen op zekeren tijd onze Heiland en Heer bij dat bad kwam, vond Hij te midden van een groote menigte zieken een die al acht en dertig jaren daar gelegen had omdat hij niemand kon krijgen die hem in het bad bracht. O, als Joannes de Deo daar geweest was, hij zou hem terstond geholpen hebben. Even als dat bad te Jerusalem zijn de gasthuizen, door Joannes de Deo gesticht, en die nog bestaan en bediend worden door de barmhartige broeders die moeite, noch waken, noch arbeid ontzien om de zieken te bedienen.

Het zevende werk van barmhartigheid is de dooden begraven. Hierin heeft Tobias ons een treffend voorbeeld gegeven. Terwijl hij eens aan tafel zat om te eten, kwam zijn zoon hem zeggen dat er een doode Israëliet op straat lag. Tobias verliet aanstonds het gezelschap, liet eten en drinken staan, droeg het doode lichaam naar huis om het na zonsondergang te begraven. Dit alles was tegen het bevel des konings en Tobias' dierbaar wijf pruttelde, jankte en bromde daar dikwijls over. Doch niet alleen Tobias moet men prijzen om het beoefenen dezer liefdewerken maar ook Joannes de Deo.

Hij had in het geheel geen afschuw van lijken en meer dan eens heeft hij bij de verrotte lichamen, als hij die op den rug naar het graf droeg, een neusjevol gekregen. Vraagt men nu naar de verdiensten van de loffelijke en door hem gestichte orde, dan moet men zich maar tot de *aarde* wenden, die als zij spreken kon hen vooral zou prijzen in hun beoefening van het zevende werk van barmhartigheid.

Welaan, gij Adams*kinderen*, *ziet* op dit uurwerk, ik bedoel

de orde der barmhartige broeders. Wilt gij God aangenaam zijn, dan moet gij dit uurwerk gedurig met aalmoezen smeren. Ziet op de uurwijzer Joannes de Deo. God heeft deze wijzer zelf op een bepaald uur gesteld; als gij dus deze wijzer altijd op zeven ziet staan, denkt dan maar aan de zeven werken van barmhartigheid, ook wijst hij den weg naar de eeuwige zaligheid, die God ons allen gelieve te schenken op voorspraak van den H. Joannes de Deo, de stichter van de orde der barmhartigheid. Amen.

Diogenes een wijze man
Daar elk een lesje aan nemen kan,
Kwam eens te voorschijn uit zijn ton
En hield, ofschoon de felle zon
Haar stralen wierp op stad en land
Een brandend lampjen in zijn hand.
„Wat, vroeg hem ieder, is uw wensch?"
Hij sprak: „Ik zoek een mensch,"
Wie geen beleid en arbeid paart,
Maar holt en rent in dolle vaart
Hij is den naam van *mensch* niet waard.
Hoevelen hebben dit gebrek!
Hoevelen dus zijn gek!

O hoe schoon! hoe schandelijk! Schoon als een engel, schandelijk als de duivel, zoo schoon dat elk haar moet beminnen, zoo schandelijk dat elk haar moet haten. Eene is er die altijd schoon is geweest, het nog is en ook immer zal blijven. De schoone wil ik heden prijzen, de schandelijke wil ik heden laken. Maar gij vraagt, lezer: wie zijn deze twee? Kijk ereis: wij hebben hier voor ons open liggen het Evangelie, de plaats van de tien maagden, waarvan vijf met brandende lampen en vijf zonder olie voor ons staan. „Virgines prudentes" zijn de wijze maagden, „virgines fatuae" zijn de dwazen.

O hoe schoon, hoe leelijk! Schoon als een engel is de wijsheid, leelijk als de duivel is de dwaasheid. Vele men-

schen zijn dwaas, sommigen wijs. Als een voorbeeld van echte wijsheid wil ik u thans voorstellen de glorievolle maagd en martelares Dorothea, en haar als eene bizondere patrones laten zien aan hen, die den maagdelijken staat aannemen. Ziehier dus eene van de wijze maagden.

Op de plaats waar nu de stad Damascus staat, heeft Caïn zijn broeder Abel vermoord. Abel was toen honderd jaren en Caïn honderd en vijftien. Op de plaats waar deze moord gepleegd werd, is de aarde nog geheel ruw. Wat Caïn tot deze misdaad heeft aangezet, is de nijd, daar hij gezien had, dat God Abel's offer aannam en het zijne verwierp. En dit was geschied, omdat Caïn het beste voor zichzelf gehouden had en God het slechtste aanbood, zooals verrotte appelen, zure karnemelk, schurftige schapen en verder al wat hij zelf niet lustte. O dwaasheid van degenen, die het slechtste aan God opofferen; die b.v. een gebochelde dochter in het klooster douwen maar een rechte en schoone voor de wereld behouden, die een lichtmis, een botterik, een lomp stuk vleesch van een jongen pater laten worden, maar hun aardig krullebolletje, hun zoontjelief voor een rijk huwelijk bewaren; dat is zooveel als de bloemen voor zichzelf behouden en de stelen aan God geven, den goeden wijn zelf oplurken en de verschaalde aan God presenteeren. O dwaasheid! Maar, o wijsheid van de maagd Dorothea, die in de stad Caesarea, waar zij woonde, haar bloeiende jonkheid en haar maagdschap aan den hemelschen bruidegom opgeofferd en aldus den Almachtige *het beste* geschonken heeft.

Zonder twijfel is het kloosterleven de zoetste en gelukkigste staat voor een mensch, die het met ware roeping van God aanvaart en een walg aan de wereld heeft. Want behalve dat de ziel zich hier nader met God kan verbinden, wordt de geest daarenboven nog vrijer en gevoelt zich niet gedrukt *door de bekoringen* en zorgen, waarmede de wereld haar aan-

bidders beloont. Maar als iemand het om andere beweeg-redenen doet, moet dat leven wel voor hem een hel zijn op aarde. Daarom vind ik, dat de ouders die om gierige of andere slechte bedoelingen hunne kinderen bepraten of dwingen het kloosterleven aan te nemen, de schuld zijn van de verdoemenis hunner kinderen, die dikwijls het gevolg zal zijn van de wanhoop, die uit zulk een dwang zal voortkomen. Hetgeen te Angers in Frankrijk geschied is en nog vele andere gevallen bevestigen dit maar al te wel. Een schatrijke edelman had een eenige dochter, die later erfgenaam zou worden van al zijne goederen. Deze dochter werd door haar vader verloofd aan een der adelijkste ridders van dat land, zij echter had voor dezen geene genegenheid, daar zij haar hand en hart reeds had weggeschonken aan een ander die wel is waar niet rijk was, maar met wien zij meende gelukkig te zullen zijn. Zij weigerde dan met veel hardnekkigheid het voorstel haars vaders omtrent het huwelijk met den eerste; en zeide dat zij niemand anders tot bruidegom wilde hebben dan degene, dien zij beminde. De vader werd zoo door gramschap overmeesterd dat hij haar dwong in het klooster te gaan. Deze diepongelukkige dochter, die dus tegen wil en dank non was geworden, veranderde niet van genegenheid en onderhield voortdurend geheime correspondentie met haar minnaar, er werden plannen beraamd, dat zij het klooster zou ontvluchten en hij haar dan buiten 's lands zoude voeren. Zij beproefden dit op de volgende wijze.

De edelman liet zich in een koffer opsluiten en zoo door twee kruiers naar het klooster brengen. Reeds had men de abdis kennis er van gegeven, dat er een koffer zou gebracht worden met kleeren voor de nieuwe non. Nu wilde het ongeluk dat toen de kruiers aankwamen, de nonnen allemaal in het koor waren. De lomperds zetten nu de koffer overeind tegen de muur, en tot ongeluk van de opgeslotene

zoo, dat hij met het hoofd omlaag en met de beenen om hoog kwam te staan; nadat zij de portierster de boodschap gebracht hadden, gingen ze heen. Eerst moesten nu nog de vespers en het lof gezongen en het avondmaal gebruikt zijn voordat de nieuwe non de koffer op haar kamer kon krijgen. Zoodra allen in hunne cellen waren ging onze quasi-zuster spoedig de koffer opensluiten om haar minnaar te omhelzen, maar helaas! wie schetst haar ontzetting, toen zij hem in zijn bloed versmoord vond. Dit verschrikkelijk tooneel maakte haar zoo wanhopig, dat zij zonder verdere complimenten boven uit haar vertrek in de gracht sprong die dicht langs het klooster liep en verdronk. De vader, die van dat rampzalig voorval verwittigd werd juist op het oogenblik dat hij bezig was met aan zijn dochter te schrijven, werd zoo hevig door droefheid verpletterd en meenende zoo'n vreeselijk ongeluk, waarvan hij de oorzaak was, niet te kunnen overleven, nam hij een pennemes en sneed zich de keel af. Op zoodanige wijze offert men dikwijls aan den duivel hetgeen men voor de wereld den schijn aanneemt aan God te schenken. Maar Hij, die onze slechte inzichten wel ziet, laat ons somtijds het verdiende loon daarvoor inoogsten.

Op zekeren tijd dat de Apostelen op de Tiberische zee aan het visschen waren, vingen ze niets ofschoon ze de geheele nacht stevig doorwerkten; Petrus ving niets, Jacobus niets, Joannes niets en Thomas niets. Eindelijk bemerkten zij aan den oever der zee Jesus die hun vroeg of zij niets gevangen hadden. Geen zier, was het antwoord. Werpt dan het net aan de rechterhand uit; toen zij dit deden vingen zij op eenmaal 153 zegge honderd drie en vijftig visschen; dat was een trek, dat was een getal! Hierna zei de Heiland: Ik wil u menschen-visschers maken. Dit is geschied en de Apostelen hebben dan ook later vele duizende menschen gevangen. Ik heb echter nooit gehoord dat onze Heiland tot een vrouw gezegd heeft: *Ik wil je een* menschen-vischwijf maken (dat wil zeggen niet

een vrouw die visch verkoopt, maar die ze vangt). Het gebeurt echter tegenwoordig nog wel dat er van die visch-wijven zijn, die met slechte visch omgaan en vele onnoozele zielen in hun net vangen; zij visschen met gouden hengels, met zotte klap, met zuikeren mondjes, met lieve tongetjes, zoodat menig stokvisch in hun net komt, die zij ter deeg leegschudden.

Goed nieuws, juffrouw Betje, zegt menig koppelaarster, mijnheer Jantje heb ik al gewonnen en hij wil u wel trouwen, onze zaak is klaar, hoor. Morgen verwacht ik hem bij mij op een kop koffie; als jij dan ook tegen zeven uren bij me komt, dan tref je mekaar zoo bij toeval. Hij is een beleefd en galant ventje en moppen bij de vleet, hoor. Dus dat spul zal wel klaar komen; ik hoop intusschen dat jij mijn moeite niet vergeet.

Goede morgen juffrouw Lena, zoo spreekt deze heks tot een andere dame, die al jaren lang op een man heeft zitten wachten, mijnheer Klaas staat met een hooge kachelpijp op het hoofd en zijn zondagsche jas aan, in zijn beste plunjes voor de deur. Ik heb het door mijn aanhouden zoover gebracht, dat hij besloten heeft u tot vrouw te nemen, dat zal nu wel gelukken, hoor!

Welkom, welkom, juffrouw Roza, schreeuwt de zestigjarige toovenares, het is van daag een goede vangst voor je geweest. Frederik, de kantoorklerk zal bij u komen, nadat hij de brieven op de post heeft gebracht. Het is een flinke jongen geen femelaar of krentenkakker en hij weet goed uit te halen, vooral uit mijnheers beursje. Daar zal wel een dozijn zijden doeken of zoo iets komen; zoo komt de juffrouw vroeg genoeg in de spullen.

De droes! de droes! gauw naar buiten, juffrouw Helena! roept het dikke wijf, daar gaat onze doctor voorbij; kijk er eis hoe hij met zijn *splinternieuwe en-tout-cas* balanceert; hij

ziet zoo benauwd als een rat in de val. De juffrouw moet zich maar aan hem eens laten zien, hij weet er alles van, ik heb al veel over u verteld. Geloof me, die stokvisch heb ik voor u al gevangen, ik beloof u hij zal u trouwen, anders wil *ik* geen geld hebben.

Ei, vischt, vischt, bederf der maatschappij, vischwijven van het laagste soort, die door uw koppelarij zoo menig jonge bloed genoegen, eer en deugd ontroofd en wellicht menige ziel naar de eeuwige verdoemenis gebracht hebt. De roemrijke martelares Dorothea heeft anders gevischt, met het net namelijk der catholieke zedeleer; want niet alleen heeft ze haar beide zusters gevangen, maar ook vele heidenen bekeerd, die de martelaarskroon ontvangen hebben. Laat deze dan een wijze maagd heeten.

Mozes' roede kon in een' slang veranderd worden, maar ik niet, zegt Dorothea; de vijgenboom, door Christus vervloekt, is verdroogd, maar ik niet, zegt Dorothea; het manna is des nachts bedorven, maar ik niet, zegt Dorothea; de Jordaan is teruggeweken, maar ik niet, zegt Dorothea, want ik ben voortdurend bij mijn bruidegom en Heiland gebleven. O wijsheid van de H. Dorothea, daar zij niets anders gewenscht heeft dan voor Christus haar hemelsche bruidegom te lijden. Zij werd door den tyran Sapritius in den kerker geworpen en zou daar van honger gestorven zijn, indien een Engel haar niet dikwijls het eten had gebracht. Zij werd met kookende olie overgoten, maar ontgloeide daardoor des te meer van goddelijke liefde. Zij werd met brandende fakkels geblakerd, maar bleef ongedeerd, gelijk de drie jongelingen in den oven te Babylon.

Er zijn twee wegen om deze wereld te doorwandelen, di[e] van het *aangename* en die van het *nuttige*. De eerste word[t] *betreden* door de menschen, die niets anders dan gen[ot] *zoeken en zich* verlaten op de ingebeelde genoegens des leven[s]

de tweede wordt door de verstandigen bewandeld, die altijd het vaste en duurzame zoeken, zelfs in wereldlijke zaken. De weg der vermaken ziet er heel aanlokkelijk uit; van beide kanten is hij met boomen beplant, die vruchten dragen van een zeldzame schoonheid en wier gezicht het oog bekoren; wil men ze echter proeven, dan wordt men gewaar dat ze gelijk de sodoma-appels, van binnen niets dan asch zijn. Wat verder komende, ziet men fonteinen en kabbelende beekjes, die in plaats van water wijn bevatten. Van beide zijden van den weg liggen groote weilanden, met de schoonste bloemen bezaaid, hun reuk echter maakt ons misselijk, want het zijn klaprozen. Deze bekoorlijke vlakten zijn met een gordel van heuvelen omringd, waarop schoone paleizen zijn gebouwd, die met hun witte geveltjes en slanke torens ons toelachen uit de prachtige oranje- en granaatboschjes, achter wier donker loof zij half liggen verscholen. Op deze kasteelen ziet men de godgansche dag niets dan lachen, zingen en lollen; in eenigen ziet men de lekkerste spijzen opgedischt, in anderen ziet men vrouwen, die de reizigers met open armen ontvangen. Hier wordt de liefelijkste muziek gespeeld, ginds wordt gedanst en gesprongen. Verder vindt men nog kermiskramen waarin alle mogelijke mode-artikelen en galanterieën zijn uitgestald, alle naar de nieuwste smaak. Eindelijk wordt onze reiziger moei en zijn geest verdoofd door al die pracht; „varietas delectat", zegt het spreekwoord: „verscheidenheid behaagt", maar al te veel afwisseling, te groote variatie, te bonte mengeling walgt. Hij gaat echter voort en bemerkt niet dat reeds drievierde van zijn leven voorbij is, sinds hij dezen weg heeft betreden. Eensklaps begint hij eene zekere vermoeidheid te gevoelen, want de weg dien hij al gemaakt heeft, is lang. Hij komt nu in eene akelige woestijn; daar staat een kleine stroohut, een oude man zit voor de deur met een verschrikkelijk gezicht, mager en verdroogd, de oogen

ingevallen, grijze haren die hem op de schouders neerhangen. Dit schouwspel verstijft den reiziger van schrik. Nochtans vat hij moed en vraagt het oudje den naam van deze plaats en van zijn eigen magere persoonlijkheid. De oude ribbekast staat rammelend op, neemt de handen des reizigers in de zijne (wat zijn die koud en droog!) en zegt: Hier is het land van tranen en berouw en mijn naam is Miserie; ik ben op bevel des Hemels op wacht gesteld om de reizigers te ontvangen en te huisvesten, die den weg van vermaken hebben afgelegd. De vreemdeling siddert en vraagt hem wederom of er dan geene andere plaats is waar hij rusten kan? Jawel, antwoordt Miserie, tien schreden hier vandaan woont mijn buurman de Wanhoop; maar ik moet u waarschuwen en zeggen, dat van al degenen, die naar hem gegaan zijn in plaats van bij mij te blijven, niemand ooit is teruggekomen. Het is dan bij mij of bij hem, dat de weg der vermaken, dien gij bewandeld hebt, ophoudt.

De weg van het nuttige is in het begin veel moeilijker. Men begint met het beklimmen van spichtige rotsen; aan dezen moeilijken arbeid moet men zijne geheele jeugd opofferen. Eer men op den top komt, loopt men honderdmaal gevaar den hals te breken en neer te ploffen in de ijselijke afgronden, die overal begeerig en hongerig ons tegengapen. Gedurende dat klouteren heeft de reiziger geen ander gezelschap dan de moeite en de zorg, die hem paaien met allerlei genoegen en rust en hem doen hopen dat de weg heel kort zal zijn. Hij laat zich beet nemen door deze ijdele beloften, treedt moedig voorwaarts en komt eindelijk en ten laatste op den kruin van dezen ijselijken berg. Daar ziet hij eene schoone vlakte en in het midden daarvan een prachtig paleis. Hij verneemt dat de meester van dat gebouw zich Jan pleizier noemt en zijn hart zegt hem: hier ben je voor je heele leven geborgen. *Eene ongekende* vreugde gevoelt deze arme reiziger en hij

begint er al aan te denken, hoe hij meester zal worden van dit prachtig paleis. Hij kan nog maar ternauwernood het vertrek goed opgenomen hebben, dat hij bewoont, of daar ziet hij eensklaps de Dood binnenkomen, die afgrijselijk als hij er uitziet, hem met den vinger wenkt te komen. Hij wil tegenstand bieden, zich bitter beklagen over de hardheid van zijn lot, dat hem dwingt zoo spoedig deze rustplaats te verlaten, dat geliefkoosd verblijf, dat hem zooveel arbeid en sloven gekost heeft. Maar de Dood, hardvochtig als altijd, pakt hem zonder veel komplimenten bij de kraag, smijt hem in een graf van zes voet lang en werpt eenige schoppen aarde op zijn lichaam. Daar ligt hij als voedsel der wormen en hij krijgt tot belooning een vierkanten steen, met een opschrift dat het nageslacht doet zien, dat deze geleefd heeft als een dwaas, die volgens het woord van den wijzen Man de ijdelheid der ijdelheden van deze wereld gediend heeft.

O wijsheid van de heilige maagd Dorothea, die alle aardsche genoegens in vergelijking bij die des hemels voor niets geacht heeft! zij sprak den tyran Sapritius met deze woorden aan: God de Heer noodigt ons uit in zijn paradijs van wellust te komen, daar bloeien de boomen eeuwig en dragen gestadig vruchten; daar bloeien de rozen altijd door en verwelken nooit. Als een zeker advocaat, met name Theophilus, dit hoorde, sprak hij de heilige maagd met deze lompe, buffelachtige, ezelsooren-domme woorden aan! Lieve Dorothea, zend mij s. v. p. nu in den kouden winter appelen en rozen uit het paradijs. Fiat, zegt Dorothea, dat is goed, gij zult ze zeker hebben. Kort voordat ze voor Christus onthoofd werd, kwam er een engel Gods in de gedaante van een schoone jongeling en overhandigde haar een mandje met de schoonste appelen en rozen; aanstonds liet Dorothea dezen aan Theophilus bezorgen, die hierdoor zoo werd bewogen, dat hij aanstonds het christelijk geloof omhelsde en ook kort daarop de kroon der martelaren ontving.

Wij menschen worden gewoonlijk nietige aardwormen genoemd, maar heden willen wij ons geen wormen noemen, maar vlinders met gouden oogen op de vleugels, omdat wij de honing der genade uit de rozen van Dorothea zullen zuigen. En gij, o glorievolle maagd, wees ons genadig en verkrijg door uw machtig gebed bij den Almachtigen God, dat Hij ons van alle dwaasheid mag bevrijden en eens uit dit droevig tranendal in zijne hemelsche glorie gelieve op te nemen. Amen.

DE MEIBOOM-PLANTERS.

'k Wil heden geen van u doen beven,
Maar 'k zal aan elk een Meiboom geven.

Soldaat zijn is niets kwaads, ook de H. Georgius is soldaat geweest. Soldaat zijn is roemvol, de H. Adrianus was soldaat. Het is ook niets oneerlijks. De H. Sebastianus is soldaat geweest en de H. Mauritius ook. Deze twee laatsten hadden eens voordat ze in den strijd gingen een akkoord gesloten om alle buit die ze zouden maken onder hen beiden te verdeelen. Zoo gezegd, zoo gedaan. Maar de een werd al heel gauw ziek en moest den geheelen tijd in het hospitaal blijven. De andere trekt in den oorlog en gedraagt zich als een dappere, ridderlijke soldaat; hij rijdt, loopt, draaft, grijpt, sleept, vecht, strijdt, houwt, schilt, kerft, hakt, totdat hij na verscheidene veldtochten met vele wonden terugkomt, maar ook met grooten buit en volle zakken. Na afloop van den veldtocht vraagt hij naar zijn kameraad, die altijd bij de kachel gezeten had, hij zocht hem op en valt in de armen van zijn lieven vriend. Nu vraagt de andere hem of hij ook van plan was hem van de gemaakte buit mede te deelen? Ja zeker, zegt deze, wij willen alles *eerlijk* deelen. De andere is blij,

en prijst hem, dat hij zoo'n getrouwe broeder en vriend is. Maar weet je wat broeder, zegt de vechtersbaas, ik heb behalve den buit nog iets meer met je te deelen; hij opent nu zijn kapotjas en laat hem de bloote borst zien, die met wonden overdekt is. Broertje, *dat* heb ik ook bekomen, wij hebben een akkoord gemaakt alles wat we in den krijg zouden bekomen samen te deelen; wil jij nu de helft van mijn goed, dan moet jij mij de helft van je bloed geven en wonden hebben, anders is ons akkoord vernietigd. De zieke broeder had daar geen zin in, zoodat de dappere kameraad den buit alleen behield.

Een geheel ander akkoord heeft onze Heiland Jesus met de heilige Apostel Philippus gemaakt; dezen hebben in waarheid de wonden gedeeld. Christus is met geeselroeden geslagen, de H. Philippus met stokken en touwen; Christus is tusschen twee moordenaars gekruisigd, en de H. Philippus tusschen twee joden, die hij tot het geloof bekeerd had. Met de H. Philippus heeft ook de H. Jacobus zijn bloed vergoten, zoodat het leven der heilige Apostelen kan genoemd worden het naspel van Christus' lijden; roode rozenverf voor de Katholieke Kerk; schaterende trompetten, want door hunne stemmen zijn de heidensche afgodsbeelden neêrgestort als de muren van Jericho; helder lichtende fakkels waardoor de wereld meer is verlicht geworden als door de gloeiende vuurzuil der joden; stralende sterren, waardoor meer tot God zijn geleid dan door de ster van Bethlehem; hechte pilaren, die de leer van Christus, meer hebben gestut dan de Machabeeën het gebod van Mozes. Deze Apostelen moet men prijzen, maar prijzen is mijn gewoonte niet ik geef liever vermaningen, en een gewoonte, als die maar niets slecht is in zich zelve, moet men niet afschaffen. Pilatus wilde dat ook niet doen, daarom stelde hij den joden voor om Jesus los te laten; want zei hij, het is *de eer en de* gewoonte dat om deze tijd een misdadiger wordt

vrijgelaten; daarom wil ik Jesus laten gaan, maar zij schreeuwden: crucifige kruisig hem. Al heb ik nu wel een jodennaam (Abraham een echte jood, daarom roept dat volkje nu nog altijd: O vader Abraham) nochtans ben ik geen jood; niettemin mag ik oude gewoonten niet afschaffen.

Koning Pharaö in Egypte was wegens zijn hardnekkigheid gelijk aan de hardste steenen; hij was hoogmoedig als een paard, wreed en bloeddorstig als een tijger. God is in waarheid een ondoordringbaar harnas, maar ook deze ijzeren Pharaö laat zich niet bewegen. Nu zendt Jehova den hoogepriester Aäron met Mozes naar den koning om deze door plagen te bekeeren. Mozes sloeg met zijn roede op het water, waarop in één oogwenk al het water in Egypte bloedrood wierd. Deze eigenschap moeten ook de maagden bezitten, namelijk als hen, ik zeg niet een roede maar een jongman aanraakt, dan moeten zij bloedrood worden van schaamte. Zulke roode verf is een deurbewaarder van de zuiverheid, zulke roode verf is een vorm van eerbaarheid, zulke roode verf is een schildwacht der maagdelijkheid. Er is geen purper, ook dat niet van koning Salomon, dat het in schoonheid kan halen bij het purper op het gelaat der jonkvrouwen. Daarom heeft zeker kerkleeraar gezegd:

Een eerbaar en schaamachtig bloed
Is voor de maagd een heerlijk goed.

De krijgsheld Josuë wilde de stad Jericho innemen, hij zond daarom eenige spionnen in de stad om de toestand van muren en torens naauwkeurig te onderzoeken. Toen den koning der stad dit echter ter ooren kwam beval hij dat men die verspieders terstond moest ophangen. Hola! zeggen dezen nu, we zullen het hazepad kiezen anders kost het ons het leven. Zij nemen dan de vlucht en verschuilen zich in het huis van een maagd met name Rahab. De koning laat overal zoeken, ook in het

huis van deze madame, maar zij ontkende en zwoer bij hoog en bij laag dat zij daar niet meer waren, dat zij een onderdanige dienares des konings was, die voor niets ter wereld diens bevelen zou overtreden; maar waarachtig, zei ze, zoo waar ik leef, ze zijn niet meer hier. Toen nu 's konings dienaren vertrokken waren, kwamen de bespieders voor den dag, bedankten hun beschermster ten hoogsten en zeiden haar in naam van Josuë dat als de stad werd ingenomen, zij een roode strik uit het venster moest hangen; want terwijl alles zou omgebracht en verdelgd worden, zouden ze het huis sparen waar het roode lint wapperde. En zoo is het gebeurd ook; alles, alles werd neergeveld, geplunderd en vermoord, behalve Rahab. Gij, kuische juffrouwen, ofschoon gij geen steden zijt, gij zijt toch schoone, statige maagden; gij hebt veel meer lonkers en lokkers als de stad Jericho. Evenals de gouden torren de roozen naloopen, gelijk de wolven de lammeren, zoo loopt menigeen juffrouw Roza ook na; maar het huis is veilig waar een roode strik uithangt; de dochters zijn veilig en zonder gevaar, men plundert niet en neemt niet het minste weg waar het roode teeken, de roode verf namelijk uit het venster hangt, ik bedoel in de oogen, op het aangezicht.

Sara was geen maagd toen de Engelen Abraham kwamen bezoeken; en toch kwam ze niet binnen, want toen de Engelen aan Abraham verkondigden dat zijn vrouw met een erfgenaam zou gezegend worden, toen stond Sara achter de deur en de Schriftuur zegt *risit* ze lachte. Is een vrouw zoo beschaamd dat ze bij de komst van gasten en dat nog wel van Engelen, achter de deur blijft staan, hoe moet dan niet een jonkvrouw zijn? Het is zoo en het blijft zoo: achter de jonkvrouwen en bij de kerseboomen geldt de roode verf als de schoonste en voortreffelijkste. Neemt dan voor lief de kerseboom, die ik heden voor u als een Meiboom plant en vergeet *deze adelijke* deugd niet.

Maar ook aan de kinderen moet ik een Meiboom geven, en deze zal een berkeboom zijn. De berkeboom is teer, week en buigzaam; hij is zeer beleefd en *maakt een diepe dienaar* voor de wind die hem echter weinig schade doet. Dit is een les voor de kinderen hoe zij hunne ouders moeten eeren. Het is te verwonderen dat de duivel Job huis en goed, kudden en vee eerder heeft ontnomen dan zijn kinderen. Je waart toch wel onnoozel, satan, want daar de ouders het verlies hunner kinderen het meeste bedroeft, zoudt gij Job door die weg te nemen het eerste tot vertwijfeling hebben gebracht. Want de ouders zuchten, arbeiden, sloven, schrapen en doen alles voor hunne kinderen opdat ze hen toch maar *tot stand* mogen brengen; en zullen de kinderen nu weerspannig, ongehoorzaam, ondankbaar zijn jegens hunne ouders en hen niet eeren? De philosophische steen is in weerwil aller navorschingen en gesnuffel der geleerden nog niet gevonden; het zou misschien toch nog gemakkelijker zijn die te ontdekken dan de geheele wereld door alle kinderen tot buigzame berkeboomen te maken, want allen hebben een *kopje* dat zoo stijf is als de dikste Rigasche mast en weten niet van buigen. De ouders van zulke kinderen als ze hun plicht niet verzuimd hebben, zijn ten hoogsten te beklagen, maar de anderen (die er misschien meer zijn) die het te wijten hebben aan hun domme toegevendheid, ontvangen in zoo'n verwend popje loon naar werken.

In het jaar 628 is de hoogmoed en het apengeloof der Turken ontstaan door Mahomet, wiens vader een kwakzalver en moeder een Ismaëliet was. Deze Mahomet had een goed verstand, was groot en welgeschapen van persoon. Een bijsterrijke weduwe werd zijn vrouw en dank zijn groot vermogen en taaie ijver heeft hij zijn sekte weten te stichten. Zijn leer is een dooreenmengsel van het Oude en Nieuwe Testament, dat door Mahomet werd door elkaar geranseld als huspot. De afvallige monnik *Sergius, die zich* bij hem had gevoegd,

volgde hem nu naar Arabië, waar zij te samen hun leer en sekte bij elkaar gekwakzalverd hebben. Sergius kreeg de vallende ziekte en de stuiptrekkingen die hij dan leed, waren (zoo maakte hij het volk wijs) ingevingen van den H. Geest. Verder had de listige monnik een duif zoo tam gemaakt dat zij niet alleen op zijn hoofd maar ook op zijn schouder kwam, waar ze hem dan naar het scheen iets in het oor kwam fluisteren; de bedrieger vertelde het volk dat deze duif de H. Geest was, die hem de hemelsche geheimen kwam openbaren. Om de menschen nog meer zand in de oogen te strooien bond hij de duif of de zoogenaamde H. Geest, een briefje aan den hals van de volgende inhoud: „Degene die den os het juk heeft opgelegd zal uw koning zijn." Men liet nu in stilte een wilde os los met de Alkoran tusschen de horens; deze liep regelrecht op Mahomet aan, Sergius opende nu het briefje van de duif en Mahomet werd aanstonds tot koning uitgeroepen en Sergius voor een propheet. Door deze twee slimme kwakzalvers is het turksche geloof gesticht, maar ook satan zal zijn deel er ook wel aan hebben, daar hij hun zonder twijfel met goeden raad heeft bijgestaan. Hoe verderfelijk en slecht hun leer over het algemeen ook is, staan er toch ook goede dingen in. Wij christenen hebben tien geboden, zij maar acht. Het eerste gebod luidt in hun taal aldus: *La illach, Melmet Izesul allach,* dat is: maar één God en zijn propheet Mahomet. Het tweede gebod zegt: gij zult op alle wijzen uwe ouders eeren en beminnen en tegen hun wil niets doen. Ziet gij dat wel, kinderen? Mahomet, een vijand van God, een afgezant van de hel, een vergif voor het christendom, een draak der zielen, een roover des hemels, een lasteraar van den H. Geest, een boezemvriend van de satan, een afgrond van boosheid, zegt nochtans in zijn geboden, dat men zijn ouders moet eeren en beminnen; want het strijd tegen de natuur zijne ouders gering te schatten.

Wij weten dat Absalon gouden lokken had, maar een ijzeren hart, wangen als bloeiende rozen, maar doornen in 't gemoed, honing op de tong, maar gal in de ziel, Absalon uiterlijk een lam, inwendig een wolf, wit in het aangezicht, zwart van geweten.

Deze loeder van een zoon had behalve vele andere ondeugden ook nog deze, dat hij zijn vader, van wien hij het leven had ontvangen, naar het leven stond. Maar Gods toorn hing hem daarom boven het hoofd. Het geschiedde, dat toen hij op de vlucht ging, hij met zijn haar in een eikenboom bleef hangen; zoo moest een goede boom een slechte vrucht dragen. Hierdoor wilde God te kennen geven, dat deze goddelooze zoon, omdat hij zijn ouders niet wilde eeren, niet waard was dat de aarde hem langer droeg en daarom maar tusschen hemel en aarde moest hangen, die geen van beiden hem wilden hebben. Daarom moeten de ouders hunne kinderen bijtijds de berkeboom laten zien, opdat zij later niet aan een eikenboom, dat is de galg, moeten hangen.

Clement Narbonne verhaalt een verschrikkelijk geval van een vermetele zoon. Dit monster was niet tevreden met te razen, te tieren, te vloeken en te brullen tegen zijne moeder, maar hij sloeg haar nog daarenboven onbarmhartig. Doch de wraak Gods trof hem; nu verbeelde hij zich dat hij in een wild dier veranderd was, hij ontvluchte en vermeed alle omgang met de menschen, wilde in geen kamer, op geen bed zijn, had een ontzettende tegenzin voor alle menschelijke spijs, en wilde nergens anders wezen dan in paarden- en koeienstallen en varkenshokken, waar hij ook dag en nacht verbleef en met de paarden hooi en haver at. Dat was zonder twijfel een groote straf van God, die echter door dit monster van een zoon wel verdiend was, omdat hij in wreedheid de wildste dieren overtrof. Hieruit kunnen de kinderen leeren hunne ouders te beminnen.

De opvoeding van een kind heeft veel weg van het verbouwen van vruchten. Hun hart is een grond waarin nu de zaden gelegd worden voor later, en die naar gelang van arbeid en zorg goede of slechte vruchten zal dragen. De goede druif, die wij in de herfst plukken heeft ons in de lente moeite gekost, zoo hangt het goede of kwade gedrag des menschen veelal af van zijn opvoeding. De vader is verplicht volgens de natuurwet reeds alle moeite aan te wenden, opdat zijn kinderen in hun jonge jaren gevoelens van liefde opnemen in hun hart, de deugd beminnen en het kwaad vluchten. Gelijk het was alle gedaante aanneemt dat men het geeft, zoo is het kinderhart ook, dat daarom gemakkelijk de deugd in zich laat prenten. Maar ook is het zoo met de ondeugd, deze sluipt gemakkelijk bij hen binnen, dikwijls door de blinde toegevendheid der ouders. En dit is mijns inziens de geheele plicht der ouders, namelijk hunne kinderen een goede opvoeding te geven, hen te helpen als ze een levenstaat willen kiezen en op den goeden weg te brengen om hun geluk te vinden. Want zich slechts te bekommeren om hen rijk te maken, zich zelven het noodige te onthouden en zijn geweten te bezoedelen somtijds om na zijn dood hen als een sinjeur achter te laten met moppen, het is de uiterste dwaasheid. Datgene toch, wat de ouders met gierigheid, schraperij en gesmeichel bij elkaar gepot hebben, is dikwijls hun kinderen ten ongeluk, die daarenboven nog gewoonlijk niet half zooveel werk hebben om het er door te brengen en te verzwieren.

Aan de getrouwden geef ik een elzeboom om daardoor te kennen te geven dat ze elkander moeten beminnen. Op zekere keer kwamen er drie Engelen bij Abraham in de gedaante van jonge reizigers; knappe, flinke jongelingen waren he men zou zeggen van omstreeks drie en twintig jaar. To Abraham hen zag, liep hij hen aanstonds te gemoet. Welk *welkom! roept* hij, laat water brengen om hen de voeten

wasschen loopt naar de kudde, en slacht het beste kalf en beveelt zijn vrouw brood te bakken van het beste meel. Misschien heeft zij ook wel pannekoeken gebakken, maar van karnemelk of salie wordt niet gesproken. Abraham bedient hen zelf aan tafel, en nadat nu deze drie jonge gezellen genoeg gegeten hadden vroegen zij, waar is uw vrouw? Abraham had kunnen zeggen: wat raakt jullie dat, wat heb je naar mijn vrouw te vragen? Menigeen die een schoone echtgenoote had, zou nog anders uitgevaren hebben: Wat? Wat? Is 't nog niet genoeg dat je je buik volgepropt en doorgespoeld hebt? Wil je nu mijn vrouw nog hebben? Meen je dat het niet op kan? Man, pak je weg, of ik breek je al je ribben. Maar Abraham heeft niets dergelijks gezegd, doch toen de drie jongelingen naar Sara vroegen zeide hij hun terstond waar zij was, want hij wist wel dat zijn vrouw niemand anders zou aanhangen dan hem alleen.

Joseph van Egypte heeft, toen hij nog bij zijn vader was, in een droom gezien, dat de zon en de maan hem aanbaden, de zon nu beteekent den vader, de maan de moeder. De vrouw is in huis de maneschijn, en daar zooals ieder weet de maan van niemand anders haar licht krijgt dan van de zon, zoo moet ook de vrouw van niemand anders licht nemen, niemand anders moet haar behagen dan haar eigen man; hem alleen moet zij beminnen en trouw zijn. Zoo eene was deze waarover Schanderus schrijft in zijn Hist. Plut. Een getrouwde vrouw, Baptista Porta, reisde met haren man naar Basilea, eene stad op Candia. Zij bleven daar nu en leefden gelukkig. Maar het geluk, wispelturiger dan de weerhaan, verliet ook deze echtgenooten. Aurelius, een annexeerder zooals er tegenwoordig zooveel zijn, belegerde eensklaps Basilea en nam het weldra stormenderhand in. Baptista Porta verdedigde zich dapper — de wapenen waren haar niet vreemd — maar moest toch eindelijk zich *overgeven*. De soldaten brachten haar

voor Aurelius, die op deze schoone dame verliefd werd en wat hij door vriendelijkheid en beloften niet kon verkrijgen, met geweld wilde beproeven. Baptista bleef echter weigeren en zeide, dat zij maar één kon beminnen namelijk haar man; nu werd de tiran zoo verbitterd dat hij haar dwong het venster uit te springen; door de zware val erg gekwets werd zij voor dood weggedragen. Nadat zij hersteld was, werd ze nog eens tot dezen galgevogel gebracht, die haar dreigde in de kerker te zullen werpen als zij nu nadat haar man dood en reeds begraven was, nog tegenstand bood. Zij verzocht nu den tiran één gunst om haren man in het graf te mogen zien. Het verzoek werd toegestaan, men lichtte de grafsteen op en zij met tranen in de oogen spring in het graf, laat de steen over zich heen rollen en begroef zich aldus levend. Dit had plaats in het jaar 1233.

De weduwen plant ik een boom, waarnaar ik lang gezocht en eindelijk geen betere gevonden heb dan een zure appelboom. Deze boom mengt zich niet onder de andere boomen, maar staat buiten alléén in het veld; zoo ook past het de weduwen het beste voortaan alleen te blijven en zich niet met een nieuw huwelijk te laten paaien. Het geschiedde eens dat onze Heiland vermoeid was en daarom bij een fontein ging nederzitten, juist komt daar een vrouw aan om water te scheppen. Christus groet haar en verzoekt om een dronk water, zij trekt een zuur gezicht en wist dat *hij* een dronk water van *haar* begeerde — hij wist immers dat de Samaritanen en de Joden in slechte verhouding tot elkaar stonden. Nadat Christus haar dikwijls verzocht had gaf ze dan toe, zelfs knoopten ze een gesprek aan. „Waar is uw man?" vroeg de Zaligmaker. „Ik heb geen man," sprak ze; „gij hebt wel gesproken, war gij hebt er al vijf gehad en die gij nu hebt is niet uw man.' Een vrouw die vijf mannen gehad heeft heeft haar portie wel *gehad, zou ik* zeggen, maar toch geloof ik dat er velen zijn

die met tien nog niet tevreden zouden zijn. Als sommige vrouwen om hun overledene mannen tranen storten, dan is dat omdat ze nog geen andere weer hebben. In plaats van de oude gestorven Matthias zouden ze nu gaarne den jonge Elias willen hebben; voor de knorrepot van een Laurens de vroolijke Frans; voor de verstandige, bedaarde Joseph een of ander lustige lanterfant. Duizende luimen en kuren hebben de vrouwen, maar niets doen ze liever als trouwen en voor de viool springen.

Het is te verwonderen dat deze vrouw daar ze reeds vijf mannen gehad had, niet zooveel had overgehouden om een meid te kunnen betalen, zoodat ze zelf water moest halen; een arme sloof dus die met water tevreden moest wezen. Zouden dan die vijf ploerten niet zooveel in den marsch gehad hebben dat ze een vaatje wijn kon opdoen? Ze waren dan nog armer geweest als de spekmoffen, die hier te lande met de knapzak op den rug het gras komen maaien en daarom ook overal *hannekemaaiers* heeten. Maar ik denk dat God deze vrouw gestraft heeft omdat ze zoo dikwijls getrouwd was, en haar niet gezegend omdat ze geen weduwe wilde blijven, daar die staat God zoo bizonder aangenaam is. Wilt gij dus weduwe blijven, dan heeft God ook van u het volgende gezegd: de weduwen zijn de eersten, maar ook de waren in het boek van het eeuwige leven.

De H. Gregorius schrijft van zekere heilige madame, met name Galla, die sedert haar een en twintigste jaar weduwe gebleven was; want toen haar man reeds zoo vroeg gestorven was, besloot zij weduwe te blijven. Zij werd ziek en kwam in een nare toestand; de doctoren raadden haar te trouwen; neen! zij kreeg zweren over haar geheele lichaam en kwam in gevaar van sterven. De doctoren praten haar voor dat ze een baard zal krijgen als ze niet gaat trouwen; zij stoorde

zich hier ook niet aan, maar bleef in den weduwlijken staat voortleven. Eindelijk genas ze van haar ziekte.

Ik schenk dus aan de weduwen een zure appelboom, en mag het hun hier soms zwaar vallen, het zal eenmaal beter worden en het zoete zal komen, namelijk het hemelsch paradijs. Ten slotte wenschte ik, dat deze meiboom voor ieder een ladder mocht zijn, om daar langs in den hemel te klimmen. Amen.

HET KRACHTIGSTE WAPEN.

Meer dan Alexanders leger
Meer dan Trojes reuzenpaard,
Meer dan Babels trotsche muren,
Meer dan Hectors heldenzwaard,
Meer dan Ajax's zevendubbel
Schild, waar 't al op splijt en springt,
Meer dan duizend krupkanonnen
Waar de dood zijn zege uit zingt
Meer dan harnas en helmet
Is een nederig gebed.

Wat is toch een mensch? Wie is toch een mensch?

De mensch is gras, dat niet lang staat en een schat die spoedig vergaat.

De mensch is schuim, dat ras beslinkt en een bloem die gauw verwelkt.

De mensch is rook, die vervliegt en een vuur dat zich zelf verteert.

De mensch is een blad dat in de herfst afvalt en wijn die gauw verschaalt.

De mensch is een vloed die spoedig weer ebt, een kaars die weldra uitgaat.

De mensch is was dat week wordt, een roos die morgen verwelkt.

De mensch is vleesch dat spoedig bederf, een schip dat nooit veilig is.

De mensch is kwispelturig als April, ongestadig als rozebladeren.

De mensch is als de zon, des morgens in volle fleur, en s' avonds weg.

De mensch is een korte klank, een recht Miserere-lied.

Hij is de verpersoonlijking (een hard woord, maar ten minste meer hollansch als *in-carnatie*) der vermetelheid, een spiegel van sterfelijkheid.

De mensch is niets, in het geheel niets. Als men hem in zijn eerste levens-dagen beschouwt, dan is hij niets als een zondaar; als men zijn eerst geluid hoort, is dat niets als weenen; als men zijn geheugen onderzoekt, is hij niets geweest als een vergrootglas waar door men alle ellende kan zien.

Des menschen verstand is de begeerigste buit der zorgen, zijn lichaam een weiland van wormen, een schuilplaats van verrotting. Zijn geboorte is ook het begin van zijn ziekte en zijn leven het natuurlijk beeld des doods.

Dat is de mensch, wiens oorsprong zoo nietig, wiens leven zoo bitter, wiens einde zoo schrikwekkend is. Zijn wieg is niets als vuilheid, zijn kindsheid naäperij, zijn jeugd onbezonnenheid, zijn ouderdom gebrekkigheid. Hij weent als hij op de wereld komt en lijdt geheel zijn leven door; in zijn jeugd luchtkasteelen en dwaasheden, in zijn mannelijken leeftijd zotte plannen, in zijn ouderdom berouw over dat alles. Jong zijnde ontwaart hij de kracht der begeerten, oud geworden kent hij die geheel, zonder ze te kunnen voldoen. Zijn lichaam is een riool van verrotting, zijn geest een verzamelplaats van verdriet en kommer, van ijdele hoop en dwaze vrees. Wat een ellende! Maar helaas dit is nog slechts het kleinste deel van zijn ongeluk; de hardstochten waaronder hij dikwijls bezwijkt, halen hem nog de gramschap des hemels op den hals. Zijn gierig-

heid sleept na zich behoeftigheid, zijn goddeloosheid gewetenswroeging, zijn gramschap ongelukken, zijn gulzigheid ziekte en lamlendigheid, zijn nijd plagen, zijn luiheid armoede. Rampzalige ondervinding, die maar al te zeer de waarheid bevestigt van hetgeen de wijze man gezegd heeft: de dood is beter dan het leven, en de staat van degene die niet geboren is en de zonden niet gezien heeft die onder de zon bedreven worden, is verreweg de verkieslijkste als men de gevaren ziet van hen die het daglicht genieten. Ondanks de heerschappij, die wij over de dieren hebben, is er toch niet een enkele, die zwakker en behoeftiger ter wereld komt dan de mensch. De redelooze schepselen baren met meer gemak; zoodra zij ter wereld komen, zijn ze aanstonds overvloedig voorzien van kleeding, woning en voedsel. De mensch echter komt naakt ter wereld en om zich te kleeden is hij verplicht van een ander iets leenen; later moet hij met handen en verstand aan het werken om zich een woning te bouwen en in het zweet zijns aanschijns het brood verdienen. Hoeveel moeite kost zijn opvoeding; wat duurt het lang voor hij kan spreken en loopen, terwijl de dieren, door de natuur onderwezen geen meester noodig hebben om het hun te leeren. Als men dit alles goed overdenkt, behoeft men zich niet meer te verwonderen over den zucht van den mensch om te leven en zijn schrik voor de dood. Wij hebben in de dood een schuilplaats, zei eens een wijze vent. Maar toch als men een vaste hoop heeft op een gelukkiger leven hier-namaals, kan men toch die zucht tot zelfbehoud overwinnen en zelfs zijn leven opofferen.

De adelaar heeft zijn krachten in de klauwen, de tijger in het hart, de leeuw in de staart, de os in de horens. Waar heeft de mensch de meeste kracht? In de tong, als hij bidt. Ja zooveel kracht heeft hij in den tong, dat hij daarmede de Allerhoogste overwinnen kan, de Allerkrachtigste bewegen en de Allersterkste binden. Wat natuurkenners schrijven van

zekere zeevisch, Remora genaamd, dat die namelijk zooveel kracht heeft om groote schepen tegen te houden, is niet weinig te verwonderen. Ik voor mij geloof dat en prijs God omdat Hij aan een schepsel zoo groote kracht heeft geschonken, toch moet dit voor een biddende tong wijken. Ofschoon het maar een klein stukje vleesch is, kan zij echter niet alleen de hemel, niet alleen de aarde, niet alleen het vuur, niet alleen het geschapene, maar God zelven, de ondoorgrondelijke, onbegrijpelijk God overwinnen. „Het gebed des rechtvaardigen bindt de almacht van God", zegt de H. Chrijs. Sem. de Orat.

Sterk is de lucht èn in haar goede èn in haar kwade gevolgen; als zij zuiver is doet ze de aarde vruchten voortbrengen en de menschen gezond blijven, is zij vadsig en mistig dan zijn haar gevolgen schadelijk, ja de oorzaak van den dood zoowel van menschen als van vee. Sterk is de lucht, zij is de verblijfplaats der vogels, een rijtuig voor de wolken, de koning der boomen, want als de wind de stevigste eiken aanpakt, moeten zij bukken. Sterk is de lucht, daar in haar zooveel helsche geesten zijn, want de leer der heilige Vaders en vooral die van de heilige Ambrosius is, dat er zooveel helsche geesten in de lucht zweven, dat kon men ze zien, het ons als een dikke mist zou schijnen. Sterk ja! is de lucht, maar niets in vergelijking van een biddende tong; want heeft de lucht het scheepje van Petrus te gronde willen doen gaan, Petrus riep Christus te hulp en ziet er ontstond groote stilte. O sterke biddende tong, sterker dan alle elementen der natuur! Want niet het water, maar ook Die het water geschapen heeft, niet alleen de aarde maar ook Die de aarde geschapen heeft, niet alleen de lucht maar ook Die de lucht geschapen heeft, namelijk God kan men door een biddende tong overwinnen. O sterk gebed! Gij hebt alle macht; gij *overwint* den Onoverwinlijke, gij bindt den Almachtige, aan

u gehoorzamen de elementen, door uw vermogen bewijst de zon gehoorzaamheid aan den held Josuë en wijkt de dood van de zieke koning Ezechias. O groote kracht des gebeds, dat het vuur zijn hitte ontneemt, de grimmige leeuwen den muil sluit, de bloedige oorlog terug houdt, de booze geesten in de lucht verjaagt, des hemels poorten opensluit, de banden des doods verbreekt, de zorgen verdrijft, de martelingen verzacht, de vervolgingen des vijands, in één woord alle rampen en onheil afkeert.

Ik twijfel er niet aan of de lezer zal wel weten wie degene is, die in een levende kerker heeft gezeten, het is Jonas. God riep dezen propheet eens en sprak: „Weet je wat Jonas, je bent mijn uitverkoren propheet, Ik heb je de genade der prophetieën gegeven; daarom moet je ook dankbaar zijn en mijn wil in alles volbrengen. Ga dan naar Ninivé en predik de inwoners, dat ze nog veertig dagen tijd hebben om zich te bekeeren, doen ze dat niet, dan zal de stad door mijn rechtvaardige toorn verdelgd worden." Jonas zei: „Dat 's goed Heer!" maar hij dacht bij zich zelven: ik zal het wel laten; ik denk de Niniviten zouden me niet malsch onthalen als ik hun zoo'n tijding bracht, en om de waarheid te zeggen het is een bekende zaak: als men iemand de waarheid zegt, wordt men bij het haar gevat; als men iemand de waarheid zegt, wordt men met verf op de rug gestreken, als men iemand de waarheid schrijft, worden je de handen met de pen er in afgekapt; als iemand de waarheid zingt, slaat de ander de maat met bezemsteel of tang. De waarheid is onaangenaam, daarom is het een oud raadsel: Wat duurt het langst? Antwoord: de waarheid; want ze wordt niet meer gebruikt als de ratels op Goeden Vrijdag en slijt dus ook niet. Als men de waarheid zegt, word je leelijk beloond. Jonas was hier bang voor; daarom kiest hij het hazepad, gaat te scheep en zeilt een andere koers. Maar God straft terstond zijne ongehoorzaamheid,

hij wordt door een walvisch opgeslikt en op de bestemde plaats gebracht. Zoodra hij aan land kwam, liep hij ijlings naar Ninivé en schreeuwde op straten en pleinen: God de Heer heeft gezegd: nog veertig dagen en dan zal Ninivé vergaan. Let wel, Niniviters! veertig dagen hebt ge nog tijd, dan is het met u gedaan. Toen de inwoners dit hoorden, begonnen ze allen ijverig te bidden, Jonas echter ziende, dat de inwoners der stad begonnen te bidden, wendde zich zeer droef en melancholiek tot God en sprak: „Mijn God en Heer! uw plannen zijn wonderbaar. Is dit nu de dank voor mijn moeite en arbeid, dat ik thans voor een leugenaar gehouden zal worden? Gij hebt mij zoo ernstig bevolen de Niniviters hun ondergang te verkondigen en nu komt er niets van. Ik smelt als boter in de zon. Is dat nu: een man is een man en een woord is een woord?'' Zoo beklaag zich Jonas bij God. Maar laat ons zien; hoelang was Jonas in de stad geweest? Een enkele dag maar. Wanneer moet de stad te gronde gaan? Over veertig dagen. Waarom dan, zoo komt de vraag, mort en jeremiaadt Jonas, die ongeduldige snaak reeds den eersten dag? Had hij gewacht tot dat de veertig dagen voorbij waren en als dan de straf niet ten uitvoer was gebracht, dan had hij eerst redenen kunnen zoeken zich te beklagen. Het antwoord is: Jonas zag reeds den eersten dag, dat er van de aangekondigde straf niets komen zou, omdat de Niniviters gezamenlijk op hun knieën vielen en God baden, nu, zoo dacht hij, is de straf afgewend, want door hun bidden binden ze God de handen, zoodat hij hen niet kan straffen. En Jonas had het geraden. God nam zijn ernstig voornemen terug, zijn opgeheven hand hield Hij in, omdat ze tot hem gebeden hadden. Zoo krachtig is het gebed, dat het God de handen bindt. Ja, het kan zeer goed vergeleken worden bij het sterke schild van Josue, waardoor deze roemrijke held *behouden* werd, de stad Hai door hem ingenomen en alle

vijanden verschrikt en verslagen werden. Zoo ook het gebed. Het is een welvoorzien tuighuis, waarin wapenen tegen elken vijandelijken aanval voorhanden zijn, zooals de heilige kerkleeraar Ambrosius zegt. Het schot raakt van verre den vijand met de pijl; de artillerist met het kanon en de infanterist met de chassepot, doch zóó, dat de vijand in het oog en onder schot zij; maar het gebed heeft zulk een kracht, dat het ook den afwezigen en onzichtbaren vijand zeker treft, en dit schieten hoort God op de eerste plaats, en Hij heeft daarin een bizonder welbehagen.

Tegen de doorluchtigste monarch van het volk Israëls is zijn eigen zoon Absalon opgestaan, zooals de boeken der Koningen melden. David was verplicht zijn residentiestad Jerusalem te verlaten om zijn persoon in veiligheid te bergen. Ondertusschen werd er een groot krijgsleger bij elkaar gebracht bestaande uit de dapperste mannen, die bereid waren voor hun koning goed en bloed op te offeren en tegen Absalon met zijn rebellen te vechten. Toen nu de geheele armêe, infanterie en cavalerie klaar stond en de bevelen afwachtte, zag men de dappere David te paard, goed gewapend en geharnast. Op zijn mannelijk gelaat straalde de grootheid zijner ziel. Maar nauwelijks had de koning zich aan het volk vertoond, of daar kwam de maarschalk (generalissimus heeten ze tegenwoordig ook al) met zijn stafofficieren en bad hem zeer ootmoedig, dat het zijne majesteit mocht behagen in de stad te blijven, aangezien 's konings persoon voor den vijand zooveel gold als tienduizend man, de helft des legers zoude op de stadswallen blijven. Dat is nu allemaal goed; maar ik kan niet begrijpen waarom de koning in de stad moest blijven. Mij dunkt toch, dat 's konings tegenwoordigheid hun veel voordeel zou gedaan hebben, als hij hun persoonlijk kon aanmoedigen. Waarom zeggen ze dan, dat het voor hen beter was in de stad te blijven? Een spaansche bisschop geeft het

antwoord: omdat, zegt hij David in de stad door zijn gebed meer zou uitvoeren dan tien duizend strijdbare mannen in het veld. Hieruit kan men zien, dat zij al hun vertrouwen stelden in het gebed en zich meer verlieten op de biddende als op de strijdende koning, want het gebed is een pijl die de vijanden in de verte al raakt, wondt en doodt.

Laat ons dan deze wapenen aanvatten, opdat wij door de kracht en het vermogen daarvan de op ons aanlegde bogen der drie hoofdstraffen, oorlog, hongersnood en pest van ons mogen afkeeren, over in- en uitwendige vijanden zegevieren en altoos de zegen, bescherming en hulp des Allerhoogsten genieten. Amen.

DE DRIE SLEUTELS VAN DEN HEMEL.

Wilt gij in den hemel komen
Neem dan flink en zonder schromen
Deze sleutels in de hand,
Kloppen hoeft gij ook niet, want
Slot noch grendel zal u keeren,
Petrus laat u stil passeeren
Is u dit *niet* naar den zin?
Nu dan komt ge er ook niet in.

Gelijk uit scherpe doornen schoone rozen komen, uit ruwe en terugstootende klippen glinsterend goud, uit de zilte baren der zee kostbare paarlen, uit verrotte zaadkorreltjes heilzame planten, van kromme boomen zoete vruchten, zoo zien we ook somtijds dat arme, behoeftige menschen door God tot hooge ambten zijn geroepen, in het geestelijke zoowel als in het wereldlijke. Op die manier heeft God David verkoren tot den koningsscepter, Joseph uit den kerker tot het bestuur van Egypte, Mozes uit zijn biezen korfje tot geleider van het volk Israëls, Rudolf van Habsburg een hofmeester tot de keizerskroon. En zoo heeft God ook Petus uitverkoren tot zijn stadhouder op aarde, de hoogste troon op aarde, tot hoofd der Roomsche Kerk, tot gevolmachtigde van den hemel, tot zichtbaar opperhoofd van *Christus*' lichaam, tot opperste

herder van de geestelijke schaapstal. God riep hem, dien armen visscher, bij zijn netten weg en gaf hem de sleutels van het rijk der hemelen, zoodat hij poorten open en dicht kan sluiten. „Tibi dabo claves regni coelorum" „aan u zal ik de sleutels van het rijk der hemelen geven." Mat. 16, 19. Nadat Petrus op het laatste avondmaal deze groote macht van Christus ontvangen had, deed de Heiland hem verstaan, dat Hij nu weldra door de Joden, als verlaten en als door razende honden zou verscheurd worden. Pas had Petrus dit gehoord of hij deed zijn zwaard om en ging met Christus naar den hof van Olijven. Nadat Christus daar zijn drievoudig gebed tot den hemelschen Vader gericht had, kwam er een groote troep van dolle rabbijnen en woedende knechten aan, die als razende tijgers op het Lam Gods aanvielen. Toen Petrus dit zag trok hij zijn zwaard en hieuw Malchus het oor af, hopende door den Meester geprezen te zullen worden om die heldendaad. Maar Jesus beval hem het zwaard in de schede te steken en deed hem zelfs een verwijt. Doch waarom dat, o Heer! Alles wat uit goeden wil geschiedt is immers goed, en Petrus die dit uit vurigen ijver voor u deed, is dus prijzenswaard. Eenige heilige leeraars zeggen dat daarom Christus aan Petrus verboden heeft een zwaard te dragen, omdat hij geestelijke was en aangesteld tot opperpriester; zoo iemand past geen zwaard want dit behoort den krijgsman, maar aan de Kerk de sleutel.

Zoo Gods Zoon nu nog op de wereld rondwandelde, zou Hij aan geen bisschop meer behoeven te bevelen wat Hij tot Petrus den hoogepriester sprak: „mitte gladium tuum in vaginam", „steek uw zwaard in de schede", dit past u niet maar wel de sleutels. De sleutel van Petrus is dus de hoogste geestelijke waardigheid, en daarmede heeft hij de zieken gezond gemaakt en een kreupele in den naam van Jesus hersteld. *Maar de* grootste eer van Petrus is het dat hem de sleutels

des hemels zijn toevertrouwd; en de grootste eer zal het u ook zijn, o mensch, als gij even als Petrus die sleutels draagt, waarmede gij zeker den hemel zult ontsluiten.

Er woonde in een woestijn een vrome kluizenaar die God reeds langen tijd daar had gediend door gebed en streng vasten. Deze kon men om zijn groote heiligheid wel een aardsche engel noemen omdat hij engelachtig leefde. Maar daar het godvruchtig leven van een mensch niets anders dan een rook is die de duivel in de oogen bijt, beproefde deze arglistige vijand al zijne kunsten en listen om dezen kluizenaar te doen vallen en van de deugd afkeerig te maken. Toen op zekere keer de eremiet in diepe gedachten verzonken was, wat toch wel aan God het aangenaamste en voor zijne ziel het beste zou zijn, verscheen hem de duivel in de gedaante van een engel en sprak: Goede, oude paai, uw goede werken en gebeden zijn waarlijk aan God wel aangenaam, maar weet dat gij den kroon der uitverkorenen niet zult verkrijgen, tenzij gij aan God vier zaken belooft, ten eersten een diepe zucht, ten tweeden dat gij trouwen wilt, ten derden dat gij de stem van een hond nabootst, en ten vierden dat gij het hoofd van Zacheüs zult zoeken. Als gij deze vier dingen niet goedwillig doet, hebt gij geen deel aan de hemelsche glorie te verwachten.

Deze vier zaken nu ging de kluizenaar overwegen. Eerst een zucht; ja die wil ik gaarne geven al moest het honderd duizend wezen, want Hij is mijn eenig doel en hoop.

Het tweede, namelijk om te gaan trouwen, kwam hem zwaarder voor. Mijn God! dacht hij, moet ik nu eerst een vrouw nemen? Ik ben reeds een oude paai en kaalkop, waar zal ik er eene krijgen? Maar aanstonds valt hem het spreekwoord in: vrouwen genoeg, meer als sterren aan den hemel. Als ik nu eens eene kreeg, dacht hij, die nog ouder was als ik? wat zou me dat een huishouding zijn. Ik ziek en zij hoofdpijn,

wat een last! Ik met de hoest en zij met de droest, wat een pret! Ik hinken en zij met de kruk, wat een aardig paar! Ik niet kunnende bijten en zij zonder kiezen, wat een maaltijd! O mijn God, dat gij mij nu nog den huwelijksstaat op den hals laadt. Neem ik een jonge, hoe zal dat passen? Dit lijkt als een paauw in een varkensstal, als een scepter en een koekepan, als vastenavond en Goede Vrijdag, als een aap op een drommedaris, als een vlag op een modderschuit. Het is wel een zware last voor mij nu nog te trouwen. Zoek ik een *goede* — maar waar zal ik *die* van daan halen? Aan de boomen groeien ze niet, op de markten verkoopt men ze niet, uit den hemel vallen ze ook niet, in het water zwemmen ze ook al niet, en al was het een duitenbesje, dan staat ze mij zeker niet aan, want ik ben een vijand van geld. Een *kwade* wil ik ook niet, dan ondervind ik wat de dichter zegt:

> Het is een arme sul en heeft het kwaad genoeg,
> Die met een booze vrouw moet loopen voor de ploeg.

Lieve God! Ik ben altijd gewoon geweest psalmen te kauwen en lof te zingen, en zal nu een vrouw de maat daarbij slaan? Mijn geduld kon wel gauw op zijn.

Het derde, een hondenstem aannemen, dat wil ik veel liever; dan kan ik om mijne zonden blaffen.

Het vierde, het hoofd van Zacheüs zoeken. O Heer! dit is mij niet mogelijk; op die wijs verlangt Gij onmogelijke dingen en als dit het eenige middel is tot het eeuwige leven, dan moet ik wanhoopen. Ach wee! och! och!

Terwijl nu de kluizenaar met al deze verwarde gedachten bezig was, kwam er een waarachtige Engel van den Hemel, troostte hem en sprak: Heb goede moed, dienaar Gods, weet dat de Engel, die u deze dingen wijs gemaakt heeft, de afgunstige satan was; toch is er achter zijn raadselachtige woorden de rechte waarheid verborgen, die ik u nu beter

uitleggen zal. Het is waar dat gij geen deel zult hebben aan de glorie des hemels, indien gij God deze vier dingen niet belooft. Namelijk een zucht: *ha;* dat *trouwen* beteekent een *t;* de *hondenstem* is een *r*, want het grommen is precies die *r*-klank. Deze vier letters beteekenen dus *hart*, en dat verlangt God van u omdat daar de liefde zetelt. Het hoofd van Zacheüs is de hoofdsleutel des hemels; als gij die liefde tot God verliest, ben je die sleutel kwijt en moet hem opzoeken, anders kun je de poort des hemels niet opensluiten.

Deze liefde jegens zijn Heer en Meester bezat Petrus in zoo hooge mate, dat toen Christus met gebogen knieën zijne Apostelen de voeten wiesch en ook bij Petrus kwam, deze zich schaamde dat de Schepper het schepsel de voeten zou wasschen, dat voor hem ging nederknielen Degene, in Wiens naam zich alle knieën buigen in den hemel, op aarde en onder de aarde. Hij wilde dit niet toelaten en sprak tot Christus: Heer! dat zal niet geschieden; waarop de goddelijke Meester hem antwoordde: „Als ik u de voeten niet wasch, zult gij geen deel aan mij hebben", Joan. 13, 18. Daar schrok Petrus van, dat enkele dreigend woord: gij zult geen deel aan mij hebben; maar hij wilde volkomen deel aan God hebben. Zoo gaf Petrus het beste wat hij had, namelijk zijn hart, aan Christus. „Domine tu scis quia amo te." Heer, Gij weet dat ik U bemin.

De H. Chrysostomus zegt in zijn lit. 2 de Poemit: „O poenitentia, quae peccatum miserante Deo remittis et paradisum reseras." „O boetvaardigheid, die door Gods barmhartigheid de zonde vergeeft en den hemel opent." Met zulk een kruissleutel kan men den hemel wel open krijgen. Petrus had grooter mond als hart, meer beloften als daden, meer moed op de tong als in de vuisten, veel geroep maar weinig wol. Hij beloofde Christus eeuwige trouw, en dat hij met Hem in lijden en dood wilde gaan; maar dit voornemen was zoo vast

als rozebladeren en April-weer, als gras en was dat geen van beiden lang duurt. Want pas in het huis des hoogepriesters gekomen, werd hij aangesproken door een meid, een oud besje, een zwakke vrouw; deze beneemt hem al zijn moed, zoodat hij driemaal zijn Heer en Meester verloochent, en driemaal met een eed. Nu zag de Heiland hem met een medelijdend oog aan en Petrus ging aanstonds dat gezelschap verlaten en weende bitter; hij vat de kruissleutel aan en laat die zijn gansche leven niet meer los. Clemens Romanus, een leerling van Petrus, schrijft dat hij van dien tijd af niet opgehouden heeft te weenen, ja tot aan zijn dood, en dat zoo overvloedig dat van af de oogen over de wangen heen hem twee roode strepen of gleuven door de tranen gebeten zijn. Daarom draagt de priester voor het altaar een manipel, daar Petrus, het eerste opperhoofd der kerk, ook het eerst een doekje altijd bij zich had om zijn tranen af te droogen. Deze tranen van boete waren zoo scherp, dat zij eens op een marmeren plaat vallende die doorboorden; deze steen wordt nog te Rome in de grot van de H. Sebastianus in eere gehouden. Petrus' boetvaardigheid was zoo groot, dat zoo dikwijls hij een haan hoorde kraaien, hij op de knieën viel, daar hem de verloochening zijns Verlossers telkens weer te binnen kwam.

O zondaar, die door uwe zonde de hemel dicht gesloten hebt, grijp de kruissleutel der boetvaardigheid, zooals Petrus gedaan heeft. „Secutus es errantem sequere et poenitentem," zoo roept ons allen de groote kerkleeraar en bisschop van Milaan de H. Ambrosius toe, zijt gij met Petrus een zondaar geweest, zoo wordt ook als Petrus een boetvaardige, volg hem na in zijn berouw en tranen, gelijk gij hem gevolgd hebt in zijne zonde. Want ook u heeft God zoo dikwijls aangezien, en niet alleen inwendig maar ook uitwendig vermaand door predicatiën, door uw engelbewaarder, door uw biechtvader enz., *en al zult gij* ook niet, zooals Petrus, aan het kruis sterven

(God verlangt altijd geen bloedvergieten), toch zal u niets anders den hemel weer openen dan de kruissleutel, dat is: de boetvaardigheid.

Het is waar dat de zonde een vergift is, dat de ziel doodt; maar het is ook waar dat de boetvaardigheid een geneesmiddel is, dat het vergift verdrijft en de ziel zuivert. Het is waar dat de zonde een zwarte kool is, waarmede velen in het boek der verdoemden opgeschreven worden, maar het is ook waar dat de boetvaardigheid een spons is die dat schrift uitwischt. Het is waar dat de zonde een zwaard is dat de band van vriendschap met God afsnijdt, maar het is ook waar dat de boetvaardigheid die weer aanknoopt en herstelt. Het is waar dat de zonde de plank die naar den hemel leidt wegneemt, maar het is ook waar dat de boetvaardigheid die plank weer legt en de toegang weer opent. Het is waar dat de zonde den armen zondaar de hemel sluit, maar het is ook waar en klaar en onfeilbaar dat de boetvaardigheid, die kruissleutel, den hemel weer opent. Eindelijk is het waar en kan het door den H. Petrus getuigd worden, die een leugenaar, een valsche zweerder, een renegaat geweest is, dat hij door het aanvatten van die kruissleutel niet alleen in den hemel maar ook reeds op aarde een overvloed van genade gekregen heeft, ja zelfs tot Stadhouder van Christus en tot opperhoofd der Kerk verkozen is.

Met de derde sleutel glorieert Petrus, hij heeft die van Christus ontvangen en deze is ook nu nog in de Catholieke Kerk te vinden. Deze sleutel is de macht, die Gods Zoon nagelaten heeft, ja alleen aan Petrus en zijne opvolgers nagelaten en overhandigd met de woorden: „Tibi dabo claves regni coelorum. Tu es Petrus et super hanc petram aldificabo bulesiam meam."; dat is: „aan u geef ik de sleutels van het hemelrijk. Gij zijt Petrus en op deze steenrots zal ik mijne Kerk bouwen." Maar de Protestanten, die hier veel tegen hebben

bekreunen zich niet om die sleutel. Lieve, zoete, beste Protestanten, gij zijt evangelisch, niet waar? Nu ik ook, maar *het Evangelie* hebt gij niet. Hoort eens wat de H. Lucas in zijn Evangelie cap. 5 verhaalt. De H. Petrus vischt de gansche nacht, maar kan niets vangen. 's Morgens beklaagt hij zich bij Christus: „Tota nocte laborantes nihil cepimus." Daarop beval de Heer hem om in Zijne naam het net uit te werpen; Petrus deed het, en ziet! hij trok zooveel visch op dat het net scheurde Evang. Joan. 21. Petrus had in éénmaal 153 visschen gevangen. De H. Hieronimus schrijft, dat Petrus deze keer van alle soorten of geslachten der visschen één had gevangen, want er zijn niet meer als 153 soorten in de zee; zooveel heeft Petrus nu met zijn net in den naam van Christus gevangen. Dit net beteekent de Catholieke Kerk, waarin de geheele wereld door menschenzielen te vinden zijn. In Duitschland, Polen, Spanje, Frankrijk, Indië, Japan, China, West-Indië, Engeland, Noorwegen, in Nederland zult gij zulke zielen, zulke menschenzielen vinden; en ofschoon aan de uiterste hoeken der wereld wonende, vindt men nergens verschil in hun geloofsbelijdenis. Wat men in Azië gelooft, gelooft men ook in Frankrijk, wat men te Rome gelooft, gelooft men ook in Holland. Daarom mijne heeren, hebt gij de rechte sleutels niet, want het is bij u geharrewar, ruzie, een mengelmoes, een patois, een chaos. Bij Petrus' wettige opvolgers op den Stoel van Rome, dáár zijn de sleutels, die den hemel openen en sluiten.

In de Brandenburgsche kronyk erkent zelf een Luthersch leeraar de kracht van de Roomsche sleutels. Hij schrijft het volgend verhaal. Toen Otto uit het Brandenburgsche huis in den ban gedaan werd, bekommerde hij zich hier weinig om, zelfs spotte hij daarmee toen hij aan tafel zat met zijne vrienden, en sprak: Ik heb gehoord, dat ik geëx-communiceerd *ben, dus* veracht en verwerpelijk, zoo zelfs dat geen hond

een stuk brood van mij zou aannemen, laat eens zien of het waar is. Met werpt hij zijn hond een stuk vleesch voor; het dier loopt er heen maar raakt het niet aan. Verwonderd en meenende dat de hond geen honger heeft, laat Otto hem dagen lang opsluiten zonder hem te eten te geven. Na dien tijd brengt men de hond weer bij hem, en Otto werpt hem verscheidene malen vleesch voor, dat hij echter uit diens handen niet wil aannemen. Hieruit moest Otto en gij allen, heeren Protestanten de kracht erkennen van Petrus' sleutel die alleen den hemel opent en sluit.

De Kerk, die op Petrus en diens opvolger gegrondvest is, is de ware Ark, waar buiten alles vergaat; zij is de ware wijnberg door Christus en de Apostelen geplant en besproeid; zij is de ware moeder en niemand die haar kind niet is, kan haar efgenaam worden, eindelijk zij is een bruid Gods. Deze apostolische kerk is door alle tijden heen door de grootste koningen, en keizers hooggeschat. Daar heeft keizer Constantijn een onsterfelijke roem verdiend wegens zijn edelmoedigheid, verkleefdheid en liefde tot die Kerk. Want na zijn doop door de heilige paus Silvester heeft hij haar altijd in eere gehouden, vele afgodentempels in Rome neêrgeworpen en voor den waren God schoone kerken gebouwd, die hij met gouden en zilveren vaten nog vereikte, als ook met landerijën en huizen. Maar zijn ijver en godsvrucht heeft deze groote vorst nooit meer getoond dan op het concilie van Nicée, waarop hij door paus Silvester werd uitgenoodigd met 318 bisschoppen om den ketter Arius in den ban te doen en de algemeene geloofsbelijdenis: credo in unum enz. op te stellen. Hiermede niet te vreden heeft hij aan de paus de stad Rome overgelaten en zijn keizerszetel naar Constantinopel overgebracht, zóó groot was zijn eerbied voor de stoel des pauzen.

Nu komt nog de vraag: waarom Petrus een drie dubbele kroon draagt? Dit is om aan te duiden, dat de pauselijke

waardigheid loven alle waardigheden verheven is; dat bekennen alle roomsche vorsten, die het oppergezag in het geestelijke in hunne landen aan hem ook moeten overlaten. Ook dient men nog er op te letten, dat er een groot onderscheid bestaat tusschen de hoogepriesters van het Oude en die van het Nieuwe Testament. Mozes spreekt van wereldlijke koningen en hoogepriesters onder het Oude Verbond en noemt het een geestelijke regeering: *gij zult mij een priesterlijk koningschap zijn*, daarentegen spreekt Petrus van een koningschap der hoogepriesters van het Nieuwe verbond, keert het woord van Mozes om en noemt het *sacerdotium regale een koninklijk priesterschap.* Als nu onder het Oude Verbond de hoogepriesters ook koningen waren en zij onder het Nieuwe geestelijke koningen en hoogepriesters zijn, waarom dan, zoo vraag ik, worden zij in de oude wet een priesterlijk koningschap genoemd en in het nieuwe verbond een koninklijk priesterschap? Het antwoord is: omdat onder het Oude Testament de koningen boven de priesters stonden, maar onder het Nieuwe Verbond de pauselijke waardigheid in al wat het geestelijke betreft boven de koningen is.

Laat ons dan den sleutel van Petrus, dat is ten eersten het geloof, ten tweeden de liefde tot God en ten derden de boetvaardigheid aanvatten. Deze kruissleutel zal ons de poorten des hemels openen, wat ik allen toewensch. Amen.

HET WARE BAD.

Al zijn uw zonden grooter
Dan Magdalena's schuld,
Al is uw maat van snoodheid
Tot boven opgevuld;
Al is uw ziel bezoedeld
En als het roet zoo zwart
Toch is er troost en redding
In de allerwreedste smart,
't Zijn tranen en verzuchten
U opgeweld uit 't hart.

Adam, wat beteekent dat zweet in uw aangezicht, die schop in uw handen, die honger in uw maag, die tranen in uw oogen, die zuchten in uw hart, dat krommen van uw rug? Ik dacht dat je een gentleman waart, maar nu zie ik dat je een boer bent. Ach God! zegt Adam mijn vrouwlief Eva heeft mij die poets gespeeld. Maar het is niet anders.

Joseph, gij tempel Gods, wat doet gij in de kerker? gij ridder, waarom hebt gij uw vrijheid verloren? Waarom zijn uw handen met ketenen gebonden door hen, die gij door trouwe diensten aan u verbonden hebt? Waarom hebt gij geen mantel om, de mantel bedoel ik die gij van uw vader gekregen hebt, het beeld van uw ontschuld? Ach God, zegt Joseph, het wijf van Potiphar heeft mij die konol gestoofd.

Samson, gij sterke reus. Voorheen was je een dapper en rijk legerhoofd, nu ben je een arme hals; voorheen heb je geheele legers met een ezelskinnebak verslagen, nu ben je zelf een verslagen man; je hebt de poorten van de stad Gazar weggedragen, nu lacht elk je uit als een machtelooze sul. Hoe komt dat? Ach! zucht Samson, het wijf Delila heeft mij zoo getracteerd.

David, je bent een echt gelukskind geweest. Je hebt beeren en leeuwen geworgd en hun huid tot buit gekregen, je hebt Goliath overwonnen, 's konings dochter getrouwd, de Ark veroverd, de vijanden verslagen. Waarom gaat het je nu zoo slecht? Urias is dood, je knagend geweten laat je niet met rust slapen, je oogen staan vol water, ieder valt tegen je uit omdat God je zoo kastijdt. Ach! zegt David, het wijf Bethsabée heeft mij zoo beet gehad.

Salomon, je bent immers dezelfde die van God zoo groote wijsheid gekregen hebt, alle vogels in de lucht, alle visschen in het water, alle dieren op de aarde ken je. Je bent de grootste godgeleerde, rechtsgeleerde en de knapste doctor geweest; en nu ben je zoo stapel gek geworden, dat je steenen, houten en gouden beelden als goden aanbidt. Ach! klaagt Salomon, de vrouwen, de vrouwen hebben mij dat gelapt.

Mij, zegt Hendrik VIII van Engeland; mij, zegt keizer Arcadius in het Oosten; mij, zegt Constantijn; mij, zegt Achab koning van Sidonië; mij, zegt Herodus landvoogd van Galilea, en misschien zegt ieder op de wereld, mij heeft deze of geene vrouw gefopt.

Het gebeurde eens dat onze gezegende Heiland naar de stad Naïm wandelde. Toen Hij aan de poort kwam, droeg men een lijk naar het graf, deze was de zoon van een rijke weduwe, en vele menschen uit de stad waren er bij. De Heer dit ziende, werd door medelijden bewogen en sprak tot de weduwe „*noli flere*" „wil niet weenen," deze tranen behagen mij niet.

Hij naderde de draagbaar, de dragers stonden stil; toen sprak Hij: „Jongeling Ik zeg u, sta op", en aanstonds richtte de doode zich op.

Deze jongeling nu was de zoon van een rijke weduwe, die ofschoon al oud toch geen bril had gedragen, want zij had haar zoontje-lief alles door de vingers gezien. Hij had zich dan ook zooals vele jongelui gedragen. De zon gaat door de twaalf hemelteekens, zooals de Steenbok, de Leeuw, de Stier enz., maar hij ging door alle kroegen, van de „gouden leeuw", naar „de zwarte stier", van de stier naar „de blauwe bok", van de bok naar „de roode kreeft", van de kreeft naar „de wijnberg" enz. Intusschen was de moeder hoogst zuinig, want zij was nergens op bedacht dan een rijke zoon na te laten; daarom deed zij niets als sparen en schrapen. Het zoontje ging er flink van door; terwijl zijn moeder zoo bezorgd was, ging hij met jonge juffrouwen brassen en smullen, en onder dezen bevond zich onze Magdalena, die maar een kwartier uurs van de stad Naïm af haar slot had, met name Magdala. Zoo heeft deze jongeling met Magdalena dagelijks groote gastmalen gehouden, en beiden slempten en lolden samen als Venus en Cupido. Nadat hij nu door Christus van de dooden opgewekt was, zal hij wel rare dingen verteld hebben van de ongelukkige toestand in de andere wereld, van het eeuwig vuur en de helsche pijnen; hij zeide ook dat deze de waarachtige Messias was die de wereld verlossen zou, en nadat ze hunne goederen onder de arme verdeeld hadden, zijn zij, hij en zijne moeder, Christus gevolgd. Toen nu Magdalena haar vrijer zoo hoorde spreken van de verschrikelijkste pijnen van het eeuwig vuur dacht ze bij zichzelve: Ach! eeuwigheid, gij zijt een zee zonder bodem, een doolhof zonder uitgang, een reis zonder nut, een komst zonder heengaan, een smart zonder einde.

Nadat Christus vele duizenden menschen, in de woestijn gespijsd had en het avond begon te worden, dwong Hij, zoo schrijft

de evangelist, zijne leerlingen naar huis te gaan „compulit eos descendere." Mat. 14. Ik verbeeld mij dat zij gezegd zullen hebben, Heer, het is al laat, wat zullen we nu nog op het water doen? het is beter dat we bij het volk blijven. Neen, Hij heeft hen gedwongen naar huis te gaan. Waarom? Theophilus geeft als reden aan, omdat al het volk bijeen was en daar bleef overnachten, waaronder vele vrouwen, want ieder weet dat de vrouwen pieus zijn en de predicanten naloopen. Daarom heeft Christus aan de Apostelen niet willen toestaan daar te overnachten De Heiland vertrouwt dus de godvruchtige vrouwen nog niet en is bevreesd dat zij de Apostelen zullen verleiden. Wat doen de slechte vrouwen dan wel niet? Magdalena's aangezicht was als een gepolijste spiegel, waar de wulpschheid en wellust uitschenen, „een openbare zondares in de stad", wil genoeg zeggen. Magdalena's oogen gelijken op brandglazen, die een groot vuur van onzuiverheid ontsteken kunnen; Magdalena's wangen zijn als rozen, ach hoeveel gouden torren hebben zij misschien gelokt. Magdalena's lippen als koraal, ach hoevelen heeft zij het hart gestolen; Magdalena's krullen gelijk een net, ach hoeveel jonge lieden heeft zij verstrikt. In één woord zij was *in civitate peccatrix* een openbare zondares.

Maar nadat ze door Gods genade haar rampzalige toestand gekend heeft, denkt ze bij zich zelven: Ach! voor hoevelen ben ik een weg ter helle geweest. Wat zal ik beginnen? Zij neemt een kort besluit en zegt:

Adieu wereld! je houdt geen stand, maar loopt weg als Absalon's muilezel.

Adieu wereld! je vrienden staan niet vast, maar gelijk het standbeeld van Nabuchodonosor op aarden voeten.

Adieu wereld! je bent glibberig als het slijk, waarop Herodes' wijf den hals heeft gebroken.

Adieu wereld! je tracteert de menschen als de zwaluwen *den goeden* man Tobias.

Adieu wereld! je schoonheid verwelkt spoedig als de bladeren van den boom, waaronder Jonas lag te slapen.

Adieu wereld! je bent een Caïn, geeft goede woorden maar vermoord de menschen.

Adieu wereld! je bent als de lampen der dwaze maagden, mooie lampen maar geen olie er in; je bent als de gouden pillen der apothekers, van buiten „ha! zoo mooi", van binnen „Ach, zoo leelijk."

Adieu! je bent glad als ijs en laat de menschen den hals breken.

Adieu! je bent een hengel, van buiten spijs van binnen spies.

Adieu! roept Magdalena, zij gaat naar Jesus en wascht diens voeten met hare tranen. O heilzame tranen!

Augustinus vraagt: wat zijn tranen? Tranen, zegt hij, zijn zekere voorboden des hemels; de H. Gregorius zegt, tranen zijn de afwassching der zonden; de H. Leo zegt: wat zijn boetvaardige tranen? hij antwoordt een tweede doop; de H. Justinianus vraagt: wat zijn tranen van berouw? ze zijn almachtig, zegt hij, want ze overwinnen God; de H. Bernardus zegt, dat tranen van boete ketenen zijn, die Gods handen binden zoodat Hij niet kan straffen. O gelukzalige tranen van Magdalena, waardoor zij hare zonden afwascht en de verloren onschuld terug krijgt. Hier kan men zeggen: dat ze veel te wasschen gehad en weinig opgehangen heeft om te droogen.

Een zeldzaam wezen is de mensch. Velen gelooven het niet, toch is het zoo. Wordt hij op een maaltijd verzocht, dan verslinden zijn oogen al hetgeen hij op tafel ziet. De lucht geeft hem vogels, het water visch, de aarde hazen, het vuur braadt het voor hem. Er is geen vogel die deze aartsvogel niet eet. Zoodra een gebraden lam op tafel komt grijpt hij als een wolf er naar; brengt men een pastij dan slaat hij van begeerte de deksel in; is er een kalfskop, dan moet hij er direct van proeven; brengt men frikkadel op, dan meent hij

dat men het voor hem alleen gekauwd heeft; in één woord hij moet van alle spijzen proeven, en propt zich soms zoo vol als een turksche trom en toch is hij dan lichter als vóór den eten. De oorzaak daarvan geven de philosophiae Lactentiae aan, namelijk omdat een nuchter mensch niet zooveel lucht en dampen in zich heeft als iemand die de buik vol heeft, daar de spijs de natuurlijke hitte van binnen vermeerdert en dus een mensch lichter maakt. De godgeleerden zeggen dat een met spijs opgevuld lichaam niet *licht* maar *lichtzinnig* is, en daaraan heeft Magdalena de zondares zich ook schuldig gemaakt. Want, zooals Cyrillus schrijft, werd zij om de losheid harer zeden van de eene maaltijd bij de andere genoodigd en men kan aannemen, dat zij bij geen maaltijd geweest is of ook haar ziel is er slechter bij geworden. Want als Bacchus uitgaat vergezelt Venus hem, als Pomoria peeren schudt staat Cupido onder den boom. Maar toen ze door Gods genade erkend had, dat ze na haar vrij en ongebonden leven een bad noodig had, toen ze door de zonde opgewekt werd tot bekeering, toen sprak zij: Ach! ik heb gezondigd, mijn God! Ik heb uw beeld mij ingedrukt besmet; uit de oogen, die gij mij gegeven hebt om uit deze glazen vensters de kuische duive van Noë te laten uitvliegen, daaruit heb ik niets dan vleeschelijke raven uitgelaten; de tong, die Gij mij gegeven hebt om U te loven en te prijzen, heb ik gebruikt om anderen lagen te leggen. Zoo sprak Magdalena; en gij allen wie je ook zijn moocht spreekt en doet even als zij; laat vele duizenden tranen vloeien voor de voeten van Christus, dien gij zoo dikwijls vertoornd hebt; wascht de voeten uws Verlossers, opdat Hij op het laatste oordeel u het hoofd niet wassche voor de geheele wereld; wascht de voeten uws Heilands, opdat gij op den gestrengen dag der vergelding den beker zijner gramschap niet behoeft uit te drinken. O, wat een heer*lijk bad* bereidt hier deze vrouw. De vrijsters trachten aan

alle jongmans te behagen; daarom staan ze uren voor de spiegel en gebruiken veel tijd voor hun hoeden; zij passen en probeeren tienmaal hoe hun tronie het best zal lijken. Daarbij gebruiken ze allerhande soorten van water om een heldere glans op hun gelaat te krijgen; muscus, odeurs en wie weet wat tuig nog al meer wordt in de kleeren gedaan, alsof ze zich levend willen balsemen. Het gevolg daarvan is dat ze God beter 't de mis verpronken en in de kerk komen als de dienst half gedaan is.

Magdalena is van een vat aller vuilheden een welriekende balsem geworden; van een brullende leeuw een zachtmoedig lam; van slecht lood glinsterend goud; van een beeld van onzuiverheid een beeld van zuiverheid, waarop de heiligheid geschilderd stond. Magdalena is een fontein geworden, waaruit niets dan tranen van boetvaardigheid gevloeid zijn; een diamant, die in den hemel heerlijk flikkert, een balsem wier reuk de Engelen verblijdt; kortom Magdalena is van een schandelijk hel- en zielemasker het schoonste beeld van Christus geworden door het water van boetvaardigheid. Maakt dan dat bad zoo schoon, zoo wit? Ja, zegt Magdalena, de boetvaardigheid is een water, waarop ik even als Mozes in een biezen korfje gedreven heb; zij is een water, dat de ongeoorloofde koelte van mijn hart voor de goddelijke dingen tot een helder vuur ontstoken heeft; dit water, dat veel beter is als het water uit de paradijsvloed de Euphraat, heeft mijn uitgedroogde ziel bevochtigd en vruchtbaar gemaakt.

Nadat Magdalena door deze heilzame boetvaardigheid hare ziel gereinigd had, werd zij door een Engel in een onbewoonde woestijn gedragen, die haar zelfs een kruis in de grond heeft gezet als een teeken harer heerlijke overwinning, op de duivel, de wereld en het vleesch behaald. Op deze plaats heeft zij dertig jaren lang streng geleefd. O, gij ruwe velden! ik benijd het u, dat gij zijt betreden door de voeten dezer groote be-

keerling. O, gij vogelen in de lucht, ik weet gij met uw bosch-gezangen haar lof hebt verkondigd en dat de muziek der Engelen op deze velden weergalmde. O, gelukkige echo, die de hartverscheurende zuchten dezer boetvaardige boschduif naar den hemel hebt mogen overbrengen. O gelukkige hagedoorn, die haar krullen, waarmede ze Christus' voeten heeft afgedroogd, uit haar hoofd hebt geplukt. O woestijn! doch nu geen woestijn maar een hemelsch lusthof. O mijn God! op zoo'n manier is het spreekwoord waar, dat de lammeren die door de wolf gebeten worden het beste smaken. Het is waar dat gij de boetvaardigen nog meer bemint als de onschuldigen, maar ook dat zij die koud noch warm zijn alles te vreezen hebben. Wat heeft Magdalena gedaan dertig jaren achtereen? Hare zonden in tranen van berouw afwasschen.

Eindelijk behaagde het God om Magdalena na een zoo langdurige boetetijd in zijn eeuwige woning op te nemen, waar zij nu schittert als de schoone zon na een lange regen, en een voorspreekster der zondige wereld is geworden; iets wat Carolus koning van Sicilië heeft ondervonden. Toen hij in het jaar 1219 krijgsgevangen gemaakt werd en in de kerker te Barcelona den dood verwachte nam hij zijn toevlucht tot God en riep de voorspraak in der heilige Magdalena. Hij was in groote droefheid gedompeld, werd nu tot boetvaardigheid bewogen en zuchte dag en nacht. Eensklaps ziet hij de H. Magdalena voor zich, die hem aanspreekt en zegt: Carolus uw gebed is verhoord, volg mij met de uwen. Hij meende dat hij nog te Barcelona was, maar bevond zich reeds te Narbonne, twintig mijlen daar van daan. Carolus valt ter aarde en vraagt waarmede hij deze gunst kan vergelden? Hierop antwoord hem Magdalena: dit is de plaats waar ik veertig jaren in de eenzaamheid geleefd heb; gij zult hier een steenen pot vinden met bloed van onzen Heiland, dat ik onder *het kruis* opgevangen heb; sticht in dezen streek een

klooster voor degenen, die mijn voorbeeld willen volgen. Carolus dankbaar voor de ontvangen weldaad, volbracht de wil van de roemwaardige heilige en stichte niet alleen een klooster in dat veld maar ook te Napels, waar het hart van Magdalena bewaard wordt.

Laat ons dan allen een heilig verstorven leven leiden, en alle gelegenheden tot zonde vluchten. Laat ons met Petrus en Magdalena onze zonden in tranen van boetvaardigheid afwasschen, ons vleesch kastijden, onze booze hardstochten in tranen verstikken, onze gierigheid in milddadigheid veranderen, onze gulzigheid in versterving en vasten, en onze luiheid in werken van naastenliefde. Dit zijn de teekenen van waarachtige boetvaardigheid, die door de verdiensten van Christus ons de vergiffenis der zonden verkrijgt en geleidt naar het eeuwige leven. Amen.

DE GELUKZALIGE SLAAP.

Hoog in den hemel, boven de wolken
Machtig, gebiedend, lieflijk en schoon,
Heb ik een Moeder, het is Maria,
Glorievol heerschend naast haren Zoon.

Foei jij leelijke, schandelijke, schadelijke, onbeleefde, lichtzinnige, vermetele, valsche, bedriegelijke, gruwzame, onbarmhartige kwast! O dood! o dood! gij menschenvisscher, hoe heb je het durven ondernemen ook Maria, die zee van genade, in uw net te vangen? Jij dood, hoe heb je jou kromme zeis durven zetten in Maria's tuin, waarin de bloemenkoning Jesus zelf is opgeschoten? Jij dood jij menschenbestormer, hoe heb je deze groote Mariaansche wereldzetel durven aangrijpen? O dood, jij menschenroover, ben je dan zoo vermetel geweest ook deze Ark des Verbonds te durven plunderen? Dit is gebeurd, ik weet het heel goed, vijftig jaren na Christus' geboorte op een vrijdag tusschen drie en vier uur; toen heb je o dood, dit vermetele stuk bedreven en onze goedigste, barmhartigste, liefderijkste moeder weggerukt.

Neen, zoo antwoordt de dood (pardon dat ik u in de rede val) dat wordt mij valsch verweten; ik heb dat niet gedaan, *en zal* u dat bewijzen. Als ik iemand met mijn doodende

zeis raak breken hem aanstonds de oogen, de rozenkleur wordt bleek, de koralen lippen worden met een nare blauwe waterverf bestreken. Maar de oogen van Maria glinsteren nu nog als de helderstralende zon, hare wangen prijken nog met de schoonste rozenverf en zijn niet verwelkt; daarom heb ik *dat* niet gedaan. Maar wie dan? weet gij wie de broeder van de dood is? De slaap, daarom wordt de dood ook dikwijls bij de slaap vergeleken.

Aldus is Maria slechts *ontslapen*, na drie dagen uit het graf opgewekt en onder vreugde en lofgezang als een koningin in de hemelsche hoofdstad verwelkomd. Maria is ontslapen, maar het was een gelukzalige slaap, daar zij daardoor koningin des hemels is geworden. Heden zetelt zij naast den troon van God, boven de ontelbare scharen der Engelen, boven de heiligen, boven alle schepselen verheven; gelijk de adelaar onder de vogels, de leeuw onder de dieren, de roos onder de bloemen, zoo is zij onder alle schepselen de grootste en heiligste. O gelukzalige slaap! Heden is haar groote macht gegeven in den hemel en op aarde; in den hemel is zij koningin, op de aarde een beschermster; in den hemel een vrouw, op de aarde een moeder, in den hemel een lichtglans, op aarde een bolwerk; in den hemel is zij een vorstin, op åarde een heldin; in den hemel bij God, op aarde bij de menschen; in den hemel draagt zij een kroon, op de aarde is zij een zon; in den hemel onlijdelijk, op aarde mededoogend.

De heilige leeraars zoeken om strijd naar de reden, waarom de Zaligmaker aan het kruis zijn goddelijken geest heeft willen geven en zijn hoofd ter aarde heeft gebogen? Damascenus schrijft, dat Christus zijn hoofd heeft gebogen, omdat Hij zooveel pijnen had uitgestaan en alleen de dood Hem nog moest treffen. Bernardus meent dat de oorzaak is, omdat de hemelsche Vader gewild had dat Hij voor de zondaren zou sterven; alsof deze heilige wilde zeggen, dat daarom Christus

zijn hoofd boog dewijl Hij wel wist dat wij menschen zeer machteloos zijn en Hij ons nu nog zijn schouders biedt om ons te dragen. Misschien is het ook wel gebeurd, omdat Hij aan de menschen zijn leven schonk en hen daarvoor dankbaar wilde hebben.

In de Romeinsche geschiedenis wordt een zeldzaam voorval verhaald door Valerius Maximus. Cariolanus, een romeinsch senator, was om zijn groot verstand en schitterende talenten eene steunpilaar geworden van het romeinsche rijk. Maar evenals de nachtuil het daglicht niet kan verdragen, zoo waren er ook hier afgunstigen bij de vleet, die Cariolanus vijandig waren. Zij wisten het zoover te brengen, dat deze uit zijne hooge bediening ontslagen werd tegen alle recht en billijkheid in; zelfs zou hij het leven er nog bij ingeschoten hebben, had hij niet de vlucht genomen. Hij zocht nu hulp bij de Volcharen, een volk dat voortdurend met de Romeinen in oorlog was. Hij werd tot hun opperhoofd gekozen, en om nu de hem aangedane beleediging te wreken, voert hij zijn leger tegen de Romeinen aan, verslaat hen, drijft hen op de vlucht en neemt de geheele achterhoede gevangen. Verscheiden malen behaald hij de zegepraal, maar zijn wreedheid was ontzettend. Overal zag men lijken, de straten stroomden van bloed, de huizen werden verbrand, de gekwetsten, de een zonder armen de ander zonder beenen schreeuwden meer om de dood dan om het leven, de kinderen riepen om hunnen vermoorde moeders, de moeders om hunne verpletterde kinderen, de vrouwen kermden om hun gedoode mannen. Cariolanus deed de gansche stad te vuur en te zwaard te gronde gaan en mishandelde het romeinsche volk zoodanig, dat zij dikwijls gezanten naar hem zonden om een verdrag te treffen, maar te vergeefsch, hij was woedend als een leeuw. Nu zonden ze de aanzienlijksten uit de stad *tot* hem om zijn toorn tot bedaren te brengen maar dezen *voerden ook* niets uit. Daarom werden de inwoners wanhopig

en verwachtten allen de dood. Eindelijk wil zijn eigen moeder het beproeven, den bloeddorstige Cariolanus te vermanen, zij begeeft zich in het leger, stelt zich voor de oogen van haren onmenschelijken zoon, gebruikt geen smeekingen, maar scheurt met geweld de kleeren van haar boezem, ontbloot haar borsten en schreeuwt: Cariolanus! Cariolanus! zoo ik u niet in deze boezem gedragen, zoo ik u niet ter wereld gebracht, zoo ik u niet met deze moederlijke borsten gevoed had, dan zou het lieve vaderland nu geene vijand aan u hebben. Als een donder klonk Cariolanus die taal in de ooren; hij wordt geroerd, valt zijne moeder om de hals en roept: „Vixisti, expugnasti me, mater." „gij hebt overwonnen, gij hebt mij verslagen, mijne moeder." Dit was wel een vreemde manier om iemands toorn te stillen. Ook Christus zou men zulk een Cariolanus kunnen noemen. Ook Hij is een steunpilaar der geheele wereld, de redder aller menschen. Maar o nijdige Joden! tegen alle recht en waarheid in hebben ze Hem voor een volksverleider, een oproermaker, een overtreder der wetten uitgekreten en uit den weg trachten te ruimen, weg met Hem! Maar nu steekt Jesus het vaandel op en zal tegen de wereld gaan strijden, als Maria zijne moeder in het hemelsch heerleger deze vertoornde zoon niet ontwapend had en gezegd: Ach, mijn zoon, mijn zoon! als ik U geen negen maanden in dit maagdelijk lichaam gedragen had, zou de wereld niet zoo'n strenge Rechter aan U hebben. Hoe dikwijls meent gij, beminde lezer, dat Maria aldus den rechtvaardigen toorn haars zoons afkeert? Telkens als wij door onze zonden de goddelijke Majesteit beleedigen. Daarom beklaag u niet o wereld, dat Maria met ziel en lichaam u heeft verlaten. „Securum, o homo, habes accessum ad Deum, ubi sic mater stat ante illum" op zulk eene wijze, o mensch hebt gij een zekere toegang tot God, zegt Bernardus, terwijl zijn Moeder uwe voorspreekster is.

Plinius schrijft van den Rhinoceros of Eenhoorn in Epypte, dat dit dier niet licht toornig wordt, maar ook eenmaal na lang sarren woedend geworden het de grootste en sterkste leeuwen en oliphanten verscheurt. Daarbij heeft hij de vreemde eigenschap, dat hij een beminnaar is der zuiverheid zoodat hij slechts door een maagd kan gevangen worden. Te dien einde brengen de jagers een maagd op het veld, nu gaan ze hen vervolgen, maar zeer van verre, want hij is woedend; nauwelijks echter heeft hij de maagd bespeurd, of hij springt naar haar toe, is niet toornig meer legt den kop in haar schoot en slaapt als een lam. Bij zulk een dier kan men onze Zaligmaker en Heiland vergelijken, die zachtzinnig, mild ja de goedheid zelve is; Hij begeert niet den dood des zondaars en is traag in het straffen. Nochtans als Hij al te zeer door den mensch vergramd wordt dan is Hij verschrikkelijk in zijn rechtvaardige toorn en straft tijdelijk en eeuwig naar ziel en lichaam. Doch hoe gelukkig zijn wij sterfelijke en zwakke zondaars, dat wij een maagd, een Moeder tot voorspreekster hebben, die haar vertoornden Zoon onzen 't wege zoo dikwijls ontwapent.

In de Britsche kronyk leest men, dat onder koning Arthur, die door de Engelschen gehaat werd, zeker hoveling Leander genaamd zich door een groote som gelds liet omkoopen om den koning door vergif om het leven te brengen. Het geld kan veel, en ook hier ziet men weer zijn macht, want ook Leander liet zich er door verblinden. Toen hij nu 's konings beker met vergif vermengd had en den doodelijken drank den koning toereikte, werd nog juist het verraad ontdekt en aan den koning bekend gemaakt. De vorst staat op en trekt zijn zwaard; Leander echter neemt de vlucht, maar wordt op de hielen door den koning gevolgd, die hem met eigen hand wil dooden. Doodsbenauwd en geen uitkomst ziende, bemerkt Leander eindelijk zijne moeder Agrippina in de verte; hij *loopt naar* haar toe en legt zijn hoofd in haar schoot. De

koning was hem evenwel gevolgd en heft nu het zwaard op om den verrader te dooden; doch Agrippina roept: ik beken, o koning, dat mijn misdadige zoon de dood verdiend heeft, nochtans moet gij weten, dat de moederschoot een veilige schuilplaats is. De koning stond verslagen, hij had niet geweten dat de liefde eener moeder zoo groot is; hij steekt het zwaard in de schede, schonk den meineedige het leven en sprak: „Mater vindictam inhibuit," uw moeder heeft mijn toorn weggenomen.

Wie is er meineediger als een zondaar? Want zoo dikwijls hij door zonden zijn ziel besmet, zoo dikwijls, zegt Augustinus, staat hij Christus naar het leven. Hierover wordt Christus met redenen vertoornd, Hij trekt het zwaard zijner strenge rechtvaardigheid om den snoodaard in den afgrond der eeuwige verdoemenis te storten. O ellendige zondaar! terecht kunt gij met den gekroonden psalmist uitroepen: Waar zal ik heengaan voor uw Geest? en waar zal ik voor uw aangezicht vluchten? Waar zult gij u verschuilen ongelukkige! de goddelijke wraak volgt u overal. Nochtans weet ik een toevlucht. Ziet gij ginds uwe moeder Maria? haast u tot haar en verberg u in haar moederlijke schoot. Zij zal u ongetwijfeld voor Gods gramschap behoeden, zij zal de goddelijke Rechter als een andere Agrippina toeroepen· „Siste, o rex," houd op o vergramde hemelkoning; ik beken dat deze boosdoener, deze hoovaardige, deze gierigaard de dood schuldig is, maar mijn moeder schoot is een toevlucht voor de zondaars. Zooveel vermag Maria bij Hem. Wie zal zich dan niet verheugen, dat zij met ziel en lichaam is opgenomen in den hemel, op den hoogsten troon naast God? Want hoe kan God nu de wereld straffen, als hij de handen om vergeving ziet uitgestrekt, die handen die Hem hebben opgevoed? Hoe zal God het gebed niet verhooren van haar, die hij van eeuwigheid af als zijn Moeder heeft uitverkoren? *Hoe* zal God de schoot niet voor

veilig houden, die Hem gedragen heeft? Maria is voor ons allen eene Moeder vol medelijden. Mogen dan alle Adamskinderen hun toevlucht tot haar nemen, omdat zij het kwaad van ons afkeert, omdat zij een behulpzame, zorgvuldige, liefdevolle „Moeder Gods is." Amen.

DE AANGENAAMHEID DER ROZEN.

Gebruike, wien het lust, snuif, muskus en odeurs,
Een frisch geplukte roos bevat voor mij meer geurs.

De Lente.

De vier jaargetijden kan men met vier broeders vergelijken, waarvan de jongste het voorjaar is. En inderdaad, zijn gedaante is bekoorlijk, zijn komst verrukkend, zijn manieren die van een bevallig kind. Wat eene aangename variatie van duizend schoone dingen brengt hij voort? Hij verfrischt onze zintuigen, maakt ons bekwaam genoegen te smaken, vernieuwt ons bloed en onze geest, overlommert ons mèt takken en bladeren, kweekt prachtige bloemen, die des morgens frissche dauwdruppelen in hare kelken opvangen; waaruit men ziet dat de hemel zelf zijn schoonheid verhoogt om den mensch te verkwikken. Hij verblijdt onze oogen door de verscheidenheid van duizenden kleuren, streelt onze ooren door de muziek der vogels, prikkelt het reukorgaan door al wat aangenaam en zacht is, voorziet de keuken ruimschoots van alle groenten. Hij verdrijft het ijs en de sneeuw en altijd door zachte zephirs omgeven verwarmt hij de lucht, hij draagt zorg om de weiden met groen te bedekken voor het gemak der herders en her-

derinnen, die hij een dak vormt uit takken en bladeren en waaronder zij viooltjes kunnen plukken onder de muziek hunner fluiten. Maar gelijk aan de kinderen in wie de verdiensten de jaren overtreffen, is hij van geen langen duur, maar verdwijnt heel spoedig om voor de Zomer plaats te maken.

De Zomer.

Deze heeft vermaken, en gestadige vermaken. Hij helpt vele goede vruchten rijp worden en geeft vastheid en keur aan hetgeen de Lente aan het oog beloofd heeft; maar zijn aart is slijmerig. Men moet oppassen geen lang gesprek met hem aan te knoopen als men door zijn ondragelijke hitte niet wil verschroeid worden; het zou ook wonder zijn als hij geen muggen voortbracht. Hij heeft soms zoo'n groote dorst dat geheele rivieren die niet kunnen lessen. Hij beroemt zich er op, dat hij een zoon van de Zon en de vader der natuur is. Zijn goede hoedanigheden maken hem zoo trotsch en opgeblazen, dat hij als een andere Phaëton het heelal in de brand zou willen steken, indien de Hemel zijn woede niet tegenhield en hem verplichtte op te stappen voor zijn andere broeder, de Herfst.

De Herfst.

Deze, wijzer en bedaarder, tracht aanstonds de gunst der menschen te winnen en de dolle ijver van zijn broeder te temperen. Hij is de rijkste van het huisgezin en erfgenaam van hem wiens plaats hij ingenomen heeft. Hij is een beste huishouder en de eerste opberger van de wereld; de zolder van de akkerman en de kelder van de wijngaardenier zijn zijne voornaamste pakhuizen, Hij wordt geëerd in zijn hoedanigheid van eerste kamerdienaar der Aarde; en het is niet zonder *reden dat hij* dien naam draagt want men ziet hem bijna altijd

bezig haar tot het hemd toe uit te kleeden. Als zij eindelijk geheel naakt is en hij geen werk meer heeft, houdt hij zich op met jenever te drinken en kastanjes te braden; maar niet matig, bezwijkt hij er onder en laat wat hij met veel zorg bijeenverzameld heeft aan zijn opvolger de Winter achter.

De Winter.

Deze laatste met zijn bevrozen neus schijnt geboren om niemand iets goeds te brengen. Hij is een schrik voor hen die de turf of het hout duur moeten koopen; men beeft als men zijn leelijke streken gewaar wordt; zijn kil gelaat doet alle menschen inéénkrimpen en kromloopen. Zijn nare trekken en bevroren tronie doen hem aanzien als een sneeuwbal; hij kleedt zich gewoonlijk warm en van buiten lijkt het witte baai. De tang dient hem tot rotting, hij zoekt niets als vuur; bitter jenever is zijn liefste drank; zijn leuningstoel is de schoorsteen, zijn kabinet de kachel, zijn meubels de pelzen, zijn koetsen de schaatsen en arresleden; zijne hovelingen zijn de Zweden en zijn pages de Laplanders, zijn nachtegalen de Denen en zijn paarden de Russen. Eindelijk alle menschen hopen op zijn vertrek en verwachten met ongeduld de wederkomst van het lieve voorjaar.

Dit over de jaargetijden. Misschien vraagt iemand, waar de rozen zijn gebleven? Ik heb ze nergens gevonden noch bij de lente, noch bij de zomer, noch bij de herfst, noch bij de winter. Nu, deze rozen groeien altijd en verwelken nooit; daarom vermeld ik ze nu en zeg dat die door ieder geplukt moeten worden.

Er is een oud spreekwoord dat zegt.

Gratior bis oleo:
dat wil zeggen
Die mij veracht, vergroot mijn pracht.

God de Heer heeft Adam met vele soorten van vruchten in het Paradijs gespijsd. Dat eten ging nog.

God heeft de Israëlieten verzadigd met manna en kwartels. Dat kan ook nog.

God heeft Elias met brood gespijzigd en het hem dagelijks door een raaf laten brengen. Dat eten is ook al goed.

God heeft de Apostelen gevoed met goede gebraden visschen en honinggraten. Dat eten is ook lang niet te versmaden.

Maar nooit heb ik gelezen, nooit gehoord, nooit gevonden in de schriftuur, dat God den mensch een gebraden worst heeft gezonden. Neen, neen; het kan wel op. Christus Gods Zoon heeft zelf de drie en dertig jaren, die hij op aarde geleefd heeft in lijden en kruizen doorgebracht, en zal God u, o mensch, een lekkere worst braden? Waar wil je heen met je verstand? De kinderen der propheten hebben kruiden verzameld en bittere colloquinten daaronder gevonden; daarom trokken zij scheeve bekken, want het smaakte hun niet. Hoevelen, hoevelen zijn er niet die om de bitterheid hunner rampen en zorgen scheeve bekken trekken; die kost wil hen zonder troost niet smaken.

Komt hier, gij weeke en wispelturige Adamskinderen, meent gij dat u alles voor den wind moet gaan en gij zonder slag of stoot in den hemel kunt varen, terwijl het aan de heiligen zooveel moeite gekost heeft? En toch scheen het hun alsof de glorie hun voor niets geschonken was.

God heeft zelf aan Noë de maat van de ark opgegeven. Toen hij hem klaar had, ging hij met de zijnen en de dieren er in. Het onderste vertrek als het grootste werd door de dieren bewoond, zooals: kameelen, herten, leeuwen, beeren, ossen, paarden, ezels enz., het bovenste vertrek echter bewoonde Noë zelf met zijn huisgezin. Maar wat deze heilige patriarch in deze ark uitgestaan heeft is niet te beschrijven. Vooreerst moest hij huis en hof, vrienden en bloedverwanten verlaten; verder was hij opgesloten in den stank van mest en uitwaseming, *vol vrees en* schrik voor Gods toorn en voor het vreeselijk

gedruisch van het water, niet verzekerd of hij ook zou verdrinken.

Hij wist niet hoelang deze donderbui zou duren, hij zag geen uitkomst en dan was hij nog uiterst bedroefd om de ondergang der menschen en had genoeg met zijn huishouding te stellen, opdat die niet in wanhoop vielen. God heeft Noë toen in die benaauwheid gebracht, en dit doet Hij nog met zijn uitverkorenen en heiligen, want in droefheid, in angsten en zorgen bezoekt Hij zijn dienaars op aarde.

Toen de aarde pas door God geschapen was en daaruit prachtige bloemen voortkwamen waaronder vooral ook rozen, toen hadden deze laatsten geen doornen. Maar zoodra Adam gezondigd had, heeft God de Heer de aarde gevloekt en tusschen de rozen ook doornen laten groeien.

De luiheid is een van de zeven hoofdzonden, die een van de kleinsten schijnt te zijn, maar toch zeer groot is. Want men meent dat er in ondadelijkheid geen kwaad zit en daar men *niets* doet, men ook niemand kwaad berokkent. Het is echter juist in dat *niets-doen* waarin deze misdaad bestaat, daar de natuur alle wezens tot iets voortgebracht heeft; zij eischt van den mensch werkzaamheid en werk overeenkomstig ieders stand en beroep.

De luiaard maakt het werk zijns Scheppers te niet in zijn persoon. Hij verdiend in mijn oog minder achting dan zijn neefje, het varken; want het varken door niets anders te doen dan te vreten en te slapen wordt ten minste vet en daardoor nuttig voor het gebruik der menschen, terwijl de luiaard tot niets deugt, noch in zijn leven, noch na zijn dood.

De luiheid staat het laatst in de rij der hoofdzonden, en het schijnt dat men haar om hare uiterste laagheid aan het eind heeft geplaatst van haar slechte gezellen. Zij is het oorkussen van den duivel en de troon der zonden, waar alle zondaars iets kunnen leeren van Lucifer, die als ceremonie-

meester hier fungeert, opdat de luiaard ten minste eenig tijdverdrijf hebben dat hem bevalt. Aan God maakt men zijn opwachting op de knieën liggende, aan de vorsten overeind staande, en aan den duivel op bed liggende zonder iets uit te richten. De liefste zuster van de pronkzucht is de luiheid, zonder de luiheid zou deze niet zoo gemakkelijk ingang vinden bij de grootelui en niet zoo goed door het volk gediend worden.

Het is de luiheid die zonder de hulp van het lichaam de kunst verstaat God te vertoornen door allerhande slechte en vuile gedachten, en die behalve dit ons ook veel verdriet en ziekten op den hals haalt. Ik zou haar wel willen voorstellen als eene vrouw, met een zachtzinnig gelaat, trippelend met afgemeten stapjes, gekleed in een lang, sleepend gewaad, leunend op de arm van haar eerste dienaar, de honger, haar gevolg bestaande uit een lange sleep van ellenden, de lente van haar leven doorbrengend op bed, en de herfst in het gasthuis; want zij steelt de jaren harer jonkheid en verkwist de dagen van haar ouderdom. Eindelijk na haar leven in nietsdoen te hebben doorgebracht, brengt zij den mensch door de dood naar een eeuwige arbeid over, waar Lucifer voor drilmeester speelt.

Wat zou dat voor een visch geweest zijn, wiens gal aan Tobias het gezicht teruggegeven heeft? Theophilus zegt dat het een visch geweest is, die Polypus genoemd wordt, en in de Adriatische zee veel gevonden wordt; hij heeft maar een oog en wel op het midden van zijn hoofd, waarmede hij zijn geheele lichaam overziet. Alwie deze visch niet gelijkt is een echte stokvisch; want ieder waarachtig Christen moet gedurig naar boven zien, God voor oogen hebben en zich naar de eeuwigheid wenden. Maar helaas! hoeveel uilskuikens zijn er niet, die stekeblind zijn als een uil bij daglicht. Zoo iemand was degene, waarvan men schrijft, dat hij iets beloofd had te geven *daartoe God* en de H. Drievuldigheid tot getuige nemende.

Hij kwam zijn belofte echter niet na, doch toen op zeker keer hem die belofte weer inviel, zei hij: Ei, dat heb ik nog niet gedaan, want ik kan in waarheid zeggen, dat ik in jaren en dagen al niet meer aan de H. Drievuldigheid gedacht heb. O God-vergeten mensch! Ruik eens even aan het kleed der Carmeliten Barrevoeters, die altijd bidden. „Het gebed is een verheffing van het gemoed tot God," staat daarop te lezen; en dit zal hen, waar ze zich ook bevinden, altijd zeer aangenaam zijn.

Clement Norbonne heeft zich onophoudelijk door het gebed tot God verheven. De hoogepriester Aäron had aan zijn priesterlijke kleederen zooveel gouden belletjes als er dagen in het jaar zijn; daardoor wilde God te kennen geven, dat er geen dag in het jaar mocht voorbijgaan, dat Gods lof niet uit den mond der menschen over de aarde moest weergalmen.

Men leest in het Evangelie, dat Martha met een smerige boezelaar aan en een morsige potlepel in de hand in allerijl naar onze lieve Heer is geloopen, Hem een keukenboek overhandigd en verzocht heeft haar zuster Magdalena te zeggen, dat zij haar zou helpen de soep op te scheppen. Ook Narbonne meende, dat hij alleen te gering, te machteloos was, niet voor de soep, maar om God te bidden, te prijzen en lof te zingen; daarom riep hij de vogelen aan om als broeders met hem te zingen, niets was hem zoo aangenaam als in koor voor het altaar te bidden en God met mond en hart te loven. Met vele menschen gaat het echter anders toe in de kerk. Mijnheer komt uit de kerk en zegt: vrouwtjelief ik heb van daag harde noten gekraakt in de kerk en gedacht hoe ik van die kale jakhals mijn geld zal krijgen, want ik hoor dat hij bankroet gaat. Gij weet dat wij al duizend rijksdaalders bij dien mijnheer Zuurappel verloren hebben; op zoo'n wijs kan 't niet hotten. Het viel mij juist onder de dienst in, dat die rekel nog eenig huisraad heeft, ik zal er beslag op laten leggen. Heb ik ongelijk? Eene andere komt ook uit de kerk en ontmoet haar buurvrouw, met wie zij een

praatje houdt: Lieve ziel, de diensboden zijn nu zoo gek en lui, dat ik schier alle acht dagen een andere heb. Deze morgen heeft mijn meid een prachtige soepterrine met een massa borden gebroken. Ja, ik heb er in de kerk aan gedacht; dat goedje is de oorzaak dat men geen Onze-Vader aandachtig kan bidden. Potten en pannen kosten geld, dat weet je. Het spijt mij om die mooie soepterrine, die ik al twee jaren heb gebruikt. God vergeve 't mij, ik dacht er juist aan toen de pater op de preekstoel ging. Ik kan het toch niet verstaan en ik geloof dat er velen zijn die niet meer fransch verstaan als ik. Wat dunkt je van die kale Fransche Madammes met die torens op haar hoofd? Ik zou mij schamen als ik er meê voor den dag moest komen. Maar zijn hun schoenen wel drie stuivers waard? Zij hebben den naam van driestuiversjuffrouwen niet te vergeefsch. Ik kwam wat laat en iemand met een gazen sluier presenteerde mij een stoel. Heb je die schoenmakersvrouw wel gezien? Heeremijntijd, nog niet lang geleden was ze blij dat ze een katoenen jakje aan had; wat heeft ze nu een mooie zijden japon; die veer op haar hoed kost ten minste alléén wel vijf gulden. Maar je weet niet hoe zulk volkje er aankomt, doch je mag alles niet zeggen wat je denkt. Buurvrouw, het hoofd heb ik zoo vol, dat ik dikwijls een heele week geen sikkepitje kan bidden. Diergelijke uitzinnige praatjes lijken veel op muggen maar nog veel lastiger dan die in Mozes' tijd de Egyptenaren plaagden.

Men vindt somtijds zulke ombeschaamde leugenaars, dat ze iemand wel wijs wilden maken dat zij die groote dikke boom op de markt kunnen buigen. Zoo was er eens een mijnheer, die zich er op beroemde dat hij op één dag van Amsterdam naar Keulen op schaatsen was gereden. Toen de toehoorders daarover lachten, sprak de knecht van dien heer: men moest zich daar niet over verwonderen, want het was in de honds-*dagen, als de* dagen op 't langst zijn. Dat was nog grooter

leugen, daar er in dien tijd geen ijs is. Een andere snoever plagt in alle gezelschappen te vertellen, dat hij op zijne reizen de vijftig voornaamste steden gezien en in elke stad zich anderhalf jaar opgehouden had. Maar toen men hem nu voorrekende, dat hij dan reeds vijf en dertig jaren vóór zijn geboorte gereisd had, lachte het heele gezelschap hem uit. Zeker Duitsche baron, die voornemens was een rijke koopmansdochter te trouwen, sprak gewoonlijk over oorlogen; vooral was zijn geliefkoosd discours de belegering van Brussel in 1645; daar had hij aan het hoofd der vrijwilligers gedurig uitvallen gedaan, vele Franschen neergeveld en nog meer krijgsgevangenen gemaakt, die hij van onder het gejuich der Brusselaars in triomph de stad in sleepte; hij werd dan ook als een ware Hercules geacht. Zijn beminde vroeg hem eens na al dat gesnoef hoe oud hij was? Hij antwoordde twintig jaar. Ei, hernam zij, heb je dan op je vijfde jaar al zulke heldendaden kunnen uitvoeren? Laat sommigen dan maar vertellen, dat ze de eikenboomen kunnen buigen.

De muntstukken hebben de loopende waarde, die de koning er op zet. Zoo moet men eer bewijzen aan degenen, die tot hooge betrekkingen verheven zijn zonder te vragen of hunne persoonlijke eigenschappen dat verdienen. Want het is op dit altaar dat wij verplicht zijn een wierook te branden, die zij meenen dat hun toekomt, en zij die de wereld goed kennen doen dit ook ofschoon ze bij zichzelven dikwijls denken: o jij gek, jij opgeblazen rommelpot, jij leege hersenkast. Maar zij die dat niet willen doen en hun de vereischte wierook niet offeren, schieten te kort aan hun plicht. Dit wil echter niet zeggen, dat wij de overheid moeten vleiën. Zoo'n vleiër was Aristipa. Deze had eens een gunst gevraagd aan de tyran Denis. Toen hij voor de eerste keer die niet had verkregen kwam hij voor de tweede maal terug, wierp zich nu voor de voeten *van Denis en verkreeg* aldus wat hij gevraagd had.

De hovelingen keurden deze flauwheid van Aristipa ten hoogsten af en zeiden dat dit een onvergevelijke lafheid was voor een philosooph; maar hij bekreunde zich daar weinig om zeggende: de groote lui hebben de ooren bij de voeten, men moet zich dus wel bukken om hen te doen verstaan wat men van hen begeert. Een „mijnheer" uit vlikvlooiërij gesproken doet dikwijls veel meer als verdiensten en talenten.

Volgens het verhaal van het H. Evangelie waren er vele gasten op een feestmaal verzocht. Toen alles klaar was, werden de dienaren door den koning meermalen uitgezonden om de gasten te zeggen dat zij aan tafel zouden komen. Maar deze lompe kwasten verontschuldigden zich. De eene sprak tot de dienaar: De complimenten aan meheer, en vraag hem dat hij mij verontschuldige, want ik heb een hofstêe gekocht en moet die bezichtigen. Een tweede zegt stroefweg ik heb een vrouw getrouwd, ik kan niet. Waarom is deze tweede zoo dat hij zich niet eens verontschuldigt? De oorzaak daarvan, zegt Cornelius, is omdat deze lomperd niet zooveel verstand had om excuses en complimentjes te *kunnen* maken, want veertien dagen vóór en veertien dagen na de trouwdag zijn de nieuwgetrouwden niet goed wijs; de liefde verblindt en beneemt hen dikwijls het verstand, dit geschiedt met de wulpsche en zinnelijke liefde namelijk.

„Maar de rozen"? vraagt gij al weer lezer? Och ja, ik zou ze haast vergeten hebben; dank voor je attentie. Dit dan ten slotte. Laat Galenus en Aricenes zeggen dat rozenolie en rozenwater gezond is, toch weet heel Frankrijk, Spanje en Italië zeer goed dat Rosa's voorspraak nog veel gezonder is en aan velen de gezondheid heeft teruggegeven. Hare gebeden zijn als de rozen die de H. Elisabeth onder de arbeiders uitdeelde en die in goud veranderd werden. Ook voor ons zullen die gebeden gouden rozen worden; ja Jesus *van Nazareth*, haar bloemrijke Bruidegom zullen we eenmaal

anschouwen, als wij Rosa's voetstappen volgen. Want dan ullen we hiernamaals de troostvolle woorden hooren. „Venite enedicti Patris mei" „komt gezegenden mijns Vaders, treedt innen in het rijk van glorie, dat u van eeuwigheid af bereid ," hetgeen ik u allen toewensch. Amen.

DE MARIA-LEEUWERIK.

Wie is zij, die nieuwgeboren,
Eeuwig door God uitverkoren,
Als een zon aan glorie rijk,
Maagd en Moeder te gelijk?

„Mijnheer Jodocus, lieve heer Jodocus! wat een blijde tijding, hé? Ei, de droes, gauw de jas aan, rep u naar peet en peettante." Die mijnheer, lezer, is met een schoone, dikke erfgenaam gezegend geworden, en de heele buurt komt hem nu geluk wenschen. Gauw naar de banketbakker, naar de kruidenierswinkel, sigaren, koekjes, jenever moet er ook wezen. Hoezee! hoezee! de heer Jodocus heeft een zoon gekregen! Zoo schreeuwen en juichen de ijdele menschen als hun een kind geboren wordt, dat toch maar in een jammerlijk tranendal terecht komt; ja velen denken eerder aan eten en drinken als aan de doop en loopen eerder naar het tappershuis als naar het Godshuis, maar wee degenen, die door hun verzuim deze onnoozele schaapjes zonder doopsel laten sterven. Nu kan ik mij best begrijpen dat het een groote vreugde is als er een kind wordt geboren vooral als het een jonge zoon is. Zoo heeft zich het geheele huisgezin van Zacharias verblijd bij de geboorte van Joannes, toen ook de tong des vaders *weer ontbonden* werd. De goede oude moeder Sara heeft

hartelijk gelachen toen zij in haar hooge jaren nog een Isaäc kreeg; en Abraham heeft ferm opgedischt toen zijn zoon besneden werd.

Deze groote vreugde is er alleen maar als er een jonge zoon geboren wordt, is het een dochter dan is de vreugde maar half zoo groot, alsof men zich niet zooveel over de geboorte van een meisje moest verblijden als van een jongen. En toch is het ook zeker, dat het vrouwelijk geslacht meer tot de voortplanting helpt dan het mannelijke; onder de harten der vrouwen liggen alle kloeke helden, hunne zielen zijn de vorm der volmaaktheid en ook heeft God hen dikwijls gebruikt tot redding van vervallen rijken. Want door Debora en Judith kwam Israël er weer boven op, door Elie het wanhopend Rome, door de maagd van Orleans het verloren Frankrijk. Nochtans is al de opgenoemde vreugde slechts een schaduw in vergelijking van die er was bij de geboorte van Maria.

In het jaar drie duizend negen honderd en veertig na de schepping der wereld, na de babylonische gevangenschap zeven en vijftig, na de stichting van Rome zeven honderd acht en dertig, na de regeering van keizer Augustus het twee en twintigste, in den maand September op de achtste dag, op een Zaterdag werd er geboren uit de heilige Anna eene van eeuwigheid door God uitverkoren dochter, uit wie de Zoon Gods de menschelijke natuur wilde aannemen. Haar naam was in den hemel bepaald, en de Aartsengel zong toen een heerlijk lied, bijgestaan door een groote schaar van andere Engelen. Dat lied was niet dat alledaagsche, afgezaagde deuntje, zeker het voortbrengsel van een bakerdichteres namelijk:

Eia, popeia
Het kindje ligt in de heia.

Maar de eerste Engel heeft een ander lied gezongen, waarmede de heerlijke *instrumenten* instemden: Wie is deze nieuw-

geboren dochter, uitverkoren door God? Ziet zij is gelijk de dageraad. Met je permissie, goddelijke hofmuziekanten, staat mij toe, dat ik mijn stem onder uw muziek laat hooren, al is het dan maar als een bas, laat mij met u zingen en juichen op dit heugelijk feest: „Quae est ista?" wie is die nieuwgeborene? Wie zij is? De H. Fulgentius antwoordt „fenestra coeli, een venster des hemels." Heel wel, dus als Petrus mij niet door de deur in de hemel laten wil, dan klim ik door dit venster binnen. „Quae est ista? Wie is die nieuwgeborene? De vrome Nearterius antwoordt en dit wordt door ieder bevestigd, dat als men het woord *Annam* terugleest zoo is het *Manna*, en zoo is dit manna een hemelsch brood dat alle zoetheid in zich bevat, daarnaar wil ik voortaan zeer begeerig zijn en mijne tanden zullen naar niets wateren als naar dit hemelsch Manna. Wie is deze nieuwgeborene? De abt Bernardus zegt: een parel die uit Anna is geboren. Daarom wil ik deze kostbare parel in goud laten zetten en deze woorden er onder laten graveeren: blijf bij mij, gij hemelsch sieraad.

„Quae est ista?" „Wie is deze nieuwgeborene?" Maar wat zie ik? Vijf leeuwerikken die met de grootste snelheid naar den hemel vliegen, met hunne vleugels duizenden sierlijke zwenkingen maken, en de muziek der Engelen nabootsen. In hun bek hebben ze vijf gouden letters, ieder één; de eerste letter is een *M*, de tweede een *A*, de derde een *R*, de vierde een *I*, de vijfde een *A* en dit maakt juist *Maria*. „Dedit tibi Trinitas nomen," zegt de geleerde Idioxta, de H. Drievuldigheid heeft zelf u dien naam gegeven.

Van het huis waarin Maria geboren is en van den Aartsengel Gabriël de groetenis ontvangen heeft, schrijft Tursellinus, dat het heden te Loretto staat. Dit heilig huis heeft te Nazareth in Palestina gestaan en werd door de Apostelen en *eerste christenen* in hooge eere gehouden, zelfs reisden er velen *uit Africa* en Europa heen om deze heilige plaats te bezoeken.

Maar nadat de christenen door de Saracenen uit Palestina verdreven waren, wilde deze gezegende Moeder niet dat dit huis door de ongeloovigen bezoedeld zou worden. Het werd dan door de Engelen opgenomen en naar het koninkrijk Dalmatie overgebracht, en op een berg geplaatst bij de rivier Dalmas. Vier jaren later is het weer door de Engelen verplaatst en naar Italië overgedragen naar een bosch, Loretto genaamd, waar het tot heden toe nog te zien is.

Wie is deze nieuwgeboren dochter Gods? „Auxilium christianorum" „de hulp der christenen." Dit laat dezelfde Tursellinus duidelijk zien in een wonderbare geschiedenis. Zeker priester uit Dalmatie werd gevangen genomen door de Turken, die hem met alle geweld het christelijk geloof wilden doen afzweren. Daar hij echter gestadig deze twee woorden in den mond had: *Jesus*, *Maria*, vroegen deze barbaren hem waarom hij die woorden altijd uitsprak? Hij zeide omdat deze in mijn hart geschreven staan. Nu dreigden zij hem, dat zoo hij dat gesnater niet wilde laten, zij hem het hart uit het lijf zouden scheuren. Gij kunt doen wat gij wilt, antwoordde de priester, deze woorden blijf ik uitspreken, ik blijf christen en roep *Jesus*, *Maria*. De onmenschen wierpen den priester ter aarde, sneden zijn lichaam open en trokken hem long, lever en hart er uit; maar wie schetst hun schrik toen zij na deze marteling den priester nog *Jesus*, *Maria* hoorden roepen. Dit wonder bekeerde hen allen. Zoo is Maria „refugium peccatorum" een hulp der zondaren, een schat, een schuilplaats voor hen.

Toen God vertoornd op de zondige wereld, het firmament beval te regenen totdat de geheele aardbodem overstroomd was, scheen het dat Hij niet slechts op de menschen maar ook op de dieren vergramd was; want alle menschen niet alleen, Noë en de zijnen uitgezonderd, maar ook alle dieren zijn vergaan, behalve die in de ark waren. „Ik wil de mensch dien ik

geschapen heb van het aanschijn der aarde verdelgen, de menschen tot het vee toe, van den kruipende worm tot de vogel in de lucht; want het berouwt mij dat ik hen geschapen heb. Gen. 7. God was dus vergramd op de vogels in de lucht en de dieren der aarde, die hij ook verdelgde; maar de visschen liet Hij leven. Dezen hadden een vrijbrief, en zijn vrij gebleven. Maar waarom zou de stokvisch dan beter zijn dan de leeuw, de spierling beter als de olifant? Waarom heeft God de Heer alle levende dieren verdelgd en de visschen niet? Misschien zal iemand mij antwoorden: de visschen waren in hun element en konden dus door de zondvloed niet vergaan. Maar dezen merk ik op: dat God gemakkelijk het water had kunnen vergiftigen indien de visschen ook hadden moeten sterven, maar Hij heeft het niet gedaan. Waarom niet? De reden geeft Arnoldus Abbas aan: „In ea enim domo manebant, zegt hij, quae tam celebri signo Mariae reverentia munilbatur." „Zij waren in zulk een element, dat om de glorievolle naam van *Maria* hen behoedde." Want het water dat God bij de schepping *zee* genoemd heeft, beteekent in het latijn *Mare*, meervoud *Maria*. Daarom nu heeft God de visschen verschoond, omdat zij een verblijf hadden, het water, dat bijna een naam heeft als zijne Moeder, en hierdoor wilde Hij tevens toonen, dat ook alle groote zondaren die hun toevlucht nemen tot Maria, een veilige schuilplaats vinden tegen Gods wraak en een vrijbrief krijgen voor den hemel.

De leeuwerikken houden zich niet op in de bosschen, zooals gewoonlijk de andere vogels doen, maar op akkers en weilanden; dit is hun slaapkamer, hun dagelijks verblijf. Ieder nu weet, dat Maria door de Kerkvaders een gezegende akker genoemd wordt, en zoo zeggen sommigen: gelijk de eerste Adam uit de aarde gemaakt is, want Adam beteekent *man uit aarde*, zoo is de tweede Adam, Christus, uit de Maria-akker gesproten. Want waar anders is die korengarf gegroeid *die door* de Joden met geeselroeden uitgedorscht ons tot

voedsel is geworden, waar anders dan op de akker Maria? Waar is die vrucht opgeschoten, waarvan de Aartsengel gesproken heeft: „Benedictus fructus ventris tui," „gezegend is de vrucht uws lichaams?" Nergens anders dan op de Maria-akker. Heeft Joseph van Egypte niet gedroomd van een akker, waarop de garven hem eerden, en wordt door dezen Joseph van het Oude Testament niet Joseph voorafgebeeld, de bruidegom van Maria, en door de korengarven de discipelen die Joseph geëerd hebben om de akker Maria? Wie het niet gelooft, kan het in den hemel gaan vragen. Gelijk de leeuwerikken zich altijd op den akker ophouden, laten wij ook christen-leeuwerikjes immer verblijven op de Maria-akker. „Terra dedit fructum suum" „want deze akker heeft een vrucht gedragen, Jesus Christus."

Vele leerstukken legt de Kerk ons op te gelooven van Maria, dat zij is „Moeder Gods", altijd maagd gebleven, en in een lateren tijd nog heeft zij verkondigd door den mond van den gestorven maar onvergetelijken Paus Pius IX, dat Maria onbevlekt is ontvangen. Dit alles moeten wij gelooven, willen wij kinderen blijven dier alleen-zaligmakende Kerk. Het geloof is een gave Gods, waardoor wij alle waarheden aannemen, die God geopenbaard heeft en de Kerk ons voorhoudt om te gelooven. Het geloof is niet alleen de grondslag, maar ook de ziel van de Christelijke godsdienst, de Christen moet door het geloof leven om rechtvaardig te zijn. Vele geheimen onzer leer zijn onbegrijpelijk voor het menschelijk verstand, dat komt hier van daan omdat ons verstand zoo beperkt is en aan vele dwalingen onderhevig. Er moet dus een onfeilbaar rechter zijn, die uitspraak kan doen in duistere zaken, en hierin heeft Christus voorzien door aan zijne zichtbare Kerk een onfeilbaar opperhoofd te schenken. Hij is het licht, dat de duisternissen doet verdwijnen, het verstand verheldert, de twijfel doet ophouden. „Wie *de* Kerk niet gelooft, zegt

Christus, ziet hem aan als een heiden en publicaan;" nu weten we dat de Joden niet wilden eten noch eenige gemeenschap hebben met de heidenen en tollenaars.

Het is dit ootmoedig geloof, deze vrijwillige onderwerping van ons verstand aan de uitspraak van God, dat geheel Griekenland, het Romeinsche keizerrijk, ja al wat er groots was naar het verstand en edels naar het hart, heeft overwonnen. Het is dit geloof, deze geheele onderwerping aan de beslissing der Kerk, die de grondslag is geweest van de deugden en verdiensten der grootste heiligen. Zoo was het geloof van Gregorius, Ambrosius, Augustinus, Basilius, Athanasius, Cyrillus, Hieronimus en meer groote geniën. Allen hebben zij zich „gevangen gegeven in de banden des geloofs," zooals de H. Paulus zegt, en het eenvoudig twijfelen om zich te onderwerpen werd in alle tijden aangezien als het begin van afval.

DE GOEDE VRIEND.

Er zijn vrienden in schijn bij de vleet,
Echter ken ik een trouwen, een kloeken,
Maar die moet men in Engeland zoeken,
Want die anderen nemen je beet.

Ik zoek, ik zoek met handen en voeten, ik zoek van achteren en van voren, maar vind niets. Ik zoek onder geleerden en dommen, en kan toch niemand achterhalen. Wat, wie zoek ik? Ik zoek een goeden vriend; dat is een zeldzaam wildbraad. Nog niet lang geleden heb ik een zeldzame droom gehad. Ik meende in vreemde landen te reizen in de hoop van een goeden vriend te vinden. God zelf heeft het goed en raadzaam gevonden Adam niet alleen te laten in het paradijs, maar gaf hem Eva tot gezelschap; dat was ook een vriendin.

Daarom ben ik eerst naar Spanje gegaan en vroeg daar naar een goeden vriend. Ik ontmoette iemand, met een lange rok aan van grof laken, redelijk kaal, waarover hij een groote mantel droeg, groot genoeg om den drager daarvan een lustrissimo of doorluchtige te laten noemen. Deze mantel was zóó verlept, dat ik meende, het konde nog wel een erfstuk zijn van den beroemden Don Quichot. In één woord, ik dacht een levenden Lucifer te zien, met een lange spies in de hand. Ik vroeg toen wie hij was? Hij antwoordde, dat hij een Franschman

was uit adelijke ouders geboren en uit Bourgonje afkomstig. Zijn erfgoed had hij meêgenomen naar Spanje, waar hij, onbekend in dit land, eerst naar een goede vriend had gezocht. Naar fransche manier zeer mild, had hij zooveel goede vrienden gekregen, dat zij hem omringden als de jongens een kerseboom; dezen zwoeren bij hoog en bij laag, dat zij hem in alle moeilijkheden en gevaren zouden bijstaan. Maar nadat hij zijn geld met hen verteerd had, hadden zij hem allemaal verlaten, gelijk de zwaluwen in den wintertijd hunne nesten. Hola! dacht ik, jullie Spanjaards, trotsche en luie snaken, zoo zijt gij geen goede vrienden.

Ik vervolgde mijn reis en zocht een goeden vriend in Italië. Dikwijls trof ik er een aan met een nieuwmodische rok aan, maar bespeurde al heel gauw een vossenaart en afgunst. Tot mijn geluk ontmoette ik een boer, die mij deze vermaning gaf; een oud rijmpje denk ik, dat glorieus over maat en rijm zegeviert:

> Vertrouw geen jood op zijn eed,
> Ook geen wolf op groene weiden,
> Ook geen vriend op zijn geweten,
> Of gij wordt van alle drie gebeten.

Neen, dacht ik, dat doet geen goed vriend. Ik bedankte den boer voor zijn nuttige les en ging naar Frankrijk. Ook daar vroeg ik naar den goeden vriend, die ik in andere landen niet gevonden had. Maar ik kreeg al aanstonds rare gedachten, daar het woord *Gallus* drie beteekenissen heeft; vooreerst de Abt Gallus, ten tweede is het in 't latijn *een haan* en ten derden ook een Franschman. Hoe konden die drie dingen samen rijmen, een heilige, een haan en een Franschman? Ik wist dat de H. Gallus langen tijd in Zwitserland had gewoond en maakte nu bij mij zelven het volgende spreukje:

> Het Zwitsersch volk kan steeds met roem op Gallus bogen,
> De haan heeft hard gekraaid toen Petrus had gelogen,
> *De Roomsche* Kerk is door de Franschen vaak bedrogen.

Het is dus vergeefsche moeite in Frankrijk een goeden vriend te zoeken. Van Frankrijk ging ik naar België en kwam eindelijk te Leuven. Ik vroeg naar een goeden vriend; ik werd gewezen naar de Pietermannetjesstraat, waar ik vele Jantjes uit Holland vond. Neen, dacht ik, de studenten die latijn leeren kauwen, zijn geen goede vrienden, maar wel tafelvrienden, zuipvrienden, vreetvrienden, buikvrienden; ik liet hen bij hun Leuvensch bier zitten en begon te twijfelen of ik wel een goeden vriend zou vinden. Het viel mij nu in dat ik naar Engeland moest gaan, in het Engeland of liever Engelenland boven ons, waar een ontelbare menigte van Engelen zijn, en deze zijn allemaal goede vrienden. Want onder hen heeft Tobias een goeden vriend gevonden, die hem van zijn blindheid genezen heeft. Onder hen heeft de propheet Isaias een goeden vriend gevonden, want een Engel is zijn beschermer en leermeester geweest. Onder hen heeft de troostelooze Agar met haren Ismaël in de woestijn een goeden vriend gevonden die hun dorst heeft gelescht. Onder hen heeft Petrus een goeden vriend gevonden, want een Engel heeft hem uit de gevangenis verlost en uit Herodes' handen gered. Onder hen heeft Magdalena een goed vriend gevonden, die haar het blijde nieuws van Christus' verrijzenis heeft overgebracht. In deze Engelen heeft ieder mensch de getrouwste vrienden, maar ook elke mensch heeft een bizonderen vriend onder hen, dat is zijn van God hem gezonden Engelbewaarder, op wien hij zich volkomen kan verlaten.

Een rechtschapen vriend, zegt de Romein Tullius, is hij die u in alle gevaren behoedt en verdedigt. Dat nu doet ieder Engelbewaarder. Ten tijde van Noë heeft het wel geheeten:

Akker en ploeg, wijn en kroeg
Dorstige broeder, brasser en loeder,
Uiën en rapen, boeven en knapen,
Hoenders en hanen werden allen gespeend.

In die dagen verkozen de menschen de wulpschheid boven God, Die dan ook zijn rechtvaardige toorn over hen liet losbarsten. Nadat Noë zijn ark klaar had, beval God aan de Engelen alle soorten van dieren daar binnen te brengen; de een bracht de langoorige ezel er in, een ander de arglistige vos, een derde de huilende wolf, een vierde de lompe beer, een vijfde de vlugge tijger, een zesde de grommende hond, een zevende het trotsche paard, en zoo voorts, totdat ze alle dieren er in hadden. God was daar zelf bij tegenwoordig, want de H. Schrift zegt: „Inclusit eum Dominus de foris." „De Heer sloot zelf de ark dicht," en nam de sleutel meê. Maar waarom, o onbegrijpelijke God, geeft Gij de sleutel niet aan de Engelen? Hebt Gij hun opgedragen de dieren in de ark te voeren, dan hadt Gij hun ook wel de sleutel kunnen toevertrouwen, want de Engelen zijn immers Uw dienaars. De geleerde La Nuza geeft de reden daarvan op. God, zoo zegt hij, wist hoezeer de Engelen de menschen genegen zijn. Daarom zouden zij, de treurige dood der menschen ziende, en de sleutel van de ark hebbende, medelijden hebben gekregen en ieder Engelbewaarder zou het hem toevertrouwde kind in de ark gebracht en aldus gered hebben. Maar omdat Gods rechtvaardigheid haar loop moest hebben en niet mocht verhinderd worden, daarom heeft de Heer de sleutel van de ark zelf gehouden, als wilde Hij daardoor zeggen: hierin vertrouw ik de Engelen niet; want geef Ik hun de sleutel, dan zal ieder Engelbewaarder zijn beschermeling in de ark brengen, daar hij op alle wijzen bezorgd is om zijn kind voor het ongeluk der ziel te beschermen.

Als de mensch zijn kindschheid uittreedt en bekwaam wordt iets te leeren, dan is hij gelijk aan wit lijnwaad, waar men alle figuren op kan prenten, of als blank papier, waarop men Gods geboden of de leer van den duivel kan schrijven, of als was, waarin men de beeltenis van een engel of van *een bengel* kan afdrukken. Opdat hij nu goed opgevoed

worde, heeft hij geen beter meester als zijn Engelbewaarder.

De heilige Kerkleeraars verwonderen zich er over, dat toen onze gezegende Verlosser op den berg Calvarië de vreeselijkste pijnen leed, in doodsbenauwdheid was en tot de laatste druppel van zijn goddelijk bloed vergoot, waarom er toen geen Engel gekomen is om Christus te troosten. Doorblader de geheele Schriftuur, men zal niet vinden, dat er een Engel bij geweest is, toen Christus van het kruis riep: „Sitio" „Ik heb dorst." Moesten er toen geen legioenen Engelen gekomen zijn om Hem een frissche dronk aan te bieden? Maar geen enkele is verschenen, ofschoon ze Hem gediend hebben, toen Hij veertig dagen in de woestijn had gevast; in de woestijn dienen de Engelen Christus, en niet op Calvarië; in de woestijn werd Hij bekoord, op Calvarië gemarteld; in de woestijn werd Hij door den honger geplaagd, op Calvarië gewond, geslacht; in de woestijn had Hij maar één vijand, op Calvarië vele duizenden. Hoe komt het, dat er geen enkele Engel verschijnt, die het bloedig zweet van Christus' aangezicht afdroogt? Waar zijn ze toen dan geweest? Ik zal het u zeggen: Toen zij zagen, dat Christus aan het kruis gehecht en stervende was, zijn zij bij voorbaat naar het voorgeborchte der hel gegaan en hebben daar de blijde tijding gebracht, dat de verlossing der menschen geschied was en het langgewenschte heil spoedig komen zou. Bedenk hier wel de liefde der Engelen jegens de menschen, want dat zij met Gods toelating eerder de menschen willen troosten en hun het blijde nieuws mededeelen, als Gods Zoon verkwikken, dat is alleen geschied, omdat zij voor de menschen zoo bezorgd zijn. Daar nu 's menschen ziel in zijn jeugd het meeste gevaar loopt, is hij in dien leeftijd voor zijn Engelbewaarder het voorwerp der teederste zorg.

Na de jeugd komt de mannelijke leeftijd; dan ondervindt de mensch ook dat de Engelbewaarder zijn beste vriend is. Er bestaat een spreekwoord, als iemand bij zijn heer in ongenade

valt; het luidt dan: „hij heeft uitgediend"; en dit kan men van Adam zeggen, dat hij „had uitgediend" bij God, toen hij in de appel gebeten had. Na deze diefstal werd hij met zijn huiskruis, zijn Evaatje uit het paradijs gejaagd; maar zoodra hij er uitgezet was, werd hij door duizenderlei zorgen overvallen, hoe hij namelijk voor zichzelven, zijn vrouw en kinderen aan de kost zou komen. Hij wist niet hoe hij moest ploegen, spitten, zaaien, bakken, kooken; Eva wist evenmin hoe zij moest spinnen, haar man hemden maken, de soep koken, of zij de uien moest schillen of maar zoo in de pot stoppen; want hiervan wisten zij van nature niets en konden ook niemand om raad vragen. Dat veroorzaakte Adam groote zorg, had hij maar een goede vriend, die hem raad kon geven. Ei, vindt men geen goede vrienden op de wereld, dan vindt men er toch een in Engeland, namelijk een Engel; en dit heeft Adam ondervonden. Pataleon zegt hiervan: „Angelus docuit Adamum de paradiso ductum, terram fodere et quae spectant ad vitam sustentandam." „De Engelbewaarder heeft Adam leeren graven, ploegen, bouwen, dorschen, malen, bakken, soep koken en al wat tot het onderhoud des menschen noodig is." Is dat niet een goede, getrouwe vriend? Als een goed vriend iemand is, die altijd zijn diensten aanbiedt, zich voor niets schaamt, en zich zelf vergeet, dan is de Engelbewaarder zoo een vriend, omdat hij den hemel verlaat om den mensch te dienen.

„Vrienden in de nood, dertig op een lood; vrienden achter de rug, dat is een sterke brug," zegt het spreekwoord. Wat nu is de ouderdom anders dan een groote nood, ik bedoel een verval van krachten, een reeks van ziekten, een kerker van vele zorgen. Bekijk maar eens een oud mensch, hij heeft de winter in het haar, de uitgedroogde zomer in het gelaat, de natte herfst onder de neus; hij heeft verder minder tanden in *de mond als* een jood spek in zijn keuken, meer rimpels op

het gezicht als alle galons te zamen, die men voor een jaar of wat aan de broeken onzer nuffen zag; hij neigt ter aarde als een rijkbeladen appelboom, zijn voeten staan zoo onvast als die van Nabuchodonosor's standbeeld. Laat nu ieder zeggen of zoo'n mensch niet in groote nood verkeert? Zij hebben dus wel vrienden noodig om hen te helpen, te troosten, te steunen. Zulk een goeden vriend nu is de Engelbewaarder, die hen naar ziel en lichaam bewaart, want hij ziet, als de laatste dagen komen, dat de mensch dan ook de grootste gevaren uitstaat naar ziel en lichaam.

Men zegt dat de zeldzaamheid der dingen hun hooge waarde veroorzaakt, en dat onder dezen het goud en het zilver een hooge plaats innemen. Ik weet nog iets zeldzamers; het is een goede vriend, want de meesten gelijken op de zwaluwen die in het voorjaar komen, maar weer optrekken als de winter begint. Denis de tyran begeerde eens zijn zoon te spreken, de prins echter verschoonde zich daar hij reeds aan tafel zat, maar liet zeggen dat hij na den eten zijn opwachting aan zijn vader zou maken, wat hij ook deed. De vader vroeg waarom hij niet met hem was komen eten. Het is omdat ik vijf goede vrienden bij mij had, antwoordde de prins. Denis scheen verwonderd over zoo'n groot getal vrienden en vroeg zijn zoon of hij wel van hun aller oprechtheid overtuigd was, waarop de prins zeide dat hij er staat op kon maken. Zijn vader zei nu, dat hij hun getrouwheid op de proef moest stellen en daarom dien zelfden nacht den een na den ander op zijn kamer moest ontbieden, hen vertellen dat hij zijn vader had omgebracht en hun hulp verzoeken om het lijk in stilte te begraven, opdat dit bericht niet eerder bekend mocht worden voor dat hij het gemoed des volks bereid gemaakt had hem tot koning uit te roepen in de plaats van zijn vader. Nadat hij aldus hun trouw had beproefd, moest hij hem de uitslag meededeelen, opdat zij beiden zich dan verheugen konden

over de onwaardeerlijke schat, die zij in de oprechtheid hunner vrienden zouden gevonden hebben. De zoon verzuimde niet den raad zijns vaders op te volgen, maar hoe groot was zijne verwondering toen hij vernam, dat onder al degenen, die met het glas in de hand aan tafel voor hem wilden sterven, er zich nu geen enkele bevond, die zich voor hem in gevaar wilde begeven. Hij vertelde de uitslag aanstonds aan zijn vader, die sprak: „Wees naderhand niet meer zoo lichtgeloovig, mijn zoon, en weet dat een mensch gelukkig is als hij gedurende geheel zijn leven één getrouwe vriend heeft gevonden, de tafelvrienden laten met het tafellaken ook hun vriendschap oprukken.

In stervensgevaar wordt de mensch door de wereld verlaten, maar zijn goede vriend, de Engelbewaarder verlaat hem niet. Hij staat hem bij in deze uiterste nood, troost hem en zegt, dat hij op de groote barmhartigheid Gods moet vertrouwen, dat hij zijn hoop op de verdiensten van onzen gekruisten Jezus moet stellen; hij versterkt hem in zijn geloof, wakkert zijn moed aan en roept hem in de ooren: Jesus, Maria. Zulk een goeden vriend in de dood heeft de H. Seisnandus gehad, bisschop van Compostella, die door zijn Engelbewaarder aangesproken en in den hemel gevoerd is; zulk een goeden vriend heeft de H. Wilfridus gehad, daar zijn Engelbewaarder hem de tijding bracht dat hij een kind der eeuwige glorie was. Zoo is de Engelbewaarder een goede vriend in de jeugd, een goede vriend in de mannelijke leeftijd, een goede vriend in de ouderdom, en zal zonder twijfel ook een goede vriend in de dood zijn. Daarom zeg ik nog eens dat er geen beter vrienden zijn dan de Engelanders, dat zijn de heilige Engelbewaarders. Amen.

HET SPELEN.

Als 't den lezer niet kan schelen,
Wil 'k een beetje voor hem spelen.

„Mijnheer Claudius, hoe gaat het? Meheer ziet er zoo bedrukt uit, vanwaar die plotselinge verandering?" Ik heb dien heer nog wel gekend dat hij een groot sinjeur was en gouden knoopen aan de rok droeg, nu zijn het houten en zitten er daarenboven nog aan alsof ze graag van die jas wilden scheiden. Wat is daar de oorzaak van? Voor zoover ik gehoord heb, heeft de heer Claudius zijn fortuin verspeeld; ja zeker het spel maakt vele leege beurzen.

Mijnheer Jodocus heeft voorheen altijd druk visites gehad en een goede keuken er op na gehouden; men vond bij meheer altijd een goed brokje in de schotel. Hoe komt het dat nu schraalhans keukenmeester is? Men ziet nauwelijks één in de week een stuk gebraden ossevleesch en dit wordt op hollandsche manier wel zesmaal op tafel gebracht. Zooals ik hoor, speelt mijnheer graag biljard, en dat zijn huishouding nu zoo ingekort is, doet het spel.

Mijnheer Cyrillus, wat is dat nu voor een pruik, zij ziet er uit alsof je die van je overgrootvader geërfd hadt. Vroeger kon mijnheer vrij wat zwieriger en galanter voor den dag

komen. Waar is uw gouden horloge? Die schoenen hebt gij op de jodenmarkt gekocht; zie, de groote teen kruipt er uit. Maar ik weet de oorzaak wel van uw ongeluk. Men zegt, dat die mijnheer een dolle liefhebber van muziek is en daarom de danshuizen te veel bezoekt. Ik dacht dat gij geen vijf kondt tellen, maar ik zie dat gij eenige duizenden aan het spel opgeofferd hebt. Maak je dus maar klaar voor Atsjin.

Jan Blomne, wat beteekenen die blauwe oogen en die krabben in het gezicht? Je haar zit ter deeg in de war, dat heeft de kapper doch zeker niet gedaan. Maar men vertelt dat je dol bent op het dobbelen; je bent nu zeker ook weer bezig geweest, en handgemeen geworden. Ieder moet zich wel voor de oogen van de dobbelsteenen wachten, want de oogen in de dobbelsteenen maken blauwe oogen.

Toen Jacob bij Laban zeven jaren gediend had, gaf Laban hem in stilte Lea tot echtgenoote; maar hiermede was Jacob niet te vreden en wilde haar niet tot vrouw hebben, omdat zij siepeloogen had. Zoo moet zich ieder voor de oogen in de dobbelsteenen wachten, want zij maken ook siepeloogen, waarmede velen duizend tranen van berouw vergieten. Dat alleen veroorzaakt het spelen.

Hoevelen kon men toeroepen hetzelfde wat Christus tot den jongeling van Naïm gezegd heeft. „Adolescens, tibi dico surge;" „jongeling, ik zeg U! sta op." Luc. 7. Want de jongelui zijn gewoonlijk het meeste aan vallen onderhevig; en voorzeker de jeugd is zoo glad als ijs; hierop is ook de dochter van Herodus gevallen. Daaruit ziet men de volle waarheid van hetgeen de Schriftuur zegt! „de zinnen en gedachten van het menschelijk hart zijn tot het booze genegen." Echter bij den H. Wenceslaüs vind ik het tegendeel, omdat hij van kindsbeen of niet tot het kwade maar tot het goede overhelde, ja tot vroomheid en alle deugden, zoodat hij met

Salomon kon zeggen: „ik heb van God een goede ziel gekregen."

In het boek Ecclesiasticus cap. 10 vindt men deze woorden: „Vae tibi terra cujus repuer est," „wee u, o landen, waar de koning een kind is." Dat wil zeggen, dat er tot het regeeren een groot verstand noodig is, wat men bij de kinderen niet vindt. De gebenedijde Heiland wilde een regent over de Kerk aanstellen. Maar wie van de Apostelen zou dat wezen? Misschien de H. Joannes, die door Hem het meeste werd bemind en van Christus' familie was? Neen, deze niet, maar Petrus werd verkoren, en wel omdat deze de verstandstigste van allen was, want hij alleen heeft Christus openlijk uitgeroepen als den Zoon van God: „Te wis Christus Tilius Deivivi, sprak hij. „Gij zijt de Christus, de zoon van de levende God." Mat. 16. Tot het regeeren wordt een groot verstand vereischt, en daarom kan men de boomen het niet kwalijk nemen, dat zij de doornstruik als hun koning uitgeroepen hebben, want deze boom is vol doornen en spitsvinding. Nu tot het regeeren wordt ook spitsvondigheid en slimheid vereischt; daarom had de Ecclesiasticus groot gelijk toen hij uitriep: „Vae tibi terra", enz. „wee het land waar de koning een kind is."

In Hindosthan is een fontein met name Beron; de witte schapen die daaruit drinken worden pik zwart. Zijn er in de groote steden ook niet veel van die fonteinen waar meer dan één onschuldige ziel zwart gemaakt wordt?

In het Koninkrijk Bengo zijn alle honden stom, ofschoon zij toen de Portugezen hen daar brachten wel geblaft hebben. Ik vraag of er niet meer dan één hoofdstad is, waar men den mond niet durft openen om de waarheid te zeggen?

Samson heeft driehonderd vossen gevangen waarmede hij de velden de Philistijnen verwoestte want in Juda waren vele vossen. Maar vindt men in de groote steden niet evenveel of nog meer vossen?

Toen Mozes volwasen en tot zijn volle verstand gekomen was, verliet hij het hof van Pharaö, want hij vertrouwde zich daar niet.

Toen Petrus zijn zonde erkend had, ging hij van het paleis van Caïphas weg, wel wetende dat hij daar geen boetvaardigheid kon doen. Nochtans heeft men ook wel eens gezien dat somtijds de heiligheid ook aan de hoven in eere gehouden wordt en dit was ook aan het hof van Wenceslaüs, waarvan men hetzelfde kan zeggen, wat van de hoven van Keizer Theodosius en Lodewijk IX geldt. „Universa Theodosii imperatoris aula fuit virtutum officina, non vitiorum sentina." Het geheele hof van Keizer Theodosius was een verblijf van deugden, en niet een krot van zonden.

Aan het hof van Wenceslaüs was in plaats van brassen, het brevier.

Aan het hof van Wenceslaüs was in plaats van eerzucht, leerzucht.

Aan het hof van Wenceslaüs was in plaats van tracteeren, psalmeeren.

Aan het hof van Wenceslaüs was in plaats van benijden, beminnen.

Aan het hof van Wenceslaüs was in plaats van het „Ave Rabbi" „wees gegroet Meester" van Judas, het „Ave Maria."

Aan het hof van Wenceslaüs was in plaats van dans, de rozenkrans.

Aan het hof van Wenceslaüs heette het niet „goudlief," maar „Godlief."

Bij de Evangelist Mattheus cap. 15 heeft de goddelijke waarheid zelve deze woorden gesproken: „Qui mollibus vestiungen in domibus regum sunt." „Zij die zachte kleederen dragen, zijn in de huizen der koningen." Dat wil zeggen, dat de *zachte* kleeren meest aan de hoven gebruikt worden. Joannes *met zijn* kemelsharen pij paste daar niet en Antonius met

zijn van riet gevlochten mantel hoorde daar niet thuis. Wilhelmus met zijn linnen kiel vondt men daar niet; want de kleeding der hovelingen moet glinsteren gelijk de Tempel van Jerusalem, waar alles gepolijst en verguld was. Het lichaam beschouwen zij als de ezelin, waarop Christus Jerusalem binnenreed, voor wie men kleeren op de straat gelegd heeft, opdat zij haar pooten niet zeer zou doen.

Een mensch zonder geld en uiterlijk vertoon wordt tegenwoordig aangezien als een lichaam zonder ziel, een levende dood, een spooksel om iemand bang te maken. Zijn voorkomen is bedrukt, zijn gesprek kwijnend en vervelend. Wil hij iemand bezoeken, dan vindt hij hem nooit thuis; doet hij zijn mond open om iets te zeggen, dan valt men hem aanhoudend in de rede, opdat hij zijn discours maar niet uit zal krijgen, want ieder vreest dat hij om geld zal vragen. Men ontwijkt hem als een schandaal, en ziet hem aan voor een schandaal, en ziet hem aan voor een overtollig ballast op aarde. Heeft hij verstand, hij kan dat niet laten blijken; is hij dom, dan wordt hij beschouwd als een monster op twee beenen. Is hij met sommigen in onmin, dan zeggen zijne vijanden dat hij tot niets deugt en de onpartijdigsten beginnen een lofrede op hem door het ophalen der schouders. De honger maakt hem 's morgens wakker en gaat 's avonds met hem naar bed. De vrouwen vinden, dat hij een leelijkert is. De bakker wil dat hij van de wind zal leven en de kleermaker, dat hij gelijk Adam zich met vijgebladeren zal kleeden. Als hij iets in het midden wil brengen, of zooals men het wel noemt, „ook een cent in 't bakje wil gooien," wordt er in het geheel niet opgelet; als hij niest, wordt niemand het gewaar, als hij iets koopen wil, vraagt men het geld vooruit, en als hij schulden heeft, wordt hij voor een schurk aangezien.

Het geld is bij de sterfelingen het hoogste goed, zonder dit metaal is het onmogelijk te schitteren. Een man met rijks-

daalders wordt als een afgod bewierookt, en hij heeft geen ander levensdoel, dan na zijn dood de naam te hebben dat hij veel geld heeft nagelaten. Op de wereld kan hij al wat hij wil, want ieder is begeerig iets van hem af te troggelen; al zijn woorden worden met bewondering aanhoord en al zijn redeneeringen met een diep hoofdbuigen beâamt. De vlikvlooierij streelt hem, en de gierigheid vermeerdert het getal zijner vrienden. Indien hij een domoor, een lomperd, een schoft is, men merkt het niet en als hij een scheel oog of een bult heeft, niemand kan het zien, want het goud, waardoor hij blinkt, verblindt aller oogen. Is hij van lage afkomst, niemand herinnert zich wat zijn vader geweest is, en draagt hij de naam zijner moeder, omdat zijn vader onbekend is, dan zijn er toch eerlijke lieden genoeg te vinden, die bereid zijn er op te zweren, dat zij op de bruiloft van zijn ouders geweest zijn. Is hij soldaat, hij kan de roemrijkste veldtochten achter de kachel maken, de kooplieden meenen dat hij de flinkste heer van de heele stad is, en de huichelaars zullen in het openbaar verklaren, dat hij een volmaakt eerlijk man en een goed christen is. Als hij niest, zijn alle omstanders bevreesd dat het van eene verkoudheid komt en roepen als uit één mond: „God zegen u." Heeft hij kiespijn, dan willen de vrouwen nooit toestaan, dat hij de kies laat trekken, uit vrees dat zijn mooie bakkes mocht beschadigd worden; heeft hij het op de hik, dan vreezen de oude wijven voor zijn leven.

Men hoort dikwijls zeggen: gelukkig degene die van niemand afhangt. Maar waar is zoo iemand te vinden? Want de maatschappij is zoo van aard, dat er geen staat geheel onafhankelijk is, van de scepter tot aan de bedelstaf toe. De grootheid der vorsten hangt af van de gehoorzaamheid der onderdanen; de welvaart of achteruitgang der laatsten is het gevolg van de bekwaamheid der eersten. Zoo hangt de groote *van de kleine* af en de kleine van de groote, de knecht van

de meester en de meester van de knecht, de vrouw van de man, en dikwijls ook de man van zijn vrouw, de gierigaard van de duivel en het geld, de trotsche van zijn dwaasheid, de pronker van zijn kleeren, het schijngeluk der wereld van de inbeelding der menschen, de verteering van de inkomsten, van de inkomsten het werk der ambachtslieden; de scheepvaart van de wind, de waarachtige rust van een goed geweten en een leven zonder knaging. De elementen zelve zijn van elkaar afhankelijk en zouden niet kunnen bestaan zonder de hulp die zij elkander verleenen. De dieren hangen van de aarde af waarvan zij hun voedsel krijgen, de aarde hangt van het goede weer af, want zonder dat kan zij geen goede vruchten voortbrengen; de regen hangt af van de wolken en de wolken weer van de dampen der aarde, en dat alles ten laatste van Gods bestuur. God alleen is geheel onafhankelijk, Hij die alles geschapen heeft; en hieruit moeten wij onze onvolmaaktheid bekennen en inzien dat er niets volmaakt is behalve het ééne Wezen, dat alleen ook onze aanbidding en eerbied verdient.

Indien de menschen verstandig waren zouden ze niet naar grootheid haken, en vooral niet om over anderen te heerschen. Want het schijnt dat zij van hun geboorte af reeds tot hoogmoed overhellen, die geboren zijn om anderen te besturen. Hun oogen zien niets dan grootheid en pracht, de onderwerping van degenen die hen dienen, de glans der fortuin, de bedorvenheid van de natuur die hen verleidt, alles boezemt hun ijdelheid in, zelfs eer zij de ouderdom bereiken die te smaken. Met hen groeit de kuiperij en onderdanigheid op, men bewimpelt hun fouten, vergroot hun deugden, maakt zich zelfs er eer uit hun gebreken na te volgen, aanhoort hen alleen om hen trotsch te maken, spreekt hen niet aan dan om hen te verheffen. Als zij een vonkje deugd hebben, wordt dit verstikt door de wierook die men gedurig offert. Aldus zoeken

alle menschen eer en rijkdom alsof het hun eeuwige zaligheid was, het is de stelling der wereld alles hoog te achten wat de hartstochten vleit, maar volgens het Evangelie is er niets zoo ootmoedig als de ware grootheid. Christus heeft de grooten niet gevleid en gesold, als Hij predikte, was het voor het volk, waaraan hij de geheimen zijner goddelijke leer ontdekte, en Hij bedankte zijn Vader, dat aan de grooten en machtigen verborgen en aan de kleinen geopenbaard te hebben. Spreekt de H. Paulus, door den H. Geest verlicht, niet deze verschrikkelijke woorden uit: „Dat God voor den hemel niet vele machtigen verkoren heeft, noch wijzen naar het vleesch ?" en dit om te doen zien, dat er niets zoo gevaarlijk is als een verheven staat, waar de hartstochten zoo sterk zijn, de plichten zoo moeilijk te volbrengen en de hinderpalen zoo bezwaarlijk uit den weg te ruimen.

Toen ons gezegende Heiland aan het kruis genageld was, hebben de goddelooze Schriftgeleerden en pharizeën Hem nog bespot en uitgelachen: „is hij een koning, dat hij dan van het kruis afkome." Mat. 27. O booze en lasterlijke tongen; want dat koningen het kruis bemind hebben, heeft men gezien in de H. Lodewijk de negende van Frankrijk, de H. Eduard koning van Engeland, de H. Wilhelmus koning van Schotland, de H. Ericus koning van Zweden, de H. Canistus Koning van Denemarken, de H. Olaus koning van Spanje en vooral in de H. Wenceslaüs koning van Bohemen, die niets zoozeer beminde als het kruis, niets meer wenschte dan Christus en zijn geloof te belijden. De H. Wenceslaüs wordt in geheel Bohemen zeer hoog geprezen, gelijk voorheen de stam van Juda Judith loofde, nadat deze de zegepraal op Holoferns had behaald; toen was hun lied: „Tu gloria Jerusalem, tu laetitia Israël," gij glorie van Jerusalem, gij vreugde van Israël." Zoo zingt ook geheel Bohemen:

O Wenceslaüs, patroon
Van het Bohemenland,
Behoed uw dankbaar volk,
Bewaar uw dierbaar pand.

Op den geboortedag van koning Herodes danste zijn lichte, losse dochter zoo schoon, dat de koning haar de helft van zijn koninkrijk aanbood, maar zij koos het hoofd van Joannes de Dooper. Toen Christus de Heer op zekeren tijd in den tempel te Jerusalem kooplui zag venten en schacheren, werd hij rechtmatig daarover vertoornd, wierp de tafels en wisselbanken dezer smouzen omver en verweet hun hun gedrag, zeggende: „Mijn huis is een huis des gebeds, maar gij hebt er een roovershol van gemaakt."

Juist omgekeerd heeft God op zekere plaats thans Mariabron geheeten van een moordenaarshol een tempel gemaakt. Want zooals men in zeer oude geschriften zien kan, is deze plaats vroeger niets anders dan een wildernis geweest, waar de reizigers dikwijls vermoord en afgezet werden, zoodat het daar de naam droeg van „Moordenaarshol." Maar zooals een chemist uit vergiftige slangen het beste theriac maakt, zoo heeft ook God deze gevaarlijke plaats in een heilig oord veranderd, zooals paus Celestinus V schrijf. Er was, zoo verhaalt hij, ergens in Italië een bisschop die groote devotie had tot de moeder Gods en het voornemen had gemaakt een kerk ter harer eer te laten bouwen. Intusschen werd hij gevaarlijk ziek, de doctoren gaven hem op. Hij liet nu door eenige vromen menschen een bedevaart naar Lorette doen en gaf het derde deel zijner goederen aan de armen. Toen de pelgrims in de kerk van Lorette hun gebed verrichtten, werd hij op hetzelfde oogenblik geheel hersteld, en liet nu aanstonds volgens zijn belofte de kerk bouwen en wel op de plaats die vroeger om de struikrovers onveilig was en aan velen het leven had gekost. Zoo is dan die plek, waar velen

hun ongeluk beloopen hadden een bron gevonden, waar velen hun tijdelijk en eeuwig geluk gekregen hebben. Bij de bron van Jacob kregen de schapen vlekken maar bij de Mariabron wordt men de vlekken kwijt, de vlekken namenlijk van het geweten en krijgt men de genade terug. Bij de bron buiten Samarie heeft onze Heiland maar één zondares bekeerd, maar bij de Mariabron vele duizenden. Heilzaam was het bad te Jerusalem; want zoodra de Engel kwam en het water beroerde, werd degene die er het eerst in ging frisch en gezond, welke ziekte hij ook had. Dat water was genezend, maar ook het water van de Mariabron; het register waarin degene die genezen zijn opgeschreven staan, bewijst dit.

In het vierde boek der Koningen cap. 20 leest men dat koning Ezechias, deerlijk ziek zijnde, door de propheet Isaias de dood als onvermijdelijk werd aangekondigd. Zoodra Ezechias dit hoorde „convertit faciem suam ad parietem" „keerde hij zijn aangezicht naar de muur", weende bitter en riep God aan om genade, welk gebed door God verhoord werd zoodat des konings leven met vijftien jaren verlengd werd. Nu komt de vraag waarom heeft de koning zich naar den muur gekeerd? Oleaster zegt, dat deze muur een kerkmuur was, want de tempel grensde aan het paleis des konings; deze heeft dus zijn toevlucht tot de tempel genomen en genade verworven.

Ik zou te veel te doen hebben, als ik allen moest aanhalen, die in hun nood hun toevlucht tot de kerk genomen en daardoor genade verkregen hebben, ik zou veel geloofswaardige getuigenissen kunnen bijbrengen van menschen, die aan langdurende ziekten geleden hebben en genezen zijn door het gebed.

De doctoren hebben hun verstand al lang er mee gekweld en verschillende meeningen er over uitgebracht, wat toch wel de oorzaak der vallende ziekte mag zijn. Maar wat de doc*toren niet* vermogen, namelijk iemand van die ziekte totaal

te genezen, dat heeft de hemelsche doctores Maria bij haar bron gedaan; want in 1692 den 31 Augustus is zekere Regina Christina Spin in voornoemde kerk van de vallende ziekte radicaal hersteld.

Toen onze Heer en Heiland op deze wereld voortwandelde vertoonde hij zich gelijk de lucht. De lucht nu heeft altijd geen vriendelijk gezicht, maar kijkt ook wel eens zuur en zwart. Hij heeft zich voorgedaan als een bij, die niet altijd honing maar somtijds ook een angel heeft.

Hij heeft zich laten zien als een rozeboom, die niet alleen bloemen maar ook doornen heeft.

De meeste tijd was Hij zachtzinnig en vriendelijk, doch somtijds ook wel eens scherp en toornig. In den tempel heeft Hij eens in verschrikkelijke woorden tegen de schriftgeleerden en pharizeën uitgevaren: „Vae vobis," „wee u, pharizeën, en dit „wee u" heeft Hij tot achtmaal toe herhaald. Den tempel uitgaande, wilden de discipelen Hem opmerkzaam maken op het prachtgebouw; zij wezen Hem op het kostbaar gewelf, de slanke en sierlijke zuilen, de rijke sieraden, het statige heilige der heilige enz. Maar mijn beste leerlingen waarom doet gij dat? Hij heeft immers deze prachtige tempel al gezien, toen Hij op zijn twaalfde jaar het volk daar onderwees. Maar Cajetanus geeft de ware oorzaak er van aan en zegt, dat de Apostelen toen ze hun Meester zoo vertoornd zagen, Hem op het schoone gebouw hebben gewezen, opdat hij daardoor weer zachtmoedig zou worden, want zij wisten dat Hij een bizonder welbehagen had in een prachtige kerk. Zeker is het, dat Christus het allerheiligste avondmaal, waarop Hij het heilig Sacrament des Altaars onder de gedaante van brood en wijn heeft ingesteld, niet op een onaanzienlijke plaats heeft gehouden, maar in een prachtige, met tapijten bedekte zaal, om daardoor aan te toonen dat een kerk, waar dit heilig geheim bewaard wordt, prachtig en netjes moet zijn.

De Kerk, op die plaats gesticht, heeft dikwijls geleden door de haat der Turken maar is toch telkens weer in haar vorige toestand hersteld door de milddadigheid van goede christenen.

Ten tijde dat de H. Maagd Maria door overlommering van den H. Geest Gods Zoon ontvangen had, ging zij haastig over het gebergte om haar nicht Elisabeth te bezoeken. Toen Joannes de stem hoorde van Maria, die de stem was van den menschgeworden God, heeft hij aanstonds op bovennatuurlijke wijze Christus herkend en in de schoot van Maria aanschouwd, opgesprongen in zijns moeders lichaam en uit eerbied de knieën voor hem gebogen. Dezelfde God nu bevindt zich nog heden in onze tabernakels. Hoe verklaart men zich dan de luiheid, de onbedachtzaamheid, de onverschilligheid van zoo-vele christenen, die nauwelijks de knieën buigen, terwijl toch de ezel van den H. Antonius van Padua voor dit aanbiddenswaardig geheim is neergevallen? Men kan het niet anders aanmerken als een luiheid en koelheid bij velen voor al wat heilig is. Ja men vind zelfs bij geestelijken deze onverschilligheid, daar zij hoogst onaandachtig voor het altaar staan, alsof hun dit geoorloofd was en de geloovigen alleen maar zich stichtelijk moesten gedragen. Hoevelen ziet men niet die de H. Mis met zooveel haast lezen alsof men met de zweep er achter stond? Men kan hen vragen waar hun geloof is?

De herders en de drie koningen zijn veel godvruchtiger geweest. Want toen zij van den Engel de blijde boodschap kregen, dat zij te Bethlehem in de stal den nieuwgeboren Heiland zouden vinden, in doekjes gewonden en liggende in een kribbe, hebben zij de stal ingetreden die aanstonds als een kerk geëerd, omdat daar de zoon Gods in zijn aangenomen menschelijke natuur woonde; zij zijn op hun knieën gevallen en hebben Christus aangebeden, want, zoo dachten zij, het betaamt *niet dat* wij door praten, slapen en andere dingen deze plaats

onteeren. De kerk moet men eeren, want het is een bedehuis. Wel is het goed overal te bidden, Susanna heeft in de tuin gebeden, Job op de mesthoop, de jongelingen te Babylon in de gloeiende oven, Daniël in de leeuwenkuil, Jonas in de walvisch, Judith op hare kamer, Abraham in het dal en Mozes op den berg; — maar het beste en verdienstelijkste is het in de kerk te bidden, want dat is eigenlijk het ware bedehuis, want de Engelen zijn daar in ontelbare menigte en dragen de gebeden der geloovigen op gouden schalen tot voor de troon van God. De kerk is een spreekhuis, maar niet alleen een spreekhuis, ook een redhuis, waar wij ons voor de eeuwige ondergang kunnen behoeden. Zij is veel meer dan de ark van Noë; daar gingen vele soorten van dieren in en kwamen na de zondvloed er weer uit, een varken ging er in, ook een varken kwam er weer uit, een ezel ging er in, er kwam ook een ezel weer uit, enz. Maar Gods huis heeft een geheel andere eigenschap; daar komt een raaf in en weer een duif er uit, een wolf gaat er in en er komt een lam weer uit. Dit geschiedt door een ware, oprechte biecht die men in de kerk spreekt, en daarom noem ik het een redhuis. Zeker is het dat oneerbiedigheid in de kerk niet ongestraft blijft.

Toen de Heer Jezus gevangen genomen en naar het hof van Caïphas de hoogepriester gevoerd was, deed deze Hem vele vragen over zijn leven. Maar Christus' antwoord stond den dienaar Malchus niet aan en daarom gaf hij Hem een kaakslag. O goddelooze ondankbaarheid! Daar was toen al voor één van Adam 's schulden door den Godmensch voldaan, want op een leugen past een kaakslag en Adam had in het paradijs brutaal gelogen. Deze harde slag is nochtans ongewroken gebleven. En toch werd koning Jeroboam door God gestraft, toen hij in de tempel te Bethel tegen den propheet de hand uitstak om den *man Gods* vast te houden, want

zijn hand bleef stijf staan. Waarom nu bleef Malchus' hand ongedeerd, waarmede hij God zelven zoo bloedig hoonde, terwijl Jeroboam terstond gestraft werd? Dit kwam omdat deze laatste zijn hand in den tempel uitstrekte, want niets kan God minder lijden dan als men Hem in de kerk beleedigt.

Welaan gij heilig, bevallig godshuis Mariabron. Wees mij gegroet, gij zijt gelijk de bron te Nahor, waaruit niet alleen Eleëzer maar ook zijne kameelen water hebben gedronken, daar bij u niet alleen de vromen maar ook de zondaren groote weldaden verkrijgen. Gegroet zijt gij,. Mariabron, gij zijt vol genade; daarom bezoeken u zoovele behoeftigen, die dan ook zelden ongetroost heengaan. De Heer is met u, daar Hij is niets weigert gezegend zijt zij, genadevol, schatrijk; en gezegend is de vrucht uws heilig lichaams Jezus; die vrucht dat brood der Engelen dat ons heilig maakt nu en in de eeuwigheid. Amen.

DE OUDE POT.

Geen nieuwe pot, Mevrouw, door meid of knecht gebroken,
Noch Macbet's heksenpot, waar zij hun drank in koken,
Noch Vondel's rommelpot, gespeld voor 't hanekot —
Maar 't roep u allen toe: „de wereld is een pot".

Die de wereld een zee noemt, geeft haar de rechte naam. De zee heeft vele gevaarlijken klippen en zandbanken; zoo ook de wereld, waar velen tegen een harde klip stooten zoodat hun heele geluk in duigen valt. In de zee vreten de groote visschen de kleinen op, zoo gaat het in de wereld ook; de grooten willen vaak de kleinen opslokken.

Die de wereld een gelukshaven noemt, geeft haar de rechte naam. Want uit een gelukshaven haalt deze een gouden schaal, en een ander een slechte fluit. Op gelijke wijs is het ook in de wereld gesteld; menigeen heeft wel een heel mooi briefje, maar daar staat nul, nul op.

Die de wereld een tuin noemt, geeft haar de ware naam, want gelijk in een tuin bloemen en onkruid onder elkander groeiën, zoo zijn ook in de wereld goeden en slechten vermengd.

Die de wereld een gekkenhuis noemt, heeft gelijk; want de wijze Man zegt: „Stultorum infinitus numerus" „de gekken zijn er in onnoembare menigte."

Maar hoe zal *ik* de wereld noemen? Holla, wereld, ik vraag je, wat naam zal ik je geven? Antwoord mij in de echo van het woord *holla; olla* roept de echo. Nu dat woord beteekent in het latijn een pot. Is de wereld dan een aarden pot? Ja, ja, en in deze pot is een rare apotheek. Als dat zoo is, dan kan ik niet beter doen, als de vrouwen na te volgen, die als zij naar de markt gaan om keukengoed en anders wat te koopen, altijd een bizondere voorzichtigheid in acht nemen. Als ze namelijk hier en daar schoone potten zien staan, glad, rood, geschilderd, dan loopen zij er op aan en tikken er op om te hooren of er ook een scheur in is; geeft de pot namelijk een doffe klank, dan zeggen zij: „deze pot is lek"; geeft zij echter een heldere klank, dan heet het: „deze is goed." Daar God dus bij de schepping der wereld voor een pottebakker kan doorgaan, zoo geloof ik, dat Hij alles in orde heeft gemaakt, maar omdat Adam door die pot een harde appel heeft laten vallen, twijfel ik of zij nog wel in haar oorspronkelijke toestand is. Wereld, wat ben je? Holla! — olla .... op mijn woord, een pot. Voorwaar een kort woord, dit bekent Benedictus ook en daarom zegt hij: „ik heb deze pot niets geteld, maar lekker uitgelachen." Ook Hieronimus, Bernardus, Franciscus, Onuphricus en vele anderen hebben deze gekleurde pot een schop gegeven.

Een Spanjaard ging eens zeer langzaam, met afgemeten treden en gewone trotschheid over ijs, dat hier en daar gebarsten was. Hij viel er door en bezeerde zich zoo, dat de hersenpan bijna in gruizelementen was. Men liet een barbier halen, die alle moeite deed om te zien of de hersenpan ook beschadigd was; nadat hij langen tijd gezocht had, vroeg een gek, die toevallig naast hem stond: „Signore! Signore! wat zoekt gij?" De barbier zeide: „de hersenen." „Ei, jij gek," sprak de andere, „deze heeft geen hersenen, want had hij *die, dan zou* hij gezien hebben, dat het ijs geheel gebarsten

was." Degenen, die zich van de wereld laten bedriegen, hebben ook geen hersenen.

Ik zou wel eens willen weten, waarom onze lieve Heer alleen maar visschers tot Apostelen heeft uitverkoren. Hij zou toch onder andere ambachtslieden, kooplui, winkeliers ook wel eerlijke lui gevonden hebben. Waarom geen bakkers? Het zou hun wel gestaan hebben, het brood Gods als de ware spijs der zielen voor te dienen. Waarom geen slotemakers, die voor de domme menschen den hemel konden opensluiten? Waarom geen timmerlieden, die een ladder hadden kunnen maken om naar den hemel te klimmen? Waarom geen metselaars? dezen hadden het hemelsch Jerusalem op aarde kunnen bouwen. Waarom geen boeren? zij konden best de weg naar den hemel geslecht hebben. Waarom eindelijk geen kooplui en advokaten? Het zou zeer goed gepast hebben, dat de eersten de handel, de laatsten de waarheid en het recht verdedigd hadden. Waarom visschers? En nog ten tijde dat zij Apostelen waren, noemde Christus hen visschers, zielenvisschers, want de menschen stelt Hij voor als visschen. Behalve andere redenen vind ik ook deze: omdat de mensch zich zelven moet aanzien als een visch. Er is op de wereld geen dier, dat zoo'n ongestadig leven heeft als een visch, want komt hij maar even uit het water, aanstonds kwijnt en verbleekt hij. Daarom heeft Christus niets als visschers tot Apostelen gekozen, en de menschen als visschen aangezien, opdat wij de onstandvastigheid van het leven zouden erkennen.

Nadat God de koning Ezechias de dood had aangezegd, werd deze zeer droefgeestig, wendde zijn aangezicht naar de muur en weende. Reg. 4 : 20. Waarom keerde hij zijn gelaat naar de muur? Omdat er vele edelieden bij hem waren, voor wie hij zich zeker schaamde, als zij hem om de dood zouden zien weenen, daar hij door velen voor een wijze vorst gehouden werd. Zijn dienaars zouden gezegd hebben: foei,

is het geen schande dat hij zoo bang voor de dood is? Hij heeft immers al lang geweten dat hij sterven moet, dat het leven onzeker en de dood zeker is. Als een vrouw verlost wordt en een zoon baart, zegt Christus in het Heilig Evangelie, dan is zij verheugd, maar niet alleen zij, doch ook andere vrouwen. Peet en peettante, vrienden en buren worden op kraamvisite verzocht en als dan de tafel maar van banket, taartjes en bitterkoekjes goed voorzien is en het Schiedammer vocht of andere drank hen naar het hoofd begint te stijgen dan weren ze de tong. Dan zegt de een, dit jongentje zal een doctor worden als Bartoldus en Baldus, misschien een groot generaal als Alexander, misschien een schilder als Michel Angelo, misschien een deftig koopman of advocaat, misschien een geestelijke, wie weet of hij niet Burgemeester wordt? Wie kan zeggen of hij misschien niet met mijn dochter trouwt? Misschien zal hij tapper worden als zijn vader. Misschien... misschien zal hij sterven. Ja dat is zeker, wij allen zullen sterven en in de aarde vallen als water. Voor de dood is geen middel, waar en wanneer we sterven is onzeker. Daarom vertrouw niet op het menschelijk leven dat gestadig alleen in de ongestadigheid is.

Pius de derde meende lang als Paus te zullen leven maar stierf 23 dagen na zijn kroning. Damasus meende lang paus te zullen zijn, maar stapte op na 23 dagen geregeerd te hebben. Stephanus hoopte lang te leven, maar zag het tegendeel, want hij leefde nog vier dagen na zijn keuze. De dood ontziet groot noch klein, en niemand moet zich op jeugd en gezondheid verlaten. Gelijk God door zijn adem de ziel in Adam's lichaam gestort heeft, zoo kan de adem des dood den mensch het leven benemen.

Ik klop eens op een andere kant van de pot. Ook al gescheurd? Toen Christus veertig dagen gevast had, kwam de *satan bij* Hem en bracht Hem een steen om die in brood te

veranderen. Ei jij lompe duivel, als je Christus wilt bekoren moet je Hem iets goeds presenteeren maar geen steen. Het is te verwonderen dat de satan Christus bekoorde, nadat hij nog kort te voren gezien had, dat de Heiland zich zoozeer vernederde door zich in tegenwoordigheid van al het volk door Joannes den Dooper als een zondaar te laten doopen. Nochtans bekoorde hij Christus driemaal, waarom? Omdat, zegt de H. Leo Serm. 4, de satan meende dat Christus een gewoon mensch was en daarom ook verandelijk. Dus is de mensch dan veranderlijk? Ja zeker; heden vriend, morgen vijand; van daag streelt en vleit hij, morgen wenscht hij u alle ongelukken te gelijk toe, nu kust hij u en wil u wel uit pure liefde opeten, morgen keert hij u den rug toe en scheldt u voor al wat leelijk is. Alle vriendschap der wereld is ongestadig, vooral die het meeste glinstert, want zij heeft veel weg van rot hout, wat wel glans geeft, maar van binnen vol wormen is.

Maria Stuart was koningin van Schotland en werd uiterlijk zoozeer door Elisabeth koningin van Engeland bemind, dat deze haar een kostbare diamant present deed, die in het midden een hart verbeeldde, dit was een teeken van liefde en vriendschap. Maar o onstandvastigheid der menschelijke trouw! Hoe spoedig verbrak deze valsche en liefderijke Elizabeth haar vriendschap en toonde, dat hare beloften geveinsd geweest waren, want ze liet Maria Stuart in de gevangenis sluiten en eindelijk op het schavot onthoofden.

De vrouw van Job had haren man zoo lief, dat ze hem niet anders noemde, als haar schat, haar lieveling. Al hare gedachten waren op Job gericht, bleef hij maar een paar uren te lang uit, dan begon zij te huilen, en dit deed zij uit liefde tot haren man. Dat was een goede vrouw, een lieve vrouw, een beleefde vrouw, een vrouw boven duizend. Maar wacht eens even, deze *liefde zal* gauw hinken en stinken.

Toen Job van goederen en geld beroofd werd, ging zijn vrouw hem op de mesthoop bezoeken, zag hem vol wonden en zweeren, spuwt hem in het gezicht en zegt: „Benedic Deo et morere" „zegen uw God en sterf." Ik wil wel gelooven, dat dit wijf daarom zoo sprak, omdat zij spoedig een ander man hoopte te krijgen. Zoo doen meer vrouwtjes, zij kunnen hunne mannen streelen en vleien, maar meenen het niet, en velen zien liever manlief in het graf als in het leven zonder geld en goed.

Een wonderlijke droom heeft koning Nabuchodonosor gehad. Hij droomde namelijk, dat hij een almachtige groote boom zag die met de top tot aan de hemel reikte, en waaraan de alleredelste vruchten hingen, en de vogels des hemels aten daar van. Daarom kwam er een stem van den hemel die sprak, dat men deze boom moest omkappen, de vogels vlogen toen aanstonds weg en verlieten de boom. Deze boom nu beteekende den koning zelven, die in macht zoo hoog gestegen was, maar toen hij van God afweek, zijn hem ook alle hofvogels afgevallen en van hem weggegaan. Ook alle rijke menschen worden door die boom voorgesteld; zoo lang ze goed verteeren loopen de klaploopers om hen heen en geven zich voor hun getrouwste vrienden uit, maar als het smullen ophoudt en de beurs leeg wordt, dan moet de boom maar vallen, dan vliegen alle vogels weg, de vleivogels, de zuipvogels, de vreetvogels enz. En dan eerst ziet men de vriendschap der menschen. Iemand, die eens de vriendschap op de proef wilde stellen van een ander die zich voor zijn beste vriend uit gaf, slachtte een kalf, deed het in een zak, die goed van bloed doortrokken was, en draagt die bij avond in huis van zijn zoogenaamde vriend. „Ach," zoo zucht hij, „allerbeste vriend, ik heb een groot ongeluk begaan, mijn broeder heb ik in drift *omgebracht* en weet hem nergens te verbergen dan bij u, *daarom* verzoek ik u deze zak onder de grond te willen ver-

stoppen." „De droes," zèi de ander, „ik moest wel gek wezen als ik dat deed, ik zou voor jou mijn leven wagen?" Daarop neemt de eerste de zak op en spreekt: „schurk, daar je loopt, je bent een vriend in vreugde, maar niet in nood"

Nu klop ik nog eens op een ander kant en zie hoe de wereld naar eer zoekt. De Evangelist Marcus verhaalt, dat de discipelen van Christus eens onder elkander streden wie van hen wel de grootste zou zijn. Dat waren nu heilige menschen, Apostelen, die God steeds bij zich hadden en nog maar arme visschers waren, en toch streden zij onder elkander wie de voornaamste onder hen was, wat Christus zeer mishaagd heeft. Het is nu niet meer te verwonderen, dat Julius Caesar heerschzuchtig genoeg was om eens in een kleine stad te zeggen: „Malo hic esse primus quam Romae secundus" hier wil ik liever de eerste zijn als te Rome de tweede. Ik verwonder mij er niet meer over, dat Hermenifrida, de vrouw van den koning van Denemarken eens deze poets gespeeld heeft. Zij had de tafel maar half laten dekken, de koning vroeg waarom? omdat, zeide zij, hij het ander gedeelte maar zou dekken met de goederen van de koning van Frankrijk, aan wie hij zijn half koninkrijk zoo bespottelijk afgestaan had. Zij heeft hem dan ook zoolang opgestookt, dat de koning aan Frankrijk de oorlog verklaarde om zijn half rijk terug te krijgen, wat hem echter niet gelukt is.

Maar wat is eer en grootheid? Ongestadigheid. De groote Alexander, die machtige koning, die wereldmonarch, die geboren majesteit en groote god op aarde, kwam op het laatst zoover, dat de aarde, die geheel voor hem moest buigen, hem te klein werd. Maar hoelang heeft dat geduurd? Een korten tijd, want in de bloei zijner jaren werd hij vergiftigd, moest dertig dagen boven aarde staan, totdat hij eindelijk vier voet diep aarde kreeg, hij voor wien de wereld niet groot genoeg was. Keizer Valerius rijk, machtig, groot, werd door het volk met

algemeene bijval op de troon van Rome verheven. Hoe lang duurde het? Hij werd door Sapor, koning van Perzië, in een veldslag gevangen genomen en zoo gemeen door dezen vertrapt, dat hij hem altijd tot voetbank moest dienen als hij te paard steeg. Groot was Bellissarius, Justinianus een veldheer der Gothen, de schrik des aardbodems; maar hoe lang heeft hun grootheid geduurd? Na verloop van tijd zijn Bellissarius de oogen uitgestoken. O eer! Daarom zegt de H. Gregorius zeer terecht: „Profecto multa gloria in alto cernitur, sed nulla stabilitate solidatur," „men ziet wel eens waar de glorie in de hoogte stijgen, maar zij is op geen standvastigheid gebouwd." Daarom ook heeft Christus na zijne verrijzenis nog veertig dagen met zijn Apostelen over het rijk Gods gesproken. Waarom zoolang over dezelfde stof? Als nu eens een predikant veertig dagen lang over dezelfde stof predikte, dan zouden de menschen gauw aan het praten gaan en zeggen: kijk, die pater is wel een vroom manneke, maar van preken verstaat hij geen zier, hij zanikt. Nochtans heeft Christus veertig volle dagen over dezelfde zaak gepreekt, en Hij deed dat om zijn Apostelen van de wereld af te trekken en hun oog op den hemel te vestigen. God heeft het menschelijk hart heel wonderbaar gemaakt, namelijk boven heel breed, en beneden heel puntig om te toonen dat men op het aardsche weinig denken moet maar meest op het eeuwige. God heeft den mensch ook rechtop geschapen, met de oogen naar den Hemel, niet zooals de dieren naar den aarde gebogen; daarom schrijft de dichter Ovidius: „Het redeloos dier ziet niets dan de aarde." Doch het menschelijk oog is naar hemel gewend, opdat hij ijverig naar het vaderland mocht opzien.

Wat is de Wereld? Een linzensoep van Ezau; wat is de hemel? een eeuwig avondmaal. Wat is de wereld? een lonk uit Lea's oogen; wat is de hemel? een engelschoone Rachel. *Wat is de* wereld? Een Egypte vol duisternis; wat is de

hemel? een land dat altijd van melk en honing overvloeit. Wat is de wereld? een ezelkinnebak van Samson; wat is de hemel? een zilveren beker van Joseph. Wat is de wereld? een dienstmaagd Agar; wat is de hemel? een eeuwige bruid des Heeren. Wat is de wereld? de schoot van de valsche Delila; wat is de hemel? een eeuwige schoot van Abraham.

Daarom: *sursum corda*, omhoog met het hart! Weg met het vergankelijke, naar boven tot het eeuwige. Jacob heeft zeven jaren gediend om Rachel; maar kreeg haar niet, doch de leelijke, Lea, en daarna heeft hij nog zeven jaren moeten dienen om Rachel te krijgen. Zoolang dienen om een vrouw? Foei, gij onstandvastige, dwaze wereld, wij willen duizendmaal liever om den hemel dienen. Geef ons, o groote God, deze schoone Rachel; geef ons uwe genade, ontvonk ons hart van begeerte naar u, opdat wij deze nietige wereld mogen verachten en slechts den hemel zoeken, waaraan wij allen hopen deelachtig te zullen worden. Amen.

DE ZELDZAME LEEUWERIKKENVANGST.

'tIs heden mijn verlangen
Een leeuwerik te vangen.

De edele jacht en het ruime veld is voor groote monarchen het aangenaamste tijdverdrijf en een zoete verkwikking onder de regeeringslast. Zeno heeft door het jagen de kroon van Armenië verworven; Cyrus heeft zijn dapperheid door de jacht bewezen. Volgens het natuurrecht is de jacht aan iedereen geoorloofd, omdat God de dieren, die geen bepaalden eigenaar hebben, aan het gebruik van alle menschen heeft overgelaten. Nochtans is dit recht binnen billijke grenzen bepaald, zoodat niemand zonder jachtakte daarvan gebruik mag maken. Vooral is evenwel het jagen een oefening en uitspanning der grooten en vorsten, die daardoor tijdverdrijf en afleiding hebben. Maar och! hoe dikwijls wordt de jacht voor dezen een middel tot uitzuiging, verdrukking en uitmergeling hunner onderdanen, vooral bij de duitsche vorsten in vroeger dagen, die de heidenen niet veel toegaven in wreedheid, omdat zij geheele kudden van herten, reeën en wilde varkens de akkers der arme boeren lieten vertrappen en vernielen, welke laatsten verplicht waren dag en nacht die dieren af te keeren, wilden ze niet geheel tot de bedelstaf vervallen. Werd een algemeene jacht gehouden, *dan waren* die arme duivels verplicht jachtgeld en paarden te

leveren waardoor zij doodarm werden, daar op zulke jachten niets ontzien werd en de hoop van de landman te gronde ging. Zulk jagen is bij God niet te verantwoorden. De H. Hieronimus heeft alle standen en ambachten onderzocht en bij allen een heilige gevonden, maar hij bekent, dat hij geen heilige jager heeft ontmoet. Barnabas, hertog van Milaan, had twee duizend honden die in alle dorpen door de boeren moesten worden onderhouden. Dezelfde schoelje liet eens een geheele huishouding ophangen omdat zij een wild varken gedood hadden; maar God heeft hem zoo vreeselijk gestraft, dat hij in een kerker van honger is gestorven en zijn zeven zonen een aalmoes gevraagd hebben.

Op vele plaatsen en dorpen in Duitschland hoort men vreeslijk kermen, huilen en tieren, waaruit men kan opmaken, dat de tyrannen, die hun jachtrecht voor zoo heilig houden, niet beter zijn dan de dieren, die zij vervolgen.

Nu vraag ik of het jagen zonde is, omdat men in de schriftuur maar van twee jagers leest, Esau en Nimrod, die geen van beiden veel deugden? Ik antwoord, dat het voor leeken geen zonde is, maar voor geestelijken wel. Daarom is op het concilie van Aurelianus besloten, dat een bisschop die met honden op de jacht gaat, vier maanden in zijn geestelijke bediening is geschorst, een gewoon priester twee maanden en een diaken afgezet. Baronius schrijft, dat daar in Frankrijk sommige bisschoppen met den koning op de jacht gingen, door het concilie van Macedon besloten is, dat zij in hunne huizen geen jachthonden houden mogen maar wel vrome bedelaars onderhouden. Daar betaamt ook veel beter de zang der psalmen als het geblaf van honden. Nochtans staat Medina Panormitanus de geestelijken de kleine jacht toe, zooals in vinken, leeuwerikken en andere vogels, maar zonder veel bombarie en hondengeblaf.

Daar dit dus den monniken geoorloofd is, mogen zij zich

er mede bezighouden en in hun ledige tijd leeuwerikken vangen. Een leeuwerik heeft in het latijn den naam van *alauda lofvogel*, omdat zij zich des morgens met het krieken van den dag naar de dageraad wendt, met uitgestrekte vleugels kruisgewijs naar boven vliegt, haar keeltje open doet en God aldus prijst. Deze leeuwerikjes vang ik niet, want het gaat mij evenals de H. Franciscus, die geen vogels liever mocht lijden als dezen, zoodat hij bekend heeft, dat als hij koning was, hij een bevelschrift zou uitzenden waarin verboden werd leeuwerikken te vangen. Ik vervolg heel andere leeuwerikken, namelijk des duivels leeuwerikken, dat zijn de streelvogels, en opdat ieder wete, groot en klein, geestelijk en leek, rijk en arm, oud en jong wie die duivels-leeuwerikken of lokvogels zijn, zoo zeg ik, dat het niet anders zijn dan de vlikvlooiërs. Deze lokvogels zijn het, die prijzen en loven, en door hun vleierij de grootste schade veroorzaken. Nu dezen wil ik niet alleen vervolgen maar ook vangen.

Adulator is in het latijn een *vleiër*, als men in dat woord de *d* en de *e* verplaatst dan is het *laudator lofzanger*, daarom zegt de engelachtige leeraar, een vleier is iemand die een ander in zijn gezicht prijst, om maar bij hem in de gunst te blijven. Toen onze Heiland het laatste avondmaal hield met zijne discipelen, waar Hij het beste gegeven had wat Hij bezat, want meer dan zichzelven kon Hij niet geven, toen liet Hij hun merken dat er een onder hen was die Hem verraden zou, waarop de eene leerling den ander nu aanzag. De H. Augustinus zegt dat ieder erg had op Petrus; ja dacht Mattheus bij zich zelven, het is die ouwe, die kaalkop; het is geen ander als Simon, zei Joannes, ik wed, zei Jacobus, Petrus zal de schelm spelen; in één woord allen kregen ergwaan op Petrus. Hij was het, die dit onschuldig Lam ter slachtbank zou voeren, hij was het, die deze hemelsche wijndruif onder de *pers brengen*, hij was het die deze boom des levens zal schud-

den, ja, ja, Petrus is het. Maar lieve Apostelen, waarom verdenkt gij Petrus? Gij moet daar redenen voor hebben, waarom Petrus en geen ander? Ziet eens op Joannes, die is jong en zal zich gemakkelijk laten bepraten, misschien is hij het; Mattheus is tollenaar geweest, dat is een slimme gast, die weergaas goed partij weet te trekken van alles en zijn beurs te vullen, misschien is hij het. Kijk Judas dan eens aan, dat zal de man wezen; je kunt het merken aan zijn hebzucht. Daarenboven was hij de beursdrager, en zelden vindt men maar zulke lui, die niet gehangen moeten worden. Zoo een is Judas. Maar niemand heeft op hem gedacht, allen hielden Petrus er voor. Augustinus zegt waarom; want de Apostelen dachten bij zich zelven, deze is het die onzen Meester zoo dikwijls gevleid heeft; deze is het, die Hem alles en nog wat beloofd heeft; dat hij Christus wilde verdedigen dat noch dood, noch leven, noch stokslagen, noch geeseling, noch hangen, noch gevangenis, noch galg, noch ongelukken hem zijn Meester ongetrouw zou maken; moed genoeg! Ha! dachten ze, niemand heeft Christus zoo in het aangezicht gevleid als Petrus. De droes! hij is de verrader. Hun achterdocht, zegt Augustinus, was ook niet ongegrond, en daarom heeft Christus, die hunne gedachten wel zag, hen daarover niet bestraft. Hun vermoeden was billijk, ofschoon Petrus niettemin onschuldig was, maar gewoonlijk is 't waar: „blanditor et proditor idem sunt" „een vleier en een verrader zijn bijna hetzelfde."

Ofschoon hij u in uwe tegenwoordigheid vleit, gaat het hem toch niet van het hart, zijn hart en tong zijn verder van elkander als een schaapstal en een wolvenhok, zijn woorden zijn zoo dicht bij elkander als Texel en Batavia, zijn tong is glad als een aal, in 't beloven is hij een heer van Zonneveld, maar in zijn doen een heer van Droefwinkel. Hij prijst u wel, maar bemint *u* niet, alleen *het uwe*, hij kittelt u door zijn vleierij om tot zijn eigen doel te komen. Daarom ook,

zegt Alcuinus, is vleierij zonde, omdat men daarom zijn naaste prijst om van hem maar iets af te stroopen.

Het is zeer te verwonderen waarom Mozes in Genesis al het geschapene verhaalt, behalve de Engelen, het vuur en de lucht, van deze drie zegt hij niets, daar moet zeker iets bizonders achter zitten. Mozes verhaalt hoe God de visschen schiep, en spreekt geen woord van de schepping der Engelen. Hij zegt hoe God de planten maakte, maar meldt niets van het vuur, zou dan een groote boon meer zijn als dit snelle element? Dat kan ik nooit gelooven. Mozes verhaalt hoe God de boomen gemaakt heeft en zegt niets van de lucht, zou dan zoo'n stijve boom meer zijn als de lucht? Mozes schrijft hoe God de dieren schiep, maar niets van de Engelen. Waar komt dat van daan? De oorzaak dezer drie dingen geven de heilige Vaders aan. Dat Mozes van de Engelen niet gesproken heeft, zegt Theodoretus, is daarom geschied, opdat de menschen als zij de natuur der Engelen kenden, hen niet als goden zouden aanbidden, want zijn zij zoo gek geweest om de dieren te aanbidden, ze zouden nog veel eerder dit de Engelen gedaan hebben. Dat Mozes van het vuur niet gesproken heeft, zegt de geleerde Rubertus, is omdat het vuur het zinnebeeld is der ondankbaarheid, want alle elementen geven iets tot dankbaarheid dat God het geschapen heeft, maar het vuur verteert slechts. Waarom Mozes ten derden niets over de lucht geschreven heeft, zegt de H. Gregorius, is omdat de lucht de aard van den vleier heeft, want de lucht is uit zich zelven noch koud, noch warm, noch licht, noch donker, maar zij schikt zich naar den hemel, is deze koud, zij ook, is de hemel warm, zij ook, de lucht schikt zich naar de landstreek, kom ik b. v. bij een mesthoop, dan krijg ik alle rare luchten in de neus. Talis est adulatorum conditio," zegt de H. Gregorius, dat is de aard der vleiers.

Zoo zijn dan de vleiers gelijk gezind als hun heer, dien zij

vleien? Ja zeker, de vleier en de heer zijn één pot nat. Is de heer tot vrijen genegen dan zal de vleier over niets anders spreken als over minnekozerij en vrijages, dan weet hij hier en daar een goede vrouw voor hem, of ginds een bruidje met nog meer duiten. Zegt meheer, de schoolvossen en de geestelijken bevallen mij niet, dan antwoordt aanstonds de vleier, het is zoo meheer, die papen zijn de rechte broeders ook niet: zie, ze hebben schouders als de pruisische uhlanen, eten en drinken is hun eenig werk, en overal doen ze in meê. Zegt de heer: het is zoo'n groot kwaad niet het zesde gebod te overtreden en God zal de overtreding ook niet zoo zwaar straffen; o zegt dan de vleier, haarkloverij, niets als paterverdichtsels de hemel is immers voor de ganzen niet gemaakt, men schildert de duivel veel zwarter uit als hij is; zegt de heer: vloeken en schelden is zoo'n groote zonde niet, „wat, zegt de vleier, honderd donders en bliksems meer of minder, die uit den mond vallen, het is soldatenmanier." Heeft mijnheer kwaad- of wraakzucht tegen iemand opgevat, de vleier zal hem daarin sterken en hem aanzetten het onrecht tot den dood toe te wreken. Men moet de vleiers mijden als de pest.

De lucht heeft nog een andere eigenschap. Als de schildwacht roept *werda*, dan hoor ik een echo. Wie brengt mij die stem? De philosophen zeggen, de lucht, want die draagt alle geluiden over, zoo is de vleier, wat hij hoort, ziet, bespeurt draagt hij zijn heer over, verandert, vergroot, verkleint het, maakt het nog doller (verdolt het, had ik haast gezegd), alles naar de smaak van meheer, dien hij eerst ter deeg bestudeerd heeft. Daarom zegt Bernardus: een vleier en een lasteraar zijn nauw verwant.

In Exod. cap. 23 heeft God de Heer een zeldzaam gebod gegeven: „si occurreris, zegt Hij, asino erranti inimici tui, reduc errantem" „als gij den ezel van uw vijand ontmoet,

die verdwaald is, breng hem terug." Wat God nu aan de Joden gelast heeft, dat heeft Hij nog veel meer aan de Christenen bevolen. Hierover zegt de H. Chrysostomus: gij mensch meent dat het geen gebod voor u is, als gij uw naaste ziet zondigen hem te vermanen, aanhoort God dan, Hij beveelt aan de Joden dat zij ook een afgedwaalde ezel moeten terugvoeren; moet gij dan niet veeleer een verdwaalde ziel op het rechte pad brengen? Ziet gij uw naaste zondigen zegt Christus, vermaan hem, help hem, preek hem voor, want dit zijt gij op uw geweten verplicht.

Ik heb bizonder respect voor degene, die Henricus IV, koning van Castilië zonder draaierij de waarheid zeide en hem aan eenige misslagen herinnerde. De koning liet dezen de tong uittrekken en die aan een openbare galg vastspijkeren, opdat ieder die kon zien. Maar God bewees door een wonder, hoe aangenaam deze tong Hem was, die ter wille der waarheid niet gevleid had, want men hoorde eene stem, die sprak: deze tong, aan deze galg vastgespijkerd, behoort aan God, het past niet, dat een waarheidlievende tong op deze plaats blijve.

Hier herinner ik mij een voorbeeld uit de Heilige schrift. Toen David zwaar gezondigd had, het negende gebod Gods overtreden, de groote plicht van naastenliefde vergeten, Urias gedood, en zijn vrouw onteerd had, kwam de propheet Nathan bij hem en sprak, ik heb uwe majesteit iets te zeggen; wat is dat? zeide David. Er was iemand, die een lammetje had, dat hij zoo lief had, dat hij het altijd bij zich moest hebben en dikwijls op zijn knieen liet rusten. Een ander kwam, stal het weg en slachtte het. Wat zegt gij van zoo iemand, Sire? zoowaar als God leeft, zegt David, die is de dood schuldig. Daarop spreekt Nathan: „Tu rex es ille vir" „gij, koning zijt die man"; gij zijt gewetenloos, goddeloos, eerloos genoeg geweest Urias' huisvrouw te verleiden; gij zijt het die deze *misdaad gedaan* hebt, daarom doe boetvaardigheid. Van u

getrouwe propheet Nathan, kan ieder leeren dat men niet vleien moet; gij biechtvaders vooral leert van deze propheet nooit te vleien, komt een aanzienlijk, een genadige, een gestreng heer, schuwt de waarheid niet, vleit nooit. Als Christus zijn Apostelen uitzond, gaf Hij hun bevel niemand te groeten. Waarom dit o Heer? De menschen zullen zeggen en vooral de hofnarren, wat zijn dit voor lompe schoften? Men zou er schoenzolen van kunnen maken. Zijn dat menschen die zoo lang op de school geweest zijn? Wat botteriken en loeders. Toch zegt Christus: gij moet niemand groeten, daar is niets aan gelegen, als gij zoo iets moet hooren. Groet maar niemand, opdat gij in uw goede werken niet gehinderd wordt, bij het werk der zielen moet men de praatjes der menschen niet achten, en wat de een of ander voor geeft van een strenge biechtvader ondervonden te hebben telt het niet.

Gij predikanten, die niets anders doet als vleien en stroopen en de waarheid bewimpelen, gij denkt zeker, dat Elias met den mantel in den hemel kon komen, maar het is zoo niet, want hij heeft de mantel moeten laten vallen. Degenen, die de zonden onder de dekmantel houden, komen in den hemel niet, ik zal het maar ronduit zeggen. Sedert vele jaren hebben wij geen geluk meer, onze voorspoed gaat den slakkengang, waar komt dat van daan? Wel wordt er veel gebeden, maar dit is niet genoeg, men moet de oorsprong van het kwaad zoeken en aldus het rechte middel vinden. De propheet Isaïas kwam eens in eene schoone landstreek, waar hij een prachtige stad vond, maar de menschen waren er slecht. Zegt het, zegt het, predikanten, vleidt niet, men moet de oorzaak genezen, waar al onze rampen van daan komen. Wat is het? Antwoordt met Salianus: het is het onrecht, het ongeloof, de pers, de school enz. Dezen zijn de oorzaak van al onze rampen. Dus moet men de oorzaak van het kwaad genezen,

niet alleen door de olie des gebeds, maar ook door de scherpe wijn van het doordringend woord Gods.

De vreeselijke, weergalooze verwoesting van Jerusalem, had haar oorsprong in de vlikvlooierij harer propheten, gelijk Jeremias in zijn klaagliederen uitroept: Uwe propheten hebben valsche visioenen gezien, en u uwe misdaden niet ontdekt, zij hadden u tot boetvaardigheid moeten bewegen, maar zij hebben u de waarheid niet gezegd, om u uit het land te verdrijven."

Dit kan gezegd worden van alle pluimstrijkende predikanten, die om hun vleierij de waarheid op zij zetten en zich alleen op mooie zinnen en sierlijke woorden toeleggen, om hun toehoorders hart er in te strelen, terwijl ze intusschen de waarheid verzwijgen alleen maar om prachtige gedachten voort te brengen.

Van zulk een predikant, die zich uit hoogmoed alleen maar op taal en stijl toelegde, wordt verhaald, dat hem op zekere keer volgens het gebruik op sommige plaatsen een briefje werd gegeven, dat hij verzocht werd op de predikstoel af te lezen. Hij leest het eerst voor zich zelven na: „er is een paard met toom en zadel verloren, die het vindt wordt verzocht het bij mij te brengen en hij zal goed beloond worden." Daarna sprak hij tot zich zelven, wat is dat voor een onding? zal ik mijn rijke stijl, mijn stadhuiswoorden, mijn sierlijke taal met deze lompe woorden bezoedelen? Dan moest ik niet te Leuven gestudeerd hebben. Hij kwam dan op de preekstoel en las aldus: Er is een moedig ros in volle monteering verloren, die het vindt en terug brengt zal een goede recompense hebben. Toen degene die het paard verloren had dit hoorde, begon hij luidkeels te klagen: Ach! ik arme drommel, nu krijg ik mijn paard zeker niet terug, want wie verstaat die woorden: *monteering* en *recompense?* Pater, ik verzoek u te zeggen: er is *een paard* verloren met zadel en toom, anders verstaat u niemand.

Maar wij zullen tot de vleiers terugkeeren. De H. Evangelist Lucas schrijft van de onbevlekte maagd Maria, dat de Aartsengel Gabriel door Gôd gezonden was naar eene maagd, die verloofd was met Joseph uit het huis van David en de naam der maagd was Maria. De Engel ging naar haar toe en sprak: Wees gegroet, Maria, gij zijt vol van genade; vrees niet want gij hebt genade bij God gevonden, ziet gij zult door den H. Geest overlommerd worden en een zoon baren, wiens naam Jesus zal zijn. Toen Maria dit hoorde, schrok zij. Ei, waarom zou iemand voor een Engel schrikken? Maria had wel meer met Engelen gesproken, de Engelen hebben haar opgepast en eten gebracht enz. Waarom verschrikt ze nu? Het is om die lofspraak en wonderschoone groet, want zij dacht: misschien is het een vleier, die mij zoo in het aangezicht prijst. Moet men dan voor de vleiers schrikken? Ja, want het gaat hun precies als de bijen, die honing in de mond dragen, maar van achteren een scherpe angel.

> Van voren zoet, van achteren scherp;
> Van voren hoezee! achter de rug foei!
> Dan koud, dan warm,
> Aan woorden rijk,
> Aan werken arm.

De vleiers hebben veel weg van de apothekerspotten, die van buiten een schoon opschrift dragen, b. v. Theriaca Venetiana, dat echter een misselijk mengsel is van hondendrek en menschenvet. Zij zijn gelijk aan de zeemeerminnen, die zoolang lieflijk zingen, totdat ze je te pakken krijgen en worgen.

De geleerde kerkvader Augustinus schrijft over geen zonde meer als over de vleierij, en noemt de vleiers onder anderen: bemiddelaars van de duivel, broeders van satan. God heeft eens den propheet Ezechiël gevraagd, of hij wel wist wie van

degenen, met wie hij zich ophield, de gevaarlijkste snaken waren? Daardoor heeft God hem gewaarschuwd om zich te wachten, want deze lieden waren zoo valsch, dat zij den propheet, zonder dat hij het gewaar werd, ter zijde zouden voeren, hem met steenen werpen en terstond heel vlug de handen weer in den zak steken opdat hij niet zien zou, wie het gedaan had. Het waren geen menschen, maar veeleer schorpioenen. De schorpioen komt vleiende er aan, maar steekt met de staart wat hij maar raken kan, hij bijt niet van voren, maar wondt van achteren. Zoo zijn alle boosaardige vleiers, die de goede menschen wel is waar niet in het aangezicht uitschelden, maar zoodra zij den rug toekeeren, gevaarlijk worden. Zij prijzen en verheffen hun naasten, als die er bij is, tot in de derde hemel, maar zijn ze weg, dan verachten en bekladden ze hem met al wat leelijk is. Zij beweenen zijn ongeluk met neus en oogen, maar van binnen springt hun hart van vreugde op; zij kussen en likken de hand, dien zij liever afgekapt wilden zien. Van voren is het: „UE. dienaar, mijnheer, hoe vaart u?" maar in zijn afwezigheid heet het: „die schelm, die ploert, die loeder." Van voren toont hij een vriendelijk gezicht, en van achteren de vuist.

Uitgeslapen en geraffineerde huichelaars en vleiers waren de pharizeën, die Jesus Christus met den mond boven mate prezen, maar in hun hart niets als duivelsche haat tegen Hem voedden. Zij zeiden eens tot Hem: „Meester, wij weten dat gij waarachtig zijt en de weg Gods naar waarheid leert, gij ontziet niemand en let niet op personen of stand, zeg ons nu eens: moeten wij den keizer schatting betalen, of niet?" Hoort, hoe mooi zingen deze lokvogels. Had Christus gezegd: men moet den keizer geen belasting betalen, dan hadden ze Hem als een volksverleider en oproermaker uitgekreten; maar Christus die hun list wel zag, stopte hun de mond; Hij vroeg een *cijnspenning*, ze toonden Hem een tienling, Hij vroeg: wiens

beeld is dit? zij antwoordden: van den keizer; dus geeft aan den keizer, wat den keizer toekomt, en aan God wat God toekomt.

Gij, o christenziel zijt ook een muntstuk. Beschouw u zelve en keer ernstig in uw hart, gij zult vinden dat uw lichaam van stof gemaakt is, maar om u kostbaarder te maken God zijn beeld in u gedrukt heeft. Pas maar op, dat gij deze munt niet vervalscht. Men zegt gewoonlijk van een goddelooze schurk: hij is overal bekend als valsch geld; men spijkert het valsche geld wel op de toonbank vast, op dat' eerlijke lieden er niet door bedrogen zullen worden. God kunt gij niet bedriegen, omdat Hij in het hart ziet; maar de huichelaars en vleiers zijn een gruwel in zijn oog. Daarom leeft als christenen, op dat gij niet als een valsche penning in eeuwigheid verworpen wordt, maar als een kostbare, en door het dierbaar bloed van Jesus Christus vrijgekochte munt in de hemelsche schatkamer overgebracht. Amen.

DE PATROON.

Patronen heb ik niet
Die 'k troetel, vlei en streel
Maar wat ik van hen zeg
Is weinig en toch veel.

De duif van Noë heeft een groen takje gezocht en heeft het gevonden ook. Gen. 8. Ik zoek, en zoek in Europa, ik zoek in Afrika, ik zoek in Azie, ik zoek in America, ik zoek in Australie, ik zoek bij de opgang der zon, ik zoek bij haar ondergang, maar ik vind weinig, weinig. Joseph heeft zijn broeders op de groene weiden gezocht en hen gevonden. Gen. 35. Ik zoek van Adam tot Noë, van Noë tot Abraham, van Abraham tot Mozes, van Mozes tot David, van David tot de babylonische gevangenschap, van de babylonische gevangenschap tot aan de tijden van Christus, maar ik vind weinig, weinig.

Er waren aan het hof van Pharao, koning van Egypte, twee ambtenaren, die in ongenade vielen, want aan het hof is het heel glad en men struikelt daar licht. Hun misslag was niet zeer groot. De opperschenker namelijk had den koning een beker wijn toegereikt, waarin bij ongeluk een vliegj *gevlogen* was, maar de koning vol grillen beval dat me

hem terstond in de kerker zou werpen. Nauwelijks heeft de koning het brood doorgesneden, of hij vondt er een steentje in en liet den bakker zonder verdere complimenten met geboeide handen en voeten in de kerker werpen. De twee beambten kwamen in dezelfde gevangenis waar Jozeph zat. Op zekeren tijd verhaalden zij een zeldzame droom aan Jozeph, die hij hun uitlegde; tot de schenker zei hij dat hij in zijn vorige betrekking hersteld zou worden, maar, zoo vraagt hij, gedenk mijner dan en wees mijn patroon, mijn voorspreker bij de koning; de schenker belooft hem dat en geeft hem de hand er op. Wat geschiedt er? Deze vent wordt in zijn ambt hersteld, maar zijn belofte hield hij niet. Twee volle jaren heeft hij geenszins aan Jozeph gedacht, dikwijls kwam hij de gevangenis voorbij, Jozeph hoestte en rammelde, opdat hij hem zou hooren, maar deze lummel was doof en stom. Ei! een getrouwe patroon. Nu moet iemand zich nog op zijn patroon verlaten; een patroon is dikwijls als de patroontasch van een infanterist die zijn kruid verschoten heeft; als men ze later naziet zijn de patronen er uit. Een patroon heeft veel weg van de zes steenen kruiken op de bruiloft te Cana, toen men eerst eens goed wilde gaan drinken, was het op. Er zijn maar weinig goede patronen te vinden.

Job heeft het ter deeg ondervonden, toen God hem alles ontnomen en in de grootste ellende gestort had. Hij was een groot heer en had veel vermogen, zegt de H. Schrift, hij was rijk aan kinderen, bosschen, velden, geld en huizen; op toelating van God heeft hem de Satan zoodanig geplukhaard, dat hij naakt en blind was, op een mesthoop heeft gezeten, geen vod hebbende om zijn zweeren en wonden af te drogen, want hiertoe gebruikte hij eenige scherven van een potdeksel, die de een of de andere smeerpoes op de mesthoop gesmeten had. Heeft Job dan in deze uiterste nood geen enkele vriend of patroon gehad, die hem een oud hemd gaf? Geen enkele heeft zich

opgedaan. Toen Job op de mesthoop zat, was er geen vriend meer; toen Job geen huis meer had, kreeg hij geen bezoek meer; toen Job geen geld meer had had hij geen crediet meer, toen Job geen ververschingen meer gaf kreeg hij ook geen troost meer; toen Job geen gastmalen meer aanrichtte ontving hij ook geen complimenten meer. Alle patroons en patronessen waren verdwenen, zoodat Job in zijne groote ellende uitriep: „Mijne broeders zijn van mij heengegaan als een snelle rivier." Cap. 7. Zeer juist is deze vergelijking van een rivier. Want somtijds overstroomt een rivier het geheele land, maar als een arme reiziger op een heete zomerdag door dorst gekweld zijn toevlucht tot haar neemt dan is zij meermalen uitgedroogd en heeft geen droppel water voor hem. De patroons zijn allemaal één pot nat, want in de nood gaan er wel negen en negentig op een lood en zich op hen verlaten is zooveel als in de lucht bouwen; zich op hen verlaten is zooveel als in het water te staan; zich op hen verlaten is zooveel als den Moriaan wasschen, zich op hen verlaten is zooveel als een slak tot courier maken, zich op hen verlaten is zooveel als een bok melken.

Het eigenbelang is het doel der meeste menschen, daaraan werkt groot en klein. Dat eigenbelang is thans zoo hoog geklommen, dat het bij de meeste menschen over het gezond verstand zegeviert, want alles wat niet uit eigenbelang gedaan wordt is een dwaasheid voor velen. De hebzucht is als poeder, dat de duivel de menschen in de oogen strooit opdat zij noch plicht, noch gerechtigheid, noch eer, noch vriendschap kennen. Zij is het, die de liefde van boezemvrienden verstikt, die man en vrouw kwade vrienden maakt, die haat en tweedracht tusschen broeders zaait, die moord en doodslag baart. Zij dient de grooten tot voorwendsel om het grootste onrecht te plegen.

In de tijd, dat de dappere Josuë de stad Jericho belegerde, *verlieten de* inwoners zich volkomen op hunne muren. Want

zij dachten: het zijn dikke muren, wie zal ze innemen? het zijn hooge muren, wie zal ze overklimmen? het zijn sterke muren, wie zal ze overweldigen? Hier kunnen we ons gerust op verlaten; achter hen zijn de menschen in veiligheid, de vrouwen beschut, de kinderen beschermd, de jongen zeker, de ouden nog zekerder; maar de gekken zijn niet zeker, zoo zeg ik tot al de inwoners van Jericho; want gekken zijt gij, die u op uw muren verlaat, die Gods vinger in een oogenblik kan omverwerpen, gelijk ook geschied is. Laat deze stumperts maar op hunne muren vertrouwen, die voor hunne oogen zullen neervallen, zoodat geen steen op de andere zal blijven, en alles behalve het huis van Rachab te gronde gaan.

Het geschiedt zeer dikwijls, dat iemand zich verlaat op zijn machtigen patroon, die hem beschermt als een sterke stadsmuur. Op dezen vertrouwt hij geheel en al, daarom vreest hij niemand en veracht allen, hij laat anderen blaffen, niemand kan hem bijten, hij laat hen mikken, niemand kan hem raken; hij laat ze jagen, niemand kan hem vangen; geen slotenmaker kan hem de deur sluiten; geen houthakker durft hem een talhout voor de voeten werpen; geen almanachenmaker durft hem de planeten voorlezen, geen kok durft hem de soep te zout koken; geen straatzanger durft hem een leelijk liedje voorzingen; geen verver durft hem zwart maken. Hij is trotsch, want hij staat achter een beschermmuur, veilig onder dezen patroon. Maar mijn goede hals, deze muur kan neervallen als de muren van Jericho. Daar heb je 't al, zie, daar komt een vleiër, die je patroon om den hals valt; hij maakt jou zwart, de gunst is voor jou weg, want zulke gunsten zijn maar met waterverf geschilderd; ze zijn niet beter als het manna der Israëliten, dat s' nacht bedierf; ze zijn als de maneschijn, die op- en afgaat; gelijk de sneeuw in Maart, die niet lang duurt. Dit heeft zekere Alvarue Luna ondervonden die eerst alles kon gedaan krijgen bij Joannes, koning van

Arragon, maar later op diens bevel onthoofd werd. Fulges lib. 6 cap. 2. Dat zich dus niemand op de menschen en patroons *verlate*, want hij wordt zeker *verlaten*. Weinig, weinig goede patroons op aarde, maar velen, velen in den hemel op wie men staat kan maken.

Velen ondervinden wat de H. Magulus overkomen is. Terwijl deze heilige met meer anderen op zee was, werden zij in de verte een eilandje gewaar; aanstonds voeren zij er op af, gingen uit het schip en daar het juist Paschen was, las de H. Magulus met veel godsvrucht daar de H. Mis. Aan het Pater Noster gekomen, bewoog zich eensklaps het geheele eiland, want het was niets anders als de rug van een verschrikkelijk groote walvisch, waarop zij stonden. De heilige man had nauwelijks de dienst gedaan, of hij vluchtte met de zijnen in het schip.

Dit was dan een eiland waarop men meende veilig te zijn en toch gevaar liep van te vergaan. Joan. 14 lib. I.

Hoe dikwijls verlaat zich iemand op zijn patroon en meent dat hij zich op het beste en onbeweeglijkste eiland bevindt. Maar eindelijk ziet hij, dat het maar een visch is, een patroon in schijn, die verdwijnt als men hem het meest noodig heeft. Vertrouw dan maar op zulke schimmen.

Toen het joodsche volk al goddeloozer, eerloozer, trouwloozer, heilloozer en toomloozer werd, was de Allerhoogste van plan de roede in de hand te nemen om hun moedwil te straffen; want op zulke hoofden past geen andere pomade. Zoodra de propheet Samuël dit gewaar werd, heeft hij gauw het volk bevolen zich te Masphad te verzamelen, daar zou hij dan als hun patroon optreden en God voor hen bidden. I. Reg. 7.

De stad Segn was geen stad, maar een stal, waar varkens leefden, geen stad maar een tuin, waar brandnetels groeiden, geen stad maar eene vuile kuil, waar meest raven waren. Deze stad en ook Sodoma zouden eerder vergaan zijn, als *Loth geen* patroon voor hen geweest was en God gebeden had.

Gen. 19. De hoofdman te Caphernaüm verzocht de ouderlingen der Synagoge om bij Christus den Heer een vurig gebed te doen voor zijn zieke knecht. Zij deden het en Christus behaagde dat zoo, dat hij terstond in eigen persoon met den hoofdman meêgegaan is en de zieken genezen heeft. Luc. 7.

De Apostel Paulus heeft meermalen zijn broeders en medehelpers van het Evangelie verzocht God voor hem te bidden. Als nu de menschen, terwijl ze nog op deze wereld waren, voor anderen hebben kunnen bidden, hoeveel te meer macht hebben zij dan niet als zij in de glorie Gods zijn? Zij kunnen en willen onze patroons zijn. „Nam patria illa charitatem non immutavit, sed augmentavit" want hun nieuw vaderland heeft hun liefde tot de menschen niet verminderd, maar vermeerderd.

De oliphant is een sterk dier. Volgens het getuigenis der H. Schrift Matt. lib. 26, droeg zeker oliphant een houten toren waarin twee en dertig gewapende mannen waren. De oliphant is een lofwaardig dier onder alle opzichten, alleen heeft hij een gebrek, want om zijn grootte en zwaarte durft hij niet gaan liggen, want doet hij dit dan kan hij niet meer opstaan, als hij dus rusten wil gaat hij tegen een boom leunen. De jagers, als zij den boom gevonden hebben, waar de oliphant 's nachts tegen leunt, zagen zij dien half door, zoodra nu het dier tegen den boom gaat liggen, valt het met den boom ter aarde en komt dus den jagers in handen. De arme hals heeft zich op den boom verlaten, maar is door den boom gefopt. Ei! Ei!

Aan de blinde van het Evangelie, die zijn gezicht van Christus terug kreeg, vroeg de Heiland wat hij zag? „Video homines, antwoordde deze, velut arbores" „mij komen de menschen als boomen voor." Marc. 12. Voorzeker zijn de menschen en vooral de zoogenaamde patroons, als de oliphantsboom, want op hen vertrouwt menigeen, maar zoodra hij er

tegen leunt, dan valt hij op den grond met al zijn hoop en vertrouwen. Dan heet het: het gras is hooi geworden, de wijn is in azijn veranderd. Men moet zich maar op de patroons dezer wereld verlaten.

Het is zonneklaar, dat de heiligen in den hemel vooral degenen toegedaan zijn, die zij op aarde het meest bemind hebben. Zoo is het zeker dat de kindertjes, die na hun doop sterven, voor hunne ouders bidden; gewis is het dat de heiligen, die Gods aanschijn aanschouwen, voor hun medeburgers op aarde bidden; zeker is het, dat een heilige voor zijn familie en vrienden bidt.

Ziedaar dan de ware patroons, onder wier bescherming wij ons moeten stellen, willen we eenmaal in veilige haven aanlanden. Amen.

GEVAREN LEEREN BIDDEN.

Niet als 't geluk ons tegenglanst,
Niet als ons dartel scheepje danst
Op schuwe golfjes, speelsch en vlug;
Maar als de zee haar slangenrug
In duizend kronkelingen wringt,
En 't akelige doodslied zingt
In stormgeloei en golfgeklots,
Dan hopen we op de goedheid Gods;
Dan roepen wij uit alle macht:
„'t Is uit met ons, 't mis, 't is nacht,
Een slag — en wij gaan naar de maan,"
Heer! red ons, wij vergaan!"

Wat is Salomon's wijsheid? wat is Absalon's schoonheid? wat is Cleopatra's pracht, wat Alexander's macht? Wat is de sterkte der reuzen? wat het schoon der velden! Wat is de heerlijkheid der stad Rome? Wat is de koninklijke majesteit? Wat is de wellust der wereld in vergelijking bij den hemel? Niets, nul, kinderspel. De hemel is zoo schoon, schrijft Vincentius, dat zoo een mensch door een reet daarin kon zien, al zag hij ook God niet of de heiligen hij toch door al die pracht zijn bezinning zou verliezen. De hemel is zoo zoet, zegt Augustinus, dat als maar een enkele droppel van zijn zoetheid in de hel viel, deze *plaats* in een paradijs zou veran-

deren. In den Hemel zijn zooveel Engelen dat, zooals in de openbaring van de H. Brigitta verhaald wordt, indien God van Adam af tot aan de jongste dag voor ieder mensch tien Engelen stelde, het getal er lang niet zou komen.

Joannes Eusebius en meer anderen zeggen: indien een molensteen van den Hemel op de aarde zou vallen, zou hij met een snelheid van viermaal honderd duizend uren daags toch in 92 jaren die afstand nog niet afgelegd hebben. Dat is mij te hoog en ik wil het liever gelooven als meten. Maar als nu de hemel zoo hoog is, hoe zal men daar dan in komen? Vliegen kunnen we niet; loopen, dat gaat niet, want de weg is te ver en geen herbergen hier en daar; rijden kan ook niet, want de weg is veel te stijl; zwemmen nog minder, want daar is geen water. Hoe dan? Spreekt gij, Augustinus, Antonius, Thomas, Gregorius, Bonaventura, gij heilige leeraars zegt, hoe komen de menschen in de hemel? Dragen zou het beste zijn, maar alleen van Benedictus Cajetanus, Lazarus en enkelen meer lees ik, dat zij door de Engelen daarheen gedragen zijn. Ik weet een nieuwe manier om naar den hemel te gaan, ik heb dit van een oud wijf geleerd. Delrio schrijft in zijn Inquisitione magica dat er in zijn tijd heksen gevonden werden, die zonder wagens en paarden, maar op hooivorken en bezemstelen reden. Ik ben wel geen toovernaar maar wil toch die lust heeft leeren op bezems rijden, maar op een andere manier. Want de evengenoemde hooivorkrijders zijn naar de duivel toegesjeesd, maar ik wil u laten zien, dat de meeste menschen op een bezemsteel naar den hemel gereden zijn; doch eerst moet gij mij dit raadsel oplossen:

> Begraven lag een man zeer diep;
> Maar 't levend graf waarin hij sliep,
> Ging op en neer, stroom op, stroom af.
> Wie kent die man? Wie kent dat graf?

Wie is dat geweest? Jonas in de walvisch, die in een levend graf lag. God de Almachtige sprak hem aldus aan: Jonas weet je wat? Het betaamt, dat het schepsel zijn schepper, de zoon zijn vader, de onderdaan zijn vorst, de mensch zijn God gehoorzaamt. Daarom beveel ik u, terstond naar de stad Ninivé te gaan en de inwoners openlijk aan te zeggen, dat na veertig dagen hun stad zal verwoest worden. Jonas zegt: Ja Heer, ik ga er heen; maar hij denkt bij zich zelven: ik zal het wel laten; als ik de Niniviten dat nieuws overbreng, dan zullen ze mij wel met een stok een fooitje geven, ik ben immers een propheet en mijn rug is geen noteboom, die zich op stokslagen verstaat. De ongehoorzame propheet volbrengt het bevel niet, hij gaat scheep en vaart een andere kant uit. Wat doet God? Hij laat hem in zee werpen en door een walvisch opslikken. Zie zoo daar zit je. Hoe bevalt het jou daar, Jonas? Jij stokvisch in een walvisch? Domini recordatus est et clamavit," „Hij dacht aan God en riep:" ach Heer! ach God! als ik weer uit deze visch kom, uit dit levend graf, uit deze vischherberg, dan wil ik gaarne uw bevel nakomen en doen wat uw goddelijke wil mij opgelegd heeft; wat zit ik in benauwdheid! Hierop beval God aan de walvisch deze groote brok uit te spuwen. Jonas, uit zijn gevangenis verlost slaat de handen te zamen, dankt God, loopt naar Ninivé en predikt wat God hem bevolen had.

Nu mag ik wel vragen hoe Jonas tot God is teruggekomen? Het is klaar, dat het door ongelukken was; want had God hem geen ramp toegezonden, dan zou hij niet tot het kruis gekomen zijn. En aldus is mijn woord waar, dat men door kwaad ten hemel gaat. God is een kunstenaar die uit kwaad goed kan maken. De hoofdman van het Evangelie zou nooit tot het geloof overgegaan zijn en Christus' hulp gevraagd hebben zoo hem geen kwaad overkomen en zijn kind niet gestorven was. Als God ons niet door weldaden tot zich kan trekken dan doet Hij het door rampen; dan zendt Hij ziekten,

ongelukken, kruizen en wederwaardigheden, die ons aansporen tot God onze toevlucht te nemen.

Toen God het kunststuk, de wereld, schiep, was het zijn wil dat alles naar een goed doel zou streven. Maar waarom heeft Hij zooveel wilde en vergiftige dieren geschapen? Het is zoo schoon de muziek der vogelen in de bosschen te hooren, maar wat hebben de raven en andere roofvogels daar tusschen te krassen? Het zou veel aangenamer zijn in bosschen en tuinen te wandelen, als er maar geen slangen, wolven, beeren en andere verscheurende dieren in waren. Waarom heeft God die geschapen? Misschien wel, omdat van hen de beste geneesmiddelen gemaakt worden en aldus het venijn onzer vijanden ons tot genezing wordt.

Als Koning Pharao in de uiterste nood zat, nam hij zijn toevlucht tot het gebed van Mozes. Nu komt de vraag of God zulk een gebed door de groote nood afgedwongen, met genadige oogen aangezien heeft?

Een Fabel.

Drie achtbare vrouwen, namelijk de Wederwaardigheid, de Droefheid en de Kommer kwamen eens in een huis waar het lustig toeging en de gansche boel ten onderste boven stond. De gasten smulden, de keuken rook heerlijk van al de lekkere brokjes, er was alles en nog wat op tafel. Onder zooveel vreugde trad de Kommer binnen tot groot verdriet der genoodigde gasten, zij bracht den gastheer een onverwachten slag toe, zoodat hij geen teeken van leven meer gaf. Ieder liep nu uit naar den apotheek om door de hulp der medicijnen den patient te genezen. Maar toen alle aangewende geneesmiddelen te vergeefs waren, kroop men naar het kruis en zocht hulp bij God. In grooten getale kwamen nu de kloppen en fijnen bij de zieke en hielden raad, door welke beloften *men deze* ziekte zou keeren. De een sprak: daar misschien

de patient aan de waterzucht lijdt, moet men twee groote zilveren voeten in de Christoffelskerk offeren. Neen, zegt een ander, hij heeft rijzingen in de buik, een vergulde buik zou dus beter zijn; vooral niet, zegt een ander, mij dunkt een groot Maria-beeld van biscuit en levensgroot. Zoo raadplegen ze onderling; intusschen loopt een vierde naar de sacristie en bestelt 6 à 9 missen, opdat God toch een keer mocht geven ten goeden of ten kwaden. Intusschen sterft de zieke. De weduwe wil zich in haar wanhoop het haar uit het hoofd trekken. Rechtvaardige God! zoo roept zij uit, ben ik dan zoo ongelukkig dat de hemel mij in mijn uiterste nood niet verhoort? Ja zeker, Madam, God heeft u niet verhoord, omdat gij Hem slechts te hulp roept nu het water u tot in den mond loopt. Zoo leven de meeste menschen in onze eeuw; zij zoeken God als ze Hem noodig hebben, dat is in droefheid, wederwaardigheden, ongelukken, vervolgingen, maar bij het licht der gelukszon denken ze niet aan Hem. Zeer terecht schrijft dan ook Silius een Italiaansch dichter lib. 7:

> Hoe menig die aan God, noch zijn geboden denkt,
> Totdat Hij met de roe' hem weer naar boven wenkt.

Als de nacht van den kommer komt zijn we wel koest, in ziekte loopen we naar de docter, in verdriet loopen we naar God. Dit erkent zelfs de gekroonde propheet David: „Multiplicatae sunt infirmitates eorum, postea acceleraverunt." Nadat hunne ziekte erger geworden was, zijn ze tot God gesneld.

Wie heeft ooit een biddende matroos gezien bij mooi weer? of een biddende soldaat, als hij na de veldslag bij de marketentsters zit? Wij menschen zijn gelijk de orgelpijpen, die niet voordat ze wind krijgen aan het soezen gaan. Zoo gaat het met ons; niemand laat God zijn stem hooren, als Hij niet de blaasbalg van onweer en rampen opentrekt; dan eerst beginnen ze te soezen, te schreeuwen, te zuchten, en zingen

met den psalmist: „Ad Dominum, cum tribularer, clamavi," in mijn nood heb ik tot u, o Heer, geroepen."

Rodericus Sanctus schrijft van Alphonsus de tiende, koning van Spanje, die zeer trotsch was, dat hij op Gods werken altijd iets had af te dingen en er niets op aarde naar zijn zin was. In zijn hoogmoed durfde hij openlijk zeggen, dat als hij bij de schepping geweest was, hij de boel geheel anders geregeld en veel dingen weggelaten had, die onnoodig waren. Ziet, sprak hij, waartoe dient het onweer, de hagel, de donder, de bliksem enz.? De hemel zou bij mij altijd helder hebben moeten zijn. Maar God, die alles hoort, alles ziet, alles begrijpt, wilde deze dolle hoogmoed dempen en zond daarom een Engel tot zekere Petrus Martinus Pamphliëga, een vrome monnik, die den heilige aldus aansprak:

„Hoor eens Petrus! voor de goddelijke rechterstoel is het vonnis over Alphonsus uitgesproken, dat hij uit het rijk zal verstooten worden en als hij niet tot God terugkeert een gruwelijke dood zal sterven; zeg hem waarom." Petrus, een vroom man en een ijverige verdediger van de eer van God, gaat naar de koning en vertelt hem in een geheim gehoor wat hij gezien en welk bevel hij van God ontvangen heeft. Maar Alphonsus halstarrig als hij is, lacht hier mede en herhaalt nog eens, dat als hij bij de schepping tegenwoordig geweest was, hij vele zaken verbeterd zou hebben. God evenwel, lankmoedig en barmhartig, zendt nog een andere bode, een heilige kluizenaar die Alphonsus moest gaan zeggen, dat als hij met zijne goddelooze lastertaal niet ophield hij de zware straffen Gods zou ondervinden. De arme kluizenaar is met deze boodschap wat verlegen maar toch trekt hij de stoute schoenen aan, gaat naar den koning en zegt: Uwe Majesteit, God is zeer op U vertoornd omdat gij zoo vermetel zijn schepselen aantast; ik waarschuw Uwe Majesteit boetvaardigheid te doen en berouw *te hebben* over uwe zware misdaad. Doch Alphonsus blijft

bij zijn woorden en zegt, dat hij het veel beter zou gemaakt hebben. Waartoe vraagt hij, zooveel onnoodige dingen, zooals hagel en donder? Nu wilde God zijn straffen ten uitvoer brengen. Toen Alphonsus zich ter rust had begeven, begon eensklaps de hemel te betrekken, een vreeselijke donderbui kwam op, de wind blies zoo hevig dat hij vensters en ruiten verbrijzelde, de pannen vlogen van de daken, de boomen werden met wortel en al uit den grond gerukt, het geheele land zidderde en beefde, de menschen vergingen schier van angst en dachten niet anders of de jongsten dag was gekomen. Vreeselijke bliksemschichten vlogen in de slaapkamer des konings, verpletterden stoelen en tafels en staken behangsels en kleederen in brand. Alphonsus lag daar half dood van schrik en angst; ach God! riep hij, laat terstond den kluizenaar halen. Deze kwam, de koning viel voor hem op de grond en sprak: Ach ik heb gezondigd; ik ben bereid tot alle mogelijke boetedoening om mijn boos oordeel tegen Gods wijsheid. Ziet gij nu, zei de kluizenaar hoe dwaas gij gesproken hebt, door te zeggen dat gij vele zaken verbeteren wildet? Zeg nu of alles in de wereld niet goed is? Zie nu tot welk doel God donder en hagel geschapen heeft; het is om de zondaars te bekeeren, zoo als gij zelf ondervindt. Daarom dus laat God het kwaad op de wereld toe om ons tot zich te trekken, want gewoonlijk denken wij niet anders aan hemel noch hel, dan als het ons kwalijk gaat. De verloren zoon zou zeker niet tot zijn vader teruggekeerd zijn, indien het hem niet zoo slecht gegaan was dat hij bij de varkens zijn intrek moest nemen. Vele menschen zouden niet tot God terugkeeren, ja zelfs niet aan Hem denken indien Hij hun geen kruizen en wederwaardigheden toezond; want gevaren leeren bidden.

God de Heer doet evenals een moeder. Het kind is somtijds ondeugend en kruipt weg; de moeder staat van verre en roept het heel vriendelijk bij haar te komen. Kom zegt ze, mijn

kind, mijn suikerhartje mijn asschepoetstertje. Kijk Jantje hier heb ik een appel, daar heb je een koekje. Doch het kind wil niet komen, zij mag hem laten zien wat zij wil; zij ziet dus dat zij het kind met goede woorden niet kan krijgen en beproeft dus een ander middel. De meid moet nu haar gezicht zwart maken, oude kleeren aantrekken en aldus de kamer op komen stormen. De meid komt in dat kostuum; de moeder roept tot het kind: Jantje daar komt de boezeman met de pooten aan die zal je wegbrengen. Nu loopt het kind terstond naar de moeder toe en verschuilt zich in hare armen. Bij den propheet Isaïas cap. 66. spreekt God deze liefdevolle woorden: „Quomodo si cui mater blandiatur, ita ego consolabor vos." Ik wil u troosten gelijk eene moeder haar kind streelt. God geeft iemand b. v. al het geluk van deze wereld; Hij geeft hem adelijke afkomst, rijkdommen en goederen, gezondheid, schoonheid, eer en goede naam, wetenschap, vrienden, hoogachting der menschen. Hij geeft hem in één woord alles wat tijdelijke zegen kan genoemd worden, en denkt dat Hij hem daardoor tot zich zal trekken. Maar de mensch vergeet bij het aarsch geluk God geheel en al, hij vergeet zijne ziel en gebruikt de goddelijke gaven tot wereldsche ijdelheid. Als God nu ziet, dat Hij door goed doen hen niet kan winnen, zendt Hij hem ongelukken, rampen, ziekten. Nu ligt ons Jantje in het bed, het hoofd doet hem zeer, de pols klopt niet, de ooren zuizen hem, hij heeft een afschuw van eten; zijn oogen worden dof en de dood klopt aan. Jan hoort het; gauw een biechtvader, ik wil eens flink biechten. Als God mij weer op de been brengt, wil ik alle jaren met de processie naar Kevelaar trekken, alle vastendagen onderhouden, twee pond kaarzen laten opsteken; ik zal alle maanden ééns gaan biechten, d slechte gezelschappen vluchten, geen beul meer zijn over mijn vrouw, niet meer vloeken en zweren; ik neem mij voor het *scapulier* te dragen; men zal mij nooit weer in de kroeg

„Het gouden kruis" zien, maar alleen in de kruiskerk. Ziet gij nu hoe barmhartig God is? kan Hij de mensch bij de hand niet naar zich toe trekken, dan pakt Hij hem bij de ooren, en aldus komen de meeste menschen door tegenspoeden in den hemel. Daarom ja laat God zooveel ongelukken op de wereld geschieden; maar deze gebeuren niet door toeval, maar door Gods voorzienigheid, die door ongeluk het geluk der zielen zoekt.

Want dergelijke rampen zijn prikkels die ons tot de vreeze Gods aanzetten; het zijn waarschuwingen die ons tot oplettendheid vermanen; het zijn ketenen, die ons van uitgelatenheid terughouden; het zijn sterren die ons op den weg der gerechtigheid voorlichten; het zijn onderwijzers die ons leeren bidden; want die in nood is leert aandachtig bidden. De mensch is gelijk een uurwerk; want een uurwerk wil zonder gewichten niet gaan, zoo ook de mensch; als God hem niet iets zwaars zendt, wil hij niet naar Gods wil loopen. De mensch is gelijk water, dat als het niet bewogen wordt, bederft; een mensch, dien God niet door smart en rampen beweegt, bederft ook. De mensch is gelijk een hert, dat nooit tot de menschen loopt dan als het door wolven achtervolgd wordt; zoo neemt de mensch zijn toevlucht niet tot God, als hij niet door benauwdheid gedreven en door zijn vijanden, tweebeenige wolven, in de kerk gejaagd wordt. De mensch is gelijk de wijnstok; als deze niet gesnoeid en gesneden wordt draagt hij geen goede druiven; indien God den mensch niet in het een of ander kortwiekte, zou hij zelden goede vruchten voortbrengen. De mensch is gelijk de potaarde; als deze niet goed bewerkt wordt, kan men er niets van maken, zoo moet de mensch ook door kruizen, benauwdheden en rampen handelbaar gemaakt worden.

Het is niemand onbekend dat Noë de vader van het allergrootste huisgezin geweest is, dat ooit bestaan heeft. Want alle dieren

en menschen, die gered zijn, waren in de ark; daar waren leeuwen en bokken, honden en katten, vossen en kippen, wolven en schapen. Het is wel te verwonderen hoe de vos het hoenders vangen heeft kunnen laten, hoe de wolf zich van schapen stelen kon onthouden. Nochtans is het zeker, dat geen enkel dier aan het andere kwaad heeft gedaan, maar dat ze allemaal heel vertrouwelijk onder elkaar geleefd hebben. Dat kwam omdat ze hoorden, hoe vreeselijk het water buiten raasde en hoe jammerlijk menschen en dieren klaagden; daarom dachten ze aan geen kwaad. Ook de menschen zijn nooit vromer, doen nooit meer goed als wanneer ze in gevaar zijn; dan denkt niemand aan iets kwaads. De droefheid is een aanleiding tot de deugd. Want meent gij, dat deze bloedige oorlogen bij toeval plaats gehad hebben? De oorlog is de moeder aller ongelukken, de oorlog is een verzamelplaats aller ellenden, de oorlog is de grootste straf, waardoor God zijn rechtmatige gramschap laat gevoelen. God laat dat kwaad toe om er iets goeds uit te trekken. Vele duizenden die in gevaar zijn nemen hun toevlucht tot God en bidden om hulp, terwijl ze anders niet aan God zouden gedacht hebben. Velen worden doodarm en bevelen zich nu aan de goddelijke barmhartigheid aan, doch als zij hun rijkdommen behouden hadden, zouden ze zeker niet naar het kruis zijn gekropen. Trotsche diplomaten, die schandelijke nederlagen geleden hebben, worden een beetje koester en meenen niet meer dat zij alles alleen weten. Gelijk dan uit knoppen rozen komen, zoo ontluiken uit oorlog en moord vele geestelijke rozen. Want het is zeker, dat God het kwaad alleen toelaat om daaruit goede vruchten te laten voortkomen en wat de H. Augustinus zegt, is zeer waar: zoo zie ik, spreekt hij, dat God een geneesheer is, die de wederwaardigheden als een middel tot den hemel gebruikt, *en* niet als een straf en middel ter verdoemenis.

Augustinus was een jongeling wiens jaren met een *v* begon-

nen; hij was *vrij*, *vroolijk*, *vlug;* zoolang het geluk hem troetelde, dacht hij niet aan God, maar toen hij in een doodelijke koorts viel, wendde hij zich tot God en beloofde beterschap, zooals hij later ook gedaan heeft Conradus, een voornaam edeling te Placens, vierde aan alle ongeoorloofde wellusten en begeerten den vrijen teugel, hij ging met Diana jagen, met Bacchus drinken, met Venus spelen, met Mercurius bedriegen, met Flora floreeren; maar na een hevige ziekte heeft hij zich tot God bekeerd, is geestelijk geworden en heilig gestorven. Ignatius van Loyola was een krijgsman in Spanje, leefde als een soldaat en dacht in het geheel niet aan God; maar toen hij door een kogel aan het been gewond werd kwam hij tot inkeer. Albertus van Walstein een lutheraan, dacht aan niets minder dan om roomsch te worden; doch toen hij uit het venster gevallen was heeft hij het alleen-zaligmakend geloof omhelsd. David, jong van jaren, rijk, gelukkig, machtig, gezond, geëerd en geprezen, dacht niet veel aan God; eerst toen een vreeselijke pest al zijn onderdanen wegrukte, zuchtte hij tot God. Laat ons dan op het voorbeeld van David over onze zonden tot God bidden, laat ons roepen: „Peccavimus, Domine, inique egimus" „wij hebben zwaar gezondigd, o Heer; doch let niet op de menigvuldigheid onzer zonden, maar op de grootheid uwer liefde; vernietig de trotsche bende der christenvijanden, opdat wij na in den nood tot U gebeden en in onze ballingschap tot U gezucht te hebben, ook na dit leven door uw machtigen arm tegen den aartsvijand van ons geslacht verdedigd mogen worden en U in alle eeuwigheid mogen prijzen en beminnen. Amen.

DE GEESTELIJKE ALMANAK.

Voor wie dit jaar recht goed wil leven
En door een hooger doel gedreven,
Naar deugd en heiligheid wil streven
Heb ik deze almanak geschreven.

Het is wel geen gemakkelijk iets heden ieder mijner lezers wat aan te bieden dat hem goed bevalt. Toch wil ik mij aan het gebruik houden en u iets bij het Nieuwjaar vereeren.

Wat dat zijn zal? Het is niets anders als een almanak.

In onze verlichte, geleerde, lezende eeuw bestaat er groote concurrentie onder de boekverkoopers om de menigte almanakken die in het licht komen; want ieder wil, zal en moet een almanak hebben. De een een scheurkalender, een ander een zakalmanakje, een derde een humoristisch-satirische almanak, een vierde een dichterlijke, een vijfde een prozaische enz. enz. De besten echter zijn die een open venstertje hebben, waardoor men de sterren goed kan zien als de nacht zijn zwarte vleugelen heeft uitgespreid! (Dichterlijk, he? Dat komt van die almanakken.) Mij bevalt geen beter dan de almanak der gekken, omdat hij aan ieder zijn geboorte en afkomst zóó juist aangeeft en niemand beliegt of bedriegt ofschoon misschien de een of ander er wel eens een zuur gezicht om zal trekken. Intusschen hebben alle almanakken-*makers*, venters en dichters geen ander patroon dan de nijdig-

aard, omdat er nog afgunst ontstaat over een stuk papier, dat in het eerst bevalt, maar al heel gauw met een „wat flauw" wordt weggeschopt.

Echter is die almanak, die ik u heden geef, een altijdblijvende, en ik geef die aan een mensch die ik wel ken, maar niet noem. Wie mag dat zijn?

Hij moest een adelaar zijn, die met stoute blik in de zon der gerechtigheid moest kunnen opzien, maar hij is niets meer dan een vleermuis die in de duisternis vliegt.

Hij moest een cypres zijn, die gedurig opwascht in christelijke deugden en krachtig groeit in goede werken, maar hij is slechts een klaproos, die wel groeit in de jeugd maar ras verdort in de deugd.

Hij moest een zon zijn schitterend van liefde tot God; doch hij is maar een maan, nu eens groot en dan eens klein in godsvrucht.

Hij moest een ster van heldere glans zijn, maar hij is een nachtpitje dat ongeveer zooveel licht geeft als een gloeiende spijker.

Hij moest een zwaan zijn, altijd wit, maar hij is een raaf, die in zijn jeugd wel wit schijnt, maar al heel spoedig pikzwart wordt.

Hij moest een bij zijn, honing hebbende van hemelsche zoetheid, maar hij is niet meer als een wesp, zonder honing en met een scherpe angel van een slecht geweten.

In één woord het is een ondankbaar en onstandvastig christen, die veel belooft en weinig doet; ras staat en ras valt. Zulk een mensch heb ik het gepasseerde jaar veel voorgepreekt en men heeft mij ook wel aangehoord. Maar ging de predikatie het eene oor in, zij vloog het andere weer uit, zeker een zwak geheugen om iets te onthouden wat tot eigen heil gezegd werd. Om dat zwak geheugen ter hulp te komen, zal ik een almanak geven, waarin ieder kan op-

teekenen, wat hij gehoord heeft en doen moet, opdat hij eens in het gouden boek des levens moge opgeschreven worden.

Joannes, de ziener op Pathmos, heeft op dat eiland een wonderlijke openbaring gehad; hij zag namelijk een boek, dat van binnen en van buiten beschreven was. Maar waarom een van binnen en van buiten beschreven boek? Er zijn toch buitendien boeken en almanakken genoeg en het is vooral in onze tijd waar, wat van Salomon gezegd werd: Pred. 12 : 12, dat hij vele boeken zou schrijven, zonder einde. Dat er aan het schrijven van boeken geen einde komt, ziet men vooral nu. Velen komen pas van de school, of zij durven al boeken gaan schrijven, en zolders en pakhuizen liggen zoo opgepropt met allerlei *werken*, dat de beste schrijvers de pen wel achter het oor kunnen steken, omdat de boekverkoopers bang zijn voor hun debiet.

Dat de vijgeboom van het Evangelie door Christus vervloekt is, komt alleen hiervan daan dat hij geen enkele vrucht droeg, maar alleen bladeren. Hoevele boeken leest en ziet men niet, die gelijk die vijgeboom niets anders hebben als ledige blâren. Maar zoo'n boek zag de H. Joannes niet. Wat dat voor een boek geweest is, verklaart ons de H. Bernardus: „Intus liber scriptus amore, zegt hij: foris dolore" „van binnen was het beschreven met liefde, van buiten met smarten." Ga dan, christen, naar het kruis, waar dit heerlijk boek is doorbladerd, ach! neem in plaats van een pen de nagels van Christus' handen en voeten, doop die in zijn allerheiligst bloed, en schrijf hiermede niet alleen in deze, maar ook in de almanak uws harten wat ik u hier zeggen wil. Ik zal dan maar beginnen met de vier jaargetijden.

De alleraangenaamste tijd van het jaar is de lente, vooral in de bloemenrijke maand Mei, als zilverblanke narcissen, veelkleurige tulpen, edele rozen, hemelsblauwe hiacinten enz. *oog en hart* bekoren. Christus Jesus is als een roos in de

lentedagen „quasi flos rosarum in diebus veris," maar niet zonder doornen des lijdens.

Schrijf dus op: Ik moet bedenken dat ik ook een roos ben, heden rood morgen dood, heden licht morgen dicht, heden vol pracht morgen veracht, alom van zonden- en kruisdoornen omgeven. Dit alles wil ik naar het evenbeeld van Christus in mijn hart prenten. Ja, doe dat, dan zult gij Hem behagen.

Na de lente komt de zomer, die door haar hitte de menschen lui maakt; maar Christus heeft van zijn jeugd af voor het heil der zielen gezorgd. In de zomer komt de edele oogsttijd als namelijk de rijpe korenaren in de schuren verzameld worden; die veel uitzaait oogst ook veel in.

Schrijf dus: Ik zal mij in mijn leven zoo gedragen, dat ik in den oogsttijd van het laatste oordeel als een vruchtdragende garf in de korenschuren des hemels gebracht worde en niet als schadelijk onkruid in de eeuwige vuuroven geworpen. Als gij dit doet, zult gij Christus behagen.

De vruchtbare herfst verkwikt ons door tal van boomvruchten en streelt onze tong met allerlei soorten van ooft. Van de herfst zegt de H. Judas in zijn brief: 12, „arbores autemnales" alsof hij wilde zeggen: wij menschen zijn echte herfstboomen. Jesus heeft aan de boom des kruizes ons de vrucht der verlossing voortgebracht. Schrijf: Ik wil ook een boom zijn en waardige vruchten van boete voortbrengen. Doet gij dat, dan zult gij Christus behagen.

De winter is een treurige tijd en het beeld van den kouden, vervallen ouderdom. Daarom zegt Christus: „Orate ut non fiat fuga vestra in hieme" „bidt opdat uw vlucht niet in den winter geschiede." Mat. 24: 20. Dat wil zooveel zeggen als: stel uw bekeering niet uit tot aan den ouderdom.

Schrijf: Heden wil ik beginnen mijn zondige gewoonten te verlaten; heden nog wil ik deze en gene slechte gelegenheid vermijden; heden wil ik dit kwaad ontvluchten; heden wil

ik ophouden met vloeken en zweren; heden wil ik voor alle herbergen mijn beurs sluiten; de „gouden grijpvogel" zal mij nooit meer pakken, de „witte os" zal wij nooit weer stooten, de „wolf in 't woud" zal mij niet meer bijten, voor een „Stuivertje" wil ik geen cent meer uitgeven, in het „vergulde hert" wil ik geen sprong meer wagen, bij de „gans" wil ik niet meer snateren! in één woord; ik wil een geheel ander mensch zijn, opdat als God mij de vlucht uit het leven zal bekend maken, ik altijd bereid ben rekenschap af te leggen. Als gij zoo doet zult gij God behagen.

Nu kom ik tot de twaalf hemelteekens, en wel het eerst tot het teeken: de Ram. Toen Abraham zijn zoon Isaac op den berg Moria zoude slachten, vond hij in het bosch een ram. Ach, mijn God! ik ben geheel mijn leven door een domme ram geweest en het kwaad dat ik heden doe bedrijf ik morgen weer; scheld ik heden, ik scheld morgen weer, bedrieg en verlieg ik heden mijn naaste, ik doe het morgen niet minder; drink ik heden te veel, dan zuip ik morgen al weer, sla ik heden mijn vrouw, dan ransel ik haar morgen al weer. Christus Jezus in de doornen van zijn smartelijk lijden was niets anders als die ram, die voor Isaäc, dat is voor het geheele menschelijk geslacht op den houtstapel der kruizes is opgeofferd.

Schrijf: Aan God alléén wil ik mij in kruis en lijden geheel opofferen, mijn hart zal een voordurend slachtoffer zijn van zijn goddelijke wil en niemand zal mij aftrekken van de liefde tot mijn Heiland.

Het tweede hemelteeken is de Stier. Een stier is een lomp, gruwzaam, wreed dier. O, hoevele stieren vindt men tegenwoordig niet, die alle kroegen doorzwieren en een ander voor den kop zoeken te stooten. Onder de smartelijke geeseling kon de Heiland zich terecht beklagen met David Ps. 22: 13: „*Circumdederunt me vituli multi, tauri pingues obsederunt me*" „Vele kalveren hebben wij omsingeld, sterke stie-

ren hebben wij omringd." Is dan Christus de Heer in de stier getreden, Hij was daar ootmoedig en geduldig.

Nu dan, Christen, spoedig! neem de almanak en schrijf: Mijne hardnekkigheid heeft mij tot een vijand Gods gemaakt; ik wil mij voortaan beter aan de wet Gods onderwerpen en Hem standvastig dienen. Doet gij dat dan zult gij Christus behagen.

Het derde hemelteeken is de Tweeling. In dit teeken beschouw ik de twee naturen van Christus, de godheid en de menschheid; de godheid heeft Hem versterkt, de menschheid verzwakt.

Schrijf op: Ik vind tweederlei naturen in mij, de een is het verlangen naar Christus, de andere de begeerte des vleesches, de eerste verheft mij, de tweede verdrukt mij, en zoo kan ik met Paulus zeggen: „Coarctor e duobus, desiderium habens dissolvi et esse cum Christo;" „Ik wordt van deze twee gedrongen, en begeer daarom ontbonden te worden en met Christus te zijn." Philip. 1: 23. Van nu of aan wil ik een tweeling zijn door eene innige vereeniging met mijn God en daarom in deze almanak tot een eeuwig aandenken schrijven: Dilectus meus mihi et ego illi, Mijn geliefde is met mij en ik met hem.

Het vierde hemelteeken is de Kreeft. De kreeft gaat achterwaarts; zoo ook is Christus teruggegaan door het rijk des hemels te verlaten en in dit tranendal te komen.

De kreeft legt op zekeren tijd zijne schalen af.

Schrijf: ik moet van mijn zondig leven terugkeeren en een nieuwe huid aantrekken. Ik heb eene adelijke dame gekend, die om maar weer jong en schoon te schijnen, haar gezicht met sterke spiritus of ander goed bestreek en in zes weken niet in de lucht kwam, opdat de oude plooien uit haar vel weg zouden trekken. Foei, gij ijdele heks! Ik wil liever tranenwater gebruiken en mijn wangen daarmede bevochtigen, dan zal mijn ziel ras een zachte huid krijgen en aan God aangenaam zijn.

Het vijfde hemelteeken is de Leeuw. Samson heeft eens een leeuw gewurgd en op zijn terugkeer langs denzelfden weg daar een zoete honingraat in gevonden. Nadat Christus als een heldhaftige Samson den duivel, die naar het getuigenis der H. Schrift rondgaat als een brullende leeuw, Pet. 8 : 8 had overwonnen, heeft Hij ons de honing der goddelijke troost en de zoetheid zijner erbarming nagelaten. De leeuw is een toornig dier.

Schrijf, lieve Christen in uw almanak: Christus, de leeuw uit de stam van Juda, was zachtmoedig, ik ben driftig; een kleine tegenkanting jaagt mij in 't harnas, mijn natuur is als buskruid, en als er maar een klein vonkje op mij valt, vlieg ik op. Zwarte gal heb ik zooveel, dat ik bij velen *zwart* aangeschreven sta en als een brullende leeuw gevreesd word. Daarom wil ik in mijn almanak geen andere spreuk schrijven dan: zalig zijn de zachtmoedigen, want zij zullen het aardrijk bezitten. Mat. 5 : 5.

Het zesde hemelteeken is de Maagd. Van dit hemelteeken vertellen de heidenen, dat Jupiter eens Mercurius op deze wereld zond om te zien hoeveel maagden zich daar bevonden. Na overal gezocht en onder duizenden en millioenen menschen rondgesnuffeld te hebben, vond Mercurius maar een enkele maagd, die hij als de grootste rariteit aan Jupiter overbracht. Jupiter plaatste haar terstond onder het getal der Sterren, zoodat er nu niet meer zoo'n maagd op de wereld te vinden is. Ik zie echter Christus Jesus in het teeken der maagd toen hij in het maagdelijk lichaam van Maria rustte en nooit heeft die Zon der gerechtigheid heerlijker geschitterd dan in het teeken dezer maagd.

Schrijf: Ik wil mij altijd zoo rein gedragen, dat ik de Maagd Maria moge behagen, haar loven, prijzen, en eeren en al mijn troost bij haar zoeken en bij God.

De zevende en achtste hemelteekenen zijn de Schutter en de

Weegschaal. Christus Jesus in het teeken des Schutters is als het ware een pijl, op de boog des kruizes gespannen die het hart zijner geestelijke bruid verwondt. Deze goddelijke bruidegom is de rechte liefdepijl, die het hart der H. Theresia en van nog vele heilige zielen meer in liefde heeft ontstoken.

Schrijf dus: Ach! ik goddelooze schutter die door mijne doodzonden als door zoo vele pijlen het hart mijns Heilands heb gewond. Ik wil nu ophouden de boog mijner boosheid tegen mijn Verlosser te spannen, maar diepe zuchten zullen voortaan als vurige pijlen uit mijn hart opgaan en geen ander doelwit zoeken dan God mijn Heer.

Zijn kruis is de ware weegschaal, waarop Hij de verdiensten van zijn lijden tegen onze zonden heeft gewogen. Ik wil meermalen in mijn almanak schrijven: Heden zal ik weer een goed werk op de schaal werpen, opdat het goede den doorslag behoude tegen mijne zonden.

Het negende hemelteeken is de Schorpioen. De schorpioen is een schadelijk dier en zijn steken zijn doodelijk. Maar nog gevaarlijker en doodelijker zijn de tongesteken, zooals de Verlosser ondervonden heeft, toen Hij door het goddelooze jodenrot voor een godslasteraar, een tempelschender, een verleider des volks werd uitgemaakt. Schrijf dan gij, vergiftige tong, in uw almanak: Ik wil voortaan mijn evennaaste niet meer schaden door mijn doodelijk tongenvergif, maar mij wachten voor alle lastertaal. Doet gij dat, dan zult gij God behagen.

Het tiende hemelteeken is de Steenbok. De steenbok houdt zich gewoonlijk op hooge klippen en rotsen op. Christus in dit teeken beteekent de hechte steenrots, waarop zijn kerk is gebouwd.

Schrijf dan, o christen! Wat soort van steenrots ben ik tot dusver geweest? Mijn steenen hart liet zich tot nu toe door geen goede vermaningen vermurwen; ik was een echte steenbok, dat is een verstokte zondaar, een geile bok door alle zondig vermaken. Maar van nu af aan zal mijn hart van liefde tot

Jezus wegsmelten, opdat ik met de geestelijke bruid moge zeggen: Amima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est, mijn ziel smolt weg, als mijn beminde sprak. Doe dat en gij zult uw Verlosser behagen.

De twee laatste hemelteekenen zijn de Waterman en de Visschen. Ook onze Heiland is in deze twee hemelteekenen getreden. In de Waterman spreekt Hij met David psalm 69: „Veni in altitudinem maris et tempestas demersit me'' „ik ben gekomen in de diepte der zee en de vloed heeft mij overstroomd.'' Wat is dat water anders dan de tranen van smarten, waarin het onweder der joodsche woede Hem gedompeld heeft? De visschen zijn geheel stom.

Schrijf derhalve, o Christen: Ik wil met Christus gaarne alle smarten lijden en de aard der visschen aannemen, dat wil zeggen alle kruizen en tegenspoeden om God verdragen, zonder klaagliederen aan te heffen. Doe dit en gij zult aan God welgevallig zijn.

In mijn almanak is ook het aderlaten goed, namelijk het *laten* van slechte gezelschappen en kwade gewoonten. Ook goed het haar af te snijden, dat is de kleederdracht te verminderen. Het is ook goed in te nemen, namelijk de heilzame raad, die de predikant op de preekstoel en de biechtvader in de biechtstoel geeft. Item is het goed te zaaiën en te planten; te zaaiën het woord Gods, opdat het duizendvoudige vruchten voortbrenge, te planten alle deugden, opdat zij mogen groeiën en bloeiën in volmaaktheid.

Het is ook goed zich te baden. David heeft ons al zulk een bad klaar gemaakt als hij zegt: „Lacrymis meis stratum meum rigabo'': „met water zal ik mijn legerstede besproeiën.''

Schrijf dan terstond in uw zondig hart: In dit boetebad wil ik mijn geweten reinwasschen, de zondevlekken afspoelen, opdat ik onbevlekt voor Gods aangezicht moge verschijnen.

Nu kom ik tot het kinderspeenen. Dit is in mijn almanak

uiterst best; want wat zijn we anders op deze wereld als kinderen „lac concupiscimus:” wij hebben niets liever als de moedermelk van Eva. De erfzonde heeft ons een tong gegeven, die verlekkerd is op de ijdelheid der wereld; wij zuigen aan de borst der zonden, waarvan wij ons doorgaans niet willen verwijderen.

Schrijf nu, christen, schrijf gij kind Gods. Van deze borst wil ik mij afwenden, en alleen naar het hemelsche vaderland verlangen, dat van melk en honing overvloeit. In deze almanak staat geen rustdag, want in dit ellendig leven moeten we dag en nacht arbeiden, totdat we eindelijk in de rust der eeuwige zaligheid komen. Als ik over zons- en maansverduisteringen schrijven zou, had ik te veel te doen; want de meeste menschen zoeken meer de duisternissen der zonde als het licht der goddelijke liefde.

Schrijf terstond in uw almanak: O, hoe lang ben ik niet een kind der duisternis geweest; ik was een ronddolende, die gedurig in de duisternis der zonden struikelde, maar nu wil ik een kind des lichts worden en de goddelijke bevelen volgen, waarheen die mij ook mogen leiden. Op zulke manier zult gij door mijn almanak nooit op een dwaalweg geraken.

Nu komt de vraag: of het goed is te trouwen? Ik zie reeds de trouwzieke deernen met groote oogen het antwoord verwachten. Als zij dat dan willen hooren, dan zeg ik, dat het goed is te trouwen, vooral als men dat doet, zooals ik hier zal zeggen.

Voorheen bij de Egyptenaren gaf men aan jonge maagden geen bruidschat mede; alleen de oude deernen en de leelijkerts kregen een zekere som gelds om aan den man te kunnen komen, vandaar het spreekwoord: geld! ik heb je lief. Wie weten wil wat nu rechte schoone maagden zijn, die geen bruidschat noodig hebben, die leze aandachtig hetgeen volgt.

De deugdzamen zijn de ware schoone maagden; doch ze zijn dien naam niet waard, tenzij ze deze deugden hebben: armoede,

zachtmoedigheid, barmhartigheid, boetvaardigheid, geduldigheid. Al deze deugden maken hen schoon, al komen ze velen ook als leelijk en verfoeilijk voor.

De arme is schoon, al zijn ook haar kleederen gescheurd en versleten. Want God heeft haar een bruidschat gegeven : zalig zijn de armen van geest, want hunner is het rijk der hemelen.

De zachtmoedige is schoon, zij moge sommigen dan ook voorkomen als een laffe, flauwe sukkel. God geeft haar een bruidschat: zalig zijn de zachtmoedigen, want zij zullen het aardrijk bezitten.

De barmhartige is schoon, doch zij behaagt niet aan vrekken en gierigaards. God schenkt haar de bruidschat: zalig zijn de barmhartigen want zij zullen barmhartigheid verwerven.

De boetvaardige is schoon, maar weinigen behaagt ze, misschien wel niemand omdat ze van haar gedurig weenen altijd roode oogen heeft. God geeft haar een bruidschat; zalig zijn zij die treuren, want zij zullen vertroost worden. Die zich kastijdt en versterft is in zichzelve schoon, als is zij ook van haar vasten mager en bleek in het gezicht. God geeft haar evenwel een bruidschat en die is: zalig zijn zij die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid want zij zullen verzadigd worden.

De geduldige is schoon, maar om haar aanhoudend kruisdragen gebocheld en behaagt daarom niemand. God geeft haar niettemin een bruidschat: zalig zijn zij die vervolging lijden om de gerechtigheid, want hunner is het rijk der hemelen. En hiermede sluit ik mijn almanak. Let goed op alles wat gij daarin hebt geschreven, breng u het gedurig te binnen, arbeid, schrijf, lees, studeer en houd u zonder ophouden daarmede bezig, opdat gij na de werkdagen in deze ellendige wereld hiernamaals in de eeuwige glorie rustdag moocht houden.

Einde van het eerste deel.

ABRAHAM'S LOOFHUT.

ABRAHAM'S LOOFHUT

OF

EEN LUSTIG ZOMERPRIEELTJE

WAARIN MEN

Alle soorten van verfrisschende vruchten vindt klaar staan

AANGERICHT

voor Joden ter bekeering
voor Christenen ter leering.

DOOR

PATER ABRAHAM A SANCTA CLARA,

Augustijner Barrevoeter en Hofprediker aan het Roomsche Hof te Weenen.

IN NIEUW NEDERLANDSCH BEWERKT

DOOR

KRUPHIOS en ONOMATOPOIOS.

TWEEDE DEEL.

RIJSENBURG, PETIT & Cie.
1879.

Stoomdruk van P. W. VAN DE WEIJER, Utrecht.

DE GODDELIJKE MUZIEK.

In dit: Ut, re, mi, fa, sol, la,
Is der getrouwden musica.

Ik zie heden op den heugelijken feestdag der H. Caecilia, patrones aller muziekanten, bij het altaar staan twee adelijke, jonge, vroolijke, schoone bruidspersonen. Maar wat mag hun begeeren toch zijn? Zooveel ik merken kan, willen ze zingen, doch in de muziek nog niet goed ervaren, willen ze eerst nog wat leeren en stemmen nu een ut, re, mi, fa, sol, la in, dat mij recht goed bevalt. Ze mogen nu zoo lang zingen als ze verkiezen, ik zal intusschen de maat wel slaan.

Van de muziek schrijft de geleerde Alexander in zijn Thesauris: quod musica sit nutrimentum amoris, dat de muziek een aankweekster der liefde is, en door hare zoetheid een wondere macht over 's menschen hart heeft; de melancholische maakt zij vroolijk, de sanguinische of bloedrijke minder bloedrijk, de phlegmatische boertig en geestig, de cholerische of oploopende maakt ze zachtmoedig en kalm.

Keizer Theodosius had eens de burgers te Antiochië wegens ontstaan oproer een zware straf opgelegd. Dezen echter vonden dat te erg, en begonnen nu kwaad te spreken van den keizer, zijne majesteit te schenden en te kwetsen, maar ook de beelden

van hem en zijne gemalin aan stukken te slaan. Doch toen zij later begrepen, dat zij hieraan hadden misdaan en de keizer zeer vertoornd zou worden bij het hooren van dit misdrijf en zij misschien niets minder hadden te verwachten dan de verwoesting der geheele stad, verzochten zij den bisschop Flavianus een smeekschrift voor hen aan den keizer te overhandigen. Theodosius echter, uiterst vertoornd, wilde daar niets van weten. Nu ging de bisschop naar de kapelmeester des keizers met het verzoek om het smeekschrift der burgers van Antiochië in rijm op te stellen en het onder de maaltijd voor den keizer te laten opzingen. Dit geschiedde, en de keizer werd door de muziek zoozeer bewogen dat heete tranen in zijn beker vielen die hij in de hand hield en zijn gramschap aanstonds bedaard was. Hij liet dan de bisschop naar Antiochië teruggaan met het bericht, dat de keizer hun groot misdrijf vergeten en hen weer als onderdanen had aangenomen. Dat is der muziek toch zeker tot groote eer.

Plinius meldt in zijn Hiroglyphicis dat de Japaneezen dezulken voor goede echtgenooten houden, die kort voor hun huwelijk een welgestemde luit in den droom gezien hebben. Zeer juist, want als een luit niet goed gestemd is, kan zij geen welluidende klanken geven. Niet ongelijk aan een luit zijn twee echtelieden, want als zij door liefde en eendracht niet goed overeenstemmen, dan zal men de aangename klanken van Gods zegen in zoo'n huisgezin weinig hooren.

Elders vinden we twee echtgenooten voorgesteld door twee overeenstemmende violen, die beiden te gelijk moeten bespeeld worden. Een voortreffelijk geleerde pen vergelijkt hen met de Cherubijnen, waartusschen de ark des verbonds stond, en die hunne aangezichten met hunne vleugelen bedekten; zoo ook, zegt deze, staat God te midden van twee zulke harten.

De koninklijke propheet en harpenaar David spreekt in de *persoon* van Christus tot zijn geestelijke bruid psalm 71 : 22;

„psallam tibi in cithara" ik zal u een schoon stuk op de harp voorspelen. De goddelijke bruidegom zal de harp wel goed gestemd hebben, anders zou de bruid daar niet veel behagen in gehad hebben. Snaren heeten in het latijn *chordae* en harten *corda*, chordae, corda, snaren en harten moeten goed overeenstemmen.

Op dezen vreugdevollen dag moet ik ook spelen; daar zijn dus harpen, luiten, violen, maar ik houd mij maar aan de heilige maagd Caecilia, deze schildert men gewoonlijk af met een orgel of ander instrument. Als Caecilia speelde zongen gewoonlijk de Engelen; dat moet wel een schoon instrument geweest zijn, waarnaar de Engelen zingen.

Het orgel is reeds een oud instrument en David heeft in zijn leven niet alleen den Heer vele psalmen en liederen op het orgel toegezongen, maar ook anderen daartoe aangespoord, b.v. in psalm 150 : 4 : Looft den Heer met snarenspel en orgel.

Daarenboven is nog het orgel de moeder aller instrumenten, omdat deze daarvan hun toon en stemming moeten krijgen. Daarom wil ik nu eens den echtstaat vergelijken bij de toonen van zulk instrument en wel in het: ut, re, mi, fa, sol, la.

Het woordje *ut* heet bij de latijnen *conjunctio* verbinding. Wat is de huwelijksstaat anders als een *conjunctio animorum*, een verbinding der gemoederen? Men leest wel bij den Evangelist Mat. 10 : 35 dat Christus onze Heer gezegd heeft: Ik ben gekomen om de menschen te scheiden, den zoon van den vader, de dochter van de moeder, en de schoondochter van de schoonmoeder; maar nergens heeft Hij gesproken van een scheiding tusschen man en vrouw, of dat Hij gekomen was om oneenigheid onder hen te stichten. De wijze man zegt dat de eenheid onder echtgenooten aan God welgevallig is: Drie zaken zijn er, zegt hij, waarin mijn geest welbehagen vindt; het is: eenheid onder broeders, liefde tot den evennaasten, en als man en vrouw zich met elkander goed verstaan;

bene sibi consentientes, de grieksche text zegt: *mutuo circumferentes* die elkaar goed verdragen, gelijk in het rad van een wagen, waarvan de eene spiel met de andere rondgaat.

Het geschiedt zeer veel bij echtgenooten, dat hunne harten zoover van elkander liggen als Amsterdam van Constantinopel; de een kijkt Oost, de ander West, de vrouw houdt van zuchten en klagen, de man van ranselen en plagen en leest niets liever dan geschiedenissen van vecht- en kloppartijen.

De heeren muzikanten weten, dat als zij nieuwe snaren gekocht hebben, die niet eensklaps gespannen moeten worden maar langzaam, anders springen ze.

Op dezelfde wijze moet het ook in den huwelijksstaat gaan. De heer bruidegom krijgt van daag een nieuwe, teedere, welluidende snaar, hierdoor versta ik zijn adelijke bruid. Met deze snaar moet hij niet grof omgaan en het instrumenthamertje een beetje inhouden, want het komt in het geheel niet te pas, dat de vrouw altijd zachtmoedig en geduldig is en de man zijn vuisten als hamer gebruikt.

Na het *ut* komt *re* in de muziek; dat wil in het latijn zooveel zeggen als *in der daad*; daarom zegt men *reamare* inderdaad beminnen. De H. Gregorius zegt: probatio dilectionis exhibitio operis, de ware proef van waarachtige liefde bestaat in werken. Een instrument is nooit beter dan als het een goede ressonance heeft; zoo moeten ook twee harten een goede weerklank hebben; spreekt de vrouw van *lieven* dan moet de man als een echo antwoorden *naar believen.* De liefde moet altijd het instrument zijn, waarop de echtelieden in voor- en tegenspoed spelen. O edel en volmaakt instrument, dat zoo heerlijk klinkt voor echtgenooten.

Het is waar, dat de echtstaat een voortreffelijk instrument is, jammer maar dat hij niet altijd welluidend klinkt en de ressonance van twee getrouwden dikwijls op een dissonance *of valsche toon* uitloopt. Want:

Niet zoo piepen en krabben de ratten,
Niet zoo schreeuwen en miauwen de katten,
Niet zoo sissen en sijfelen de slangen
Niet zoo martelen gloeiende tangen
Niet zoo rooven in bosschen de wolven
Niet zoo zuisen en bruisen de golven
Niet zoo verschrikkelijk buldert een hond,
Niet zoo verwoed brult een leeuw in het rond,
Niet zoo vervaarlijk schuimbekt de zee,
Niet zoo brutaal klinkt 't kanon van de rêe,
Niet zoo vernielt en verbrijselt de wind,
Niet zoo erbarmelijk jammert een kind,

als twee wispelturige, twistende, scheurende, bijtende, weenende, grijnende, vloekende, vechtende, beukende echtgenooten.

Waarom heeft God Abraham zoo dikwijls bezocht? Hij heeft hem bezocht te Hardan, Hij heeft hem bezocht in het land Canaan, Hij heeft hem bezocht nadat hij vijf koningen had overwonnen, ja menigmaal heeft God Abraham bezocht. Maar wat is daar de oorzaak van? Als men tegenwoordig iemand bezoekt, dan komt men liefst daar, waar de keuken goed riekt, de schoorsteen rookt en de pot lieflijk zingt; maar daarom heeft God Abraham niet bezocht. Somtijds zoekt men ouders die schoone dochters hebben; daar ziet men dan de een of ander galant heertje, de hoed in de hand, veel complimenten maken, terwijl hij zegt: Uw onderdanige dienaar, Juffrouw Theresia, heden is uw vader niet te huis en uw moeder heb ik juist zien uitgaan, ik verzoek u morgenavond met mij naar den schouwburg te gaan. Daarna maakt hij eenige dozijnen *flectamus genua's*, het meisje wordt doodelijk verliefd en neemt het aanbod aan. Ei, zeg mij eens heeft Abraham daarom van God een bezoek ontvangen? Het zij verre van ons daaraan in het minste te denken; maar daarom alleen heeft God Abraham bezocht, omdat deze met zijne vrouw

Sara in de grootste eensgezindheid leefde, daarom schonk Hij hun zijn rijkste zegen, want niets is God aangenamer dan liefde onder echtgenooten. Bij deze hoogadelijke bruidspersonen bestaat niet de minste twijfel, of zij zullen het *re* wel goed begrepen hebben en ook in acht willen nemen, en niet alleen met de mond maar ook met de daad elkaar beminnen; want in den echtstaat is de beste echo: de wederliefde, *reamare.*

Na *ut re* volgt *mi.* Door dat *mi* wordt verstaan moeite en arbeid. Maar ons orgel klinkt niet van zelf, maar alleen als men de beide handen er oplegt, de rechter speelt de descant, de linker de bas. Evenzoo spelen ook twee echtgenooten, de vrouw is de descant, de man de bas, en God legt hen dikwijls moeielijke stukken voor om die te spelen, namelijk kruizen. Zorg en kommer in de huishouding is een groot kruis, ijverzucht en jaloezie in de liefde is een groot kruis, verdriet en ongenoegen met de dienstboden is een groot kruis, de dood der lieve kinderen is een groot kruis, het vrouwtje scheldt soms en de man timmert er op, dat is ook een groot kruis, zulke stukken moeten de echtgenooten soms spelen en dat komt er nog al eens op aan; God wil dat *mi* hebben, moeite, arbeid, geduld, zachtmoedigheid enz. want dit zijn beste snaren, waarop men God de schoonste stukken kan voorspelen. Toen Eduard I koning van Groot-Brittanie door een vergiftige pijl gewond was, wanhoopte men niet zonder redenen aan zijn leven, daar de doktoren verklaarden geen middel te weten om het vergif uit zijn lichaam te krijgen, tenzij dat iemand uit liefde voor den koning zijn leven wilde wagen en met zijn mond het venijn uit de wonde wilde zuigen. Wijl nu ieder der bedienden dit weigerde te doen, nam zijn gemalin Eleonora het besluit tot dit gevaarlijk geneesmiddel en zoog des nachts, toen haar man sliep, zijn wonde uit; maar God beloonde die daad, zoodat zoowel zij als de koning het er gelukkig afbrachten.

Was dit niet een hard *mi*? Vindt men tegenwoordig nog zulke vrouwen? Weinig, weinig, weinig, maar wel zulken, die hun man eerder vergif in het lijf zouden wenschen als dat er uit te zuigen. Nadat onze eerste ouders het paradijs hadden verspeeld, werd Adam van een wereldgebieder een veehoeder, van een wakker man een akkerman, daar hij door God uit het paradijs werd gejaagd. Dit verhaalt Mozes ons Gen. 3: 23; maar hij spreekt alleen van Adam; waarom niet van Eva? Dat is omdat het spreekt als een klok, dat als Adam uit het paradijs is Eva daar alleen niet zou blijven, want zij had Adam zoo lief, dat zij zonder hem in het paradijs geen genoegen kon hebben.

Nu kom ik tot *fa*. Dit *fa* recommandeer ik vooral aan den bruidegom, om dat hij zijn bruid altijd zijn *fa* dat is zijn *favorite* moet noemen. De H. Schrift Jud. 14 verhaalt, dat Samson naar Thimnath gaande onderweg een leeuw wurgde, terugkomend op deze plaats vond hij in het geraamte een honingraat, hij nam die en verdeelde ze in drie porties; een voor zijn ouders, dat was niet meer als plicht, een voor zichzelf, en een voor zijn liefste Delila, die hij bovenmate beminde. Dat was hij haar ook schuldig, want de vrouw is een gebouw, een favorite, een hartlapje van den man.

Onze gezegende Heer en Heiland zegt bij Mat. 6 : 26: Respicite volatilia coeli" „beschouwt de vogelen des hemels," en leert van hen. Wat kan men dan van een vogel leeren? Hoe de man zijn vrouw moet beminnen. Als de ooievaars in de lentetijd terugkomen gaat het mannetje altijd tien dagen eerder, om in dien tijd het nest weer klaar te maken en te herstellen wat de winter daaraan bedorven heeft; zoo vindt het wijfje bij haar aankomst een schoon en nieuw nest, en komt het aan, dan kan men terstond hooren met wat blijdschap het ontvangen wordt, dan klepperen de snavels als een watermolen, zoo vriendelijk verwelkomen ze elkaar.

Ik heb mij dikwijls er over verwonderd, waarom God onder het Oude Testament het huwelijk tusschen nabestaande bloedverwanten heeft toegelaten en niet onder het Nieuwe? Want men zou zeggen, dat dit goed was, daar er onder bloedverwanten veel grooter natuurlijke liefde bestaat dan onder vreemden; op zoo'n wijs bleven ook de huwelijksschatten, rijkdommen en goederen der families bij elkaar, en dan was het goed als de broeder zijn zuster, en de neef zijn nicht mocht trouwen. Maar Theodoretus tikt ons op de neus en zegt: het doel der Kerk is de gemoederen der menschen onder elkander te vereenigen; doch daar de liefde onder bloedverwanten reeds bestaat, daarom gebruikt zij het huwelijk als middel om die liefdeband onder vreemden uit te breiden, want door de band des huwelijks worden de menschen op het innigste met elkaar verbonden.

Hoeveel oorlogen zijn er niet voorkomen, hoeveel vijandschappen bijgelegd door een enkel huwelijk? Hoeveel twisten hebben opgehouden om een enkel huwelijk? Daarom placht Leopold I, die groote keizer, zijn aartshertoginnen bizonder lief te hebben en hen met de schoone namen van vredestichteressen te betitelen. Want als zij vreemde vorsten wier gezindheid niet te vertrouwen was uitgehuwelijkt werden, dan werd daardoor het *fa favor* de goede stemming tusschen hen en den keizer onderhouden, maar strekte zich ook uit over alle nabestaanden en vrienden.

De vijfde noot in de muziek is *sol;* ut, re, mi, fa, sol. Dit woord vind ik meermalen in de H. Schrift; b. v. bij Mat. 17 : 3 „resplenduit facies ejus sicut sol „zijn aangezicht blonk als de zon.” Toen namelijk de Heiland op den berg Thabor de glans des hemels in zijn lichaam liet uitschitteren, verschenen Mozes en Elias daar ook. Waarom dat? Mozes was getrouwd geweest, Elias niet, en juist daarom nu kwamen *deze twee* mannen hier, omdat God wilde toonen, dat ook

getrouwden heel goed in den hemel kunnen komen, als zij maar in de vrede Gods leven.

Sol is latijn en beteekent in het hollandsch *zon*. De zon verlicht de geheele aardbodem, zoo ook moet een schoone, bescheidene, wijze, deugdzame echtgenoote door de stralen harer deugden het heele huisgezin verlichten; en komt er soms een zonsverduistering, dan moet de vrouw dit kunnen doorstaan.

Helaas ja, het gebeurt wel eens, dat het bedroefd toegaat, vooral als op het gelaat der vrouw een donkere wolk gezien wordt, waaronder dan een regenboog treurig uitschijnt; ik bedoel als de vrouw ransel gehad heeft, haar gezicht door droefheid betrokken is en de bogen harer oogen met roode, blauwe, groene, geele, in één woord met alle kleuren der regenboog prijken. Geduld! de zon komt er wel weer door. In haar loop beschrijft de zon een cirkel en maakt als het ware een kroon door hare stralen. Ook een verstandige vrouw is een kroon voor haar man, mulier sensata corona est viro suo". Eccl. 26: 13. De sterrekundigen zeggen dat de maan haar licht van de zon ontvangt, ook de man moet een maan zijn, die de stralen zijner zon opvangt, en als die zon somtijds wat afwijkt, moet hij aanstonds geen zonéclipse maken door razen en slaan.

De zesde en hoogste noot is *la*. Dit *la* staat in de schriftuur Gen. II: erat autem terra labii unius" er was maar één taal op de wereld. Dus vóór de bouw van de toren van Babel verstonden de menschen elkander heel goed, maar toen ze met dit gebouw in de hoogte kwamen, verwarde God om hun hoogmoed te dempen hun taal; nu kon de een den ander niet meer verstaan en men moest dus van het bouwen afzien. Als in de huwelijksstaat man en vrouw elkaar niet meer verstaan, dan komt er een groote verwarring. Zoodra de nering goed gaat, dan zegt terstond de vrouw tegen de man; zie eens lieve Mattijs, of Steven of Joris, God heeft ons gezegend en

nu zijn we al zoover dat we de boeren kunnen laten fluiten, velen benijden ons maar ik zal hen eens tergen. Van ons overschot kunt gij een damasten kamerjas laten maken, binnen acht dagen een roode fluweelen muts, binnen veertien dagen een paar nieuwe bottines; ik moet een paar vlechten hebben, een nieuwe hoed en een zijden japon; en op de kermis zullen we ons eens flink kleeden. Maar, maar, maar! eindelijk sterft de nering in *la fa* weg en brengt de heele boel op stelten. Nu zoeken ze hun tijdverdrijf in elkaar uit te schelden, de jeneverflesch zegt ook een woordje meê, weldra verstomt het gebulder van het kanon, ze worden handgemeen en er wordt bloedig gevochtig.

Dit is echter van deze twee hoogadelijke bruidspersonen niet te hopen, want zij hebben niet alleen de heilige Caecilia tot patrones, maar ook de allerheiligste Moeder Gods Maria tot beschutster hunner trouw en oprechte liefde. En daar ik nu mijn instructie in het ut, re, mi, fa, sol, la gedaan heb, wensch ik beide echtelingen, dat zij in de snaren geen valsche greep mogen doen, maar in altijddurende harmonie vergenoegd met elkaar mogen spelen, en daarom roep ik hun als afscheidsgroet toe:

> Speelt vrij al wat gij kunt ter eer der huwlijksband,
> En geeft dan welgemeend elkaar de rechterhand.

DE VOLMAAKTE CLARISSE.

Een ziel klopte aan den Hemel aan,
De deur bleef dicht, zij bleef daar staan,
Waarom nu kwam zij zoo te pas?
Omdat zij geen Clarisse was.

Die zegt dat de heilige roomsche kerk het scheepje van Petrus is, waarop wij allen met de mast van het kruis naar het hemelsch Engeland varen, die spreekt zeer juist. Is er iemand die zegt, dat de catholieke alleenzaligmakende Kerk eene apôtheek is „het gulden kruis'' genaamd, die spreekt ook juist, omdat bij haar de beste medicijnen te vinden zijn, namelijk de krachtige sacramenten en de bittere maar heilzame pillen van boete. Wanneer iemand de H. Kerk vergelijkt bij de vischkar van Petrus, die spreekt zeer te recht; want Petrus is door de mond der eeuwige Waarheid zelve een zielenvisscher genoemd. In deze kar bevinden zich allerlei soorten van visschen; wat mooie forellen met roode stippeltjes geteekend, ik neem de Franciscanen, die met de roode wonden van Christus overal schitteren. Wat een massa snoeken, die in hun hoofd altijd het lijden van Christus hebben; ik bedoel de Bernarditen, die in navolging van hun stichter de H. Bernardus zich uitsluitend met de overweging van Christus' lijden bezighouden. Hoeveel heerlijke grondelings vindt men in die

kar, aldus genoemd omdat zij zich vooral op den grond ophouden. Hierdoor versta ik de minderbroeders van de H. Franciscus á Paula. Die de catholieke kerk een klooster noemt, die geeft haar den rechten naam, de stichter en bestuurder van dit klooster is de H. Geest, en de kloosterlingen zijn alle vrome zielen, die hun professie in de doop gedaan hebben toen zij zeiden: *promitto* ik beloof.

Nu stel ik eens de vraag: hoe wij thans ieder catholieke ziel zullen noemen? Ik antwoord, dat alle zielen onderdanen van den H. Geest moeten zijn, die door Christus *clara lux* een helder licht genoemd wordt; daar de H. Clara de stichteres is der Clarissen en zij dus een naám draagt als Degene die *clara lux* heet, daarom zeg ik dat ieder ziel een clarisse zijn moet. Het is zoo zeker als God is, zoo gewis als de H. Drievuldigheid niet dwalen kan, zoo ongetwijfeld als God eeuwig is, zoo zeker is het dat de portier des hemels de H. Petrus, geen enkele ziel zal binnen laten, als zij geen clarisse is. Klaar is het, ja!

Toen de eeuwige Vader het groote gebouw der wereld als een meesterstuk zijner almacht had geschapen, toen op het enkel woordje *fiat* het worde de aarde zich in bosschen en velden verdeeld, tot bergen verheven, tot dalen verdiept en het water zich binnen bepaalde oevers bepaald had, toen zweefde, zooals de H. Schrift verhaalt, „de geest des Heeren op de wateren" „spiritus Domini ferebatur super aquas." Gen. 1: 2. Maar waarom dat? Waarom terstond op het water? Hierop antwoordt een voornaam leeraar, zeggende, dat de H. Geest toen reeds dit klare element uitkoos om het met zijn vleugelen te overschaduwen omdat Hij later hierdoor de erfzonde afwasschen en de ziel rein wilde maken. Bij de geboorte is de mensch door erfzonde besmet. Dat lichaam zoo kunstig door de natuur gemaakt, dat hart, die zenuwen, die *beenderen, 124* in getal, dat alles ontvangt het leven op het

oogenblik dat God er de ziel in stort; de ziel begaafd met verstand, wil, geheugen. Een monarch over de dieren is hij, het hoofd van alle schepselen op aarde, een schatkist, waartoe alle elementen het hunne bijdragen, de inhoud der geheele wereld, ja één kleine wereld in zich zelf. Zijn zintuigen zijn het afbeeldsel der elementen; het oog heeft veel overeenkomst met het vuur, het oor met de lucht, het gevoel met de aarde, de reuk en de smaak met het water.

Empedocles heeft het gebeente van het menschelijk lichaam een berg genoemd, de voeten des lichaams vergeleek hij bij de erts in de ingewanden der aarde, de aderen bij fontijnen en springbronnen. Zijn kindsheid wordt vertegenwoordigd door de bloemrijke lente, zijn vurige jeugd door den heeten zomer, zijn mannelijke leeftijd door de vruchtbare herfst, zijn ouderdom door den kouden winter, zijn schreiende oogen zijn als regenwolken, zijn zuchtende adem als de wind, zijn lachen als de bliksem en zijn toorn als de woedende donder. 's Menschen ziel is naar Gods evenbeeld geschapen en daarom is hij de koning der natuur. Hij heeft een onzichtbare ziel, en ziet toch goed, eene ziel die uit de handen Gods voorkomt, eene ziel wier leven geen einde heeft. Een wonderlijk kunststuk voorzeker! Maar wat helpt het? Want door de erfzonde is zij van het eerste oogenblik haars bestaans een woning des satans, die in haar duisternis, ruzie en twist zaait. Daarom is zulk een kind een afschuw in de oogen Gods tot zoo lang het klaar wordt, rein en heilig. Deze klaarheid komt van den H. Geest, die van het begin der wereld af het klare water van den H. Doop gekozen heeft om alle erfzonden af te wasschen. Daarom ook is deze derde persoon der H. Drievuldigheid bij de Jordaan verschenen in de gedaante van een duif toen de H. Joannes de dooper den Heiland doopte Luc. 3 : 22, om te getuigen dat Hij de bewerker is van de heiligheid. Dat dus mij en u het water des doopsels van de erfzonde

gereinigd heeft en onze ziel tot eene *clarissa* d. i. een *reine* gemaakt heeft, daarvan is alleen de H. Geest de oorzaak. Zij is zoo klaar geworden als kristal, klaarder als goud, klaarder als bronwater, zoodat zij gerust voor het aanschijn Gods kan verschijnen. Dit alles nu heeft de H. Geest uitgewerkt, die men terecht kan noemen *lux clara* een helder licht.

De reinheid die ieder christenziel in het heilig doopsel ontvangt, wordt bij velen weer besmet, want door het slijk gaan en niet bezoedeld worden kan alleen de zon met hare stralen. Wij menschen met onze gebreken vallen zeer licht in de modder en verliezen daardoor de helderheid onzer ziel. Ik vraag echter wie kan ons die klaarheid naar de ziel terugschenken?

Christus onze Heer en Heiland, nadat Hij drie en dertig jaren had geleefd (zeer juist schrijft men zijn leeftijd met twee 3 omdat de wereld een dubbele trouw van Hem heeft ondervonden,) nadat Hij als een getrouwe meester, getrouwe herder, getrouwe leeraar, getrouwe vader en getrouwe heer de mensch had gediend, werd Hij door de ontrouw der joodsche booswichten als een onschuldig lam ter slachtbank gevoerd en na een onbeschrijfelijk lijden eindelijk aan het kruishout genageld en haalde dus door Adam's schuldbrief een +, dat alles betaalde. Het laatste woord echter, dat Christus voor zijn dood sprak is zonder twijfel van diepen zin en beteekenis. „Consummatum est" „het is volbracht", en toen Hij dat gezegd had neeg Hij het hoofd en stierf. Joan. 19 : 30. Want te verwonderen is de kracht van dit woord *consummatum est* het is volbracht. Hierover zegt de zalige Ludovicus de Saxonia dat aan een vroom persoon is geopenbaard geworden, dat als iemand hevig uit de neus bloedt hij maar met de vinger in dat bloed moet doopen en op zijn voorhoofd schrijven *consummatum est* en terstond zal het bloeden ophouden; iets wat door vele personen beproefd en probaat bevonden is. Waarom

nu deze woorden de kracht hebben zoo iets te doen, beken ik ronduit niet te weten. Maar ook wil ik mij hiermede niet bemoeiën, doch zoek een uitlegging van dit woord bij de heilige leeraars. Waarom dan heeft de barmhartige Verlosser vóór zijn dood gesproken: het is volbracht, dat zooveel wil zeggen als *alles is geëindigd*? Waarom heeft de Heiland niet gezegd: *perfectum est het is volmaakt?* Hierom, zegt Theophilactus heeft de Godmensch dit gezegd, omdat wel alles volbracht was wat tot de verlossing der menschheid noodig was, maar nog niet alles volkomen volmaakt; en daardoor dus toonde Christus aan dat Hij nog de H. Geest op de wereld zou zenden, alsof Hij wilde zeggen: „Deze Heilige Geest zal eerst het groote verlossingswerk tot zijn eigenlijke volmaaktheid brengen. Ik, Jesus van Nazareth heb vele wonderen gedaan; ik heb vele dooden ten leven opgewekt, vele onreinen gereinigd, vele hongerigen gespijzigd, vele zieken gezond gemaakt; *consummavi sed non perfeci*, ik heb dit alles volbracht, maar niet voleindigd; want de H. Geest dien ik op de wereld zal zenden, die zal eerst de ziekten der ziel genezen." Valt dan iemand in een doodzonde, dan is hij niet meer deelachtig aan de verdiensten van Christus, totdat hij door de inspraken en genade des H. Geestes wordt overgehaald tot berouw, boete en bekeering. Zoo brengt dan de derde persoon der Godheid de werken van Christus tot hun volle kracht en geen zondige ziel krijgt haar vorige klaarheid terug, zoodat zij weer een rechte clarisse genoemd kan worden, zonder de hulp en genade des H. Geestes, daar Deze alle goede gedachten ingeeft, de liefde tot God in de harten ontsteekt, de hoop op de goddelijke barmhartigheid bevestigt en den zondaar zoolang aanspoort, totdat deze dikwijls boete doet en zijn ziel weer en rein klaar wordt.

Ontelbaar zijn de geschiedenissen van dergelijke bekeeringen, ja alle dagen alle uren vallen ze voor. Kortheidshalve zal

ik maar even vertellen wat er in Polen, niet ver van Krakau voor 40 jaar gebeurd is. Daar leefde een catholiek man, die in zijn kamer op een eiken bord de beeltenis der allerheiligste Moeder Gods had geschilderd. Op zekeren dag kwamen er eenigen zijner oude zuipbroers bij hem, die echter niet catholiek waren, iets wat tegenwoordig dan ook een schande is, ik bedoel: het catholiek zijn. Zij gaan aan tafel zitten en men draagt onder vele andere spijzen ook iets op dat al tamelijk koud geworden was. Een der booswichten neemt daar een goede portie van en werpt dat het Maria-afbeeldsel, dat daar dicht bij stond, in het gezicht, zeggende: mama daar heb je ook een portie, vreet je dood in die brokken. Maar ziet, o wonder! nauwelijks is die lastertaal geeindigd, of het schilderij begint bloedige tranen te weenen, waarop alle getuigen hevig ontstelden. De dader echter heeft zich alleen maar bekeerd, en niet alleen het lutersch geloof afgezworen, maar ook van de wereld afscheid genomen en zich in een klooster begeven; doch de anderen bleven hardnekkig. Dat nu de zwarte ziel van deze schoelje zich bekeerd heeft en weer een clarisse geworden is door de klaarheid der genade Gods, daarvan was de H. Geest de oorzaak, want deze heeft zijn verstand verlicht, zijn wil bewogen, zijn hart vermurwd, zijn gedachten verhelderd en hem de oogen der ziel geopend om de waarheid te zien, hem berouw ingegeven en hem tot leidsman verstrekt naar den geestelijken stand. Wij, ellendige menschen, vallen en struikelen dagelijks, zondigen tegen God, verliezen de genade, storten ons in de eene doodzonde na de andere, ja wij konden nooit ons zelven weer opbeuren en onze zielen weer helder maken als niet de H. Geest ons met zijn wonderbare kracht bijstond, ons hart bewoog, onze wil aanspoorde, om met een goed berouw op onze borst te kloppen en te zeggen met den samaritaan: „Deus, propitius esto mihi *peccatori"* „*Heer*, wees mij zondaar genadig." Luc. 18:3.

Nadat de wijzen uit het Oosten den verren weg naar Bethlehem hadden afgelegd; vonden zij daar het vleeschgeworden Woord liggende in een kribbe, zij aanbaden dat kind en gaven het geschenken. Luc. 2. Wie nu is de oorzaak dat deze drie heidensche koningen God gevonden hebben? De ster, die hun den weg derwaarts heeft gewezen. De H. Remigius en anderen zijn van meening, dat deze ster de H. Geest is geweest, die hen den weg tot God heeft gewezen. Wie is de oorzaak dat menig zondaar op zoo wonderbare wijze dien God door boete terugvindt dien hij zoo lang had verloren? Niemand anders als de H. Geest die hem de weg wijst. Wie is de oorzaak dat dikwijls een lap een heilige wordt, een zwarte raaf een witte zwaan, een wolf een lam? Wie is de oorzaak dat eene ziel, zwart als een Moor, dikwijls een clarisse wordt? De H. Geest.

Als men glas wil schoonmaken zoodat het helder en klaar zij, dan kan men daarvoor geen beter water gebruiken als zout water, omdat dat het beste het vuil afneemt; evenzoo als men eene ziel een clarisse wil maken, rein en klaar, dan is daartoe geen beter water als zout oogenwater. Bij de evangelist Mat. 11 : 12 heeft Christus gezegd: „regnum coelorum vim patitur „het rijk der hemelen lijdt geweld." Het moeten flinke soldaten zijn, die deze hooge vesting willen beklimmen en innemen. Op een andere plaats echter zegt de goddelijke Waarheid Mat. 18: 3: ziet gij dit kind? Als gij niet wordt als deze kleine zult gij het rijk der hemelen niet binnengaan. Dat lijkt raar. De hemel, een sterke vesting die geweld lijdt, zal door een kind worden ingenomen? Wat kan een kind uitzetten? Het rijdt op een stokpaardje, het kan nog geen hooiberg opklimmen, veel minder een vestingmuur, als het een houten geweer heeft, meent het honderd kruppkanonnen tot zwijgen te kunnen brengen; een kind is een kind, zwak en blind. *Daarom klinkt* het vreemd, dat het rijk der hemelen

geweld lijdt en dat hij die het wil innemen een kind moet zijn. Hoe is dit te verstaan? Een kind wil alles hebben wat het ziet. Bij voorbeeld het gebeurt, dat de moeder het een spiegel laat zien, aanstonds begint het te roepen! moeder geef mij die spiegel; de moeder weigert en zegt: ei, waarom wil je die spiegel hebben? Wat doet nu het kind? Het begint nu te weenen, de tranen van het kind dringen de moeder in het hart, zij geeft het de spiegel en zegt: Nu dan, Fransje, daar heb je die spiegel, wees nu maar zoet. Zulk een raad geeft Christus ons ook. Het is waar de hemel is sterk en vast gesloten, men moet geweld gebruiken „violenti rapiunt illud," met de stormpas komt men er in. Maar wat soort van geweld is er noodig? Niets anders dan tranen; gewendt u als de kinderen tot weenen, beweent uwe zonden en de hemelsche Vader zal u niets weigeren, maar Hij zal u aanstonds geven wat gij begeert: namelijk de reinheid uwer ziel, de glorie des hemels, want uwe tranen dringen door in het hart uws Vaders.

Dat hebben de Niniviten ondervonden, dat heeft ondervonden Anna de moeder van Samuel, Magdalena, Petrus, Thaïs, Agenis, Pelagia, Maria van Egypte, Margaretha de Cortona. Dat heeft ook zeker moordenaar ondervonden, van wien Anathasius Sinaita ons spreekt. Er was ten tijde van keizer Mauritius op de grenzen van Thracië zeker rooverhoofdman, die zijn geheele leven met plunderen en moorden had doorgebracht. Onmenschelijk en gevreesd, maakte hij alle wegen en straten onveilig en deed die van menschenbloed stroomen en ofschoon vele welgewapende gerechtsdienaars hem dikwijls hadden nagespoord konden zij hem toch niet door list of geweld in het net vangen. Als nu de godvruchtige keizer Mauritius dit vernam, zond hij een zijner edelingen met de reliquie die hij zelf altijd om den hals droeg naar den moordenaar toe, met het bevel deze aan hem te vereeren, opdat hij spoedig de kracht er van mocht ondervinden. Toen deze booswicht de

reliquie had ontvangen en die uit spotlust wilde kussen, zie, daar werd hij op hetzelfde oogenblik bekeerd, zeide zijn moorddadig leven vaarwel, en zachtzinnig als een schaap ijlde hij tot den keizer, wien hij te voet viel en voor zijn moorden en andere misdaden om genade bad. Na weinige dagen werd hij door de koorts aangetast en in het hospitaal gebracht; des nachts bemerkende dat zijn krachten meer en meer afnamen, wendde hij zich tot de oneindige barmhartigheid Gods, biechtte onder een vloed van boetetranen zijne zonden en riep God met deze woorden aan:

„O, goedertierene God en Heer! Ik hoop en begeer van U niets anders, dan dat gij evenals vroeger een andere moordenaar zoo ook mij uwe barmhartigheid wilt bewijzen. Neem deze tranen, die ik in mijn doodstrijd op dit oogenblik vergiet, genadig aan, en gelijk gij den ter elver ure gekomen arbeider beloond hebt, neem ook zoo deze weinige tranen aan. Doop en reinig mij in dit tranenbad, leer mij nu ten minste weenen, nu het nog tijd is. Mijne misdaden hebben mij overvallen, zij zijn groot en zoo menigvuldig dat ik ze niet kan opnoemen. Doch daar gij, o Jesus, de bittere tranen van Petrus hebt aangenomen, neem ook mijne tranen genadiglijk aan. Ontvang ze als betaling van mijnen schuldbrief, wisch die uit met de spons uwer barmhartigheid, verdelg mijne zonden, die door geen tong uitgesproken, door geen pen beschreven kunnen worden.”

In deze en dergelijke verzuchtingen bracht deze moordenaar eenige uren door, hij weende onophoudelijk, en droogde met een doek zijne tranen af, die hem overvloedig over het aangezicht vloeiden, eindelijk gaf hij in snikken en weenen den geest. Denzelfden nacht had de geneesheer des hospitaals, een zeer geleerd en vroom man, een zeldzame droom gehad. Hij zag namelijk in de slaap een menigte zwarte Mooren naar het bed van de zieke gaan, met vele en lange registers in de

handen, waarop diens zonden stonden opgeteekend; daarna zag hij twee schoone jongelingen komen, die zich veel moeite gaven voor den stervende. Terwijl de Mooren bezig waren op een weegschaal de schuldpapieren te wegen, was er niemand die op de andere schaal eenige goede werken konde leggen, hetwelk de twee Engelen zeer bedroefde. „Is er dan, zei de eerste, voor ons niets? Wat zouden we hebben, zei de andere, nog geen tien dagen geleden heeft hij een moord gedaan, wat kunnen wij voor goeds aan hem vinden?"

Voordat de Engelen wilden vertrekken, keken ze nog eens goed rond of ze niets goeds konden vinden, en zie, daar zagen ze de doek, waarmede de moordenaar zijn tranen afgedroogd had, deze was nog geheel nat. De engel legde nu deze doek op de ledige schaal, deze ging naar beneden, en die waar de zondeschuld op lag in de hoogte. Nu riepen de beide Engelen vreugdevol uit: geloofd en geprezen zij de goddelijke barmhartigheid, die de tranen van deze boetvaardige zondaar in genade heeft aangenomen; daarop voerden zij de ziel met zich mede en de Mooren moesten met schande en spot aftrekken. Dit alles had de doctor in den slaap gezien. Hij spoedde zich nu bij het aanbreken van de dag naar het hospitaal en vond het lijk van de moordenaar nog warm in het bed liggende benevens de natte doek op zijn aangezicht. Nadat hij nu van de omliggende zieken gehoord had met welk een leedwezen en berouw deze man gestorven was, nam hij den natten doek en bracht die naar den keizer en verhaalde hem de loop van zijn droom en wat hij van de ziekten gehoord had. Daarna sprak hij: Wij mogen God danken, genadige keizer! want wij weten dat voorheen een moordenaar is zalig geworden aan het kruis, ook nu hebben wij een moordenaar gezien die de hemel is binnengegaan. Men kan aldus de stevige grendels van de hemelpoort niet beter ontsluiten dan *door tranen* van boetvaardigheid. Men kan niet zekerder in

het Engeland hierboven komen dan te water, dat is door tranen van berouw. Men kan geen schooner en blinkender aangezicht krijgen dan als men blanketsel gebruikt, en dat blanketsel der ziel zijn de bittere tranen. Men kan geen vaster hoop op den hemel hebben, dan die aan zekere bron ontspringt, de bron namelijk van Magdalena's boetewater, door hare heete liefdetranen gevormd. Men kan niet gemakkelijker zijne zonden uitwisschen, dan als men het hart bij wijze van spons gebruikt en dat in boetetranen doopt.

Men kan niet beter van ziele-krankheden genezen worden dan als men naar Baden reist en zich daar baadt, maar niet in een hertebad doch in een hartebad, want het oogenwater welt op uit het hart. In één woord, men kan de ziel niet beter wasschen zoodat zij een clarrisse wordt, klaar en helder, dan met het zoute oogenwater.

, Maar, zoo zegt wellicht iemand, hoe komt, dit toch wel te pas bij den H. Geest, want deze preek moet over de H. Geest handelen en niet over boetetranen? Dezen en ook alle anderen antwoord ik met de H. Paulus. Rom. „Ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus:" de H. Geest bidt voor ons met onuitsprekelijk vurige verzuchtigen en tranen." Hoe kan dat, vraagt de H. Gregorius, want die een ander bidt, is minder dan degene tot wien hij bidt, daar nu de H. Geest niet minder is als God de Vader en de Zoon, maar hun geheel gelijk, daarom kan Hij hun niet voor ons bidden. Dezelfde Gregorius geeft het antwoord ook, en zegt dat de H. Geest tot God den Vader niet spreekt in eigen persoon, maar omdat hij de harten der menschen verheft en vervult met zijne genade; daardoor maakt Hij dat dezen tot God zuchten, weenen en hunne zonden verfoeien, want het is niet mogelijk, dat de mensch ook maar een enkele boetetraan kan storten zonder een bizondere genade en hulp des H. Geestes. Wilt gij dus, christen ziel, van uwe zonden bevrijd en weer

een clarisse worden, waardig om voor het aangezicht Gods te staan, dan moet gij tranen van berouw vergieten. En om dit te kunnen, roep den H. Geest aan, deze godddelijke hartentrooster zal uw hart vermurwen, zoodat gij met Magdalena kunt zuchten en weenen en ook met diezelfde Magdalena klaar naar de ziel worden.

En zoo heb ik dan in 't kort getoond dat alle zielen clarissen moeten zijn, willen zij God behagen. Tot hen ook nadert de H. Geest, want het woord van Christus is waar: ipe clarificabit me „hij zal mij verheerlijken," dat wil zeggen volgens Glossa in zijne ledematen, in de goede christenen. Zie Joan. 16: 14.

Nog eens, en hiermede sluit ik. Wie het heilig Evangelie leest, dat op Pinksteren wordt voorgelezen, die kan hooren en tasten, dat de H. Geest als in een sterke stormwind op de Apostelen neerkwam „tamquam advenientis spiritus vehementis." Nu bestaat er een oud spreekwoord dat zegt: Austria ventosa aut venenosa, Oostenrijk is luchtig of vergiftig en ook de sterrekundigen bevestigen, dat indien er in Oostenrijk niet zoo sterke, frissche stormen waren, geen land meer aan besmettelijke ziekten zou onderworpen zijn als dit, maar zoolang het luchtig is, is het ook niet vergiftig. Wat de sterrekundigen dus van Oostenrijk beweren, datzelfde versta ik van het allerdoorluchtigste oostenrijksche stamhuis. Want daar de H. Geest als een sterke wind over de Apostelen is neergedaald, daarom ook is Oostenrijk luchtig en dus niet giftig; ik wil zeggen: zoolang de door hare keizerlijke majesteit Eleonora aangewakkerde godsvrucht tot den H. Geest blijft bestaan, zoolang ook zal zonder twijfel dit volkrijk huis staan en van alle ongeluk bevrijd blijven. Is de H. Geest een hemelsche duif, dan is te hopen dat deze duif den olijftak des vredes in de Oostenrijksche arke brengt. Is de H. Geest een ster, die de *drie koningen* naar Bethlehem is voorgegaan, dan hoop ik

dat door deze ster onze allergenadigste heer en landvorst Leopold I in alle gewichtige ambtsbezigheden vele geluksterren mag zien. Is de H. Geest een vurige tong zooals Hij zich aan de oogen der Apostelen vertoonde, dan hoop ik dat deze tong weldra uitroepe: Austria, io triumphe! „Oostenrijk heeft verwonnen! Is eindelijk de H. Geest een *clara lux* een klaar licht, dan hoop ik dat dit licht iedere ziel tot een clarisse maakt. Amen.

DE NAAM VAN MARIA IN VIJF LETTERS.

Indien gij nog geen vijf kunt tellen
„Al wilde 't er bij u niet in"
'k Leer u een vijftal letters spellen,
Van groot gewicht en diep van zin.

Ik zou daar wel eens bij hebben willen zijn, toen die twee vrouwen voor Koning Salomon twistten om een dood kind. Wat zullen ze elkaar daar aardige namen gegeven hebben. Hoe de vrouwen bij de waschtobbe soms kunnen twisten om een nietigheid is genoeg bekend, en ook hoe zij elkaar vele scheldwoorden toeduwen en het haar uit het hoofd plukken, daarvan zou ik verscheiden voorbeelden kunnen aanhalen; maar hoe het voor den rechter Salomon toegegaan is, kan ik mij wel voorstellen.

Na het zalig afsterven der Moeder Gods Maria, welk afsterven eerder een slaap als een dood is te noemen, ontstond er ook twist tusschen twee, namelijk tusschen de hemel en de aarde. De aarde namelijk wilde dat het allerheiligste lichaam van Maria bij haar zou verblijven, omdat zij genoemd wordt *rosa mystica* een geestelijke roos; de rozen nu behooren aan de aarde. De hemel daarentegen wilde met vele bewijzen *toonen, dat* het aan hem toekwam, omdat Maria in de H.

Schrift gezegd wordt *electa ut sol* uitgelezen te zijn als de zon; de zon behoort aan den hemel. Eindelijk is door de allerheiligste Drievuldigheid besloten dat Maria met lichaam en ziel in den hemel zou worden opgenomen zooals ook geschied is. Zij werd toen tegelijk als koningin van hemel en aarde gekroond, en in deze kroning heeft aldus het getal vijf de grootste vreugde te weeg gebracht, namelijk de vijf letters van de glorievolle naam *Maria.*

M. is de eerste letter. Mucaria, Macuina, Marcella, Marpesia, dezen zijn allen lofwaardige vrouwen geweest, maar ik vind er een in de H. Schrift wiens naam ook met een M. begint; het is Michal, gemalin van Koning David.

Koning Saul was getrouwd met Achinva, bij wie hij twee dochters had de oudste heette Merab, de jongste Michal. Deze laatste beloofde Saul aan David als echtgenoote, onder beding echter, dat hij hem daarvoor honderd hoofden der Philistijnen moest leveren. Toen ter tijd moest men de vrouwen koopen en duur ook; tegenwoordig zijn ze vrij wat goedkooper, ja men kan er soms nog geld op toe krijgen. Saul wel wetende dat David arm was, zooals deze zelf bekend had I Sam. 18:23, wilde dus ook geen geld van hem vorderen, doch alleen maar de dood van honderd Philistijnen, iets wat David gelukte. Saul hield woord en gaf Michal hem tot vrouw. Deze beminde David van ganscher harte, want toen later de meineedige Saul David overal vervolgde en trachtte om te brengen, toen wist Michal haar man te redden. Op zeker nacht liet ze hem het venster uit, naar beneden, legde een hout beeld in het bed, dekte het dicht en legde op de borst van het beeld een versche lever van een geit, die zich nog gedurig bewoog. Het hoofd van het beeld bedekte zij met de ruige huid van de geit. Nadat zij dit gedaan had, heeft zij de soldaten van Saul in de kamer laten komen en hun in de verte gewezen op het beeld, zeggende dat David een weinig rustte, omdat

hij de voorgaande nacht niet had geslapen. Op deze wijze heeft zij haar man gered.

Alle kerkleeraars prijzen deze Michal om haar vernuft en fijn verstand, en toch is zij slechts een schaduw in vergelijking van de heilige Maagd Maria, die dan ook in de litanie genoemd wordt: virgo prudentissima, allerwijste maagd. Niets was Salomon's wijsheid bij de hare. Het gevoelen van de honingzoete Bernardus is, dat Maria reeds voor de komst van den H. Geest in de gedaante van vurige tongen alle talen heeft gesproken. Want indien Joannes door slechts korten tijd op de borst des Heeren te rusten een groote wijsheid heeft gekregen, zooals de Kerk van hem getuigt, Brev Rom. in fest. Joan Evang., wat een wetenschap moet Maria dan niet gehad hebben, daar zij negen maanden lang God in haar lichaam heeft gedragen. En al haar verstand, al haar wijsheid heeft zij gebruikt om haar eenig kind op te voeden, zoodat de H. Bonaventura van haar zegt: Sicut fuit grandis in merito, ita fuit grandis in praemio: gelijk zij groot is geweest in verdiensten, zoo ook is zij groot in belooning en heeft daarom van God een troon gekregen boven alle troonen.

De tweede letter in de glorievolle naam *Maria* is de A. Athlauta, Aspasia, Alfreda, Ariadne, Argina waren allen lofwaardige vrouwen, maar ik zoek er een in de H. Schrift wier naam ook met A begint, namelijk Abigaïl.

Een lompe vlegel, een knul die in plaats van hersens darmen in het hoofd had, een ploert, *de limo terrae*, *een lummel van natuur* was Nabal. Toen namelijk David eens sommigen zijner lieden naar deze rijke zot zond om eenige levensmiddelen te vragen, lachte Nabal hen niet alleen uit maar gaf ook nog smaadredenen op David ten beste. Hierover werd David zoo verbitterd, dat hij besloot dezen Nabal met al de zijnen te wurgen, ja geen hond te sparen; en dit was ontwijfelbaar ook gebeurd als niet Abigaïl, de vrouw van deze

ezel het verhinderd had. Want als een hoffelijke en beleefde vrouw begaf zij zich met allerlei levensmiddelen op reis, viel David te voet, bood hem zeer galant het eten aan en noemde zich daarenboven zijne dienares. 1 Sam. 25: 24. Kort hierna is de lompe Nabal gestorven en nu nam David deze schoone Abigaïl, om hare ootmoedigheid nog schooner, tot vrouw en maakte haar een koningin. Maar de ootmoed van deze Abigaïl is niets in vergelijking van die van Maria. Want gelijk God onze eerste moeder Eva om haar trotschheid van zich heeft verstoten omdat zij meende een godes te zullen worden, zoo heeft Maria door hare ootmoedigheid, toen zij zich de dienstmaagd des Heeren noemde God weer naar de menschen heen getrokken. En toen de aartsengel Gabriël haar een maagd vol van genade noemde Luc. 1: 28, toen werd zij verschrikt *turbata est* om hare groote nederigheid. „Sicut ergo, zoo zeggen wij nogmaals met de H. Bonaventura, fuit grandis in merito, ita etiamnum est grandis in praemio" gelijk zij groot is geweest in verdiensten, zoo is zij nu ook groot in belooning en heeft een troon verdiend boven alle troonen.

De derde letter is de R. Ruthilia, Rosuida, Rufina, Radwoda, deze allen zijn groote vrouwen, maar ik ken nog een veel betere Rebecca, een dochter van Bethel, een zuster van Laban; een rechte spiegel der maagden, zooals de H. Gregorius haar noemt Lib. Hor. 35. Want vooreerst ging zij met een steenen kruik op de schouder buiten de stad Sickor om water te putten, en dat staat schoon als jonge dochters zich niet aan ledigheid overgeven, want vermolmd hout blinkt wel in het duister maar luie maagden niet. Rebecca toen zij door Eliëzer om een dronk water was gevraagd, vroeg niet zooals nieuwsgierige vrouwen gewoon zijn: wie hij was, van waar hij gekomen was; wat hij hier te doen had? Jonge dochters die niet nieuwsgierig zijn moet men prijzen; want de nieuwsgierigheid is gevaarlijk als de bliksem die de donder voorafgaat. Nadat Rebecca

water had geschept, ging zij spoedig naar huis; en dat staat schoon voor jonge maagden als zij het huis beminnen; daarom noemt men hen wel eens *domus cella* dat wil zooveel zeggen als huiskamer. Eindelijk toen Rebecca tot bruid was verkoren en reeds haar vaderland Mesopotamië had verlaten, werd zij door haar bruidegom Isaäc verwelkomd. Aanstonds bedekte zij nu haar aangezicht met een sluier, het staat goed als jonge maagden zich schuw toonen. Zoo was dan Rebecca, naar het getuigenis van de H. Gregorius, een spiegel der maagden, maar in vergelijking van Maria verdwijnt ze. Beter kan men vergelijken de beek Cedron met het meer van Tiberias, een mug uit Egypte met de olifanten der Machabeën, de roede van Aäron met de hoogste ceder op den Libanon, het stadje Haga met Ninivé, als alle maagden te samen te stellen zijn naast Maria.

Joannes de evangelist heeft in zijne openbaringen een heerlijke stad gezien, van zuiver goud, edelgesteenten en paarlen. Deze stad had het licht van zon of maan niet noodig, want de glorie Gods verlichtte haar. Het gevoelen nu van vele leeraars is, dat deze stad een afbeelding was van de allerzuiverste Maagd Maria, die zoo rein is geweest, dat Gods Zoon geen heerlijker verblijfplaats kon uitkiezen als haar maagdelijk lichaam. Daar zij dus groot is geweest in verdiensten, zoo ook is zij groot in belooning en zetelt nu op den hoogsten troon naast God.

De vierde letter is de *I.* Ingridis, Jorasta, Iphigenia, Julia, Juliana, lofwaardige, groote vrouwen; maar er is nog een andere in de H. Schrift, die beter is, met name Jaël.

Josias, een koning van Israël, vervolgde de Canäniters op vele wijzen, zooals dezen dan ook verdienden; want de zonde is een wortel waaruit niets anders groeit als straf; de zonde is een stem die geen andere echo heeft als straf; de zonde *is eene moeder* die niets anders baart als straf. Zoo dachten

de Israëlieten ook, en kregen dan na hun eigen bekeering van God door de prophetes Debora bevel met tien duizend man de Canäniters op den berg Thabor aan te grijpen, wier leger uit tweehonderd en vijftig duizend man bestond. Jud. 4: 6. Deze laatsten nu werden zoodanig verslagen dat er van hen geen enkel man overbleef dan alleen de krijgsvorst Sisera. O machtige hand Gods! Sisera gaat vluchten en komt eindelijk te voet bij de tent of hut van Jaël die hij verzoekt hem te verbergen. Ja, ja, zegt Jael: met een geeft ze hem melk te drinken, en dekt hem er warmpjes onder, zoodat hij spoedig in slaap viel. Nu grijpt Jaël een ijzeren nagel en een zware hamer en slaat den nagel door Sisera's hoofd, zoodat deze terstond stierf.

Deze Jaël wordt geroemd omdat zij uit liefde tot haar naasten, de Israëliten, deze kloeke daad verricht heeft. Evenwel is deze liefde slechts een schaduw bij de liefde der allerzaligste Maagd en Moeder Gods Maria. „Magna fuit misericordia Mariae adhuc exulantis erga miseros;" „groot was Maria's liefde jegens de naasten toen zij nog op aarde leefde." Het goud dat zij van de drie koningen had ontvangen is meest der armen ten deel gevallen. In allerijl is zij over het gebergte gegaan om haar nicht Elizabeth te dienen. Te Cana in Galilea heeft zij door haar gebed gemaakt, dat de bruilofsgasten weer een nieuwe voorraad wijn kregen. Onder het kruis, zegt Petrus Damianus, heeft zij ook voor de boosdoeners gebeden; van daar dat die eene moordenaar een kind der zaligheid is geworden „sicut ergo fuit grandis in merito etiamnum est grandis in praemio" gelijk Maria groot was in verdiensten zoo is zij ook groot in belooning, dus een koningin boven allen.

De vijfde en laatste letter in deze heerlijke naam is weer de *A.* Aecione, Amalasunta, Adelheida, Arthmesia, allen beste vrouwen, maar in de Schriftuur is er nog een betere,

Anna de moeder van Samuel. Er leefde een zeer vroom man, met name Elcana, die twee vrouwen had, de eene heette Peninna, de andere Anna, en deze laatste was onvruchtbaar. Daarom was zij zeer bedroefd en bad God dagelijks in den tempel om een erfgenaam. Dikwijls bleef zij 's nachts in het gebed volharden en ofschoon hare lippen zich bijna niet bewogen toch bad zij vurig, want zij bad met het hart. De hoogepriester Heli echter meende, dat dat wijf te veel had gedronken en een ferme roes inhad. Sam. 1: 14. Ei, foei! zoo onbedachtzaam zijn wij menschen in het oordeelen. De Apostelen hebben op zekere keer onze Heiland voor een spook aangezien. De blinde aan den weg, nadat hij het gezicht van Christus had terugbekomen zag in het eerst de menschen voor boomen aan.

De hoogepriester meent dat Anna dronken is. O, ver mis, want zij drinkt niets anders als water, maar zoo aandachtig was zij in het gebed, dat zij alleen maar met het hart bad, en zoo'n gebed behaagt God.

Als het gebed is als een bedelaarsjas vol vlekken en scheuren, ga dan er maar mee weg, want zoo'n gebed behaagt God niet,

Indien het gebed is als een molenaarszak, die nu meel, dan zemelen bevat, pak je maar weg, het behaagt God niet.

Is het gebed als een ongekamde boerenkop, waar alles in wanorde is, berg je maar op, het behaagt God niet.

Maar het gebed moet uit het hart komen, zooals bij Anna, en daarom ook heeft zij van God de genade verkregen moeder te worden van de heilige en groote propheet Samuël, want een heilige kan niets minder als een heilige baren. En toch is deze heilige slechts een schaduw bij de zalige moeder Gods Maria; want bij haar is niets meer als een schaduw alle heiligheid der patriarchen, der propheten, der apostelen, der martelaren, der maagden, der belijders. Quia grandis fuit in merito ideo grandis est in praemio, wijl zij groot, ja de grootste is geweest in *verdiensten*, daarom is zij ook de grootste in belooning.

Nu hebt gij, uitverkoren Christenen, de vijf letters nagegaan van Maria's schoone naam, ik meen ze goed te hebben verklaard. Maar wat is er nu te doen? In onzen tijd heeft men het onder andere wetenschappen ook in het rekenen ver gebracht, en het *éénmaal eén is één* is de eerste grondwet van al dat cijferen. Ik echter verlang niet meer, dan dat gij nu vijf kunt tellen, dat is de vijf letters in de namen Jesus en Maria. Indien gij dit wel behartigt, dan zult gij uw verdiensten zoo vermenigvuldigen dat gij als een volslagen rekenmeester in uw laatste rekening geen fout zult begaan, wat God aan allen verleene. Amen.

DE SLECHTE GEWOONTE

Men verwondert zich over de snaaksche philosooph Diogenes dat hij eens op helderlichten dag met een lantaarn *menschen* zocht, dat hij daarom alle winkels en huizen doorsnuffelde, alle straten doorliep en toch niets vond. Ik zoek heden ook iets, en wel de oude wereld. Waar is zij? waar steekt zij? waar blijft zij? waar drijft zij? waar wacht zij? waar tracht zij? waar zweeft zij? waar leeft zij? Ik vind die oude wereld niet meer, maar zie wel een nieuwe. Maar deze is niet zoo ingetogen als te voren, niet zoo ijverig als te voren, niet zoo vruchtbaar als te voren, niet zoo redelijk en oprecht als te voren. O, dat God zich erbarme. Deze wereld verwondert zich over zich zelve en ik verwonder mij, dat zij niet begrijpt, waarom zoo velen in hun hooge ouderdom nog zoo kinderachtig leven en zich zoo sterk vergapen aan het kinderspel der ijdele wellusten. Ik zal hiervan de oorzaak eens aangeven. Er is namelijk een ding op vier pooten, waarvan alle kwaad voorkomt; dat ding heet *consuetudo* de gewoonte.

Christus Jezus werd op twaalfjarigen ouderdom door Maria en Joseph in den tempel gevoerd; „et quidem secundum consuetudinem diei festi": en wel overeenkomstig de gewoonte van *het feest. Luc.* 2: 42. Ook is de Heiland volgens zijne

gewoonte in den tempel getreden en heeft daarna veertig dagen gevast. Luc. 4: 16. Wat wij in de jeugd leeren blijft ons het langste bij. „Flores ejus fructus honoris" Eccl. 24: 23 zijne bloemen zijn als de vruchten en zijne vruchten als de bloemen, want zooals de bloem in haar jeugd is, zoo is de vrucht in den ouderdom. Het geschiedt echter zeer veel, dat uit zulke vruchten weer zaden voortkomen, die niets anders als zwijnebloemen voortbrengen of die in den tuin van den echtestaat opwassen als helden die de riddersporen in het hoofd hebben. Vele geleerde schrijvers verwonderen er zich over, waarom de oude Tobias in de Assyrische gevangenschap zoo'n godvruchtig leven geleid heeft, Tob. 1: 5 en terwijl alle anderen de afgoden aanbaden hij alleen den waren God bleef dienen? Maar wie was voorheen ijveriger in den tempel als Tobias? Wie was vlugger in het dooden begraven als Tobias? Wie was barmhartiger jegens de gevangenen als Tobias? Tobias was een recht voorbeeld van milddadigheid, een spiegel van deugd, een weerglans van onschuld, een levend beeld van godsvrucht. Wat een vrucht kan uit zoo'n goede wortel groeien? Wat hij in zijn kindsheid had geleerd heeft hij volgehouden in zijn ouderdom en naar het licht zijner jeugd heeft hij de schaduw zijner jaren gericht.

Zeg nu eens: hoe worden tegenwoordig de kinderen opgevoed? Ik antwoord: niet anders als naar de gewoonte, het gebruik, de mode, die onze wereld vereischt. Pas komen de kinderen uit de wieg of zij worden aanstonds opgesmukt, gepomadeerd en getroeteld; corset en beugels worden om de teere ledematen geprest, opdat zij toch niet krom worden, en al zou men een stok door hen heen moeten steken, als het maar mode was, geen nood. Later moet de dansmeester komen om het kleine Fransje dansen te leeren en zijn zustertje een menuet, de andere Maria een zalacande, en een bourée aan de jonge Dorothea. Voorts komt de taalmeester, die hen Fran-

çais moet leeren spreken en roepen: oui, oui, oui! zoo ongeveer als de varkens schreeuwen; dat leert men ze beter als het Onze Vader. Als zij nu het complimentjes maken geleerd hebben en beter kennen als de artikelen des geloofs, dan zijn ze haast klaar en kunnen door eigenstudie zich zelf wel perfectioneeren. 's Morgens vóór dag en dauw krijgen de kleine lieven al een kop koffie op bed, want, zegt mama, nuchter zijn is zoo nadeelig. Het is dus niet te verwonderen dat zij mettertijd weinig naar de kerk gaan; zijn ze daar, dan bidden zij niet maar gapen als apen rond of ze niet hier en daar een galanten jonker zien staan, wat die schrale heer een fijn pak heeft, van wat stof Marie Leenwa's kleed is, enz. Beginnen dan deze modepopjes eindelijk eens te bidden dan hebben ze het hoofd vol verstrooidheden en menigeen bidt op de volgende manier:

Wees gegroet Maria vol van genaden! Kijk eens daar gaat Margaretha heen, het wijf uit de oliekoekenkraam, met een nieuwe mantel om.

De Heer is met u. Ha! wat rare snede, het staat haar niet.

Gezegend zijt gij onder de vrouwen. Maar ik kan het toch niet krijgen ofschoon mijn man oneindig meer geld verdient. Ik heb het slecht bij hem.

En gezegend is de vrucht uws lichaams Jezus. Ik ben mooi en slank en die mantel zou mij mooier staan dan haar.

Heilig Maria moeder Gods. Morgen moet Mietje alle winkels maar eens rond of ik ook van die stof kan krijgen.

Bid voor ons zondaars. Een gulden de el zal het wel kosten.

Nu en in het uur van onzen dood. Amen. De naaister moet het in 24 uur gereed hebben; maar dat kan wel.

Al deze verstrooingen komen veel uit de kwade gewoonte *der jeugd*; wie in zijn jeugd als een raaf krast zal niet als

een nachtegaal in zijn ouderdom zingen. Want de kinderen zijn als spiegels, die alles wat daarvoor geschiedt weergeven en gaan de ouders hun slecht voor de kinderen zullen spoedig ook zoo worden. Het kind, dat godvruchtige ouders heeft, zal ook godvruchtig worden, maar als het niets anders ziet en hoort als zuipen, slaan, spelen, vloeken, zweren, dan heet het: zooals de ouden zingen zoo piepen de jongen.

Toen Saul's wapendrager zag dat zijn meester in zijn zwaard viel, liet hij zich ook in het zijne vallen. Salvianus schrijft: „filii parentibus non minus in patrimonia quam in vitia succedunt" „de kinderen erven gewoonlijk van hunne ouders niet alleen de goederen, maar ook de zeden;" zoo bezitten dezen dan na de dood der ouders niet alleen hun geld maar ook hunne ondeugden. Doch om weder op de gewoonte terug te komen.

Het is wel te verwonderen, dat de menschen in het veranderen der mode de gewoonte der wereld zoo stipt in acht nemen, maar de gewoonte der kerk zoo ras vergeten. In vroeger tijden was het bij de vrouwen gebruik om naar de raad van Paulus met gedekt hoofd in de kerk te komen; waarom hebben ze dan tegenwoordig hunne halzen zoo ontbloot? Voorheen was het gebruik dat de christenen in de kerk en in de sacristie geen woord spraken; waarom gaat hen dan tegenwoordig onder de godsdienstoefeningen de mond als een ratel? Vroeger was het gebruik dat men de kleine kinderen het Evangelie aan den hals hing, waarom weten ze dan tegenwoordig zoo weinig van de evangelische waarheden? Te voren was het gebruik dat men anderen van ondeugden en kwade gewoonten trachtte af te brengen, waarom laat men dan tegenwoordig zoovele slechte schouwburgen, knippen en moordkuilen der onschuld toe? Wat heerschte er in de eerste christentijden een strengheid in het vasten, een ingetogenheid in *de kerken*, een matigheid in het eten, een be-

scheidenheid in het spreken, een eerbaarheid in de kleeren; ja alle huizen waren als kerken, thans zijn de kerken als huizen. Wie is daar de schuld van? Antwoord: de slechte gewoonte heeft al deze schandelijke gebruiken ingevoerd. Daarom zegt men dikwijls: wij moeten ons naar de wereld voegen, de wereld voegt zich niet naar ons; anders noemt men ons: lieden van den ouden stempel; want die bij de wolven is, moet met hen huilen enz. Dit ja zegt *gij* o wereldling, dit zegt gij, lauwe christen. Maar wat zegt God daarvan door den mond van Paulus? „Nolite conformari huic saeculo „wilt u niet voegen naar deze wereld." Rom 32.

Hoe is de afgoderij de wereld ingebroken? Een vader, wiens kind gestorven was liet uit diepe droefheid zijn zoon afschilderen, begon hem daarop als een god te vereeren. Dit is geen wonder, en ook in onze tegenwoordige wereld gebeurt het dikwijls, dat de ouders hunne kinderen als afgoden vereeren en menig kleine kleuter als een afgodtje aanbeden wordt. Hoe solt en sammelt men tegenwoordig niet met die kleintjes. De goeverneur mag hen niet leelijk aankijken, de dienstboden moeten de schoenen uittrekken en op de teenen loopen, als François of Louise slaapt. Heeft dat zoontje of dochtertje maar een weinig hoofdpijn, dan moet terstond de doctor komen, men loopt alle apotheken rond en koopt ze leeg opdat de guldenschat maar spoedig geneze. Men takelt de kinderen op, men zalft ze, men omhelst, men vleit, men speelt, men prijst ze in het aangezicht, en het is zelf te verwonderen dat de ouders hen niet aanbidden als een Moloch. Deze zoete kinderliefde komt voort „ab invalescente pessima consuetudine „van de kwade gewoonte," die zoo sterk is „ut hic error tamquam lex constitutus sit „dat deze dwaling als een wet geldt." Want een dwaling der gewoonte heeft de *deur* geopend, en de gewoonte heeft zich zelve tot wet verklaard. *O gewoonte*, o gewoonte, wat brengt gij al niet te weeg.

Van de kinderjaren ga ik over op de manbare leeftijd. Dan begint de eene te spelen, de andere te pierewaaien, te verkwisten, te slenteren; een derde zich mooi te kleeden, en dat behaagt weer aan anderen, de eene doet de andere na en daaruit ontstaat een gebruik, een gewoonte, een mode, die tot wet wordt verheven. Dan heet het, zoo moet het zijn, de wereld wil het zoo hebben, waarom hij en ik niet? Waarom zij en gij niet? De raad van een goeden vriend helpt niet, al doet deze nog zoo zijn best en b. v. zegt: Hooggeachte mijnheer of mevrouw! zulk leven kan niet lang duren, door het spel gaat men ras te gronde, uit die vele visites komt spoedig een magere en schrale pot, en bovenmate kostbare kleederen ontbloot menigeen van alle middelen; Fez is een stad in Barbarijë, maar hier in onze streken kan men wel te Fez aanlanden, dat is tot gescheurde vodden en lappen komen, als men zich boven zijn staat kleedt. Hierop volgt het antwoord: ja maar het gaat secundum consuetudinem, het gaat naar de mode, de wereld wil het zoo hebben, het is wet en de uitkomst moge zijn hoe dan ook. — Excuseer, dame, maar men kan zoo in schulden geraken en tot den bedelstaf komen, en uwe arme kindertjes blijft niets over als een kast vol ledige laden. Daar is niets aan gelegen, klinkt dikwijls het antwoord, waar niets is heeft de keizer zijn recht verloren, waarom borgen ze, die gekken? De kooplui en de winkeliers worden alle dagen opgeblazen, 't schaadt hun niet, als men hun de broodzak wat hooger hangt. Wat de kinderen aangaat, die moeten maar zien hoe ze aan de kost komen.

Dergelijke wereldapen nemen in 't geheel geen goede raad aan en doen even als degenen die Loth's dochters wilden trouwen. Loth waarschuwde hen lang vóór de ondergang van Sodoma „sed videbatur eis ludens loqui" „maar zijn vermaningen kwamen hun belachelijk voor." Zoo lachen die wereld-

apen ook met alle goede raad en slaan vreugdevol den weg des verderfs in.

In de eerste psalm wordt zeer schoon een vroom en godvruchtig man beschreven. „Beatus vir qui non abiït in consilio impiorum" „zalig de man die niet wandelt naar den raad der goddeloozen." Hier over schrijft de H. Bonaventura het volgende: „Abire a malis consiliis est recedere, stare est malis consiliis operam dare, iterum est peccatum in consuetudinem ducere." Iemand die naar alle modes en gebruiken zich schikt, zet zich op de leerstoel der venijnige spotters, hij slaat alles in den wind wat oprechte en brave mannen zeggen en babbelt zoo wat heen, b. v. zal hij zeggen: De papen hebben goed preeken, in de hel is het niet zoo heet als zij zeggen, en de duivel is niet zoo zwart als men hem afschildert, laat papen als papen leven, een wereldling is tot andere dingen bestemd als tot den rozenkrans te bidden, men moet doen zooals anderen en de hedendaagsche wereld wil het nu eenmaal zoo. Maar hoor eens mijn lieve lummel, die niet aan den hemel denkt, als ik tot de echo roep: *zoo doet een ander ook*, dan antwoordt hij: *rook*, zeker de mode is een rook, die een misselijke zondenwalm achterlaat, een rook van ijdelheid die de oogen des gemoeds benevelt, opdat die niet de afschuwelijkheid der zonde en de schoonheid der deugd kunnen zien, een schandelijke en schadelijke rook die op het geweten slechts roet achter laat, een rechte hellerook, die de ziel in een eeuwige vuurpoel dompelt.

Bij de propheet Daniël lezen wij, dat de koning Nabuchodonosor in den droom twee zeldzame dingen zag, ten eersten een standbeeld, ten tweeden een boom. Het standbeeld werd door een klein steentje omver geworpen, maar de boom bleef onverzettelijk staan. Misschien was het een eikenboom, die in stevigheid voor geen andere behoeft te wijken? Of wellicht een noteboom, die zijn vruchten niet eerder afgeeft, voor dat *zijn beroovers* er met knuppels in werpen? De goddelijke

schriftuur meldt er bij Daniël geen woord van wat voor een boom het geweest is, maar dit leest men alleen, dat deze boom zich niet wilde laten uitrukken omdat hij te diepe wortelen had. Daarom kwam er een stem uit den hemel die riep: „Succidite arborem et praecidite ramos ejus Dan. 4 : 14 „kapt de boom om en houwt zijn takken af." Waarom nu is het standbeeld aanstonds omgevallen en wilde de boom zich niet geven? De geleerde Abulensis zegt hiervan, dat het standbeeld op zandige, losse grond heeft gestaan, en dit beduidt dat degenen, die de slibberige wereld met hare genoegens aankleven, spoedig vallen, maar zich ook na hun zondenval spoedig weer laten bewegen tot een voetval voor hun gekruisde Heiland. Daarentegen wordt door de boom de in zonde verstokte zondaar verstaan en deze geeft zich niet zoo gemakkelijk weer aan het goede over. Preeken mag hij niet hooren, alle heilzame vermaningen in de biechtstoel staan hem tegen, de hel houdt hij voor een papenverdichtsel, waarom? Omdat de kwade gewoonte reeds diepe wortelen in zijn hart heeft geschoten, die zich niet zoo gemakkelijk laat uitrukken en tot het goede brengen. Doch eindelijk geeft God aan den wreeden houthakker en menschenwurger, den dood, het bevel: „Succidite arborem et praecidite ramos ejus." „Kap die boom om en houw zijne takken af." Zoo valt de boom, de zondaar sterft. Maar welk een doodshemd heeft hij aan? IJzeren boeien, de kwade gewoonte. En waar valt hij heen? Ach, dat God hem behoede voor het eeuwige vuur.

Gij allen zijt verstandige menschen, maar toch verlang ik tot besluit, dat gij de eigenschap van sommige dieren aanneemt, namelijk der slangen en kreeften. De eersten trekken hun huid, de laatsten hun oude schalen uit. Wilt gij dus het kleed der onsterfelijkheid aantrekken, dan moet gij den ouden mensch uit doen, die naar de modes en grillen der wereld leeft, en volgens Paulus' woord een nieuwe natuur

aannemen, namelijk die van een rechtschapen christen levend volgens den wil van God. Doch verkiest gij volgens het gebruik en de mode der wereld te leven, dan troetelt u de wereld, dan vleit, dan liefkoost zij u. Maar hoe lang? Een korten tijd, een oogenblik tegen de eeuwigheid gerekend, en dan zal de hemel u ook toonen, welke gewoonte hij heeft, namelijk van de vrienden der wereld als vijanden Gods voor eeuwig te verstooten.

HET OMGEKEERDE ONZE VADER.

> Als christenmensch, wel opgevoed,
> Kent gij het Onze Vader goed,
> Maar zooals gij het hier zult lezen
> Hebt gij 't nog niet gehoord voor dezen.

Onze Vader die in den hemel zijt.... u, u.... Hoe kan ik dan niet meer bidden? Ik zal nog eens beginnen. Onze Vader die in den hemel zijt, geheiligd.... In Gods naam, ken ik het Onze Vader niet meer van buiten? Ik zal het ten derdemale beproeven! Onze Vader die in den hemel zijt, geheiligd zij uw naam, laat ons toekomen.... Te drommel, ik ken waarachtig het Onze Vader niet meer. Hoe zou dat toch komen? Wacht ik heb het. Dat komt omdat ik acht dagen achtereen in deze kerk Maria heb hooren noemen: onze moeder, en aldus staat de hemel mij toe, dat ik ook bidden mag in plaats van: Onze vader, onze moeder, die in den hemel zijt, geheiligd zij uw naam, enz.

Onze moeder. Ja zekerlijk, zij is onze moeder. De H. Evangelist Lucas 2: 6 en 7 schrijft van haar het volgende: „Als nu de dagen vervuld waren, dat zij baren zou, baarde zij haar eerstgeboren Zoon en wond hem in doeken." Heeft Maria meer zonen ter wereld gebracht? Neen, maar waarom zegt Lucas dan haar *eerstgeboren* en niet haar eeniggeboren Zoon?

Echter heeft hij dat niet zonder bizondere redenen gedaan, want hij voorzag, dat Maria in Christus nog vele andere kinderen zou hebben, namelijk alle ijverige christenen, die haar ook zouden noemen: moeder, moeder, moeder.

Ten tijde van Karel de vijfde, deze wereldberoemde en glorievolle keizer, heeft omtrent het jaar 1525 de onderkoning van Napels benevens andere heilige zaken uit bizondere achting aan de religieuzen van Franciscus van Paulo ook een kristalijnen vat vereerd, waarin de melk bewaard wordt van de gezegende moeder Gods Maria. Deze melk is als krijt, maar alle jaren op den 15 Augustus, den dag harer glorievolle hemelvaart, pleegt deze melk in tegenwoordigheid van het volk vloeibaar te worden. Ik wil op deze haar feestdag ook toonen dat zij eene moeder is, eene moeder blijft en ons voortdurend nog haar genademelk toereikt. Bidt dus en met recht:

Onze moeder die in den hemel zijt. Zoodra onze goedertieren Heiland en Verlosser aan den schandelijken boom des kruizes den geest had gegeven, werden benevens vele andere wonderteekenen ook de graven geopend. Vele lichamen van heiligen die ontslapen waren stonden op. Onder dezen, wil men, zou dan ook geweest zijn Zacharias de vader van den H. Joannes den Dooper, de oude Simeon, de H. Joachim en ook de goede moordenaar Dismas, die zoodra hij begraven was terstond weer is opgestaan. Deze heiligen zijn allen te Jerusalem verschenen niet alleen op den dag en het uur van Christus' dood, maar zelfs nog veertig dagen na diens glorievolle verrijzenis, totdat Hij ten hemel is opgeklommen. En hierdoor legden zij een heerlijk getuigenis af van de godheid van Christus. Nu komt de vraag: waarom God de Heer alleen mannen tot het leven heeft doen terugkeeren en waarom geen enkele vrouw? want er waren ook vele heilige vrouwen ontslapen. De reden hiervan geeft Dionysius Areopagita ons te *verstaan, als hij* zegt dat Christus toen geen vrouw ten leven

verwekt noch met zich in den hemel heeft opgenomen, daar Hij deze eer op de eerste plaats wilde vergunnen aan haar die gezegend is boven alle vrouwen en die dan ook op den 15 Augustus met haar glorierijk lichaam en ziel als Koningin in den hemel is opgenomen. Derhalve bid ik goed en zelfs meer als goed door te zeggen: Onze moeder die in den hemel zijt.

Geheiligd zij uw naam. Er is geen naam na die van Jesus heiliger, heilzamer en zoeter als die van Maria. Toen de Zoon Gods kort vóór zijn bittere dood op den berg Calvarië het Nieuwe Verbond instelde, en onder anderen het hem dierbaarste zou verlaten, namelijk zijn geliefde Apostel Joannes en vooral zijn gezegende Moeder, riep hij luide: „Mulier ecce filius tuus" „vrouw zie daar uw zoon." Hoe, mijn Jesus, noemt gij haar *vrouw?* Maar zij is dezelfde die op de boodschap van den Engel Gabriël het fiat heeft gesproken, zij is het die U te Bethlehem in een stal heeft gebaard en die stal in een hemel omschiep, zij is dezelfde die U uit vrees voor Herodes naar Egypte heeft gebracht, zij is ook degene die u drie volle dagen met een bedroefd hart heeft gezocht en eindelijk te Jerusalem heeft gevonden, waar Gij in den tempel als een professor gezeten waart te midden der schriftgeleerden, in één woord, zij is het die door Engelen en menschen *moeder* wordt genoemd. Waarom noemt Gij haar dan *vrouw?* Waarom niet liever bij haar naam *Maria?* De oorzaak vermeldt Bernardinus Senensis; Jesus, zoo spreekt hij, had besloten alle mogelijke smarten uit te staan, maar had Hij in dat uur in plaats van *vrouw moeder* gezegd, dan zou die naam zijne smarten zoodanig hebben verzacht, dat hij er niets meer van gevoeld zou hebben. Want niets is zoeter, niets troostrijker dan Maria *moeder* te noemen en in die moeder Maria te vereeren.

Van den zaligen Josicus wordt verteld, dat hij in het convent van Sint Bertinus op de volgende manier de naam van

Maria vereerde, hij bad namelijk dagelijks vijf psalmen, wier initiatieven den naam *Maria* uitmaakten.

M. Magnificat.
A. Ad Dominum clamavi.
R. Retribue.
I. In convertendo.
A. Ad te levavi.

Toen nu deze heilige man onverwachts kwam te sterven, kwamen hem terstond vijf rozen, twee uit zijn oogen, twee uit zijn ooren en een uit zijn mond wassen, terwijl op ieder roos een gouden letter stond, die weer te samen de naam Maria uitmaakten. Nogmaals dus: Onze Moeder, die in den hemel zijt, geheiligd zij uw naam.

Ons toekome uw rijk. De hemel is haar rijk, zij is de Koningin des hemels. Eens heeft onze Heer en Heiland op de vraag van de moeder van Joannes en Jacobus een afwijzend antwoord gegeven. Het eenige verzoek van deze moeder was, dat zij gaarne wilde zien, dat van haar twee volwassen, welopgevoede kinderen de een aan Christus' rechter, de ander aan zijn linkerhand in zijn rijk mochten zitten. Dat geloof ik zeer wel, lieve vrouw Zebedaeüs, andere moeders zouden ook wel willen dat zij hare kinderen zoo hoog konden beuren. De moeder van de zonen van Zebedaeüs had ongetwijfeld haar twee zonen gelukkig geacht, als zij zoo'n plaats in Christus' rijk zouden innemen. Maar vele ouders zoeken het eeuwig geluk voor hunne zonen en dochters in het vergankelijk rijk der wereld. O wat narren en narrinnen.

Mijn zoon, zegt meester Goedhart de schoenmaker, is nu groot, ik zal hem naar de latijnsche school zenden, misschien wordt hij wel doctor in de rechten. In die tusschentijd kan hij mij een beetje helpen schoenlappen, dat gaat best samen. *Een doctor is een* stuk leer, waar men alle soort van menschen

uit snijden kan (zeker ook wel gekken). Werd mijn zoon nu eens doctor, zoo kon hij spoedig in de Tweede Kamer komen, later op het kussen en dan van het riet pijpen snijden zooveel hij verkiest. Ja, lieve meester Goedhart, maar waar blijft het rijk Gods?

Te drommel! zegt meester Schaarman de snijder, mijn zoon is al twintig jaren oud, die vent heeft vuur in het lijf, misschien kan hij sergeant of lieutenant worden, dan kan hij de soldaten drillen en in hoog aanzien geraken, de snijders worden toch niet veel geteld. Ja, lieve meester Schaarman, maar waar blijft het rijk Gods?

Wel, honderdduizend gruizelementen! roept Pomplonius de ketellapper, mijn Joannes schiet op als een boom, ik moet hem een garribaldiehoed koopen, dan lijkt hij vrij wat mannelijker. Hij kan vlug schrijven en is een bolleboos in de algebra. Misschien kon er van hem nog een schout of een generaal groeien, dan kan hij geld verdienen en als een *genadige heer* gegroet worden. Ja, allerbeste Pomplonius, maar waar blijft dan het rijk Gods?

O, die donder! roept vrouw van Schreeuwen, een vischwijf, uit; mijne dochter is reeds huwbaar en daarbij bijster schoon. Een ambachtsman is haar te gering, en een burger kijkt zij niet aan. Wellicht komt er een jonker om haar, dan heet zij freule en kan met de hoogste standen omgaan, in koetsen rijden en mij van het loopen en sjouwen bevrijden. Ja wel, beste vrouw van Schreeuwen, maar waar blijft bij u het rijk Gods?

De moeder der zonen van Zebedaeüs begeerde niets anders, dan dat hare twee zonen bij Christus in zijn rijk mochten zijn, niettemin heeft zij een weigerend antwoord gekregen. Hoe luidt het dan? „Non est meum dare vobis." Mat. 20: 23. Dit kan ik niet doen, wil de Heiland zeggen, het is niet in mijn macht, *want* van eeuwigheid heb ik besloten Maria

mijne moeder koningin des hemels te maken en haar macht over mijn rijk te geven, doch wilt gij, lieve moeder Zebedaeus, geholpen worden, klop dan aan bij de koningin. Immers naar het getuigenis van de honingzoete Bernardus, heeft God alles gewild en wil Hij nog alles door Maria.

In Spanje is een zeer beroemde bedevaartsplaats, met name Bilbaï, waar het beeld van Maria in een eikenboom is gevonden. De vrome christenen om aldaar een kerk te bouwen brachten alle noodige bouwstoffen, zooals hout, steenen, kalk, zand, enz. op een berg bijeen, van plan om op die plaats de kerk te stichten. Doch in den nacht is het gansche gebouw door de Engelen in een diep dal gedragen, waar het nog heden staat. Eens had een dief de vermetelheid bij nacht in deze kerk in te breken en het beeld der Moeder Gods te bestelen. Hij neemt het beeld alle kostbare kleinodieën van den hals, benevens het rijk bestikte kleed, de liefderijke Moeder verdraag dien hoon haar in het beeld aangedaan, geduldig. Maar toen de goddelooze kerkroover ook naar de gouden kroon tastte en de Moeder Gods die van het hoofd wilde grijpen, toen pakte o wonder! het beeld zijn uitgestrekte hand vast en hield hem zoo lang beet, totdat hij des morgens werd betrapt en voor zijn misdaad gestraft. Maria laat zich de kroon niet afnemen want zij is koningin des hemels. Daarom ook hebben de Engelen ten tijde van paus Gregorius boven het kasteel St. Angelo gezongen: „Regina coeli laetare „koningin des hemels, verblijd u.'' Ik heb dus met recht gebeden: Onze Moeder, die in den hemel zijt geheilig zij uw naam, ons toekome uw rijk.

Uw wil geschiede op aarde als in den hemel. De wil van Maria nu is, dat gelijk haar goddelijke Zoon niet beleedigd kan worden in den hemel, Hij zoo ook niet beleedigd worde op aarde.

Toen het kind Jezus één maand en elf dagen oud was,

verscheen de Aartsengel Gabriel aan Joseph met het bevel om in allerijl met het kind en zijne moeder naar Egypte te vluchten omdat Herodes booze plannen beraamde. De zorgvolle moeder heeft toen zonder uitstel het goddelijk kind in arme doeken gewonden (die nog heden te Sancti Fideli in Italie te zien zijn), en zich in het midden van de nacht op reis begeven, het was toen den 4 Februari op een Zaterdag. Een volle maand heeft zij gereisd, voordat zij de stad Heliopolis in Egypte bereikte, eene stad waar toen ten minste een millioen menschen woonde. Al de tijd der reis door heeft deze gezegende Maagd hare oogen niet van Jezus afgewend, uit vrees dat Hem eenig ongeluk mocht overkomen. Daarom hebben ook de levenlooze schepselen een bizondere eerbied en medelijden met hen getoond, de boomen zijn toen in de koude winter groen geworden, en hebben Maria en het kind Jezus door hunne schaduw beschut; waar zij voorbij gingen bogen zich de stokken voor hen (een groot wonder als een stijve paal, een stokvisch hoffelijk en beleefd is). Van een groote boom buiten Caïro is het insgelijks merkwaardig, dat deze zich in tweeën gespleten en aldus hun een rustplaats heeft aangeboden, de steenrotsen, waarop Maria somtijds haar kind neerlegde, werden week als was, zoodat zijn lichaam daarin afgedrukt werd; in één woord de wil van Maria was, dat haar allerdierbaarste zoon Christus door geen enkel schepsel beleedigd zou worden. En dit is ons allen ter leerring, hoe wij onze wil met de wil van Maria moeten vereenigen.

Geef ons heden ons dagelijksch brood. Donna beteekent in het Italiaansch eene vrouw; Madonna onze lieve vrouw. Dona is een latijnsch woord, dat in onze taal *gaven* beteekent. Zoo is Maria's naam in *geefster* vertaald.

In het eerste boek der koningen 18 leest men iets wonderlijks. De groote propheet Elias namelijk had een altaar op-

gericht, om de afgodspriesters van Baäl te schande te maken; hij liet vier kruiken water op de geslachte ossen gieten, dat ook nog een diepe gleuf om het altaar heen vulde. Op het gebed van Elias kwam aanstonds het vuur van den hemel en verteerde alles. Lyranus meldt nog, dat iemand met name Elizeus een weinig water uit zijn kruik op de hand van Elias stortte, maar ziet! alle tien vingers van den man Gods begonnen terstond als zoovele fonteinen water uit te werpen, zoodat het in ruime mate de grond besproeide.

Wonderlijke handen! Maar nog veel wondervoller zijn de handen van Maria, want de handen van Elias vloeiden maar een korten tijd, doch de handen van Maria hebben nu reeds over de 1800 jaren genade uit zich laten stroomen; het geven is Maria een wellust. Door de woorden: geef ons heden ons dagelijks brood, zeggen de heilige leeraars, wordt niet alleen brood verstaan, maar alles wat de mensch noodig heeft; en dus wat is er dat we niet door de handen van Maria verkrijgen? Luide verkondigen dit de stomme beelden en schilderijen, die te vinden zijn te Loretto in Italie, te Einsideln in Zwitserland, te Montserat in Spanje, te Oud-Oettingen in Beijeren, te Zell in Stiermarken, te Lourdes in Frankrijk en op vele plaatsen meer. Zij brengen hulde, lof en eer aan de Moeder, door wier voorbede velen genade hebben verworven.

Ja Maria geeft het dagelijksch brood. Zoo is er onder vele andere wonderen ook dit gebeurd niet ver van Messina in Sicilie. Daar bevond zich in een nonnenklooster een genadebeeld, wiens aangezicht schoon was als van een engel. Er was in dat klooster eene maagd, die de Moeder Gods vurig vereerde. Zoo vastte zij alle jaren voor de feestdag van Maria Hemelvaart vijftien volle dagen op water en brood, maar ook brood werd haar te veel en zij vroeg haar overste slechts met zemelen zich te mogen vergenoegen. Op zeker keer kwam de

overste bij haar om te zien hoe zij het maakte en ziet terwijl zij de zemelen in de handen nam, daar veranderden zij in versche brokken brood, en gaven een aangenamen reuk van zich als waren ze zoo uit de oven gekomen. Hierdoor dan wilde de Moeder Gods aantoonen hoe aangenaam het haar is als men haar vereert. Geef ons dan Maria ons dagelijksch brood.

En vergeef ons onze schulden gelijk wij vergeven onze schuldenaren. Zeker is het en vast dat Maria bij God onze schulden kan uitwisschen.

O schelm! van top tot teen, van voren en achter, een allerschelmschste schelm is Judas geweest. Joannes, de geliefde Apostel van Jesus, de doodstraf over den Meester gehoord hebbende, ging uit het huis van Caiphas en begaf zich naar Bethanië om deze droevige tijding aan Maria over te brengen. Wat een dolk in haar hart dat weer was, is licht te begrijpen. Straks werd de heer Jesus aan een zuil gebonden, onbarmhartig gegeeseld, smadelijk gekroond en gehoond en gedurende dit vreeselijke schouwspel bad Maria onophoudelijk in haar kamertje. Nadat zij echter vernomen had wat er verder met den Heiland zou gebeuren, ging zij naar buiten en daar ontmoette zij Judas Iscariot, die zij als een welbekende Apostel met deze vriendelijke woorden aansprak: Weet gij ook waar de Meester op het oogenblik is en hoe het hem gaat? Maar de lomperd, de schoft, de ploert snauwde haar toe hetzelfde wat Cain de broedermoorder zijn God en Heer durfde antwoorden: Wat, sprak hij, gaat mij deze timmermanszoon aan? Ben ik zijn oppasser? Moet ik u verslag geven van zijn doen en laten? O gij pestvogel. Hij was het, die de Zoon Gods trouweloos had verraden, aan bloeddorstige tijgers overgeleverd, ter dood gebracht, en aldus een zonde boven alle zonden beging. Evenwel, zegt Saluanus, als hij maar aan Maria deze zijne gruweldaad had bekend gemaakt, en haar om een *goed woordje* verzocht, dan zou zij ongetwijfeld

voor hem hebben gebeden en hij nog wel de zaligheid des hemels hebben verworven, en ofschoon hij duizend- en nog eens duizend-maal de hel verdiend had, zouden hem toch zijne overgroote schulden door Maria's voorbede vergeven zijn geworden.

Op de verre reis naar Egypte is Maria op zekeren keer in een steenrots gegaan om zich voor de regen te beschutten. Deze rots was geheel zwart, maar nauwelijks viel er een droppel harer moedermelk op de rots, of hij werd geheel wit als sneeuw. O hoe menigeen is zwart, ja pikzwart bij God den Heer om zijne zonden, maar hij kan toch verzekerd zijn dat hij door de hulp en de voorbede van Maria zoo wit kan worden als sneeuw.

En leid ons niet in bekoring. Nadat Eva door de appel is bekoord geworden, zijn er van dien tijd af aan vele bekoringen in de wereld gekomen. De H. Antonius zegt: indien alle booze vijanden, die in de lucht zweven om de menschen te beproeven lichamen hadden zoo klein als muggen, zij zouden als een dikke wolk de zon verduisteren, ja van de dag een nacht maken; zoovele duivels zijn er nog buiten die in de hel zijn.

Er zijn allerlei duivels. Men vindt oogenduivels. Zulk een heeft David gehad, toen hij van uit zijn paleis een onbetamelijk oog liet vallen op de schoone Bethsabee; en zulke oogenduivels zijn er velen, die gelijk de brandspiegel van Archimedes de schepen, zoo de kuische harten in brand steken.

Men vindt ook vele zuipduivels. Zulk een heeft Holofernes gehad, toen hij in een flinke roes in Judith's tent lag te slapen, waar hem een stevige nagel door het hoofd werd gedreven. Zulke zuipduivels loopen er nu nog bij de vleet, die 's Zaterdagsavond beginnen te pierewaaien tot Maandag er nog bij. Gelijk Paulus op het water schipbreuk heeft geleden, zoo lijdt menige Paul schipbreuk op het schiedammernat.

Men vindt eerzuchtige duivels. Zulk een heeft Haman

gehad, die de eerste wilde zijn aan het hof van Koning Ahsuerus, maar hij is het eerste aan de galg gekomen. Van dat soort van eerzuchtige duivels zijn er nog velen die namelijk van het paard op den wagen, van de wagen op het rad komen, ik bedoel het rad der fortuin; maar zij worden ook dikwijls op dat rad van boven naar beneden gedraaid.

Er zijn ook tooverduivels. Ten tijde van Koning Saul waren er velen door dezen geplaagd; zij rijden op hooivorken en bezemstelen. Bij massa's zijn ze nu nog te vinden, maar de meesten sterven aan een heete koorts, ik bedoel op den brandstapel.

Ook geldduivels. Zulk een heeft Acham gehad, die te Jericho een kostbare Brocadenen mantel had gestolen, zonder daarmede evenwel zijn misdaad te kunnen bemantelen. Dat soort van geldduivels loopen er bij hoopen, die naar het woord van Oliva gaarne aan Judas een strop zouden verkoopen als ze maar zeker waren daarvoor dertig zilverlingen te zullen krijgen.

Vreetduivels heeft men ook al. Esau was er een, die voor een bord vol linzensoep zijn eerst geboorterecht verkocht. Zulke vreetduivels vindt men nog wel, die door vreten, zuipen en zwieren huis, tuin en alles verliezen.

Men vindt ook vele juristenduivels. Van zulke worden bezocht degenen die de processen op de lange baan schuiven en als een kerkhaan zich naar alle winden draaien en denken dat het de beste wind is die wat in de beurs blaast.

Maar de meeste duivels zijn kaartenduivels. Wat al ongeluk de kaarten in de wereld brengen is niet op te noemen.

Modeduivels. Zulk een heeft gehad de trotsche Jesabel. Deze was niet tevreden meer met de kleederdracht van toen, maar zij pronkte zich op, de haren gekruld, maar viel eindelijk uit het venster en werd door de honden opgevreten. Zulke modeduivels zijn er tegenwoordig ongeloofelijk veel; bijna iedereen is een *slaaf van het onding de mode.*

Eindelijk er zijn nog vele vrouwenduivels. Zulk een heeft gehad de wijze Socrates, zulk een heeft gehad de geduldige Job. Maar zijn er nu ook nog zulke duivels? Ach ja! ach ja! nog veel te veel. Beklagenswaardig de man die zulk een meubel in huis heeft, dat met haar bakkes als een boerenschuurdeur alles overhoop schreeuwt. Ei! God beware ons voor zulke duivels.

Maar ik wil alle duivels niet opnoemen, ik zal liever stilzwijgen, want er mocht eens een tongduivel op mij afkomen, en dat zijn de ergsten, voor zulke duivels maak ik een kruis en zeg verder:

Verlos ons van den kwaden. Alle kwaad; dat is de hel en de eeuwige verdoemenis. Want wat ons op de wereld overkomt is eigenlijk geen kwaad, daar het ons ten goede leidt, maar *het kwaad* is het eeuwig bederf, en hiervoor kan de allerzaligste Moeder Gods ons behoeden.

Galatinus schrijft dat de hel op een Maandag is geschapen, als een plaats waar God de zondaars met een vreeselijk vuur straft. Ook naar het gevoelen van vele schrijvers, zou de heilige Maagd Maria ook op een Maandag geboren zijn. Wijl het nu van Maria geldt „luna sub pedibus ejus" „de maan onder hare voeten," zoo wil dit zeggen, dat zij door de voorzienigheid Gods al lang vóór hare geboorte is uitverkoren om macht te hebben over de hel, en ontelbare zielen daarvoor te bewaren.

Het bloempje *vergeet mij niet* is ieder zeer wel bekend. Ieder vurig christen moet dagelijksch tot zijne Moeder roepen: vergeet mij niet, o Maria, vooral niet in mijn stervensuur, verlos mij van alle kwaad en van het eeuwig verderf.

Ik lees in vele boeken van verschillende reliquiën van de gezegende Maagd en Moeder Maria, die op verscheidene plaatsen bewaard worden, b. v.:

Te Valentia in Spanje is haar onderkleed.
Te Prata in Toscane haar gordel.
Te Assis bij Sancto Francisco haar sluier.
In Brabant haar haar.
Te Bolonia bij St. Stephano haar rok.
Te Trier haar muts.
Te Berteri haar handschoenen.

Doch waar is haar mantel? Waar? Waar? Ik antwoord door de geheele wereld heen. Want onder haar schutsmantel verbergen zich alle ijverige christenen, om beschermd te worden tegen vele vijanden, die hen in het eeuwig verderf willen doen vallen.

Petrus, hoe zijt gij in de voorhof van Caïphas' paleis gekomen? Hij spreekt de zuivere waarheid en zegt: eene dienstmaagd heeft mij de deur geopend. Als wij het eeuwig vuur ontgaan en in het paleis der Allerheiligste Drievuldigheid binnengaan willen, dan moeten wij door de hulp eener Maagd daar binnen komen, en wel van dezelfde die tot de Aartsengel Gabriël gezegd heeft: „Zie, ik ben de dienstmaagd des Heeren."

Maar hier ware ik bijna afgedwaald, want ik had moeten zeggen: door de hulp eener machtige Moeder, die vooral de zaligheid onzer zielen zal bevorderen. Amen.

DE ONDANKBARE WERELD.

> Al wie de wereld dient, wordt wis door haar bedrogen,
> Want Adam heeft zij reeds in 't paradijs belogen.

Ik zoek een woordje bij de evangelist Mattheüs, maar vind het niet.

Ik zoek het bij de evangelist Marcus, maar vind het daar ook niet.

Ik zoek bij de evangelist Lucas, maar vind het bij hem evenmin.

Ik zoek eindelijk bij de evangelist Joannes, maar al weer mis.

In de wereld echter vindt men het met groote letters geschreven. Het is het woordje scilicet, hier spottend gebruikt en zooveel als: geloof het niet. Bij geen der evangelisten zeg ik, is dit woordje te vinden, maar in de wereld wel. De wereld heet in het latijn *mundus*, dat ook *zuiver*, *rein* beteekent. Dus is de wereld *rein?* Scilicet: als je 't maar gelooven wilt.

Jacob diende zeven jaren bij Laban, en dat om geen ander loon dan om de schoone Rachel tot vrouw te bekomen. Hij werkte dag en nacht, zomer en winter, hij droeg de hitte des dags en de gloed der zon, hij zwoegde in huis en op het veld. En waarom dat alles? Daar waren immers toen ook wel meer meisjes? Helaas er zijn tegenwoordig maar al te

veel van die nullen voor een getal, die zelf niet weten hoe gek ze zich zullen aanstellen, hoeveel strikjes ze in haar japon moeten hebben, hoeveel vogelnestjes op haar hoed. Neen! zegt Jacob, mijn Rachel is zoo niet, hare jeugd is vol van deugd, waardoor mijn arbeid verzoet wordt en als ik mijn eigen geringheid tegen haar verdiensten opweeg, dan is het purper van haar schaamrood mijn morgenrood, waaruit mij eens, hoop ik, een vreugdevolle zon zal beschijnen, in een woord Jacob had zijn hart aan Rachel geschonken, maar hield zulks voor haar verborgen en vertelde haar in die zeven jaren er niets van. Maar zou hij somtijds niet in de keuken met Rachel over zijne liefde hebben gesproken als Laban niet te huis was? Neen. Heeft hij dan nooit met Rachel buiten gewandeld en door malsche weiden en eeuwenoude bosschen rondgedwaald? Neen, in het geheel niet, want Jacob was een getrouwe dienaar zijns meesters. Tegenwoordig gaat het dikwijls met de dienstboden geheel anders, menigeen dient maar pas een vierdeljaars of hij heeft al met de meid kennis aangeknoopt, en wordt hoe langer zoo onachtzamer, luier, nalatiger in zijns meesters dienst, en helaas! hoe dikwijls geschiedt het niet, dat een jonge dochter als meid haar ouders verlaat en als moeder terugkomt.

Jacob een oprecht en getrouw dienaar, heeft zijn plicht als zoodanig goed vervuld en dat zeven jaren lang. Maar hoe is hij beloond? Zeer slecht, want in plaats van Rachel kreeg hij de lodderoogige Lea, in plaats van postpapier vloeipapier. Hij moest nu nog zeven jaren dienen wilde hij Rachel hebben. Dus dat is veertien jaren om een vrouw. Ei, jij wanhopige liefde.

God beloont vrij wat beter als de wereld. Nadat Hij Adam op de Damasceensche akker uit roode aarde gemaakt en hem de geest ingeblazen had, bracht Hij hem in het paradijs, liet hem in slaap vallen, nam een rib uit zijn zijde en bouwde

daarvan een vrouw „aedificavit costam in mulierem." Gen. 2. Alzoo kan men de vrouwen bij een gebouw vergelijken, waarom zij ook wel vrouwengetimmer genoemd worden. Adam werd terstond voor zijn ribbe door God betaald, want de Heer heeft de plaats waar de rib gezeten had weer met vleesch aangevuld. Dat noem ik goed betalen als men vleesch voor been geeft. Onze tegenwoordige wereld betaalt zoo goed niet. God beter 't wat zeg ik, zij geeft been voor vleesch. Hoe tracht men niet naar de wereld? Hoe wacht men niet op de wereld? Wat lijdt men niet voor de wereld? Hoe strijdt men niet voor de wereld? Wat vertrouwt men niet aan de wereld? Wat bouwt men niet op de wereld? Maar zeg mij eens, hoe betaalt zij u daarvoor? Als men alles voor de wereld heeft gedaan, krijgt men eindelijk tot loon — Nu wat? Ik zal 't maar zeggen, een doodkist met een kussentje, dat in weinig jaren geheel is vergaan. O gij ondankbare wereld.

De wereld beloont zeer mild; scilicet, als je 't maar gelooven wilt. Urias was een van de dapperste officieren van koning David en toonde zijn heldenmoed zoodanig, dat hij als een struisvogel voor het ijzer niet vreesde. Maar hoe zijn hem eindelijk zijn betoonde diensten betaald? Zeer mild; scilicet, wel zeker. Want in plaats van loon heeft hij spot en hoon ontvangen, ja terwijl hij zich te voren als een leeuw had gedragen, moest hij als een schaap naar de slachtbank gaan, zoo vergeldt ons de wereld.

Wie is toch deze, die op krukken daar langs de straten springt? Men kan 't op zijn gelaat zien dat hij alle dagen quatertemper houdt, de vasten kijkt hem de oogen uit. Zijn neus is mismaakt, zijn kleed vol venstertjes waar de ellebogen door komen gluren, zijn schoenen zijn zonder zolen en hij loopt: slof, slof, slof; de kouzen vol gaten en aan een vischnet niet ongelijk. Weet gij dan niet wat dat voor een man is? Waartoe die onnoodige vraag? Het is een afgedankte

soldaat die vele veldslagen en campagnes heeft meê gemaakt, nu heeft het ongeluk hem getroffen en hij kan gaan bedelen en dat nog wel met een gebrekkig lichaam vol wonden waarvan echter de grootste in zijn beurs is. Zoo betaalt de wereld uit. Maar God betaalt veel beter. Toen op zekeren keer bij het meer van Genezareth een menigte volks op den Heer afkwam, trad Hij in het scheepje van Petrus en verzocht hem een weinig van land te steken; van daar uit ging Christus toen het volk leeren. Hierna zei Hij tot Petrus een weinig verder op te varen en met zijn gezellen het net uit te werpen. Petrus schudde het hoofd en gaf ten antwoord, dat hij de gansche nacht gevischt en niets, ja zelfs geen spiering gevangen had, maar toch dat hij in den naam des Meesters het net wel weer wilde uitwerpen. Hij deed het, en ziet ze trokken zoovele visschen op dat het net scheurde en allemaal groote visschen. Nu vraag ik waarom Christus op dit oogenblik Petrus zooveel visschen heeft gegeven? Theophylactus zegt, dat de Heiland dit gedaan heeft, omdat Hij Petrus wilde betalen voor de bewezen dienst, door namelijk den Meester zijn scheepje te hebben afgestaan. Zie hoe rijk en hoe spoedig God alles betaalt, maar hoe beloont de wereld? Zij is ook zeer mild en liefdadig, scilicet, we weten beter.

David heeft koning Saul vele diensten bewezen. Met zijn harp had hij de satan verdreven, hij had de verschrikkelijke en gevreesde reus Goliath ter neer geveld, de Philistijnen op de vlucht gejaagd, hunne legers vernield en het geheele rijk Israël tot rust gebracht, doch werd daarvoor zuur betaald. Want de koning heeft hem overal vervolgd, hem naar het leven gestaan, ja hem zelfs met een lans aan de muur willen hechten. 1 Sam. 19. Maar God betaalt geheel anders. Adam heeft de Schepper tot spijs gegeven de allerbeste kruiden der aarde, appelen, peeren en allerlei ooft, groot en klein, zuur en zoet, hard en zacht, zooals hij maar verkoos. Dat noem

ik tracteeren. Na de zondvloed toen God de oudvader Noë ontmoette, gaf Hij hem verlof van alles te eten, van de dieren op aarde, de visschen in het water, de vogelen in de lucht. Daarom denkt ieder:

> Dat een kapoen beter is als een karper,
> Dat een eend beter is als andijvie,
> Dat een korhoen beter is als een sperwer.
> Dat een snoek beter is als een stekelbaarsje.
> Dat een haas veel beter is als het gras.

Waarom mocht Adam dan niets anders eten als vruchten en kruiden en Noë ook visch en vleesch? Daarom zegt de H. Chrysostomus Hum. 26. heeft Noë meer verlof van God gekregen als Adam, omdat hij ten tijde des zondvloeds voor God den Heer een altaar had gebouwd en daarop van alle soorten van dieren een aan Hem had opgeofferd, daarom heeft God hem vleesch laten eten.

De wereld betaalt zeer prompt, scilicet, maak dat de kat wijs. David zond eens een gezantschap naar de Ammonitische koning Hanon om hem rouwbeklag te doen met den dood zijns vaders. Deze gezanten boden Hanon kostbare geschenken aan en beloofden hem daarbij de vriendschap huns vorsten. Daarom werden ze ook goed beloond. Wel zeker, want de koning liet hen de baard half afscheeren, toen heette het van hen *half haar half waar* dat zij mannen waren; nog meer, hij liet hun lange rokken afsnijden tot op de rug tot openbare spot en schande dezer gezanten en inzonderheid ook van David. Dat heeft de vroegere wereld gedaan, wat doet de tegenwoordige? Zij beloont zeer eerlijk; scilicet als je 't maar gelooft. Menigeen ongelukkig in armoede vervallen brengt met een goede meening een of ander klein geschenk aan een patroon zooveel als zijn middelen hem nog toestaan, hij beveelt zich tevens in de gunst en genade van dien heer aan, hem ver-

zoekende deze kleinigheid voor lief te nemen. Wat geschiedt er? De patroon neemt het present wel aan, maar trekt later de neus op, omdat het zoo weinig is en er vóór eenige oogenblikken iemand anders hem vrij wat beters gebracht heeft. Dit is maar een bagatel, het beteekent niets en er komt dan ook niets van.

Hanon heeft de gezanten alleen maar de halve baard en de rok laten afsnijden, doch hedendaags snijdt men niet alleen de kleeren maar ook de geldmiddelen korter af als een hovenier de palmboomen. De tegenwoordige wereld is volstrekt niet beter als de vroegere. Absalon, een koninklijke prins, had ik weet niet wat verdiend daar hij zijne moeder gruwzaam had vermoord. Hij verwierf toch eindelijk door bemiddeling van Joab weer de gunst zijns vaders. David werd nu door zijn zoon zeer eerlijk betaald; scilicet, ja wel, niet alleen verwekte Absalon in het geheele koninkrijk een groote opstand maar hij stond zelfs zijn vader naar de kroon en het leven. Mooi beloond! Maar God beloont veel anders, veel beter.

Toen Christus de Heer naar Jericho ging, wilde onder anderen ook een tollenaar, met name Zachaeüs Hem zien. Daar deze echter klein van persoon was en niet over het volk kon heen kijken, klom hij in een wilde vijgeboom en bereikte aldus zijn doel. Deze nieuwsgierige toekijker wilde de Heer echter niet onbeloond laten, Hij nam bij hem zijn intrek en bracht hem met zijn geheele huisgezin tot het ware geloof; zoodat Zachaeus eindelijk ook als een heilige is gestorven en zijn feestdag nog heden op den 25 Augustus gevierd wordt. Betaalt de wereld ook zoo? Scilicet, het scheelt nog al wat.

De gewetenlooze Balaâm reisde tegen Gods bevel in naar den Koning der Moabiten, want hij was verblind door het geld, dat deze hem beloofd had. Terwijl Balaam met zijn boos plan op een ezel derwaarts reed, zag zijn langoor op de

weg een Engel staan met uitgetogen zwaard om de propheet te dooden. Het dier was goed voor zijn heer en week van de weg af op een akker; doch voor die trouw werd de ezel slecht betaald, want nu regende het lange haver op zijn rug, zoodat het dier door een wonder zich met een menschelijke stem over die slechte belooning beklaagde. Gelijk nu Balaam de ezel, zoo betaalt menig heer zijn getrouwe dienstboden. Menig arme dienstbode verdraagt de hitte der zon en de last van den dag, loopt, werkt, draaft, doet zijn best om in alles het voordeel van meheer en mevrouw te doen; hij is trouw zonder oogendienarij, goed zonder lafheid, in het werk behendig, in trouw bestendig, laat zich ook wel eens door een paar oorvijgen de vliegen van het lijf jagen, heeft geduld, verdraagt alles, en dat uit oprechte trouw. Sommige boden zijn zelfs wel 14, 15 ja 20 jaren bij dezelfde meheer en mevrouw, maar wat krijgen ze tot loon? jawel, loon! het gaat hun niet beter als de arme dienstmaagd Hagar, men geeft hun in plaats van geld een paspoort en dan heet het, daar is de deur, en nu kunnen ze gaan bedelen als ze willen. Zoo beloont de wereld.

Joseph heeft tien volle jaren als minister aan het hof van Pharaö gediend, en wel met groote vlijt en trouw, zoodat geheel Egypte door hem met weldaden is overladen. De slechte verleiding van Putiphar's huisvrouw had hij heldhaftig afgeslagen uit deugd en eerlijkheid; maar hoe is hij voor deze trouw beloond? Ja zeer mild; scilicet, nota bene! hij werd in de kerker geworpen en moest daar drie jaren koekeloeren.

Maar God betaalt veel beter. Dismas een beruchte roover is naar verdiensten ter dood verwezen. Daar hij echter met een gebroken hart een kort en krachtig gebed heeft verricht, een gebed dat in deze zeven woorden bestond „Memento mei cum veneris in regnum tuum „gedenk mijner als Gij, Heer in uw rijk zult komen" heeft God zulks niet onbeloond gelaten, maar hem tot loon het paradijs beloofd en gegeven.

Nu hebt gij gehoord, gezien en gelezen, lieve Christenen, hoe God beloont, hoe de wereld. Nu kunt gij kiezen wie van beiden gij dienen wilt. Beijver u dagelijks om God te behagen, dan zult gij eeuwig gelukkig zijn; wilt gij echter voor de wereld en hare ijdelheid zorgen, dan zijt gij schapekoppen. Amen.

MET GELIJKE MUNT BETAALD.

Keer om keer
Pak je mij, ik pak je weer.

Wat is de mensch? De mensch is een speelbal van het geluk, een beeld der onbestendigheid, een spiegel der ellende, een roof des tijds, zegt Aristoteles. De mensch is een lijfeigene des doods, een voorbijgaande wandelaar, een bal, waar God mede speelt, zegt Plautus. De mensch is een levende dood, een voedend aas, een loopend graf, zegt Trismegistus. De mensch is een stiefbroeder der dieren, een kind der aarde, een logement der droefheden, een in elkaar gepast werk der vier elementen, een maal der wormen, zegt Lipsiús. De mensch is een zak vol vuilheid, een kostgever der padden, een burger van Leiden (lijden,) een kruisheer van nature uit, een voorwerp van afschuw, een muzikant van zijn eerste oogenblikken af, die niets anders weet te zingen als „larie, farie,” een aanverwante der aardkluiten, een hospitaal vol krankheden.

Heb ik het nu nog niet geraden? Neen. Maar de mensch is een cither, en is hij dat niet in werkelijkheid, toch ten minste naar de naam; want ik noem hem een cither, omdat *hij vol vrees* en sidderen is voor het vuur, dat het hem niet

brande; voor de aarde, dat ze hem niet inslokke; voor het water, dat het hem niet verdrinke; voor de lucht, dat ze hem niet verstikke; voor de dieren, dat ze hem niet vermoorden; voor de menschen, dat ze hem niet benadeelen; voor God, dat Hij hem niet straffe; voor de duivel, dat hij hem niet hale; voor de dood, dat hij hem niet tot stof make. De mensch is een cither, waarop vijf snaren, namelijk zijn vijf zintuigen zijn gespannen, die door het verstand moeten gestemd worden naar de partituur der geboden Gods. De mensch is een cither, zeggen Cassiodorus en Richardus à S. Victorie.

Nu is God ook een cither, niet naar het woord, maar in waarheid; zooals de groote propheet David ons leert in zijn 57e psalm: „exurge gloria mea, exurge psalterium et cithara" „Sta op mijn roem, sta op psalmgezang en cither." God een cither, de mensch een cither; laat ons nu zien waarin deze overeenstemmen. Francastorius leert — maar wat heb ik ook een auteur te citeeren over de citer, men beproeve het zelf en neme twee citers of luiten, stemme die beiden precies gelijk, legge ze op een tafel, of hange ze aan den muur. Nu moet men een van de twee bespelen en men zal met verwondering hooren, dat die andere luit die daar ligt of hangt gelijke klank zal geven als die gij bespeelt. Slaat gij uw harp laag of hoog, ook de andere zal laag of hoog gaan. Twee zulke harpen heeft, zegt men, zeker dichter te Lemma gehad, waarop hij dit vers maakte „parem scit reddere vocem" „men kan ze gelijk geluid laten geven." Daar nu de mensch een cither en God daarenboven ook een cither is, zoo weet dan, o mensch, dat gelijk gij uw snaren, uw zeden bedoel ik, stemt, God u aldus antwoordt. Zooals gij met God omgaat, zoo gaat God met u om; zooals gij God tracteert, tracteert Hij u, goed of kwaad; gelijk gij God of anderen betaalt, betaalt Hij u met dezelfde munt. Evenals de joden met steenen naar Christus hebben geworpen, evenzoo zijn zij later bij de

verwoesting van Jerusalem ook door de heidenen gesteenigd en is er van de tempel geen steen op de ander gebleven. In het 16. hoofdstuk van het tweede boek der Koningen wordt gezegd van koning Assa dat hij vroeger zich zeer ongemanierd gedragen had. Het woord Assa kan men van voren en van achteren lezen, maar deze koning was van voren en van achteren niet recht meer; waarom niet? Hij leed verschrikkelijk aan het podagra. O wee! dat is een erge ziekte. Het is mij alsof ik heden dien armen sukkel op zijn zetel voor mij zie zitten, krom als een knipmes, in elkaar gekropen, de voeten opgekrompen als een snijder op zijn tafel doet, peluwen en kussens om hem heen als waren ze daar uitgezaaid in de hoop dat het allemaal bedden mochten worden. O wee! mijne voeten, roept hij uit. Voet is een plaats in Zwaben en verzamelplaats der Tyrolers en Beijeren; maar gij mijne voeten wat zijt gij. Een huis, waar Podagra met een regiment piekeniers ingetrokken is. Arme voeten, ik kan niet bedenken, wat groot kwaad er voor de deur heeft gezeten, die deze lamledige persoon het Podagra in mijn huis heeft gevoerd. Een arme gaat voorbij, vlug, rap ter been; O God, kerel, roept onze podagreuze, had ik je beenen; O God, kerel, antwoordt de arme, had ik je geld. Maar arme voeten van koning Assa, als ik je niet kende, zou ik meenen dat gij van loutere hoovaardigheid zoo opgeblazen en gezwollen bent, maar ik weet het podagra zet je zoo uit. Men mag je in 't geheel niet aanraken zooals de jodenkersen; ben je dan zoo heilig? Toen Christus de Heer na zijne verrijzenis aan Magdalena verscheen, verbood Hij haar zijne voeten aan te raken. Vette voeten van koning Assa, je bent gezwollen als doedelzakken en geen snijder of zadelmaker kan een zacht overtreksel voor je maken. O gij ellendige bloed! God behoede mij en ieder ander, om niet in zoo'n voetijzer geslagen te worden.

Mijn God! wat is wel de oorzaak, dat deze koning zoo vreeselijk door het podagra aan de voeten gekweld wordt? De geleerde Lyranus geeft mij het antwoord op deze vraag: „Ut sic puniretur in quo peccavit, ponendo prophetam in cippo per pedes": om hem aldus te straffen waarin hij gezondigd had, daar hij namelijk den propheet in voetijzers had laten klinken. Zooals de mensch God tracteert, tracteert God hem ook, waarin de mensch God beleedigt, daarin straf God den mensch. Assa had een propheet des Heeren gevankelijk laten wegvoeren en hem met zware voetijzers gepijnigd, maar God was aanstonds daar, betaalde hem met gelijke munt en tuchtigde den koning door een nog harder voetijzer, het podagra. Gelijk zich iemand jegens God gedraagt, zoo gedraagt zich God jegens hem; eert hij God en tracht hij op alle wijzen diens eer te verbreiden, hij zal zijn loon niet missen. Abraham offerde zijn zoon aan God op, God betaalde hem met gelijke munt en beloofde hem, dat zijn zaad zou vermeerderd worden als de zandkorrelen der zee. En daarom, wie zich ijverig voor God betoont, dien betoont God zich ook ijverig: Magdalena geeft aan Christus een flesch olie, de Zaligmaker schenkt haar de olie zijner barmhartigheid; wie voor God leeft, aan hem denkt God ook. Christus vroeg eens Petrus: wie ben ik? Petrus loofde Hem en sprak: Heer, gij zijt de Zoon van den levenden God; de Heiland prijst Petrus terstond weer en spreekt: gij zijt de steenrots waarop ik mijn Kerk zal bouwen. Wie daarentegen God vergeet, dien vergeet Hij ook. De woedende koning Pharaö, wat heeft hij gedaan? Pharus beteekent een vuurbaken, waarop groote lichten branden, die 's nachts den zeevarenden den weg wijzen. Zulk een Pharus was ook de van uiterste weelde schitterende koning Pharaö. Dezen dwaalgeest heeft God met zijn geheele leger tot zijn eeuwig en tijdelijk ongeluk in de diepte der Roode Zee laten verzuipen. Ik heb eens gehoord van een voerman, die met een wagen

vol uien over de brug te Straatsburg reed, dat door een ik weet niet welk toeval de wagen hem juist brak met het gevolg dat alle uien in de Rijn vielen. De voerman kijkt in het water, lacht en zegt, dat hij van zijn geheele leven nog niet zoo'n groote uiensoep gezien heeft. Van de Egyptenaren kan ik dit niet zeggen, maar wel, dat ik van mijn leven geen grooter stokvischsoep heb gezien, want de duizenden Egyptenaren, die toen in de zee zijn verdronken, waren allemaal stokvisschen. Want terwijl zij de Joden achtervolgden, had door Gods almacht de Roode Zee haar wateren gescheiden en die aan weerszijden opgestapeld als rotsen van kristal, zoodat de Joden met Mozes aan hun hoofd droogvoets er door konden gaan, toen de laatste man er uit was, ging Pharaö met zijn leger er ook in, maar ze verdronken. O stokvisch! meent gij dan, dat wat God aan zijne vrienden, Mozes en de andere Joden doet, datzelfde ook aan zijne vijanden zal doen? Zoo ook kunt gij lezer, evenals koning Pharaö met zijn duizenden soldaten, u wel wagen in een zee, maar ook wel worden bedolven.

Paulusorotius en de H. Gregorius Turonensis schrijven, dat nog op den huidigen dag bij de Roode Zee de sporen der paarden en wagens van Pharaö's leger in het zand te zien zijn op het strand, en niet alleen dat, maar ook als de zeevarenden daar acht geven en het water helder is, zoo kunnen zij op den bodem nog de voetstappen zien van een gansch leger, die door een wonderbare schikking Gods open blijven, en ofschoon de zee dikwijls het zand verstrooit, blijven toch de voetstappen van Pharaö's leger altijd zichtbaar. Deze verzinking en verdrinking in de Roode Zee is geschied 1500 jaren voor Christus' geboorte. Misschien vraagt mij nu de een of ander vrome nieuwsgierige waarom toch de almachtige God koning Pharaö en de zijnen in het water den dood heeft laten vinden? Kon Hij hen dan niet door de aarde laten *inslokken?* Ja wel. Of had Hij hen ook niet door de lucht

kunnen laten verstikken? Ook wel. Waarom dan door het water?

God gedraagt zich tegen de menschen als de menschen het tegen Hem doen; als gij, o cither, goed gestemd zijt tegen God, dan hebt gij een gelijke klank van Hem te hooren. Koning Pharaö had het wreede bevel gegeven om alle eerstgeboren joodsche kindertjes in het water te laten verdrinken, opdat geen van dezen hem de kroon van het hoofd zou kunnen nemen, doch door een bizondere voorzienigheid Gods is Mozes in een biezen korfje bewaard gebleven. Dewijl nu de koning door het water tegen God had gezondigd, heeft God Hem ook met gelijke munt betaald en met het water gestraft. Let wel, Pharaö is door God zoo toegemeten als hij zelf anderen had uitgemeten, want God betoont zich zoo jegens den mensch, als de mensch het doet jegens God. Wat beklaagt gij u dan, dat uw huis is dicht gegrendeld voor de zegen? Denkt gij zelden aan God, Hij denkt ook zelden aan u, en dit is de reden waarom er geen zegen in uw huis is. Wat verwondert gij u dan, dat uw kinderen halstarrig en ongehoorzaam zijn en u, vader en moeder verachten? Bedenk hoe gij in uw jeugd u zelf jegens uwe ouders hebt gedragen, nu betaalt u God met dezelfde munt. Wat bevreemdt het u, dat gij zoo zonder reden in zoo slechten naam staat? Sluit u eens een weinig op in het zolderkamertje van uw geheugen; zoek eens rond en gij zult vinden, dat gij uw naasten ook wel eens hebt zwart gemaakt, daarom betaalt God u nu weer af. Hoe komt het, dat deze en gene die ik zelf heb gekend, zoo ongelukkig zonder bijstand van een priester is gestorven? Hij heeft hen in zijn leven uitgescholden voor papen, nu betaalt God hem met gelijke munt en straft hem met het gemis van een paap.

Een soldaat, die afgedankt was omdat hij niet meer voor het vuur stond, *moest* nu van huis tot huis gaan bedelen.

Hij kwam dan ook bij een slot, waar een graaf op woonde, een zeer milddadig heer. De goede, arme slokker wist dat, en ging daarom naar dat slot in de hoop daar een goede aalmoes te krijgen. Hij wil het slot binnen gaan, maar ziet! een bediende belet hem dit en snauwt hem daarenboven nog onbeschoftheden toe; het gebeurt meer dat de heer en de vrouw goed, maar de boden lummels zijn. Ik herinner mij juist gelezen te hebben, waarom te Cana in Galilea de wijn zoo spoedig ontbrak; vele auteurs zeggen, dat de huisheer wel wijn genoeg in de kelder had laten brengen, maar dat de bedienden zoo beestachtig gezopen hadden, dat de vaten heel gauw leeg waren. Van Lazarus leest men, dat hij voor de deur van de rijke vrek lag en om zijn honger te stillen slechts de kruimelen vroeg die van de tafel vielen, maar niemand gaf ze hem. Als nu de heer aan tafel zit en vele gasten met hem, en dat de eene dag na de andere, moet dan zoo iemand niet een paar brokken aan de noodlijdenden geven? Maar onze soldaat, vraagt gij? Nu, de bediende wilde naar gewoonte hem afzenden, maar onze snorrebaard liet dit niet toe, en op militaire manier naar binnen willende dringen, ontving hij van de bediende een ferme oorvijg. Dit krenkte hem, hij probeert nog eens storm te loopen, maar bezint zich. De bediende zegt nu tegen hem, dat als hij hem de helft wil medegeven van hetgeen hij van de graaf zal krijgen, hij hem zal binnen laten. De soldaat zegt: ja, beter iets dan niets, denkt hij. Maar die oorvijg lag hem nog dwars in de maag en hij peinst hoe den bediende die betaald te zetten. Daar valt hem iets in, eurèka, denkt hij, ik heb het gevonden. Hij komt bij de graaf, klaagt zijn nood en vertelt dat hij in zijn leven zooveel heeft uitgestaan voor de verdediging van zijn dierbaar vaderland en bizonder voor den roomschen keizer. Menigmaal, zegt hij, heb ik in een vierdeljaars geen penning soldij ontvangen en daarom bid ik uwe excellentie mij een aalmoes te

willen geven, God zal u daardoor zegenen. De graaf geeft hem een ducaat. Goed; nu bidt de soldaat nog om wat anders en zegt: Uwe excellentie vraag ik nog een andere gunst; ik ben in vele veldslagen geweest en heb ook vele wonden bekomen; ik heb reeds een gedachtenis van mijn soldij in de ducaat, die uwe excellentie mij heeft gegeven, nu wil ik gaarne van uwe excellentie een souvenir hebben van de wonden, die ik hier en daar heb opgedaan; God zal ook dit beloonen. De graaf begrijpt hem volkomen, weigert hem deze gunst ook niet en geeft hem een flinke oorvijg. De soldaat komt weer bij de bediende, geeft dezen een onsmakelijke muilpeer en zegt: Dat is de helft van hetgeen ik van den graaf heb gekregen, je ziet, ik ben eerlijk en kom ons akkoord goed na. Hiermede stapte hij op.

Heet dat niet met gelijke munt betalen? Ik geloof vast, dat God den soldaat dit heeft ingegeven om den ander iets te leeren, want Hij let zeer nauw op de handelwijze der menschen. Zooals iemand zich jegens God gedraagt, zoo wordt hem door God weer uitbetaald, met gelijke munt, met gelijke maat; daarom bidden wij in het Onze Vader: vergeef ons onze schulden *gelijk* wij vergeven onze schuldenaren. Let hier wel op, wij zeggen en bekennen hierdoor, dat wie niet vergeeft ook geen vergiffenis zijner zonden van God verwacht; wie niet barmhartig is jegens de armen, die verwacht van God ook geen barmhartigheid; wie God niet eert, verwacht geen andere munt, dan dat God hem in eeuwigheid niet zal eeren; wie God vergeet en op zij schuift, die wordt ook door God vergeten en aan den dijk gezet.

Voor zoover ik weet, heb ik nog niet verteld, dat er in Portugal een plaats is, met name Santaremo, waar in de kerk het afbeeldsel van onzen goddelijken Heer en Heiland, rijk versierd, vereerd wordt. Deze afbeelding, schrijft Cornelius à Lapide, doet zich op verschillende wijzen aan het oog voor.

Komt er een onwetende dit beeld aanschouwen, deze ziet niet anders of onze Heer is daar in zijn twaalfde jaar in den tempel gezeten; is het een verstandig mensch, die God vreest en de deugd beoefent, deze meent dat hij Christus op zijn dertigste jaar aanschouwt; is het iemand met doodzonden op zijn dak, deze ziet Christus hangende aan het kruis of oordeelend op de wolken des hemels; zoodat God zich aan ieder zoo toont als hij Hem ziet. Verlaat gij God niet, wees er van verzekerd dat Hij u niet verlaat, en dat het scheiden van u moet uit gaan. God is een spiegel, zegt de H. Augustinus, een heldere spiegel; zie ik toornig in een spiegel, zoo kijkt hij ook toornig; trek ik een scheeve mond, hij ook, toon ik een weenend gezicht, hij doet het evenzoo; lach ik, dan lacht hij ook. „Ita et Deus zegt Augustinus, zoo is het met God ook." Ben ik kwaad, Hij is het ook, veracht ik Hem, Hij veracht mij ook, verwerp ik Hem, Hij doet mij insgelijks, beleedig ik Hem, Hij beleedigt mij ook, want zeker en gewis betaalt Hij met gelijke munt.

Adam wilde door een appelbeet een god worden, maar de Heer zet het hem betaald, „ecce Adam quasi unus ex nobis, zie, zegt God spottend, de mensch is als een van ons geworden." De stad Sodoma en meer omliggende steden zijn door een vreeselijk vuur, dat van de hemel regende, verteerd, en om niets anders, dan omdat zij te voren van het vuur van Venus gebrand hadden. De rijke brasser kon niet één droppeltje water van Lazarus' kleine vinger bekomen, doch hem is recht wedervaren, want voorheen wilde hij Lazarus ook geen brokje brood geven. Een ruw soldaat, schrijft Petrus Damianus, die voor de stad Halle lag, wetende dat er een miraculeus Mariabeeld in de stad was, sprak: als wij de stad innemen zal ik die Maria een oor afsnijden. Maar God betaalt die kazernetaal, want nauwelijks had hij dit gezegd of er vliegt een kogel uit de vesting en neemt hem het rechteroor weg, precies alsof het hem was afgesneden. Te Candia, waar

de candiesuiker van daan komt en waarnaar de Turken zoolang de vingers gelikt hebben, totdat ze het eindelijk in hun macht hebben gekregen, is ook ergens een miraculeus Mariabeeld in een kapel. Zeker voerman gaat, ik weet niet door wat furie gedreven, in die kapel en steekt met eene lange piek het beeld de oogen uit. Maar wacht eens even wilde man, je loon komt. Hij gaat de kapel uit, struikelt over een steen en valt met zijn rechteroog in dezelfde piek, die hij met het scherp naar boven had gehouden; zoo kon deze blinde vink des te beter zingen.

Herodias was een engel van een princes of liever een duivel. De appel valt immers niet ver van de boom, de vloed stroomt naar zijn oorsprong, raven hebben nooit blanke zwanen uitgebroeid, uit zure druiven komt geen goede wijn, uit slechte ouders komen geen goede kinderen, en uit de echtbreuk van Herodes met de vrouw van zijn broeder Philippus kon wel geen andere bloem wassen als die zwijnebloem Herodias, hun dochter, die gelijk een zwarte vlieg in de melk van buiten schoon was en liefelijk, maar van binnen afschuwelijk. Want deze jonge princes Herodias had de aard van hare moeder en was als wijn die naar het vat smaakt, in één woord zij was bedorven als hare moeder en verstond zich naar het gebruik dier dagen beter op dansen en complimenteeren als op de cathegismus. Deze Herodias wist zoo mooi te dansen, dat zij eindelijk Joannes de Dooper het hoofd van de romp heeft gesprongen; doch een beetje geduld, dartele princes. Zooals gij u tegen God en de zijnen gedraagt, wordt gij ook beloond, wacht maar eens; nu hebt gij door uw dans en uwe voeten Joannes het hoofd ontnomen, ziet weldra zult gij met gelijke munt betaald worden. Nicephorus Callistus schrijft, dat deze princes eens over het ijs van een dichtgevroren vloed wilde gaan, struikelde, en door het ijs in het water viel, maar met het hoofd er nog boven uitstekende

en met haar voeten spartelde, sneed het scherpen ijs haar ook het hoofd van de romp. Daar heb je het al, Herodias, beklaag je nu maar! Hebt gij Joannes het hoofd afgesprongen, God ontneemt u het wel ook; hebt gij door uw voeten een ander van het leven beroofd, gij krijgt het terug en verliest door diezelfde voeten ook uw leven; met dezelfde maat waarmede gij hebt uitgemeten, is u ook weer ingemeten.

Dit is geen nieuwigheid, want van het begin der wereld af aan heeft God reeds altijd de gewoonte gehad met de menschen om te gaan zooals zij het met Hem doen; valt gij van God af, dan valt God billijker wijze ook van u af; beleedigt gij God door de voeten, Hij straft u ook door uw voeten; vergramt gij God door uwe mond, Hij straft u ook weer door de mond, zeer billijk. Absalon beleedigt God door zijn haren, God straft hem in zijn haren, doordat deze hem tot strikken zijn geworden; de Joden hebben den zoon Gods vermoord aan het kruis, God heeft van zijn kant door Titus Vespasianus zooveel Joden aan het kruis laten nagelen dat daartoe geheele wouden zijn gebruikt, en ik vind niets wat schooner is te lezen en aangenamer te hooren als wat er gebeurd is met de de H. Hildegardis, echtgenoote van keizer Karel de Groote.

Toen eens de keizer weer oorlog moest voeren tegen de Saksers en hij zelf zijn leger wilde aanvoeren, beval hij zijne echtgenoote aan de zorg van Talardus, een zijner ministers. Talardus, die na 's keizers vertrek meende alles te mogen en David in zijn voetstappen navolgen wilde, begeerde van Hildegardis wat God in zijn geboden verbiedt. Hildegardis, een andere Lucretia en Helena, wilde hiervan niets weten, maar verzint een list om zich van dien Talardus af te maken; zij zegt namelijk, dat zij zich naar haar kabinet wilde begeven. Goed; hij gaat voorop, zij volgt hem, maar pas was hij de kamer binnen of Hildegardis sluit de deur en stelt een wacht er bij om op te passen; zie zoo, schoelje, je zit nu gevangen;

wat raad nu! O hoe menig mensch wordt aldus om zijn hartstocht beetgenomen. Intusschen riep hij alle dagen alle goden van de onderwereld om hem te verlossen; van harte gaarne dacht Hildigardis, maar ik vertrouw je niet. Na geruimen tijd, als de keizer de terugreis had aangenomen, liet zij haar gevangen los, meenende dat er nu geen gevaar meer bestond. Maar Talardus gaat den keizer in 't gemoet, deze verwondert zich over zijn bezoek, maar de andere heft de oogen ten hemel en zucht. O, Keizer, ik schaam mij de reden mijner komst aan u te ontdekken, uw gemalin wilde mij verleiden en daar ik weigerde liet ze mij langen tijd in boeiën zuchten uit vrees dat ik u de zaak zou bekend maken. O jij leugenaar! Nu, machtige menschen worden ook machtig toornig. De keizer gaf aanstonds bevel Hildegardis in de eerste de beste rivier te werpen. Zij vluchtte echter maar werd later toch gevat. Nu gebood de vorst, dat men haar de oogen uitsteken en die aan hem zou brengen. O blinde Karel, hebt gij dan geen oogen om haar onschuld in te zien? Hildegardis werd nu in een bosch gevoerd en terwijl men haar de oogen wilde uitsteken, ziet daar kwam een ridder te voorschijn, van Vreugdeberg, die voor haar in de bres sprong en de anderen overhaalde de Keizerin te sparen en zijn eigen jachthond de oogen uit te steken, en die aan den Keizer te brengen. Men deed het en bracht de oogen aan den Keizer over, die er in het minst niet aan twijfelde of het waren die van Hildegardis. Nu gaat de keizerin naar Rome, leefde daar heilig en oefende de kunst uit, die zij in haar jeugd geleerd had, namelijk door heilzame kruiden vele kwalen te genezen. Maar wat geschiedt er? God betaalt weer met dezelfde munt. Talardus, die door zijn boosheid oorzaak was dat Hildegardis de oogen zouden worden uitgestoken, werd eensklaps zoo blind als een mol. Alle hulp is te vergeefs; eindelijk hoort men dat er te Rome een vrouw is, die alle

ziekten kan genezen. Karel reist er heen met Talardus en wordt bij Hildegardis gebracht. Hij wist echter niet wie deze vrouw was, die het zoo ver in de geneeskunst had gebracht. Eenige kruiden, die Hildegardis door 's Keizers bedienden liet halen, bereidde zij toen en genas hierdoor de oogen van Talardus. Nu weerklonk haar roem de geheele stad door. De paus stelde deze vrouw aan den keizer als echtgenoote voor; Karel stemde toe. Maar o wondere beschikking Gods! Toen zij onder een groote toeloop van volk naar de kerk van St. Pieter gingen en de paus daar den keizer de vrouw voorstelde, toen erkende Karel eensklaps zijn Hildegardis, viel voor haar op de knieën, bad God om vergiffenis en leefde voortaan heilig met haar. Zoo had God zich hier wederom jegens de menschen getoond, als dezen het gedaan hadden jegens Hem. Talardus had God beleedigd; wijl hij door zijn boosheid de oorzaak was dat Hildegardis de oogen zouden worden uitgestoken, maar God schikte het zoo, dat hij stekeblind werd. Hij had de goede naam dezer keizerin beklad, God laat zijn ontrouw ontdekt worden en zijn eigen snoodheid aan den dag komen.

Nooit zal ik vragen waarom Loth's vrouw in een zoutpilaar is veranderd, want ik weet wat Origenes zegt: zij had namelijk de drie gasten die bij haar gekomen waren geen zout in het eten gedaan noch op tafel gezet, opdat dezen spoedig een tegenzin in de spijzen zouden krijgen en bij haar nooit meer terug zouden komen. God betaalt haar met gelijke munt. Niet meer wil ik navorschen waarom Nabuchodonosor in een wild dier is veranderd, omdat ik weet dat hij de propheet de wilde dieren had voorgeworpen; gelijke munt. Nooit wil ik nagaan waarom mij en u dit of dat overkomt, want ik weet het, God betaalt uit, zooals ik ben tegen God, zoo is Hij tegen mij. Ik weet het, gij weet het ook, hoe God op den jongsten dag zich zal houden. Heb ik dikwijls aan God gedacht en

mijn blik tot Hem gewend, er is geen vrees; heb ik God vergeten en nauwelijks eens in de week een lauw onze vader gebeden, dan zal Hij ook tot mij zeggen: Oblitus es mei, ego quoque obliviscar tui. Hos. 4, gij hebt mij vergeten, ook ik zal u vergeten. Ben ik medelijdend en barmhartig geweest voor anderen om God, ik ben verzekerd dat God mij ook medelijden zal betoonen en in mijn stervensuur mij met open armen zal ontvangen. Heb ik een steenen hart jegens de armen gehad, dan zal God ook hard en mededogenloos voor mij zijn. Dit heeft zeker rijke ondervonden, die voor de armen hardvochtig was geweest. Hij was gestorven en toen men onder de lijkdienst het vers zong „fiant aures tuae intendentes in vocem deprecationis meae" dat uwe ooren acht mogen slagen op de stem van mijn gebed, stopte het crucifix bij de lijkbaar de ooren dicht. Ben ik wraakzuchtig geweest tegen mijn vijand en heb ik mijn evennaaste niet het geringste onrecht willen vergeven, zoo zal God mij ook alle zonden toerekenen, waardoor ik Hem vergramd heb. Als ik onder een gewelf sta en roep, dan antwoord de echo mij mijn eigen woorden; roep ik „ignosco," ik vergeef, dan klinkt het terug ik vergeef; roep ik integendeel ik vergeef niet, het antwoord is ook, ik vergeef niet.

Zoo is God een cither daarboven in den hemel, de mensch een cither hier beneden op aarde, gelijk de laatste klinkt, zoo luidt de eerste ook. O gelukkige stem des menschen als die altijd roept „o God, ik met u"; want het antwoord van den hemel is dan „ik met u." Dat is de wil van God de Vader, de Zoon en de H. Geest. Amen.

DE PROCESSIE OP MARIA-LICHTMIS.

Een waskaars in de hand, een lofzang in de mond,
De sabbatstabberd aan — zoo gaan we heden rond.
Maar ieder zorge, die deze optocht medemaakt,
Dat ook zijn reine ziel van zuiv're liefde blaakt.

Onder alle werken, die de almachtige God in zes dagen gemaakt heeft is een van de alleredelsten en voornaamsten het licht, dat alles zichtbaar maakt. Want niets is het sieraad der aarde, niets de heerlijkheid des hemels buiten het licht. Wat was wel de kunstrijke schakeering en speling der kleuren, de lieflijkheid der bloemen, de glans der edelgesteenten buiten het licht? De schoonheid zelve zou in de duisternis leelijk en verachtelijk zijn, hadde niet de almogende Schepper den mensch twee oogen als lichten gegeven om alle eigenschappen zijner schepselen te bewonderen, want de oogen zijn de zonnen der ziel. Daarom stelden voorheen de Egyptenaren zich het oog als het zinnebeeld van den alzienden God voor; het rechter noemden zij het oog der gerechtigheid en zeiden dat die ontstaan was uit het groote oog en de ziel der wereld, de zon. Licet Lib. 6 cap 118.

In één woord zonder oogen zijn wij menschen ellendige *stumperts* en het algemeen bekend spreekwoord is zeer waar:

een blind mensch is een arm mensch. Ja gelijk de straf der goddeloozen in eeuwige duisternis bestaat, zoo is de belooning der rechtvaardigen het eeuwig licht. Wenden wij onze oogen van de aarde naar de hemel, dan zien wij daar ontelbare sterren als zoovele lichten flikkeren, en onder dezen als de voornaamsten de zon en de maan, die allen met afwisseling deze aarde verlichten. Maar niet altijd kunnen die hemellichamen ons beschijnen, want zij worden dikwijls door dikke wolken verduisterd, en daarom heeft God ons het vuur gegeven, dat ons helpen moet bij den arbeid, bij het eten koken enz.

Door de kracht van het vuur wordt de aarde bezield, het is de geest der wereld, zooals de geleerde Coelius Rodigni Lect. Ant. lit. 15 cap. 15 getuigt, daarom roepen de Perzen bij hun offer het vuur als een god aan.

Wij christenen aanbidden het vuur wel niet, maar wij houden er toch wel van. Daarom ontsteken wij dat vuur ter eere Gods en zijner lieve heiligen in waskaarsen, hangen het in brandende lampen voor het altaar, ja dragen het in onze handen rond, zooals wij dat nu ook op het huidige Lichtmisfeest doen, om daardoor te kennen te geven, dat wij te voren in duisternis waren, maar tegenwoordig een licht in den Heer zijn, zooals de groote wereldprediker Paulus zijn geliefde Ephesiërs aanspreekt cap. 5, „Gij waart eertijds, zegt hij, niets als duisternis, maar nu zijt gij een licht in den Heer en de vrucht uws lichts bestaat in gerechtigheid en waarheid." En gelijk een kaars levenloos is als zij niet brandt, zoo is ook het geloof dood zonder de werken der gerechtigheid.

Op dit groote feest van Maria zie ik te Jerusalem een hoogadelijke vrouw over de straat gaan en zich naar den tempel begeven. Wat draagt zij? Een licht in hare armen en boezem. Kan dat mogelijk zijn? De goddelijke schrift immers zegt in de spreuken van Salomon zesde hoofdstuk:

„Numquid potest homo portare ignem in sinu suo, ut vestimenta illius non ardeant? „Kan wel een mensch vuur in zijn boezem dragen zonder dat zijn kleeren branden?" Ja, Maria de gezegende Moeder van God verstaat deze kunst, zij draagt een licht in hare armen en boezem zonder haar kleed te verbranden, het is hetzelfde licht dat zij te voren in haar allerzuiverst lichaam heeft gedragen zonder haar maagdelijkheid te kwetsen. En dat licht is niemand anders als Christus Jesus onze nieuwgeboren Heer en Heiland, van wien God door den propheet Isaias al voor lang heeft voorzegd: „Ecce dedi te in lucem gentium, zie ik heb u gegeven als een licht voor de volkeren." Isaï. 42. Ook met dit licht willen wij heden onze processie beginnen, ik zal met het evangelie u voorlichten en gij volgt mij, en als ik, dierbare toehoorders, met het licht der waarheid de een of ander onder de oogen zal lichten, dan vraag ik hem: tu quis es? Wie zijt gij, Zijt gij een kind des lichts of een kind der duisternis?

Gij o Zoone Gods, verlicht mijn verstand, ontsteek in mij een nieuwe ijver, opdat ik zoo moge preeken, dat het niet om mijn zwakheid zonder vruchten zijn moge. Daarom beveel ik mij in uw aller welwillendheid en verzoek uw godvruchtige aandacht.

„Nadat de dagen van Maria's zuivering vervuld waren," zoo verhaalt de Evangelist, ging zij in den tempel en offerde twee tortelduiven en vijf sikkelen om haar eerstgeboren Zoon vrij te koopen. Gerechte hemel! wat is dat o allerreinste maagd? Zal dan de zuiverheid zelve gezuiverd worden? Komt de Verlosser hier om vrijgekocht te worden? Zal dan heden die helderstralende zon van een kaarsje licht bekomen? Zal die breede zee uit een nietig beekje water leenen? Zal dat spiegelreine kristal in een bad gewasschen worden? Gij zijt ja, o gebenedijde maagd, die genadezon bij Joannes Apoc. 21. Uw *maagdelijk lichaam* heeft de zon der gerechtigheid ontvangen,

gij zijt die breede genadezee, naar het getuigenis van de geleerde Dionysius Carthusianus, die zegt: gelijk niemand de droppelen der zee kan tellen, zoo kan ook niemand de barmhartigheid, niemand de overvloedige genade, niemand de zaligheid en niemand de heerlijkheid van Maria genoegzaam uitdrukken. Gij zijt een spiegelrein kristal, een spiegel zonder vlek, en daarom ook heeft het eeuwig Woord des Vaders in uw maagdelijk lichaam als in een onbevlekte woning en prachtig tabernakel zijn zetel uitverkoren.

Zoo ziet gij dan, o zegenrijke vrouw, dat u de wet niet bindt, daar deze van de moeders spreekt, die van een man ontvangen hebben. Gij echter, o Maria hebt uw Heiland Jezus Christus van den H. Geest ontvangen, niettegenstaande onderwerpt gij u toch aan de wet der zuivering.

Dat is vast, zegt Dionysius Carthusianus, maar Maria wilde van haar voorrecht geen gebruik maken.

Het is waar, zegt Godefridus, maar Maria wilde het onuitsprekelijk geheim der menschwording voor den duivel verbergen.

Waar is het, zegt de H. Laurentius Justinianus, doch Maria wilde zich vernederen door zoo te gehoorzamen alsof haar de wet verplichtte. Maar Maria was een geestelijk uurwerk, dat hare bewegingen instelde naar het gewicht der diepste ootmoed.

Wat zeg ik? Maria was veeleer de maagdelijke kandelaar die de propheet Zacharias gezien heeft, waarop de kaars Jezus Christus in den tempel is opgedragen; want Hij is het licht dat eertijds in den hemel als God glansde maar thans als een zichtbaar licht voor ons in het was der menschheid is verschenen.

Het is echter niet genoeg, dat wij alleen Maria beschouwen met dat goddelijk licht op hare armen, wij moeten ook weten wat de kaarsen beteekenen, die wij nu in de handen dragen.

Het was is van natuur week en buigzaam en leert ons

aldus de gehoorzaamheid. Het was zegt de H. Antoninus, laat zich gemakkelijk door een zegel in drukken; zoo moet ook onze ziel gemakkelijk de wet Gods in zich laten inprenten.

De witte en rechte pit is de goede meening tot navolging van Maria. De meening wordt aangeduid door de pit, zegt Jacobus de Voragine, die verborgen en zuiver is, want ook onze meening moet verborgen zijn voor de lof der wereld, wit en zuiver.

Maar wat offert heden Maria? Haar eenigen Zoon. Waarom? Omdat God geboden heeft Exo. 15, dat men Hem alle eerstgeborenen moest opofferen, en hier door leert zij ons onze goede werken aan God op te offeren.

Is niet de pit in de waskaarsch wit? Dit beduidt de zuiverheid, die onze meening hebben moet. Is niet de pit midden door de kaars heen getrokken? Dit geeft te kennen dat de meening oprecht moet zijn. O allerreinste maagd Maria, wij erkennen voortaan in u onze leermeesteres van de zuiverheid en oprechtheid, die onze meening moet bezitten.

Wij kunnen ook heden de Moedermaagd Maria zelve in eigen persoon voorstellen onder het zinnebeeld eener kaars, zoals dat reeds vóór lang de H. Antonius van Florence heeft gedaan. Maar gelijk eene kaars week was, een witte pit en een helder licht heeft, zoo heeft Maria het zachte der diepste ootmoedigheid, de witheid der onbevlekste maagdelijke zuiverheid en het brandend licht harer vurige liefde. Het licht der kaars, hoe langer het brandt des te meer gaat het naar beneden, zoo ook Maria, hoe helderder het licht harer deugden en de glorie harer zuiverheid schittert, des te meer vernedert zij zich.

Wat beteekent op dezen dag dat duivenoffer? De verklaring hiervan geeft ons Quericus: De duif, zegt hij, zucht in plaats van te zingen, zoo moeten wij ook twee zuchten opofferen, een om onze zonden, de ander uit begeerte naar het hemelsch *vaderland.* *De* duif is aan haar ega getrouw, zoo moeten wij

ook geen ondankbare verraders zijn van Christus Jesus, onzen God en Heer. De duif kan in het water de schaduw van den sperwer zien om dan te vluchten, zoo moeten wij ook met behoedzaamheid leven opdat wij in de bekoring niet te gronde gaan. De duif broeit ook de eieren van andere vogels uit, zoo zijn wij ook onzen evenmensch de verwarming der liefde schuldig. Welaan! wij gaan op dezen dag ter processie en dragen die brandende kaarsen hoofdzakelijk in onze hand, omdat het geloof aan Jesus Christus, onzen Heer ook in onze werken moet uitschijnen. Maria, de allerreinste maagd gaat met het kindje Jesus als het ware licht voorop en Joseph met meer andere godvruchtige mannen en vrouwen volgen na om daardoor onze tegensprekers en geloofsdwarskijkers te kennen te geven, dat onze moeder de Roomsche Kerk dit licht-dragen op dezen dag niet ontleend heeft aan een overblijfsel des heidendoms of als een eerbetoon aan Pluto den god der hel, maar dat wij deze lichten dragen ter gedachtenis aan het ware licht Jesus Christus. Van deze processie heeft reeds de heilige abt Bernardus gesproken; ziedaar zijne woorden: „Wij gaan in deze processie twee aan twee, brandende kaarsen in de handen dragende, die niet worden ontstoken door welk vuur ook, maar slechts door vuur dat eerst door den priesterlijken zegen is gewijd."

Ik ben echter niet van plan van de kerkelijke omgang of processie alleen te spreken, maar ook van het menschelijk leven, dat veel weg heeft van een omgang, want van de kindsheid gaan wij in de jeugd, uit de jeugd in de mannelijke jaren, van deze naar den zwakken ouderdom en eindelijk van den ouderdom in het graf. Waarlijk dit is onze loop. Nu mag ik wel vragen welk een kaars ieder in deze omgang des levens moet dragen.

Hoogwaardige geestelijkheid. Gij hebt in deze processie de eerste plaats. Wat draagt gij geestelijken voor een licht? Het licht dat gij draagt, is het voorbeeld, dat gij geeft. Een geestelijke behoort geen enkel woord te spreken dat niet tot op

bouwing dient. Van zulke geestelijken, die hun gemeentenaren moeten opbouwen, zegt Christus bij den evangelist Mat. 3 : 14 „vos estis lux mundi" gij zijt het licht der wereld; niemand plaatst een licht onder een korenmaat, maar zet het op een kandelaar, opdat het allen verlichte, die in huis, dat is in de Kerk Gods, tegenwoordig zijn.

Er zijn echter somtijds wel ongeestelijke geestelijken, die meer de wereld beminnen dan God, die leven als wereldlingen, altijd op jacht, nooit te huis. Dezen hebben ook brandende kaarsen in hunne handen, maar zij geven geen helder licht en behooren dus geenszins bij deze processie.

De tweede plaats in den omgang des menschelijken levens bekleeden de overheidspersonen, rechtsgeleerden, rechters enz.

Wat draagt gij voor een licht in uwe handen? De raadsheeren, rechtsgeleerden, rechters en andere ambtenaren, ik spreek hier van de voornaamsten, zijn ook priesters der gerechtigheid, zooals Ulpianus hen noemt. Maar, maar, maar, wel dragen zij een licht in de handen, schijnbaar het licht der gerechtigheid, doch er zijn er velen, die dat licht laten uitgaan; waarom? Omdat zij zich keeren als windwijzers op de torens, en wachten op de wind die hun de beurs ferm vol blaast.

In de derde rij gaan de heeren doctors, chirurgijns en artsen. Wat draagt gijlieden voor een licht in de hand? zij antwoorden: de heilzame medicijnen, want deze zijn een licht, dat zwakken en kranken uit hun duistere ziekten tot de gezondheid voorlicht. O, zulk een edel licht is de artsenij. Maar, maar, maar, men vindt onder hen zoovele dwaallichten, die terwijl ze de patienten op den goeden weg zouden brengen, hen daarentegen op den weg des doods voeren die hen lijnrecht naar het kerkhof wijst. Dat onze eerste vader Adam door God op den akker geschapen en van Hem daar het leven ontvangen heeft, getuigt de H. Schrift; maar dat vele onbekwame docters en kwakzalvers hun patienten het leven benemen en hen op den godsakker

(het kerkhof) brengen, dat getuigt de dagelijksche ondervinding. En vraagt mij iemand, waarom de docters meest allen in het zwart gekleed gaan, dan antwoord ik, dat ze dat doen omdat ze rouwen over zooveel hunner afgestorven patienten.

Wie kan mij zeggen hoe Tobias' hondje er uit gezien heeft? Of het een smous, een leeuwtje of een bedelhondje geweest is? Niemand weet het goed, maar ik weet wel, dat er in de winkels veel bedelaars loopen die goed kunnen grijpen; wat? geld! Petrus heeft eens op bevel zijns Meesters uit een menigte visschen een grooten gehaald. Dat was best gevischt. Maar zeer slechte visschers zijn doorgaans sommige winkelbedienden, die zonder permissie van hun patroon de laden nakijken en daar uit niet alleen centen maar ook rijksdaalders en tientjes wegnemen om die naderhand met pleiziertreinen en pierewaaien te verteeren. Daarbij gebeurt het ook wel, dat een of ander stuk modegoed op eens uit de winkel verdwijnt, waar later een of ander Marianne of Therese mede pronkt. De bediende nu moet om dat modegoed veel complimentjes naar de nieuwste mode van den patroon maken.

Om nu nog van zooveel andere standen te zwijgen kom ik nu op de jonge dames en vraag hun, wat zij in hun leven voor een licht in de handen dragen. Het vuur placht men rood te schilderen, geen kleur staat de jonge dames beter als de roode ik meen de schaamachtigheid. Doch tegenwoordig ziet men zeer vele bruine en zwarte dames die de pijl van Cupido liever hebben als de potlepel. Bij hun naaikussen bevinden zich alle vrijers en de voorbijganger meent dikwijls dat hier een zangerstent is. Nu wordt er een liedje gezongen van Phillis, straks van de herderin Amarillis en van de herder Celadon, dan weer van Coridon. Intusschen steekt men elkander over en weer minnebrieven in de hand, ja somtijds moffelt een cavalier een geheel pak in juffrouw Louise's zak. Daar pronken de poppen met tunieken *en polonaises maar* ze zijn dikwijls dwaallichten, die geheel

in de putten der zonde vallen en tot allerlei ondeugden verleid worden.

Wie verschijnt er nu nog meer in de processie of omgang van het menschelijk leven? Ik zie de buitenlieden ook, maar welk licht dragen zij in hunne handen? Velen hebben uitgebluste kaarsen; kaarsen zonder het vuur der liefde, kaarsen zonder het licht van een goed voorbeeld voor hune kinderen en huisgenooten, kaarsen zonder het was der arbeidzame bijën, ik bedoel het verwaarloozen hunner affaire. Is het dan wonder, dat er zonder dat was geen wasdom en zegen in de huishouding is? Ook niet, als de hoofden der echtelieden zijn als de dubbele adelaar in het vreemde wapen, waarvan de een naar het Oosten de ander naar het Westen kijkt; zoodra de eerste kusmaand voorbij is, beginnen ze tegen elkaar te mopperen, later schelden, eindelijk vechten. Zoo zijn ze in het begin van hun huwelijk in de orde der domheeren, in dien tijd gaat het er vroolijk en pleizierig toe, maar spoedig komen ze in de predikorde, als wanneer de een de ander het kapittel voorleest. Daarna begint de kruisorde, het huiskruis, ijverkruis, twistkruis, kamerkruis, kinderkruis, keukenkruis (het laatste als ze schraal en bekrompen rondkomen) en nog veel duizend andere kruizen, tot dat ze eindelijk in de barrevoetersorde geraken, als ze niets te eten of te bijten hebben, en gelijk worden aan eenden en ganzen dat wil zeggen als de vrouw barrevoets gaat en de man geen schoenen aan heeft. Dikwijls zijn dan hunne gemoederen zoover van elkaar verwijderd als Amsterdam van Constantinopel; het is dan ook geen mirakel, dat na dit licht zulke dikke duisternissen komen, dat de een de ander niet zien kan.

Ik zie nog een persoon in den omgang van het menschelijk leven die niet gaat of staat. Wie is dat wel? Het is een stille wellevende weduwe die achter de kachel *zit*. Aan de eene kant *van haar ligt* het leven van Christus, aan de andere zij staat *een fleschje* met jenever, daarvan slokt en klokt het goede

moedertje en is bij haar meditatie zoo opgewekt, dat de tranen van gevoel over haar gelaat biggelen. Maar men moet haar verontschuldigen, want zij heeft het van haar jeugd af gedaan, zooals men aan haar neus wel kan zien.

Nu sluit ik deze processie of omgang. Alleen dit wil ik er nog bijvoegen; men ziet namelijk bij een processie gewoonlijk een oud wijfje met een zakje in de hand, dat de trein sluit. Dit oude wijf is hier de tijd, die ieder op de hielen zit totdat het menschelijk leven een einde neemt. Wat vraagt zij? Onze werken. Nu wilde ik wel, dat die werken allemaal goed waren en spreek dus alle processiegangers met Christus onzen Heer zóó aan Mat. 3: „Sic luceat lux vestra coram hominibus ut videant opera vestra bona et glorificent Patrem qui in coelis est „laat uw licht zoo schijnen voor de menschen dat dezen uw goede werken mogen zien en den Vader in den hemel verheerlijken." Als wij nu dit licht der goede werken in ons leven moedig dragen, dan zullen wij eenmaal in het eeuwige licht komen, hetwelk ons allen schenke God de Vader, de Zoon en de H. Geest. Amen.

ZEKERE GENEZING VAN DE KEELZIEKTE.

Een elk die aan een kwaal der keel mocht laboreeren,
Hij kome maar tot mij, ik zal hem wel cureeren.

Wat is de wereld? De wereld is een hof waarin vele schoone bloemen en gewassen staan, maar de meesten zijn twijfelaars. De heer twijfelt aan de trouw zijner onderdanen, de meester twijfelt aan de menschelijkheid van den leerjongen en is dikwijls geneigd Darwin's aapachtige apentheorie aan te nemen, de vrouw twijfelt aan de eerlijkheid der meid, in één woord, het is alles twijffelen wat de klok slaat. Wat is de wereld? een corps muzikanten, eenigen zingen de bas zij kunnen niet hooger uithalen, want de duiten ontbreken hun. Anderen zingen alt en willen liefst *in altum* dat is bovendrijven als schuim. Weer anderen zingen de discant en leeren hoe men schelmerij en onrecht plegen moet. Eenigen zingen tenor en galmen altijd even hoog; eenigen maken wangeluid, want die arme duivels hebben niets om te leven; eenigen eindelijk moeten maar pauseeren en wel zoolang tot dat het geluk een goede maat aangeeft.

Wat is de wereld? Een groot woud waarin vele soorten van boomen staan. Daar vindt men vochtige boomen die altijd vocht moeten hebben, dat zijn de nathalzen. Lindeboomen,

degenen die tevreden en rustig hun leven slijten. Vijgeboomen; degenen die geen hart hebben zoo groot als een vijg en niet willen strijden tegen de duivel,. de wereld en het vleesch. Boekeboomen, degenen die alle boeken doorbladeren om groote kennis daaruit op te visschen, maar niets wijzer er door worden. Eindelijk ook zeer veel pereboomen, degenen die bewezen weldaden met muilperen beloonen.

Wat is de wereld? Een danszaal, waar allerlei rare bokkesprongen gemaakt worden. De armelui springen dan niet hoog en dansen alleen maar een sartarello; dan heet het.

> **Arme lieden, wat zal 't baten,**
> **Spring en zwier je ook op de baan;**
> **'k Zou dat dansen nu maar laten**
> **En maar stil naar huis toe gaan.**

De boer moet dansen als zijn heerschap het wil en somtijds capriolen maken tegen de beste bedelaarshond. Als hij dan door de hoepel springt, luidt het:

> **Altijd ja altijd gaat 't in de wereld zoo toe**
> **De komies neemt het kalf en het heerschap de koe.**

Een rijke maakt een hooge sprong en danst een Galliada; ik geloof dat hij daarbij wel zingen kan:

> **In het rond, om en om**
> **Is van daag mijn rol**
> **Geld en goed en eigendom**
> **Maken me anders dol.**

Een andere danst ballo de cappello, de hoedendans. Nog een ander danst een „abschied" ik meen als hij geld genoeg verdiend heeft en zijn compagnon kan laten fluiten.

Maar wat is nu toch eindelijk de wereld? Een hospitaal, waar men allerlei krankheden en ziekten aantref. Het woordje *wereld* begint met een *w wee!* en daarom hebben we allerlei

weeên. Onder alle smarten en pijnen is er misschien geen zoo kwaadaardig als de keelziekte. Tegen deze kwaal nu roept men als patroon aan de heilige martelaar Blasius. Vraagt mij iemand welke de grootste ziekte van Job geweest is, dan antwoord ik: Job was een machtig, rijk heer in het landschap Hus. *Hus* is een Boheemsch woord en beteekent *gans*. Voorwaar Job was een rechte gans. God de Heer had aan de duivel macht gegeven om deze gans te plukken, wat deze dan ook spoedig deed. Hij ontneemt Job alle goederen en bezittingen, dat heet geplukt; hij ontneemt hem kinderen en runderen, dat heet geplukt. Hij ontneemt hem zijn huis met al wat hij bezat, dat heet geplukt; bovendien ontneemt hij hem de gezondheid, zoodat alle ziekten en zuchten hem aantasten: waterzucht nog meer; tering nog meer; geelzucht en verder allerlei ziekten, dat heet geplukt. Alleen laat hij hem zijn vrouw over, niets meer. Geloof maar, zijn vrouw was een rechte kettinghond, die hem gedurig aanblafte. In één woord, alle weeën zijn over Job gekomen, alle ziekten en krankheden, die ooit een mensch op de wereld kunnen kwellen, deze allen zijn op Job neergekomen.

Maar welke is de hardste geweest? Ik antwoord: de keelziekte. Job heeft vele vrienden gehad die hem nacht en dag, vroeg en laat, zomer en winter, herfst en lente bezochten. 's Winters had hij niet noodig de sneeuw voor zijn deur weg te vegen, want de talrijke schuimers en klaploopers maakten van zelf een pad. Vrienden genoeg zoolang het hem welging, maar toen hij geld en goed had verloren, hebben ook zijne vrienden hem verlaten, gelijk de muizen een leege spijskist en lieten zich in langen tijd niet meer zien, vooral toen hij op de mesthoop zat.

Zeker vogeltje, dat 's winters ook op den mesthoop zit, roept altijd: neef! neef! neef! zoo riep Job op den mesthoop ook neef! neef! maar jawel, neefje kwam niet. Eindelijk dan komen er *vrienden* aan, maar zij blijven van verre „fratres meos longe

fecit a me et amici mei recesserunt a me" „hij heeft mijn broeders ver van mij verwijderd, mijn vrienden zijn mij vreemd geworden." Job. 19: 13, Waarom bleven zij van verre staan? zij waren bang, dat Job, arm en geen hemd meer aan 't lijf hebbende, iets aan hen mocht vragen, dat de een dit de ander hem dat geven zou. Zulke valsche vrienden had Job, die ook keelziekte hadden ik bedoel dat ze echte slokhalzen waren. De keelzieke is voor ieder steeds een smartelijke kwaal geweest. Alle armen in de stad, om de stad, bij de stad, hoort men over niets meer klagen als over keelziekte, namelijk over hem, die bulkt van geld maar de keel te dicht heeft om er de armen iets van te geven. Deze keelziekte geneest de H. Blasius door zijn voorbeeld.

Blasius te Sebaste in Armenië is van zijn jeugd af aan een spiegel der deugd, een copie der volmaaktheid, een voorbeeld der heiligheid. O, hoe schoon passen *jeugd* en *deugd* bij elkaar. Zeker doode jongeling te Naïm stond eerst op toen onze Heer Jezus de lijkbaar aanraakte en sprak: „jongeling, ik zeg u „sta op." Luc. 7: 14. Maar de H. Blasius is nooit opgestaan, want hij is nooit gevallen zooals de glibberige jeugd gewoonlijk placht te doen, want hij was van zijn jeugd af heilig, doch niet alleen heilig, ook voor anderen heilzaam, daar hij zich op de medicijnen toelegde en zich oefende in de kennis der kruiden om voor zijn evenmensch heilzaam te kunnen zijn. Ook was hij heilzaam door milddadigheid jegens de armen; want ofschoon hij veel geld kon winnen door zijn kunst zocht hij alleen máar de armen te genezen en de noodlijdenden te helpen.

Men leest bij den Evangelist Lucas 14: 16 dat iemand een groot feestmaal had aangericht en vele gasten genoodigd. Als nu alles gereed was zond hij zijne dienaars uit; doch de genoodigden verontschuldigden zich. De een zei: ik heb vijf juk ossen gekocht, een ander een buitengoed, een derde had een vrouw getrouwd. Daarom werd de heer zeer toornig (zeer

terecht, vooral om die laatste, had die vent die vrouw tehuis gelaten hij had veel beter gedaan,) hij sprak, dat men blinden, lammen, kreupelen en bedelaars ten maaltijd zou roepen, gelijk geschiedde. Als dit nu ten tijde van Blasius was voorgevallen dan zou men lang hebben moeten zoeken, om zwakken, lammen, kreupelen te vinden, want zoodra er maar een zwakke, lamme of kreupele kwam, maakte Blasius die aanstonds gezond, en dat alles om niet, om louter niet. Merkt dit wel, gij gierige schrokkers. Een arme vrouw komt bij hem, beklaagt zich en vertelt dat een wolf haar schaap heeft weggevoerd. Blasius erbarmt zich over de arme vrouw en begint te bidden, intusschen komt de wolf en brengt het schaap terug. Deze heilige man bemoeide zich nergens meer mede dan om zijn evennaaste goed te doen, hij was een licht voor de blinden, een voet en kruk voor de kreupelen en lammen en genas zoo door zijn voorbeeld de keelziekten der gierigaards.

Er bestaat nog een ander soort van keelziekte. Ik zie daar een vrouw, die geheel ter neergeslagen en bedroefd is. Heeft nu onze Heer en Heiland met een samaritaansche vrouw bij de bron gesproken, zoo durf ik haar ook wel aanspreken en vraag dus: lief vrouwtje, waarom zoo treurig? Ach, zegt ze, ik heb de keelziekte. Hoe dat? De keel van mijn man doet mij zeer, hij jaagt alles door het keelgat, huis en hof, los en vast. Een slechte toestand.

Bij den Evangelist Mattheus staat te lezen, dat een koning met zijn dienaren rekening hield en dat er een kwam, die hem 10 000 pond schuldig was, naar onze munt berekend een almachtig groote som. De koning gaf bevel hem met vrouw en kinderen te verkoopen, alles, alles. Om Gods wil, hoe heeft deze vent zooveel schulden kunnen maken? Zijn jaarlijksch tractement was al vrij hoog, daarbij kwamen nog „de verval-letjes" en toch is er geen penning in huis gebleven, maar nog zoovele duizenden guldens schuld. O heer, waar is dat

alles dan gebleven? Waar? Wel, alles is door het keelgat gegaan; dat is der vrouwen keelziekte. Het gaat met zulke nathalzen, drooglevers, likkebroers als op de bruiloft te Kana in Galilea waarvan de Evangelist zegt, dat de bedienden de kruiken tot aan den hals toe gevuld haddden. Bij velen ja gaat het zoo. Alle dagen vast tot aan den hals toe vol, maar dat alle dagen tot aan den hals toe *vol* maakt het huis *leeg*; alle dagen *vol* maakt kisten en kasten *leeg*, alle dagen *vol* maakt de beurs *leeg*. Bekend is de geschiedenis van den patriarich Noé bij wien één enkele roes zooveel te weeg bracht dat hij ontbloot werd. Hoevelen worden door dat vervloekt schiedammer nat geheel ontbloot van middelen, zoodat vrouw en kinderen geen kleeren meer aan het lijf hebben. Juffrouw Veronica die vroeger in haar zijden japon zoo flink pareerde heeft nu niets meer als haar nagels om op te bijten, juffer Mariana pronkte vroeger tegen de ijdelste modepoppen, maar sinds haar vader alles verdaan heeft, is armoe troef bij haar. De arme kinderen wachten nu als zondaars op een stukje droog brood, dat ze vroeger niet wilden aanraken. Zoo komt na hoogmoed armoed, na zuipen vasten, na Schiedam de Ommerschans. Dit geneest de H. Blasius door zijn voorbeeld van matigheid in eten en drinken.

Bisschop van Sebaste zijnde, had hij twee martelaren, Eustratius en Orestus in de gevangenis veel goeds bewezen en hen tot standvastigheid aangespoord. Na den dood dezer twee bloedgetuigen had hij 's nachts hunne lichamen ter aarde besteld, maar was bevreesd voor de bloeddorstige landvoogd Agricolaüs dat deze hem zou laten ter dood brengen. Want ofschoon hij wel van ijver en verlangen brandde om ter liefde van Jezus Christus zijn leven op te offeren, kon hij het toch niet van zich verkrijgen zijn kudde zonder leider achter te laten. Dat was ook de reden, waarom hij naar de Berg Autaeus is gevlucht en daar in een hol een engelachtig leven heeft geleid.

Maar hoe was het daar met zijn keuken en kelder gesteld? Hij heeft de eerste tijd dat hij zich daar heeft opgehouden geen andere drank gehad als het water uit een frissche bron en dit genoot hij nog zeer zuinig. Deze bisschop had geen andere kok als de raven, die hem op een bepaalden tijd brood brachten. Door deze matigheid heeft hij zich bij God zooveel verdiensten verworven, dat hij gelijk Noë een rechtvaardig man genoemd kan worden. Gen. 6: 9.

Noë wordt altijd afgeschilderd midden tusschen de dieren, omdat hij die heeft gered; alle dieren beminden hem dan ook en bewezen hem gehoorzaamheid en liefde. De haan wenschtte hem op zijn tijd met kraaien goeden morgen, de vos lachte hem vriendelijk toe, de hond wachtte hem op, het lam verwelkomde hem met zijn geblaat en de grimmige leeuw had de hem aangeboren toorn in zachtmoedigheid veranderd. Gelijk nu de dieren het grootste respect voor den oudvader Noë hadden, zoo hebben zij zich ook jegens Blasius getoond tot aan zijn dood toe. Zij waren jegens hem zeer goedaardig, zachtmoedig, minzaam en beleefd; zij brachten de heilige man vele malen visites, boden hem hunne diensten aan, ja zochten bij hem hulp als zij ziek waren.

Ik weet het niet, maar men zou haast verleid worden te zeggen, dat de redelooze dieren zoo wat verstand hebben. Toen de Heiland was geboren hebben de os en de ezel hun schepper erkend en gelijk Victorinus Severus schrijft, hunne knieën gebogen en dat beminnelijk kind met hun adem verwarmd. Wederom als Christus zich in de wo estijn bevond, waar Hij tot uitboeting der vele slemp- en smulpartijën der menschen veertig dagen en nachten had gevast, zijn er vele dieren in de woestijn tot hem gekomen en Hem erkennend door een wonder, gaven ze Hem blijken hunner hulde door gezang, gehinnik en andere teekenen. Vooral waren het de vogelen die in groot getal tot Christus kwamen en die met hun lieflijk gezang Hem hunne

vreugde betuigden zoodat Hij hun vriend in de woestijn geworden is en die door zijn tegenwoordigheid heiligde.

De propheet Balaäm, toen hij de ezelin had gezadeld en naar het leger wilde gaan om het volk van Israël te vervloeken, zag den engel niet, maar de ezelin wel, en zij sprak nog daarbij, waarom slaat gij mij? Dat was voorzeker een verstandige vraag van deze ezelin.

De leeuwen bij Daniël, de raven bij Elias, de hond bij Tobias, dezen deden alsof ze verstand hadden. O, nog veel meer deden zij dit bij de H. Blasius. Want als de wilde dieren merkten dat de heilige man bezig was met bidden, dan bleven ze in hunne holen en lieten zich niet hooren, om hem in zijn godsvrucht niet te storen. Als hij dan zijn gebed gedaan had, dan kwam de leeuw, de beer, de vos en de tijger bij hem om de zegen te vragen. De Heilige man deed dit en sprak hun verder aldus aan: Lieve wolf, gij hebt menig lammetje weggestolen, doe dat niet meer; beste vos, de boeren zijn volstrekt niet over je tevreden, want je haalt hun de hoenders, ganzen en eenden weg, doe dat niet meer: zoet zwijn, je bent zoo dom en lomp, dat je met je pooten veel schade aan de wijnstokken veroorzaakt, doe zulk kwaad nimmermeer: deze keer zal ik jullie allemaal door de vingers zien en je mijn zegen geven. Daarop vertrokken ze allemaal blij en opgeruimd.

O, hoeveel macht geeft God aan zijne dienaren. Nu kan men zeer best aannemen, dat deze heilige bisschop door zijn matigheid zoo heilig is geworden, want ook Adam had het oppergebied over alle dieren zoolang hij vastendag hield. Ik hoop dus dat Blasius' voorbeeld de keel eens brassers geneze, die alles door den gorgel jaagt.

Met een andere keelziekte behebt, zie ik daar een man die geld op de tafel telt. Hij krabt zich achter de ooren en zucht diep, hij moet er zeker naar aan toe zijn.

Wat *is dat voor* een heer? Ach! zegt hij, de keelziekte, of

liever de keelziekte van mijn vrouw doet mij zeer. Ik moet nu weer een dosis pillen betalen. Die hals kost mij veel geld. Wat zal ik er aan doen. *Trotschheid* is de kwaal van het vrouwelijk geslacht, ook de val van Eva was hoovaardij, want zij wilde een godes worden.

De gierige duivel heet Mammon, van dezen zijn velen bezeten, de ontuchtige duivel heet Asmodeus, en van deze zijn velen bezeten, de nijdduivel heet Beëlzebub, en van deze zijn velen bezeten; de gramschapsduivel heet Balberoth, en van dezen zijne velen bezeten; de luie duivel heet Astaroth, en van dezen zijn velen bezeten; de hoovaardige duivel heet Leviathan en van dezen zijn vele, ja de meeste vrouwen bezeten. Gedurig moeten zij iets nieuws om den hals dragen, nu een snoer van oostersche parelen, dan een diamanten kruis, dan een kunstig gestikt dasje enz. Dat is voor de man de keelziekte en dit nu geneest de H. Blasius door zijn heerlijk voorbeeld en het grootsche schouwspel der zeer dappere mannen, die hij tot den marteldood heeft aangemoedigd. Deze heilige bisschop, daar hij niet aan de afgoden wilde offeren werd door den tyran Agricola vreeselijk gegeeseld, zoodat zijne beenderen zelfs ontbloot waren; hierna werd hij op een pijnbank gelegd en al zijn ledematen uit elkaar gerekt, zoodat hij na die marteling als uit een bloedblad komend er uit zag. Na deze harde beproeving is hij weer in een duistere kerker opgesloten. Doch hij was daar even als onze Heer Jesus Christus, van Wien men leest dat Hij nooit blijder geweest is dan op het laatste avondmaal waar Hij zijn lijden en dood voor oogen zag. Zoo ook was Blasius in den kerker vreugdevol en dankte God, dat hij voor zijn naam mocht lijden en sterven.

Overal nu, waar de ontvleeschde bisschop was langs gegaan liet hij bloedige voetstappen achter, daar het bloed in hevige stroomen uit zijn lichaam vloeide. Hem volgden zeven heilige *vrouwen, die door* den H. Blasius in het christelijk geloof onder-

wezen waren. Dezen verzamelden met groote eerbied dat heilig bloed en hielden het voor hemelsche koralen, terwijl ze daardoor werden opgewekt om ook voor Christus den vreeselijksten dood te sterven. Men hoopte dat deze vrouwen zich licht zouden laten buigen, want de eerste vrouw is uit een ribbe geschapen, die van zelf krom is; zoo zou het zwakke vrouwenvolkje zich ook licht laten buigen, dacht men. Maar het was mis geraden. Want zij lieten zich niet bewegen, noch door vleierij en list, noch door geeselroeden, noch door vuur, noch door marteling, totdat zij eindelijk door het zwaard onthals werden en de eeuwige zegekroon in den hemel ontvangen hebben.

Nog een andere keelziekte. Ik zie daar man en vrouw allebei met de oogen vol tranen. Wat is hun gebeurd? zij hebben allebei de keelziekte om hem eenig zoontje, dat ongehoorzaam en stijf als ijzer is. Ach! een leelijke keelziekte, als de ouders verdriet van hunne kinderen hebben.

Deze keelziekte nu geneest Blasius door een edelmoedig voorbeeld. Van de zoo even genoemde zeven vrouwen had één twee zonen. Dezen hunne moeder zoo gruwelijk voor den naam van Jesus ziende lijden en strijden, riepen met luider stemme en vroegen hare moeder, dat gelijk zij hen het tijdelijke leven geschonken had, hun evenzoo het eeuwige wilde verwerven en maken dat ook zij voor het geloof mochten sterven; en ook hebben deze twee zonen moedig den marteldood geleden. O, wat doet een goed voorbeeld al niet? Ja gelukkig en overgelukkig is de H. Blasius, dat hij met twee onschuldige knapen, als getuigen van zijn eigen onschuld is ter dood gebracht, en dien om Christus naam heeft geleden.

Eindelijk en ten laatste kom ik tot de eigenlijke keelziekte waardoor de ongelukkige Adamskinderen, behalve meer andere ongelukken die zij van Adam geerft hebben, te lijden hebben. Voordat de dappere kampvechter Blasius om Christus wille de marteldood onderging, heeft hij zijn oogen ten hemel gewend

en den Zaligmaker gebeden, dat indien de menschen door lichamelijk- en zielelijden aangetast werden Hij hun op zijn voorbede wilde verhooren. Hierop heeft Christus hen geantwoord. „Omnes petitiones tuas implebo propter te, athleta mi dilecte" „al uw begeerten zal ik vervullen, mijn geliefde strijder en kampvechter."

Petrus had den ganschen nacht niets gevangen, zelfs geen stekelbaarsje. Dat kan ik echter van Blasius niet zeggen want hij heeft graten genoeg, ja duizende graten de menschen uit de keel getrokken. Ik heb het niet in een boek gelezen, niemand heeft het mij verteld, maar mijne oogen hebben het zelf gezien, dat zeker voornaam kapittelheer eens een vischgraat dwars in de keel bleef zitten, die aanstonds zoo erg opzwol dat hij er zwart van in 't gezicht werd en er geen hoop meer was op zijn leven. Eindelijk valt een der omstanders in, dat men door een bode de H. Blasius een offergave zou brengen, en nauwelijks was de bode eenige schreden op weg naar Veldkerken, waar alle jaren vele wonderen gebeuren door de voorspraak van de H. Blasius, of ziet! de kapittelheer werd oogenblikkelijk van de vischgraat bevrijd.

Laffe, smakelooze lui zegt men gewoonlijk naar *Saltzburg* te moeten gaan om daar wat *zout* te halen. Ik echter wijs ieder op het zout van de H. Blasius waardoor de gevaarlijkste keelziekten oogenblikkelijk genezen worden, waaruit weer blijkt dat zijne wonderen niet ongezouten zijn.

In het evangelie van Mattheus cap. 6 zegt onze Heer en Heiland tot zijne Apostelen? „Vos estis lux mundi" „gij zijt het licht der wereld." Alle priesters zijn, of ten minste zij behooren te wezen lichten, die anderen door hun goed voorbeeld verlichten. Zulk een licht is geweest de H. Blasius, die door zijn heiligen levenswandel als herder en bisschop de stad Sebaste in Armenië is voorgegaan en velen zijner schapen uit de duisternissen hunner dwaling tot het ware licht des geloofs *heeft gebracht*. Heeft nu Blasius in zijn leven door zijn schoone

daden anderen voorgelicht, zoo verlichten ook nu nog na zijn dood zijne wonderwerken menigeen in de keelziekte zooals de christenen tot hun geluk hebben ondervonden. Ik zwijg van die heilzame olie, die te Marate in het koninkrijk Napels uit het schouderblad van de H. Blasius vloeit. Dit geschiedt bij zijn heilig lichaam, maar hier bij St. Michel vloeiën dagelijks groote genaden en weldaden uit zijn heilige reliquiën, die de menschen ieder uur kunnen genieten.

Ten slotte bestaat er nog een gevaarlijke keelziekte; deze reist geheel Europa door, jongen, ouden, grooten, kleinen, ja zelfs kinderen in de wieg zijn er door aangetast. Het is de vrees, die ieder beet heeft, dat misschien in den een of anderen oorlog of revolutie het zijn keel en hals zal gelden. Maar dit geneest Blasius ook, die altijd zijn toevlucht tot den almachtigen God heeft genomen, door Wiens genade hij dan ook tallooze vijanden heeft overwonnen en vele wonderen gedaan. Op dezen God heeft Blasius zich geheel en al verlaten, welnu die zelfde God leeft nog, zijn macht is geen haar verminderd en zijn wil om den mensch te helpen nog dezelfde.

Het is dus onze zaak onze toevlucht tot Hem te nemen en met onze handen ons aan zijn genadehanden vast te houden. Daarbij moeten wij onzen Zaligmaker smeeken, gelijk de moeder van de kinderen van Zebedaeüs, die voor hare zonen bad dat zij aan Christus' rechter en linker zijde mochten zitten. Laat ons dus ook de goddelijke hulp ter rechter en de hulp van Blasius ter linker zijde afwachten, opdat wij de overwinning mogen behalen. Want dan zullen wij al onze vijanden den hals breken door de voorspraak van den H. Blasius bij God den Vader, den Zoon en den H. Geest. Amen.

LOFWAARDIGE TANDEN.

Te loven en te prijzen is Apollidorus om zijn groote geleerdheid, daar hij niet slechts de leermeester van keizer Augustus was, maar nog daarenboven over de veertig boeken heeft geschreven.

Te loven en te prijzen is Apollo, de heilige abt, die zich zoo van de wereld had afgesloten dat hij in twintig jaren niet uit zijn cel is gekomen.

Te loven en te prijzen is Apollonius, die boven de vijf duizend geestelijken van Thebaide in heiligheid uitblonk en alle dagen honderdmaal op de knieën viel.

Te loven en te prijzen is Apollinaris, de heilige bisschop van Ravenna, die voor Christus' eer en leer zijn bloed heeft vergoten. Nog toont men daar een steen, waarin zijn aangezicht en handen als in was afgedrukt staan.

Apollidorus is lofwaardig, Apollo lofwaardig, Apollinius lofwaardig, Apollinaris lofwaardig. Maar ook is lofwaardig, Apollonia, een heilige maagd en martelares te Alexandrië, wier heilige tanden nog in onze keizerlijke hofkapel vereerd worden, en die men terecht noemen kan „Haec est virgo sapiens, dit *is een wijze* maagd."

Men vindt verschillende soorten van tanden bij de menschen; maar velen kan men om hunne ondeugden bij onverstandige dieren vergelijken.

Men vindt hondstanden, die gedurig bijten en vreten in de gemoederen hunner evennaasten en als hongerige honden naar den bedelzak zoo de menschen naar hunne eer blaffen. Dat zijn gevaarlijke tanden.

Men vindt wolfstanden, die menig lammeke den wolf afrooven, dat is der weduwen en weezen geld en goed afhalen. Dat zijn grimmige tanden.

Men vindt ratten- en muizetanden, die gelijk de muizen het papier, zoo het geld hunner naasten door processen wegknagen. Dat zijn schadelijke tanden.

Men vindt slangetanden, die door één enkele beet van achterklap of laster den goeden naam hunner medemenschen vergiftigen. Dat zijn vergiftige tanden. Zulke en nog andere dierentanden hebben vele menschen. Maar welke tanden heeft Apollonia wel gehad? Zij heeft sterke, gezonde tanden gehad, waarmede zij allerlei noten kon kraken, zooals: kommernoten, ziektenoten, droefheidnoten, enz. Waarlijk een wijze maagd.

Maria Salome, de moeder van Jacobus en Joannes, nadat zij Christus den Heer meermalen van zijn rijk had hooren spreken, en dat Hij voor daar in te gaan eerst veel moest lijden en zelfs een schandelijken dood sterven, doch dan ook het bestendig zou bezitten, verstond dit te gelijk met de Apostelen van een aardsch rijk en geloofde, dat nadat de Heer van de dooden zou zijn opgestaan, Hij het koninkrijk Israël zou regeeren en dat veel beter als te voren David en Salomon het gedaan hadden. Zij knielde nu voor Christus neder en deed Hem heel ootmoedig de volgende bede: „Heer, ik weet dat gij een heerlijk koninkrijk zult hebben en een machtig gebieder zult zijn, ik bid u ootmoedig, deze mijne

twee zonen den een aan uw rechter kant, den ander aan uw linker te willen plaatsen. Doch zij kreeg, en zeer terecht een weigerend antwoord, want deze vrouw van Salome hebben de tanden naar eer en waardigheden gewaterd; ik, dacht zij, ben een arme visschersvrouw en heb tot nu toe weinig achting genoten, ja als ik met mijn visch wat duur was, noemde men mij een oud, gierig wijf; doch als eenmaal mijn twee zonen onder de voornaamsten des konings zullen zijn en als eerste ministers met hem zullen regeeren, dan zal men mij wel meer eerbied bewijzen en „haar genade" noemen, ten trots van alle anderen; ja niet meer is het dan „vrouw Zebedaeüs," maar „hoog edele." Deze vrouw, zegt de H. Ambrosius, was zeer eerzuchtig.

Zeer terecht verwondert het ons dat Joannes nog in het lichaam zijner moeder zijnde Christus reeds zijn respect heeft bewezen.

Men moet zich verwonderen, dat Benedictus nog in 's moeders lichaam zijnde eenige mooie liederen heeft gezongen en aldus van den moederschoot een koor heeft gemaakt.

Te verwonderen is het gewis, dat de H. Vincentius Ferreri nog in 's moeders lichaam zijnde, heeft geblaft als een hond; hetgeen beteekende dat hij een zeer ijverig verkondiger van Gods woord zou worden.

Het is te verwonderen dat de gelukzalige Jacobus Bienus, nog in zijns moeders lichaam zijnde, tot haar heeft gezegd dat zij niet bevreesd behoefde te zijn, maar goeden moed houden, daar de struikroovers haar niet zouden deeren.

Men moet zich verwonderen en wel ten hoogsten dat Jacob en Esau, nog in 's moeders lichaam zijnde met elkaar hebben gestreden. Waarom? Omdat de een voor den ander de eerstgeborene wilde zijn. En zoo hebben deze snaken al in den moederschoot naar eere getracht. Geelzucht is een kwade *zucht*, waterzucht is een veel voorkomende zucht, maar de

eerzucht is een algemeene zucht. Vele menschen zijn er, die alles wel kunnen verlaten, rijkdommen, de wereld, begeerlijkheden en hartstochten, maar de eerzucht niet.

In het bizonder is de eerzucht der vrouwen aangeboren, waarvan de een meer als de andere wil zijn, de een adelijker als de andere, de een schooner als de andere, de een rijker als de ander, de een meer geprezen als de ander; en menig ketellappersdochter beeldt zich meer in in hare zijden sleepjapon als een staatsdame in goud en zilver. De vrouwen lijden allermeest aan de eerzucht; Eva, onze eerste moeder, was zoo, Vasthi de koningin was zoo, Bertha was zoo, Amelberga Marata was zoo, Maria koningin van Hongarije en gemalin van Sigismund was ook zoo, en deze minachtte haar heer en koning zoo erg, dat zij zelfs geld liet slaan met het opschrift „Maria rex Hungariae, Maria koning van Hongarije", niet koningin, maar koning.

Hebben dan de tanden van de H. Apolonia niet gewaterd naar eer en roem? Neen, in het geheel niet. Men had onder den tirannieken keizer Decius haar een zeer voornaam huwelijk aangeboden met een der voornaamsten van het hof als zij Christus wilde verloochenen en de afgoden aanbidden, maar Apollonia bedankte voor die eer en wilde liever in de voetstappen des Heilands treden als in die van een heidenschen bruidegom. Nadat Christus het volk zoo wonderdadig had gespijsd, wilden ze hem tot koning maken, doch Christus ging heen, niet omdat Hij niet kon regeeren (want wie kan beter de menschen besturen als Hij die hen heeft geschapen?) maar omdat Hij wilde, dat wij hem zouden navolgen, doch niet slechts navolgen, maar met Apollonia hem naijlen, zij die liever aan Jezus' voeten wilde liggen, als aan het hof gebieden.

Vijf dwaze maagden zijn er geweest, die geen olie in hunne lampen hadden; tegenwoordig vindt men wel meer, die geen olie hebben (door de olie wordt de zachtmoedigheid verstaan).

Voor het huwelijk toonen zich die lieve dametjes geduldig als lammeren, maar als ze pas een half jaar getrouwd zijn, dan toonen ze zich als verscheurende wolven en des duivels nijptangen. Onder deze dwaze maagden moet men diegenen rekenen die de tanden naar geld en goed wateren.

Zoo heeft Delila zich door geld laten verleiden en haar man Samson overgeleverd aan diens grootste vijanden, die hem later zoo wreed mishandeld hebben.

Zeker jongeling in het evangelie, die van zijn vader zijn erfgoed had bekomen, ging met dat geld naar vreemde landen, waar hij zoo pierewaaide, dat hij weldra bij de varkens in de kost moest gaan. Maar hoe heeft hij die groote som gelds verkwist? Door een wild, woest leven. Luc. 15. Met de vrouwlui heeft hij dat geld doorgebracht. Dat Catharijntje heeft hem menig dubbeltje gekost, dat Rosaatje menig kwartje, dat Mietje menig gulden, dat Antje menig rijksdaalder en dat Salientje heeft hem menig tientje uit den zak gelokt, tot dat hij een leege beurs, een vol hoofd en een hongerige maag overhield. Dat mag verkwisten heeten. Waren te dien tijde de vrouwen dan geldzuchtig? Ja, zekerlijk.

Het vrouwtje in het evangelie die haar penning verloren had, heeft tertond licht aangestoken en een bezem in de hand genomen, waarmede zij het geheele huis rondveegde van boven tot onder; zij zocht met angst in keuken, kamer en kelder, achter banken en tafels; alle hoeken en gaten ging zij in, krabbelde en snoof om de penning maar terug te vinden, zoodat zij meer als een oortje aan licht verbrandde. Eindelijk dan vond zij de penning terug. God dank, denkt ze, ik zal terstond hier naast het aan mijn buurvrouw vertellen, die zal het wel verder brengen. Wat zal ieder blij wezen dat ik mijn penning terug heb. Ei, jij geldzuchtig wijf!

Hebben ook de tanden van Apollonia naar geld en rijkdommen *gewaterd?* Neen, volstrekt niet! Decius, de tyrannieke keizer

had haar geld en goed beloofd, ja haar gouden bergen toegezegd als ze maar van het geloof wilde afvallen, doch Apollonia gaf ten antwoord: mij is Degene dierbaarder, die voor dertig zilverlingen verkocht is als al uw geld. Anderen mogen voor mijn part met de zotte Israëlieten het gouden kalf aanbidden, mij is mijn gulden Jezus boven alles. Alle steden, landschappen en rijkdommen der wereld, die de satan mijn Zaligmaker in de woestijn aanbood, heeft Hij veracht, zoo wil ik, Apollonia ook doen en ik begeer dus nog niet zooveel van de wereld als men in een holle kies kan steken. Een wijze maagd.

Vijf dwaze maagden — dat zijn er maar vijf; tegenwoordig vindt men zooveel zotte deerns, dat men wel honderd dwazen tegen één wijze tellen kan; doch er zijn nog wijzen, maar hun wateren de tanden naar trouwen.

Eliezer, de eerste knecht van den grooten patriarch Abraham, ontving van zijn patroon het bevel om op reis te gaan en een bruid te zoeken voor mijnheer Isaäk, maar een schoone, een gezonde, een wijze, een fatsoenlijke, ja zeker, anders liever geen. Deze Eliezer komt in het huis te Bethel en vraagt Rebecca als bruid voor Isaäk, want kort te voren had hij zich overtuigd bij de put van haar beleefdheid en goede zeden. Als hij nu goed uitgepakt had, waren Rebecca's moeder en broeder goed over hem te vreden en zeiden: laat ons de maagd roepen en haar antwoord vernemen. Bij zulk een gelegenheid zegt menige moeder: zie, Elizabeth gij moet dezen jongman maar nemen, hij heeft veel geld, ondertusschen is hij als een boek met gouden sloten, maar van binnen met ezelsooren gevuld. Ook spreekt veeltijds een moeder tot haar zoon: Joannes gij moet dit meisje maar nemen, zij is wel wat gebocheld, maar heeft vele zakken met geld in de kast; of: ons buurmeisje Barbertje hinkt wel een beetje, maar dat huis hoort haar toe; of wel: die Marianne heeft wel één oog, maar daar kan ze verscheidene tientjes opleggen. Dit is nu allemaal goed en

wel, maar het moest heeten: laten we haar wil vernemen. Als nu Rebecca werd geroepen en eindelijk kwam, vroeg men haar: wilt gij met dezen man meêgaan? zij zeide terstond daarop: ja ja! Bedenk je echter goed, Rebecca, je hebt Isaäk nooit gezien, je komt in een vreemd land, waar je zelfs geen hond kent. Dat doet niets, zegt Rebecca, ik wil. Dus hebben haar de tanden gewaterd naar trouwen, en er zijn er wel meer zoo.

Ik moet dit jaar nog een man hebben, zeggen velen, het ga zoo het wil; geen soupée smaakt mij zonder een lepel. Die Frans leidt mij wel galant ten dans, die Klaas schijnt wel een groote baas, maar ik zou gelukkig zijn met dien Benedictus te hebben! Meester Adriaan staat mij niet aan, en dien Piet wil ik niet.

Een man, een man een man
Waar ik meê trouwen kan.

De H. Hieronymus en meer anderen verhalen, dat Lamech Cain op de volgende wijze gedood zou hebben. Lamech was een goed jager, maar had geen best gezicht zoodat hij niet goed in de verte kon zien. Eens op jacht zijnde met zijne bedienden, hoorde hij in een woud iets ritselen en meenende, dat het wild was, dacht hij, hola! dat is een lekker beetje voor mij; hij spant den boog schiet en treft, doch geen wild, maar den broedermoorder Caïn, die daar onder een struik verborgen lag. Zoo geschiedt het ook dikwijls in de huwelijken. Vele meisjes meenen een goed wildbraad te treffen en een lekker beetje daaraan te hebben, maar zij krijgen in plaats van een goed beetje een bijtend man, die hen gedurig met de vuist behandelt, als de kuiper het vat, en zoo wordt uit den hoogtijd een beuktijd, uit den echtstaat een weestaat, uit kortswijl ernst en zoo gaat menig juffertje haar lijden in.

Hebben ook Apollonia, eene adelijke maagd te Alexandrië, de tanden naar trouwen gewaterd? Dat niet, want haar eenige *bruidegom* was de Heiland Jezus.

Genoeg zijn er geweest die hunne oogen op Apollonia hebben geworpen, maar zij liet zich geenszins in vlam zetten door zulke brandglazen; want verliefde blikken zijn strikken, die de ziel van God aftrekken; scheeve gezichten zijn gewichten die het uurwerk des gewetens van de kook brengen; onbeschaamde oogen zijn vol logen en brengen de kuisheid in gevaar. Daarom heeft Apollonia al deze kijkers ontvlucht, want zij wist de beteekenis van de gelijkenis in het evangelie, door den mond der eeuwige Waarheid zelve uitgesproken. Het zaad immers dat in goede aarde was gevallen, had verschillende vruchten voortgebracht, hier dertig, ginds zestig, elders honderdvoudig. De dertigvoudige vrucht, zegt Hieronymus, verbeeldt den echtstaat, de zestigvoudige den weduwenstaat, de honderdvoudige vrucht den maagdelijken staat, de laatste dus is de beste. De echtstaat is goed, de weduwenstaat beter, de maagdelijke staat de beste. De echtstaat is ijzer, de weduwenstaat zilver, de maagdelijke staat goud. De echtstaat is een akker, de weduwenstaat een hof, de maagdelijke staat een paradijs. De echtstaat is een ster, de weduwenstaat de maan, de maagdelijke staat de zon. De echtstaat heeft God tot Heer, de weduwenstaat heeft God tot vriënd, de maagdelijke staat heeft God tot bruidegom. De echtstaat is glas, de weduwenstaat kristal, de maagdelijke staat diamant. De echtstaat is een dorp, de weduwenstaat een vlek, de maagdelijke staat een stad. Toch heeft menig meisje liever een dorp als een stad, vooral als dat dorp *Mannenoord* heet.

In het jaar 1567 den 25 Januari is hier te Weenen de princes Margaretha, dochter van Keizer Maximiliaan geboren, die van haar jeugd af aan zich op deugd en volmaaktheid toelegde. Na het overlijden haars vaders, begaf zij zich naar Montserrat in Spanje, wierp zich voor het miraculeuze Mariabeeld ter aarde en bad deze hemelkoningin vurig dat zij door haar vermogende bede wilde maken, dat Christus haar als bruid

wilde aannemen. Hierop bewoog het beeld zichtbaar het hoofd. Nu nam Margaretha een pennemes, zette dat in haar borst, zoodat er eenige droppelen bloeds uitvloeiden, en hiermede schreef zij nu de volgende woorden: Met dit bloed dat ik hier uit mijn hart heb genomen, betuig ik, dat ik mij aan U, o Heer Jesus, als een bruid overgeef en ik bid u, gezegende Moeder en Maagd Maria voor mij eene moeder te willen zijn. Hierop heeft het beeld meermalen het hoofd genegen, ten teeken hoe aangenaam God de maagdelijke staat is. Allas Marian. part. 1 fol. 22.

Vijf dwaze maagden, maar er zijn nog veel meer, en wel zooveel dat men ze niet kan tellen. Vijf wijze maagden, maar ook hier veel meer, ja men zou er zelf een geheele litanie van kunnen maken. Van Sara, de vrouw van den grooten patriarch Abraham, zegt de schriftuur dat zij schoon was, ja zoo schoon dat de koning van Egypte haar wilde trouwen. Op haar negentigste jaar was deze Sara nog zoo schoon; als men zoo iets schrijft of vertelt dan wateren vele oude en jonge dames de tanden en ieder wil ook graag zoo schoon zijn, want dit is hun van natuur aangeboren. Exodus: 38 leest men dat Besaleël een tabernakel bouwde, een altaar oprichtte en allerlei vaten voor de offeranden liet gereed maken; onder dezen was ook een waschvat voor de vrouwen, dat van koper was en aldus een spiegel. Maar waarom spreek de Schriftuur niet van spiegels voor de mannen? Omdat de mannen niet zulke spiegelkijkers zijn als de vrouwen, want deze laatsten zitten dikwijls uren, ja een halve dag voor de spiegel, bekijken hun bakkes, maken allerlei grimmassen en houden zich dan treurig, dan nijdig, dan verliefd, opdat zij van de spiegel dien slechten raadgever, mochten vernemen hoe het hun staat als zij in gezelschappen of in de kerk komen; ja, er zijn er die spiegeltjes in den zak dragen om toch altijd zich zelve te kunnen *bewonderen.*

Susanna, de dochter van Hilkia was schoon, kuisch, vroom, zedig en godvruchtig. Eens nadat zij zich in den hof gebaad had, beval zij hare dienstmaagden: brengt mij olie en zeep.

Men leest in het tweede boek der Koningen, dat een arme weduwe bij de groote man Elizeüs kwam en hem haar groote nood klaagde, dat zij namelijk haar schulden niet kon betalen en men daarom haar zoon als slaaf verkoopen wilde. Elizeüs sprak tot haar: wat wilt gij dat ik u doen zal? Wat hebt gij in uw huis? Niets, niets, zeide zij, heb ik in mijn huis dan een weinig olie om mij te zalven. Zoo, zalf? zoo, smeer? Een weduwe al oud en nog arm daarbij, ja een bedelares zalft zich en wil nog schoon zijn? Wat wonderlijke dingen!

Ten tijde van den H. Antonius van Padua, was er een vrouw die groote achting had voor dezen heiligen man en het klooster vele weldaden bewees. Eens te huis gekomen, meende haar man, een dolle drifkop, dat zij weer naar het klooster geweest was, hetgeen echter niet zoo was. Niettemin kreeg zij een pak slagen en werd zij bij de haren door de kamer gesleept die haar meest uit het hoofd gingen. Die slagen telde zij weinig, maar het speet haar zeer, dat zij nu als een geschoren kalfskop moest loopen. Hierop ging zij naar den heiligen Antonius en liet hem zien wat zij om zijner wille had uitgestaan, hem smeekende, dat hij door zijn gebed haar het haar wilde terug schenken, wat de volgende dag ook geschied is, want toen had zij al het haar weer op het hoofd. Wie was nu vroolijker als zij, dat zij weer even mooi was als te voren. Ann. min. anno 1254.

Bij Lucas: 5 staat geschreven, dat alvorens in het scheepje van Petrus te gaan de visschers hunne netten waschten. De vrouwen zijn aan deze visschers niet ongelijk, zij wasschen ook de gansche dag hare netten, dat is aangezichten, waarmede zij menig steekelbaarsje vangen.

Zouden ook Apollonia de tanden gewaterd hebben naar een schoone gedaante? Neen, niets daarvan, zij is niet onder die

dwazen te tellen maar is een wijze maagd. Een wijze maagd was de H. Paula Barbata, de H. Wilgefortis eene princes en dochter van den koning van Portugal. Deze heeft liever haar schoonheid als haar eer willen verliezen, die God haar heeft gered door haar een baard te geven als een man. Voorwaar een wijze maagd, maar zij niet alleen.

De H. Brigitha Hiberniensis wilde liever haar schoone gestalte verliezen als haar bruidegom Jesus. Dit gebeurde ook, want zij werd melaatsch. Nu kreeg ze van hare ouders verlof in een klooster te gaan, maar ziet nauwelijks had ze haar professie gedaan, of zij werd weer geheel gezond. Deze is ook een wijze maagd, maar zij niet alleen.

In het klooster Kildaria heeft bij het naderen des vijands de abdis Euphemia zich zelve neus en lippen afsneden, wat door de andere kloosterzusters nagevolgd werd. Wijze maagden! Maar zij niet alleen. Zoo eene was ook de H. Apollonia van Alexandrie, die onder keizer Decius door den rechter de keuze gelaten werd òf Chistus te verloochenen òf al haar tanden uit den mond te laten slaan. Liever duizendmaal die twee en dertig tanden verliezen, zegt Apollonia (ieder gezond mensch heeft 16 tanden onder en even zooveel boven in den mond) als Hem, die drie en dertig jaren voor mij op aarde geleefd heeft, duizendmaal liever de tanden verliezen als het ware geloof, want op zulke wijze kan ik recht goed mijne zichtbare en onzichtbare vijanden de tanden laten zien. In het leven van den H. Lenfridus staat geschreven, dat zeker booswicht hem iets uit zijn cel ontvreemd had. Daar deze het echter onbeschaamd ontkende, vielen hem door de straf Gods op eenmaal alle tanden uit den mond, zelfs bleven zijn nakomelingen hun geheele leven tandeloos, zoodat ze zich altijd met papkost tevreden moesten stellen. Deze hebben om de leugens hunne tanden verloren, maar onze heldinne om de waarheid, wat haar ook tot groote eer verstrekt.

Als nu eindelijk Decius had begrepen, dat Apollonia niet was af te brengen van haar besluit, gaf hij bevel een brandstapel op te richten, dien aan te steken en Apollonia daarop te verbranden. Toen de brandstapel in vollen brand stond, sprong Apollonia, de hand des beuls niet willende afwachten vrijwillig in het vuur en maakte aldus zich zelve tot een maagdelijk brandoffer.

God beval in het oude Testament, dat men benevens andere reukwerken ook met de eerste mirrhe het altaar zou bestrijken. Men moet weten, dat de mirrhe uit een boom vloeit, zooals bij ons de hars. Zij is echter verschillend naar de wijze waarop ze verkregen wordt; de roode mirrhe vloeit van zelf uit den boom, maar men snijdt ook wel in den boom om ze aldus te laten uitvloeien. De eerste mirrhe, namelijk die van zelf uit den boom vloeit, behaagde God meer als de andere. Op gelijke wijze heeft God ook een bizonder welbehagen in den vrijwilligen dood der martelaren, die zooals hier Apollonia zich geheel vrijwillig met christelijken heldenmoed opofferen. Zoo worden, gelijk gezegd is, hare relequiën in de Keizerlijke hofkapel vereerd om verzachting of genezing van tandpijn te verkrijgen.

In het jaar 1458 is in de stad Cremona in Italie het volgend wonder gebeurd. Aldaar werden in de kerk der paters Karmelieten de onder-kakebeenen der heilige Apollonia vereerd. Nu zeiden in dezelfde stad de paters Humiliaten, dat zij de ware onder-kakebeenen der H. Apollonia hadden en de anderen valsch waren. Venturinus de Marinis, toen bisschop aldaar, wilde de waarheid onderzoeken. Daarom liet hij een groote houthoop in brand steken, bracht de kakebeenen van beide paters in processie daar heen en wierp ze zelf in het vuur. Nu gebeurde het dat de kakebeenen der paters Humiliaten tot asch verteerden, terwijl die der Karmelieten van zelf uit het vuur sprongen, waaruit bleek, dat deze de ware kakebeenen der H. Apollonia waren. Den eenigen tand die nog in deze kakebeenen gevonden werd, zond de bisschop naar den paus

te Rome. Later werd hij ten deel aan de keizerin om haar bizondere godsvrucht, en is dezelfde die nu nog hier vereerd wordt. Heeft de H. Petrus alleen door de schaduw zijns lichaams de kranken genezen, hoeveel te meer zullen van ons droefheid en smart wijken als men deze heilige relequien kust en vereert. Ook zal de H. Apollonia door hare voorbede bij God bewerken, dat wij niet in de plaats te recht komen, waar een eeuwig huilen en tanden klapperen is, maar daar, waar ons eeuwige vreugde en zaligheid zal gegeven worden. Amen.

DE EDELE RIDDERSPOOR GEORGIUS.

Heden, op den feestdag van den heiligen ridder en dapperen bloedgetuige Georgius, vind ik twee zaken: de eene goed, de andere slecht. Gelijk Rebecca twee zonen had, de een goed namelijk Jacob, de andere, Esau, slecht, gelijk Laban twee dochters had, een schoone, Rachel, een leelijke Lea; gelijk Adam twee zonen had, waarvan de een goed was, de andere boos, Abel en Caïn, gelijk met Christus twee moordenaars aan het kruis zijn genageld, Dismas en Gismas, de eerste goed, de tweede slecht; en gelijk ieder mensch twee stemmen verneemt de een goed, de andere kwaad — zoo vind ik ook heden tweeërlei sporen, met de eene pronken de gekken, met de andere praalt de heilige Roomsche Kerk en de hemel zelf, en deze is een goede ridderspoor, namelijk de heilige ridder Georgius.

David, klein van persoon, en Goliath, een groote lummel, gaan samen duelleeren. David had niets aan als zijn gewoon herderskleed, Goliath stak van top tot teen in een ijzeren harnas, niettemin trof David dezen onguren reus aan het voorhoofd, zoodat hij op den grond tuimelde. De leeraars en uitleggers der H. Schriftuur zeggen, dat Goliath om zijn geheele lichaam met een harnas was voorzien, maar dat hij niets aan zijn voorhoofd had, *niets* van ijzer. In onze tegenwoordige

wereld echter vindt men velen, die daar wel ijzer hebben, namelijk een ijzeren spoor, die dan ook door David Psalm 94 aldus vermaand worden: Gij narren, wanneer zult gij wijs worden?

Onze Heer Christus heeft buiten de stad Samaria met een vrouw bij een waterput gesproken; deze vrouw was een uit het volk, want zij droeg zelf water. Thans wil ik even met een voorname dame praten: zal zij in den hemel komen? Wat dan? Ik bid immers alle dagen: laat ons toekomen uw rijk. Maar met uw permissie, mevrouw, kunt gij vasten? Neen, want mijn maag is de ark van Noë, die zich eerst dichtsloot nadat daar allerlei wildbraad in gegaan was. Kastijdt gij ook uw lichaam? Dat niet, want de ezelin van Balaäm keurde zulks af toen zij geslagen werd, waarom zou mijn lichaam minder zijn als een ezelin? Zijt gij ook waakzaam? — Waken? Ja, soms halve nachten, namelijk als ik visites heb. Dat geldt niet, want Christus heeft op den olijfberg aan zijn Apostelen gezegd: waakt en bidt. Draagt gij ook een boetekleed? Dat in 't geheel niet; zulke dingen zijn goed voor kluizenaars, maar voor mij niet Kunt gij vernederingen verdragen? — Neen want een woud is zelfs zoo gevoelig, dat als men het *schelm* toeroept, de echo u hetzelfde scheldwoord weer naar de ooren smijt. Kunt gij uwe kleederpracht een beetje verminderen en daarvoor een arme helpen kleeden? — Dat kan niet, want wij moeten onzen stand ophouden en met de mode meêgaan. Zoo is dan uw leven niets anders als eten, drinken, slapen, pronken, en gij hoopt nog op den hemel? Wat dan pater? Ik bid „laat ons toekomen uw rijk." Pardon, Madam, u heeft een spoor te veel.

Men leest in het tweede boek der Koningen cap. 2 dat de groote propheet Elias door God in een stormwind ten hemel opgenomen is. Die in den hemel wil komen moet stormen uitstaan en wat verduren.

Op Gods bevel belegerde Josuë de stad Ai en bij de ver-

overing der stad stond hij den soldaten toe alles buit te maken, alles, alles. Maar toen hij met zijn leger de stad Jericho had ingenomen, verbood hij hun op straffe des doods ook maar het minste buit te maken. Waarom liet hij het bij de eerste stad toe en nu niet? Verneem hiervan de reden. Te Ai hadden de soldaten dapper gestreden, daarom kwam hun de buit toe, maar te Jericho hadden ze niets gedaan, want de muren vielen door Gods almacht van zelf om, daarom hadden zij niets *verdiend*, want die niet lijdt en strijdt, verdient ook niets.

Maria en Joseph hebben den twaalfjarigen Christus drie volle dagen gezocht en Hem eindelijk in den tempel gevonden. Maar hoe hebben zij Hem gezocht? *Dolentes* met smart. Wie God wil zoeken en in den hemel de eeuwige vreugde wil vinden, die moet Hem zoeken met smart, die moet Hem zoeken door boete en niet door geveinsdheid en femelarij, die moet Hem zoeken met last en niet met lust; die moet Hem zoeken met angst, doch niet met den angst des gewetens.

Terwijl Petrus eens 's nachts met andere Apostelen op zee was hebben zij den Heer gezien die hun daar verscheen. In den beginne erkenden zij Hem niet en meenden dat het een spook was. Zoodra echter had Petrus niet gemerkt dat het de Meester was, of hij riep uit: „Jube me venire ad te" „Heer laat mij tot u komen." „Veni", zei Christus, kom maar hier Petrus, want ik heb niets liever als dat de menschen tot mij komen. Petrus springt nu uit het scheepje en loopt droogvoets op het water. Nu begon evenwel de zee met haar stormende baren zoodanig te woeden dat Petrus bang werd. De Heiland bestraft de zee daarover en gebiedt haar zich rustig te houden en vooral daarom omdat Petrus op weg was naar Christus. — Christus had die storm gemakkelijk kunnen verhinderen, heel gemakkelijk, maar Hij wilde niet dat Petrus gemakkelijk tot Hem zou komen, doch door storm,

door gevaar, door woedende baren, door lijden, opdat niemand zich zou inbeelden dat hij door luilekker te leven tot God kan komen maar alleen door lijden.

Samson vond een honingraat in het geraamte van een dooden leeuw; hij nam die er uit en slikte er een flinke portie van naar binnen, dat was een keurig beetje. Ook bracht hij er iets van aan zijne lieve ouders, om alle kinderen te leeren hoe zij zich jegens hunne ouders behooren te gedragen. Maar had dit zoete hem niets gekost? Heeft hij dat om niet gekregen? Neen, neen, dat moet niemand denken, want hij had te voren met den leeuw moeten vechten, hij had moeten zweeten. Die het lijden weigert, moet ook geen vreugde verwachten.

Een spoor, en een groote spoor hebben al degenen, die zich inbeelden dat zij zonder lijden den hemel kunnen bereiken. Zij moeten de schoone ridderspoor, den heiligen ridder Georgius betrachten met wat vreugde hij heeft geleden. De ridderspoor is een bloem, die des te beter bloeit hoe meer onweer en plasregens op haar komen. Deze bloem, de H. Georgius, heeft om Christus' wil boeien en gevangenissen uitgestaan, heeft drie dagen in een kalkoven vertoefd, bleef echter onverlet, is door ijzeren bijlen en messen over zijn geheele lichaam gehavend, is op de pijnbank als een snaar op de viool uitgerekt en eindelijk tot het zwaard veroordeeld; dat alles echter leed hij vroolijk en opgeruimd, want hij wist dat dit de weg was tot God. De wijnstok zegt: ik moet veel lijden, men snijdt mij, velt mij, grieft mij, en legt mij dan nog een onaangenamen hoop voor den neus, namelijk den mest, maar door dezen mest pronk ik met de edele wijndruiven.

Zoo ook zegt de ridderlijke kampvechter Georgius: ik moet veel lijden, maar dit lijden brengt mij ter eeuwige vreugde; ik moet veel uitstaan, maar dit maakt dat ik hiernamaals *altijd in welstand* ben; ik moet veel verdragen, echter kan

ik daardoor veel indragen. Die niet lijdt en strijdt kan ook niet overwinnen.

Eva onze eerste moeder heeft de eerste verontschuldiging uitgebracht. Want toen God haar vroeg waarom zij van de verboden vrucht had gegeten, sprak ze de slang heeft mij bedrogen. O zeker. Ik vraag dezen of genen waarom hij zooveel zonde doet? Hij verontschuldigt zich dat hij in dezen of genen staat is en du• in duizend gelegenheden. Men kan niet leven als een monnik tusschen vier muren, heet het. Hoor eens hier, jij snaak, je hebt een groote spoor. Het is waar, in de wereld zijn vele gevaren.

Het is waar en waar is het, dat het in de wereld zeer gevaarlijk is en dat sommige standen zeer tot zonde leiden; voornamelijk is dit het geval met den militairen stand. Terwijl Esau op de jacht was en voor zijn ouden vader wildbraad zocht, heeft zijn broeder Jacob stilletjes den vaderlijken zegen weggekaapt, en toen Esau te huis kwam en die nieuwe tijding vernam, begon hij te weenen en sprak: o vader, hebt gij nu voor mij geen zegen meer? De oude Isaäc heeft hem toen den volgenden zegen gegeven: Gij mijn zoon, zult uw brood met het zwaard verdienen. Intusschen zuchtte Isaäc zeer, want hij had in een prophetischen geest voorzien, dat Esau soldaat zou worden en door zijne ondeugden in het eeuwig verderf geraken. De van Esau afstammende Arabieren brengen meest allen ook hun leven met oorlog en moorden door. Zoo is dan de eerste soldaat verloren gegaan? Hieruit volgt dat het een zeer gevaarlijke staat is. Maar, gij allen, hoort mij.

In de ark van Noë is een wolf geweest, die daar wel gelegenheid had een lam den pels af te trekken, doch hij heeft zich daarvan onthouden. Daar is ook een vos geweest, die wel gelegenheid had eenige hoenders de veeren uit te plukken, maar hij *heeft zich* daarvan onthouden. Daar is ook geweest

een havik, die wel gelegenheid had de duiven het vliegen af te leeren, maar hij heeft zich daarvan onthouden.

Hebben nu de redelooze dieren bij deze gelegenheid zich kunnen overwinnen, waarom gij dan niet? De meesten als zij kwaad doen, verontschuldigen zich met hun staat, maar zulken hebben een groote spoor.

De echtstaat is een gevaarlijke staat, evenwel heeft Henoch daarin heilig geleefd en vele duizend anderen met hem.

De konings — keizers — monarchen staat is een gevaarlijke staat, toch heeft David daarin heilig geleefd en nog vele duizenden meer.

De rechtersstaat is een gevaarlijke staat, niettemin hebben Mozes en duizenden anderen daarin heilig geleefd.

De wereld is een groot komediespel, zooals Paulus zegt! 1 Cor. 7. „Praeterit figura hujus mundi," de Septuaginta heeft *praeterit scena*, dat is de wereld gaat voorbij als een komedie; een ageert als geestelijke, maar draagt anders niet als het kleed; een ageert als doctor, maar zoo kaal en smakeloos, dat hij in de zomer zich in jenever wil verkoelen, een ander ageert als soldaat, hij staat op schildwacht, maar laat zijn eigen ziel naar de hel gaan.

Waar is het, dat de soldatenstaat gevaarlijk is. Want als te Caphernaum de hoofdman bij Christus kwam om voor zijn knecht de gezondheid te vragen, toen, zegt de Evangelist, „miratus est Jesus," verwonderde Jesus zich, als was het een wonder boven wonder, als een soldaat vroom en heilig is. Nochtans heeft Josuë in dezen staat heilig geleefd, en vele duizenden meer.

Onder deze nu bekleedt de H. Georgius de eerste plaats, die gediend heeft onder keizer Diocletianus; maar zoo *gediend*, dat hij de christelijke *godsdienst* niet heeft verwaarloosd. Hij *is on*versaagd zijn vijanden onder de oogen getreden, maar *hield ook* tevens God voor oogen, hij heeft ridderlijk gevochten,

maar ook tegen zich zelven gestreden, hij heeft een ijzeren harnas gedragen, maar heeft om zijn zachtmoedigheid „zich nooit in 't harnas laten jagen;" hij heeft zijne vijanden vele wonden toegebracht, maar zijn eigen geweten niet gewond.

Onze Zaligmaker heeft te Naïm den zoon van die bedroefde weduwe van de dooden opgewekt. Deze moeder, meenen sommigen, zou Magdalena geweest zijn, en haar zoon een rechte doordraaiër; hij was een eenige zoon en daarom had zijn moeder hem alles door de vingers gezien. Gewoonlijk gebeurt het, dat de bloeiende jeugd van rijpheid en hitte brandt. Want is de mensch een weversschietspoel, dan zal deze schietspoel zich in de jeugd gewoonlijk te barste stooten.

Is de mensch ijzer; dan zal dat ijzer in de jeugd gewoonlijk roesten.

Is de mensch een boek, dan zal dat boek dikwijls in de jeugd ezelsooren krijgen.

Is de mensch papier, dan zullen daar in de jeugd dikwijls zwarte vlekken op komen.

Is de mensch een akker, dan groeit het onkruid daarop in de jeugd het weligst.

Maar het tegendeel vindt men bij den H. Georgius, die in zijn krijgsmansleven een spiegel is geweest van deugd en heiligheid. Daarom liet hij zich door den heidenschen keizer Diocletianus op geenerlei wijze van den waren God en diens geboden afbrengen. Ja, hij verlangde, men zou hem bij de afgodsbeelden brengen, maar daar gekomen sprak hij hun onbevreesd aan en beval hun te bekennen wie de ware en alleen-zaligmakende God was? Gedrongen door God antwoordde de booze vijand door den mond der afgoden het volgende: „Christus Filius Dei", „Christus de Zoon Gods." Hierop vielen alle afgodsbeelden ter aarde en braken in duizend gruizelementen, terwijl het volk overluid riep: „Magnus est Deus Christianorum", groot is de God der christenen en groot is de God van Georgius.

O, voorwaar een schoone ridderspoor, die Georgius, een hemelsblauwe bloem:

> Die naar den hemel tracht
> En 't aardsche stof veracht.

Een spoor hebben degenen, die in hun trotschheid hun naam willen vereeuwigen. In het 170ste jaar na den zondvloed hebben de menschen een hoogen toren gebouwd en wilden den top tot aan den hemel doen reiken, „laten wij onzen naam vereeuwigen", spraken zij, God heeft hen echter door een spraakverwarring van elkander gescheiden. Nimrod was daar bij; hoe echter die andere schapekoppen geheeten hebben, weet geen mensch. Zoo zoekt men een onsterfelijken naam.

De stoute Absalon had bij zijn leven in het dal van Josaphat een prachtige begraafplaats opgericht, om zich daardoor een eeuwigen roem te verwerven. Ja, het lijkt er wel op, want nog op den huidigen dag vindt men daar een groote steenhoop en als de Turken daar voorbijgaan, werpen zij daar een steen bij en vervloeken Absalon „vervloekt zij Absalon omdat hij zijn vader heeft willen vermoorden."

De evangelisten schrijven van iemand, die altijd gebrast, zich prachtig gekleed, en tot over de ooren in het geld heeft gezeten. Dat moet zeker geen man uit het volk, maar een zeer voorname heer geweest zijn. En toch wordt zijn naam bij geen der evangelisten vermeld. Wel wonder, want de heilige schrift spreekt wel van oude potscherven, waarmede Job zijn zweren afdroogde, van zwaluwendrek die Tobias in de oogen is gevallen, wel van stroo waaronder Rachel de afgodsbeelden had verstoken, maar zij meldt niet hoe deze rijke vent heeft geheeten; wat meer is, de evangelist verhaalt wel dat die arme bedelaar, die vol etterzweren voor de deur heeft gelegen, Lazarus heette, maar diens rijken naam noemt hij

niet. Waarom? Om daardoor aan te toonen, dat hij iemand was die een schandelijk leven leidde en daarom geen naam verdiende.

Cnejus Pompejus verlangde in zijn bovenmatige eerzucht zijn naam bij de Romeinen te vereeuwigen. Ja wel vereeuwigen, tegenwoordig wil geen boer Cnejus Pompejus heeten.

Caligula verlangde zich bij het romeinsche volk, ja bij de geheele wereld een altoos-durenden naam te maken. Nu wil geen kwakzalver Caligula heeten.

Nabuchodonosor meende door de oprichting van een kostbaar beeld voor een god gehouden te zullen worden en aldus een onsterfelijken naam te maken. Een naam? Nu wil geen schoorsteenveger Nabuchodonosor heeten.

Wie zich een onsterfelijken naam wil verwerven, die oefene zich in deugd en heiligheid. Toen in het huis van Simon den melaatsche de Heer Christus uit reine liefde door Magdalena werd gezalfd, toen heeft de Heiland zelf gezegd, dat zij daardoor haar naam onsterfelijk had gemaakt; Mat. 26: 12. „Voorwaar ik zeg, overal waar dit evangelie in de geheele wereld zal gepredikt worden, daar zal men ook zeggen tot hare gedachtenis wat zij gedaan heeft."

Petrus, een arme visscher heeft een geheel andere stad gebouwd als Romulus, en een ander leger aangevoerd als Xerxes. Wijl hij zich gedurig in de deugd oefende, heeft hij een eeuwigen naam gekregen, zoodat tegenwoordig een visschersring de gansche christenheid regeert en de ketenen, waarmede hij geboeid is geweest, nog in groote eere worden gehouden.

Franciscus van Assise ging in een zak, blootvoets, at bedelbrood, richtte geen piramiden op zooals in Egypte en bouwde niet een stad zooals Ninus. Toch heeft hij zich zulk een naam gemaakt, dat men heden nog den gordel, dien hij heeft gedragen en de aarden schotels waaruit hij placht te eten, voor de grootste rijkdommen houdt.

Een spoor hebben al degenen die op een andere wijze zich een naam willen maken als door de deugd en dat toonen de schoone riddersporen van den H. Georgius. Hij heeft zijn naam vereeuwigd, daar hij nu omtrent 1600 jaren door de Katholieke Kerk wordt vereerd en in alle landen hem ter eere kerken en kapellen zijn opgericht, ridderorders en broederschappen onder zijn naam bestaan. Ja in geheel ons land vindt men haast geen dorp, waar niet eenigen gevonden worden die Georgius heeten. Dat mag wel een eeuwige naam heeten.

Ja God heeft zijn naam door zeer groote wonderdaden beroemd gemaakt. Zijn heilige reliquiën geven nog heden ten dage een aangenamen reuk.

Toen men in Syrië ter eere van den H. Georgius een kerk bouwde, wilde zeker vrome matrone een marmeren zuil daaraan ten geschenke geven, maar geen scheepsgelegenheid hebbende die over te zenden, liet zij de zuil in zee werpen, die als een stuk hout op het water bleef drijven en van zelf op de bestemming aankwam, terwijl Georgius met eigen hand daarop had geschreven, zooals nog te zien is: Columna haec ponatur in secundo loco „deze kolom moet op de tweede plaats staan." In de stad Diospolis wordt nog de marmeren zuil bewaard, waaraan Georgius is gegeeseld; op deze zuil staan de afbeeldingen van heilige martelaren. Zeker booswicht doorstak eens met zijn lans die afbeeldingen, en ziet! door de geheele zuil drong als door een sneeuwbal het bloed heen, zooals nog te zien is. Hierop is de schurk op den grond gevallen, maar zich vastgrijpende aan de kolom werden zijn handen daarin afgedrukt.

In het jaar 1291 zijn de steden Ptolemaïs, Tripolie, Antiochië en gansch Syrië door den sultan der Turken verwoest. Bij deze gelegenheid heeft het beeld van den H. Georgius zeer veel bloed gezweet, als betreurde het toen het lot, dat de *Kerk ondergіng.*

Om kort te gaan, in de gansche christenheid is de naam groot van dezen heiligen ridder, en dien roem heeft hij verworven door zijn deugdzaam leven en zijn standvastig strijden voor de eer van God.

Is er nu soms een Lutheraan, een Calvinist, een Mennonist of een andere hij neme 't mij niet kwalijk, als ik hem zeg, dat hij een spoor heeft; op mijn woord het is zoo, wijl hij niet gelooft dat de heiligen in den hemel voor ons bidden of ons helpen kunnen.

God acht geld en goed gansch niets, want indien Hij dat zelf had bemind, zou Hij het niet aan een dief zooals Judas toevertrouwd hebben. Geld geldt weinig bij God, doch munt is Hem aangenaam, want Hij betaalt gewoonlijk met gelijke munt. Dat kan men zien aan die vijf steden, waaronder Sodoma en Gomorrha. Daar in deze steden slechts het afschuwelijk venusvuur brandde, heeft God hen met gelijke munt betaald en door een vurigen zwavelregen verteerd, vuur met vuur. Uit den erbarmelijken ondergang zijn alleen Loth, zijn twee dochters en zijn vrouw gered. Maar door wiens voorspraak is hen die genade geworden? Zoek eens een weinigje in den bijbel, die je zegt op je duimpje van buiten te kennen, en je zult vinden Gen. 19 dat Abraham voor zijn neef Loth heeft gebeden en God dat gebed heeft verhoord en Loth gered.

Indien nu een vroom en oprecht dienaar Gods op aarde een patroon kan kiezen, die voor hem en zijn naasten kan bidden, hoeveel te meer kunnen dat dan niet de heiligen die niet meer in dit jammerdal zijn, maar in de plaats der zaligheid en werkelijk het aanschijn Gods aanschouwen? Een spoor heeft degene die zulks niet gelooft.

Men leest bij den evangelist Mattheus, dat de goddelijke wijsheid zelve heeft gezegd „tunc fulgebunt justi sicut sol „de rechtvaardigen zullen dan schitteren als de zon." Hoe is dat te verstaan? Zal niet de een of ander door verdiensten uitschitteren?

Ja zeker, en daarenboven nog uitschitteren in heiligheid *als de zon.* Dat wil zeggen, gelijk alles op aarde den invloed en de weldaden der zon geniet, gelijk het kleinste kruidje groei en leven van de zon ontvangt, zoo zijn ook de heiligen in den hemel eene zon die de arme Adamskinderen op deze wereld ten allen tijde en in alle omstandigheden helpt.

Dat ziet, dat verneemt men bij den heiligen ridder Georgius. De ridderspoor zegt Galenus in zijn kruidboek, is voor vele ziekten goed, niet minder de H. Georgius. In *Actis* staat onder anderen geschreven, dat te Mitilene in Lesbo de turksche zeeroovers eens onverwachts de kerk van den H. Georgius zijn ingestormd en een groote menigte der aldaar vergaderde burgers met zich naar het eiland Creta voerden. Onder dezen bevond zich zeker jongeling, die later bij den Bassa te Creta het ambt van hofschenker vervullen moest. Als nu een jaar daarna de moeder van dezen jongeling den heiligen ridder vurig in den tempel bad om haar zoon terug te mogen bekomen, kwam deze op hetzelfde oogenblik bij haar, met den beker nog in de hand dien hij voor den Bassa had volgeschonken.

In zonderheid is de heilige ridder Georgius een patroon der christen-wapenen tegen de Turken en Tartaren, zooals zulks hebben ondervonden Joannes Zisca en Fredericus III en in 1229 Joannes van Arragon, aan wie de heilige ridder Georgius op een sneeuwwit paard in den slag is verschenen en hun een heerlijke overwinning heeft bevochten.

Onze Heer en Heiland heeft te Caphernaüm bevolen, dat men den keizer moet geven wat des keizers is, ja Hij wilde zichzelven hiervan niet uitzonderen, maar gaf den keizer het geld, dat Petrus in de visch had gevonden.

Is te dien tijde de Heiland zoo goed geweest den keizer het zijne te betalen, Hij zal dat betalen nu niet laten en onzen keizer geen ander geld geven als een Georgendaalder. Eenige *lieden gelooven*, dat iemand die een Georgen-daalder bij zich

draagt, niet kan vallen. Ik laat dat zoo het is, maar ik geloof vast, dat indien onze christelijke armée den H. Georgius tot patroon aanneemt, zij niet in het ongeluk zal vallen.

Ten slotte hoop ik, dat mijn goede ridderspoor bij God meer moge gelden als alle turksche tulbanden, dat ook een soort van bloemen is. En indien iemand deze ridderspoor niet mocht bevallen, die ga met zijn spoor naar huis en blijve wat hij is, een jood.

EEN BEZOEK TE MARIABRON.

> Die heilig en volmaakt wil leven,
> Moet zich naar deze bron begeven.

Het bezoeken is zeer verschillend. In den zomer bezoeken goede vrienden elkaar in den tuin bij kaats-, croquet- en kegelbaan. In den winter geschiedt dit bij een warme kachel en een spel kaarten. Dan heet het: uwe gezondheid, Piet, pleizierig spel en matige winst; met-een klinken de glaasjes. Nu gaat het aan 't pandoeren, whist, bostonneeren, violist, solo, napoleon enz. Menigeen wordt ondertusschen driftig, zet flink in, tot hij akkers en koeien verspeeld heeft, en komt hij dan t'huis met een vollen kop en een leege beurs, dan kan hij den ganschen nacht niet slapen en droomt half wakende over ratten en muizen, terwijl hij bij zich zelven denkt: „Ach! had ik gisteren maar niet gespeeld." Zulke bezoeken vallen nog al eens voor.

De vrouwen leggen onder elkaar ook bezoeken af. De vroedvrouw, de baker, de buurvrouw, de oude Barbara, de schele Dorothea, de kippige waschvrouw en meer van dat soort. Wat voeren deze wel te samen uit? Zij vertellen elkaar de lastige luimen hunner mannen, likken het eene glaasje na het andere leeg, totdat zij te huis gekomen een

baktrogge voor een dikken hond aanzien. Zulke bezoeken gebeuren veel. Men pleegt ook de zieken te bezoeken. Zeker pastoor bij een zieke zittende, trachtte dezen met de volgende woorden te troosten: Lieve broeder en vriend, draag deze ziekte met geduld, God heeft u *bezocht;* ach pater! antwoordde de kranke, zekerlijk, God heeft mij *bezocht*, maar ik wenschte wel dat Hij mij niet te huis had gevonden.

Gij, aandachtige inwoners van Weenen, gij bezoekt in deze bedevaart de Moeder Gods hier te Mariabron. Maar omdat niet alle burgers hier tegenwoordig kunnen zijn, heb ik in naam der afwezigen een brief opgesteld en ben door de gezamenlijke burgers van Weenen als een bode met dezen brief naar Mariabron gezonden. Het opschrift van dezen brief luidt als volgt:

Aan de allerdoorluchtigste, grootmachtigste Vrouw, Vrouwe van Bron, Stadhouderes des hemels, Koningin van Engelenland, Hertogin van het paradijs, Hertogin van Lorette, Vorstin der wereld, Vrouwe van en tot Mariabron, enz. Onze allergenadigste Vrouwe enz. enz.

De inhoud van dezen brief is aldus:

Allerdoorluchtigste en Grootmachtigste Vrouwe.

Daar wij arme zondaren in dit jammerdal tot nu toe alle oogenblikken uwe grondelooze goedheid hebben genoten, en ten allen tijde uit uwe milddadige handen groote gunsten en genaden hebben ontvangen naar het lichaam zoowel als naar de ziel — zoo hebben wij ons in geweten verplicht gevoeld ons dankbaar te toonen voor dat alles. Daarom vallen wij u, Maria, Koningin van hemel en aarde, te voet, en bedanken u met zoovele tranen als er druppelen water in de zee zijn. En tot blijk van deze onze dankbaarheid, zenden wij u met dezen bode (dat ben ik) een votief-schilderij, dat een pand zal zijn onzer *voortdurende* liefde tot u, o Maria. Wij hopen

verder, dat gij in uw grooten ootmoed deze onze geringe gave niet zult versmaden, en bidden u nogmaals vurig ons allen onder den mantel uwer moederlijke bescherming te verbergen.

Gegeven den 2 Juli 1672.

Uwe lieve kinderen, alle inwoners van Weenen.

Nu Maria, gezegende Moeder, den brief heb ik reeds voorgelezen, het believe u nu ook dat ik het votief-schilderij voor uw aandachtige toehoorders uitlegge opdat zij weten wat er op staat. Ten eersten wordt hier voorgesteld hoe Christus de Heer met de Samaritaansche vrouw bij de put spreekt. Men ziet daar een bron geschilderd, en daarboven onze lieve Vrouw. Bij de bron zit Christus en naast Hem staat de Samaritaansche vrouw, die in plaats van een kruik een hart in de hand houdt; onder op haren rok staat de stad Weenen, als wilde zij in die stad gaan wandelen, daarbij de woorden van het Evangelie van Joan. 4: 15 „Domine, da mihi hanc aquam" „Heer, geef mij dat water." Aan den anderen kant is een hert geschilderd, dat in snelle vaart naar de bron ijlt, dragende tusschen het gewei de woorden van den psalm „Sicut desiderat cervus", „gelijk een hert naar de waterbron smacht." Dit is nu het votief-schilderij, dat heden Weenen's inwoners aan Maria aanbieden. Deze bron of waterput beduidt de allerzaligste Moeder Maria, want gelijk een bron het zinnebeeld is der milddadigheid, omdat zij ieder water daaruit laat scheppen, zooook is Maria de milddadigheid zelve voor ieder christen, voor ieder zondaar.

Wat is het voornaamste bij de gierigaards en bij hen die een ander niet gaarne iets mededeelen? Welke vogels eten zij het liefst? Den havik; want bij hen heet het: pik, ik heb je, laat een ander ook grijpen wat hij kan. Wat hebben zij voor een patroon? Den h. Geefniets, want zij zijn zoo gestemd, dat ze slechts ongaarne iets geven. Wat is hun

machtspreuk? Gestrengheid, want zij zijn gestreng jegens de armen en noodlijdenden. Van welke stof is hun kleeding? Van pluksel, dat is zij doen niets liever als plukken en scheeren. Wat dragen zij voor een wapen? Een grijpvogel, zij droomen van niets meer als van grijpen in de geldzakken. Wij mogen de gierigen gerust Zachaeüssen noemen, want zij zijn zoo hardvochtig, dat men gemakkelijker ijzer uit het water zou kunnen persen als van hen een aalmoes.

Wie is daarentegen de patroon der milddadigen? De H. Largus. Aan wie zijn hunne handen gelijk? Aan de handen van Christus, die met nagelen doorboord en geheel open zijn. Na God is Maria de milddadigheid zelve en als een bron. Want door de overschaduwing des H. Geestes heeft die zalige Moeder in haar rein lichaam den Zoon Gods ontvangen en te gelijk is zij vol van genade geworden, om de menschen alles te kunnen mededeelen. Daarom was het recht en billijk dat de hemelsche gezant haar aldus aansprak: Wees gegroet, Maria, gij zijt vol van genade. Zoodra nu het lichaam van Maria vervuld was met de heilige vrucht Jesus, en hare ziel vol was van genade, vooral om die aan de zondaren uit te deelen, spoedde zij zich over het gebergte naar haar nicht Elizabeth, bevrijdde Joannes, nog in den moederschoot zijnde, van de erfzonde en stelde hem in staat van genade, want zoodra de groet uit Maria's mond kwam, sprong Joannes op van vreugde. Is Maria dan niet zulk een bron, die vrijwillig aan allen het genadewater uitdeelt? Dus is het juist uitgedrukt in het votief-schilderij, dat de Samaritaansche vrouw, die nu de stad Weenen binnengaat, bidt en smeekt om het genadewater uit de bron Maria.

Troost u dan, gij allen die hier onder den naam van Christus leeft en medeleden zijt der catholieke Kerk. Ik geef u ook een troost, dien gij nog nooit van Maria hebt ontvangen. De geneeskundigen zeggen dat de natuur aan de vrouwen een

bizondere liefde heeft ingestort jegens hunne kinderen; dat openbaart zich reeds bij kleine meisjes van nauwelijks vier of vijf jaren, die van lappen en papier poppen maken. Verder zeggen zij, dat indien de vrouwen niet zoo'n groote liefde tot hunne kinderen hadden, nauwelijks de helft der vrouwen bij de geboorte van een kind er levend af zou komen, wijl de smarten der barenden zoo groot zijn, dat de schriftuur zelve die voor de hevigste houdt. Opdat dus de moeder bij de geboorte niet zou sterven, heeft de natuur haar zoo'n groote liefde tot hare kinderen ingeplant, opdat hare smarten zeer verzacht zouden worden door de vreugde dat er een kind geboren is. Toen de gezegende Heiland aan den stam des kruizes hing en zag dat zijn lieve Moeder hare groote smarten niet lang meer zou uithouden, heeft Hij om haar lijden te verzachten, haar voorspeld dat zij zoovele kinderen zou baren als er ooit geloovigen op de wereld zouden komen. Immers Hij sprak haar van het kruis aldus aan „vrouw, ziedaar uw zoon;" en door die woorden werd Joannes en in hem allen die in Christus gelooven, tot aangenomen kinderen van Maria verkoren. Moet het dan niet een groote troost voor alle menschen zijn aangenomen kinderen van Maria te wezen? Wijl zij dan kinderen van Maria zijn, kunnen zij op beter grond nog dan de Samaritaansche vrouw roepen: O, Maria, gij genade-bron, onze Moeder, geef mij dat genade-water. Kan een kind gerust zijn moeder vragen: moeder geef mij te drinken, dan kan ook ieder geloovig christen tot Maria spreken, Moeder, geef mij dat genade-water te drinken, Moeder geef mij kracht om den boozen vijand te overwinnen. O, mijne Moeder, geef mij de genade mijne gezondheid te behouden, Moeder, geef mij de genade een zalig sterfuur te hebben enz. want daar gij eene bron zijt die voor allen open staat zult gij ook die genade aan geen bedelaar weigeren. Toen de cananeesche vrouw dit *water van* Christus begeerde, zeide Hij: dit water brengt in

het eeuwig leven; zoo ook verkrijgt ieder die uit de genadebron van Maria drinkt het eeuwig leven.

Een type, een voorafbeelding van Maria vinden wij in Gen. 21: 16, dat niemand bijna zonder weenen kan lezen. Moeder Hagar was met haar eenig kind Ismaël in den woestijn en zag dat het kind van dorst zou moeten sterven; dit viel haar zoo hard dat zij niet wist waar zich te wenden. Nu trok zij om haar kind te helpen, de kleeren van haar lijf en onblootte haar borsten, maar ziende dat zij droog waren, drukte zij niet alleen het bloed daaruit, maar sloeg en martelde ze ongeloofelijk, alleen om haar kind maar niet te zien sterven. Eindelijk bemerkt zij dat haar kind reeds den dood nabij is. Wat doet zij? Zij valt met het aangezicht ter aarde en roept uit; „Non videbo filium morientem, ik zal ten minste mijn kind niet zien sterven." Maar nu erbarmt zich God over haar, Hij zendt een Engel, die deze minnende moeder de oogen opent en haar een bron aanwijst, waardoor zij haar kind het leven redt. Waarlijk een groote liefde van Hagar jegens haar zoon Ismaël. Maar nog veel grooter is de liefde van de Moeder Gods jegens ons allen, hare kinderen. In een anagram kan men van het woord Ismaël maken *male is* gij wandelt slecht. Indien nu deze troostrijke Moeder een zondaar, haar kind in den woestijn dezer wereld ziet liggen die er naar ziel en lichaam zal sterven, dan wendt zij zich tot God met deze woorden: O goedentierenste God! mijn kind ligt in den woestijn der wereld en wijl het door zijne zonden de genade verloren heeft, loopt het gevaar den eeuwigen dood te sterven; zal dan uwe goddelijke gerechtigheid zoo streng zijn? Zie, gij hebt mij aangesteld tot moeder over alle christenen, dezen behooren mij toe, zál ik als moeder hen kunnen vergeten? „Non videbo filium morientem, ik kan mijn kind niet zien sterven."

O Heer! zegt de heilige catholieke kerk, ik kan mijn kind niet zien sterven. Hierop ontfermt zich de goddelijke recht-

vaardigheid en zendt een Engel. Deze engel is Gabriël, die hun de Mariabron toont met deze woorden : „Ave, gratia plena" „wees gegroet, gij vol van genade." Ziehier een bron vol genade, deze bron leidt tot het eeuwig leven, bij haar kan men het leven behouden. Maria is een schild, dat de menschen voor de straffen der goddelijke rechtvaardigheid behoedt, zij is een zon, die de duistere wolken van Gods toorn kan verdrijven.

Ten tweede staat op dit schilderij een hert met het opschrift „Sicut desiderat cervus etc." : „gelijk het hert smacht naar de waterstroomen." Plinius schrijft, dat het hert met zijn sterke adem slangetjes en adders uit hunne holen kan optrekken en inslikken. Doch opdat hun venijn het niet schade, loopt het naar een bron, drinkt en verdrijft alzoo het vergif. Een hert gelijkt op den mensch, want wie is er onder ons, die niet vrijwillig vergif inslikt, namelijk de zonde? Maar opdat niemand dit vergif doode, raad ik ieder aan naar de Mariabron te loopen, dit is een genadebron. Want van eeuwigheid af heeft God besloten en vastgesteld, dat geen zondige ziel van Hem te vergeefs genade zal afsmeeken, als zij komt met Maria. Dat is een groote troost voor alle vereerders van Maria maar een schrik voor hen die zich afwenden van haar.

Hierosolymitanus schrijft dat bij de geboorte der heilige Maagd het volgende wonder geschied is. Zoodra zij namelijk ter wereld was gekomen, is het afgodsbeeld van Apollo, waar de booze geest inwoonde, ter aarde gevallen en heeft een jammerlijken schreeuw geuit, dien men vele mijlen ver heeft gehoord. En dit geschiedde, omdat deze aardsvijand zag, dat nu degene was geboren, door wie hem vele en zeer vele zielen zouden ontnomen worden. Is dit niet troostrijk genoeg, lees dan verder en verneem, dat Maria in het dal van Josaphat is begraven geweest; nu is het dal van Josaphat de plaats waar door den strengen Rechter het laatste oordeel zal gehouden worden, en zoo *is Maria* daar eene middelares tusschen hare kinderen en den

rechterstoel Gods. Nog niet genoeg? Goed. Terwijl de H. Gertrudis haar gewone gebeden tot Maria verrichtte, is deze Moeder haar verschenen met een grooten mantel om, waaronder zij hare dienaars en dienaressen verborg. Wilt gij nog meer? In een visioen heeft de zalige Leo twee ladders gezien, een witte en een roode, die tot aan den hemel reikten. Velen die de roode ladder opklommen, vielen weer naar beneden. Hierop werd Leo door een Engel gezegd, dat die roode ladder beduidde den Zoon Gods, Jezus Christus, de witte Maria. Zoo geschiedt het dat velen die anders door Christus zouden verworpen worden door de voorbede van Maria weer in genade en barmhartigheid aangenomen worden.

Derhalve, o gezegende Maagd Maria! Wij allen gezamenlijk, inwoners en bedevaartgangers van Weenen loopen tot uw genadebron gelijk het hert tot de wateren, en willen hier van Mariabron niet heengaan, voordat alles van u op ons kome wat naar ziel en lichaam ons kan verkwikken. Want al onze voetstappen zijn heden u ter eere gezet, al onze zuchten hebben op U gedoeld, al onze begeerten waren op U gewend, al onze gebeden na God tot u gericht. Wij verwachten, o genaderijke Maagd, op onzen afgegeven bedebrief één enkel *ja woord* en ten slotte de gewenschte verzekering dat Gij in eeuwigheid niet van ons wilt scheiden. Amen.

HET STERKE SCHILD VAN HET HEILIG SCAPULIER.

Zoek vrij uw troost bij 't blinkend goud,
Maar weet waar gij uw hoop op bouwt,
Ik tel uw goud geen zier
Bij 't heilig scapulier.

De magneetsteen trekt het ijzer tot zich, de agaat stroo en kaf, de maneschijn trekt alle spijkers uit de daken, maar meer nog trekt het geld de harten der menschen tot zich. De Ouden ontleenden het woord *pecunia* geld aan *pecus a pecore* vee, zooals Alciatus verbor. sign. L. en Ulpianus getuigen. Daarom plaatsten zij op hunne geldstukken altijd een of ander dier in plaats van een wapen; dit is nog heden ten dage te zien aan de paardeguldens en meer muntstukken. Maar hoeveel menschen worden door die pecunia en pecus tot redelooze dieren verlaagd? Hoevelen berooft het geld van alle verstand en werpt hun zilveren en gouden ketenen om den hals? Ja het geld brengt menig voornaam heer tot de hardste dienstbaarheid en ofschoon ik heden over het schild van het heilig scapulier schrijf zal ik toch die geldnarren in 't geheel niet tot attentie kunnen opwekken. Want hun grootste zorg bestaat in het geld tellen, hun patrones is wel de Moeder Gods, maar *zij vereeren* haar beeltenis niet liever, dan als die op een

Cremnische ducaat is geslagen, den H. Marcus kussen zij op een geitje, den H. Georgius eeren zij op den daalder, en wijl die geldgierige gierighalzen echte raven zijn, hebben zij ook het meeste op met de raven. Ei, o geld! o geld! hoe behuichelt gij toch de menschen in de wereld.

Van Medusa's hoofd verdichten de poëten, dat Pallas uit ijverzucht op haar schoonheid, haar de haren in slangen heeft veranderd. Toen Perseus de slapende Medusa het hoofd had afgeslagen, heeft Pallas de afbeelding van dit hoofd in haar schild geplaatst, opdat de vijanden door het bloot aanschouwen van dezen kop in steenen zouden veranderd worden, gelijk meermalen ook gebeurd is. Een veel beter en veiliger schild is het heilig scapulier en door dit te beschouwen moeten alle helsche vijanden verharden als steenen, hunne macht wordt krachteloos, hun geweld gaat heen en hunne wapenen worden hun tot straf van zich zelven. Waarom? Omdat de allerheiligste Maagd en Moeder Gods Maria het allerbeste schild is; terribilis ut castrorum acies ordinata verschrikkelijk als een welgeordend krijgsheer: Cant. 6: 9. Ja Maria is het allersterkste schild in het heilig scapulier. Hoe weinigen echter vlieden tot dat schild? Wanneer de misdadigers onder het heidendom tot hunne vorsten vloden, verkregen zij aanstonds van hen bescherming.

In den tegenwoordigen tijd nemen velen hun toevlucht tot de beelden hunner vorsten; Leopold I een groot monarch, Lodewijk XIV een machtig koning en nog meer zijn aan vele lieden nooit dierbaarder dan als men hun beeld op geld en zilver ziet. O, geldzuchtige narren! Gij Iscariotische booswicht Judas! Ik zie je wel aan den boom hangen, maar nooit heeft een boom slechter, schandelijker, verderfelijker vrucht gekregen, als zulk een aartsschelm. Hoe zijt gij van uw geluk tot de strik gekomen? Ja, zegt hij ik ben van stout aan het hout gekomen; ik was Christus' penningmeester maar ook te gelijk een dief, en daar ik de beurs nu en dan wat verlichtte, ben ik

zelf zoo licht geworden, dat ik nu in de lucht bengel. Dit alles veroorzaakt dat verduivelde geld.

Het geld sticht alle kwaad in de wereld. Zoo geschiedt het, dat vele geldzuchtige wolven het noodzakelijke van den arme niet sparen, maar hem door ongewone, bovenmatige en menigvuldige belastingen uitzuigen, waardoor hij tot het uiterste gebracht en zelf het noodige hem ontnomen wordt. Maar zulke regenten hebben te vreezen dat zij daarom hiernamaals gestrenge rekenschap voor den rechterstoel Gods zullen hebben af te leggen. Jean á Cocquien lib. 4 Thesau. poli. cap. 4. en met hem Lampridius in Alexandrum en Drexelius in zijn „raadgevende tong" cap. 9 verhalen eene geschiedenis van een raadsheer des Konings te Parijs; in welke stad men nog heden op de korenmarkt een gat of hol kan zien, waarin deze man zich heeft laten begraven. De zaak droeg zich aldus toe. Op zeker dag zag deze raadsheer den koning uiterst treurig om gebrek aan geld, doch om die droefheid in vroolijkheid te doen veranderen gaf hij den vorst den raad om op alles, ook het geringste, wat de boeren ter markt brachten, twee penningen belasting te leggen, en dit twee jaren vol te houden. Als men nu hierdoor eene groote som gelds had bijeen gekregen, begon men op nog meer andere belastingen te denken en zoog de geringe klas zoo uit, dat er vele duizende vervloekingen tegen den raadsheer werden uitgebraakt. Hierover werd deze wanhopig en op zijn doodsbed liggend heeft hij bij testament vastgesteld, dat men hem daar zou begraven waar al het vuil der stad bij elkaar werd gebracht, want daar het volk alle bedenkelijke vloek- en scheldwoorden over hem had uitgebraakt had hij geen andere begraafplaats verdiend dan daar waar men den drek neerwerpt. Dit alles veroorzaakt het geld.

De rijke brasser van het Evangelie had geld genoeg; in zijn huis was geen kamer, in zijn kamer geen kast, in die kast geen lade en in die lade geen zak, die niet met geld was

gevuld. Ten tijde van Pharaö zijn er vele muggen geweest, maar niet te veel; Petrus heeft eens bij het meer van Genezareth veel visch gevangen maar niet te veel: Jacob heeft bij Laban vele schapen gehad maar niet te veel; maar hoe is dat te vergelijken bij het geld van den rijken brasser?

Aäron heeft van alle armbanden en oorbellen een gouden kalf gegoten, dat de Joden als een god hebben aanbeden. Maar als de rijke brasser zijn ducaten had willen geven, had men daaruit wel een grooten olifant kunnen gieten, zoo rijk was hij. Nochtans kon het geld hem niet voor de hel behoeden. Luc. 16: 22. Dus is het geld niet zoo sterk als de duivel maar wel het gouden scapulier, dat ons oneindige schatten in den hemel vergadert.

Petrus en Joannes gingen op den negenden ure in den tempel en ontmoetten bij den ingang een man die krom en lam was van zijn geboorte af; deze zat daar en vroeg ieder die in den tempel ging een aalmoes. Als hij Petrus en Joannes zag vroeg hij hun ook. Petrus sprak tot hem, zie ons aan. Maar zou hij hun dan nog niet in het gezicht gezien hebben? Neen; hij heeft naar niets anders als naar hun zakken gekeken.

Toen Lazarus was gestorven en de Heiland zijn dierbaren vriend ten leven wilde opwekken, heeft Martha de zuster van Lazarus daartegen geprotesteerd. Domine, jam foetet „Heer, hij riekt al.'' Waarom dat? Omdat als Lazarus weer levend werd, zij hem het georven geld weer zou moeten teruggeven. Zoo hoog schat men het geld. Maar vrij wat hooger moet men schatten het heilige en gulden scapulier.

Door het geld kan men niet altijd van zijne ziekten genezen worden. Dit heeft ondervonden zekere vrouw, die twaalf jaren lang aan bloedvloeing geleden had en zooals de evangelist Lucas schrijft, al haar geld daarbij had verdokterd. Want dokters, chirurgijns en apothekers zijn duur en het geldt voor vaste regel: veel pillen veel geld, veel dranken veel geld, veel visites

veel geld, veel zalf veel geld, veel poeiers veel geld. Bij den apotheker in de „zwarte Mooren" had deze vrouw haar meeste duiten verloren, bij den pillendraaiër in de „Witte Beren" kon men zoo handig scheren, de dokter uit de „Pelicaan" schreef alle dagen duchtig aan; de chirurgijn nam voor elke visitie vijf gulden. Maar alles hielp niets, daar hun WelEdelen, dokter en chirurgijn de ziekte dezer vrouw niet kenden. Och, arme schapekoppen; zij nu wachtte twaalf volle jaren totdat zij eindelijk Christus bij den zoom van zijn kleed pakte en daardoor in één oogenblik gezond werd. Zulk een heilzame zoom is ook het heilig scapulier, dat iemand, die het bij zich draagt zeer licht zonder geld uit te geven van zijne ziekte kan genezen. Hiervan geeft voldoende getuigenis Joannes Babtista, kastelein en burgemeester van Praag die in 1645 leefde. Deze lachte zijn vrouw dikwijls uit en vroeg haar spottend, waarom zij dat lapje om den hals droeg? Hieronder verstond hij het heilig scapulier. Maar kort hierop werd hij stekeblind met beide oogen; niemand kon hem hiervan genezen. Eindelijk werd hij in den slaap vermaand zich in de broederschap van het heilig scapulier te laten inschrijven. Nauwelijks had hij het scapulier om den hals gehangen of hij had zijn gezicht terug.

Het vuur is niet bang voor het geld, want het eerste is veel sterker. Dit heeft zich in waarheid getoond aan de steden Sodoma en Gomorrha. Deze steden waren rijk en meer dan rijk aan geld en goed; al het geld dat Salomon ten koste heeft gelegd aan den tempel van Jeruzalem, was niets bij het goud dezer steden. Toch heeft het vuur deze steden met al hun geld en goud verteerd, zoodat op dezen dag er niets meer van is te zien als een zee van pek.

Toen de wellustige en dartele Koning Sardanapali zijn paleis in brand stak, gingen er naar de berekening van Pudaëus honderdduizend talenten verloren buiten de kostbare purperen kleeren. Agricola meent nog veel meer, en schat het verlies van zijn geld op vijf honderd drie en zeventig duizend

zeven honderd en zeven en vijftig ducaten, deze ongelooflijke som is door het vuur verteerd. Zie hierover de geleerde Jesuit Drexelius; zoo ziet men klaar dat het geld voor het vuur moet wijken maar geenzins het heilig en gouden scapulier, waarover het vuur geen macht heeft.

Te Rome, niet ver van de plaats All' populo staat een prachtige kerk, die eerst in het jaar 1675 door de milddadigheid van kardinaal Castaldi voltooid werd. In deze kerk bevindt zich een mooi schilderij van de heilige Maria met het scapulier in de hand, waarbij nog op dezen tijd groote mirakelen geschieden; dit tafereel werd door een kind van elf jaren niet zonder Gods bizondere hulp geschilderd.

Alle jaren worden daar de groote wonderwerken voorgelezen op het scapulier-feest, die bij dit genadebeeld zijn voorgevallen. De meesten zijn geschied met het vuur, dat namelijk bij brand dit scapulier ongedeerd is gebleven, zooals de drie jongelingen in den babylonischen vuuroven.

Omdat Joseph door zijn vader meer dan zijn broeders bemind werd, waren deze zijn grootste vijanden, zoo erg, dat zij hem op alle manieren zochten om te brengen. Als hij op zeker keer niet ver van Dothan hen bij een kudde schapen had gevonden, besloten zij hem uit den weg te ruimen. Nauwelijks echter had zich een van hen laten hooren en gezegd dat het beter was hem te verkoopen, of ieder sprak aanstonds daarop ja. Ruben zegt: ja, Simeon, Issachar, Ephraim, Benjamin, Zabulon, Dan, Aser, Nephtali, Gad, Judas alle zeggen ja, ja, laat ons hem verkoopen aan de Ismaëliten, dan krijgen wij er braaf geld voor. Waar is het, dat het geld machtig is, maar nog veel machtiger is het heilig scapulier. Het geld overwint het water niet. Dit kan men zien ten tijde van Mozes. Toen deze met driemaal honderd duizend man droogvoets de Roode Zee doortrok, zat Pharaö hen op de hielen. Maar terwijl deze laatste met zijn geheele krijgsmacht midden in de zee

was, werden zij allen door de baren verslonden. Pharaö zal geld genoeg gehad hebben, maar dit heeft hem niet uit het water kunnen redden. Geheel anders doet het heilig scapulier.

In het boek Eccl. leest men: „qui navigant mare narrent pericula ejus" „die op zee varen weten van gevaren te spreken." Van zulke gevaren zijn ontelbaar velen gered door het heilig scapulier. Voor dertig jaren, dus nog niet lang geleden, is te Argentina in Archipelagus een galei te gronde gegaan, waarop zich een vrouw met een zuigeling bevond. Alle opvarenden werden der woedende baren ten prooi, maar de vrouw neemt het heilig scapulier in den mond en komt met haar kind gelukkig aan land.

De aarde heeft ook hare eerbied voor het heilig scapulier getoond.

In het vijfde boek van Mozes leest men, dat God de Joden veertig jaren lang door de woestijn heeft geleid, terwijl door een wonder hunne kleeren niet versleten, ja zelfs er geen draad van brak. Dergelijk wonder heeft Maria, die gezegende Moeder, door het heilig scapulier gedaan. Te Angiers in Frankrijk heeft namelijk een scapulier acht jaren in het graf gelegen; doodkist, lichaam en kleeding van de begravene, eene adelijke dame was vergaan, maar het heilig scapulier was nog zoo goed, alsof het pas nieuw daar was ingelegd.

Te Toul in Lotharingen lag een scapulier negen jaar ongedeerd in de aarde, te Remirimont ook in Lotharingen een tien jaar en te Gent is onlangs een graf geopend, waarin een kind vijf jaren had gelegen; alles was verrot uitgenomen het heilig scapulier, dat de ouders het kind hadden omgehangen en dat nog nagelnieuw met een zijden koord er aan teruggevonden werd.

Men vindt in het boek der Rechters: 9 melding gemaakt van een algemeenen rijksdag der boomen om een koning te *kiezen*. Doch geen onder hen wilde scepter en kroon aannemen,

allen protesteerden er tegen, tot eindelijk de keus op den doornstruik viel. Het is waar, die kroon en scepter voert, moet zich dikwijls door de doornen laten steken. Maar lieve boomen, als gij weer te zamen komt, laat dan uw keus niet vallen op een boom of doornstruik, maar liever op een stok, ik versta hierdoor de stok van den zaligen Simon, die de Heilige Moedermaagd met een scapulier als een hemelsch geschenk heeft versierd. De H. Patritius heeft van den hemel een mantel ontvangen; de H. Nicolaüs een casuifel; de H. Quericus een sneeuwwit kleed; de H. Gerardus, bisschop van Castrick, heeft van Maria uit den hemel een missaal ontvangen; de H. Amandus een misgewaad; Karel de Groote een gouden kruis, dat nog in Beijeren op den heiligen berg Andea bewaard wordt, maar het heilig scapulier, dat Maria de Moeder Gods den zaligen Simon heeft geschonken, overtreft alle geschenken. Deze stok heeft meer vruchten gedragen als alle boomen te zamen.

Bij Jozue cap. 2. staat te lezen, dat deze dappere veldheer eens twee mannen in de stad Jericho zond om daar alles te verspieden. Maar ontdekt en vervolgd, zijn deze bij zekere vrouw ingevlucht, die alle moeite aanwendde om hen te verstoppen. Josué, die deze weldaad niet onbeloond wilde laten, zond haar de boodschap, dat als de stad ingenomen zou zijn, zij een rooden strik buiten het venster zou hangen. Ook beval hij zijne soldaten de stad geheel te vernielen en alle inwoners doodarm te maken, maar het huis van Rachab, waar een roode strik zou uithangen, te sparen. Ook een groot voorrecht hebben alle leden van de broederschap des scapuliers die een lint om den hals dragen. Zulk bevoorrecht huis (versta het menschelijk lichaam) kan door *alle* helsche vijanden niet verdelgd worden. Zelfs heeft die hemelkoningin gezegd: indien iemand in het scapulier sterft, zal hij den eeuwigen vuurgloed niet uitstaan. Ja eerder kan een rivier terugstroomen, eerder een mug de zee leegdrinken, eerder een

lam een wolf verscheuren, eerder een olifant vliegen, eerder een dikke eikeboom buigen, eerder vuur en water zich vereenigen, eerder een adelaar voor de vliegen wijken, eerder als dat Maria dengene verlaat, die haar heilig scapulier eerbiedig draagt.

Dat heb ik ondervonden, zegt keizer Henricus, daar ik mijn meeste overwinningen door het heilig scapulier heb bevochten.

Dat heb ik ondervonden, zegt koning Alphonsus van Portugal, daar ik door het heilig scapulier mijn vijanden overwonnen en zoo kroon en troon in veiligheid gebracht heb.

Dat heb ik ondervonden, zegt een koopman. Als mij namelijk de zeeroovers met gebonden handen en voeten in zee hadden geworpen, heeft de Moeder Gods, wier scapulier ik aan den hals droeg, de banden los gemaakt en mij veilig aan land gebracht.

Dat heb ik ondervonden, zegt een boer niet ver van Napels. Terwijl ik reeds vier dagen in het graf lag, heeft mij het heilig scapulier nog een groote weldaad bewezen; want toen ik in 1612 door moordenaars onthoofd was, heeft mijn hoofd na vier dagen nog uit den grond om een biechtvader geroepen en dus kon ik niet eerder sterven, voordat ik met de H. Sacramenten was voorzien. Laat nu alle ducaten-visschers, beursjagers, penning-zestiens, duiten-dieven, mammonbroeders, rente-kramers, muntapen en geldnarren naar goud en zilver snakken, ons is het gouden scapulier boven alles. Waar deze schat is, daar zal ook ons hart zijn. Dit hopen wij allen te zamen in Gods en Maria's namen. Amen.

EENE HEMELSCHE EEREKROON.

Een kroon zooals geen vorst
Hier op zijn schedel torscht,
Een diadeem vol pracht
Met saphir en smaragd
En diamant bezet,
Een gloriekrans waarvoor
Het licht der zon verdooft
Straalt op Maria's hoofd.

Welaan, welaan, gij lieve Engelen! gij hemelsche heerscharen! Smeedt nu eene gouden kroon voor Maria, de koningin aller heiligen. Maar bezet mij deze gouden kroon met kostbare edelgesteenten. Om te beginnen een diamant, met de spreuk: in puritate pretium, dat is:

In reinheid ligt mijn kracht,
Mijn glorie en mijn pracht.

Wie immers is reiner geweest als Maria? Wie uwer zou gelooven dat God voor de raven zorgt? Toch is het zoo, immers deze zwarte vogel heeft tegen hare jongen als die veeren hebben een argwaan alsof zij niet van haar aard waren en in een vreemd nest uitgebroeid en groot gemaakt; daarom verlaat ze hen ook en geeft hun geen voedsel meer. O, verlaten

vogels! God echter trekt zich uwer aan, en zendt u zeker soort van torren die u in den mond vliegen. Maar waarom dat? Omdat God behagen schept in eenvoudigheid en reinheid. Want deze jongen zijn nog onschuldig en weten niets van het vuile aas en zoo is God de reinheid dezer vogelen lief. Ook is Hem geen bloem aangenamer als de lelie, want deze is geheel wit en geeft een liefelijken geur. Deze eigenschap beteekent de maagdelijke reinheid. Joseph's nijdige broeders hebben hem de kleeren van het lijf getrokken, dit is inderdaad niets nieuws, want de eene vriend beurt dikwijls den ander over het paardje; hierna hebben ze Joseph in een diepen put geworpen. Als ze nu zagen, dat eenige Madianitische kooplieden op hen afkwamen, op wier kameelen vele welriekende specereiën waren geladen, hebben zij hun broeder Joseph aan hen verkwanseld en dat voorzeker niet zonder de goddelijke voorzienigheid; want hadden deze kooplieden leer, kaas, knoflook of andere dergelijke waren bij zich gehad, de broeders zouden Joseph niet kwijt geraakt zijn. Dit kwam omdat Joseph zoo rein was. Vele heiligen hebben deze schoone deugd beoefend, maar men kan hen zoo weinig bij Maria vergelijken als men de kleine stad Ai kan stellen naast de groote stad Jericho. Want de Zoon Gods heeft niet alleen bij zijne gedaante-verandering op Thabor een sneeuwwit kleed gedragen, maar reeds vroeger, toen hij namelijk ontvangen werd; toen immers was zijn kleed ook sneeuwwit, namelijk het allerzuiverste lichaam van Maria. Daarom zegt zelfs de groote kerkvader Augustinus van haar dat Maria had geweigerd de moeder Gods te worden, indien zij hare maagdelijkheid daardoor had moeten verliezen.

Daarom, lieve Engelen, werkt vlijtig voort aan deze kroon; zet naast dezen diamant een schoonen karbonkel. Deze steen heet dus omdat hij als vuur vonken van zich geeft; en heeft het opschrift: cunctis splendidior; dat is,

Geen steen — geen goud — gefonkel
Is schoon als de karbonkel.

Waarlijk een zinnebeeld van brandende liefde. De heerschzuchtige Absalon wilde zijn vader David van den troon stooten en om te dien einde het volk op zijne zijde te krijgen, ging hij bij de poort van het paleis staan en sprak ieder aankomende aldus aan. Wat is uw verlangen? vroeg hij. Mijn kind wat is uw begeerte? Uw hoogheid, ik verzoek om dezen of genen post, maar ik merk wel, dat niemand mij recommandeert. Voor zoover ik weet is het een onbekwaam persoon en met weinig hersenen in 't hoofd, die nu dat ambt bekleedt. Het gaat hier thans als met de emmers in een put, de volle blijft onder, de ledige komt boven. In het orgel is echter beter orde, de groote pijpen hebben de beste plaats, in 't midden, de kleinen plaatst men aan de kanten. O, kind, zegt Absalon als ik heer van het rijk was, ik zou de zaken anders maken. Et osculabatur 2 Reg. 15 en hij gaf hem dan een kus. Een andere komt. Wat hebt gij voor een verzoek? vraagt Absalon zeer vriendelijk. Och heer! ik heb daar wel eene goede som gelds ontvangen, maar het is niets nieuws, als aan de handen der bedienden iets blijft hangen want die zijn altijd even kleverig. Adam werd bevolen op het paradijs te passen, maar den eersten roof heeft het paradijs ondergaan van den oppasser zelven en appelen en bladeren werden door hem afgeplukt. Nadat Onze Lieve Heer met vijf brooden en twee visschen vijfduizend menschen had gespijzigd werden met de overgebleven brokken twaalf groote manden gevuld. Bij Joan. 6 leest men, dat de Heiland op een anderen keer met zeven brooden en eenige visschen maar vierduizend man heeft gespijsd, en bij Marc. 8 dat er slechts zeven middelmatige korven zijn overgebleven met brokken. Waar komt dat van daan? Vraag niet lang naar de reden: De eerste maal heeft de Heer zelf uitgedeeld, den

tweeden keer heeft Hij het door zijne discipelen laten doen, wier handen niet zoo vruchtbaar waren als die van Christus. Hadden het andere dienaars uitgedeeld, er was misschien niets overgebleven.

God liet het manna in menigte regenen Exod. 16. Toch heeft Mozes, ofschoon een getrouw dienaar, het slechts matig uitgedeeld. Waar het overige dan bleef? „Evanuit," zegt Basilius Seler Sem. 33 *het verdween.* Beste broeder zegt Absalon, als ik koning was, ik zou spoedig eene andere rekening laten zien, en hij kuste hem weer. Door deze en dergelijke uiterst vriendelijke woorden heeft Absalon de harten der mannen Israëls voor zich gewonnen, zoodat zij hem beminden en hun leven voor hem ten beste hadden. 2 Sam. 15.

Nu weet ik waarom God volgens het woord zijner H. schrift den mensch zoo'n schoonen naam geeft; Hij noemt ons allen kinderen Gods, ons aardwormen. Hij wil dat wij Hem *Vader* noemen. „Onze Vader die in den hemel zijt." Mat. 6. Toe Christus den lamme genas, zei Hij tot hem „vertrouw zoon uwe zonden worden u vergeven." Math. 9. Maar waarom zulke heerlijke namen? Hij wil de harten der menschen tot zich trekken, opdat wij Hem zouden beminnen. Het hart van een H. Augustinus, het hart van een H. Cajetanus, het hart van een Ignatius en Xaverius, het hart van eene H. Theresia, het hart van eene H. Catharina van Sienna, het hart van eene H. Magdalena de Pazzi, het hart van eene H. Elisabeth, het hart van eene H. Beatrix, het hart van eene H. Veronica de Binasco, benevens honderd, ja duizend andere heilige harten meer hebben zeker voor God gebrand, hun hoogste goed, en Hem innig lief gehad. Maar al dezen zijn niet te vergelijken bij het teedere en heilige lichaam van Maria; zoo weinig als men de roede van Aaron vergelijken kan bij een grooten ceder op den berg Libanon. Want zoodra die zalige Moeder Gods *ontvangen* was in het lichaam der H. Anna, heeft God haar

grooter liefde ingestort, als die van de seraphijnsche geesten en menschen op aarde te zamen. Zoo blijkt het, dat het vuur geen grooter hitte heeft als Maria's liefde.

Daarom, gij lieve Engelen, smeedt wakker door aan de gouden kroon van Maria maar plaatst naast dien diamant en naast dien karbonkel ook een kostbaren topaas. Deze steen heeft de eigenschap kokend water koel te maken. De symbolist houdt hem daarom voor een zinnebeeld der zachtmoedigheid en milddadigheid en geeft hem dit bijschrift: incendia refrigerat irae; dat is:

Hij bluscht den fellen gloed
Van 't toornende gemoed.

Deze deugd bezat Maria in de hoogste mate, zooals het volgende zal leeren. Te recht is God aan Mozes verschenen in een brandend braambosch, want toen ter tijd was het bij God „vuur in het dak." Koning Pharaö toonde zich hardnekkig en wilde het volk Israëls niet laten uittrekken, maar aanstonds komen er tien plagen over hem de een nog harder als de ander. Ten laatste werd hij zelf met zijn geheel leger in de Roode Zee gesmoord. Het is geen wonder, God had lang op zijn bekeering gewacht. Ziet eens hoe ras de straf de zonde op de hielen volgt. Nauwelijks had de vrouw van Loth uit medelijden omgezien naar haar woonplaats Sodoma, of zij is terstond in een zoutzuil veranderd. Nauwelijks hadden de Israëliten tegen Mozes gemopperd, of zij zijn door vergiftige slangen gedood. Nauwelijks hadde Core, Dathan en Abiram een oproer verwekt, of zij zijn door de aarde levend ingeslokt. Nauwelijks hadden de twee en veertig knapen den vromen Elizeus bespot, of zij werden door de beeren verscheurd. Nauwelijks had Abimelech Abraham's huisvrouw Sara weggevoerd, of hij werd terstond gestraft. Nauwelijks had Nabuchodonosor zich verhoovaardigd, David het volk geteld, Jesabel de propheten vervolgd, Jonas

„een hoofdje getoond," Ozias de ark aangeraakt, of zij allen zijn daarover terstond gestraft. O Heer! indien gij nu nog zoo aanstonds wildet straffen, hoeveel duizenden en duizenden zouden niet meer leven. God was vóór dezen verschrikkelijk. Zoodra Hij echter in den reinen schoot van Maria was neergedaald en uit haar de menschelijke natuur had aangenomen, werd Hij aanstonds goedig en het schijnt alsof Hij die natuur van Maria hadde overgeërfd.

Als een wolk over de zee drijft, dan trekt zij door de kracht der zon het zoute water tot zich, doch slechts voor een korten tijd, want spoedig geeft zij in een milden regen dat water terug maar nu niet meer zout doch geheel zoet; want het water heeft zijn zuur in den schoot der wolk verloren.

Een wolk is ook Maria, zooals zij door Elias is gezien. Voorheen trok God louter zure gezichten, zoodra Hij evenwel in den schoot van Maria is gekomen, heeft Hij al zijn zuur verloren en is geheel zoet geworden, en die zoetheid heeft Hij van Maria gekregen. Mozes en David worden in de H. Schrift geroemd om hunne zachtmoedigheid; ook is er een groot getal heiligen geweest die zich in die deugd hebben geoefend. Een H. Franciscus Seraphicus, een H. Vicentius Ferreri, eene H. Monica, eene H. Elisabeth enz, waren zeer mild en goedaardig, maar in vergelijking van Maria zijn zij zoo klein als het standbeeld van Nabuchodonosor een steentje te noemen is naast den berg Libanon.

Daarom, frisch op! lieve Engelen! Werkt dapper voort aan de gouden kroon van Maria en zet naast den diamant, naast den karbonkel en naast den topaas ook een saffier. Deze steen is een beeld der ootmoedigheid, volgens de spreuk pium reddit; dat is:

Hier schittert allerwegen
De ootmoedigheid u tegen.

God de Heer wordt in de H. Schrift dikwijls vergeleken bij een bron; en mijns inziens zeer terecht. Als de arme reiziger bij heeten zomertijd een bron aantreft, o hoe verheugt hij zich dan. Maar wil hij drinken, dan moet hij zich bukken, hij legt dan zijn hoed af, knielt neder en „maakt aldus een diepen dienaar." Dat is recht! God is een bron, ja een bron is Hij, wie hieruit wil drinken, die moet zich buigen en verootmoedigen. „Den ootmoedige geef Hij zijn genade." Jer. 4: 6.

Wie niet met stoute vlucht
Wil stijgen in de lucht,
Maar nederig wil wezen
Heeft geen gevaar te vreezen.

Absalon, de oproerige zoon, koos na den slag het hazenpad en wel het naaste pad naar huis. Hij werd echter spoedig aan een eikenboom met drie lanzen doorboord (ontrouw moet drie dubbel gestraf worden.) Er werd iemand gezonden, met name Chusi, om in allerijl naar David te loopen en hem de tijding over te brengen. Na hem ging Ahimaas, die echter den eerste ver voorkwam, om dat hij een korter weg had genomen zegt de H. Schrift 2 Sam. 18, die door een diep dal liep. Vele zulke wegen geeft God, maar het diepe dal des ootmoeds is de naaste weg ter zaligheid.

Onder de plagen, waarmede God Egypte strafte, waren ook de kikvorschen, die er in onnoemelijk getal waren. Tegenwoordig ziet men niet zooveel kikvorschen, maar zooveel te meer padden, dartele, geile padden, stoute padden, moedwillige padden, verwaande, onbeschaafde padden, huppelende padden, uitgelaten padden.

Doch deze allen moeten zich spiegelen aan Maria, die de allerootmoedigste is geweest op aarde, die zich niet anders noemt als de dienstmaagd des Heeren. Ja toen de Aartsengel Gabriël haar de groetenis bracht, werd zij verschrikt niet zoo-

zeer omdat zij een Engel zag, want met dezen ging zij dagelijks om, maar omdat de Engel zich zoo diep van haar boog, en zij zich in haren ootmoed zulk een eer onwaardig achtte. Bernardus schijnt niet te vreden te zijn over den evangelist Lucas daar deze in de beschrijving van den terugtocht der elf Apostelen van den Olijfberg naar Jerusalem de allerlaatste plaats aan de gebenedijde Moeder Gods Maria geeft; ja wat nog meer te verwonderen is, de vrouwen, de weduwen en Magdalena, uit wie zeven booze geesten zijn uitgedreven, worden voor Maria vermeld; want zoo gaat Lucas verder, nadat hij de Apostelen allen bij hun namen heeft genoemd; „deze allen waren volhardend in het gebed met de vrouwen en Maria, de Moeder van Jesus." Act. 1: 14. Zou dan niet beste Lucas, de Moeder Maria als de heiligste en wijste, de Apostelen zijn voorgegaan? Maar Lucas verontschuldigt zich en zegt, dat hij dit niet uit zichzelven gedaan heeft, maar zooals de H. Geest hem heeft gedicteerd; want Maria wilde zich zoodanig verootmoedigen dat zij haar naam op de laatste plaats wilde hebben. O onuitsprekelijke ootmoedigheid! roept daarom de H. Bernardus uit, terecht is zij een vrouw geworden *boven* allen, zij die zich als een dienares jegens allen betoond heeft. Daarom ook heeft God op haar neergezien. Luc. 1: 48. Er is ook een groot aantal heiligen, die deze deugd hebben liefgehad, zij kunnen niet vergeleken worden bij Maria, evenmin als de beek Cedron bij het meer van Tiberias.

Daarom lustig vooruit, lieve Engelen! Smeedt wakker aan de gouden kroon van Maria en zet naast den diamant, naast den karbonkel, naast den topaas, naast den saffier den hyacint. Deze steen laat zich zeer gemakkelijk snijden, en is daarom een beeld van het geduld, volgen deze woorden: angorem pectore pellit, dat is!

Hij drijft van het hart
Veel kommer en smart.

Dat Laban eerst de lodderige, leelijke Lea heeft gegeven en daarna de schoone Rachel, was een afbeeldsel van God's daden.

> Te voren geeft Hij felle smart,
> En naderhand een gouden hart;
> Te voren geeft Hij zure azijn
> En naderhand een glaasje wijn;
> Te voren geeft Hij louter steen
> En naderhand weer elpenbeen;
> Te voren geeft Hij brood als roet,
> En naderhand smaakt alles zoet.

Eerst een leelijke, later een schoone. God handelt met de menschen evenzoo.

> Eerst geeft Hij smart en lijden,
> Daarna een schoon verblijden,
> Eerst geeft Hij niets als prullen,
> Daarna een lustig smullen;
> Eerst geeft Hij drooge zemel
> Daarna den schoonen hemel.

Op de bruiloft te Cana in Galilea verwonderde zich de hofmeester, dat de beste wijn eerst op het laatst kwam, want gewoonlijk schonk hij eerst den goeden en later den slechten wijn. Maar bij God juist het tegendeel. Eerst, dat is in dit leven, geeft hij ons den zuren wijn; later, in de eeuwigheid, den zoeten.

Nu beproeft Hij de menschen, later beloont Hij hen.

Nu bedroeft Hij de menschen, later maakt Hij hen vroolijk.

Nu slaat Hij hun wonden, later geeft Hij hun vreugde.

Nu geeft Hij hun doornen, later rozen. Want!

> Eerder zweeten als eten,
> Eerder werken als rusten,
> Eerder nood als brood
> Eerder weenen als lachen,
> Eerder de last als het leven,
> Eerder het lijden als de vreugde.

Dit hebben alle heiligen ondervonden zoowel van het Oude als het Nieuwe Testament, die den weg des hemels zijn opgegaan en niets anders hebben ontmoet als martelaarszuilen.

Wel terecht begint het woord *hemel* met een *H*. De *H*. is een nota aspirationis; het kost veel zuchten voor men daar komt, eerst moet men veel kruizen geduldig verdragen. Dit heeft de zalige Maagd en dierbare Moeder Maria ter deeg ondervonden. Zij heeft dit zelf bekend. Hoort slechts, wat zij aan de zalige Brigitta heeft geopenbaard. „Lieve dochter, sprak zij, van af het uur dat mijn Zoon is geboren tot aan zijn dood heb ik vele droefheden geleden, ja mijn hart heeft grooter smarten uitgestaan als alle andere schepselen." Vooral was dit het geval toen de Joden hunne goddelooze handen aan den Heiland sloegen.

Mijn ziel was gansch van huis,
Toen Hem die beulenrotten
Beschimpten en bespotten
En nagelden aan 't kruis.
Daar hing mijn dierb're Zoon
Op 't hoofd een doornekroon.
Het hoofd ter aard gebogen
Een tranenvloed in de oogen
Stond ik drie uren daar;
Bij 't bloedig feestaltaar;
Tot dat zijn geest omhoog
In 's Vaders armen vloog;
Toen was zijn strijd volstreden
Toen was mijn smart geleden.

Mijne ooren leden eene wreede smart, toen zij de valsche aanklachten en het doodvonnis tegen Hem hoorden uitspreken. Mijn mond en tong werden gepijnig toen ik Hem gal en azijn zag toegereikt worden. Mijn neus rook de doodenlucht der omliggende lijken op den berg Calvarie. Mijn handen beefden in het betasten zijner wonden, werden roodgeverfd bij het

afnemen der doornekroon en verkleumden vast bij het inwikkelen van dat ijskoud lichaam. Voor mijne verbeelding stond hij altijd, die ontzielde Zoon. Mijn droevig hart kromp in één ja ik kon bijna geen adem meer scheppen om den angst die mij de keel toewrong, zoodat ik schier verging van zielelijden. Eindelijk dan sprak ik: geen uur heb ik gehad, dat niet mijn hart door een zwaard van droefheid is doorstoken.

Vraagt men nu alle vier de evangelisten, hoe Maria deze smarten heeft verdragen, dan vindt men het slechts bij Joannes, en nog wel met één enkel woord uitgedrukt: *stabat* Maria stond onder het kruis met wonderlijke standvastigheid en geduld.

Er zijn vele heiligen geweest, die geleden en gestreden en het geduld als een pantser voor hun smarten gebruikt hebben, maar al dezen zijn niet te vergelijken met Maria, even zoo weinig als men het bittere kruid van Elizeus kan vergelijken met de honingraat van Samson.

Daarom welgemoed, lieve Engelen! smeedt naarstig de gouden kroon van Maria, en zet naast den diamant, den karbonkel, den topaas, den saffier, den hyaeint ook nog den smaragd.

Deze laatste steen is groen en geeft alles, wat men hem voorhoudt dezelfde kleur, volgens de spreuk, opposita verentia reddit; dat is:

> Hij deelt zijn groen gedwêe
> Wat men hem voorhoudt mêe.

Daarom is hij het zinnebeeld der milddadigheid. De adel wil altijd van geringere menschen de rechterhand hebben, en dit is eenigermate ook recht. Maar wie men ook zij, men behoort de rechterhand altijd tot geven gereed te houden; doch dit is bij den adel zoo niet gesteld. Onder deze vindt men er meer die nemen als geven.

> Men eet en drinkt zijn ransel vol,
> Den boeren scheert men braaf de wol.

Men pakt zijn laatste duiten
En spaart zijn koeien evenmin,
Zoo stopt men zich er warmpjes in
En laat de boeren fluiten.

De granaatappel draagt boven zich een kroon. Daarom kan men zeggen dat dit de voornaamste vrucht is. Maar ook is hij zeer milddadig, want hij denkt bij zich zelven: ik draag een kroon, een koninklijk sieraad en moet dus ook goedhartig zijn. Als hij namelijk rijp is, opent hij zichzelf de borst en toont dan ontelbaar vele zaadkorrels, niet ongelijk aan harten, als wilde hij zeggen: Daar ik zoo uitmuntend ben, wil ik ook mijn hart met anderen deelen: quod habeo largior; dat is:

Dat alles wat er aan mij is,
Dat geef ik vrij op elken disch.

De Israëliten in de woestijn wilden vleesch hebben. Zeldzame koppen! Zij hadden immers een groote menigte ossen, koeiën en schapen uit Egypte meegenomen, waarom die dan niet geslacht? Omdat ze er veel te gierig voor waren, want zij wilden liever vasten als het hunne te gebruiken. Gierige lummels! jawel gierige lummels maar toch in hun doen stonden zij gelijk met vele edellieden.

Den hoofdman in het evangelie wordt ter eere nagezegd, dat hij een nieuwe synagoge zou gebouwd hebben. Joannes de evangelist zegt, dat Joseph van Arimathea een edelman was, die echter lijnwaad kocht om Christus' lichaam daarin te winden en alzoo in het graf te leggen. Zulken vindt men zeer weinig, die een zieke, halfdoode arme maar één el grof lijnwaad toereiken, ja in tegendeel trekken ze hem veel liever het hemd uit dan zich over hem te erbarmen. Doch men vindt ook vele hoogadelijke personen, die milddadiger zijn als de rijke slokhalzen, die hun geld bij elkaar schrapen, ophoopen, opstapelen om het later te verslenteren en te verzwieren, maar ook er mede te gronde te gaan. Zulke lui vindt

men overal. Doch de adel is ook te prijzen, daar er velen van zeer milddadig zijn. Men ga in de kerken, men ga in de kloosters, men ga in de hospitalen enz. men zal boven den ingang gewoonlijk een adelijk wapen zien in marmer gegraveerd ten teeken en gedachtenis, dat deze of gene graaf of gravin van deze of gene adelijke familie daarvan de stichter is geweest.

Paus Gregorius XIII heeft gedurende zijn leven zooveel mildheid getoond, dat de romeinsche raad na zijn dood hem een eerezuil liet oprichten. Bij zijn leven had hij twee millioen goudguldens aan de armen uitgedeeld en bij testament al zijn vaste goederen aan kloosters, hospitalen en armen gemaakt. Zie Drex Salm cap. 7 pag. 1.

Wat was Petrus Philargus niet een milddadig heer! Eerst was hij aartsbisschop in Italie, later kardinaal en eindelijk paus onder den naam van Alexander V. Deze was zoo milddadig jegens de armen, dat hij voor zich zelf niets wilde houden en dikwijls heeft hij gezegd, dat hij als bisschop rijk was geweest, als kardinaal arm, als paus een bedelaar, en ook hoe meer hij had, des te meer aalmoezen gaf hij uit. Lobet lib. I. cap. 5.

Maria, die hooggezegende Moeder, was niet van geringe afkomst maar uit het koningshuis van David. Dat zij evenwel zoo arm was en te Bethlehem geen herberg kon krijgen, maar in een stal haar intrek moest nemen, daarvan was oorzaak hare overgroote milddadigheid. Want later ook heeft zij al het goud, dat zij van de drie Koningen had ontvangen, onder de armen uitgedeeld.

Er is wel een groot getal heiligen dat de milddadigheid heeft beoefend, maar ver boven hen allen staat Maria. Zoo hebt gij dan, lieve Engelen, goed gearbeid aan die gouden kroon en er edelgesteenten in gezet, een diamant, een karbonkel, een topaas, een saffier, een hyacint en een smaragd.

Geeft nu deze kostbare kroon aan den hemelschen Vader opdat Hij Maria krone als zijn uitverkoren dochter, geeft hem aan God den Zoon, opdat Hij Maria krone als zijne Moeder, geeft hem aan God den H. Geest, opdat Hij Maria krone als zijne bruid, ja eindelijk geeft hem aan alle hemellingen, opdat zij Maria kronen als de koningin aller heiligen.

Gij echter, o heerscharen der Engelen, stemt in vol akkoord het vreugdelied in :

Regina coeli laetare, Alleluja!
Koningin des hemels verblijd u, Alleluja.

DE WARE PELGRIM.

Ik heb dit wereldrond naar allen kant doorwandeld,
En steeds met vriendlijkheid mijn evenmensch behandeld.

Welkom, welkom, schoone, adelijke Patientia! (voor hen die geen latijn verstaan zij gezegd, dat dit woord *geduld* beteekent.) Waarom zoo treurig? Is u iets kwaads overkomen? Ach God! zegt Patientia, ik kan nergens huisvesting vinden en word overal gehaat en verstooten, och! dat God zich over mij erbarme! Maar lieve Patientia, begeef u naar het hof. Ja wel naar het hof, antwoordt zij, daar heb ik mij al aangemeld, maar ben door den kamerdienaar met de voeten er uit geschopt. Ik weet wat anders voor u: eenige uren van hier woont een edelman op een slot, daar zult gij wel *onder dak* krijgen. Och, spreek me er niet van, ik hoor juist dat die vent het podagra heeft en nu weet ik waarom men mij daar met krukken, stokken en meer zulke dingen naar het hoofd heeft gesmeten. De droes! daar valt mij iets in, men trekt nu juist ten strijde, daar zul je wel een dienst kunnen krijgen. Een slechte dienst, is het antwoord, dat heb ik al ondervonden, want toen ik bij den eerste schildwacht den beste kwam, riep hij: werda! Ik zei dat ik Patientia was. „Loop

naar den duivel, jij canailje," was het nu; en ik sukkelde weer weg. Lieve Patientia, ik weet je geen beter raad te geven als om naar een klooster te gaan, dáár zal je toch wel goed ontvangen worden. Ja dat 's waar, zegt Patientia, ik ben reeds in een klooster geweest, maar in het begin ging het beter als later, doch het duurde niet lang. Ik kwam er op een Zondag in en Vrijdags hebben ze mij er weer uitgejaagd en zelfs het portierkamertje niet gelaten. Och! och! och!

Och! ik Patientia, wordt overal verjaagd,
Gescholden, uitgejouwd, vertrapt, geschopt, geplaagd.
Waar ik mij wende of keer, 'k verveel aan elk terstond,
Men acht Patientia nog minder als een hond.
Schoon ik van hemelhoog kan reek'nen mijn geslacht,
Toch ben ik op deze aard bij iedereen veracht.
Waar ik mij aanmeld, 't heet terstond met groot gedruisch:
„Vertrek" zoo slaat en schopt mij ieder uit zijn huis.

Maar stil! de mond niet te wijd open, wij hebben al te veel gezegd. Allerliefste Patientia, hebt gij dan geen best verblijf gevonden bij onzen Heer en Heiland en bij den heiligen en lofwaardigen Rochus? Ja, ja, ja, zegt Patientia, Rochus heeft met den H. Paulus gezegd: „Absit mihi gloriari nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi." Gal. 6 : 14. „Het zij verre van mij op iets anders te roemen als op het kruis van onzen Heer Jesus Christus."

De H. Nicetius, bisschop, heeft bij zijn geboorte een kruis van haren gehad. Dit beduidde, wat? Dat hij eens in het klooster zou gaan en daar heilig zou leven, hetgeen ook zoo gebeurd is.

De zalige Franciscus Fabrionensis heeft toen hij geboren werd niet zooals andere kinderen geweend, maar heel vriendelijk gelachen. Dat beteekende iets? Ja zeker, het beteekende, dat hij eenmaal de wereld met al haren pracht zou uitlachen en God alleen zou dienen, wat ook bewaarheid werd.

Toen de zalige Agnellus geboren werd, heeft hij bij het aanschouwen van eene afbeelding der Moeder Gods deze woorden gesproken „Ave Maria." „Wees gegroet Maria." En dit beduidde dat hij een vurig vereerder der H. Maagd zou worden.

Onze H. Rochus toen hij in 1295 in de provincie Narbonne geboren werd, heeft een bloedrood kruis aan de wereld getoond. Beteekende dat iets? Ja, het beteekende, dat Rochus zijn eenigste vreugde zou hebben in kruis en lijden en de schoone Patientia bij zich tot gezellin zou nemen.

In Stiermarken zijn twee plaatsen niet ver van elkander, waarvan de een Ehrenhauser heet en de andere Leibnitz. In de wereld zijn deze twee gewoonlijk ook niet ver van elkaar, want men eert het lichaam op alle wijzen en doet wat het kan strelen, velen gaan met hun ribbekast om als de hond met Tobias en doen niets als vleiën.

Voordat Gedeon van boerenarbeider een veldmaarschalk was geworden (een goede promotie) en tegen de Madionieten te velde trok, wilde hij van God een teeken hebben of hij de overwinning zou behalen, ja of neen. Mijn Heer en mijn God, sprak hij, hier leg ik een schapenvel onder den blauwen hemel, als nu de dauw alleen op dat vel zal komen en er omheen geen druppel, zal ik daaruit verstaan, dat Gij Israël door mijn hand wilt verlossen. Zooals hij verlangde, gebeurde. Nog eens: Mijn Heer en mijn God, vergeef het mij dat ik u beproef, als nu het vel onder den blooten hemel geheel droog zal blijven en de aarde alleen nat wordt, moet ik vast gelooven dat ik de Madionieten zal overwinnen. Judic. 6 : 40. Het gebeurde zoo, het vel alleen was droog en de dauw op de aarde. Wat maakt Gedeon toch een werk van dat vel; wat geeft hij een acht op dat vel. Maar hoe menig handelt even vlijtig met zijn eigen vel, opdat het geen leed wedervare, opdat het niets onaangenaams ondervinde zooals de

moespot van Elizeus, opdat het geen harde slagen krijge gelijk Balaäm's ezelin, opdat het niet ongemakkelijk ligge zooals vader Jacob op steenen. Het heet altijd Ehrenhausen en Leibnitz; het lichaam eert en koestert men. Doch dezulken zijn: „inimici crucis Christi, quorum deus venter est," „vijanden van Christus' kruis, wier buik hun god is." Paulus Philip. 3: 18 et 19.

Rochus een jong heertje van eenige dagen wilde reeds tweemaal in de week vasten, want Woensdags en Vrijdags raakte hij de borsten zijner moeder nooit aan. Dus wilde hij van dien tijd af reeds zijn lichaam kruisigen.

Rochus een heertje van twaalf jaren, bracht zijn lichaam door geeselslagen in bedwang. En waarlijk het menschelijk lichaam is als een brandnetel. Gaat men met een brandnetel ruw om dan zal zij niet licht branden, grijpt men haar echter zachtjes aan, dan brandt zij terstond. Evenzoo is het met ons lichaam gesteld; want als men het vleeech teertjes behandelt, dan brandt het van allerlei begeerten, gaat men er echter hard mede om, dan keert het zich ten goede en is heel koest.

Zeker nar aan het hof, die door een voornaam heer gedreigd was met den dood, liep in allerijl naar den koning en sprak: Heer, daar staat een jonker die mij het leven wil benemen. Als hij u doodt, sprak de vorst, zal ik hem laten ophangen. Dankt je de smid, zei hierop de nar, dan ben ik toch reeds dood, laat hem liever nu ophangen voordat hij mij doodt. Goed gesproken, het lichaam loert ieder oogenblik hoe het de ziel kan dooden, een kwade, een nuttelooze, een gevaarlijke vijand. Doch, o christen, dood hem liever eerst voordat hij u ombrengt, hang hem aan 't kruis, den loozen dief, sla hem, kastijd hem, zooals Rochus heeft gedaan, ofschoon nog maar twaalf jaar oud, en leer van hem daarbij hoe men de schoone *Patientia moet* in eere houden.

Rochus deelt al zijn geld, zilverwerk en kostbare meubelen onder de armen uit, verlaat zijn vorstendom en alle daarbij behoorende heerlijkheden, reist naar Rome en wordt pelgrim. Wat, Rochus een pelgrim? Het spijt mij dat ik hem zoo genoemd heb, de pelgrims zijn doorgaans rechte landloopers, ik houd er niet van, want:

> Kluizenaars, pelgrims die overal verkeeren,
> 'k Houd niet van dat volk en laat ze stil passeeren.

Een vos kreeg eens den vreetlust en begon nu op een bizondere list te studeeren om aan een lekkèren roof te komen. Na zich een weinig bedacht te hebben, valt hem eindelijk in om naar een pelgrimswoning te loopen, want dan zouden de hoenders, ganzen, eenden en kapoenen zonder twijfel gelooven dat de vos zich had voorgenomen zijn leven te beteren en zich in de toekomst van vleescheten te onthouden. Wat gebeurt er? De vos zendt in allerijl een circulaire rond aan al het pluimgevogelte, met het bericht, dat hij nog zeer goed wetend hoezeer hij zich aan die arme kippen, ganzen, en eenden bezondigd had daarover berouw gevoelde. Daarom had hij een boetekleed aangetrokken om een bedevaart te doen. Hij wilde echter vooraf zijn zonden openlijk biechten en noodigde daarom alle hoenders, ganzen en eenden uit zich naar de bestemde plaats te begeven. Aller toestemming volgde hierop, want het pluimgedierte was van harte blij dat de vos zich nu eens bekeeren wilde; ha! dachten zij, nu moeten wij ons ook naar den biechtstoel van den vos begeven. Zwermsgewijs kwamen ze dan ook aan; de vos ging met een spaansch manteltje om den preekstoel op, prevelde hun wat voor, maar springt nadat hij zijn buit heeft uitgepikt onverwachts tusschen de dichte hoop, bijt de vetste ganzen de keel af, pakt de beste hoenders bij den kraag, trekt de kapoenen het vel over den kop en grijpt de eenden bij 't been. Zoo ging deze

geveinsde pelgrim zeer onbarmhartig met de arme dieren om en wurgde en slachtte hen wreed. O, jij boetvaardige pelgrim.

Zoo'n vossenaard hebben zeer vele pelgrims, kluizenaars en Jacobsbroeders. Menig luiaard en leeglooper die niet wil werken, slaat een leerenlap om, hangt allerlei penningen en schelpen daarop, draagt ter linkerzijde een blikken koker met eenige valsche paspoorten, ter rechterzij een kalebas, die beter als de lampen der dwaze maagden met olie, hier met jenever gevuld is. Zoo doorloopt hij straten en gaten maar vooral herbergen en bidt om een heilige aalmoes, want hij gaat, zoo zegt hij, morgen met den gezwinden pas naar St. Jacob van Compostella. Een ander zegt dat hij krachtens een gelofte naar Mariacel in Stiermarken wil, en een derde vertelt dat hij naar Jerusalem wil loopen. Maar, maar, maar, zulk een broeder verdient niets beters als ravenvoeder, hij loopt dagelijks rond als een wervelwind met groot gedruisch, maar komt niet verder als het waardshuis.

De pelgrims zijn doorgaans groote sch.....

Als Ferdinand IV in het jaar1645 bij aangenamen lentetijd in een tuin te Gratz in Stiermarken met zijn hofmeester, gouverneur en andere ridders zich verlustigde, vond men daar ook een pelgrim, dien men vroeg wat hij daar moest. Van schrik geen woord kunnende spreken werd hij gevat en toen men hem de pij uittrok waren daar twee pistolen, een dolk en een lang mes onder verborgen. Deze lieve jongen van een pelgrim had nog vier kameraden bij zich, die allen het er op toelegden den prins te vermoorden. Twee der medeplichtigen werden ook gegrepen, terwijl de anderen zich door de vlucht wisten te redden.

N. B. Die godvruchtige pelgrim was een Franschman.

Onze Heer en Heiland heeft bij den Evangelist Mattheus 7: 15 ons allen gewaarschuwd, zeggende: wacht u voor de *valsche* propheten die in schaapskleederen tot u komen, maar

inwendig grijpende wolven zijn. Aan hun vruchten zult gij ze kennen. Dus komt men somtijds met zulke woudbroeders slecht te pas, want het zijn sch... in hun hart.

De H. Paulus een kluizenaar, de H. Antonius een kluizenaar, de H. Onaphrius een kluizenaar, de H. Simon Stilites een kluizenaar, en ontelbaar andere kluizenaars meer hebben hun leven in wouden en wildernissen gesleten en zijn zelden of ook wel in 't geheel niet in de steden gekomen, opdat hun stille overweging door de woelige wereld niet mocht verhinderd worden; zij namen wortelen en kruiden voor lief, geheel anders als nu vele kluizenaars en woudbroeders doen, die dagelijks bij gansche troepen door de steden rondzwerven en tegen den avond met hun bedelkorf regelrecht naar hun kluis gaan of ook wel naar een kroegje. Het is derhalve waar:

> Kluizenaars, pelgrims die overal verkeeren,
> 'k Houd niet van dat volk en laat ze stil passeeren.

Is de H. Rochus ook zoo iemand geweest? Neen, in 't geheel niet. Met welk doel is hij dan pelgrim geworden? Met geen ander als om God en zijne heiligen te eeren en de lieve Patientia ook. In hospitalen en gestichten kan men vrouw Patientia eer aandoen, want haar smaakt de hospitaalsoep beter als de hofsoep.

Rochus heeft vele jaren te Rome en op andere plaatsen in Italie zijn evennaaste in de hospitalen bijgestaan. Martha, Martha! gij wilt niet hebben dat de Heer uw broeder Lazarus van de dooden opwekke? Waarom dat? Jam foetet, hij riekt reeds. O gij viesneus! Het badwater te Jerusalem moest voordat er een mensch in werd gebracht om genezen te worden door een Engel met een staf beroerd en troebel gemaakt worden. Waarom dat? Opdat men de afschuwelijke etterzakken en zweeren van anderen niet zou zien en geen afkeer zou krijgen om in dat water te gaan. Rochus hielp alle zieken

door welke afschuwelijke ziekten ze ook bezocht waren, wiesch en verbond hunne wonden. Zou zulk een groot heer en gewezen vorst daar niet van gruwen?

Tobias kon de kwade tong van zijn vrouw niet langer verdragen, zij morde, sarde en zanikte zoolang totdat hij uitriep: ik wil liever sterven als zoo leven. Tob. 3: 6. O, hoe menig spotwoord, smaadwoord, vloekwoord, steekwoord, dreigwoord, twistwoord, schimpwoord moest Rochus van de ongeduldige zieken hooren. Maar hij had Patientia bij zich; de liefde is geduldig en verdraagt alles. O groote liefde van Rochus! Hoe zal God u daarvoor in den hemel beloonen.

Op zeker tijd kwamen de boomen bij elkander om ieder zijn eigen deugden en hoedanigheden op te sommen. Ik, sprak de olijfboom, draag een statelijke vrucht, ik voorzie de gansche wereld van vet en er is niemand, of hij moet mij daarom met een smerigen mond danken. Ik, zei de noteboom, draag een heerlijke vrucht, zoodat men om die te krijgen mij met stokken moet slaan, daar niemand zoo goed als ik zijn vruchten bewaart. Wat! roept de appelboom, ik laat van mijn hout niets afnemen, alleen maar de vrucht, die dan ook zoo schoon is dat de eerste mensch er niet kon afblijven. Terwijl ze zoo te zamen redeneerden, keken ze rond en kregen daar een boonenstaak in 't oog. Foei, jij leelijkerd, riepen de boomen wat een brutaliteit dat deze lompe hond ook in ons midden komt. Wel zoo, rekent zich een boonenstaak ook al tot de onzen? Weg met je, in den oven. Het is waar begint nu de boonenstaak, dat ik niet tot de uwen behoor, ik ben maar een arme zwakke stumperd, ik draag geen vruchten zooals gij lieden, maar toch doe ik dit, ik help namelijk mijn naaste op, de boonen, die arme sukkels, konden niet groeien als ik hen niet hielp. Hierop deed de geheele vergadering der boomen de uitspraak, dat ook de boonenstaak tot de hunnen behoorde.

Zoo zal ook menigeen op den jongsten dag in het midden der

vruchtbare boomen, ik bedoel de groote heiligen, staan en bekennen, dat hij niet met zulke vruchten kan pronken als zij, dat hij niet zoo rein is als Joannes, niet zoo ijverig in 't gebed als Mozes en Elias, niet zoo hoog verlicht als Augustinus, niet zoo een wonderdoener als Antonius van Padua, niet zoo streng in het vasten als Bernardus Senensis, maar toch zal hij staan in het gezelschap der heiligen, omdat hij somtijds zijn arme evennaaste heeft geholpen, een zieke in het hospitaal een soep toegereikt, een versmachtenden bedelaar in zijn huis opgenomen. Want tot zoo iemand zal God zeggen: deze heeft de geheele wet vervuld, want hij heeft zijn evennaaste zoo lief gehad als zich zelven.

Wat zal de H. Rochus dan geen verdiensten verzameld hebben? Hij, die niet éénmaal de hongerigen heeft gespijsd, zooals Elias de weduwe van Sarepta, maar vele honderden malen, die niet éénmaal een armen vreemdeling de voeten heeft gewasschen zooals Abraham, maar vele honderden malen; die niet éénmaal voor de zieken gezorgd heeft zooals de barmhartige Samaritaan den verwonde; die niet éénmaal de dorstigen heeft gedrenkt zooals de Engel Ismaël, maar vele honderd malen; in één woord, die niet slechts éénmaal, maar jaar uit jaar in door geheel Italië vele honderd malen allerlei menschen, door ziekte en ellende bezocht, heeft geholpen door het teeken van het heilig kruis.

Waar blijft echter onze edele Patientia? vraagt wellicht iemand. Zij gaat met Rochus naar Placenza, waar hij zelf de pest krijgt en met onvergelijk geduld die ziekte verdraagt.

De groote propheet Elias ontving eens bevel van God, zich naar Sarepta in Sidonië te begeven en eene aldaar in den uitersten nood verkeerende weduwe te helpen. 1 Reg. 17: 9. Mijn God en Heer! ik ben hoogst verwonderd en zou U haast een *waarom?* durven zeggen; waarom zendt Gij dien armen Elias naar de weduwe en niet liever een groot en rijk heer? Die

kan dan beter die weduwe onderhouden als Elias. Milddadige heeren zijn er maar schaars, zegt God. Elias, te Sarepta gekomen, vond daar zoo'n heer ook niet. Hij ging de weduwe opzoeken en zegt. „Waarheen moeder?" Het goede oude moederke antwoordde: zie ik verzamel hier twee houtjes, daarmede wil ik voor mij en mijn zoon wat eten koken en dan sterven.

Rochus te Placenza gekomen, treft daar de schoone Patientia aan. Lieve Patientia, zegt hij, waarheen? Zij geeft hetzelfde antwoord als de weduwe van Sarepta. Zie ik neem hier twee houtjes en wil u, lieve Rochus, daar iets op koken. Wat zijn dat voor twee houtjes? Een staat recht op, de andere dwars er over † en dat is een kruis. Maar, lieve Patientia, wat voor een soep wilt gij onzen Rochus dan opdisschen? Misschien allerlei lekkers? God beter 't zegt zij neen! zoo iets kook ik niet, met zulke zoetelarij ga ik niet om, maar ik zet hem harde, zure brokken voor, waaraan hij genoeg zal hebben te slikken. Rochus werd door een onzichtbare hand met een vergiftigen pijl getroffen en kort daarop uit de stad verdreven.

Men weet, dat onze Heiland eens heeft gezongen en dat was toen Hij met zijne discipelen naar den hof ging en zijn lijden begon. Mat. 25: 22. „Hymno dicto" na een lofgezang gedaan te hebben, en dit deed Hij om te toonen hoezeer Hij naar zijn lijden verlangde. Zoo heeft ook onze Rochus gedaan, toen hij hulpeloos, troosteloos en krachteloos als een ellendige buiten gestoten werd. Want met een lachenden mond, met opgeheven handen en met een vroolijk hart heeft hij dat kruis op zich genomen in het bijgelegen woud, terwijl hij van zwakte niet meer kon gaan.

Zoo, zoo, zoo gaat God met de zijnen om. Hij doet niet anders, bij Hem gaat krenken vóór schenken, het behaagt Hem niet anders, Hij stelt alle moeilijke gewemel vóór den hemel, Hij geeft anders niet.

Ik weet van zeker vrouw, die nu nog leeft, dat zij zeker

pater het zeer lastig heeft gemaakt met de vraag of zij onder het getal der uitverkorenen was? Ik ben van deze meening, dat hij een kind der zaligheid zal worden, die een goeden tand heeft om noten te kraken, ik bedoel vervolgingsnoten, lijdensnoten enz. Deze komen allemaal zeker in den hemel, want om God te behagen moet men slagen verdragen.

In het Hoogelied van Salomon begeert de geestelijke bruid van den bruidegom een kus. Cantic. 1: 1. In de openbaring van den H. Joannes heeft God zich vertoond met een tweesnijdend zwaard in zijn mond. Die door God wil bemind worden, moet ook te gelijk wonden lijden, want God beminnen bestaat in zijn slechte gewoonten niet weer te beginnen. Dit moest Rochus ondervinden, die met zijn vergiftigd lichaam vol builen en zweeren gansch alleen in het woud lag; nochtans achtte hij zich toen als den gelukkigste aller menschen, omdat hij voor Christus mocht lijden. Ik zei dat Rochus alleen was, maar heb mij vergist, want Patientia was bij hem en die sprak hem moed in en vertrouwen. Doch de hemel was zoo beleefd jegens hem, dat hij hem een kleine wolk schonk, die met hare dauw zijn zweeren deed opdrogen; de aarde was zoo vriendelijk, dat zij op zijn gebed aan zijn hoofd een fontein liet ontspringen; de dieren ontfermden zich over hem, en een hond van een nabijwonenden edelman bracht hem dagelijks brood. God gaf Rochus de gezondheid terug.

Hierna ging Rochus op reis naar Frankrijk en wilde daar onbekend voor God leven, want hij dacht in zijn land levenslang te blijven, ofschoon zijn wonderen en heiligheid er reeds bekend waren. Hij was nauwelijks in Frankrijk aangekomen, of hij werd, daar het land in oorlogsvlam stond, als een spion gegrepen en met boeien geketend in de gevangenis geworpen. Daar was de edele Patientia weer bij hem.

Nadat het joodsche volk door den grooten man Mozes door de Roode Zee was gevoerd, terwijl de Egyptenaren daar

verdronken waren, namen ze hun weg door de woestijn waar zij door een nieuwe ramp overvallen werden, want in drie dagen hadden ze geen droppel water gezien. Eindelijk vonden ze wat, maar dat was zoo bitter als gal. Mozes echter neemt op Gods bevel een stuk hout, werpt het in 't water en op het zelfde oogenblik werd het water zoet.

Rochus die lang te voren de wereld den neus had gevreven werd in zijn vorstendom Montpellier niet meer herkend, maar om zijn arme pelgrimsrok in de gevangenis gesloten, waarin hij met onbeschrijfelijk geduld zes jaren heeft vertoefd. Zou het hem niet bitter aangekomen zijn in zijn onschuld geboeid te blijven? Dit is hem zonder twijfel hard gevallen en vooral omdat hij in een dieventoren opgesloten zat. O, Patientia, werp toch een stuk hout in dit bittere water. Ja, het gebeurt; Rochus beziet het hout waaraan zijn Heiland zoovele smarten, ja zelfs den dood heeft geleden, en ziet! aanstonds heeft dat hout hem alle bitterheid verzoet.

Nadat David Urias een grieksche upsilon op het voorhoofd had gezet, als ware de man onder het teeken van den Ram geboren, wilde hij zijn misdaad op alle mogelijke manieren verbloemen; liet Urias uit het veld roepen, gaf hem zoete woordjes, tracteerde hem ferm aan het hof en zei, dat hij nu maar naar zijn vrouw moest gaan. Maar Urias wilde dat niet. 's Anderen daags dronk de koning een fermen beker wijn; zeer goed! vinum en venus, vrouwen en wijndruiven zijn met elkaar bevriend; Urias wil evenwel niet, maar slaapt onder den blooten hemel. Waarom? Ach! zegt hij, de ark des Heeren, gansch Israël, mijn generaal Joab, allen zijn in 't veld en ik, een gering dienaar zal bij mijn vrouw blijven en luie dagen hebben? Dat van mijn leven niet; ik ben niet beter als mijn meester. Mijn schepper, mijn Heer, mijn God, mijn Verlosser zegt Rochus, heeft drie en dertig jaren geleden *en zal ik Rochus* goede dagen hebben? O, dat niet lieve

Patientia, geef mij duizend kruizen, want het zij verre van mij op iets anders te roemen als op het kruis van Jesus Christus. Dit is de rechte weg ten hemel.

Let goed op, gij Adamskinderen! Elias is in den hemel opgenomen *per turbinem* op een vurigen wagen door een storm-wind. Wilt gij ook een kind der eeuwige zaligheid worden dan moet gij op deze wereld veel stormen uitstaan.

Voor het paradijs heeft God een Engel geplaatst met een vlammend zwaard en niet met een vossestaart. Toen Mozes tot God wilde gaan in het braambosch, heette het: trek uw schoenen uit, want tot God komt men niet over rozen. Jacob wilt gij de ladder van den hemel zien? Het kan niet aanstonds gebeuren, eerst moet gij uw hoofd op een harden steen leggen.

Wilde Job, dat God hem have en geld verdubbelde, hij moest eerst op een mesthoop zitten. Bij het hof van Pilatus was een vrouw deurbewaarster, in den hemel is geen andere portier als de schoone en edele Patientia.

Rochus was nu twee en dertig jaren oud. In het jaar 1327, nadat hij alle kruizen had gedragen en in de bloedige voetstappen des Verlossers was getreden, heeft hij ook onder Christus' bescherming en in de handen der Engelen den geest gegeven. De duistere kerker werd door een wonder met zulk een hemelsch licht beschenen, dat men zou zeggen, dat de zon al haar gouden stralen daar had verzameld. Naast het heilig lichaam stond een klein tafeltje waarop de volgende woorden geschreven stonden. „Peste laborantes ad Rochi patrocinium confugientes, contagionem hanc atrocissimam evasuros significo." Dat is:

> Dit zij aan elk bekend
> Voor nu en allen tijd:
> Al wie tot Rochus bidt
> Blijft van de pest bevrijd.

Dit heeft zonder twijfel een Engel geschreven en misschien wel de Aartsengel Gabriël, wiens naam beteekent: genees-

middel Gods. Daarom zij aan God den Allerhoogste dank, dat Rochus ons is geworden tot een patroon tegen die verschrikkelijke ziekte, de pest. Dit hebben al voor lang ondervonden de stad Segoria in Spanje, Rome in Italië, Constanz aan de zee van Genève, Attrebat in Artesia, later de stad Gratz in Stiermarken en honderd andere meer.

Bijna ieder weet, dat er in Hongarijë twee steden zijn, die niet ver van elkander liggen, de eene heet Pesth, de andere Ofen. Maar overal liggen *Pest* en *Oven* naast elkander, want als er ergens een aanstekende ziekte heerscht dan zijn pest en oven niet ver van elkaar verwijderd, nooit immers is men vuriger in het gebed, nooit aandachtiger in de kerk als in den pesttijd. Dit heeft men voor eenige jaren nog te Gratz gezien.

In het heilig evangelie staat duidelijk te lezen dat Christus eens met een zweep de koopers en verkoopers uit den tempel heeft gejaagd. Voor dertig jaren is hier juist het tegendeel geschied, want toen heeft God met een zweep, de pest, koopers en verkoopers, handelaars en woekeraars den tempel ingejaagd waar zij op hunne knieën zijn gevallen en tot God en zijne heilige Moeder hun toevlucht hebben genomen, als mede tot den H. Sebastianus en den H. Rochus, ter wier eere toen ook een broederschap is ingesteld, die nog heden in wasdom toeneemt.

Met tweehonderd zes en zeventig medegezellen was eens de H. Paulus op een schip, dat veertien dagen en nachten achtereen op de woedende zee tusschen leven en dood zweefde; de zee wilde geen oogenblik ophouden met razen en tieren. Terwijl nu allen den dood voor oogen zagen, hoorde Paulus een Engel hem toeroepen: Act. 27 : 24. „Ne timeas Paule, ecce donavit tibi Deus omnes qui navigant tecum": „vrees niet Paulus, zie God heeft allen die met u op het schip zijn in uw handen gegeven." Een schip is ook de schoone broederschap van Sebastiaan en Rochus, daarin zijn niet slechts

tweehonderd zes en zeventig, maar veel meer broeders en zusters, die allen naar ik hoop naar Engelland varen. Vreest jullie maar niet, als de dood in pesttijd huilt en woedt; want o, H. Sebastianus en Rochus, allen die met u op dit schip zijn, ik meen deze broederschap heeft God in uwe handen geleverd; niemand van hen zal te gronde gaan.

In het jaar 1599 heeft de pest zoodanig in Spanje gewoed, dat zij onder andere plaatsen de stad Segoria geheel leeg moorde. Doch zoodra men een gelofte had gedaan om den feestdag van den H. Rochus plechtig te vieren, is de sterfte spoedig opgehouden.

Rochus heeft een groote menigte pestlijders gezond gemaakt door het teeken des heiligen kruises. Zulks bekent het geheele christelijk-catholiek-apostoliek Europa, ja alle steden, dorpen en gehuchten, die dan ook niet ophouden God en zijn dienaar den H. Rochus te prijzen.

De beroemde stad Constanz aan het meer van Geneve heeft de troostvolle hulp van den H. Rochus ondervonden. Want toen daar in 1414 ten tijde van het concilie de pest vreeselijk woedde, besloot men eindelijk ter eere van den heiligen Rochus een feestdag in te stellen en onder zijn schutsvaan een publieke processie te houden, (tegenwoordig worden de processiën, die meest alle hun oorsprong aan dergelijke gevallen te danken hebben als demonstraties en voor het gezach gevaarlijke volksoploopen verboden; zeer verstandig!) zoodra deze godsdienstoefening was gehouden, is deze verderfelijke ziekte ook verdwenen.

Laat ons dus onzen heiligen pelgrim op alle mogelijke wijzen vereeren en bidden, dat hij alle besmettelijke ziekten van ons allen wille afwenden, en met zijn edele gezellin Patientia ons naar dat vreugdeoord wille leiden waar wij bevrijd van ziekte en dood in eeuwige zaligheid en glorie zullen leven. Amen.

DE PLANK MISGESLAGEN.

Indien een rêednaar, als hij preekt,
In 't vuur der rede zich verspreekt,
Hij wordt bevit, bepraat, bekeurd.
Maar als dat mij nu ook gebeurt,
Dan vraag ik geen vergiffenis
Geen „excuseer" aan wie 't ook is,
Want dit is zeker en gewis,
Gij slaat de plank ook wel eens mis.

Op den huidigen feestdag van den glorierijken en hoogverlichten kerkvader Augustinus gaat het mij even als Mozes. Toen dezen door God het gezantschap tot den hardnekkigen Koning Pharao werd opgedragen, heeft hij zich verontschuldigd. „Och Heer, sprak hij, ik ben een man die niet goed ter taal is, van af gisteren, eergisteren en van al dien tijd af dat Gij met uw dienaar gesproken hebt, want ik heb een zware uitspraak." Mozes wilde zeggen: Och Heer, ik ben niet glad van tong, ik stamel wat, Gij weet dat ik gedurig blijf steken en ik mocht mij dus eens verspreken; zend in mijn plaats een ander. Zoo gaat het mij heden ook, ik vrees, ik vrees dat ik heden in het leven van Augustinus een misgreep doe. Petrus een zoo groot Apostel, heeft bij de verheerlijking van Christus op den berg Thabor ook een misslag begaan,

zoodat de evangelist Lucas bekent en zegt: „hij wist niet wat hij zei.” Hoeveel te lichter zal mij dat ook overkomen. Doch ik zal 't probeeren en ik noem dus onzen heiligen en glorievollen vader Augustinus een bron.

Augustinus een bron.

Een bron vol water. Nadat onze Heer en Heiland aan het kruis was genageld, hebben de soldaten zijn kleeren ingepalmd, en eerst zijn bovenkleed in vier stukken gedeeld. Maar waarom in zooveel stukken? Waarom hebben zij niet liever om het geheele kleed gespeeld? Dat kwam omdat ieder er iets van wilde hebben, want zij wisten dat vele zieken, die slechts het kleed hadden aangeraakt terstond genezen waren. Zoo zocht ieder iets van dat kleed te hebben om daarmede de zieken te kunnen genezen en alzoo veel geld te verdienen. Om het onderkleed, dat Maria zijne Moeder met eigen handen voor hem had gemaakt, toen hij nog een kind was, en dat met Hem grooter werd, gelijk de kleeren met de Joden in de woestijn ook deden, om dat kleed hebben de soldaten gedobbeld en die de meeste oogen wierp, kreeg het.

Maar Monica, de moeder van Augustinus, heeft nog meer met haar oogen gewonnen; want toen deze matrone zag dat haar zoon Augustinus met de boozen boos werd en als zwam en een spons allerlei soort van ondeugden tot zich trok, ja dat hij in de dwaling der Manichaën verviel, toen heeft zij dag en nacht geweend en God om zijn bekeering gesmeekt. Daarom wordt zij ook gewoonlijk afgebeeld met weenende oogen en een doek in de hand. Eindelijk troostte haar de H. Ambrosius met deze prophetische woorden: „Impossibile est, ut filius tantarum lacrymarum pereat;” „het is onmogelijk, dat een zoon, waar zooveel tranen om geschreid worden, verloren ga.” Het geschiedde ook zoo, want Monica heeft zoolang

geweend, totdat zij haar ontaarden zoon had bekeerd en zoo heeft zij door hare oogen Augustinus gewonnen.

De H. Ephraim schrijft: Hom. de Jona, dat de Niniviten door de boeteprediking van Jonas zoodanig zijn bewogen, dat zij met hunne tranen zoo groote plassen water op de straten der stad gemaakt hebben, alsof het een stortregen was. Een geweldige regen brengt ook veel vuil en modder aan het licht, maar de regen die uit de oogen van Monica is voortgekomen, heeft geen vuil veroorzaakt, maar een groote schoonheid in Augustinus, ja hierdoor is hij een bron geworden, een bron vol water.

Marcus de Evangelist schrijft in het 14e hoofdstuk. Toen Petrus Christus verloochende en de haan terstond daarop kraaide, dacht hij aan het woord dat Jesus tot hem gesproken had: „eer de haan gekraaid zal hebben zult gij mij driemaal verloochenen." Daarop begon Petrus bitter te weenen, zoo erg, dat hij zijn gansche leven niet heeft opgehouden en daarom altijd een doek om den linkerarm heeft gedragen; ja te Rome vindt men nog heden in de kerk van den H. Sebastianus een stuk marmer, dat Petrus met zijn tranen zou doorboord hebben. Augustinus is ook even als Petrus een groote bron geweest vol boetewater, hij riep en zuchtte geheel zijn leven door: „Goedertierene Jesus, ik bid u, geef mij tranen opdat ik mijn gansche leven over mij weene." Hij heeft dan ook in zijn leven zelden drooge oogen gehad en op zijn sterfbed heeft hij na den zevenden psalm gelezen te hebben onder hevig weenen de oogen gesloten.

Augustinus is een *bron*, ik vergis mij, ik heb dat zoo niet gemeend; ik moet zeggen:

Augustinus is een brand.

Adam is uit roode leem op den Damasceenschen akker geschapen. De Turken nemen deze aarde mede naar Egypte en Indië en

zeggen dat die gegraven kuilen zich zelf alle jaren weer aanvullen. Adam uit roode aarde geschapen, rood beteekent de liefde, dus zal Adam en al zijn nakomelingen God liefhebben. Eva geschapen uit een rib, een rib heeft de gedaante van een boog, de boog is een zinnebeeld der liefde, daarom schildert men Cupido met boog en pijl, dus moest Eva en al hare nakomelingen God liefhebben. Zeker, sol, sol, sol, is een noot in de muziek, daarop volgt la; ja men moet God lief hebben, ja, maar la, het is larie, 't gebeurt niet. Wel noemen wij God onzen lieven Heer, maar hoe ziet die liefde er uit?

Twee discipelen, Thomas en Cleophas gingen eens naar Emmaus. Daar verscheen hun Christus in de gedaante van een vreemdeling, dien zij dus niet kenden, totdat Hij zich in het breken des broods aan hen openbaarde. Onderweg zeiden zij tot elkander: „Was ons hart niet brandend in ons, toen hij met ons sprak op den weg en ons de schriften verklaarde?" Maar lieve discipelen, hoelang waren uwe harten wel brandende? Een half uur ongeveer.

Augustinus brandde echter van voortdurende liefde, daarom wordt hij ook met een vlammend hart afgebeeld. „Quocumque feror, was zijn spreekwoord, amore feror"; „waarheen ik ga, wordt ik door de liefde gedreven," zijn gansche leven was liefde. Ja die liefdeband was in hem zoo, dat hij meende de liefde nog niet te bezitten, daarom bad hij God altijd hem liefde te geven. Doch hoort hem zelf spreken. „O liefde! die altijd brandt en nooit wordt uitgebluscht, ontsteek mijn hart, opdat ik niets beminne dan u, want eene liefde, die nevens u nog iets bemint, bevalt u minder, zoo zij dit niet bemint om u. Ik kan niet, ik zal niet, ik wil niet iets beminnen buiten u, of indien ik iets buiten u zou beminnen, dan doe ik het toch om u alleen."

Augustinus lag eens voor een crucifix neergeknield, zijn hart brandde zoo van liefde, dat hij meer als duizend vurige

zuchten ten hemel zond. God verschijnt nu aan hem en spreekt hem aldus aan! „Indien gij mij bemint Augustinus wat wilt gij dan voor mij doen?" Hierop antwoordt hij! „Si essem Deus et tu Augustinus, vellem fieri Augustinus ut tu esses Deus, indien ik God was en Gij Augustinus, dan wilde ik Augustinus worden opdat Gij God kondt zijn." Men mete nu de groote liefde van Augustinus af naar het oneindig verschil dat er bestaat tusschen God en den mensch. Want alle zaligheid die God toekomt, wil Augustinus gaarne uit liefde tot Hem prijs geven en daarvoor terug ontvangen de ellenden van het menschelijk leven.

Ik vind wonderlijke harten der heiligen. Toen Ignatius was gestorven heeft men in zijn hart den naam *Jesus* gedrukt gevonden.

In het hart der H. Theresia stonden de twee woorden: ecce homo, zie den mensch.

In het hart van de H. Clara de monte Falco vond men drie kogeltjes, waarvan één niet zwaarder als twee, en twee niet zwaarder als een.

Maar nu zegge mij iemand welke wonderlijke eigenschap het hart van den H. Augustinus heeft na zijn dood? Deze, dat als men op het feest der H. Drievuldigheid het op het altaar zet, begint het, zoodra het driemaal *heilig* wordt gezongen, zich voor aller oog in de kristalijnen vaas zichtbaar te bewegen als een visch in het water.

Het andere wonder is, dat in zekere kerk waar dit heilig hart rust, nooit een ongeloovige of ketter kan komen. En verstouwt zich zoo iemand er toch in te gaan, dan valt hij van den drempel af op den grond of stort in de kerk in onmacht. Zoo kan het van liefde brandend hart van Augustinus geen lauwe, koude en met ketterij bezoedelde menschen dulden.

Augustinus een hengel.

Petrus moest eens om zich zelven en voor den Heer den

gewonen tol betalen; maar waarvan? Judas had de beurs. Daar beval Christus aan Petrus: ga heen, werp uw hengel in 't water en den eersten den besten visch dien gij zult ophalen moet gij in den bek voelen en gij zult er geld in vinden. Dictum, factum; zoo gezègd zoo gedaan, Petrus vischte, ving en vond. Dat is wat te zeggen, dat een die geld in den mond heeft bijten wil, dat een die rijk is zich laat vangen. O, hoevele visschen heeft God door Augustinus als door een hengel gevangen! Timasius een kettersche bisschop, Jacobus een kettersche bisschop, Leoporius een kettersche bisschop, Vitalis een kettersche bisschop en ontelbare anderen waren alle als visschen gedompeld in den diepen modderpoel der dwaling; maar deze allen heeft Augustinus opgevischt en in de klare beek der Roomsche Kerk overgeplant.

De H. Franciscus van Sales schrijft, dat te Geneve zeker voornaam minister of predikant zijn dwaling afzwoer. Franciscus vroeg hem, wie hem in het roomsche geloof had onderwezen? Hij antwoordde: de geleerdste bisschop van de gansche wereld. Franciscus, meenende dat die bisschop nog in leven zou zijn, vroeg dan waar deze zich bevond. Nu wees de andere met den vinger ten hemel en sprak: Daar is hij; Augustinus is het, zijne geschriften over de alleen-zaligmakende kerk heb ik gelezen en deze hebben mij uit de duisternissen der dwaling tot het ware licht des geloofs gebracht.

Paulus is eens tot in den derden hemel opgenomen; dat was hoog; maar hij is ook weer naar beneden gekomen. O, zegt zeker menigeen, als ik zoo hoog was, zou geen mensch mij weer naar beneden trekken. Doch Paulus had zijn redenen daarvoor, want hij heeft daaruit op de wereld teruggezien en bemerkt, dat er nog velen waren die zijn prediking noodig hadden; daarom liet hij den hemel de hemel blijven en kwam weer naar de wereld terug! Augustinus niet minder; hij heeft zijn cel „die hem een hemel was," verlaten,

rust en afzondering opgeofferd, zich van lichamelijke behoeften afgewend, ja niets gedaan als schrijven, leeren, preeken, enz. om maar zielen te vangen. *Augustinus een hengel,* hij zal wel eens hebben misgeslagen; maar ik bemerk nu dat ik ook misgegrepen heb, want ik had moeten zeggen:

Augustinus een engel.

Eindelijk moest even goed als elk ander mensch ook de rijke brasser het leven met den dood verwisselen. Vermoedelijk is deze vent aan de vreetkoorts gestorven; hoe kan het ook anders; dag en nacht vreten en zuipen. De arme bloed die voor zijn deur lag, heette Lazarus, hoe heette deze rijke? Geen mensch weet dit, zelfs geen der vier Evangelisten noemt zijn naam. Zou hij misschien Caprassus Dikbuik geheeten hebben, of Hilarius van Slampampen, of Dilidalius Vreethaus of Esurius Nimmerzat? Neen, niets van dat alles, de kerel had geen naam. Sommigen noemen hem wel Evelio, maar wie weet of het waar is? De arme bedelaar had echter den naam van Lazarus, misschien van *lazareth* waar men de gewonden en kranken verpleegt. Hier in de wereld weet men de namen en titels der Heeren en Mevrouwen zeer goed. Het heet hier terstond: ziet eens! daar rijdt mijnheer Twist heen in een landauwer, hij heeft tegenwoordig den titel van Smalhoven er bij gekregen; daar rijdt een bakkersdochter heen in een brikje, haar vader schrijft zich thans Weledele want hij is effektenhandelaar geworden. Daar gaat van Likken de klerk heen, hij heet *mijnheer* al is de beurs nog zoo plat. Maar om Gods wil! zie nu jufvrouw Polixena eens met haar hoedje op naar den laatsten smaak; eerst had zij een koetsier, thans heeft zij een commissionair. — Maar, maar, maar, naar den arme ziet geen mensch om, hij heeft bij de wereld geen naam. Doch bij God is dat juist omgekeerd; daar heeft de *arme in den* schoot van Abraham den naam van Lazarus, de

rijke telt niets en is niet waard dat men hem noeme. Marsch met hem, naar den duivel „Sepultus est in inferno... de hel zal zijn graf zijn. Ik mocht toch wel eens weten waarom deze Lazarus door zooveel Engelen in den hemel is gedragen? Een Engel was genoeg geweest, want deze is alleen zoo sterk dat hij de gansche aarde wel kan dragen. Maar dit is de reden omdat de Engelen de armen zoo liefhebben, dat iedereen hen wil helpen.

Zulk een Engel was Augustinus, die al het zijne onder de armen uitdeelde. Het jaarlijksche inkomen uit zijn bisdom, 80.000 gulden, gaf hij meestendeels aan de armen, uitgenomen een weinig dat hij tot eigen onderhoud en andere noodzakelijke dingen gebruiken moest. Hij droeg zelf geen gouden ring aan den vinger zooals de bisschoppen plegen te dragen maar gaf alles weg. De H. Paulus 1 Thes. 5: 2 over den jongsten dag sprekende, zegt: de dag des Heeren zal komen als een dief in den nacht Als er nu bij den H. Augustinus hetzij bij dag of bij nacht een dief gekomen was, deze zou niets gevonden hebben, want zoodra hij iets had werd dat aanstonds onder de armen verdeeld. Passiodorus schrijft, dat hij zelf geen enkelen sleutel had, want hij had niets weg te sluiten.

Nadat Petrus een korten tijd op de zee had geloopen begon hij te zinken. Mat, 14: 29, 30; en zonder twijfel zouden de golven hem hebben ingeslikt, had hij niet zijn hand uitgestoken en zijn Heer en Meester hem gered. Hierover schrijft de H. Joannes Chrysostomus: Gelijk Petrus een uitverkoren bisschop des Heeren en die de geheele geestelijkheid voorstelt, het leven zou hebben verloren had hij zijn hand niet uitgestrekt, zoo is het ook zeker, dat de geestelijken en vooral de bisschoppen te gronde zullen gaan indien zij hun hand niet uitsteken naar de armen. Want de glorie eens bisschops bestaat in het bijstaan der noodlijdenden. Daarom ook heeft Augustinus al het zijne onder de armen uitgedeeld en nadat hij ook zijn kleeren had

verkocht, heeft hij zelfs de zilveren kelken en kandelaars der kerk te gelde gemaakt. Augustinus is dus een schutsengel voor de armen geweest; maar ook nog wel iets meer.

Augustinus een schat.

Auri sacra fames, naar het goud heeft men grooten dorst. Zoo is het in de wereld, daarom willen velen schatten opgraven, maar vallen zeer licht in hun eigen kuil, waar zij niets anders vinden als zwam of duivelsbrood, want het geld is ook niets anders als dat.

De heidensche schrijver Lucianus heeft wijzer zetten gedaan, als hij zelf wist, door dat hij het heidendom zoovele goden heeft toegedicht. Eenige van dezen waren van steen en hout en hadden om hun hoogen ouderdom in de tempels de voornaamste plaatsen; andere echter uit goud gemaakt maar veel nieuwer als de eersten, moesten achter staan. Hierover ontstond een groote strijd in de afgodstempels; de goden uit leem en hout wilden hun plaats behouden, daar zij beweerden de oudsten en door de grootste meesters gemaakt te zijn. De gouden en zilveren protesteerden daartegen en pretendeerden om de kostbaarheid hunner stof de eerste plaats te verdienen, daar het metaal waaruit zij gemaakt waren, zelfs over de harten der menschen heerschappij voerde. Eindelijk na lang disputeeren wonnen het de gouden, niet omdat zij het verdienden maar om hun rijkdom.

Als nu deze spotvogel de zeden onzer tijden had willen gispen, had hij het niet beter kunnen doen als zoo, want tegenwoordig verdwijnen alle goede hoedanigheden en een groote massa menschen vindt men die de gouden goden boven alles eeren, ofschoon die van hout, steen en lood veel kunstiger zijn; dat wil zeggen: al zijn er tegenwoordig menschen met veel talent en goed door moeder Natuur bedeeld, toch zullen deze door de rijken op zij geduwd worden.

Van Midas vertellen de dichters, dat hij van de goden een gunst begeerde, namelijk dat alles wat hij aanraakte, goud mocht worden. Dit verzoek werd hem toegestaan, maar toch heeft hij met al zijn goud ezelsooren gekregen; zoo vindt men ze tegenwoordig nog zeer veel, die bulken van geld maar groote ezels zijn.

Een anderen schat heeft de H. Augustinus gehad. Deze schat bestaat in zijne geschriften en deze zijn zooveel in getal, dat volgens de getuigenis van den H. Thomas de Villanova niemand die in zijn leven zou kunnen uitlezen, en Rupertus Abbas zegt: Mentitur qui se totum Augustinum legisse dicit, hij spreekt de waarheid niet, die zegt dat hij alle boeken van Augustinus heeft doorgelezen.

Onze Heer en Heiland heeft eens niet ver van den weg een vijgeboom zien staan, die in een geheel groene livrei pronkte en als in een fluweelen kleed gestoken was, maar allemaal blaâren, blaâren en geen vruchten; zoo vindt men ook een massa boeken, waarin niets zijn als bittere blaâren, geen vrucht: geen degelijke kost. Maar in de boeken van Augustinus vindt men zeer veel wijsheid, veel geleerdheid, vele wonderwerken.

Dat Augustinus door een enkel kruisteeken een blindgeboren het gezicht heeft teruggeven is een wonderwerk van hem, maar niet het grootste.

Dat Augustinus bij het bouwen eener kerk een korten boom door zijn gebed langer gemaakt heeft, is een wonderwerk geweest, maar niet het grootste.

Dat bij het graf van Augustinus een bron is ontsprongen wier water nog heden de ziekten geneest, was een wonder, maar niet het grootste.

Dat de zee bij het eiland Sardinië, waar zijn heilig lichaam per schip is langs gevoerd, sinds dien tijd altijd even rustig is is een wonder, maar niet het grootste.

Het grootste wonder echter is, dat Augustinus zooveel boeken heeft geschreven, dat niemand ze kan lezen en waaraan de Katholieke Kerk een groote schat heeft. Gij Cato's, Cicero's, Plato's, Maro's Strabo's, Gerson's, Philo's, Zeno's, Xenophon's, Bio's, Trypho's, gij allen hebt veel geschreven, maar al uw pennen en al uw inkt zijn tegen Augustinus als een klein beekje tegen de Spaansche Zee. Augustinus is een schat: doch ik heb mij al wederom versproken, hij moet heeten:

Een schans der Kerk.

Wat is de Katholieke Kerk? Een scheepje van Petrus, dat dikwijls door de stormen der ketterijen en vervolgingen is aangetast, maar niet is te gronde gegaan.

Wat is de Katholieke Kerk? Een goede aarde, hoemeer de aarde door ploegen en eggen gewond wordt des te vruchtbaarder wordt zij; hoe meer de Kerk door tyrannieke bloedhonden verdrukt, vervolgd en aangevallen wordt (men telt ruim elf millioen martelaren) des te vruchtbaarder wordt zij.

Wat is de Katholieke Kerk? De ark van Noë; hoe meer de zondvloed toenam, des te meer rees ook de ark in de hoogte, zoo ook hoe heviger de Kerk door de ketterijen vervolgd wordt, des te glorievoller stijgt zij in de hoogte.

Wat is de Katholieke Kerk? Een wijnstok door God zelf geplant. De wijnstok moet zeer veel lijden van de druivenmessen, maar die wonden zijn haar bovenmate nuttig. Zoo ook het snijden en kerven in kruis en lijden is aan de Kerk voordeelig en breekt den vijand den nek.

Wat is de Katholieke Kerk? Een schoone brandende fakkel, die door haar voortdurend druipen niet alleen niet uitgaat, maar veeleer sterker licht van zich geeft.

Wat is de Katholieke Kerk? Een schoone stad Gods, die *door vele* machtige vijanden belegerd maar nooit ingenomen *wordt.*

Zij is belegerd geworden door den eersten ketter Simon den toovenaar, door Nestorius, meer nog door Arius, Helvidius, Vigilantius, Pelagius, doch nooit is zij ingenomen, want deze allen moesten beschroomd terugwijken. Wat was daarvan de oorzaak? De goede en dappere Christus is over haar bevelhebber niet alleen, maar ook een sterke schans of fort. Er zijn na Hem nog meer; een heet Georgius-schans, een andere de Hieronimus-schans, een derde de Ambrosius-schans, maar de voornaamste onder deze is de Augustinus-schans, omdat op zijn leer en geschriften alle ketterij in stukken springt.

De sterke vrouw Jaël heeft den gevreesden vijand Sisara met een nagel en een hamer aan kant geholpen, Judit. 4 : 21. Met de scherpzinnige leer van Augustinus heeft de Kerk altijd de ketters schaakmat gezet. Daarom wordt hij nog nu genoemd een hamer der ketters, maar beter gezegd is

Augustinus een waag.

Waarom een waag? Omdat bij een waag altijd de ledige schaal in de hoogte, de volle naar beneden gaat. Augustinus groot in wetenschap en heiligheid ging altijd naar de laagte, hij was ootmoedig; terwijl er daarentegen velen zijn met leege hersens die iedereen willen trotseeren.

Op het zien van zeker visch heeft Tobias uitgeroepen: heer, hij valt mij aan. Deze visch had veel van een snoek en de goede Tobias was bang voor dien snoekskop, maar Augustinus vreesde nog meer voor een snoekskop. Om dit te verstaan moet men weten, dat op sommige plaatsen een mijter door het volk een *snoekskop* genoemd wordt. Hieromtrent schrijft Augustinus dat hij eens in een stad gekomen zijnde waar de bisschopszetel vacant was, zich niet op straat liet zien uit vrees, dat het volk aldaar hem tot de bisschoppelijke waardigheid zou kiezen. De propheet Ezechiël cap. 10 zag een geheimnisvolle wagen aan den hemel, waarvan God zelf hem de

beteekenis heeft uitgelegd. Voor die wagen trokken vier dieren, een leeuw, een os, een adelaar en een mensch. Ik verwonder mij ten hoogste er over, zegt Augustinus, dat de adelaar die anders zoo hoog vliegt en tot aan de zon kan opstijgen, hier zoo ootmoedig is, dat hij naast een os ossendienst wil doen. Maar ik verwonder mij nog meer, dat Augustinus, ook een adelaar die op de vleugelen van zijn genie in de hoogte stijgt en zelfs bij de Zon der gerechtigheid Gods zijn van klaarheid tintelende leer schijnt te hebben geschept, dat hij zoo ootmoedig geweest is, dat hij niet alleen de volslagenste idioten en ossekoppen niet heeft veracht, maar zelfs zich in zijn brief aan Dulicitius aldus laat hooren „dat hij liever wilde leeren als zelf leeraar te zijn."

Een bizonder voorbeeld van ootmoedigheid heeft Augustinus ons gegeven, toen hij als kluizenaar ieder vreemdeling herbergde en hem de voeten wiesch. Hij heeft eens de gunst van God gehad, dat hij Christus, die in de gedaante van een pelgrim tot hem was gekomen, ook de voeten mocht wasschen. Toen dit geschied was veranderde de pelgrim van gedaante en sprak: Groote Vader Augustinus, heden hebt gij God in zijne menschheid gezien, ik beveel mijne Kerk U aan.

Maar nog grooter ootmoedigheid in Augustinus. Wij menschen zijn gewoon om onze gebreken op alle mogelijke wijzen te bedekken; wij hebben een slikje overgeërfd van moeder Eva, die ook haar misslag niet wilde bekennen, maar zich verontschuldigde, „de slang heeft mij bedrogen." Gen. 3. 13. Augustinus echter was zoo ootmoedig, dat hij alle zonden voor zijne bekeering begaan niet alleen op christelijke wijze goed gebiecht heeft, maar ze zelfs in zijn boek „der belijdenis" aan de geheele wereld heeft opengelegd. O, diepe ootmoedigheid! Het blijft dus waar dat Augustinus een waag is, hoe voller de schalen des te dieper gaan ze naar beneden. Maar, in 's hemels naam, wat heb ik mij daar weer verga-

loppeerd; dit is mij nu al zoo dikwijls gebeurd. Ik had willen zeggen.

Augustinus is eén weg.

Als in Stiermarken mij iemand vraagt waar langs de weg ten hemel gaat, dan zal ik hem zeggen: op Meertenslag aan, want allen die God willen behagen moeten tamelijk veel klappen uitstaan. Vraagt iemand in Oostenrijk mij waar langs de weg naar den hemel loopt, dan moet ik antwoorden: over de Donau op Kruisstad aan, want zonder kruis en lijden komt men niet in de eeuwige vreugde. Mocht iemand mij in Nederland vragen waarheen de weg ten hemel loopt, ik zal zeker zeggen: op Leiden aan, want de Heiland zelf zei aan de twee Emmausgangers Luc. 24: 46. „Zoo moest de Christus lijden en ingaan in zijne heerlijkheid." Nog is er een weg, op Augsburg aan, neen ik meen op Augustinus-berg aan, namelijk de orde van den H. Augustinus. Augustinus is zelfs voor duizenden en honderdmaal duizenden een weg ten hemel geweest. Want toen eens de H. Norbertus overdacht welken regel hij zijn religieuzen zou voorschrijven, is hem de H. Augustinus verschenen, die hem zei: Ik ben Augustinus, hier hebt gij den regel, dien ik zelf geschreven heb; indien uw religieuzen dien onderhouden, dan zullen zij zonder twijfel ten jongsten dage verheerlijkt worden. Hieruit dus blijkt zonneklaar dat Augustinus een weg ten hemel is.

Terwijl uit de orden van Augustinus, zoowel regulieren als kluizenaars meer als 162000 onder het getal der heiligen geplaatst zijn, leven er nu nog meer als veertig verschillende orden onder zijn regel. Ook hebben de paters uit deze orde meer als achthonderd jaar onder dezen regel in de kerk van het Lateraan te Rome geleefd, waaruit 54 pauzen en 3367 kardinalen zijn voortgekomen.

Ik sluit, maar merk nu ook, dat ik mij toch niet vergist

heb. Want Augustus is waarachtig een bron en een brand, een hengel en een engel, een schat en een schans, een waag en een weg. Nu ligt op ons de plicht in de voetstappen van dezen grooten kerkvader en leeraar den H. Augustinus te gaan. Kunnen wij hem niet volgen in zijn groote geleerdheid, waarmede hij de gansche wereld verlicht, laten wij hem ten minste navolgen in zijne liefde tot God. Het is waar, ieder kan geen aalmoezen geven, daar bij velen de beurs dikwijls de tering heeft. Ieder kan niet vasten, want velen hebben een zwakke maag; niet elk kan zijn lichaam kastijden, want zijn ribbekast is hem te lief, en hij denkt wie zijn lijf bewaart, bewaart geen rotten appel, niet ieder kan bedevaarten doen, want de een heeft het podagra een ander likdoorns. Maar niemand kan zich verontschuldigen en zeggen, dat hij God niet kan beminnen.

Laat ons dan God liefhebben en in deze liefde ons met den H. Augustinus oefenen, en al brandt ons hart ook niet zoo vurig als dat van Augustinus, wij kunnen daar toch wel eenige spranken van liefde verwekken. Dit weigert zelfs geen harde keisteen als een oude keukenmeid er eenige vonken uit wil slaan; hoeveel te minder moet dit het menschelijk hart dan weigeren. Laat ons dan God beminnen met Augustinus, God loven met Augustinus, voor God leven met Augustinus, en eindelijk sterven met Augustinus. Amen.

DE KRACHT DER TRANEN.

Ja, ja, mijn beste Salomon, gij zijt wel een verstandig man geweest, maar moet toch niet ver de wereld rondgereisd en flink een kijkje daarin genomen hebben, anders zoudt gij niet in uwe spreuken 31 : 10 de vraag doen: „Wie zal een deugdzame vrouw vinden?" Er waren immers duizenden en duizenden deugdzame vrouwen in het joodsche land en daaruit had gij toch wel uw keuze kunnen doen; en niet alleen een deugdzame maar zelfs een dappere kunnen vinden, zooals Judith, die het groote krijgsheer van den hoogmoedigen Holofernes heeft verwonnen. Mijn hoogverlichte Salomon, waart gij in Italie gekomen gij hadt daar aangetroffen niet alleen een sterke maar ook een standvastige vrouw met name Zenobia, van wie Torcagnati schrijft, dat zij niet alleen over onverschrokken en dappere mannen heeft gezegevierd, maar zelfs beeren, leeuwen, tijgers en meer andere wilde dieren heeft ter neer gelegd. O Salomon! waart gij in Bohemen gekomen daar hadt gij een sterke en dappere vrouw gevonden Libussa genaamd, een koningin ja der Amazonen, die door heimelijke kuiperijen en aanslagen het zoover heeft gebracht, dat zij hare echtgenooten verdreven en vele jaren zelve geregeerd heeft. Ja, Salomon waart gij gekomen in Duitschland, gij hadt daar een heldhaftige vrouw

gezien, Mayfsa de dochter van den koning van Zweden Aldomarus, die als generaal met een gansch leger tegen den vijand optrok en een glorievolle zegepraal bevocht, ja den koning zelven heeft gevangen genomen. En waart gij eindelijk in Africa gekomen, in het vaderland van den H. Augustinus, gij hadt daar aangetroffen een sterke deugdzame vrouw, met name Monica, de moeder van dezen Augustinus. Ik verzeker u als gij Monica hadt gezien, gij zoudt terstond hebben uitgeroepen: „Zie! ik heb een deugdzame vrouw gevonden." Monica trad op aanraden harer ouders aan wie zij zeer gehoorzaam was en door wie zij ook in alle heiligheid werd opgevoed, nadat zij volwassen geworden was in den echt met een barbaarschen man Patritius, die haar hard behandelde en uit een aangeboren onbarmhartigheid en ruwheid haar niet aanzag voor een gemalin maar voor een slavin. Want een heiden zijnde, was hij niet bekend met de goddelijke geboden, die in den beginne reeds bij de schepping van den mensch den man zijn gegeven. Abulensis merkt daarom zeer te recht aan en vraagt: Waarom God Eva uit een rib geschapen heeft en niet uit een ander lichaamsdeel van Adam? Waarom niet uit een been van het hoofd of van de voet, maar waarom uit een rib? Abulensis geeft hierop het antwoord ook en zegt: God heeft Eva niet uit het hoofd van Adam geschapen, opdat zij zich niet als hoofd over haar man zou opwerpen; ook niet uit de voet, opdat Adam haar niet als een slavin zou beschouwen maar uit een rib, uit de zijde om daardoor den man aan te duiden, dat hij haar als de naaste aan zijn hart moest beschouwen. Dit gebod kende deze barbaar van een Patritius niet, zoodat Monica dan ook dagelijks met scheld- en smaadwoorden door hem werd overladen en zij terecht een mikpunt kon genoemd worden, waarop alle pijlen van haar man werden afgeschoten. Maar vindt men tegenwoordig ook nog zulke *mannen?* Waarlijk; zeer veel.

Menige vrouw denkt zeer wijs te handelen als zij een schoenmaker trouwt, maar deze zet haar geen andere spijs voor als klaphout van de leest.

Menigeen meent, dat zij al zeer wel doet een kok te trouwen, maar deze zet haar geen andere spijs voor als gestoten.

Menigeen hoopt een zeer verstandig ding te doen als zij een smid trouwt, maar deze vrouw moet haar rug tot aanbeeld leenen.

Menigeen denkt wel te doen om een kuiper te nemen, maar deze loopt alle dagen om haar heen en slaat haar met de hamer op het hoofd.

Menigeen meent door een muziekant te trouwen alles op aarde te bezitten, maar helaas! deze man slaat de turksche trom.

Menigeen gelooft zich heel gelukkig als zij een koopman trouwt, maar deze is als verlegen en bedorven waar.

Menigeen hoopt zeer wel gedaan te hebben door een boekdrukker te trouwen, maar zij leeft nu alle dagen in de verdrukking.

Menigeen denkt gelukkig te zijn met een herbergier, maar deze doet alle dagen zoo'n grooten inslag, dat zij haar teedere huid door een kwakzalver moet laten verbinden.

Menigeen hoopt goed te handelen door een kleerkooper te trouwen, maar haar kleeren worden nu spoedig tot lompen getrokken en zij zelf behandeld als een lompe hond.

Menigeen trouwt heel blij met een schrijnwerker, maar zij moet hem dienen tot voetbank.

Menigeen hoopt een genoegelijk huwelijk te hebben met een slotenmaker, maar zij komt nu dikwijls achter slot.

Menigeen denkt goed te doen door met een schilder te trouwen, maar hij schildert haar alle „blauwe Maandagen" de oogen met dito kleur.

Menigeen trouwt met vreugdevolle vooruitzichten met een kapper, maar de man kamt en vlecht haar de haren geducht.

Menigeen denkt een goeden man te krijgen aan een barbier, maar de man scheert haar wat ruw en onhandig.

Menigeen meent goed te doen met een kleermaker te trouwen, maar deze meet haar dikwijls den rug zoodanig met den elstok, dat er blauwe vlekken op achter blijven.

In een woord, alle vrouwen meenen te zullen trouwen met een gouden engel maar bevinden dat zij een ondeugenden bengel gekregen hebben. Bij zoo'n grofianus past wel een sterke en geduldige vrouw die met een sterken en breeden rug weet haar kruis te dragen. Zulk een geduld heeft gehad de H. Monica, die naar het getuigenis van Augustinus zelf met zedige bescheidenheid en bescheiden zedigheid alles heeft gedragen en geweest is als een palmboom, waarvan men zegt, dat hoemeer hij naar beneden gedrukt wordt, des te hooger zich verheft. Zoo ook Monica, hoemeer zij door de ruwheid van haar man gedrukt werd, des te meer verhief zij haar hart tot God en vereenigde haren wil met dien des hemels.

Van den propheet Jonas verhaalt de H. Schrift, dat hij na ontkomen te zijn uit zijn driedaagsche gevangenis, den walvisch, zich op goddelijk bevel in allerijl naar de stad Nivive heeft begeven en den Niviviten hun ondergang gepredikt. Hierna ging hij naar buiten op een hoogen heuvel, van waar hij de stad kon zien, en vleit zich meer onder de schaduw van een wonderboom. Maar wat geschiedt er? God zendt een kleinen worm, die dezen boom zoodanig steekt, dat hij verdort. Jonas nu bemerkende dat hij de schaduw missen moet, werd daarover zoo ongeduldig, dat hij uitriep, „ik wil liever sterven als leven." Jon. 4.

Wel een lafhartige propheet, die zoo kwaad werd op een klein wormpje. O, hoeveel grooter is het geduld van Monica! Monica verdraagt niet een kleinen worm, maar een man, die als een adder in zijn binnenste had; dit was haar echtgenoot Patritius, die haar dagelijks stak en beet. In zijn almanak *was* het altijd: *storm*, in zijn voorhoofd had hij vuile hersens

en zijn oogen geleken op die van een hagedis. O, wel een kwaad man! En zoo'n grooten, bijtenden worm door geduld te overwinnen, dat heeft Monica gedaan, daartoe heeft zij al hare krachten ingespannen en werd zij door God zelf bizonder gesteund en versterkt om Patritius te bekeeren.

Nadat dan Monica twee volle jaren dat harde juk had gedragen, heeft zij eindelijk Patritius, dien ongeloovigen en woesten heiden, op den weg des geloofs gebracht. Op welke wijze heeft zij dat gedaan? Door hare zedigheid, zegt Augustinus en hare aangename vriendelijkheid heeft zij haar grimmigen man voor God gewonnen. Maar hiermede waren alle donkere wolken van Monica's gezichteinder niet weggetrokken; want zij had een zoon, Augustinus, en deze leefde los en ongebonden, deze verviel in de dwaling der Manicheën en dit smarte het hart der moeder nog meer, daar de ouders altijd gaarne zien dat de kinderen hunne voetstappen volgen, vooral op het stuk van godsdienst. Doch uit een goeden stam kunnen wel eens slechte loten opschieten. Is er wel afschuwelijker dier als een pad? En toch heeft zij een koninklijke moeder, namelijk de zon die door hare warmte uit het vuil de pad voortbrengt. Zoo gebeurt het ook zeer veel, dat ofschoon de moeder als een glanzende zon is, zij toch een dochter heeft, die veel op een lichte pad gelijkt.

Maar nu moet mij iemand eens vertellen, uit welk hout de vlegels gemaakt worden? Antwoord: uit beukenhout. De beuk, een edele boom, geeft heerlijke schaduw en draagt als vrucht, witte kleine noten die zeer zoet zijn. Zoo kan men ook menigen vader bij een beukenboom vergelijken, daar hij zijn zoon met allerhande weldaden overschaduwt, hopende voor al zijn goedheid en zorg op zoete vruchten, maar het geschiedt veelal dat de zoon een vlegel is en blijft.

De zee is de moeder van kostbare edelgesteenten, zij teelt in haar schoot de parelen en koralen. Dezen zeeaard hebben

vele ouders ook en uit hun komen vele vrome zonen en dochters, die om de waarde hunner deugden deze edelgesteenten verre overtreffen, maar ongelukkig gebeurt het ook, dat menig kind van hun een stokvisch is.

Wat een ondeugende prins was Absalon niet en toch had hij zoo'n vromen en heiligen vader. Zooook hier, ofschoon Monica een godvruchtige en met alle deugden versierde moeder was, had zij toch een erfgenaam die boos en goddeloos was en het smartte haar zeer, dat zij een kind had, dat niet tot de Roomsche kerk behoorde. Zou Monica misschien omdat zij van haar Augustinus zooveel verdriet en schande beleefde, gewenscht hebben dat de dood hem maar weghaalde? Geen vloek dringt zoo pijlrecht door de wolken tot God, als de vloek dien een moeder uitspreekt over ondeugende kinderen. Dit heeft ondervonden Henricus hertog van Portugal, die tegen zijn stiefvader te velde trok en eindelijk hem niet alleen maar ook zijn eigen moeder Theresia gevangen nam. Toen nu Theresia zag, dat haar eigen zoon Henricus haar de voeten met touwen had laten binden, riep zij met een vloek tot God en sprak: „Nu dan, ik hoop van God, dat gelijk gij mij uwe moeder de voeten hebt gebonden, zoo ook uwe voeten weldra mogen gebonden worden, en gelijk gij mij gevangen hebt genomen, gij ook door uwe vijanden gevat moocht worden." Deze moedervloek drong aanstonds door de wolken tot God, zoodat kort daarop door rechtvaardige toelating des hemels Henricus door een val beide beenen brak en in de handen zijner vijanden viel. Zie Sarent. past. 1 Histor. Misschien verlangt Monica ook zoo den dood van Augustinus, wijl deze door zijn slecht leven haar zooveel smart veroorzaakte? Neen in tegendeel, wijl zij zag dat Augustinus' ziel van God, van diens leer en van de kerk afgescheurd en aldus geestelijker wijze dood was, wenschte zij hem het leven het geestelijk leven, dat een recht-*schapen moeder* aangenaam is. Dat had Salomon ook juist

begrepen. Eens kwamen tot hem twee moeders ieder met een kind, het eene dood het ander levend. Degene die het levende kind hield, had dat van de andere stil weggepakt, omdat zij haar eigen had gesmoord. 's Morgens begeerde de andere haar levend kind terug, maar de eerste protesteerde daartegen en zei dat het haar eigen was. Zij komen nu voor Salomon en ieder van de twee wil het levend kind hebben zeggend: ik ben de ware moeder. Nu beveelt Salomon het levend kind met een zwaard door midden te deelen en ieder de helft te geven; de eene was hiermede terstond te vreden maar de andere die de ware moeder was, wil het niet toelaten en zegt: geeft dan liever het heele kind, maar dood het niet. Hieruit kon Salomon besluiten wie de ware moeder van het kind was, daar deze niet den dood maar het leven van haar kind zou begeeren.

O, wel een ware moeder, die Monica, die niets anders verlangde dan het leven en de bekeering van haar ontaard kind. Hoe dikwijls viel zij niet op den grond; dag en nacht vloten haar de tranen over de wangen om haar kind. O zou ik dan sprak zij, in mijn lichaam een vijand Gods gedragen hebben? Heeft dan aan mijn borst gezogen een brandstok voor de hel? Zal ik dan een vleesch gevoed hebben, dat eenmaal den helschen roofvogel ten deel zal vallen? Zou ik dan een lichaam ingewikkeld hebben, dat later in eeuwige boeien zal geklonken worden? Zal ik dan de moeder zijn van een kind des verderfs? O wee! nimmer zullen mijne oogen ophouden tranen te storten en niet eerder mijn moederhart met zuchten voordat ik Augustinus mijn zoon gedoopt en dat slechte onkruid in de ware Katholieke Kerk als een vruchtbaar christen overgeplant zie, zij weende onophoudelijk. Leert hier uit het weenen en klagen uwer moeder u zelf een weinig in te binden gij allen, kinderen van vrome moeders.

De H. Antonius verhaalt een wonderlijke geschiedenis van

Casinus, keizer van Tartarijë. Nadat deze Casinus tot keizer gekozen was, zond hij gezanten naar verschillende landen en koninkrijken uit om voor hem de allerschoonste prinses tot gemalin te zoeken, zij moesten geen acht slaan op geld alleen maar op de schoonheid, want hij wilde de allerschoonste hebben. Eindelijk werd deze gevonden, namelijk de dochter van den koning van Assyrië en van een onvergelijkelijke lichaamsgestalte. De gezanten verzochten deze wonderschoone prinses als bruid voor den keizer van Tartarijë en de vader, zeer vereerd door dat verzoek, gaf terstond zijn toestemming in zoover het niet tegen den wil zijner dochter was. Deze nam een weinig tijd om er over na te denken en vond geen bezwaar, dan dat zij als christin niet goed met een heiden en ongeloovige wilde huwen, doch de afgezanten verzekerden haar dat zij en de haren niet in hun geloof zouden worden belemmerd. Hierop gaf zij dan het jawoord. Nu werd zij naar keizer Casinus gebracht, het bruiloftsfeest plechtig gevierd en geheel het keizerrijk Tartarijë gevoelde zich gelukkig zulk een wonderschoone keizerin gekregen te hebben, ja van verre kwam het volk toegestroomd om deze aardsche godin te beschouwen en dat kunststuk van schoonheid van nabij te zien. Zij leefde in alle menschelijke liefde en eendracht met den keizer, werd eerlang zwanger en nu hoopte de keizer en alle rijksgrooten ook een wonderschoon kind te krijgen, want ieder was van oordeel, dat het wel een engel moest wezen, dat van zulk een wonderschoone moeder geboren werd. Maar wat geschiedt? Toen de tijd daar was, kwam er een afschuwelijke gedaante, een fratsengezicht, een aap, een marmottentronie, dat eerder op een jongen duivel dan op een mensch geleek. De keizer hierover zeer ontsteld, kon zich niet genoeg verwonderen dat er van zoo'n moeder zulk een kind geboren kon worden en vroeg zijn raadsheeren naar hun gevoelen. *Deze* kwamen na lang praten en disputeeren eindelijk tot het

besluit, dat de keizerin dit kind uit echtbreuk had ontvangen en het daarom zoo afschuwelijk leelijk was, daarom stond de keizer niets anders te doen dan moeder en kind te laten verbranden. De keizer gaf aan dezen slechten raad toe, liet een grooten brandstapel oprichten en de allerschoonste en onschuldigste keizerin met haar wanschapen kind daar heen voeren. Doch voordat de brandstapel aangestoken zou worden, bad zij den keizer deze ééne genade, dat men haar water mocht brengen om haar kind op christelijke wijze te doopen. Dit werd haar toegestaan; zij neemt het water, giet het over het hoofd van het kind en zegt: ik doop u in den naam des Vaders en des Zoons en des H. Geestes; nauwelijks was dit gebeurd, of ziet het kind verandert aanstonds en wordt nu zoo schoon en beminnelijk, dat zijns gelijke in het gansche keizerrijk niet te vinden is. Casinus de keizer, dit ziende bekeerde zich tot het christengeloof, hij en vele anderen met hem en zijne gemalin werd onder groot gejuich weer naar het keizerlijk paleis teruggevoerd.

Monica, een beminnelijke schoone moeder en een voorbeeld van christelijke deugd, was getrouwd met Patritius. Zij leefde heilig zoodat men haar een engel kon noemen. Maar wat geschiedt er? Zij krijgt een boozen, ontaarden en om zijn ondeugden afschuwelijken zoon, Augustinus, die zoo'n ergerlijk leven leidde, dat men aan hem in het minste niet kon bespeuren, dat hij een christin tot moeder had. Augustinus een heiden, een ketter, een vijand der Kerk was een recht kind van den duivel, en dit smartte Monica zoozeer dat zij niet ophield te weenen en God om deze genade te smeeken, dat zij Augustinus toch vóór haar dood nog gedoopt mocht zien.

Nu water hier! water hier! roept Monica, doch hare tranen vermochten dit nu nog niet. Maar hebben dan de tranen van Petrus niet gemaakt, dat de verloochening van zijn Heer en Meester hem is vergeven? Hebben de tranen van Magdalena

niet de kracht gehad haar lang zondenregister uit te wisschen? Hebben de tranen van Anna Samuël's moeder, niet bewerkt dat haar de vruchtbaarheid is geschonken? Waren niet de tranen van David zoo krachtig, dat God hem zijn zware overtreding heeft vergeven? Hebben niet Sara's tranen haar bevrijd van de schande van geen kinderen te bezitten? Is niet Susanna om hare tranen van het steenigen bevrijd gebleven? Hebben niet de tranen van Martha bewerkt, dat haar lieve van de dooden tot het leven is opgestaan? En zouden dan de tranen van Monica niets vermogen? De tranen zijn een scheidswater, dat de grendelen der hemelpoorten losmaakt. De tranen zijn kostbare parelen, waarvoor God den hemel geeft. De tranen zijn vlugge boden die bliksemsnel door de wolken dringen. De tranen zijn heilzame zegendruppelen, die groote vruchtbaarheid geven. De tranen zijn een malvezij der Engelen, die bovenmate door dezen gezocht wordt. De tranen zijn een balsem, die de wonden der ziel geneest. En zouden dan de tranen van Monica, deze godvreezende en liefelijke moeder, die steeds vloten voor de bekeering haars zoons, niets vermogen?

Monica ontmoette eens den heiligen bisschop Ambrosius, die nadat hij de natte oogen dezer moeder had gezien, op een bizondere ingeving Gods tot haar zeide: „Vade mulier, fieri enim non potest, ut filius tantarum lacrymarum pereat."

„Ga heen, vrouw, het is niet mogelijk, dat een zoon, waarom zoovele tranen geschreid worden, verloren ga." En zoo geschiedde het ook eindelijk dat Augustinus door de tranen van Monica is verlicht en bekeerd. Zij had negen volle jaren daarom geweend. Maar waarom zoo lang? Heeft God niet beloofd dat degenen, die tot Hem bidden, spoedig zullen verhoord worden? De weduwe te Naïm, wier eenige zoon was gestorven, heeft den gezegenden Verlosser gebeden, die haar terstond verhoorde en haar den zoon levend terug schonk.

De heilige weduwe Monica bidt negen volle jaren om de opwekking van haar zoon Augustinus, tot dat zij het eindelijk heeft verkregen. Maar waarom zoo lang?

Van de olifanten schrijft Florius, dat zij lang dragen en spoedig baren, als zij echter baren dan is het een groot jong. De geneeskundigen schrijven, dat vroegtijdige kinderen zelden in het leven blijven, en in geval dat zij in 't leven blijven, zijn ze gewoonlijk zwak en tenger; wat echter laat geboren wordt is sterk.

Daar God nu wilde, dat Augustinus uit de oogen zijner moeder zoude herboren worden, heeft hij ook gewild dat dit slechts het negende jaar zou geschieden, opdat hij aldus een sterk man en een groot leeraar der Kerk zou worden. Groot, omdat hij in liefde tot God zóó ver is gevorderd, dat zijn hart nu nog onbedorven wordt bewaard; groot in ootmoedigheid, zoodat hij zijn bedreven zonden en misslagen zelfs heeft beschreven; groot in heiligheid, zoodat hij Christus zelven in de gedaante van een pelgrim de voeten heeft gewasschen; groot als ordenstichter, waarvan hij er acht en twintig heeft ingesteld, die allen onder zijn regels leven. Zoo'n groote geboorte heeft negen jaren moeten duren onder het weenen zijner moeder. Ja toen heeft Augustinus de wereld verlaten, heeft heilig geleefd, heilig geschreven en is heilig geworden, zooals hij zelf bekent. Lib. 9 Confes. Cap. 10: „Daarom o mijn God, hebt Gij mij dit alles geschonken, omdat Gij mij nadat ik het aardsch geluk had verlaten als uw dienaar hebt gade geslagen."

Als eens de Heiland op de bruiloft te Cana in Galilea was uitgenoodigd, is Hij met zijne lieve moeder daar ook verschenen, en toen de wijn sterk begon te verminderen, heeft hij op verzoek zijner Moeder zes groote kruiken met water laten vullen dat Hij door zijn goddelijke almacht in wijn veranderde. Dit was zijn eerste wonderwerk en de evangelist, die dit beschrijft,

voegt deze woorden er aan toe „manifestavit gloriam suam"; „hierdoor openbaarde Christus zijne heerlijkheid." Hieruit nu besluit ik: heeft Christus zulke glorie verdiend door dat Hij water in wijn heeft veranderd, wat heeft Monica dan ook niet een roem verdiend, daar zij niet water in wijn, maar een zondigen zoon in een heilige, een ploertigen straatlooper in een grooten kerkleeraar heeft veranderd. Zoo komt Monica dan ook met alle recht de titel toe: „Vere mulier fortis" waarlijk zij is een sterke vrouw.

Monica, nadat zij tot grooten troost haars harten Augustinus den weg Gods zag bewandelen, begeerde nu van God te sterven. Zij valt in eene ziekte, geraakt op haar doodsbed en wordt door een priester met de heilige teerspijs voorzien. Doch daar zij om te groote ongesteldheid van de maag de goddelijke spijs niet kon genieten, is het geschied, zoo verhaalt Ambrosius Strobanus dat Christus in de gedaante van een beminnelijken jongeling haar is verschenen, haar heeft omhelsd en toen hare ziel in den hemel opgevoerd. Maar Monica, lieve moeder! waar is uw testement gebleven van zoovele duizend kinderen. Ziet! alle leden van de orde der Eremieten zijn uwe kinderen; alle van de orde der Canonici Regulares zijn uwe kinderen; alle Serviten zijn uwe kinderen, alle Norbertijnen zijn uwe kinderen, alle Joanniters zijn uwe kinderen. Wie zal dan na uw zaligen dood al deze kinderen onderhouden? Wat maakt gij hun tot een eeuwige gedachtenis?

Monica heeft echter al hare kinderen goed bedeeld. Graaf Strabo van Avensberg heeft zijne kinderen ook goed aan den man gebracht. Hij was stadvoogd van Regensburg en had van twee vrouwen 30 jonge heeren en 8 jonge dochters zooals Baronius in zijn Annalen schrijft. De heilige keizer Henricus kwam op zekeren tijd te Regensburg en beveelt den stadvoogd graaf van Avensberg den volgenden morgen met eenige paarden *naar hem* toe te komen, daar hij op jacht wilde gaan. De

graaf denkt bij zich zelf: nu heb ik eene schoone gelegenheid mijne kinderen goed aan te brengen. De jonge heeren, meest allen mannen geworden en daarenboven beminnelijke zonen, liet de graaf op het prachtigst kleeden, daarna te paard zitten ieder met een dienaar achter zich. De vader steeg toen ook te paard, insgelijks door een dienaar gevolgd en zoo ging men op weg. Toen de keizer dezen stoet zag komen, sprak hij tot den graaf waarom zijt gij mijn bevel niet nagekomen? Allergenadigste keizer, zei de andere ik heb niet meer als een enkelen dienaar bij mij, de anderen zijn Uwe Majesteits dienaars namelijk mijne kinderen, die ik Uwe Majesteit onderdanig aanbeveel. Als nu Keizer Henricus dezen stoet van adelijke jonkers had aanschouwd, nam hij ze allen aan en voorzag ze van posten. Uit deze stammen de meeste adelijke families in Zwaben, Beijeren en Oostenrijk af.

Monica heeft zoovele kinderen als er leden zijn van de acht en twintig orden van Augustinus. Toen nu deze moeder op haar doodsbed lag, en Christus haar als een beminnelijke jongeling verscheen en omhelsde toen dacht zij: nu is het tijd dat ik mijne kinderen aanbrenge, zij doet dus een verzoek en spreekt: „zie! allerliefste Jesus, de leden van al de orden die mijn zoon Augustinus gesticht heeft en nog stichten zal, zijn uwe en mijne kinderen; deze kinderen alsmede alle menschen geef ik tot erfdeel een lederen gordel." Hierop zegent Christus dien gordel en zoo laat Monica een groote schat aan ons allen achter.

Misschien wilde God door Monica een lederen gordel aan zijne kinderen als erfgoed schenken, omdat ook Maria een lederen gordel heeft gedragen. Wat Maria betreft, men kan nog haar beeldtenis zien, dat door Lucas is gemaakt, die Maria dikwijls in haar leven heeft gezien, en waarop zij een lederen gordel draagt. De gordel van Maria bevond zich vroeger te Constantinopel, waar Pulcheria, de dochter van

keizer Theodosius, een prachtige kerk heeft gebouwd en daarin dien gordel als een groote schat ter bewaring neergelegd. Naar dat model van Maria's gordel heeft Monica zich een laten maken, dien zij om haar lichaam heeft gedragen. Daarenboven is Monica's gordel door een goddelijke hand zelve gewijd en aldus aan de geheele Roomsch-Katholieke Kerk als een schat geschonken. Voor eenige jaren waren er te Rome alleen zooveel menschen, die den gordel van Monica droegen, dat indien ik hier hun getal begrootte, mij bezwaarlijk iemand gelooven zou.

Een groot en vroom heer in Duitschland (ik wil hem om bizondere redenen niet noemen) heeft vóór eenige maanden, zonder twijfel op ingeving Gods, ook zulk een gordel beginnen te dragen en daartoe alle hovelingen insgelijks aangenaamd.

En zoo is de gordel van Monica de erfenis, die zij ons heeft nagelaten. Van den grooten koning David, die van den herderstaf tot den scepter van Israël is gekomen, verhaalt de Schriftuur en nog wat uitvoeriger Flavius Josephus lib. 7 dat hij zijn zoon Salomon meer als honderd duizend millioen gulden heeft nagelaten en dat bij gevolg geen koning ter wereld zoo'n groote erfenis van zijn vader heeft gekregen als Salomon. Echter tegen den lederen gordel van Monica tel ik die nalatenschap niets; want de eerste is veel grooter schat. Of is dit niet een schat? Alle aflaten en privilegies van den rozenkrans en van het scapulier verkrijgt degene die den gordel van Monica draagt. Is dat niet een schat? Wie den gordel van Monica draagt, verkrijgt zoovele aflaten, als ging hij persoonlijk alle kerken in en buiten de stad Rome bezoeken, ja de heilige plaatsen die Christus met zijn voetstappen en bloed heeft geheiligd; zelfs kan hij een ziel uit het vagevuur verlossen, als hij daarenboven nog zes maal „Onze Vader" „Wees gegroet" en „Glorie zij den Vader" bidt. Is dat niet een schat? Die *den gordel* van Monica draagt verkrijgt ieder dag 100 jaren

aflaat als hij daarbij eenmaal het Onze Vader bidt of driemaal de naam van Jesus eerbiedig uitspreekt. Voorwaar een groote schat, die men elders niet aantreft. Men leze hierover het werkje: „Onuitputtelijke genadebron gedrukt te Munchen 1707".

Als de wijze Salomon in dezen tijd eens kwam en hij den lof der vrouwen moest beschrijven, hij behoefde niet lang te vragen en rond te zien om een sterke vrouw te vinden. Want ik zou hem met den vinger wijzen op die kloeke moeder Monica en zou zonder twijfel zeggen: „Deze is sterk en van hare sterkte heeft de gansche katholieke kerk groot voordeel bekomen."

De katholieke kerk kan niet anders dan betuigen, dat zij door eene vrouw is versterkt en bevestigd, want hadde Monica niet geweend, Augustinus, dat licht der kerk had het niet zoover gebracht.

Monica is sterk, en dit moeten alle dienaren Gods en de orden bekennen, die hun oorsprong aan eene vrouw te danken hebben; want had Monica niet geweend dan zou Augustinus niet de stichter van zooveel orden geworden zijn.

De hemel zelf moet getuigen dat hij door een vrouw verrijkt is; want had Monica niet geweend, dan waren vele duizend zielen, die Augustinus door zijn leer tot God heeft gebracht, buiten den hemel gebleven. God moet ook getuigenis er van afleggen dat zijn eer en uitwendige glorie door eene vrouw is vermeerderd, want had Monica niet geweend, er waren niet zoovele dienaars Gods opgestaan die door de vermaningen, geschriften, preeken en leer van Augustinus tot de liefde Gods zijn aangevuurd. De hel moet bekennen hoe sterk Monica is geweest, want door hare tranen heeft zij der hel groote schade toegebracht, daar Augustinus door het uitroeien van zoovele ketterijen en sekten ontelbare zielen aan de hel heeft ontrukt.

Mogen anderen Monica prijzen als een overwinnende Judith, als een verstandige Esther, als een zachtmoedige Sara, als

een godvruchtige Susanna, als een zorgvuldige Martha, als een liefderijke Anna, als een pronkjuweel van het Oude en Nieuwe Testament, ik houd het maar met Salomon en zeg: Monica is een sterke vrouw, een heldhaftige moeder, wier gebed bovenmate veel vermag.

Gij gehuwden die het juk van den echtstaat hebt te dragen, hebt in Monica een sterke patrones. Gij moeders, die misschien een weerbarstig kind hebt, gij vindt in Monica eene sterke patrones, die ook haren ontaarden zoon door tranen tot God heeft gevoerd.

Gij weduwen, die door veel kommer en droefheden wordt overvallen, hebt aan Monica een sterke patrones, die den weduwenstand geduldig heeft gedragen. Gij alle in de broederschap van Monica ingeschreven leden, hebt in Monica een sterke patrones, die ook een gordel heeft gedragen. Eindelijk gij allen, waaronder ik mij onwaardige ook tel, onder Augustinus' vaan strijdende zielen, hebt Monica tot eene sterke patrones, tot eene moeder, die door hare voorbede u en ons allen op nieuw kan baren ten eeuwigen leven. Amen.

BETEEKENISVOLLE OMSTANDIGHEDEN BIJ DE GEBOORTE VAN MARIA.

In maand, in dag en morgen
Ligt veel geheims verborgen.

Bij de Ouden bestonden wonderbare gebruiken als hun voorname kinderen geboren waren. Bij de Scytiërs was het de gewoonte hunne eerstgeboren kinderen niet in een wieg, maar op een gouden krijgsschild te leggen in de hoop dat het later dappere oorlogshelden zouden worden. De Atheners plachten op hunne pasgeboren kinderen kostbare kleederen en borduurwerken te leggen. De Perzen, zoodra bij hun een kind was ter wereld gekomen, legden het in de zon omdat zij meenden dat deze groote, heldere wereldappel de liefde en meer andere deugden in het kind zou instorten. De Turken hebben de gewoonte om hunne keizerlijke kinderen zoodra die geboren zijn in een schoone krijgsvaan te wikkelen. En zoo bestaan er bij verschillende volkeren verschillende gebruiken.

De geboortedag der gezegende jonkvrouw Maria, wat denkt gij hoe vroolijk die wel geweest is? Vele heilige leeraars meenen, dat zoodra dit zalig kind ter wereld was gekomen

er aanstonds een ontelbare schaar van hemelsche geesten naar beneden zijn bekomen om deze nieuwgeboren hemelkoningin te zien en met duizend schoone eeretitels te begroeten. De een groette haar „Salve Regina mater misericordiae" wees gegroet Koningin, moeder van barmhartigheid; een ander complimenteerde haar aldus: Ave maris stella „wees gegroet sterre der zee." Weer een ander zong haar toe met klare stem: „Ave regina coelorum, Ave domina angelorum" wees gegroet Koningin des hemels, gij meesteres der engelen." Nog een ander verwelkomde haar onder duizend buigingen en kushandjes en sprak. „Ave mundi domina:" Wees gegroet heerscheres over de aarde, gij opklimmend morgenrood, gij die het heil aan de menschen brengt, welkom gij gezegende onder de vrouwen, welkom tabernakel der allerheiligste Drievuldigheid. En zoo is het niet te zeggen met welk een vreugde de hemel en met den hemel alle lieve engelen dezen allergelukkigsten geboortedag van Maria gevierd hebben. Daarom zijn ook alle menschen, en die bij de geboorte van Maria tegenwoordig zijn geweest en allen die dat feest jaarlijks herdenken, ver plicht vreugde en dankbaarheid in zich op te wekken. Wat mij aangaat, ik zal maar de sterrekundigen navolgen, die bij de geboorte van een kind op maand, dag en uur nauwkeurig acht geven om daaruit iets te kunnen afleiden. Zoo zeg ik dan ook van Maria, de nieuwgeboren zalige hemelkoningin, dat zij niet zonder bizondere redenen is geboren op den achtsten dag van de maand September in den morgenstond en dat zij Maria is genoemd.

Ten eersten dan is Maria geboren in de maand September. Waarom dat? Alle maanden waren even verlangend die gebeurtenis in zich te zien voorvallen. De bloemrijke Mei wenschte, dat Maria, die gezegende roos waaruit Christus den honing der menschheid zou zuigen in hem mocht worden *geboren. De* maand Januari als het begin van het jaar hoopte

dat Maria die genoemd wordt „Janua coeli" deur des hemels, in hem mocht geboren worden. Zoo wenschte de maand Februari, die zijn naam ontleent aan de godes Februa en door de Romeinen als een uitdelgster der zonden werd gehouden dat Maria de overwinnares over de slang, in hem mocht geboren worden. Ook hoopte de maand Maart, die den naam draagt van den krijgsgod Mars, dat Maria die sterke koningin in hem mocht geboren worden. Eveneens wenschte de maand April, die gewoonlijk veranderlijk weer te doorstaan heeft, dat Maria die zon zonder vlek die nooit door de wolk der erfzonde is verduisterd geweest, in hem mocht geboren worden. Juni wenschte dat Maria de gezegende akker waaruit de krachtige koornaar zou opschieten die niet alleen het brood der engelen maar ook dat der menschen zou zijn, in hem mocht geboren worden. Ook wenschte Juli, waarin de zon op het heetste schijnt, dat Maria die met hare liefdestralen de gansche wereld en aller menschen harten verwarmt, in hem mocht geboren worden. Vooral hoopte Augustus, dat in het hollandsch *vermeerderaar* beteekent, dat Maria de vermeerderaarster der goddelijke genade, in hem mocht geboren worden. October wenschte insgelijks, dat Maria, deze edele wijnstok waaraan de wijndruif Christus zou groeien die op de pers des kruises tot een heildrank aller menschen zou uitgeperst worden, in hem mocht geboren worden. In één woord ieder maand voor zich hoopte, wenschte en verlangde naar het voorrecht zich te kunnen beroepen op de geboorte van Maria. Maar van allen is geen zoo gelukkig geweest als September. Maar waarom is Maria dan in September geboren? De reden die vele leeraars hiervan aangeven is, omdat in de maand September de processen ophouden, de rechtbanken gesloten worden en de rustdagen ingaan. Maria nu is in September geboren, opdat zij het zoo langdurig proces dat wij tot dien tijd toe om onze zondenschuld met God gevoerd hadden, mocht opheffen, de

rechtbank Gods doen sluiten en ons de gewenschte rustdagen schenken. En zoo heeft zij door hare vrede- en vreugdevolle geboorte de maand September geheiligd.

Menigeen van de heeren juristen is met de rustdagen zeer wel gediend. Men stelt aanklachten en processen op, intusschen moeten de partijen wachten, de wetten zwijgen, de doctor gaat rond van het eene heerschap naar het andere, van de eene stad naar de andere, van het eene dorp naar het andere. Maar wat doet hij daar? Als een speurhond snuffelt hij rond of er hier of daar ook eenig wild is, dat hij in zijn procedures enz. kan vangen.

In de kloosters let hij er niet op hoe het gaat in de cella (de cel), maar wel hoe het staat in de cellario (de keuken). Met de wijnglazen begint hij niet te procedeeren, maar steekt het een na het ander achter de kiezen, totdat hij eindelijk na tafel zoo bleek in 't gezicht is als een heiligedagletter in een boerenalmanak. In ledige uren slaat hij de protocollen en archieven eens op om te zien of er niet ergens een dubbelzinnige clausul met een nijptang er uit te halen is en aldus een rechtsgeding in het leven kan worden geroepen. Intusschen verspeelt hij het zweet en bloed van zijn arme partijen in de hoop dat na het eindigen der rustdagen zich weer andere clienten zullen aanmelden, die hij trots den kundigsten baardschrabber zal aderlaten.

Vele advocaten, ik zeg niet allen, maken hun rustdagen op een andere wijze zich ten nutte. Zij studeeren dag en nacht op allerlei exceptiones, dilatationes, licitationes, promissiones, stipulationes, procrastinationes, conditiones, denominationes, falsificationes, actus, pacta, contractus, waardoor zij de strijdende partijen weer aan het woelen krijgen, en gelijk aan de zevenkoppige Hydra die door Hercules werd verslagen altijd weer een nieuwe kop aanwies, zoo ontstaan uit één bagatel weer *honderd* processen en disputen. Dat zijn me mooie rustdagen.

Geheel anders echter heeft de gezegende geboortedag van Maria ons rustdagen gebracht. De duivel is een slimme jurist en terstond na de schepping heeft hij onze eerste ouders in zoo'n verward proces gewikkeld, dat zij en wij allen daarbij de goddelijke genade verspeeld hebben, zoodat het in 't paradijs heette: „daar is de deur." De vertoornde God zond toen een cherubijn met een tweesnijdend zwaard die de partijen van verder acces of toegang moest weren. Ja, de allergoedste God werd dikwijls onder het Oude Testament tot gramschap aangezet en strafte den mensch soms vreeselijk om het verbreken zijner geboden. Zoo werden Core, Abcidom en Dathan om hun misdaad door de aarde verslonden. Twee en veertig kinderen werden door wilde beeren verscheurd omdat zij den propheet Elizeus bespot hadden; Nabuchodonosor in een dier veranderd; Pharaö met zijn gansch krijgsheer in de Roode zee bedolven, omdat hij Mozes en de kinderen Israëls vervolgde; David, een man naar Gods hart, met de pest geslagen, omdat hij het volk had doen tellen, enz. Voorwaar een fel proces, een strenge uitspraak over de armzalige menschen als de strenge Rechter hun de zondenschuld wil laten betalen. Hoe was het geworden, indien niet de heugelijke geboortedag van Maria den strijd tusschen God en den mensch had bijgelegd, het proces doen ophouden en ons allen, hare getrouwe en gehoorzame kinderen, de lang gewenschte rustdagen had gebracht? Petrus was een verloochenaar van Christus en dus een groot zondaar; Mattheus een woekeraar en zondaar; Zachaeus een kleine amandelworm, maar een groote scheurmaker en zondaar; Magdalena een groote zondares, Afra een groote zondares, Maria van Egypte een groote zondares, Thaïr een groote zondares enz. enz. allen onder het Nieuwe Testament. Maar wat is hun voor straf wedervaren? Niets; God heeft hen aangenomen, uit zondaars lieve kinderen, uit slungels heiligen en uit goddelooze vrouwen leden zijner

Kerk gemaakt. Wat is hiervan de oorzaak? Maria heeft het strenge godsgericht gesloten, want Hij is haar Zoon, die den schuldbrief onzer zonden aan het kruis met zijn bloed heeft uitgewischt. Zoo is Maria's geboortedag het begin der rustdagen voor ons en wel anderen als die der advocaten.

Ten tweeden is Maria geboren den achtsten September. Dit is weer iets. Ik vraag: welk getal is het eerste, welk het heiligste, welk het veiligste en noodzakelijkste? Het eerste getal, meen ik, is een. Het heiligste getal is 3, omdat daardoor de H. Drievuldigheid beduid wordt, waar één drie en drie één is. Het veiligste en noodzakelijkste getal is 8 *acht.* Tegenwoordig is dat getal zeer noodig in de wereld, en heet dan *geef acht.*

Geef acht op vrienden in alle landen
Geef acht op vleiërs dat die u niet branden,
Geef acht op uw plicht.
Geef acht in 't gezicht.
Geef acht in 't studeeren
Geef acht in 't doceeren
Geef acht in 't praten en klagen
Geef acht in antwoorden en vragen
Geef acht in 't wandelen
Geef acht in 't handelen
Geef acht in raad van vrouwen
Geef acht in meisjes te trouwen
Geef acht op wegen en straten
Geef acht in al uu doen en laten.

Wie doet deze 8 hare voedsterkinderen meer in acht nemen als Maria?

Zij weert den vijand af,
Bewaart ons voor Gods straf.

Om dit te getuigen noemen wij haar in de litanie „Turris eburnea" „ivoren toren."

Van het ivoor schrijft Plinius, dat indien men daar op legt

een stukje papier of dun lijnwaad met een gloeiende kool, het papier of lijnwaad niet zal schroeien of branden. Wordt dus Maria vergeleken bij een ivoren toren, zoo beteekent het, dat alwie zich op haar voorspraak en goedheid verlaat door het eeuwig vuur niet kan gebrand worden. „Het is onmogelijk, zeggen Bernardus en Anselmus, dat degene verloren ga die door Maria beschermd wordt, dien Maria in hare armen ontvangt, en voor wien Maria als een andere Esther bij koning Ashuerus, zoo ook bij den allerhoogsten koning van hemel en aarde bidt. Een voorbeeld daarvan geeft ons zeker soldaat onder koning Sigismund, die in het veld het hoofd was afgeslagen en reeds een jaar lang in een kist had gelegen, doch niet sterven kon totdat het hoofd eindelijk een biechtvader kon bereiken en dezen zijn zonden beleed. Meer zulke gevallen verhaalt Noraninus. Gelijk dan degenen aan den jammerlijken zondvloed zijn ontsnapt die in de arke waren, zoo ook ontkomen allen aan den eeuwigen ondergang die in de ark van Maria zich bevinden. Is Maria op den achtsten September geboren, dan slaat zij acht op hare beschermelingen.

Verder is zij geboren op een Maandag. De Maandag ontleent zijn naam aan de maan. De maan is naar het zeggen den sterrekundigen de planeet, die het dichtste aan de aarde staat, zoodat alles wat op de wereld is, menschen en redelooze dieren, onder haren invloed staat. Van diezelfde maan schrijven de philosophen, dat de zee zich daarnaar richt. Zijn dus de maan en de zee met elkander in verbinding, dan kan deze zaak heel gemakkelijk op Maria worden toegepast. Het is al te goed bekend dat de zee niets anders is als de verzamelplaats van alle andere vloeden en wateren. Maria is ook een grenzelooze zee van genaden. Ook deze zee richt zich naar den deugdenglans der maan, die Maria zelve is en die haar genadestralen aan de goddelijke zon ontleent. Hoe lager deze maan staat, dat is hoe nederiger Maria zich heeft getoond,

des te grooter, machtiger en heilzamer is ook haar invloed op de menschen.

De H. Brigitta zag eens in een visioen van God den Vader, den Zoon en den H. Geest een grooten christelijken vloed uitgaan, die in den schoot van Maria uitliep en vandaar verder de wereld in onder de menschen. Hierdoor wilde God toonen, dat alle gaven en genaden des Hemels tot ons komen door middel van Maria, die van nature geneigd is de menschen alle goed te doen en in nood bij te springen.

Dat er eens te Cana in Galilea bruiloft werd gevierd, is ieder uit het evangelie bekend. Hierop waren ook Christus en zijne discipelen uitgenoodigd; maar anders geen als Christus en zijn discipelen. Joh. 2. Wat doet Maria daar dan bij? Zou zij er niet aan gedacht hebben dat men „ongenoodigde gasten aan de deur zet?" Een vroom en zeer verstandig mensch geeft hier van de reden aan en zegt: daarom is Maria ook bij de bruiloft verschenen, omdat zij door een prophetischen geest voorzag, dat haar hulp er noodig zou zijn, namelijk om het eerste wonder door Christus te laten geschieden, het veranderen van water in wijn.

Onder duizend andere geschiedenissen lees ik ook eene bij Ludovicus Zacconi van iemand die in zijn jonge dagen een vrouw had genomen maar er niet eerst over gedacht had hoe een vrouw te onderhouden? Hij gaat naar zijn biechtvader en vertelt dezen „dat hij iets gevonden had." De biechtvader die zijn kunsten niet begreep, zeide: „Mijn kind, gij moet dat gevondene weer teruggeven." „Ja pater, zei de ander, met alle soorten van pleizier, ik heb een vrouw genomen en wil die nu almachtig graag terugbezorgen, gij pater hebt geld genoeg en kunt haar beter onderhouden als ik; zal ik haar dus maar brengen? enz." Maar al dat praten hielp hem niets, een vrouw terugbrengen kan niet, men moet haar houden, men moet haar onderhouden, men moet haar

troosten, men moet haar vrijhouden, men moet haar niet bedroeven maar liefhebben.

Deze jonge man, die zijne vrouw niet kon onderhouden, gaat intusschen naar Verona, laat zijn vrouw te huis en zendt haar naar vermogen iets tot haar onderhoud. Eenige maanden later wordt de vrouw moeder van een jongen zoon, hetwelk zij hem door een brief bekend maakt, daarop begeeft hij zich weg naar huis. Intusschen wordt hij door den duivel bekoord, die hem diets wil maken dat zijn vrouw hem ontrouw was geworden en dit kind in echtbreuk had ontvangen, dat hij derhalve niet als het zijne kon aanzien. Hij laat zich door deze duivelsche gedachten beguichelen en komt te huis. Zoodra zijn vrouw hem ziet, loopt zij in groote vreugde hem te gemoet met haar zoontje van drie maanden in den arm. Doch de man wiens hart door den boozen geest geheel misleid was, grijpt den degen om kind en moeder allebei te dooden en schreeuwt: Gij zult sterven, ontrouwe echtgenoote. Met een zet hij haar den degen op de borst om haar te doorboren, maar ziet! terwijl hij den stoot wil doen, roept de ongelukkige vrouw: Maria, help mij! En o wonder! op dat zelfde oogenblik trekt het kindje van drie maanden zijne handjes uit de windselen, houdt den degen vast opdat de moeder geen letsel krijgt, roert door nog grooter wonder de tong en spreekt zijn woedenden vader aldus aan: Houd op! gij zijt mijn vader. Deze stond verpletterd van schrik, wierp den degen weg, viel op zijne knieën en bad zijne vrouw om vergiffenis. Kort hierop gingen man en vrouw ter bedevaart om de Moeder Gods hun schuldigen dank te brengen. Zoo ziet men dat de H. Bernardus terecht heeft gesproken als hij zegt: „Si fecit hoc non vocata, quid faciet invitata.” Wil Maria diegenen helpen die haar niet bidden, hoeveel te meer zal zij hen bijstaan die haar aanroepen. Deze vrome vrouw roept Maria aan met twee woorden en krijgt genade van haar.

Wel met recht is Maria geboren op een Maandag, want zij is voor de menschen als een liefelijke maneschijn en geeft hun vele genaden. Die vergiffenis wil hebben zijner zonden hij vrage dat van God door Maria; zoo heeft gedaan de zondares Maria van Egypte. Wie wetenschap wil hebben verwachte die van Maria, gelijk zij die aan den zaligen Albertus Magnus gegeven heeft. Wie troost en vrede des harten wil hebben hij zoeke die bij Maria; zulk een troost heeft zij geschonken aan den H. Bernardus. Wie eene ziel uit het vagevuur wil verlossen kan dat verkrijgen door Maria, zoöals de H. Nicolaüs dat heeft ondervonden. Die zegen en vrede in huis wil hebben, hij begeere die van Maria, dat heeft zij verleend aan den zaligen Elzearius. Wie een zalig sterfuur wil hebben, hope dat van Maria, want zij is een uitdeelster van Gods genaden voor duizenden en duizenden harer beminde christenen en kinderen en staat in hoogen nood en doodstrijd hun bij. In één woord, Maria is als de liefelijke maan, want zooals deze de wereld in stand houdt, zoo ook behoudt Maria den mensch, die een mikrokosmus of kleine wereld genoemd wordt.

Ten laatste is Maria geboren, zooals Durandus meent, in den morgenstond, als het eerste rood de kimmen kleurde. Daarom kon men op dezen hoogen geboortedag terecht in verwondering uitroepen: „Quae est ista, quae progreditur tamquam aurora conurgens!" Wie is zij, die daar heen gaat als het opkomende morgenrood? Cant. 6 : 10.

De astrologen leeren, dat het de gelukkigsten zijn die des morgens vroeg geboren worden, namelijk als het morgenrood de toppen der bergen bestraalt en een schoone glans de aarde purpert. Maria is bij het morgenrood geboren en hierdoor heeft God te kennen geven, dat zij de allergelukkigste Maagd zou zijn; gelukzalig omdat zij de Moeder zou worden van God, omdat zij de middelares zou worden tusschen God en de menschen. Dit heeft zij zelve aan de H. Geertrudis in de

volgende wonden geopenbaard. „Ego et Filius meus uno corde redemimus mundum," dat is: „Ik en mijn Zoon hebben met één hart de wereld verlost." Gelukzalig dan is Maria niet alleen voor zich zelve, maar voor alle menschen.

Stel daarom, o Weenen, al uw hoop op Maria, die heden tot troost der geheele wereld is geboren. Want zij is het, die het gericht Gods heeft gesloten en ons de ware rustdagen gebracht; zij is het, die alle gaven en genaden rijkelijk en onbekrompen uitdeelt; zij is voor ieder een gelukzalige, milde moeder. Daarom gaat heden deze Joanneskerk niet eerder verlaten, voordat gij ook gelijk Joannes onder het kruis haar tot moeder verkrijgt. En hebt gij Maria tot moeder, dan hebt gij God tot vriend; hebt gij God tot vriend, dan zijt gij van zijne genade verzekerd. Blijft gij getrouw aan die genade, dan zult gij ongetwijfeld een zalig sterfuur hebben en een kind des hemel zijn. En dan hebt gij alles wat God de Vader, God de Zoon, en God de H. Geest u geven kunnen door Maria. Amen.

EEN RAD MET VIER GEZICHTEN IS DE HEILIGE MAAGD EN BLOEDGETUIGE CATHARINA.

Wilt gij u houden aan dit rad,
Dat voortrolt op des Hemels pad
En nimmer afwijkt van de baan —
Ook gij komt in den Hemel aan.

Een wonderlijk rad heeft eens de propheet Ezechiël gezien, „apparuit rota super terram" er liet zich een rad op de wereld zien. Ez. 10. Men heeft verschillende soorten van raderen, b. v. wagenraderen, waar vele menschen op gelijken die niets uitvoeren tenzij zij eerst gesmeerd worden. Neen, zulk een rad heeft Ezechiel niet gezien. Er zijn molenraderen, waarvan het eerste dat wat langzaam loopt roept: „Hier is een dief, hier is een dief;" het tweede dat wat sneller gaat, vraagt: „Wie is het? wie is het? wie is het?" Waarop even spoedig het antwoord van het derde rad wordt gehoord, dat roept: „De molenaar, de molenaar, de molenaar." Heeft die propheet zulk een rad gezien? kom, geen slechte gedachten. Dan heeft hij misschien een rad gezien, dat men dikwijls voor de mouterijen pleegt te plaatsen om daardoor te kennen te geven, dat de een of ander moutmaker geen rad of kruispenning waard is? Zulk een rad heeft de propheet ook niet *gezien.* Misschien heeft hij een spinnewielsrad gezien, waar *de oude wijfjes* bij zitten, den draad in de hand doen en den

eenen vlasdraad na den ander naar binnen laten loopen, totdat zij daarvan lijnwaad bij elkaar gesponnen hebben? Ook dit rad heeft de propheet niet gezien, maar hij heeft een rad gezien „habens quatuor facies" „met vier gezichten" In deze ellendige wereld die veel op een rusteloos rad gelijkt, dat door den almachtigen God heen en weer gedreven wordt, vindt men allerlei raderen. *Rota vitae* het rad des levens; *rota culpae* het rad der zonden; *rota gratiae* het rad der genaden; en *rota fortunae* het rad des geluks, maar boven deze alle staat de *rota aeternitatis* het rad der eeuwigheid. Van deze raderen kan ik zeggen, wat Ezechiël van zijn wonderlijk rad schrijft: daar liet zich een rad op de aarde zien van een gedaante alsof het vier gezichten had. Het rad des tijds heeft ook vier gezichten, aan de rechterzijde het gezicht van de schoone lente en dat van den heeten zomer, ter linkerzijde het gezicht van den vruchtbaren herfst en den treurigen winter.

Het rad des geluks heeft evenzoo vier gezichten. Aan den rechterkant het gezicht des welstands, links dat der droefheid, daartegenover dat der eer en daaronder het gezicht der verachting.

Het rad des menschelijken levens heeft vier gezichten; dat der onschuldige kindsheid, der bloeiende jeugd, der krachtige manbaarheid, des nederdalenden ouderdoms.

Het rad der zonde ook al weer vier gezichten. Het gezicht van den boozen wil, dat der slechte gedachten, dat van het zondig woord, en dat van het goddelooze werk.

Het rad der genade eveneens vier gezichten; het gezicht van het verstand, van de matigheid, van de onvervalschte rechtvaardigheid en der edelmoedige deugd.

Voorts heeft het rad der eeuwigheid ook vier gezichten. Het gezicht der onbewegelijke standvastigheid, der onafmeetbare langdurigheid, der ondoorgrondelijke tegenwoordigheid, der onbegrijpelijke oneindigheid.

Het rad des tijds staat niet stil, het rad des geluks draait altijd rond, het rad des levens valt, het rad der zonden mar-

telt en verplettert, het rad der genade dient als triumphwagen voor de godvreezenden en het rad der eeuwigheid is voor de verdoemden een molenrad of veeleer een lijdensrad, waardoor zij van de eene smart tot de andere worden gedreven; voor de uitverkorenen echter is het een trouwring, waarmede zij als aan God verloofde bruiden worden begiftigd. Het rad des tijds is als een slijpsteen, die de grootste monarchen slijpt en vijlt. Het rad des geluks gaat op en neer. O, hoevelen worden door het geluk in de hoogte getild om des te dieper weer neergeploft te worden.

Het rad des levens is als dat des pottebakkers, waarop hij de aardenpotten maakt. Want wat is de mensch? „Als de aarde in een pottebakkers hand." Eccl. 33:13. Het rad der zonde is als een spinnewielsrad, want er wordt niets zoo fijn gesponnen of het komt aan het licht. Het rad der genade is als een rad, waarmede men het water uit de bron haalt, want uit de genadebron put men het levend water, dat de uitverkorenen in den hemel kan verkwikken.

Het rad der eeuwigheid is als het rad van een uurwerk, dat in den hemel uiterst goed, maar in de hel miserabel slecht loopt. Tusschen al deze raderen nu vind ik nog een, dat ook vier gezichten heeft. En dat zijt gij, o glorievolle bloedgetuige van Christus Catharina. Voorwaar een hemelsch rad, dat altijd naar Gods wil heeft gerold, een rad met vier gezichten, want hier heeft men het gezicht eener koninklijke princes, dat eener hoogverlichte en wijze vrouw, dat eener onbevlekte maagd, en eindelijk het gezicht eener heldhaftige martelares. Ja van Catharina kan ik zeggen dat zij zich op aarde vertoont als een rad; hoe, zal ik aanstonds verklaren.

De groote propheet Ezechiël heeft niet alleen een rad gezien maar twee waarvan het een in het ander was. Wat is dat toch voor een rad, dat in het midden nog een rad heeft staan? Dat beteekent zegt Hugo, Jesus in het lichaam van Maria.

Zoo is dan de Zoon Gods een rad en de moeder Gods ook een rad, waaraan ons eeuwig geluk hangt. Een rad dat ons in de hoogte der heiligheid draagt, een rad dat de barmhartigheid Gods tot ons naar beneden trekt, een rad waardoor wij naar ons einde, dat is naar den hemel gevoerd worden. Nu overwege men hoe deze twee hemelsche raderen Catharina te hulp komen. Catharina een koninklijke princes ziet die koningin der Engelen en in hare armen het overschoone kind Jesus. O gelukzalige Catharina in de duisternis des heidendoms beschijnt u de Zon der gerechtigheid, in de duisternissen van uw geweten verlicht u de Ster uit Jacob, in den nacht der dwaling bestraalt u het Licht der wereld. Zult gij worden een bron van groote genade, zoo hebt gij in Jesus het water der goddelijke kracht; zult gij worden een hemel van bovennatuurlijke schoonheden, gij hebt in Maria een wonderschoone maan der uitgelezenste beminnelijkheden, zult gij worden een paradijs van wellust, gij hebt in Jesus de bron des levens; zult gij worden een zee van hemelsche schatten, zoo hebt gij in Maria de kostbare parel Jesus verborgen. Maar wat zeg ik? Dat liefste kindje Jesus wendt immers zijn beminnelijk gezicht van Catharina af! Waarom? Omdat haar ziel nog mismaakt, zwart, afschuwelijk is door de erfzonde, zij moet nog in het doopwater gewasschen worden, hare gedachten zijn nog als een omloopend rad Eccl. 33 : 5. Ja een rad heeft veel van de natuur der vrouwen: lang van rokken kort van zinnen; dan denken zij hier aan dan daar aan; heden bedroefd, morgen verliefd; heden mild, morgen wild; heden tuchtig, morgen vluchtig; heden engels, morgen bengels; heden vol last, morgen vol list. Toch was het geheel anders gesteld met Catharina een koninklijke princes en een Gode welbehagelijk rad.

Het rad dat Ezechiel zag, was verder vol oogen. O christen, zijt gij ook als een rad vol oogen, doe dan uw slaperige oogen

een weinig open zooals Catharina. Zij bekent dat het heidendom een gevaarlijk rad is, en dat zij die daarmede omgaan vallen en feilen, feilen in de waarheid, vallen in den afgrond des verderfs. Zij spreekt met Eccles. 33 : 50. Het hart van het verkeerde en valsche heidendom is als een rad aan een kar, het loopt heen en weer, werwaarts de hartstochten het drijven. Dit wel verwogen liet Catharina zich doopen en nu is zij een katholiek christen. Maria verschijnt daar als te voren met haar goddelijken schat. O zoetheid, o genade, o liefde! Op een geheel andere wijze omhelst haar thans het liefderijke kind Jesus, verkiest haar tot zijn bruid en geeft haar een trouwring, deze is rond en gelijkt op een klein rad en Jezus geeft haar dat ten teeken, dat zij een rad moet zijn, dat in alles den geest en wil des Heeren volgt, opdat beider harten meer en meer gelijkvormig mochten worden, daar de gelijkheid der zeden de moeder der liefde is. Deze liefde nu van Catharina was als een rad, want gelijk de rondheid van een rad geen einde heeft, zoo heeft ook Catharina's liefde tot God geen einde gehad, en ook de ware liefde houdt nooit op zelfs niet met den dood.

Iets wonderlijks over de liefde zegt de hemelsche bruid van het Hoogelied. Wat is de liefde? De liefde is een bed met bloemen bestrooid. Waarom een bed? In een bed slaapt men, en wat doet degene die daar slaapt? Hij drukt de oogen dicht en ziet niets. De ware liefde is als een slaap, want eene ziel die God van harte bemint, sluit voor alle wereldsche zaken de oogen en ziet niets tijdelijks meer. „De geestelijke liefde zegt de engelachtige leeraar, wordt terecht bij den slaap vergeleken, want zij sluit voor alle tijdelijke zaken de oogen." En daar nu de slaap een broeder van den dood is, doodt deze slaap in de ziel alles, wat God niet is en Hem mishaagt. O hoe gelukzalig is hij die in dat bed slaapt, want hij sterft aan de wereld maar waakt voor zijn Verlosser. Deze slaap

is het eigendom van de schapen, die op den dag des oordeels aan de rechterhand zullen staan. Op zoo'n bloemrijk bed is Catharina ook ingeslapen, de liefde Gods heeft haar de oogen zoo toegedrukt dat zij niets wereldlijks meer zag; haar koninklijk bloed heeft den aard aangenomen van Christus' bloed; hare oogen heeft zij op den hemelschen schat alleen geslagen; de genade Gods veel hooger geschat als Maxentius' gunst; de schoonheid van haar gezicht niet geteld om de schoonheid harer ziel; de teederheid harer jeugd aan haren hemelschen bruidegom geschonken; het leven zelfs uit liefde tot God veil gehad, en zoo edelmoedig dat men van haar zou kunnen zeggen, wat Chrysosthomus van de Seraphijnen heeft geschreven: „De Engelen Gods beminnen Hem met bedekte aangezichten om niets te kunnen zien wat hunne liefde van God zou afwenden." Catharina houdt hare seraphynsche oogen ook gesloten, zij bemint niets anders dan wat God en Godes is, en zij slaapt op het bloemrijk bed der liefde. Maar met welke bloemen is dat bed bestrooid? Hier heeft men *Engelenkruid*, Catharina's oogen toch werden als de aangezichten der Engelen van liefde gedrenkt; hier is *duizend schoon*, de schoonheid van den hemelschen bruidegom werd haar zichtbaar; hier is de *lelie* het zinnebeeld harer onbevlekte, maagdelijke zuiverheid, die nimmer besmet is geweest; hier is de *ringelbloem* waardoor zij aan Jesus Christus is verloofd; hier is de *hemelsleutel*, waardoor haar de deur der hemelsche glorie is geopend; hier is de *eereprijs*, daar zij door vijftig wereldwijzen als meesteresse wordt vereerd; hier is de *oogentroost* daar hare oogen door het aanschouwen Gods getroost werden; hier is het bloempje *welgemoed*, daar zij onder hare smarten altijd vroolijk bleef; hier is het *vergeet-mij-nietje*, èn omdat Jesus haar in den kerker bezocht heeft èn omdat zij Hem voortdurend in haar hart droeg; hier is de *zwaardbloem*, omdat zij eindelijk door het zwaard van den beul onthoofd is; in één woord, het bed harer liefde is met

louter zinrijke bloemen versierd. Vanwaar komt dan die heldhaftige afzondering van de wereld? Catharina acht de wereld niet omdat zij een rad is en dat rad laat zij zien. Maar waar? Misschien op de aarde? Ja, ja, zij zwenkt met haar hart over de aarde heen om God des te rustiger en zoeter te kunnen genieten. Verder nog is zij als de zee. Het koken der zee veroorzaakt walging en braking, Catharina heeft een walg van alle wereldsche vermaken; wat de wereld kookt, kan haar niet smaken, wat de wereld geeft wil zij niet aanraken, wat de wereld prijst kan haar niet bevallen, wat de wereld lief heeft haat zij boven allen; de maag harer ziel kan geen wereldsche spijs verdouwen, het heet bij haar: daar houd ik niet van. Zij zingt met David Ps. 17: 15. „Ik zal uw aangezicht aanschouwen, ik zal verzadigd worden als ik uwe glorie zal zien."

Maxentius spiegelt haar voor alle waardigheden en genoegens; zij echter bewijst hem dat zij een rad is; want gelijk bij een rad alles wentelt en draait om zijn middelpunt, zoo wenden zich ook alle begeerten en verlangens van haar hart naar God, haar middelpunt en doel. Daarom hebben geen vijftig heidensche philisophen haar van haren hemelschen bruidegom kunnen afwenden; maar zij werden door haar verslagen. Weer spreek ik met den propheet Ezechiel 10: 9 het rad stond naast een Cherubijn; Catharina is alzoo een cherbijnsch rad, een zitplaats der goddelijke wijsheid.

Een wijs man moet zijn als de bijen. Deze maken twee dingen, was en honing. Het was dient voor licht, de honing maakt den mond zoet. In een wijs verstand moet niet alleen zijn het was der hoogverlichte wetenschap, maar ook de honing der milddadigheid en zachtmoedigheid. Daarom zegt Jeremias cap. 9; 23! „Een wijze beroeme zich niet op zijn wijsheid, maar hij beroeme zich er op dat hij *Mij kent.*" Veel weten en God niet dienen, is niets anders

als niets weten. Christus Jesus is de eenige wijsheid, zooals Hij door Joannes genoemd wordt „een brandend en helder licht," brandend van heiligheid, lichtend van wijsheid. Hieromtrent heeft Bernardus het volgende gezegd: „Slechts te branden is weinig, slechts te lichten is weinig, maar te branden en te lichten is volmaakt.'' Catharina heeft gebrand en gelicht, gebrand van goddelijke liefde, waarvan zij die vijftig philosophen zoodanig heeft ontstoken, dat zij uit liefde tot Jesus hun leven hebben opgeofferd; zij heeft gelicht van wijsheid, waarmede zij die groote mannen zoo bestraald heeft, dat zij den afgodendienst verlieten. Catharina brandde van ijver, waardoor zij Faustina, de echtgenoote van Maxentius er toe gebracht heeft de keizerlijke kroon neer te leggen; ja zij heeft den veldheer Porphirius door de kracht des Allerhoogsten tot het christendom gebracht. Ik mag dus wel zeggen „dat dit rad als een chrysoliet licht." Ez. 10. Van den chrysoliet of turkosteen heeft een dichter het volgende gezegd:

Auro chrysolitus micat et scintillat ut ignis.
Hier is het goud zijn pracht
Het glanst als vuur bij nacht.

Wat beteekent dan deze steen chrysolithus? Deze vraag wordt beantwoord door den eerwaarden Beda; door den chrysoliet worden degenen afgebeeld, die met het goud der wijsheid lichten, en niet alleen door woorden, maar ook door eigen voorbeeld vonken verspreiden rondom zich heen.

Catharina, ons hemelsch rad, was een chrysoliet of turkosteen, die met het goud der wijsheid de heidenen heeft verlicht en met het vuur der rede, de dwalenden tot God gebracht, totdat haar loopbaan ten einde liep.

Post cursum casus „na den loop komt de val.'' Als een rad alleen loopt valt het ten laatste om; doch niet aldus Catharina; haar geheele levensloop was een deugdenloop. Na dezen deugdenloop is zij gevallen in de handen van Maxentius, doch veel

glorievoller weer opgestaan; zij is gevallen in de handen van beulsknechten, die haar meer als twee volle uren hebben gepijnigd; gevallen in de handen van den honger, waarmede zij twaalf dagen is geplaagd, gevallen in de gevangenis, waarin zij geboeid heeft gezucht, gevallen in het verschrikkelijk rad... doch neen, ik dwaal, zij is daar niet in gevallen.

Want, Catharina, de stem van uw gebed was als een donder, die dit verschrikkelijk werktuig heeft vermorzeld, verbroken, verbrijzeld. In dat rad zijt gij niet gevallen, maar wel in het zwaard des scherprechters die u onthalsd heeft. Na dezen edelmoedigen val op den grond zijt gij gevallen in de handen der Engelen, die uw heilig lichaam op den berg Sinaï hebben gedragen, ja, gij hebt den hemel zoozeer behaagd, dat gij eindelijk in den schoot van uw hemelschen bruidegom uw rustplaats hebt gevonden, waar uw kuische ziel in eeuwigheid zal blijven. Bij het overwegen van dezen gelukkigen val en de daarop volgende heerlijkheid, moet ik weer met Ezechiël zeggen: „Toen hieven de Cherubijnen de vleugelen op en het rad ging met hen mede." Ja, de Cherubijnen heffen hunne vleugelen op en Catharina's lichaam volgt hen naar den berg Sinaï, hare ziel volgt het rad met hare vleugels op den hemelschen berg Sion.

Nu eindigt Catharina haar heilig leven; en opdat ook ons levenseinde heilig zij, laat ons dit ter harte nemen. Wie zulk een rad is op deze wereld, die komt in het rad der zalige eeuwigheid. Ziet men dit rad, het raakt de aarde bijna niet, op aarde buiten de aarde te leven is zooveel als eeuwig leven. Gelukzalig degene die de wereld veracht, want hoog wordt hij door God geacht. „Omnis locus," zegt God tot zijn uitverkoren volk, quem calcaverit pes vester, vester erit „iedere plaats, die gij met uwe voeten zult betreden, zal de uwe zijn." Deut. 11: 24. Zoo gaat het, alles wat wij met voeten treden, is het onze, wat wij verachten, acht ons. Men kan licht bemerken dat dit wereldrond op een rad gelijkt, waar-

van men kan zeggen: *nil rectum in orbe* op de wereld is niets recht. Zeker waar, in de wereld gaat bijna alles krom. Daarom hebben zich zeer velen van dat onbestendig rad afgewend en zich gekeerd tot het rad van Catharina. Maar wat hebben zij daarin gezocht en gevonden?

De groote propheet Ezechiël heeft een engel gezien, die door de *opperste poort* ging, deze engel was *gekleed in lijnwaad*, en hij nam het vuur tusschen de raderen uit. De opperste poort nu beteekent de hemelpoort, het linnenkleed zijn de maagden in hun reinheid, het rad is Catharina, het vuur de goddelijke liefde, door de Engelen worden de vrome hemelsche zielen verstaan. Ja, deze poortwachters hebben het vuur der liefde Gods van het rad de H. Catharina genomen, het rad der wereld is door hen gehaat, het rad des hemels door hen bemind en hunne liefde tot God is als een rad, want volgens Thomas de Villanova „zijn de zielen der heiligen als de raderen, die snel loopen tot het goede." Zij loopen onophoudelijk op den weg der volmaaktheid, en wijken niet af van de regelen, en gelijk een rad in zijn omloop heeter en heeter wordt, zoo ook zij, hoe meer zij op den weg der gehoorzaamheid vorderen, des te driftiger loopen zij voort; zij worden aangezet door het vuur der goddelijke liefde, dat zij uit dat goddelijk rad, Catharina, genomen hebben. O hoe gelukkig zouden wij ook zijn, als wij dit kloosterleven ook beoefenden. Wie het doen kan, doe het; wie het niet kan, doe ten minste wat hij kan en hij bidde Catharina in zijn koel hart dat vuur te storten. God zal het op hare voorbede aan u geven, daar Hij deze glorierijke martelares alles heeft beloofd te zullen schenken, wat zij bidden en begeeren kan. Als het rad gesmeerd wordt, loopt het sneller; ons geestelijk rad kan ook gezalfd worden, want uit het lichaam van de H. Catharina vloeit olie. Loopt dan tot haar, godvruchtige christenen, in al uw behoeften, en houdt gij u aan dit rad, gij zult altijd vroeg genoeg bij de hemelpoort aankomen. Amen.

ONBEVLEKT ONTVANGEN.

Als een onbevlekte lelie,
Lieflijk, teeder, wonderschoon,
Staat Maria onder 't menschdom,
Zaal'ge Moeder van Gods Zoon.

Er is nergens een vergiftiger slang als in Libië; een slang is toch een vergiftig dier.

Er is nergens een wreeder tijger als in Hircanië; een tijger is toch een wreed dier.

Er is nergens een afschuwelijker monster als in Afrika; een monster is toch een afschuwelijk iets.

Er is nergens een gevreesder krokodil als in Egypte, een krokodil is toch een gevreesd dier.

Er is nergens een verstikkender vuur als in de Vesuvius; zoo'n helsche damp is toch verschrikkelijk.

Er is nergens een gevreesder ziekte als in Griekenland; zulk een ziekte is toch een ware geesel Gods.

In de gansche groote, breede, wijde wereld is er niets vergiftiger, verpestender, schadelijker, gevreesder, verscheurender, afschuwelijker, gruwzamer, doodender als die leelijke duivel. Daarom mag men hem met recht toeroepen: „foei duivel!" De H. Catharina van Sienna heeft door toelating Gods den duivel eens gezien; zij schrok zoo hevig dat zij in onmacht viel. Weer tot haar zelve gekomen, bad en smeekte zij God

met opgeheven handen, haar liever tot aan den jongsten dag met bloote voeten op gloeiende kolen te laten gaan, dan aan haar nog eenmaal zoo'n vreesselijk hellemasker te laten zien, als de leelijke duivel is. Foei duivel! Wat ben je ijselijk, gruwzaam, wild, leelijk, grimmig. Ja.

Een oog kan niets leelijkers zien,
Een oor kan niets leelijkers hooren,
Een neus kan niets leelijkers rieken,
Een tong kan niets leelijkers zeggen,
Een hand kan niets leelijkers grijpen,
Een penseel kan niets leelijkers schilderen,
Een pen kan niets leelijkers schrijven,
De aarde kan niets leelijkers voortbrengen,
De lucht kan niets leelijkers verteeren,
Het water kan niets leelijker in zich hebben.

God heeft ook aan de H. Catharina van Sienna geopenbaard dat als een mensch dien helschen geest in zijn natuurlijke gedaante zag, deze zonder twijfel aanstonds van schrik zou moeten sterven, zoo afschuwelijk, zoo schrikkelijk, zoo ijselijk is hij. Als iemand ook alle vuilheid der wereld bij elkaar liet brengen; als iemand alle rottende lijken der wereld te zamen bracht; als iemand alle modderpoelen der wereld te zamen goot; als iemand alle padden en kikkers te zamen dreef; ja als iemand al wat vuil, leelijk, afschuwelijk, verpestend kan gezien, gezègd, gehoord, gezocht en gedacht worden op één hoop liet brengen, dit alles was nog geen schaduw van den duivel. Dus nu nog eenmaal; foei duivel! En toch dezen schandelijken helschen hond zijn wij onderworpen geweest door de erfzonde.

Maar wie zou zich zoo verwaand en stapelgek willen aanstellen en durven zeggen, dat deze helsche gast ook zijn intrek heeft gehad in het huis van Maria? *)

---

*) Men bedenke, dat pater Abraham ongeveer 200 jaren voor de dogmaverklaring van Maria's Onbevlekte Ontvangenis dit heeft geschreven

Dat deze vuile distel gewasschen is in den hof van Maria?

Dat dit knorrende wilde zwijn gekomen is den wijnberg van Maria?

Dat deze groote hellekool gelegen heeft naast het witte krijt van Maria?

Dat deze vuile paddekever heeft gezeten in de roos van Maria?

Wie wil dan nog zoo zot zijn en zeggen, dat deze afschuwelijke duivel door de erfzonde ook de allerzaligste, heiligste, reinste en schoonste maagd Maria in zijn macht heeft gehad? Neen, neen zoolang de stralende zon aan het firmament haren glans zal behouden, zoolang in ons een droppel bloed zal zijn, zoolang zullen wij getuigen:

Maria altijd onbevlekt.

Zoolang in ons adem zal zijn, zullen wij uitroepen:

Maria altijd onbevlekt.

Zoolang in ons een stem zal zijn, zal het klinken:

Maria altijd onbevlekt.

Zoolang in ons leven zal zijn, zullen wij jubelend zingen:

Maria altijd onbevlekt.

En als ons bloed, stem, adem, leven vergaat, laat ons dan niet vergeten het te schrijven, te griffelen, te beitelen in gedenksteenen en zuilen over de gansche wereld heen:

Maria altijd onbevlekt.

En ja deze harde steenen, deze koperen en ijzeren zuilen zijn veel zachter en weeker als de steenharde gemoederen van hen die durven zeggen, dat Maria met de vlek der erfzonde ontvangen is.

Het zal wel niemand onbekend zijn hoe gestreng de rechtvaardige God de onrechtvaardigheden der menschen heeft gestraft. Ten tijde van den patriarch Noë heeft Hij den ganschen aardbodem met water overstelpt, en geen plaatsje van een span

grootte is vrij gebleven. Hieromtrent kan men echter de vraag opperen, of ook het paradijs, dat een deel der aarde uitmaakt, onder water is geloopen? Augustinus antwoordt: *neen*, het aardsche paradijs zoo zegt deze kerkvader tegen Pelagius is ten dien tijde door geen droppel water van den zondvloed bevochtigd geworden; en dit was een bizonder groot voorrecht.

Vervolgens; toen onze eerste ouders tegen het gebod des Allerhoogsten in van den verboden appel aten, kwam de Heer aanstonds bij hen, billijk vertoornd en vervloekte de geheele aarde. Gen. 3. Hier komt weer de vraag, of onder dezen vloek ook het aardsche paradijs lag, omdat het ook op de aarde was? Hier antwoordt de geleerde Philoxenus: in het geheel niet is het paradijs door dien vloek getroffen, doch het staat tot nog toe in volle frischheid en bloei. En Tertulianus *de Judicio* zegt: dat nog geen enkel blad van een boom daar is afgevallen, maar dat het daar altijd is als in de Meimaand; ook zouden de twee propheten Henoch en Elias zich daar bevinden. Zoo heeft het paradijs meermalen een groot voorrecht genoten.

Nu vraag ik nog eens: waarom heeft toch de almachtige en rechtvaardige God, die de geheele aarde door den zondvloed liet overstroomen, die de geheele aarde met zijn vloek trof, daarvan het paradijs en dat alleen ook, uitgezonderd? Onder meer redenen geeft de geleerde Lyranus als de zwaarste de volgende op: daarom, zoo zegt hij, is het paradijs voor alle straf, rampen en vervloeking gevrijwaard gebleven, omdat daarin de boom des levens heeft gestaan, waarvan later het kruis van Jesus Christus zou gemaakt zijn. Want, zoo getuigt de H. Schrift, terstond na Adam's zonde kwam God in het paradijs wandelen en koos toen een boom uit, waaraan Hij eenmaal als mensch wilde hangen.

Daar dan God het aardsche paradijs heeft gevrijwaard van den

zondvloed en van den algemeenen vloek, en daar dit zijn oorzaak hierin vindt, omdat het paradijs een boom op zijn bodem heeft gedragen, waarop de Godmensch wilde rusten — daarom moet ik hieruit wat verder argumenteeren en aldus besluiten: Heeft God het paradijs niet laten overstroomen door den zondvloed omdat dit Hem een rustbed heeft geleverd waarop Hij maar drie uren heeft gerust, hoeveel te minder dan is het aan te nemen, dat God Maria door de erfzonde heeft laten bezoedelen, daar zij in haar heilig lichaam Hem niet slechts drie uren, maar negen volle maanden heeft gedragen. Heeft God het paradijs niet vervloekt, omdat het met zijn vochtigheid den boom des kruises heeft gevoed, hoeveel minder dan Maria, die Hem met haar melk heeft gelaafd. Heeft God dat plekje gronds niet door den zondvloed gestraft, dat Hem een boom heeft geleverd tot de verlossing der menschen, hoeveel minder heeft Hij Maria, die Hem haar eigen vleesch en bloed heeft medegedeeld, door de erfzonde laten besmetten. Eindelijk heeft God het paradijs niet willen vervloeken omdat het een teeken des heils was en den boom des kruises heeft voortgebracht, hoeveel te minder Maria, uit wie de Heiland zelf is geboren? Daarom moet ieder met mond en hart, vroeg en laat, met ernst en godsvrucht zeggen:

Maria altijd onbevlekt.

Christus heeft in het allerzuiverste lichaam van Maria zulk een welbehagen gehad, dat Hij toen de tijd der verlossing het vorderde haar lichaam wel heeft verlaten, maar nadat toch Hij veertig dagen langer als andere menschenkinderen in 's moeders lichaam was gebleven. Want het gevoelen van den H. Augustinus is (ofschoon velen met reden meenen dat reeds aanstonds na de ontvangenis de ziel door den Schepper in het lichaam wordt gestort), dat de kinderen eerst 40 dagen na hun ontvangenis de ziel van God krijgen; zoo is het echter niet

gegaan met Maria, want zoodra zij door den H. Geest *overschaduwd* was, is aanstonds God de Zoon in haar lichaam neergedaald en heeft uit haar vleesch een lichaam aangenomen, waarmede ook terstond eene ziel werd verbonden. Daar dan het allerheiligste lichaam van Christus 40 dagen eerder eene ziel heeft gekregen dan andere menschenkinderen, zoo had Hij ook 40 dagen eerder geboren moeten worden als anderen; evenwel heeft Christus negen volle maanden in het allerheiligst lichaam van Maria gewoond, daar deze herberg Hem zeer aangenaam was. En opdat Hij daarna meermalen in datzelfde lichaam mocht komen, heeft Hij het heilig Sacrament des altaars ingesteld waar Hij onder de gedaante van brood en wijn met godheid en menschheid tegenwoordig is. Dit hoogwaardig Sacrament nu heeft Maria, naar het getuigenis van den heiligen bisschop Antonius lib. 1 cap. 7. dagelijks genoten, en zoo kwam Christus dagelijks met zijn godheid en menschheid in dat zuivere lichaam terug, waarin Hij te voren negen maanden had gerust.

Nu besluit ik hieruit aldus: als dan Christus Jesus, de eengeboren Zoon Gods en Heiland der wereld het allerheiligst lichaam van Maria zoo zeer heeft bemind, dat Hij daarin langer heeft willen verblijven als andere menschenkinderen, ja nog onder zichtbare gedaante dagelijks heeft willen terugkeeren, hoe kan God het dan hebben toegelaten, dat de leelijke satan dezelfde plaats hebbe ingenomen, waar Christus heeft gewoond? Heeft de Heer aan Lucifer, toen nog een schoonen Engel, geen plaats in den hemel langer toegestaan, hoeveel minder zal Hij dezen, een helsche slang en wilde gast geworden, in zijn eigen woonplaats, Maria hebben toegelaten? Indien het waar is, dat God aan zijne Moeder, naast Hem de grootste glorie heeft geschonken, zoo kan het niet zijn, dat Maria door de allerminste vlek der erfzonde is verontreinigd geweest. Want dan immers zou die leelijke satan zich heden ten dage

er nog op kunnen beroemen, dat hij Maria de Moeder Gods onder zijn heerschappij heeft gehad. Immers gelijk voorname heeren, graven en vorsten den titel blijven voeren van de goederen die zij reeds voor lang verloren hebben, zoo ook kon die helsche geest zich nog *heer over Maria* schrijven, ofschoon zij nu ook reeds de glorie des hemels geniet. Was Maria ook maar één oogenblik door de erfzonde bezoedeld geweest, zoo was zij ook op datzelfde oogenblik een kind des duivels en erfgenaam der eeuwige verdoemenis. Zich dat alles nu voor te stellen is een terugschrikkend iets en het is ten hoogste billijk, dat op alle plaatsen, van alle preekstoelen, uit alle monden en door alle tongen de groote eer van Maria verkondigd worde in deze woorden:

Maria altijd onbevlekt.

Wat in de Roomsch-Catholieke kerk een groote schat is, dat zijn de reliquiën der heiligen, zooals men die op verschillende plaatsen kan zien. In Italië is het lichaam van den H. Carolus Borrhomeüs, te Napels het hoofd van den H. Januariüs, waaruit nog ten dezen dage het bloed vloeit als een ongeluk de roomsche kerk dreigt. Te Avila heeft men het hart van de heilige moeder Theresia, dat ook dikwijls zich beweegt. Te Toledo den arm van den H. Nicolaüs van Tolentino, die ook tot algemeene verwondering bloed pleegt te zweeten als de kerk een ongeluk staat te wachten. Zoo zijn er in Duitschland ook niet weinig reliquiën, b. v. te Keulen het heilig huisgezin, de H. Ursula en de H. Drie-koningen. Te Augsburg de H. Uldaricus, die nog door groote wonderdaden verheerlijkt wordt, want de aarde van zijn graf genomen verdrijft de muizen en ratten. Te Munchen de H. Benno, die daar als landspatroon vereerd en in vele bedevaarten om hulp aangeroepen wordt. Te Salzburg de H. Vitalis; te Eichstad de H. Walburga; te St. Stephan de onnoozele

kinderen en bij ons in de keizerlijke hoofdkerk te Weenen de H. Victoria.

Maar wie weet waar de reliquiën van de H. Moeder Gods zijn? Niemand kân zulks met ja beantwoorden zonder der waarheid te kort te doen. En toch weet ik, dat wij allen het vleesch en bloed van Maria genieten. Weet gij dan niet dat in het hoogheilig Sacrament des altaars vleesch en bloed van de allerzaligste Moeder Gods tegenwoordig zijn? Immers als er een kind geboren wordt, dan heeft het hetzelfde wezen als zijne ouders, zoodat velen beweren dat de mensch altijd van zijn ouders iets behoudt. Zoo is ook het allerheiligste lichaam van Jesus door Maria's lichaam gevormd; en datzelfde lichaam is thans zoowel in de glorie des hemels als in het allerheiligst Sacrament tegenwoordig. Indien dan het vleesch der kinderen het vleesch der ouders is, dan is ook Christus' vleesch, in de H. Hostie tegenwoordig het vleesch van Maria; iets wat ook de H. Augustinus uitdrukkelijk bevestigt en met hem Suarez en de H. Dominicus, die zegt, dat de melk die de allerzaligste Maagd Maria haar geliefd kind heeft gegeven, is veranderd geworden in het bloed van Christus, dat thans in ieder geconsacreerde hostie tegenwoordig is. Maria's vleesch dus is ook het vleesch van Christus, maar was Maria's lichaam door erfzonde besmet geweest, het zou bijgevolg ook aan de verdoemenis onderworpen geweest zijn. Ach! neen, neen, het zij verre van ons zoo iets te zeggen niet alleen, maar ook zoo iets te denken.

Liever willen wij uitroepen met den wijzen Salomon: „Tota pulchra es et macula non est in te. Geheel schoon zijt gij, Maria, en geen smet kleeft op U." Cant. 4. Want Christus, de eengeboren Zoon Gods, is als de phenixvogel, die zijn nest op den welriekenden kaneelboom bouwt, daar hier geen vergif kan genaken en de slangen van verre blijven. Zoo heeft Christus zijn woonplaats alleen in Maria willen nemen, die van alle slangenvergif der erfzonde bevrijd is gebleven.

Maria is geweest als witte sneeuw, die ofschoon zij uit een donkere wolk voortkomt, toch in haar oorsprong wit is. Zoo ook Maria, ofschoon zij uit de donkere wolk van Adam's geslacht voortkomt is zij toch in haar eersten oorsprong en ontvangenis zonder smet geweest. Christus heeft de bijen geëvenaard; deze, schrijft Plinius hebben een koningin, die zij zoo eeren, dat als zij voor haar een paleis van was bouwen zij daartoe de uitgelegenste bloemen uitkiezen. Zoo ook heeft Christus gedaan, toen Hij immers voor zich een paleis naar zijn beste welgevallen ging uitkiezen om daarin te wonen, nam Hij daartoe het reine lichaam van Maria, dat Hij dan ook naar vermogen versierd heeft, zoodat zij terecht is „gezegend boven alle vrouwen," dat wil zeggen zonder eenige smet der erfzonde ontvangen.

Maria is gelijk geweest aan een schoone parel. Ofschoon deze in zout zeewater geboren wordt, ontleent zij toch haar oorsprong van boven, namelijk van de hemeldauw en de zon. Zoo ook Maria, ofschoon zij in de bittere zee van Adams geslacht is geraakt, heeft zij toch in hare onbevlekte ontvangenis niets van de bitterheid der erfzonde gehad, maar is door de genadedauw des hemels onbevlekt ontvangen.

Het is een streng en tegelijk goddelijk gebod, den kinderen opgelegd, om hunne lieve ouders alle mogelijke gehoorzaamheid en eer te bewijzen. Dit heeft altijd de eengeboren Zoon des Vaders aan zijne geliefde Moeder Maria gedaan. Nadat onze gezegende Heiland was vervolgd als David, verkocht als Joseph, gebonden als Samson, geslagen als Micheas werd Hij eindelijk aan den boom des kruises genageld waaraan Hij den bittersten dood en zulke ondragelijke pijnen heeft geleden, dat alle kwalen en pijnen der martelaren daar niet bij zijn te vergelijken. Misschien heeft die overmaat van lijden het verstand van Christus beneveld? Neen, want Hij dacht toen nog aan zijne Moeder, en opdat deze na zijn dood bescherming

mocht hebben, sprak Hij omtrent Joannes den evangelist deze woorden! „Mulier, ecce filius tuus vrouw ziedaar uw zoon." Joan. 19: 26. Maar ach! Hij noemt haar vrouw! Maar gezegende Verlosser, wat hebt gij daar gedaan? Haar, uit wier maagdelijk bloed gij zijt gevormd, haar, uit wier zuiver lichaam Gij zijt geboren, haar met wier maagdelijke melk Gij zijt gevoed, haar noemt Gij *vrouw* en niet veeleer *moeder?* O, zal het eene moeder niet moeten grieven als zij van haar kind niet meer *moeder* genoemd wordt? En toch Christus deed zulks, Hij noemde aan het kruis Maria niet *moeder* maar *vrouw.* Wat is hiervan dan toch wel de oorzaak? Christus zag vele duizenden Joden bij zijn kruis verzameld, en die Hem alle mogelijke smarten aandeden. Hadden deze nu gehoord, dat Maria, staande onder het kruis, de moeder was van dien boosdoener, verleider en valschen propheet, zooals zij Christus noemden, zij hadden haar buiten twijfel ook mishandeld, wellicht gedood. Opdat dan Maria onbekend zou blijven aan de Joden, noemt Christus haar niet *moeder*, maar *vrouw mulier.*

Hieruit kan men dit afleiden: Heeft Christus zijn allerheiligste Moeder Maria zoo bemind, dat Hij nog aan het kruis in zijn laatste smart harer gedacht en alles deed om haar voor de oneer der Joden te bewaren, zoodat men dan ook bij geen der Evangelisten leest, dat Maria ooit van hun kant eenige smaad heeft geleden, hoeveel te meer zal dan de eengeboren Zoon Gods voor zijne Moeder alles gedaan hebben bij hare geboorte reeds en gezorgd, dat zij niet door de erfzonde in de macht kwam van den vuilen, schandelijken, helschen, duivelschen Lucifer.

Nu staat het onfeilbaar vast, dat God in zijn billijken toorn een algemeenen vloek over Adam's kroost heeft uitgesproken, namelijk de erfzonde, waarin wij allen worden geboren. Maar wie zich durft verstouten om te zeggen, dat God met dezen vloek ook zijne moeder heeft getroffen, die moet ook toegeven

dat God zelf den dood is schuldig geweest, want in Exod. 21 : 17 zegt Jehova; „Qui maledixerit matri, morte moriatur" „die zijne moeder vloekt, zal den dood sterven." Wie dit nu durft beweren, is nog minder als Pilatus, daar deze laatste ten minste bekende dat hij geen schuld vond aan Christus „ik vind geen schuld in dezen mensch." Luc. 22 : 4. Doch niemand onzer is zoo goddeloos; maar veeleer zeggen wij allen rondborstig, dat Maria, de koningin des hemels, nooit de erfzonde heeft gehad. Dit zegt ook de engel Gabriël duidelijk genoeg, als hij zijn goddelijke boodschap overbrengt: „Ave Maria, zoo spreekt hij, gratia plena Dominus tecum." „Wees gegroet Maria, vol van genade, de Heer is met u." Luc. 1. Deze hemelsche afgezant noemt Maria vol van genade, niet alleen voor het toekomende, niet alleen voor het heden, maar voor allen tijd, van haar ontvangenis dus reeds af, waar echter die volheid van genade is, daar kan geen zonde zijn. „De Heer is met u", dus de Heer was ook reeds bij Maria's ontvangenis bij haar, waar echter God is, daar kan zijn leelijke vijand de satan niet zijn. „Dominus tecum." Ja Maria, de Heer was met u, reeds in uwe ontvangenis.

Het is zeer goed er voor te houden, dat Christus gedaan heeft als de Romeinsche soldaten, bij wie het volgend gebruik bestond. Als zij namelijk stormenderhand eene stad hadden ingenomen, hiewen zij alles neder met het zwaard. Doch als een soldaat een jonge maagd, die hij zag, tot zijn bruid uitkoos, zette hij haar ten teeken van onschendbaarheid zijn helm op het hoofd. Zulk een maagd kon dus als iemand haar wilde dooden, onverschrokken uitroepen: „Noli me tangere, galeata sum" raak mij niet aan, ik heb een helm op het hoofd. Nu weet men, dat het geheele menschelijk geslacht door den helschen vijand is te gronde gericht door de erfzonde. Maar God heeft uit dezen een schoone, reine maagd, met name Maria, *uitgekozen* tot zijne Moeder; en opdat deze in hare ontvangenis

door den helschen vijand niet aangeraakt mocht worden zette hij haar den helm zijner goddelijke genade op het hoofd, waardoor zij beschermd was. Zoo kan zij antwoorden aan de giftige slang: „raak mij niet aan, ik ben van eeuwigheid uitverkoren tot dochter van God den Vader, tot moeder van God den Zoon, tot bruid van God den H. Geest, tot woonplaats der allerheiligste Drievuldigheid. Zij dus alleen is uitgezonderd van den vloek aller menschen en heeft in heiligheid allen overtroffen.

Maria is in hare ontvangenis eene helderstralende zon geweest, waarop geen vlekje kleefde: Hinc procul imbrica:

Geen smet, geen zondenschuld
Heeft God op haar geduld.

Zij is in hare ontvangenis geweest een vlammend vuur, dat altijd helder heeft gebrand: Semper ascendit superius:

In de hoogte vind ik vreugd
Op te klimmen door de deugd.

Zij is in hare ontvangenis geweest een berg Olympus, waar geen duisternis heerscht, maar altijd heerlijk licht: Caliginis expers:

Ik ken geen donk'ren nacht
In 't licht is al mijn pracht.

Zij is in hare ontvangenis geweest een schoone cederboom, die aan geen bederf onderhevig is: A putredine tuta:

Geen ziekte, geen bederf, geen dood knaagt aan mijn lêen,
Een immer jeugdig bloed stroomt door mijne âad'ren heen.

Zij is in hare ontvangenis geweest een roos, die geen doornen heeft: Nulla spina vulnerans.

Gelijk eene schoone roos stijg ik ten hemel op,
Geen doornen zijn aan mij, 't is alles bloem en knop.

Zij is in hare ontvangenis geweest een ark van Noë, die van den zondvloed was bevrijd: Communis discriminis expers:

Voor d' algemeenen zondenvloed
Ben ik door 's Heeren hand behoed.

Zij is in hare ontvangenis geweest een aardsch paradijs, dat door den algemeenen vloek niet is getroffen: A malèdictione liber:

Ik ben altijd
Van vloek bevrijd.

Zij is in hare ontvangenis geweest een zuivere spiegel, door geen smet bevlekt: Sine macula:

Van alle smetten vrij
Geen zonde kleeft op mij.

Zij is in hare ontvangenis geweest een tempel van Salomon, die als een diamant heerlijk schittert. In puritate decor:

Ik tel geen koningsbloed, geen roem, geen aardschen trots,
Maar heerlijk straalt uit mij de volle glorie Gods.

Zij is in hare ontvangenis geweest een nest van een ijsvogel, dat boven de zee zweeft: Allidor non laedor:

Al brult de zee mij aan,
Ik blijf hier veilig staan.

Zij is in hare ontvangenis geweest een parel, die rein is van uit de schelp: Meus est ab origine candor:

Ik ben van hemeldauw geboren,
Een kleinood eeuwig uitverkoren.

Zij is in hare ontvangenis geweest een beeld Gods, waaraan de leelijke satan geen hand heeft gelegd: Intacta triumphat:

Hoe ook de helsche vorst Maria's hiel belaagt,
Zijn pijlen stuiten af op deze schoone Maagd.

Zij is in hare ontvangenis begenadigd geweest boven alle *heiligen*, bevoorrecht boven alle menschen, gelijk de zon

boven alle planeten, het vuur boven alle elementen, de zee boven alle wateren, de Olympus boven alle bergen, de ceder boven alle boomen, de roos boven alle bloemen, de karbonkel boven alle steenen, het goud boven alle metalen, de balsem boven alle specerijen, het purper boven alle kleuren, het hart boven alle lichaamsdeelen, de adelaar boven alle vogelen, de leeuw boven de viervoetige dieren, de dolphijn boven alle visschen, en als de hemel boven de aarde. Zoo, ja zoo is Maria bevoorrecht boven alle heiligen Gods, boven alle menschen, boven Eva in genade, boven Abel in onschuld, boven Henoch in ijver, boven Abraham in gehoorzaamheid, boven David in zachtmoedigheid, boven Jozeph in kuischheid, boven Rachel in schoonheid, boven Judith in sterkte, boven alle patriarchen, propheten, apostelen, martelaars, belijders, weduwen en maagden; boven alle heiligen in genade, in voorrechten, in heiligheid, in glorie; boven die voor haar geweest zijn, met haar leefden en na haar zullen komen, boven allen. Ik kan dit alles niet stukje voor beetje bewijzen, maar ik beroep mij slechts op de Roomsche-Katholieke Kerk, die Maria noemt: Koningin aller heiligen. Als dan Maria alle heiligen in genade heeft overtroffen, dan is haar niemand gelijk geweest, dus dan heeft zij ook geen erfzonde gehad, want had zij die gehad, zij was niet *boven* alle heiligen verheven. Heeft Maria *alle* genade gehad, dan behoort daaronder ook die dat zij is bevrijd gebleven van de erfzonde; anders had zij wel *veel* genade maar niet *alle*. Derhalve blijft er geen twijfel meer over, of de allerreinste Maagd is onbevlekt ontvangen; en daarom moeten alle stemmen, harten, zinnen en monden haar noemen en toeroepen:

Maria altijd onbevlekt!

Dit ook bekennen de heiligen, het vuur, de steenen, het hout, de bloemen, ja de duivel zelfs, die leelijke schoelje.

Reijnandus schrijft hierover lib. 8, dat een bezeten persoon eens bezworen is te zeggen zonder der waarheid te kort te doen, hoe Maria de glorievolle maagd, in hare ontvangenis is geweest. Na lang brullen, balken en schreeuwen heeft de satan eindelijk gezegd: zonder vlek, zonder vlek, zonder vlek.

Dit bevestigt onder de bloemen ook de roos. Hieromtrent schrijft Spinellus, dat Nicolaüs Praetensis uit de orde der Coelestiners, die een bizonderen ijver had voor Maria's onbevlekte ontvangenis, bij den paus had bewerkt dit feest met een octaaf in zijne orde te mogen vieren. Nadat hij dit verkregen had, knielt hij voor een Mariabeeld neder, neemt een afgebroken roos in de hand en zegt: O, Maria, indien het u, allerzaligste Maagd en Moeder Gods, aangenaam is, dat ik uwe onbevlekte ontvangenis tot een hoogfeest heb getracht te verheffen, geef dan dat deze roos van nu af tot aan het einde des jaars immer onverwelkt blijve. Het geschiedde aldus, de roos bleef een geheel jaar bloeien.

Dit bevestigen ook de steenen. Zooals bovenvermelde Reijnandus getuigt, was er eertijds te Rome een kloostermaagd, die zeer aan het graveel leed. Nu werd door een biechtvader haar dit middel aan de hand gegeven, om namelijk een stukje papier waarop stond geschreven „Conceptio immaculata b. v. Mariae „de onbevlekte ontvangenis der allerheiligste Maagd Maria" op de plaats te leggen waar zij de meeste pijn had. Deze vrome maagd was daar echter niet mede tevreden maar slikte het papier in. Terstond raakte zij twee steenen kwijt, waarop als allergrootste wonder nog deze woorden duidelijk te lezen stonden: Conceptio immaculata Mariae. De onbevlekte ontvangenis van Maria.

Het vuur bevestigt het ook. Een beeld waarin de onbevlekte ontvangenis van Maria stond geschreven, stond bij een *brand* rondom in het vuur maar werd er niet door gekwetst. Zelfs

verhief het zich te midden der vlammen en zweefde zoolang daarboven, totdat men den bisschop er bij riep, die dit wonder ziende, het beeld met grooten eerbied wegnam.

De zalige Beatrix, die te Toledo in Spanje eene orde van de onbevlekte ontvangenis heeft gesticht, zegt, dat terwijl zij eens in gebed was, haar de zalige Maagd en Moeder Gods verscheen in witte en blauwe kleeding. Zij belooft en draagt aan Maria op haar maagdelijkheid als een geschenk. Eenige dagen later verschenen aan Beatrix de H. Franciscus en Antonius van Padua, die haar aldus aanspraken: Dochter, weet ge dat gij door de gunst van Maria eene moeder van vele dochters zult worden? Ik begeer, antwoordt Beatrix, geen zoon of dochter, ik ben eene maagd en wil dat blijven want dat heb ik heilig beloofd aan Maria. Dit zal geschieden, antwoordden de heiligen, zonder schade uwer maagdelijkheid. Het is zoo geschied, want met behulp van koningin Elizabeth en onder goedkeuring van paus Innocentius VIII heeft Beatrix met twaalf kloostermaagden de orde der onbevlekte ontvangenis gesticht. Deze nonnen dragen de afbeelding van Maria met het kind Jesus op den arm, dat een draak doodt, die onder de voeten van Maria ligt. In het scapulier komen ook dagelijks de biduren en het officie der onbevlekte ontvangenis voor. Atlas Maria 415.

Ten overvloede bekent dit de katholieke, roomsche, alleenzaligmakende kerk, daar zij den grooten feestdag van Maria's onbevlekte ontvangenis heeft ingesteld.

[En wij, die na den heugelijken 8e December van het jaar 1854 leven, wij kunnen er bijvoegen, dat sinds dien dag alle twijfel omtrent dit leerstuk is opgehouden door de onfeilbare uitspraak van den grooten paus Pius IX.]

Dit bekent boven alle anderen ook het keizerlijk huis van Oostenrijk. Toen Ferdinand de derde gezegender gedachtenis zag dat het dierbare Duitschland door al het bloedvergieten

krachteloos was geworden, dat verder door al die samenkomsten en ambassades geen spoedige vrede zou tot stand komen, wendde hij zich tot Oostenrijks beschermster Maria, liet deze zuil hier aan het hof oprichten, dreef daarin het beeld van Maria's onbevlekte ontvangenis en stelde zich zelven met geheel het aartshertogdom Oostenrijk onder hare bescherming. Dit geschiedde op het feest der onbevlekte ontvangenis, dat men door een voorafgaande vastendag nog meer had geheiligd. Nauwelijks had hij dit gedaan, of in hetzelfde jaar nog kwam de vrede, die na een dertigjarigen oorlog zoo zeer gewenscht was.

Ik zal hier niet spreken van andere gebeurtenissen, niet van de luisterrijke overwinning der Oostenrijkers bij Dutlingen waar de Fransche en Weimarsche legers verslagen zijn juist op het feest der onbevlekte ontvangenis.

Ik zwijg van de schitterende verovering van Sedowa, door Joan van Oostenrijk ook op Maria's onbevlekte ontvangenis gedaan. Maar het is genoeg dat ik zeg: Maria de onbevlekte koningin des hemels is ons altijd een beschermster, eene behoedende Moeder geweest.

Nu dan, o Maria! met opgeheven handen, met hartelijke zuchten, met gebogen knieën bidden wij u gezamenlijk, blijf voor ons altijd een genade schutsvrouw en ons hoofd op aarde. Welaan dan, zalige Koningin, help onzen keizer, steun zijn rijk, zijn kroon, zijn eer; want om zijn vijanden te overwinnen voert Gij den sterksten arm, en kunt meer dan legerscharen en kanonnen. Bid voor Leopold, o Maria! Wat Osorius, de wereldberoemde schrijver vermeldt, kan hier nog met recht een plaatsje innemen. Hij spreekt aldus: „Coram Deo novi et in veritate comperi, quia nulla mulier in partu periclitatur, super quam devote Mariae gratia et dies conceptionis ejus imploratur, dat is: „Ik beken het voor God en heb het naar *waarheid* bevonden, dat geen vrouw in barensnood gevaar

heeft te duchten, als men over haar aanroept de genade van Maria en hare onbevlekte ontvangenis." Epist. ad Heliod.

Wij dan Maria, die u van harte aanroepen en bidden en uwe onbevlekte ontvangenis vereeren, wij smeeken u sta onzen allergenadigsten keizer en ook onze keizerin bij; verkrijg hun bij uw lieven Zoon vrede, vreugde en de gewenschte vruchtbaarheid, en daarenboven voor ons allen hier op aarde de tijdelijke en hiernamaals de eeuwige gelukzaligheid. Amen.

EINDE VAN HET TWEEDE DEEL.

INHOUD.

ABRAHAM'S LOOFHUT.

ABRAHAM'S LOOFHUT

OF

EEN LUSTIG ZOMERPRIEELTJE

WAARIN MEN

Alle soorten van verfrisschende vruchten vindt klaar staan

AANGERICHT

voor Joden ter bekeering
voor Christenen ter leering.

DOOR

PATER ABRAHAM A SANCTA CLARA,

Augustijner Barrevoeter en Hofprediker aan het Roomsche Hof te Weenen.

OP NIEUW IN HET HOLLANDSCH BEWERKT

DOOR

KRUPHIOS en ONOMATOPOIOS.

DERDE DEEL.

RIJSENBURG, PETIT & Co.
1879.

VERZOETE BITTERHEID.

Wat klaagt en zucht ge, o mensch, in lijden, ziekte en pijn;
Op regen, nog zoo fel, volgt altijd zonneschijn.

Na lijden komt verblijden, zegt een torenhaan. Want nauwelijks kom ik uit den vurigen oven als uit een gloeiende hel, of ik moet er aan gelooven. Ik word van alle kanten met raspen en vijlen toegetakeld; men trekt mij ja het vel over de ooren, deelt mij slagen en oorvijgen bij dozijnen toe, en knoopt mij dan een strop om den hals, alsof ik met Achan in de stad Jericho den grootsten diefstal had begaan. Maar eindelijk word ik in de hoogte getild, en dat is mij tot groote eer, zoodat zelfs de hemel met al zijn onweders respect voor mij heeft. Dat heet: na lijden komt verblijden. Sara was om hare verachte onvruchtbaarheid altijd aan het weenen en klagen. Aan haren hemel was het gedurig onweer; in haren tuin groeide niets anders als alsem, haar barometer wees gestadig *storm* aan. Want in dien tijd hield men de onvruchtbaarheid voor een bizondere straf van God, voor een schandvlek van het huwelijk, voor eene dwaling der Natuur. Rebecca, de moeder van Jacob was ook onvruchtbaar, maar het duurde niet zoolang. Anna de moeder van Samuel, was ook onvruchtbaar, maar niet zeer lang. Elisabeth de moeder van Joannes was ook onvruchtbaar, maar ook niet lang. Doch Sara is tot haar negentigste jaar onvruchtbaar gebleven.

Als een akker zonder graan,
Als een boompje zonder blaân,
Als een kelder zonder wijn
Als een duist're zon te zijn,
Als een wijnstok zonder vruchten
Dat heeft Sara veel doen zuchten.

Dat heet *geleden*. Maar na lijden komt verblijden, want Sara heeft in haar 90ste jaar een zoon gebaard, met name Isaäc, zoodat zij toen terecht kon uitroepen: „Risum fecit mihi Deus." God heeft mij laten lachen, en ieder die het hoort zal met mij lachen. Gen. 21. 6. Maar dat was geen alledaagsch lachen.

Geleden, en veel meer nog heeft de gezegende Moeder Maria, toen zij haar goddelijken Zoon drie geheele dagen miste en aldus een moeder was zonder kind. Maar na zulk een lijden komt groote vreugde. Want toen zij Hem na drie dagen terugvond in den tempel te midden der schriftgeleerden toen werd haar moederlijk hart van vreugde vervuld.

Na lijden komt verblijden, zegt de wijnstok. Want ik word gebonden als had ik, ik weet niet wat voor misdaad begaan; ik heb zooveel van het snoeimes te lijden dat de tranen mij van smart van het lichaam afloopen, mijn groene kleeding, door de natuur mij gegeven, wordt zoo verscheurd dat ik mij uiterst schamen moet. Maar na lijden komt verblijden; want later breng ik heerlijke vruchten voort.

Te Thimnath, een stad der Philistijnen niet ver van Ptolemaïs, woonde een jonge dochter, waar Samson een oogje op kreeg, zulke oogen zijn dikwijls als de bliksem, waarop een groot onweder volgt. Samson vraagt zijne ouders vergunning met haar te mogen trouwen. Om den dood niet, zeggen zijne ouders; men moet niet trouwen op het gezicht maar naar het gewicht, want sommig verrot hout glinstert in het duister als was het een helder licht, en het is dat toch niet.

Xeuxes heeft eens wijndruiven geschilderd waar de vogels

op kwamen aangevlogen, meenende dat het echte druiven waren, ofschoon zij het toch mis hadden. De kinderen der propheten hebben bittere wilde colloquinten voor goede kruiden aangezien, maar zij waren vergiftig. De oogen liegen en bedriegen zeer. Samson liet evenwel zijn voornemen niet varen, maar bracht het zoover, dat zijne ouders in het huwelijk genoegen namen. Hierop ging hij met hen op reis naar Thimnat en ging onderweg bij een wijnstok van hen af; doch nauwelijks was hij van hen gescheiden, of daar ontmoet hem een brullende leeuw, wiens grimmige tanden hem dood en verderf voorspellen. Samson was wapenloos, maar niet moed- en harteloos. Hij vat post. De leeuw grijpt Samson aan, maar Samson pakt hem ook en knijpt hem de keel dicht, en werpt hem op den grond. De leeuw verweert zich met zijne klauwen, Samson met zijn beide handen en aldus strijden zij met elkander, totdat eindelijk de overwinning Samson ten deel valt. Dat heet eerst: geleden. Maar na lijden komt verblijden, want later vond Samson in het geraamte van den dooden leeuw zoeten honig.

Geleden heeft de gezegende Moedermaagd Maria bovenmate toen zij haar eenigen en lieven zoon Jesus drie volle dagen miste. Doch na haar lijden kwam het allergrootste verblijden, daar zij Hem terugvond in den tempel te Jerusalem.

Na lijden komt verblijden, zegt een lindeboom. Want nadat ik tegen wil en dank mijn vaderland, waar ik gegroeid ben, verlaten heb, sleept men mij in de stad en laat mij voor de deur van een beeldhouwer onder den blooten hemel liggen, waar ik hitte en koude moet uitstaan totdat ik geheel dor ben. Dan haalt men mij in de werkplaats en men slaat en plaagt, breekt en steekt, snijdt en kerft mij zoo onbarmhartig, dat men medelijden met mij zou krijgen. Maar na lijden komt verblijden, zoodat als ik een beeld geworden ben, men den hoed voor mij afneemt.

Daniel, een koninklijke prins, werd in het twintigste jaar zijns ouderdoms door Nabuchodonosor gevangelijk naar Babel gevoerd met nog drie anderen ook van koninklijken bloede. Maar hij bleef te midden van het heidendom toch getrouw aan het ware geloof en was als de zon die met hare stralen onbesmet door het slijk passeert. Driemaal daags verrichtte Daniel zijn gebed, en hieruit kan men besluiten dat het gebed op alle plaatsen Gode welgevallig is. Zoo ook heeft het gebed van Job op den mesthoop voor God een goeden reuk gehad. Eindelijk werd Daniel uit nijd door de hovelingen bij den koning zoo zwart gemaakt, dat hij op diens bevel in den leeuwenkuil werd geworpen waar hem een vreeselijke dood wachtte. Dat heet *geleden*, maar na lijden komt verblijden, want deze grimmige dieren deden hem geen leed. Wat een goed voorbeeld al niet vermag! Daniël heeft streng en lang gevast, daarom hebben de leeuwen hem willen navolgen en ook vasten. Ten laatste is Daniël uit dezen kerker verlost en tot groote eer opgeklommen, zoodat hij als de eerste na den koning van Babylon was.

Geleden heeft de allerheiligste Maagd Maria en honderdmaal meer als alle martelaren en martelaressen die er geweest zijn, nu nog leven en komen zullen. Geleden heeft zij toen zij haar twaalfjarigen Zoon drie dagen zocht. Maar na dat lijden kwam het allergrootste verblijden toen zij Hem terug vond in den tempel van Jerusalem.

Na lijden komt verblijden, zegt het lijnwaad. Want mij spinnen en spannen de vrouwen ter deeg uit, ik moet dan een geruimen tijd op de pijnbank liggen en kan toch niet bekennen dat ik hun een speld ontvreemd heb. Voorts komen zij met de naald, die mij menig steek toebrengt, bovendien ligt altijd de schaar naast mij, met bloeddorstige oogen mij aanstarend. Ten langenleste komt na lijden verblijden, want ik krijg zooveel goud, zilver en andere sieraden dat ik zelfs *op het* altaar een plaats inneem.

Mardocheus uit het geslacht van Jemini, had een voornamen post aan het hof van Ahasuerus, koning van Perzië. Maar omdat hij niet zooals de anderen voor Haman op de aarde wilde nedervallen, kwam hij bij den koning in groote ongenade. Haman was een man die niets als eer en grootheid zocht, Haman was een man die altijd boven wilde drijven als het schuim, Haman een man die altijd hooger wilde stijgen als klimop, Haman, een man die wilde zijn als een God. Mardocheus echter was een vrome en de wet vervullende jood, die geen anderen God erkende als den schepper van hemel en aarde. Wijl hij dus de knieën niet wilde buigen voor Haman, brak hem de genade des konings ook voor de knieën af. Zoo heeft Mardocheus de grootste vervolging uitgestaan, ja zelfs bracht de wraakzuchtige Haman het bij den koning zoover dat deze bevel gaf alle joden en jodinnen jong en oud uit te roeien en te worgen. Dat heet *geleden*! Maar na lijden komt verblijden. Het blaadje keerde zich weldra om, Haman werd aan de hoogste galg opgehangen en Mardocheus aangesteld over geheel het koninkrijk. Haman kreeg de verdiende straf, Mardocheus den staf, Haman verklaard als verrader, Mardocheus als een getrouwe dienaar, Haman een galgestrop, Mardocheus een koningspop. Dat is: na lijden komt verblijden.

Geleden heeft de allerzaligste Moeder Maria, geleden heeft zij drie volle dagen, geen oogenblik verpozing in hare smarten hebbende zoolang zij haren Zoon kwijt was. Doch na dat lijden kwam een groot verblijden toen zij Hem terugvond te Jerusalem te midden der leeraren.

Na lijden komt verblijden, zegt het ijzer. Want eerst rukt men mij met geweld uit den schoot der aarde; hierop moet ik aanstonds in het heete vuur, alsof ik een toovenaar was die den brandstapel verdiend had. Daarna kom ik op het aambeeld, en word daar vreeselijk gebeukt en afgerost, zoodat *hamer* en *jammer* hier hand aan hand gaan. Nog is

mijn ellende niet uit, want ik wordt nu op raspen en vijlen getracteerd, waarbij ik zoo begin te schreien dat de menschen de ooren moeten dichtknijpen. Ten laatste wordt mijn kop op den slijpsteen gedraaid, zoodat ik mijn klachten van Jeremias weer begin. Doch na lijden komt verblijden, want later ben ik een degen dikwijls met diamanten ingelegd, en pronk aan de zij der grootste heeren.

Joseph een zoon van Jacob, was een knappe uitlegger van droomen, maar heeft zelf niet kunnen droomen dat hij zoovele rampen moest uitstaan. Zijn eigen broeders hebben hem in een diepen put gestopt om daar te sterven, echter zei een van hen dat het beter was hem voor geld te verkoopen, Gen. 37 : 27, de anderen waren het daaromtrent aanstonds eens. Wat heeft dat geld toch een aantrekkingskracht. Joseph werd dan als slaaf aan de Ismaelieten verkocht, naar Egypte gevoerd en kwam daar bij een voornaam ambtenaar van koning Pharaö, Puthiphar genaamd, dien hij trouw diende. Echter werd hij om het valsche verraad en het overleg zijner patrones, die hij nog liever zijn mantel als zijn onschuld in handen liet, in een duisteren kerker geworpen, waarin hij drie volle jaren, in ijzeren boeien geklonken, moest doorbrengen. Dat was lijden; maar na lijden komt verblijden, want Joseph kreeg niet alleen zijn vrijheid terug, maar hij werd ook het geheele koninkrijk door als de redder van Egypte en als onderkoning geëerd.

Geleden heeft de heilige Moeder Gods Maria en wel drie dagen lang de grootste smarten, toen zij haren Zoon den eenigen troost haars harten had verloren. Doch na zulk lijden kwam groot verblijden, als zij Hem in den tempel te Jeruzalem terugvond.

Na lijden komt verblijden, zegt een bron in het woud. Ik geniet daar alle vrijheid; de vogelen danken mij met de allerliefelijkste muziek voor den frisschen dronk dien ik hun

geef; maar de menschen benijden mij zulk eene vrijheid; zij dwingen mij in holle gaten te loopen, daar ik als in een houten keuken het daglicht moet missen. Ik laat mij wel misnoegd daarover uit door brullen en bruisen, maar het helpt niet. Doch na lijden komt verblijden, want eindelijk word ik in een stad of in een heerlijken tuin geleid, waar ik door pijpen en buizen in de hoogte spring, zoodat menigeen met groote verbazing mij komt zien en prijzen.

Na lijden komt verblijden, zegt Mozes, want nadat ik in mijn gevaarlijk scheepje, de rieten mand, op de Nijl heb gedreven, ben ik door een princes aan het hof opgevoed.

Na lijden komt verblijden, zegt Noë. Toen ik een jaar lang in de ark als in een drijvende gevangenis, had gezeten, ben ik weer in vrijheid gekomen en heb mij met een dronk wijn verkwikt.

Na lijden komt verblijden, zegt Job. Nadat de satan mij alles had ontnomen, heeft God het mij weer dubbel teruggegeven.

Na lijden komt verblijden, zegt Tobias. Want eerst ben ik doodelijk bezorgd geweest om het afzijn mijns zoons; maar ik heb hem met een bruid en een goede som gelds terug ontvangen en daarenboven nog mijn gezicht weder gekregen.

Na lijden komt verblijden, zegt eindelijk de gezegende Moeder Gods en Maagd Maria. Nadat ik toen mijn twaalfjarigen Zoon met onbeschrijfelijken angst had gezocht, heb ik na drie dagen met groote blijdschap Hem teruggevonden in den tempel van Jerusalem. Amen.

GELUKKIGE VINDING.

Er is een algemeen bekend spreekwoord dat zegt: die zoekt die vindt. Veel zoeken, veel vinden. Maar niet alle menschen vinden met zooveel vreugde als heden de Moeder Gods Maria in den tempel te Jerusalem.

Cosmophilus, gij wereldborsel, wereldgeesel, wereldaap, wereldnar, wat zoekt gij? Ik zoek bloemen. Doch het is nu geen tijd om bloemen te zoeken, maar ik weet het wel, gij zoekt kruid, duizendguldenkruid genoemd.

Den hardnekkigen koning Pharaö hebben de muggen geplaagd, en zelden zijn ook groote heeren en regenten vrij van muggen, doch de meeste Adamskinderen worden niet geplaagd door muggen, maar door goudkevers.

De goederen en rijkdommen worden door de Latijnen *facultates* genoemd, zoo ook heeten de leerscholen *faculteiten*; maar de eersten hebben meer studenten als de laatsten, daar ieder er op studeert hoe hij met woekeren, sparen en potten zijn beursje kan vullen.

De boetvaardige Magdalena brak eens een albasten flesch Marc. 14 : 3, maar indien alle spaarpotten op eens braken zou het zoo een geraas maken dat men het over de geheele wereld heen kon hooren.

Petrus ving te Caphernaüm een visch met een stuk geld in

den bek. De menschen gelijken veel op dien visch, daar zij altijd den mond vol hebben van geld en bijna over niets anders spreken.

Bij het opbouwen van den hoogen toren van Babel heeft God zoodanig de talen verward, dat de een den ander niet meer kon verstaan, alleen het woordje *zak* verstond ieder. Van daar heeft men nu nog dat zelfde woord in alle talen, zooals de grieksche, latijnsche, italiaansche, fransche enz. En zonder twijfel, ieder verstaat zich op dat woordje *zak.*

Elizeus heeft eens den grooten vorst Naaman van de melaatschheid gereinigd, waarom deze hem tot dank een stuk geld aanbood; doch de man Gods weigerde dit, maar zijn knecht Gehezu nam in stilte dat geld aan. Zoo gebeurt het nu ook nog; als mijnheer soms al niets aanneemt, dan wil de vrouw toch gaarne iets hebben in de huishouding; een koperen ketel, een lap fluweel, een vat zuurkool, een dozijn kopjes of borden, een vleeschpot, een tinnen pan, de goede vrouw neemt alles aan. Geeft men haar daarbij nog een dozijn dukaten, dan kan dat voor haar ook zooveel kwaad niet.

Maar vertel me nu eens, gij wereldling, hebt gij het duizendguldenkruid gevonden? Ja. Maar was er ware vreugde bij dien vond? Neen. Want de rijkdommen veroorzaken niets als smart. „Cum labore acquiruntur, cum timore possidentur, et cum dolore amittuntur.'' Dat is: „Men verkrijgt ze met moeite, bezit ze met zorg, en verliest ze met smart."

Onze Heer en aller Heiland zegt in het Evangelie: „Niemand kan twee heeren dienen," en laat er terstond op volgen: „Gij kunt God niet dienen en den Mammon." Dus is volgens de waarachtige uitspraak van Christus, de Mammon, dat is het geld, een heer. Welken titel zullen we hem dan geven? „Weledel gestrenge!" Want het geld is streng jegens zijne dienaren. Men ziet dat aan zeker rijk jongeling in het Evangelie die zijn schuren vol graan had, kisten en kasten vol

geld. Maar de Mammon liet hem geen rust en zelfs stond hij midden in den nacht op om zijn geld te tellen.

Zoo brengt dan het duizendguldenkruid geen vreugde? Neen, maar wel ken ik een bloem die vreugde brengt, de *oogentroost.* Dit heeft Maria ondervonden, toen zij Jesus in den tempel vond, want Hij is de ware rijkdom en die Hem vindt heeft allen rijkdom.

Van Joseph van Arimathea zegt de Evangelist: „Homo dives et ipse discipulus erat Jesu" hij was een rijk man en een leerling van Jesus. Dat is wel een zeldzaam iets als een edelman tevens rijk en vroom is. Doch de grootste rijkdom van dezen man bestond in het lichaam van Christus, dat hij aan Maria bracht, die daarover uiterst verheugd was, omdat zij nu haar grootsten schat had gevonden, namelijk haar oogentroost.

Lieve wereldding, wat zoekt gij? Ik zoek bloemen, bloemen en nog eens bloemen. Uit uw opgeblazen gezicht kan ik wel opmaken welke bloemen gij bedoelt. Voorzeker *eereprijs*? Ja. En voorzeker daarnaar tracht men, want geen bloem in het paradijs heeft onze eerste moeder Eva zoo goed behaagd als de eereprijs. Zij zocht geëerd te worden als een god. „Eritis sicut dii" gij zult als goden zijn. Gen. 3: 5.

De jongeling van Naïm, die door Christus van de dooden is opgewekt, werd door vier dragers gedragen. Deze vier dragers, zegt de H. Chysostomus, kunnen vergeleken worden bij de vier elementen, uit en door wie de mensch bestaat. Verstaan deze vier zich niet goed met elkander, dan volgt daaruit ziekte en dood. Indien nu de mensch uit deze vier elementen bestaat, dan komt de vraag wie het machtigste is, het water, het vuur, de aarde of de lucht? Ik geloof dat het voornaamste element de lucht is, want weinigen slechts vindt men die niet opgeblazen zijn. De scheikundigen hebben de groote kracht van het kruid onderzocht en bevonden dat

een klein korreltje, niet grooter dus als een stip, op een stuk papier gelegd en aangestoken een uitzettingsvermogen heeft van 32400 maal grooter ruimte dan het korreltje zelf beslaat.

Een stip, een komma kan geheele testamenten veranderen en geloofswaarheden verknoeien en vervalschen; zoo staat er in het Evangelie „Surrexit, non est hic" hij is verrezen, hij is niet hier. Verplaatst men de komma tot achter *non* dan wordt het „Surrexit non, est hic," en dat beteekent: „Hij is niet verrezen, hij ligt hier." Zoo kan een komma een ketterij maken. Het punt van eer is even machtig. Het kan geheele landen te gronde brengen, bloedige oorlogen doen ontstaan, groote en bloeiende koninkrijken verwoesten. Een punt kan de geheele wereld omkeeren.

Bij Mattheus staat geschreven dat eens een schriftgeleerde zich bij Christus aanmeldde en Hem verzocht in zijn dienst te mogen treden, terwijl hij beloofde den Messias overal te zullen volgen. De geliefde Heiland die wel wist, dat zijn verzoek valsch was, en dat het om niets anders te doen was als om de bloem eereprijs, gaf hem een weigerend antwoord, geheel tegen de verwachting van dezen sinjeur in. Want hij dacht, dat hij als schriftgeleerde in wetenschap de Apostelen in de schaduw zou stellen, daar dezen slechts eenvoudige lieden waren. Zie toch eens dat eergevoel.

Petrus had eens den geheelen nacht met groote moeite gevischt, maar niets gevangen. Men vischt dikwijls dagen en jaren om maar een klein aaltje te vangen en dan zingt men alt.

Zeg mij nu eens wereldling, hebt gij de bloem eereprijs gevonden? Ja. Hadt gij bij dat vinden ware vreugde? Dat niet, dat niet, dat niet. Geen eer zonder last, geen waardigheid zonder zorg, geen ambten zonder nood, geen paleis zonder verdriet, ja als ik de waarheid zeggen zal: geen groot hoofd zonder hoofdpijn. Daarentegen God zoeken en God vinden is de ware *eereprijs*. Deze bloem heeft gezocht en

gevonden, dezen troost heeft gevoeld Maria de Moeder Gods in den tempel te Jerusalem.

Beste wereldling, wat zoekt gij? Uit uw glad gewasschen, gepolijst gezicht kan ik wel opmaken, dat gij weer een bloem zoekt en wel duizendschoon. Vele menschen gaat het als de tulpen. Deze bloemen sluiten zich tegen den nacht geheel toe, laten de lip hangen en worden zoo treurig alsof zij ik weet niet wat voor smaad te lijden hadden. Maar nauwelijks komt het morgenrood als een bode der gulden zon de kimmen purperen, of zij ontsluiten weer oog en mond als rechte hofapen.

Lux orta recludit,
Al stijgt de zon in top
Richt zij haar hoofd weer op.

Zoo ook gaat het met den mensch. Zoodra een schoone Aurora met een bevallige gestalte, een gepolijste tronie en schoon gezicht zich laat zien, dan zijn daarop nog meer oogen als op een vette soep. Dit heeft men gezien bij het Assyrisch leger voor de stad Bethulia, want er was geen soldaat, geen hoofd- of onderofficier die zich niet vergaapte aan de wonderschoone Judith, wier schoonheid God nog verhoogd had. De soldaten letten meer op dit prachtige monster als op hun monsterplaats, hun beviel haar tocht veel beter als de geheele veldtocht, zij schatten veel hooger hare rozenkleurige kaken als hun barakken en wel zoozeer, dat zij tot elkander zeiden: Wijl de Hebreeuwen zulke schoone vrouwen hebben, is het de moeite wel waard dat men om hen oorlog voert. Denk eens wat een schoone gedaante al vermag.

Esau van de jagt komende en ziende dat zijn broeder een linzensoep bereid had voelde zijn tanden daarnaar wateren en zeide: Geef mij van die roode spijs.

De H. Augustinus schrijft, dat de linzen in Egypte rood

en goed van smaak zijn. Jacob gaf Esau een weigerend antwoord, maar nu stond Esau hem daarvoor het eerstgeboorterecht af. Dat is veel, en zeer veel en veel te veel, het eerstgeboorterecht voor een linzensoep. Evenwel gebeurt het dikwijls dat velen niet op een rood gezicht maar op een rooden jeneverneus verliefd worden. Dat zoo'n komkommer nog aantrekkingskracht kan hebben?

Zeg mij eens, gij wereldling, hebt gij de duizendschoon gevonden? Ja. Hebt gij daarbij ware vreugde? Neen. In omnibus inveni vanitatem; dat is:

In alle zaken heb 'k bevonden
Dat alle schoonheid ras verzwonden
Dat alle roem en aardsche vreugd
Slechts dwaasheid is en zelden deugt.

De H. Apostel Paulus zegt I Thes. 5: 2. „Als een dief in den nacht zoo is de dag des Heeren." Paulus schijnt te meenen dat de dieven gewoon zijn bij nacht te stelen, maar er is een dief die dag en nacht steelt, men mag kasten en deuren zoo dicht sluiten als men wil, hij steelt toch zijn best; doe sloten en grendels er op, deze dief steelt; zet wachters bij de deuren zooveel gij wilt, hij steelt zonder ophouden. Deze dief heet *tempus de tijd.* Hij steelt ongemerkt de schoone gestalte weg, zoodat men menig oude dame, met haar op kin en tanden, hoort zeggen: Mij heugt de tijd nog wel dat ik veel schooner was. Dat zal wel, want evenals de duizendschoon, zoo verwelkt de schoonheid ook. Doch de ware duizendschoon is bij God te vinden en deze bloem, het kind Jesus, heeft Maria gevonden in den tempel te Jerusalem. „Ecce tu pulcher es dilecte mi et decorus" „ziet gij zijt schoon mijn beminde en aantrekkelijk." Cant. 1. Ja, de heiligen en Engelen in den hemel vinden hun eenigst en grootste geluk in het aanschouwen van Gods aanschijn.

Gij wereldling, wereldzwerver, wat zoekt gij? Ik bemerk

het wel aan uw smerigen mond dat gij het bloempje zoekt, de Maartviool.

De Philistijnen hadden een afgod dien zij Dagon noemden. Toen zij eens naast dezen afgod de ark des Heeren hadden geplaatst, vonden zij den volgenden morgen, dat Dagon zijn kop, beenen en armen had verloren. Evenwel bleven zij hem goddelijke eer bewijzen. Dat was dol. Maar waarom vereerden zij dien verminkten afgod nog? Omdat hij den buik had gehouden, en dien buik waardeerden zij. Dit is echter niets nieuws, want de H. Paulus schrijft zelfs: Er zijn velen wier buik hun god is, omdat zij daaraan gedurig offeren.

Bij den H. Lucas cap. 16 leest men aldus: Er was een rijk man, die zich kleedde in purper en kostbaar lijnwaad en alle dagen heerlijke maaltijden hield enz. Indien men tegenwoordig al zulke brassers in het Evangelie wilde opschrijven zou men het noodzakelijk in folio-formaat moeten drukken.

Zeg nu eens, gij wereldling hebt gij uw duizendguldenkruid, uw eereprijs, uw duizendschoon, uw maartvriooltje gevonden? Ja. Maar ook rechte vreugde tevens? Neen. IJdelheid der ijdelheden. Ik heb bevonden dat alles door den tijd wordt verwoest, en niets bestendig is.

De natuurkundigen zeggen dat indien men een boom bij volle maan velt, hij dan wormstekig wordt. Gedurende de veertig jaren dat de Israelieten in de woestijn waren, was er geen enkele zieke onder hen. Wat was de oorzaak daarvan? Omdat Mozes water te drinken gaf aan het volk. Had hij bier, wijn of jenever uit de steenrots geslagen, dan zouden er buiten twijfel wel ziekten ontstaan zijn.

Lieve cosmophilus, gij kunt zoeken en vinden al wat gij op deze wereld verlangt, maar nimmer zult gij vreugde hebben zonder verdriet. Zoekt gij echter Jesus, zooals Maria in den tempel dat deed, dat zult gij Hem zeker vinden en met Hem alles.

Rijkdom; „Gloria et divitiae in domo ejus" eer en rijkdom zijn in zijn huis." Ps. 111.

Eer en heerlijkheid. „Nimis honorati sunt amici tui Deus" Uwe vrienden o God, zijn in aanzien hoog gestegen. Ps. 118.

Een schoone gestalte. „Specie tua et pulchritudine tua intende, prospere procede et regna." In uw aantrekkelijke schoonheid moocht gij opstaan, vooruittreden en heerschen. Ps. 44.

Heil en voorspoed. „Factus est mihi in salutem." Hij is mij ten heil geworden. Isaies 12.

Gezondheid en leven. „Dominus protector vitae meae." „De Heer is de bewaarder van mijn leven." Ps. 26.

Vrede en rust. „Gratia vobis et pax a Deo." Vrede en heil zij u van God geschonken." 2 Thes. 1.

Geleerdheid en wetenschap. „Si quis vestrum indiget scientia, postulet a Deo." „Heeft iemand uwer kennis noodig, hij vrage die van God." Jac. 1.

Eindelijk zult gij de volmaakte vreugde vinden, indien gij Jesus ijverig zoekt met Maria. Amen.

DE DOODENDE LIEFDE VAN DEN STERVENDEN HEILAND.

Vraagt niet wie mij heeft omgebracht,
Dit deed alleen der liefde kracht.

Jesus sterft, Jesus sterft! Hebt gij het gehoord, o mensch? Weet gij dan niet wie Jesus is? Hij is Gods Zoon, de tweede persoon der H. Drievuldigheid, de belooning in den hemel van alle rechtvaardige zielen, de troost aller harten, de bijstand aller christenen, een hoogepriester grooter als Aaron, een redder des volks meer als Mozes, het ware pad ten hemel waarop men niet kan dwalen, verheerlijkte in den hemel en beschermer van ons allen, Hij die glanst als de zon, de bron waaruit alle zegen ons toevloeit. Hij sterft.

Deze Jesus sterft voor u, o mensch, voor u alleen. Deze die het eerste bestond en van wien alle leven voortkomt, is geworden een zwakke sterveling. Voor u, o mensch, wiens leven ras verdwijnt, wiens wellusten spoedig vervliegen, wiens schoonheid dra vergaat, wiens sterkte niet lang bestaat, wiens hoop spoedig vervliegt, wiens liefde dra verkoelt, wiens gezondheid eensklaps verkwijnt, wiens rijkdom binnen kort verdwijnt, wiens geluk schielijk verandert, wiens stoutheid niet lang duurt, wiens kennis te loor gaat, wiens voetpad een doodenweg is, wiens pracht spoedig ophoudt, wiens

glorie ras verduistert. *Homo* mensch is uw naam. Hierin is een letter de *h* die eigenlijk geen letter is, maar slechts een aspiratie; de twee *o's* zijn twee nullen, en zoo blijft er van u niets anders over als de *m* die *miseria ellende* beduidt. Gij zijt als schuim op het water, als een droom des nachts, als gras in de weide, als een glas op tafel, als stof in de lucht, als een blad in het woud. Voor u, o mensch sterft Hij, voor u, die niets kunt, niets weet, niets wilt, niets vraagt, niets vermoocht zonder de hulp van God. Voor u, o mensch, die *niets* zijt sterft Jesus die *alles* is.

Maar ach wie is het toch geweest, die deze gruweldaad heeft begaan en Jesus onzen God, onzen trooster, onzen Heiland onzen redder zoo gruwzaam vermoord?

Hebt gij dat gedaan sprikkelbeen, gij lompe ribbenkramer, gij dood?

Ik moet zeggen neen. Zijt gij het dan geweest, vergiftig addergebroedsel, gij zonde? Ook niet. Dan moet gij schandelijke helhond Lucifer het gedaan hebben? Neen ook niet. Want hoe zou de satan den Koning der Engelen, hoe zou de zonde der oneindige gerechtigheid, hoe zou de dood het eeuwig leven zelf kunnen schaden? Dan schijnt het, dat ik de waarheid niet kan te weten komen. Maar daar onze beminde Heiland aan een boom hangt, daarom zult gij het ongetwijfeld moeten weten en bekennen, groene, schaduwrijke wouden. Wie, zegt op dan, wie heeft de bron des levens Christus gedood? Wie was het die Hem aan het kruis handen en voeten *doorkliefde?* De echo antwoordt: *liefde.* Nu weet ik waarom Jesus sterft, wie zijn levensdraad heeft afgesneden, het is de liefde tot ons, menschen.

In de maand Maart sterft uw Jesus, o mensch. Waarom niet in Mei, in Juni, Juli of Augustus? Hierop antwoordt de H. Damascenus en zegt, dat het bloed van den mensch in het geheele jaar niet zoo snel loopt als juist in deze maand.

daarom ook wilde Christus in deze maand lijden om zijn laatsten droppel bloeds des te beter te kunnen storten voor den mensch, uit liefde tot hen , die ook in Maart de eerste zonde bedreven hadden. O groote, onwaardeerbare liefde.

De wijze Seneca wil, dat de liefde muzikaal is. „Amor, zegt hij, musicam docet," de liefde leert muziek. In de muziek nu heeft men zes nooten, ut, re, mi, fa, sol, la. Deze noten heeft ook de liefde van onzen goddelijken Verlosser geleerd. Zij zong *ut*, toen Hij in den hof bloed zweette. Luc. 22:44.„ Sudor ejus *ut* guttae sanguinis decurrentis in terram." Zijn zweet was als bloeddroppelen, die op de aarde vloeiden. De *re* zong zij, toen de laffe Apostelen de vlucht namen. Mat. 26. *Re*licto eo omnes fugerunt. „Zij verlieten hem allen en namen de vlucht." *Mi* zong zij, toen de booze joden den moordenaar Barabbas begeerden los te laten en Jesus integendeel te kruisigen. Luc. 23 : 18 „Di*mi*tte nobis Barabbam" „laat ons Barabbas los". Zij zong *fa*, toen de Godmensch aan het kruishout voor zijne vijanden bad met deze woorden: Luc. 22 : 37 „Pates, dimitte illis, non ennim sciunt quid *fa*-ciunt" „Vader vergeef hun, want zij weten niet wat zij doen." Zoo was Christus als een luit, die de allerliefelijkste tonen laat hooren, toen zijne heilige aderen op het kruishout werden uitgerekt. Waar blijft de vijfde noot de *sol*? Dit woord beteekent de *Zon*, die bij Christus' dood verduisterd werd. Luc. 23 : 45: „Obscuratus est sol" „de zon werd duister." Van deze *sol Zon* kan men veel zeggen en nog meer schrijven.

Seneca Act. 4 in Thyeste maakt melding van de afschuwelijke misdaad, dat Atraeüs koning van Phrygië het kind van zijn eigen broeder heeft gedood en hem dat naderhand te eten heeft gegeven. Bij deze onmenschelijke daad zou de zon teruggeweken zijn om dat gruwelstuk niet te zien. Dit meldt Seneca in deze woorden:

Quo terrarum siderumque parens
Quo vertis iter, medioque diem perdis Olympo?

Dat is: O zon, gij moeder der sterren en der aarde, waarheen wendt gij u? Waarom doet gij den helderen dag in nacht verkeeren?

Met denzelfden heidenschen wijsgeer kunnen ook wij tegen de ondankbare wereld zeggen: „O nos dura sorte creatos! seu perdidimus sive expulimus sortem miseri;” „o wij rampzalige menschen, wij hebben òf de zon verloren, òf verbannen.” Immers ook bij den vreeselijken dood des Verlossers is de zon teruggegaan, om te kennen te geven, dat alles verkeerd ging. Dit was verder veel ontzettender om aan te zien dan toen ten tijde van koning Ezechias de zon ook terugging en het leven des konings verlengde. Wat van den terugloop der zon ten tijde van Ezechias geschreven staat is eene ware gebeurtenis niet alleen, maar tevens ook een voorafspiegeling van den terugloop dier Zon, die door den propheet Malachias genoemd wordt cap. 4:2 sol justitiae „de Zon der gerechtigheid.” De terugloop dier Zon is van groote beteekenis en kracht geweest, daar zij gezondheid en leven teruggeschonken heeft aan die ze verloren hadden. Deze goddelijke Zon, zeg ik, is in zijn bitter lijden omtrent tien graden teruggeweken, en wel ten eersten:

Ab immensitate ad linteum.

Van zijn onmetelijkheid tot de grootte eener doek, waarin Hij als kind te Bethlehem werd gewikkeld.

Ab infinitate ad punctum.

Van zijn oneindigheid tot een punt, in het heilig sacrament des altaars, waar de Zoon Gods onder de gedaante van brood en wijn geheel en al tegenwoordig is, maar dat niet alleen, doch ook onder elke gedaante, ja zelfs onder het kleinste deel.

Ab omnipotentia ad infirmitatem.

Van de goddelijke almacht tot de zwakheid van ons vleesch, waarin Hij heeft geleden en gestorven is.

A sanctitate ad peccatum.

Van zijn heiligheid tot het *zonde-zijn* zelfs toe, toen Hij alle zonden der menschheid op zijne schouderen had genomen.

A bonitate ad malitiam.

Van zijn goedheid en onschuld tot de boosaardigheid, toen Hij door zijn eigen volk lager werd gesteld als de moordenaar Barabbas.

A justitia ad iniquam sententiam.

Van zijn eigen rechtvaardigheid tot een onrechtvaardig oordeel, dat de doodstraf over Hem uitsprak.

A filio ad latronem.

Van een Zoon Gods, die van eeuwigheid uit den Vader geboren, de heiligheid, de macht en de glorie zelve is, tot een moordenaar geworden, die den schandelijken kruisdood moet sterven, ja zelfs hangend tusschen twee moordenaars alsof Hij hun opperhoofd was geweest.

A majestate ad excecrationem.

Van zijn hooge, goddelijke majesteit, die alle eer, lof en aanbidding waardig is, tot de diepste oneer, schande en verwerping, ja tot den vloek des kruises.

A gloria ad occasum.

Van zijn toppunt van glorie tot een afgrond van miskenning. Eindelijk:

A vita ad mortem.

Van het leven, dat Hij zelf persoonlijk is, tot den dood dien Hij heeft geleden en zooals Hij door Paulus in zijn vernedering wordt beschreven, Philip. 2, dat de Zoon van den levenden God gehoorzaam is geworden tot den do , ja tot

den dood des kruises. Zoo is de menschgeworden God gelijk alle kinderen van Adam dat moeten, gestorven, dat wil zeggen ziel en lichaam gewelddadig van elkaar gescheiden, terwijl Hij, zijn geest in de handen zijns hemelschen Vaders aanbevelend, door zijne gehoorzaamheid de verlossing van het menschelijk geslacht heeft bewerkt. Over dezen dood roept de H. Augustinus uit: Disciplina caeditur, salus vulneratur, vita moritur. „De heiligheid wordt gemarteld, het heil gedood, het leven sterft."

O zie dan toch, o mensch, het leven sterft, dat u het leven heeft gegeven. Het minnend hart van Christus zingt de laatste noot *la:* „Lamma sabacthani" waarom hebt gij mij verlaten."

Ja de liefde is de oorzaak, dat Jesus na 6666 wonden ontvangen en 30208 bloeddroppelen vergoten te hebben, volgens de openbaring der H. Brigitta, aan het kruis is gestorven. Dat alles heeft de liefde gedaan, en die liefde des Heilands is jegens ons. Zoo wordt dan terecht het hart van Jesus ons voorgesteld als vlammend, brandend, stralend van liefde, opdat dit gezicht ons mocht aansporen tot een dankbare wederliefde jegens onzen liefderijken Jesus.

Ten slotte wend ik mij tot u, hooggeloofd, allerdoorluchtigst huis van Oostenrijk. Want daar volgens het getuigenis van Mancinus Baronius en andere schrijvers, Christus aan het kruis hangend zijn aangezicht gekeerd heeft naar Duitschland, Spanje, Italie en ook bizonder naar u, zoo is het billijk dat gij u dankbaar betoont. Hoor Jesus u toeroepen met Salomon: „Veni Auster, perfla hortum meum." „Kom o zuidenwind doorwaai mijn hof." *Auster* zuidenwind, en *Austria* Oostenrijk zijn zeer nauw verwant. Kom dan met een zucht van medelijden, bezie de plaats waar hij heeft gehangen, betracht de vijf wonden die Hij aan het kruishout voor u heeft ontvangen. Die wonden vijf in getal, zijn de vijf medeklinkers a e i o u. Pas

deze letters toe op Jesus' wonden en op Austria Oostenrijk, dan heet het:

Austria Electa Jesu' Osculatur Vulnera.

Dat is: Het uitverkoren Oostenrijk kust Jesus' wonden. Leest men deze medeklinkers terug, dan is het U, O, I, E, A:

Vulnera Omnipotentis Iterum Elevabunt Austriam.

Dat is: De wonden van den Almachtigen Zoon Gods zullen Oostenrijk weer in de hoogte heffen.

Dit dan zij genoeg. Hebt gij het gehoord, o mensch? Welnu dan overweeg het wel. De aarde die beeft bij Christus' dood, de steenrotsen die in tweeën springen, de zon die verduisterd wordt, de zee die in den afgrond wegzinkt, het voorhangsel des tempels dat scheurt, de graven der gestorvenen die zich openen, alles roept u toe. „O mensch, overweeg het wel en vergeet het nimmer: Jesus de Zoon Gods sterft voor u aan het kruis." Amen.

DE BITTERE MYRRHE-BERG.

Neen geen paradijs, geen Thabor,
Neen geen Eden zoek ik op,
Maar mijn smachtend hart verlangt
Naar den berg waar Jesus hangt,
Naar Calvarie's droeven top.

Nadat de geestelijke bruid in het Hoogelied van Salomon zich langen tijd heeft bezonnen, overwogen en rond gezien waarheen zij haar wandeling zal doen, komt zij eindelijk tot een besluit en spreekt: „Ik zal gaan naar den myrrheberg." Cant. 4: 6.

Zulk een myrrheberg is onder sommige opzichten geweest de berg Gilboa. Want toen koning Saul bij den ophanden zijnden oorlog door groote vrees werd bevangen, ging hij naar een oude tooverheks die hem door hare bezweringen den grooten propheet Samuel van de dooden zou opwekken, om van hem den uitslag van den krijg te vernemen. De oude maakt haar gewone grimassen en kromme sprongen en Samuel staat waarlijk op. Dit echter alleen door Gods macht en niet door de potsen dezer tooverkol of door toedoen van den duivel. De propheet vermeldt Saul nu zijn ondergang, hoe hij weldra op den berg Gilboa een groote nederlaag ondergaan zou, waarbij hij en zijn zoon het leven zouden laten. Toen David de treurige afloop des gevechts bekend werd, vervloekte hij aanstonds

dezen berg en zei, dat er geen dauw of regen op hem meer zou nedervallen. Sam. 1 : 21. Ook werd deze berg van dien tijd af totaal onvruchtbaar. Zoo is de Gilboa voor David een myrrheberg geweest, omdat zijn getrouwste vriend Jonathas daar is gesneuveld, doch bij die smart had hij nog dezen troost dat hij niets meer te vreezen had van Saul zijn bittersten vijand.

Maar de berg Calvarië is voor Maria een ware myrrhe- of berg van bitterheid geweest, wijl zij haar eenigen Zoon daar heeft verloren. Als de oude hoogepriester Simeon in den tempel het kind Jesus in zijne armen hield, sprak hij op prophetischen toon Maria aldus aan en zeide: „Een zwaard van droefheid zal uw hart doorboren." Luc. 2 : 35. Daar dan Simeon Christus' lijden voorzag, bad hij tot God: Heer laat uw dienaar nu in vrede gaan, alsof hij wilde zeggen: ik wil liever sterven dan te moeten zien hoe vreeselijk deze Jesus zal lijden. Wat smart zal derhalve het hart van Maria uitgestaan hebben toen zij op den berg Calvarie het teeder lichaam van Christus aan het kruis zag hangen.

Een myrrheberg is ook geweest de Hebal, niet ver van de stad Sichem. Op dezen berg immers heeft Mozes door de levieten het volk de straffen laten voorlezen tegen hen die Gods geboden niet onderhielden. Want de zonde sleept straf na zich, de zonde is als de zuidenwind die slechts onweder brengt. Derhalve heeft God de overtreders zijner wet aldus vervloekt: „Indien gij de stem van den Heer uw God niet beantwoordt en al zijne geboden niet onderhoudt dan zullen de volgende vervloekingen over u komen. Vervloekt zult gij zijn in de stad, vervloekt zult gij zijn op het veld, vervloekt zal zijn uw goed en bezittingen. Vervloekt de vrucht uws lichaams, vervloekt de vrucht uws lands, vervloekt de jongen uwer koeiën en van uw klein vee. Vervloekt zult gij zijn bij uw binnengaan en vervloekt bij uw uitgaan. De Heer zal op u neerzenden den vloek, de verwoesting, het bederf van alles

waaraan gij uw hand zult slaan, alles wat gij doen zult. Eindelijk zult gij zelf verdelgd worden en plotseling omkomen om de boosheid uwer werken, omdat gij Mij hebt verlaten." Zie Deut. 28 : 15 enz. Hieruit ziet men hoe alles slecht afloopt als men de geboden Gods verlaat. Deze Hebal, waarop deze vloek is uitgesproken, was zeker wel een berg van bitterheid, maar toch ook een berg van troost. Want nevens dezen was een heuvel met name Sarizim, waarop alle zegeningen werden afgelezen die over degenen zouden komen die de wet Gods onderhielden.

Evenwel de berg Calvarië was voor Maria zonder eenigen troost maar vol bitterheid. Wat smarten zal zij geleden hebben, toen zij onder het kruis de tallooze vervloekingen, vernederingen en godslasteringen hoorde waarmede de verharde joden haren onschuldigen Jesus hoonden, bespotten en verguisden. Want daar zij Hem aan het kruis hangende, met hunne handen niet meer konden mishandelen, scherpten zij hunne tongen aan, vergiftigden ze met allerlei spot- en smaadwoorden en wierpen die als pijlen in Jesus' hart. Hierover beklaagt zich Christus bij den psalmist David. Toen zij niet meer wisten welke smarten mij aan te doen, hebben zij mij met hunne scherpe tongen vervolgd, en gelijk Ludolphus de Carthuizer part. 1 cap. 63 aanmerkt, is Christus door vierderlei soort van beulen bespot en belasterd. Ten eersten door hen die zittende naast het kruis, gedurig acht op Hem sloegen. Ten tweeden door de voorbijgangers die Hem lasterden, het hoofd schudden en zich verheugden in zijne smarten. Ten derden door de omstaande hoogepriesters en ouderlingen des volks, die Hem in spotternij toeriepen, dat indien Hij den tempel van Jerusalem in drie dagen kon opbouwen, Hij nu zichzelven zou redden. Ten vierden ook door de twee moordenaars die met en naast Hem aan het kruis hingen, zooals de H. Marcus uitdrukkelijk meldt, cap. 15. Hetzij

op het voorbeeld der anderen, hetzij door de hevigheid hunner smarten verbitterd, of in de hoop om aldus genade te vinden bij hunne beulen, maar in alle gevalle, zij hebben den Heiland ook bespot. En al deze gruwelen heeft Maria, de buitendien reeds zóó bedroefde moeder, moeten zien en hooren. Wat zielelijden heeft zij daarover niet uitgestaan. Dat is niet met een pen te beschrijven en vast staat het tevens, dat door zulke lasteringen de berg Calvarie haar een myrrheberg geworden is.

Een berg van bitterheid is ook geweest de Sinaï, waar God met Mozes heeft gesproken, maar onder verschrikkelijke omstandigheden. Want het begon te bliksemen en te donderen, en een donkere wolk bedekte de kruin van den berg en het bazuingeschal werd sterker en sterker, zoodat het volk boven mate bevreesd was, zelfs Mozes ook. God de Heer kwam ten laatsten in vuur naar beneden, zoodat de geheele berg rookte, een donkeren gloed van zich gaf en sidderde en beefde, maar het volk nog veel erger.

Tegenwoordig ziet men zulk een godvreezendheid niet meer, ofschoon God toch waarachtig in onze kerken tegenwoordig is. Nadat nu Mozes veertig dagen en nachten op den Sinaï gerust had, nam hij van den berg neerdalende de tafelen waarop met den vinger Gods de tien geboden geschreven waren en die, naar getuigenis van den H. Epiphanius in saffiersteen gegraveerd stonden, met zich; maar ziende dat het volk een gouden kalf aanbad, werd hij zoo verbitterd, dat hij de twee tafelen aan stukken smeet. Zoo was dan deze berg voor Mozes zeer hard, maar toch heeft hij nog eenigen troost gehad, dewijl God zich verwaardigd had daar met hem te spreken. Maar Maria op den berg Calvarië was van allen troost verstoken. Want zij zag haren eenigen Zoon sterven, aan alle ledematen door de wreede geeselslagen gewond, alle aderen en zenuwen verscheurd, zijne armen als snaren uitgerekt en met scherpe

nagelen doorboord en zijn liefderijk hart met een lans doorstoken. Dat schouwspel was als een tweesnijdend zwaard in het hart van Maria.

Toen de satan het huis, waarin de kinderen van Job een maaltijd hielden, door een stormwind had te gronde geworpen, kreeg de geduldige lijder Job bode op bode en tijding op tijding, die hem verklaarden en zeiden: „Het huis is ter aarde gestort, het heeft uwe kinderen verpletterd en deze zijn allen dood gebleven." Job. 1: 19. Een arglistige streek was dit van den duivel. Waarom heeft hij niet gezegd: allen die in huis waren zijn omgekomen, want daar waren kok, keukenmeid, kamerdienaar, keldermeester, tafeldekker en andere bedienden, maar de satan dacht, indien ik Job alleen zeg dat zijn kinderen dood zijn zal zijn hart daarover zoo bedroefd worden, dat hij misschien het geduld verliest. O Maria! hoe onmetelijk groot moet dan uwe smart geweest zijn, toen gij met eigen oogen zaagt, dat uw eenige en allerliefste Zoon aan het kruis zoo ellendig moest sterven.

Een berg van bitterheid is voor Petrus geweest de Thabor, waar Christus de Heer en Heiland een klein beeld zijner glorie liet zien. Zijne kleederen waren wit als sneeuw, zijn aangezicht blonk als de zon en nevens Hem stonden Mozes en Elias, Mozes aan de rechter Elias aan de linkerhand. Mozes beteekende de barmhartigheid Gods, „erat mitissimus super terram," hij was de zachtmoedigste man ter wereld. Num. 12: 3. Elias beteekende Gods rechtvaardigheid om zijn grooten ijver „in spiritu et virtute Eliae, in den ijver en kracht van Elias." Luc. 1: 17. Hieruit kan men zien dat Gods barmhartigheid den voorrang heeft. Eindelijk hoorde men ook de stem des Hemelschen Vaders: „Deze is mijn geliefde Zoon in wien ik mijn welbehagen heb, hoort Hem." Toen Petrus nu zag, dat het hier zoo heerlijk en vroolijk toeging, wilde hij op den berg blijven en er drie hutten opslaan. Maar hij wist niet

wat hij zeide. Luc. 9: 33. Nadat alles weer in een oogenblik was verdwenen zag Petrus meenende dat hij in den hemel was, dat hij zich op aarde bevond. Zekerlijk, hij wist straks niet wat hij zei want het is toch al te dol den hemel te willen genieten zonder voorafgaand lijden. O, wat een schapekop van een visscher!

David is niet eer op den troon gekomen, dan nadat hij door Saul tot den dood toe vervolgd was.

Joseph heeft niet in Egypte geregeerd voordat hij den nijd zijner broeders had ondervonden.

Jacob heeft niet eerder de schoone Rachel tot vrouw gekregen, voordat hij 14 jaren zwaren arbeid had gedaan.

In één woord, degene is het spoor bijster, die meent dat hij maar met rijlaarzen en sporen zoo in den hemel kan loopen. Deze berg Thabor nu is voor Petrus een ware myrrheberg geweest, daar hij van zoo'n hemelsche vreugde eensklaps beroofd werd; maar toch vond hij troost in al die glorie van Christus.

Maar Maria, die moeder van smarten, was Calvarie een vrij bittere berg, ja een berg aller droefheden, wijl zij daar niets hoorde of zag dat haar eenigen troost kon verschaffen.

Op Thabor zagen de discipelen de glorie van den eeniggeboren Zoon des Vaders, zooals Joannes cap. 1 getuigt, hier op Calvarie ziet Maria niets als zijn schande, smaad en oneer, van iedereen verlaten en veracht als Hij is.

Op Thabor zagen de Apostelen zijn aangezicht blinken als de zon, op Calvarie ziet Maria zijn aangezicht met speeksel en bloed bemorst, in plaats van een krans van zonnestralen een kroon van doornen, die zijn hoofd verwonden.

Op Thabor waren zijne kleederen wit als sneeuw, op Calvarie ziet Maria hem naakt, de sneeuw van zijn maagdelijk lichaam was gepurperd met het bloed, dat uit vele wonden stroomde.

Op Thabor werd Hij gezien tusschen Mozes en Elias, die met Hem spraken, op Calvarie ziet Maria Hem tusschen twee moordenaars die Hem lasteren en bespotten.

Op Thabor hoort men de stem des Hemelschen Vaders „deze is mijn welbeminde Zoon", op Calvarie hoort Maria Hem roepen „Mijn God, waarom hebt gij mij verlaten?"

Op Thabor werd slechts door Mozes en Elias over zijn dood en lijden gesproken, op Calvarie wordt dat bloedige treurspel in tegenwoordigheid der bedroefde Moeder afgespeeld.

Hoe zou dan deze berg geen bittere myrrheberg geweest zijn voor Maria, daar zij nergens grooter zielesmart heeft geleden?

Een berg van bitterheid is geweest voor den patriarch Abraham de berg Moria. Deze vrome man had in het honderdste jaar van zijn ouderdom een zoon gekregen met name Isaac. Nadat deze zoon zijn 25e jaar had bereikt, heeft God aan Abraham bevolen Hem dezen zoon op den berg Moria op te offeren; *opofferen* beteekende toen zooveel als *slachten*. Ach, rechtvaardige God, denkt Abraham, dat is wel een hard bevel; zal ik dan mijn eigen zoon ter slachtbank brengen, ik zijn vleeschelijke vader? Zal ik zoo'n jongen bloed met een sabel zijn bloed doen stroomen? Zal ik mijn eenigste vreugde, mijn troost, mijn liefde, mijn leven, mijn evenbeeld dooden en mij zelven aldus van mijn eenigen zoon berooven? Ach, dat is hard! Maar toch Abraham nam ook dadelijk het vast besluit God te gehoorzamen en zijn allerliefsten zoon het koste wat het wilde *coute que coute* zegt de Franschman, te slachten. Hij gaat met Isaäc op weg, maar vertelt Sara er niets van, uit vrees dat zij haar zoon terug zou houden.

Dit ziet men dan ook dikwijls gebeuren. Als b. v. een kind, dat vaardig en knap is van lijf en leden, in een klooster wil gaan om zich op te offeren aan den almachtigen God, dan protesteeren de ouders met alle kracht daartegen. Maar als het een eenoogige is, dan heet het: Nu marsch daar maar

mede, want in een klooster moet men ook dikwijls een oog dicht houden. Heeft het een bult, dan is het: Nu voort daarmee, in een klooster kan men op zoo'n bochel nog al wat *verdragen*. Gaat het mank, nu voort maar, in een klooster gaat het ook altijd niet even *recht* toe. Indien het een weinig stamelt, vooruit maar, in een klooster mag men altijd lang niet den mond open doen.

Terwijl nu de heilige patriarch den slag wilde toebrengen, hield een Engel zijn hand vast en beval hem, om in plaats van zijn zoon een ram, die daar in een doornstruik verward zat, te slachten en op te offeren aan God. Dezen ram had, zooals vele leeraars meenen, de Engelbewaarder van Isaäc daarheen gebracht. Hieruit kan men licht besluiten, dat de berg Moria voor Abraham een berg van myrrhe is geweest, dewijl hij daar met eigen hand zijn eenigen zoon moest offeren. Maar toch had hij later vreugde, toen hij zijn kind in het leven behield en God zijn bereidwilligheid voor de daad had aangenomen.

Maar Maria de diepbedroefde Moeder, is Calvarie een droevige myrrheberg geweest, toen zij moest zien, dat geen Engel of geen mensch haren geliefden Zoon te hulp kwam of verhinderde, dat Hij aan het kruis werd genageld. Ach, hoeveel smarten toen haar hart moeten verscheurd hebben is met geen penseel te schilderen, met geen mond uit te spreken, met geen pen te beschrijven. „Stantem lego, plorantem non lego," zegt de H. Ambrosius. „Dat Maria onder het kruis heeft gestaan lees ik wel, maar dat zij geweend heeft, kan ik nergens vinden." En ook haar droefheid was veel te groot om te kunnen schreien, maar zij stond daar onbewegelijk als een rots te midden der woedende baren.

Op dan o christen zielen! Hebt medelijden met die lijdende Moeder. Hoort eens wat de H. Brigitta door haar gebed voor een doodelijk zieken edelman heeft verkregen. Deze was tweemalen door een priester bezocht en aangespoord om te biechten

h te vergeefs. Voor de derde maal bekent hij, dat hij
it goed gebiecht en zich met lichaam en ziel aan den
vel verkocht had; dat hij ook van dien tijd of aan alle
.zame ingevingen verworpen en boete en bekeering op de
ge baan geschoven had. Nu echter sprak hij, wilde hij
d biechten, wijl hem door een dienaresse Gods de afbeel-
g van de lijdende Moeder Gods, onder het kruis staande,
getoond in een gezicht; deze droevige afbeelding had
ı terstond tot bekeering en berouw bewogen. Nadat nu
› edelman oprecht gebiecht en de goddelijke teerspijze ge-
tigd had, heeft hij spoedig daarna het tijdelijke met het
wige verwisseld. Barr. in paroch. cap. 4.

)aarom, o christenen, zullen wij heden met Maria lijden
zeggen:

Eia mater, fons amoris,
Me sentire vim doloris
Fac ut tecum lugeam.
Fac ut ardeat cor meum
In amando Christum Deum,
Ut sibi complaceam.
Quando corpus morietur,
Fac ut animae donetur,
Paradisi gloria. Amen.

'at is in het hollandsch, zoo wat vertaald, al is het ook
:ekkig:

Moeder ach! gij bron van liefde
Wie een zwaard het hart doorgriefde
Maak dat ik uw smarten lij';
Wil me een vuur'ge liefde geven
Tot mijn God, die hier wil sneven,
Opdat 'k Hem behaaglijk zij.
Als de dood me omhoog zal wenken,
Wil dan 's hemels glorie schenken
Aan de ziel, van 't lichaam vrij. Amen.

OP DEN FEESTDAG VAN DEN H. ALTMANNUS, EEN TWEEDEN MOZES.

Mozes, een man om zijn deugden beroemd,
Wordt nu door mij hier Altmannus genoemd.

De echo is een groote zwetser, een echte babbelkous, doch somtijds toch een die de waarheid zegt. Want roep ik *sanguis* bloed, dan antwoordt zij terstond *anguis* slang. O, hoe menig bluft op zijn adellijk bloed, maar zulk gesnoef is niets meer als een vergiftige slang, wier beet een groot gezwel veroorzaakt, zoodat de menschen er opgeblazen van worden. Mozes echter die bij velen voor een koninklijken prins doorging, lachte wat met die ijdele eer, verliet goed en bloed, en ging naar het volk Gods, de Israëliten. Gelijk Mozes, zoo ook deed Altmannus; hij deed afstand van namen en eeretitels, bedankte voor canonicaten en geestelijke waardigheden en begaf zich onder het volk Gods, ik meen in de orde der paters Benedictijnen, die gelijk overal elders zich ook te Maagdenburg bevonden. Want hij wist wel dat een boek met gouden sloten spoedig ezelsooren krijgt.

Hij wist, dat een licht in een lantaarn verborgen niet zoo licht door den wind uitgebluscht wordt.

Hij wist dat een vogel in een kooi niet zoo gemakkelijk den havik ten prooi wordt.

Hij wist dat een spiegel in een raam besloten, niet spoedig breekt.

Hij wist dat balsem die goed bewaard wordt, niet zoo ras uitdroogt.

En in het klooster was Altmannus als sneeuw, daar hij pronkte met het wit der onschuld; niet alleen echter was hij als sneeuw, maar ook als een sneeuwwitte gans, die in haar vlucht allerlei letters maakt. Altmannus was vooral in de heilige letteren en in goddelijke kennis ervaren.

In het klooster was Altmannus een parel, die haar oorsprong uit den hemel heeft; maar niet slechts als een parel, doch als een parelmoeder, die onder een grof kleed een grooten schat verbergt.

In het klooster is Altmannus geweest als een berg, die den hemel tot nabuur wenscht, niet alleen echter als een berg, maar als een mijnwerker tevens, die den grootsten schat in de laagste deelen der aarde zoekt.

In het klooster was Altmannus zoowel een *coelicola* hemelbewoner als een *cellicola* celbewoner.

Mozes moest op Gods bevel de leidsman worden van het Israëlitische volk, doch hij sloeg het af en sprak: och Heer ik ben ongeschikt voor die taak, zend toch een ander die meer bekwaam is als ik. Zooals Mozes zoo ook deed Altmannus.

Nadat Altmannus van het heilige land was teruggekeerd, waarheen hij een pelgrimage had gedaan, en nauwelijks den voet op Duitschen bodem had gezet, kreeg hij aanstonds de tijding, dat hij na den zaligen dood van Gilbertus tot bisschop van Passau was gekozen, maar de heilige man wilde in het geheel niet zulk een hooge waardigheid aannemen ofschoon hij al lang tevoren zich zelf dien bisschopszetel had voorspeld. Want Altmannus, Gerhardus en Adelbertus, drie getrouwe vrienden en toen nog schoolmakkers, zaten op zeker keer bij een stroomende beek en hielden daar een geestelijk gesprek. Op eens zei Gerhardus: ik zal nog eens bisschop van Salzburg worden,

en ik, sprak Adelbertus, bisschop van Wurtzburg; ik zal mettertijd het bisdom van Passau verwerven zeide Altmannus. En ziet! o wonder, al deze drie hadden hier, zooals de uitkomst bewees, waarheid gesproken. En toch ofschoon Altmannus die waardigheid van zich zelf had voorspeld, weigerde hij toch die aan te nemen, totdat hij met alle geweld daartoe gedwongen werd.

Maar waarom dat, Altmannus? Misschien omdat een bisschops mijter wel eens een snoekskop wordt genoemd. Nu bevinden zich in een snoekskop, zooals ieder die lust heeft dat met eigen oogen kan gaan zien, de meeste werktuigen van het lijden van Christus, zooals het kruis, de geeselroeden, de kroon en de kelk. Bevat nu de snoekskop niets als lijden, dan heeft de mijter dat zonder twijfel ook. Doch niet daarom heeft Altmannus die hooge waardigheid geweigerd, want hij was niet bang voor het lijden en hield meer van doornen dan van rozen.

Misschien heeft Altmannus deze waardigheid afgeslagen, omdat hij wist dat een bisschop een herder is en dus dag en nacht moet waken? Neen ook niet, want hij wist wel dat iedere levensstaat gelijk is aan een uurwerk, dat nooit rust heeft; maar de eenige oorzaak zijner weigering was zijn diepe nederigheid en tevens wist hij daarbij, dat men bij nederigheid veel veiliger is als bij hooghartigheid.

Waar is het, dat Petrus op zeker keer bij het meer van Tiberias een goede vischvangst heeft gedaan. Joan. 21 : 11. Honderd drie en vijftig groote visschen op éénmaal dat zegt iets, groote karpers, groote snoeken, groote zalmen, groote kabeljauwen, groote schelvischen, groote steuren, groote botten, groote kreeften enz. Het waren allemaal groote.

Heeft Petrus dan geen enkelen kleinen visch gevangen? Neen, de Evangelist spreekt alleen maar van groote, want de kleinen waren door het net heengegaan en hebben zich aldus kunnen redden, maar de grooten bleven er in steken. Groote heeren,

groote hoofden, groote overheden, groote snaken zijn aan veel gevaren blootgesteld om hun ambt. O, hoevele grooten verwarren in het net, terwijl de kleinen, dat is de onderdanen, er beter afkomen en zich uit de voeten kunnen maken. Daarom, ja daarom alleen wil de H. Altmannus dat hooge herdersambt van zich afschuiven, echter moest hij het toch aannemen.

Onder andere groote wonderen, die de man Gods Mozes heeft gewrocht was niet het minste dat hij in de woestijn Mara bitter water in zoet veranderde. Dit water was eerst zoo ónsmakelijk, dat ieder van het volk, die het had gedronken *foei! foei!* riep. Dat *foei!* heeft Mozes op wonderbare wijze in *hoera!* veranderd. Exod. 15. Evenals Mozes zoo ook de H. Altmannus.

Als hij in zijn bisdom gekomen was, vond hij daar niets anders als *foei! foei!* Want daar waren de kerken als de stal waarin Balaäm zijne ezelin heeft gezadeld. Foei! foei!

De altaren zagen er toen uit als de keuken, waarin de propheet Habacuk de moeskruiden voor de maaiërs liet koken, die echter Daniël ten deel vielen. Foei! foei!

De misgewaden zagen er uit als de oude kleeren van den propheet Jeremias toen hij uit den kuil gehaald werd, waarin koning Zedechias hem had doen werpen. Foei! foei!

In dien tijd waren de geestelijken als de raven die uit de ark gevlogen zijn en hun maaltijd moesten doen met rotte lijken. Foei! foei!

De kanselarijen waren als de ledige graanzakken, die de tien zonen van Jacob met zich namen naar Egypte. Foei! foei!

De scholen hadden veel weg van die plaats, waar de schoone Rachel de gouden afgodsbeelden had verstopt, die later echter bleken niets meer als stroo te zijn. Foei! foei!

De predicatien waren zoo wat even goed als de spijzen, die de vrouw van Loth de twee vrome jongelingen voorzette, maar waarin zij geen zout had gedaan. Foei! foei!

De kloosters geleken veel op het zwaluwennest van Tobias, waaruit niets anders als vuil viel; en de kloosterlingen waren als het beeld dat Michal in het bed had gelegd, dat wil zeggen: zij droegen het kloosterkleed, maar, maar. . . Foei! foei!

Het geloof was in de harten der christenen zoo vormsteking als het manna dat de Israëlieten 's nachts overbewaard hadden. Foei! Foei!

De liefde was verdord als de bladeren van Jonas' wonderboom. Foei! foei!

De eerbaarheid zoo eerloos als het beeld van Nabochodonosor. Foei! foei!

De ijver zoo uitgebluscht als de lampen der vijf dwaze maagden. Foei! foei!

Het bisdom zoo in de war als de menschen bij Babel's torenbouw. Foei! foei!

En toch heeft de H. Altmannus door zijn apostolischen ijver, zijn vaderlijke zorg en zijn heiligen levenswandel het geheele bisdom, in het bisdom de geestelijken en in de geestelijken het geloof zoodanig hernieuwd, dat het scheen, als was een *lazareth* in een *Nazareth* veranderd.

In het leven van den H. Patritius vindt men een vreemde geschiedenis. Een voornaam edelman en machtig regeerings-persoon in Ierland was door de natuur stiefmoederlijk bedeeld, daar zij van hem een afschuwelijk monster had gemaakt. Zijn hoofd was een kegelbal, waarmede men gemakkelijk 99 kegels kon omwerpen; de neus stond hem voor het hoofd als een omgekeerde wegwijzer; zijn bakkes was zoo wijd opgescheurd, dat het met zijn beide ooren wel in audientie kon treden, zijn gezicht zoo vol vlekken en gaten, alsof Vulcanus er zijn miniatuurwerk aan had willen beproeven; zijn oogen hadden altijd ruzie, want zij keken gedurig van elkaar af, zijn rug was voorzien van een sterke, hooge, ronde fortificatie, zoodat *zijn* monsterachtig hoofd daardoor veilig beschut werd. In

één woord dezen ridder ontbrak niets, dan dat zijn edel bloed in zoo'n bespottelijk vat was. Hij neemt zijn toevlucht tot den H. Patritius, die hem vroeg wat voor een corpus hij dan begeerde. Hij keek eens rond en zag daar een zeer schoon man, met name Eugenius, een diaken, vriend van den H. Patritius en destijds zijn bibliothecaris. Zooals deze, zei de edelman, wilde ik wel zijn. Nu beval Patritius hun zich te zamen in een bed neer te leggen en met een doek toe te dekken. Nadat dit gebeurd was en beiden in een zachte slaap gevallen waren, verrichtte de heilige man een ijverig gebed, maakte het kruisteeken over hen, en ziet! toen de anderen ontwaakten, had de edelman zijn mismaakte gedaante verloren en was zoo precies gelijk aan den diaken als een copie aan het orgineel.

O wonder, o wonder, o wonder, een leelijken baviaan in een mooi wezen te veranderen, is veel, maar nog grooter wonder is het, een geheel land, waar weinig godsdienst bestaat, weinig geloof, weinig liefde, zooals dat bisdom was in een heilig land te veranderen.

Dat ten tijde van Nehemias water in vuur is veranderd, is veel, maar dat ten tijde van Altmannus de ondeugden in deugden verkeerden, is niet minder.

Dat ten tijde van Samson uit een muilezelskinnebak veel water is geloopen, is veel, maar dat ten tijde van Altmannus verharde zondaars boetetranen hebben gestort, niet minder.

Dat ten tijde van Josuë, de stadsmuren van Jericho alleen op het geschal der bazuinen omvielen, is veel, maar dat ten tijde van Altmannus verstokte harten door zijn stem bewogen en God te voet gevallen zijn, niet minder.

Dat ten tijde van Elizeus een stuk ijzer, dat op den bodem eener rivier was gezonken, weer op het water kwam drijven, is veel, maar dat ten tijde van Altmannus een geheel bisdom, dat reeds te gronde ging, weer boven kwam en in een

bloeiende gemeente veranderde, zooals men nu nog kan zien, niet minder.

Exod. 15, 16 en 17 leest men herhaaldelijk, dat het volk Israëls tegen hun leidsman Mozes morde. „Erat autem Mozes vir mitissimus", zegt de schriftuur. „Maar Mozes was een allerzachtmoedigst man." Evenzoo de H. Altmannus. De goede herder in het evangelie heeft het verloren schaapje in de woestijn gezocht, dan hier dan daar, links, rechts, boven en beneden, en eindelijk na het gevonden te hebben op zijne schouders naar den schaapstal gedragen. Maar waarom heeft hij niet een flinke karwats genomen en het ferm den pels uitgeklopt? O neen, dat niet, want met een dwalend schaap moet men zeer zacht omgaan. Een bisschop is een door God aangestelde herder, daarom ook draagt hij een staf en die nog wel als een roos voorover gebogen, daar die bloem het zinnebeeld der liefde en goedheid is.

Altmannus heeft in den beginne de geestelijkheid door zachte vermaningen op den rechten weg terug willen voeren, maar toen hij zag dat zijne goedheid niets vermocht gebruikte hij strenge maatregelen. Hierom ondervond hij veel tegenstand en smaad van den kant dier afgedwaalde schapen. Want kevers kunnen geen rozen uitstaan; een roos, een roos was Altmannus.

Nachtuilen kunnen het daglicht niet verdragen; een licht, een licht was Altmannus.

Stinkende knoflook kan geen magneet lijden; een magneet, een magneet was Altmannus.

Honden kunnen den maneschijn niet dulden; een maan; een maneschijn was Altmannus. En daarom hebben deze honden tegen dien maneschijn, die knoflook tegen dien magneet, die nachtuilen tegen dit licht, die kevers tegen die roos gemord, gebromd, gevloekt, geblaft; maar Altmannus was de allerzachtmoedigste man „vir mitissimus".

Sommigen zijn als het woud; als men het *schelm* toeroept, smijt het je terstond dienzelfden titel naar de ooren.

Sommigen zijn als vloeipapier; komt er maar een klein vlekje op, het trekt zich dat erg aan.

Sommigen gelijken veel op den tak van een hazelnotenboom, als men dien maar een weinig buigt, slaat hij vrij vinnig terug en betaalt je met een neusveger.

Sommigen zijn als koud water, roert men het maar even met een gloeiënd ijzer aan, het wordt nijdig en spuwt je van toorn in het gezicht.

Sommigen doen als de uiën; indien men ze maar een stukje vel aftrekt, aanstonds wreken ze zich, zoodat je de oogen tranen.

Sommigen zijn als de brandnetels, raakt men ze maar even aan, ze branden terstond.

Sommigen gelijken sprekend op keisteenen; indien men ze met een staal een tikje geeft, springt er direct vuur voor den dag.

Er zijn vele en misschien een groote massa menschen, die zoo zijn, als ik hier geschreven heb; maar onze H. Altmannus niet, want hij was een allerzachtmoedigst man, en al was hij ook om de strenge kastijding zijns lichaams zeer zwak, toch heeft hij meer kunnen verdragen als tien sterke mannen, want hij verdroeg allen mogelijken smaad, en ofschoon hij een geheugen van staal had, vergat hij toch aanstonds allen smaad en de beleedigingen, die men hem aandeed.

Toen Isaäc het 137e jaar zijns ouderdoms bereikt had, riep hij Esau tot zich en verzocht hem zeer vaderlijk eens in 't woud te gaan en hem wat wildbraad te vangen. Gij weet, sprak hij, dat ik die gaarne eet. Gen. 27. Maar mij dunkt de oude Isaäc had liever wat pap laten klaar maken of andere zachte spijs, want wildbraad is zware kost en niet licht te verteeren. Doch Isaäc had op zijn ouden dag nog een goede maag. De H. Altmannus evenwel had nog veel beter maag, want hij kon niet wildbraad, maar de allerwildste spotredenen

verdouwen, in overweging nemende dat zijn Heiland ook den grootsten hoon van de Joden had geleden. Hij was een zachtmoedig man.

Bij den grooten leider der Joden, Mozes, moet men behalve veel andere dingen ook dit bewonderen, dat hij zulke goede tanden had, zoodat de H. Schrift van hem getuigt Deut. 34, dat hij 120 jaren oud zijn volle gebit nog had, ja zelfs geen enkele tand hem los zat. Dat was veel. Evenals Mozes, zooook had Altmannus stevige tanden, die hij aan alle vijanden der Kerk liet zien, zoodat hij met recht een pilaar der Kerk wordt genoemd; ja hij liet ook zelfs gekroonde hoofden de tanden zien.

De Philistijnen aanbaden in hun tempel een afgod, Dagon genaamd.

Toen zij eens de ark des Heeren aan Israël's volk ontnomen hadden, plaatsten zij die naast hun afgod in den tempel, maar zagen den volgenden morgen het beeld voorover op den grond liggen. Geen wonder ook, dat Dagon zijn rug naar den hemel keerde toen het hoofd den grond zocht, want de ledematen volgen het hoofd. Is dan een overheidspersoon goddeloos, dan kan men bij de onderdanen, als ledematen geen onsje heiligheid verwachten. Zoo waren onder de regeering van Hendrik IV, dien men wel den zevenden kan noemen om de zeven hoofdzonden die hij zoo vlijtig beoefende, ook een groot deel zijner onderdanen slecht zooals hij.

Bij Mattheus 24 verhaalt de Heer zeer ernstig aan zijne discipelen, hoe verschrikkelijk de jongste dag zal wezen. Onder anderen zegt Hij: de zon zal verduisterd worden; wat meer nog? De maan zal geen licht geven, wat meer? De sterren zullen van den hemel vallen. Dat is toch treurig als die heldere sterren aan den schoonen hemel in het slijk der aarde zullen neerplassen. Foei! Dit is echter geen wonder, want als zon en maan, als opperhoofden, naar beneden tuimelen en geen licht meer zullen geven, dan is het zeer natuurlijk

dat ook de sterren, als ondergeschikten van den hemel zullen vallen. Als de overheden niet met goede voorbeelden voorgaan, dan vervallen de onderdanen ook licht tot allerlei ondeugden. Dit heeft men gezien bij Hendrik IV; daar hij goddeloos leefde, waren er spoedig een hoop schurken bij hem. Hij behandelde de Kerk als een slavin, ging met hare goddelijke rechten en vrijheid om als Hanon met de kleederen van David's gezanten, en slikte de goederen der Kerk in als de magere ossen van Pharaö de vetten.

Maar Altmannus heeft zonder de minste vrees en met grooten ijver zich tegen den keizer en de zijnen schrap gezet; hij liet hun de tanden zien en wreef hun de waarheid zoodanig onder den neus, dat zij er van schrikten. Maar wat is er van deze geworden? David zegt het Psalm 49: 15: „zij zijn in de hel gestort als schapen." Wie? Geestelijke overheden en bisschoppen, daar zij te zacht geweest zijn, den machtige niet aan durfden en de rechten der Kerk lieten verkrachten. Altmannus heeft met grooten ijver de goederen en rechten der Kerk beschut, en of hij hierom ook groote vervolgingen heeft moeten uitstaan!

Het woord *veritas waarheid* wordt door verplaatsing van de *s* en de *v servita* dienares; en ja dikwijls is zij een dienares. Als iemand bij groote heeren komt, moet de dienaar buiten blijven. Het is gebruik dat als men groote heeren zijn opwachtig maakt, men een mantel om heeft. Zoo moet de waarheid bij groote heeren buiten blijven of ten minste bedekt zijn. Esther heeft daarom den koning Ahasuerus zoo behaagd daar zij rozen op haar aangezicht droeg Esther 5: 8. Groote heeren bevalt men het best als men niet alleen bloemen op het gezicht maar ook in den mond heeft, en de lieve waarheid aldus verbloemt.

Daarenboven is het met de waarheid gesteld als met zeker jongeling, die aan het hof zijnde zijn hemd uittrok en zoo

rond liep, daardoor toonende dat de waarheid aan de hoven gewoonlijk de vlucht moet nemen. De spiegel zegt de waarheid, zij toont iemand zijn langen neus en verzwijgt het hem niet, zij laat een ander zijn gerimpeld voorhoofd zien en pluimstrijkt hem niet, zij geeft een derde zijn breeden, opgescheurden mond weer en verbergt hem niets.

O, wat een onderscheiding heeft Mozes genoten van God den Almachtige op den berg Sinaï, toen hij uit Gods handen de geschrevene tafelen mocht ontvangen. Wat groote eer toen hij veertig dagen in voortdurende audientie bij God is geweest. Wat een eer, toen God hem het aangezicht zoo schitteren liet, dat niemand hem konde aanzien. Wat eer en onderscheiding! 't is waar, 't is heuschjes waar! Maar zie ook eens even terug. Voordat God aan Mozes die eer en onderscheiding schonk, moest deze zijne schoenen uittrekken en met bloote voeten in de doornen loopen, toen God hem op den berg Horeb in een brandend braambosch verscheen. Zooals Mozes, zoo ook de H. Altmannus. God had in zijne ondoorgrondelijke goedheid besloten Altmannus tot groote eer te verheffen, maar Hij wilde ook dat deze tweede Mozes eerst zou lijden. Want men moet weten dat in het woord *felicitas geluk* de eerste lettergreep *fel* is dat in het hollansch *gal* beteekent; dus wordt zonder gal en bitter lijden de zaligheid niet verkregen. Onze gezegende Heiland heeft na zijn glorievolle opstanding in tegenwoordigheid zijner Apostelen eens honing gegeten. Luc. 24: 42, maar verwondert u hierover niet, want Hij had kort te voren aan het kruis bittere gal geproefd. Mat. 27: 34. Ook is Christus bij zijn hemelvaart door de Engelen tot koning van glorie uitgeroepen. „Wie is die koning van glorie?" Psalm 24, doch dat is niet te verwonderen, want kort te voren hing Hij aan het kruis met het opschrift: Jesus van Nazareth, koning der joden. Elias heeft eens een dood kind ten leven opgewekt en dat op de

volgende wijze: door zich namelijk op den gestorvene met kruisgewijs uitgebreide armen neer te leggen, want door het kruis en door niets anders dan het kruis verwerft men het eeuwig leven. Zoo moet ook den distelvink de bek eerst bloeden als hij door de scherpe distels heenpikt totdat hij aan de zoete kern komt.

Daarom heeft ook de H. Altmannus als een Mozes zich bereid getoond alle lijden te verduren, dat hem door tiranniek geweld is aangedaan. Hij werd van zijn bisschopszetel verdreven, dit smartte hem, niet om zijn *eer* maar om de *leer* die hij zijn schapen niet meer kon onderwijzen. Hij moest Passau verlaten, dat deed hem zeer, niet om het verlies zijner goederen, maar om de gemoederen der zijnen, daar hij voorzag dat gedurende zijn afwezigheid veel kwaad zou gesticht worden. Altmannus moest zijn bruid de Kerk verlaten, dat griefde zijn hart, niet om zijn bisdom maar om zijne kinderen. Doch hierin heeft hij zich geheel aan den wil van God overgegeven en op den dronk bescheid gedaan, dien Jesus in Gethsemané hem had toegebracht. Ik wil gaarne, zegt Altmannus, Christus volgen en met Hem den lijdenskelk drinken. Hierop gaat hij in vreemde landen, waar hij ook om zijn ijver veel had te verduren. Hij was en bleef echter een lamp, die door opgestookt te worden des te helderder brandt. Hij leed honger, maar dacht: waar weinig spijzen zijn, daar zijn ook weinig duivels die den mensch bekoren. Hij leed allerlei vervolgingen en smaad om zijn strijd tegen de ketterijën, want hij wist dat Cain zijn broeder Abel naar den hemel had gebracht, en dat zoo ook de ketterij den getrouwen lijder ten hemel voert.

Mozes, de leidsman van Israël heeft door zijn gebed tot God bewerkt, dat deze het volk op een wonderbare wijze in de woestijn met manna spijsde, waardoor hij den naam kreeg van *pater pauperum* vader der armen. Gelijk Mozes, zoo ook de H. Altmannus.

De geleerde schrijvers zeggen, dat de bisschoppen, meer dan anderen den Heer Christus moeten navolgen. Toen Christus dan eens bij de stad Naïm gekomen was, zag Hij een dooden jongeling de poort uitdragen en toen Hij het klagen en schreiën der moeder hoorde, die haar eenigen zoon uitgeleide deed naar het graf, erbarmde Hij zich over haar en beval den dragers stil te staan. „Tetigit loculum" Luc. 7: 14; Hij raakte de doodsbaar aan en wekte den jongeling ten leven op. *Loculus* heeft in het hollandsch twee beteekenissen *doodsbaar* en *zak*. Een doodsbaar moet zijn als een zak en een zak als een doodsbaar. Het geld in den zak is even goed dood als de mensch op de doodsbaar. Wilt gij dat het geld levend worde raak den zak aan en deel daaruit aan de armen. Dit heeft men gezien in Altmannus.

Altmannus wilde zijn naam, dien hij bij het heilig doopsel had gekregen, niet behouden, maar verlangde, doch niet uit hoogmoed, zooals zijn ordenspatroon Benedictus te heeten. Want ten jongsten dage zullen door God alle aalmoezen-uitdeelers *benedicti* genoemd worden: „Venite benedicti, quia esurivi et dedistis mihi manducare." „Komt gezegenden, want ik had honger en gij hebt mij te eten gegeven." Mat. 25: 34. Gespijsd heeft Altmannus in hongersnood en dure tijden vele duizende menschen.

Want toen hij weer in zijn bisdom was teruggekeerd en het gansche land door de tallooze oorlogen tot hongersnood vervallen was, toen heeft Altmannus zich een vader der armen getoond en alles wat hij had onder de armen verdeeld.

Nog leest men van dezen heiligen man, dat in tegenwoordigheid der kardinalen te Rome hem een sneeuwwitte duif op het hoofd is gaan zitten. Hierop heeft paus Gregorius hem zijn eigen muts op het hoofd gezet en hem niet alleen in zijn ambt van bisschop van Passau bevestigd, maar nog daarenboven tot pauselijk gezant benoemd. Nauwelijks had hij in Duitsch-

land zijn post aanvaard, of een ieder hield hem niet slechts voor een pauselijk gezant, maar zelfs voor een paus; ten minste men noemde hem eenparig *papa*, en riep: Altmanne, papa, papa, papa! (papa beteekent *paus* en ook *vader*, bij ons bestaat hetzelfde woord.) En de heilige bisschop was voor het volk een ware papa, want hij voorzag de armen van brood zooveel hij dat vermocht.

In het oude testament heeft God door zijn dienaar Mozes vele wonderwerken gedaan. Evenals Mozes, zoo ook de H. Altmannus. God heeft door hem gedaan vele wonderen bij zijn leven, vele wonderen na zijn dood, vele wonderen onder de leeken, vele wonderen onder de geestelijken, vele wonderen door zijn lichaam, vele wonderen door zijne ziel, vele wonderen voorheen, vele wonderen tot op dezen dag toe.

Mozes heeft veertig volle dagen op den berg Sinaï met God gesproken, dat is veel, zeer veel; maar onzen H. Altmannus is grooter eer geworden, daar hij op dezen berg alhier niet veertig dagen maar vele jaren met God heeft gesproken, God gediend, God geprezen, God bemind, ja door zijn apostolischen ijver hier een orde heeft gesticht, waarin God tot aan den jongsten dag toe door de ijverige geestelijken zal geloofd en gediend worden.

Mozes had eene zuster met name Maria, maar Altmannus had Maria tot moeder, namelijk de heilige Maagd en hemelkoningin. Op dezen berg hebben de Gothen hun krijgsgod Mars aanbeden, die in hun taal Wich heet, waaraan het tegenwoordig klooster Godwich zijn naam ontleent. Aldus heeft onze H. Altmannus den duivel een geweldigen slag toegebracht, daar nu op dienzelfden berg de allerheiligste Moeder Maria vereerd wordt, die met meer recht als de krijgsgod Mars mag heeten: een welgeordend krijgsheer. Cant. 6. 53.

Mozes was een leidsman des volks, ook Altmannus was een leidsman zijner kinderen, daar hij hun door zijn voorbeeld

den weg wees uit het Egypte dezer wereld naar het beloofde land hierboven.

Onze goedertieren Heiland heeft eens in den olijfhof tot Petrus gezegd: „Petrus slaapt gij?" Petrus nu sliep werkelijk. Op dezelfde wijze spreek ik nu onzen heiligen bisschop op dezen berg aan: Altmannus slaapt gij? En dat hier te Godwich of Godwijn? Altmannus antwoordt: Ik heb hier wel mijn rustplaats, doch ik slaap niet maar waak. Ik houd een waakzaam oog ten eersten over het allerdoorluchtigst huis van Oostenrijk en bid God den Allerhoogste het te zegenen en te doen bloeien. Ik houd een waakzaam oog over het geheele diocees van Passau en bid voor geestelijken en leeken. Ik houd een waakzaam oog op dit voorname klooster als mijn liefste verblijf voorheen en smeek haar geestelijk en tijdelijk welzijn af. Ik houd een waakzaam oog over alle kloosters in Oostenrijk en bid, dat in deze allen Gods zegen heilzaam moge werken en heerlijke vruchten voortbrengen, ten einde toe. Ik houd een waakzaam oog op alle omliggende steden en dorpen en bid voor hen een goede verstandhouding af. Eindelijk houd ik een waakzaam oog over al dezen, die mij heden op dit mijn feest vereeren of dat in de toekomst zullen doen en ik bid den goedertieren en milddadigen God hen allen gezamenlijk in dit leven te bewaren en te beschermen, en hen eindelijk op te nemen in de vreugde des hemels. Amen.

HET SALVE REGINA.

Wilt gij veel genâ verwerven,
Deugdzaam leven, zalig sterven,
Roep Maria's bijstand in;
Zing het lied uit volle longen,
Door haar kinderen gezongen:
Wees gegroet, o Koningin.

Hoe zijn de vrouwen? Wat zijn de vrouwen? Hoe doen de vrouwen? De vrouwen zijn een noodzakelijk kwaad; een paleis gebouwd op een mesthoop, een muiltrommel in de huishouding, een levende twistappel, een verstoring der kalme rust, een nijptang des duivels, een onbestendig molenrad, een paradijs voor de oogen, een vagevuur voor de beurs en een hel der zielen, en zooals niemand beter weet waar hem de schoen knelt als die hem aan den voet heeft, zoo ook weet niemand de boosheid der vrouwen beter te vertellen, dan hij die er mede trouwt. Cato Censorius placht in zijn tijd te zeggen: „Indien de wereld zonder vrouwen was, dan konden de mannen veel grooter gemeenschap met de goden houden." Zeker geleerd rabijn geeft de oorzaak aan, waarom de Zoon Gods zijn komst in de wereld zoo lang heeft uitgesteld. Hij zegt dat was omdat de wereld zoo opgekropt was met booze vrouwen en er vier duizend jaren wachtens noodig waren om

zoo'n deugdzame vrouw te vinden, waaruit de Messias wilde geboren worden. Iemand die nooit getrouwd geweest was, liet voor zich dit grafschrift maken: „Ik heb zonder hindernis geleefd." De meesten begrepen dat raadsel niet, totdat men zich eindelijk herinnerde dat hij nooit getrouwd was geweest en door die hindernis dus een vrouw verstond. Zulke spotters en volslagen haters van het vrouwelijk geslacht zijn er genoeg te vinden en aan Mommus uit de fabelleer gelijk misprijzen zij alles maar tasten daardoor Gods wijsheid aan, daar zij het vrouwelijk geslacht zoo onachtzaam lasteren en verwerpen.

Ik evenwel zeg en schrijf dat het deugdzaam leven der vrouwen voor het algemeen welzijn hoogst noodzakelijk is en niemand zonder te liegen dat kan ontkennen daar de almachtige God in het oude testament zich van het vrouwelijk geslacht als van werktuigen bediend heeft om groote daden te doen. Vooral ken ik een vrouw die boven alle vrouwen is.

De goddelijke schrift verhaalt veel van lofwaardige vrouwen. Sara is lofwaardig, doch weinig of in het geheel niets; Esther is lofwaardig, doch weinig of in het geheel niets; Rebecca is lofwaardig doch weinig of in het geheel niets; Abigail is lofwaardig doch weinig of in het geheel niets, Judith is lofwaardig doch weinig of in het geheel niets, Susanna is lofwaardig doch weinig of in het geheel niets, Joël is lofwaardig doch weinig of in het geheel niets bij Maria, de allerzaligste Maagd en Moeder Gods. Daarom kan, zal en moet zij terecht als een koningin begroet worden.

Sara was lofwaardig om haar sterk geloof. Een instrument, een fundament, een ornament, een instrument om God te behagen, een fundament der zaligheid, een ornament der zielen is het geloof. Maar het ware geloof mag niet zijn zonder goede werken, anders kan men zeggen: Het geloof zonder goede werken

Is als een lamp zonder olie
Als een akker zonder graan
Als een boom zonder vrucht
Als een bron zonder water
Als een weide zonder gras
Als een kind zonder tucht.

Het geloof zonder goede werken

Is als een dorre boom waaraan geen vrucht meer groeit
Een harde rots, waarop geen enkel bloempje bloeit.

Dit bevestigt de H. Apostel Jacobus 2: 26. „Het geloof zonder goede werken is dood." Zoolang een schoone vrouw levend is, trekt zij de menschen tot zich, maar is zij dood, dan ook is zij een afschuw voor ieder, men wendt het hoofd af en ontvlucht dat doode lichaam. Zoo ook is het geloof schoon en bevallig als het levend is door de liefde, maar zonder goede werken dood, daarom is het een walg in het oog van God, en het helpt niets als men wel gelooft met de Evangelisten, maar leeft met de Machiavellisten.

In de mis volgt op het Credo het Offertorium. Wie dus goed gelooven wil moet aan God goede werken opofferen. Indien het geloof alleen zalig maakt, dan heeft Christus te vergeefs gezegd: Zalig zijn de barmhartigen, zalig zijn de bedroefden, zalig zijn zij die vervolging lijden enz. Rebecca kreeg van Eleëzer niet alleen schoone oorbellen maar ook armbanden, door de handen worden de goede werken beteekend en daarom heft de priester als hij het Credo leest of zingt zijn handen in de hoogte, om te toonen dat men om goed te gelooven ook de handen moet gebruiken. Zulk een waarachtig geloof heeft Sara gehad, want al lachtte zij ook eerst achter de deur toen haar de drie Engelen in de gedaante van vreemdelingen verschenen, toch geloofde zij later vast en zeker, dat zij op haar negentigjarigen leeftijd nog moeder zou worden. Om haar geloof heeft Sara grooten lof verdiend, maar

weinig ja bijna niets is zij bij Maria, de gezegende boven alle vrouwen, daar deze gebenedijde Maagd, naar het gevoelen der heilige leeraars, meer verdiend heeft, toen zij sprak „mij geschiede naar uw woord," meer dan alle heiligen te zamen, daarom ook is het billijk, dat zij nu en altijd gegroet worde als koningin des hemels.

Esther heeft gebrand van liefde tot God. Het geschiedt dikwijls dat uit een zwaren damp een heldere wolk groeit, uit een stuk leem een prachtige schotel, uit een brok hout een beeld van Apollo, uit een darm een welluidende snaar en ook geschiedt het menigmaal dat lieden van de laagste klas tot hooge ambten opklimmen. Wat is David geweest? Een herdersjongen, maar hij klom zoo hoog op, dat hij koning van Israël werd. Toen verwisselde hij zijn pet met de kroon, zijn herderstaf met de scepter, zijn oude jas met den purperen mantel, voorts kwam hij uit den stal in de zaal en van dienen tot gebieden.

Wat was Saul? Een ezeldrijver. Cis zijn vader had de ezelinnen verloren die Saul moest zoeken. Hij zoekt in velden en wouden, klaagt en vraagt of niet de een of ander zijn ezels gezien had. Neen, is het antwoord. Toen waren er nog niet veel ezels, tegenwoordig vindt men er velen op twee beenen. Intusschen was Saul door den Propheet Samuel tot koning gezalfd.

Wat was Gedeon? Een dorscher; zijn vader had te Ephra een landhoeve, bij die landhoeve was een schuur, in die schuur lag graan. Terwijl Gedeon dat graan ging uitdorschen, verscheen hem een engel die op bevel van God hem tot krijgoverste in Israël benoemt. Gedeon werpt nu den vlegel weg en grijpt den degen, hij wordt van een veldarbeider een veldheer, van een akkerman een wakker man, en het is te verwonderen dat hij met zijn vlegel zoo kregel was en de Madianieten geheel versloeg.

Even zoo is ook Esther van geringe afkomst tot een hoogen

stand geraakt. Zij was een arm en verlaten jodenmeisje, om wie zich niemand bekreunde. Haar vader Mardocheus had haar in de vreeze des Heeren en deugd opgevoed. Nadat nu Ahasuerus uit alle landen de schoonste meisjes naar het hof had doen roepen om een van dezen tot koningin te maken, zoo was onder dezen ook Esther. De andere schoonen schitterden allemaal in koninklijke sieraden, doch Esther droeg geen anderen steen dan den robijn der zedigheid, zij wilde liever rijk aan deugden zijn dan aan diamanten.

Daarom ook werd zij voor alle anderen getrokken waarop zij zich met deze woorden tot God wendde: „Mijn God, Gij weet, dat uw dienares tot op dezen dag toe niets anders heeft bemind, dan U." Om zulk eene liefde verdiende Esther kroon en troon. Esther is niets in vergelijking van Maria, de gezegende onder de vrouwen, die van af het eerste oogenblik harer ontvangenis God meer bemind heeft, dan alle heiligen te zamen hun geheele leven door. Heeft God zijne dienares Theresia zoo hevig van liefde laten branden dat langen tijd na haar dood nog haar hart zeer heet was ja van liefde rookte, wat zal Hij dan aan zijne Moeder niet gedaan hebben, van wie de meeste leeraars gelooven dat zij niet aan een ziekte is gestorven, maar in goddelijke liefde versmolten? Daarom heeft zij verdiend een Koningin en Moeder der liefde genoemd te worden.

Rebecca had een buitengewone liefde tot haar evennaasten. Toen Abraham 140 jaren oud was, zond hij zijn eersten huisknecht Eleëzer uit om voor zijn zoon Isaäc eene bruid te zoeken, en wel een vrome. Een moeielijke commissie. Eleëzer gehoorzaam aan zijn meester reist naar Mesopotamië en komt bij een put waar de jonge dochters plachten water te halen. Daar beveelt hij zijn geheele werk aan God aan en neemt zich voor een te kiezen niet naar het gezicht maar naar het gewicht, niet naar de kleeren maar naar de godsvrucht, want in zulke gevallen moet men meer letten op de gemoederen als

op de goederen. „En zie, er kwam een aan met name Rebecca, een uitmuntend schoone maagd." Gen. 24. Zij droeg op haar schouder een groote steenen waterkruik. O, hoe schoon, dat het een waterkruik en geen jeneverflesch is want jenever en een jong meisje passen in het geheel niet bij elkander! Zij draagt een kruik om water te halen; hoe schoon, als men niet aan ledigheid is overgegeven. In den dierenkring des hemels ziet men ook een maagd, maar niet met een kruik. Eleëzer groet dan Rebecca en deze bedankt hem zeer vriendelijk en beleefd, zonder te vragen wie hij is of waar hij van daan komt. O, hoe schoon, als bij de jonge maagden de nieuwsgierigheid onbekend is. Hij begeert van haar een dronk water; gaarne, gaarne, zegt Rebecca, niet alleen zal ik u te drinken geven, maar uwe kameelen ook. Rebecca heeft door haar naastenliefde een onsterfelijken roem verdiend. Maar wat is zij bij Maria, de gezegende onder de vrouwen? Want liefde en barmhartigheid waren haar eigen van hare geboorte af; haar gansche leven was niets dan geven. Vele leeraren meenen, dat toen Christus de Heer de vijfduizend mannen met vijf brooden spijsde en die door de Apostelen liet ronddeelen, dat Maria het brood aan de vrouwen heeft overgereikt, zoo was Maria vol barmhartigheid en een uitdeelster van Gods gaven op aarde en nu een Koningin in den hemel.

Abigail was bovenmate ootmoedig. Van haar zegt de H. Schrift, dat zij was een zeer schoone vrouw en daarbij vroom, verstandig en voorzichtig. Sam. 25: 3. Anders is het dikwijls een mooie band om een slecht boek, en een gouden beker met zure wijn, een fijn voorhoofd, maar zonder hersenen. Hierin echter was Abigail ongelukkig, dat zij een wilden, lompen, vierkanten os van een man had, een model van een lummel, een van de natte gemeente, een zuipkalf van 't eerste water. Deze had door zijn grofheid David in 't harnas gejaagd

en deze als soldaat dacht er aan dien rijken ploert van een Nabal uit den weg te ruimen, en dit was ook gebeurd hadde niet Abigail met haar groot verstand door hare ootmoedigheid dit verhinderd. Zij wierp zich voor David's voeten ter aarde, noemde zich zijn dienares en begon zelfs met zijne voeten te wasschen. Om zulk een ootmoed verdient Abigail allen lof. Maar wat is dit nog naast Maria, de gezegende boven alle vrouwen, die allen ook in nederigheid overtreft? Want toen de Engel Gabriël haar bekend maakte, dat de tweede persoon der godheid uit haar mensch zou worden toen gaf zij geen ander antwoord dan dit: zie ik ben de dienstmaagd des Heeren.

De Evangelisten schrijven, dat de Heer na zijn glorievolle opstanding het eerst aan Magdalena is verschenen. Maar hoe kan Christus Magdalena bij zijne Moeder voortrekken? Niettemin is het waar dat Christus in het openbaar het eerst aan Magdalena is verschenen, maar zooals de H. Maagd zelve aan de H. Brigitta heeft geopenbaard, was Christus haar in stilte reeds eerder verschenen, evenwel heeft zij dit om hare nederigheid niet bekend gemaakt, zoodat de Evangelisten daar ook niets van schrijven. Maria was toen boven allen de ootmoedigste en daarom nu een koningin boven allen.

Susanna verdient bizonderen lof om hare kuischheid.

Wat zijn de oogen? Het zijn twee kristallijnen koppelaars, die ofschoon vol licht echter het daglicht niet altijd kunnen verdragen.

Wat zijn de oogen? Twee open venters, waardoor vele eeredieven in- en uitklimmen.

Wat zijn de oogen? Twee sterke brandglazen, die vele harten in vlam zetten. De oogen der vrouwen zijn dikwijls bliksems, die een vreeselijk onweer in de ziel veroorzaken en tranen met tuiten maken, ja somtijds een zware bui, die alle verdiensten neerslaat. Zulke oogen hadden die rechters, die

niet ongelijk waren aan den berg Vesuvius, die van boven met sneeuw bedekt, maar inwendig vol vuur is. Deze oude ofschoon niet koude booswichten wierpen hunne oogen op de schoone Susanna de dochter van Helcias, die getrouwd was geweest met Joakim. Susanna bevond zich op dat oogenblik alleen in den tuin, zij was te midden der rozen maar merkte die klaprozen niet; zij bevond zich bij een heldere beek en dacht aan niets minder dan aan die mestvinken: zij hoorde het liefelijk gezang der nachtegalen en merkte niets van deze galgevogels, totdat eindelijk die booswichten haar met onbeschaamd geweld aantastten, maar Susanna wilde liever sterven als God beleedigen.

Het is echter te verwonderen dat die oude schelmen nog zoo stoutmoedig zijn geweest. Beschimmeld brood raken de muizen niet aan, en zeer terecht kan men deze jakhalzen bij muizekoppen vergelijken; maar dit laat ik zijn. Deze oude schelmen zijn van hun jeugd af aan in ondeugd opgegroeid en hebben Asmodeus als voortdurend inwoner gehad. Andere zonden hebben veel weg van waterverf, maar de onkuischheid is gelijk olieverf, die zich niet licht laat uitwisschen.

Susanna heeft om hare onovertroffen kuischheid zich een eeuwigen roem verworven, maar zij kan niet in vergelijking komen met Maria de gezegende onder de vrouwen. Daar Maria van het eerste oogenblik van haar bestaan, toen zij zonder erfzonde werd ontvangen haar volle verstand heeft gehad en reeds toen de gelofte heeft gedaan altijd den maagdenstaat te bewaren, daarom is zij met recht maagd voor, bij en na haar geboorte. De groote en heilige leeraar Ambrosius zegt bij de uitlegging van de woorden: »Tu extraxisti me de utero matris mae," dat Gods Zoon zoozeer behagen vond in den allerzuiversten schoot van Maria, dat hij dien bij zijn geboorte ongaarne verliet en veel liever nog in die engelreine herberg gebleven was als de wil van zijn hemelschen

Vader zulks hadde toegelaten. Om zoo'n engelachtige reinheid heeft Maria verdiend de koningin der Engelen genoemd te worden.

Judith is lofwaardig om haar gebed. Manasse een rijk man in de stad Bethulië, werd door den dood weggerukt en liet een jonge weduwe na, met name Judith. *Weduwe* heet in het hebreeuwsch *almannach*, doch dikwijls mag het wel heeten *alle mannen na* versta *naloopen*. Maar Judith deed anders; zij leidde een eenzaam leven, wist dat *cella* (cel) en *coelum* (hemel) zeer wel met elkander zijn in overeenstemming te brengen en oefende zich in alle goede werken, voornamelijk in het gebed. Indien volgens de leer van den H. Augustinus het gebed een spijs der zielen is, dan heeft Judith's ziel nooit een vastendag gehad. Toen op zekeren keer de stad Bethulie door Holofernes zeer in het nauw werd gebracht door een langdurige belegering en in den uitersten nood geraakte, besloot Judith de stad te ontzetten en begaf zich tot het gebed. „Ingressa est oratorium suum „zij ging in haar bidcel". En haar gebed was zeer goed, daar hart en mond het voortbrachten. Want „non clamor sed amor clangit in aure Dei", dat is: God geeft geen acht op geroep maar op het hart. Het gebed geldt niets als de mond zegt *ave* (wees gegroet) en het hart denkt *prave* (jij leelijkerd); het gebed is niets waard als de mond met God praat maar het hart Hem verlaat; en niets verkrijgt men door het gebed als de mond zegt *oremus* (laat ons bidden) en het hart zegt *voremus* (laat ons smullen).

Samson heeft door de vossestaarten aan de Philistijnen veel schade berokkend, maar de satan richt nog grooter nadeel aan door de verstrooide gedachten onder het gebed.

Een slechte muziek is het als Jan Contrarie kapelmeester is, maar machtig en almachtig bijna is het gebed, waarbij mond en hart te zamen gaan zooals Petrus en Joannes naar het graf

van Christus. Zoo'n gebed verrichtte Judith en dat heeft haar door het geheele Assyrische leger heen geleid; dat gebed heeft haar beschermd bij Holofernes, ja het heeft haar Holofernes' hoofd en de verwinning in de hand gegeven. Door dit gebed heeft Judith den grootsten roem verworven; en toch is zij niets naast Maria, de gezegende onder de vrouwen. Want reeds in het lichaam harer moeder Anna was zij zoo aan het gebed gewoon, dat zij in den slaap zelfs door haar gebed tot God waakte en volgens de leer van den H. Albertus Magnus haar geheele leven een voortdurend gebed is geweest. Daarom heeft zij een troon verdiend boven alle tronen en moet dus gegroet worden als koningin van hemel en aarde.

Jaël heeft door hare kloekmoedigheid zich een onsterfelijken naam gemaakt. Sisera de veldoverste had in den veldslag *den kortsten weg gekozen*, dat is hij had zich op de vlucht begeven, doch werd door Jaël in den strik gevangen daar zij met liefkozende woorden hem in haar tent verzocht. Sisera wist niet dat *vrouw* en *frauws* (bedrog) zeer nauw verwant zijn. Nu gaf zij hem zoete melk te drinken, die hem echter niet best bekwam; want hij legde zich op den grond neer en wist niet dat hij daarvan nooit meer zou opstaan, hij sliep zacht in maar droomde niet van zulk een onverwachten dood. Jaël, de dappere vrouw, had God voor oogen en besloot derhalve den vijand en vervolger van Israël Sisera uit den weg te ruimen. Zij neemt een ijzeren nagel met het doel om daarvan het heil van geheel Israël te doen afhangen, iets wat zij ook verkreeg want dezen nagel dreef zij met een grooten hamer den slapenden Sisera door de slapen van zijn hoofd heen zoodat deze stoute vijand een naar geluid maakte en riep: ja! victoria! Deze Jaël heeft door deze daad naam gemaakt, maar is niets bij Maria die door middel van haar goddelijken Zoon den allersterksten vijand heeft overwonnen, ja deze allerzuiverste maagd heeft gedaan wat lang te voren door God aan de slang was voor-

speld: „ipsa conteret caput tuum" zij zal u den kop verpletten Gen. 3: 15. Derhalve heeft zij een troon verdiend boven alle tronen en mag met recht koningin des hemels genoemd worden.

Wie dan bij deze koningin in goede gunst wil zijn, die groete en vereere haar dagelijks met het „Salve Regina" en wensche haar geluk met hare glorievolle verheffing. Zoo zal elk bevinden dat dit Salve hem behoedt tegen alle vervolging des vijands en hem leidt naar het oord, waar ieder christenziel in eeuwige vreugde het Salve Regina kan zingen.

DE GEVEINSTHEID DER WERELD.

Wat, zoekt gij in de wereld nou
Nog eerlijkheid en goede trouw?

Wie in de wereld leeft, wie in de wereld zich beweegt, wie in de wereld zweeft, wie in de wereld wandelt, wie in de wereld handelt, wie in de wereld is, die weet gewis: dat men haar kan vergelijken bij een schoonen tuin, die door God den Almachtige met kunstrijke hand is gebouwd, maar waarin door verzuim van den eersten hovenier, Adam, veel onkruid is opgeschoten, vele distelen der zonde, vele doornen der verdrukking, vele brandnetels des ongeluks en veel alsem der armoede.

De wereld is een orkest, dat God de Almachtige heeft opgericht, opdat zijne schepselen in liefelijke harmonie mochten leven en vroolijk zijn, maar de booze slang heeft door haar sissen en zijfelen die muziek bedorven. De goede Adam was kapelmeester en dacht zijn post goed waar te nemen, maar ongelukkig! hij trok het verkeerde register los. Hij wilde alt zingen en een halve God zijn, doch dat mislukte hem, want God sloeg hem toen zóó de maat daarbij, dat hij en wij, zijne nakomelingen, niets kunnen dan schreeuwen, dat ieder, arm en rijk, de citer moet spelen op aarde en den bas

in het gras, en zoo gaat eindelijk 's menschen leven in niets anders dan in *la mi fa* uit.

De wereld is een schouwburg, die God de Almachtige aan Adam tot uitspanning heeft gegeven, en daarentegen heeft Adam er een treurspelhuis van gemaakt, waarin alle dingen een goed begin maar een treurig einde hebben. In dit tragoediehuis speelde de groote Alexander voor koning, doch na dit ambt te hebben afgelegd werd hij in een graf gestopt van zeventien voet diep. In dit tragoediehuis speelde Bajazeth voor keizer, maar hij moest die rol vaarwel zeggen en als voetbank dienst doen; want nadat hij door Tamerlan gevangen was genomen moest hij, de gevallen keizer, telkens als Tamerlan te paard wilde stijgen zijn rug als trap daartoe leenen. In dit tragoediehuis speelde zeker krijgsoverste Bellisarius, maar hij moest daarvan afzien toen hem beide oogen waren uitgestoken en hij van edelman bedelman was geworden.

De wereld is niets anders als een schoon schilderstuk. Zeuxis had eens zoo natuurlijk wijndruiven geschilderd, dat de vogelen er op kwamen aangevlogen om er van te eten; daarentegen had Parrhasius een behangsel gemaald, waarachter twee echtelieden rustten, doch het was inderdaad niets. Omtrent beide schilderijen kan men met recht zeggen: „Ostendunt in imagine quod non habent in veritate." „Zij vertoonen in hun kleuren wat zij in waarheid niet hebben." De wereld is ook zulk een schilderij, zij vertoont ons alle soort van wonderen, maar heeft daar achter niets verborgen; want als God van deze schilderstukken eens de behangsels wegneemt, dan blijft er niets van al die schoonheid over en staat zij, de huichelares in al haar afschuwelijkheid daar.

Eindelijk is de wereld een school, die God heeft opgericht. Daarin heeft Hij Adam geplaatst om alle aan hem onderworpen schepselen te onderwijzen, en de vrouwen daar niet te laten regeeren. Eva had het eerste dispuut met de slang en

verviel ten laatste in zoo'n gevaarlijke dwaling dat zij het recht op het paradijs daardoor verloor; het is dus geen wonder dat het in deze wereldschool zoo verkeerd toegaat.

Doch wat mij het meest verwondert is, dat al zijn deze scholen nog zoo groot, lang en breed, daar nochtans niemand is die *vijf* kan tellen; want hoe zal iemand mij de vijf letters van *trouw* kunnen uitspreken waar geen trouw te vinden is? O, gij heerlijke oprechtheid, o gij hemelsche trouw, waar zijt gij gebleven? Er moeten zonder twijfel zeer veel ontrouwe menschen op de wereld zijn, daar Christus ons vermaant zeggende: „Cavete vobis a pharisaeïs et hyprocritis, wacht u voor de pharizeën en huichelaars." Luc. 12: 1. Hieruit kan men zien dat de geveinsdheid niet alleen bij de menschen maar bij God ook gehaat is.

Niemand zal het gehoord hebben dat onze Zaligmaker ooit eenig kwaad aan iemand heeft toegewenscht, maar wel dat Hij scheldwoorden met weldaden vergold, dat Hij die Hem vervolgden zijn liefde toonde, dat Hij die bedroefd waren troostte, dat Hij zijne vijanden vriendelijk behandelde. Alleen heeft Hij zijn toorn losgelaten tegen een vijgeboom die niet ver van Bethanie stond. Maar waarom dat? Minder zou het mij verwonderen als het een eik was, want zooals vele heilige leeraars meenen, is uit een eikenboom het kruis gemaakt waaraan Christus als een kruisridder heeft gehangen. Ook kon ik het begrijpen als het een jeneverbessenboom geweest was, daar dit hout tot asch verbrand een geheel jaar gloeiende kolen kan bewaren en aldus het beeld is van een wraakzuchtig mensch, die langen tijd de vonken der gramschap in zijn gemoed bewaart. Of al was het maar een doornbosch geweest, daar deze het heeft durven wagen het hoofd van Christus te verwonden. Eindelijk was het mij nog verklaarbaar als het een berkeboom geweest was, die met zijn scherpe, taaie takken den eeniggeboren Zoon Gods heeft gegeeseld. Doch alleen heeft Christus een vijgeboom vervloekt

zoodat hij in eeuwigheid niet meer zou bloeien en tot op den huidigen dag toe geheel verdord is. En evenwel een vijgeboom te vervloeken zonder reden, dat kan ik mij niet voorstellen van Christus. De leeraar Caesarius helpt mij er uit, hij zegt: Christus heeft dezen vijgeboom die aan den weg stond vervloekt, omdat hij het beeld was van een valsch mensch. Want deze boom heeft uitwendig schoone bladeren, maar is in zijn hart een schavuit, daar hij een zeer zoet sap bevat, dat de menschen tot vele ondeugden en vooral tot ontucht aanzet, en daarom heeft Christus hem niet kunnen uitstaan omdat God de valschheid boven mate haat. Want Hij heeft een afkeer van iemand die honing op de tong maar gal in zijn hart draagt, die van buiten is een lam maar van binnen gram, in woorden een vriend in daden een vijand, in de oogen een engel in 't gemoed een bengel, zoo iemand is een gruwel voor God, die de eeuwige waarheid in persoon is. De zeer geleerde en belezen Harsdorffer schrijft, dat er iemand te Rochelles in Frankrijk was, die bij al zijn beloften dit spreekwoord had, als het niet waar is, dan snuite mij de duivel den neus. Doch de duivel kwam op zeker keer met een gloeiende tang en snoot dezen brutalen vent in het bijzijn van vele menschen den neus zoodanig, dat slechts de afgebrande stomp overbleef. Indien nu deze hellegast eens allen den neus zou snuiten die anders spreken als zij in het hart meenen, dan zoude men meer botte neuzen als botte honden vinden.

De eerste honderd jaar na Christus' geboorte zijn geweest vol wonderwerken, de tweede honderd jaar vol zegen en overwinning, de derde honderd jaar vol vrede en eendracht, de vierde honderd jaar vol wijsheid en wetenschap, de vijfde honderd jaar vol gruwelen en bloedvergieten, de zesde honderd jaar vol tweedracht en oneenigheid, de zevende honderd jaar vol onverstand en verkeerdheid, de achtste honderd jaar vol ongelukken en tegenspoed, de negende honderd jaar vol

van zwerven en luiheid, de tiende honderd jaar vol politiek, de elfde honderd jaar vol nijd, de twaafde honderd jaar vol moeite en arbeid, de dertiende honderd jaar vol twist, de veertiende honderd jaar vol toorn en wraakzucht, de vijftiende honderd jaar vol scheuring en tweespalt in het geloof, de zestiende honderd jaar vol ketterij, de zeventiende honderd jaar vol verdrukking en tirannie, de achttiende honderd jaar vol stilstand en verkwijning, de negentiende honderd jaar, waarin wij nu leven vol valschheid en geveinsdheid.

Kijk eens hier, hoe glanst die pilaar in de kerk alsof zij van zuiver marmer was, doch 't is valsch, want zij is alleen uitwendig zoo schoon en van binnen zeer ruw. Hoe flikkert die kandelaar, het is alsof zij van zuiver zilver was, doch 't is valsch, zij heeft maar een houten ziel. Hoe schijnt niet die tafel van pure edelgesteenten gemaakt, doch 't is valsch, daar zij onlangs uit een glasblazerij is gekomen. Hoe sierlijk en los pronken niet veler hoofden met zwierige krullen maar 't is valsch, want het zijn allemaal eens anders vlechten, waarmede nu menig schapekop pronkt. Hoe bidt niet menig mensch alsof hij God de voeten wilde afbijten, doch 't is valsch, in zijn hart denkt hij anders. Hoe belooft niet deze af gene u nooit te zullen verlaten, doch 't is valsch, want in den nood geeft hij geen bete brood. Hoe vast weer een ander in tegenwoordigheid van vreemden, doch 't is valsch, want in stilte weet hij duchtig van innemen. Hoe geeft niet menigeen aalmoezen, doch 't is valsch, in zijn hart is het liegen en bedriegen. Hoe schijnen niet vele lieden volslagen heiligen, doch 't is valsch en niets als huichelarij, want zij blijken weldra schijnmozessen te zijn. Dezulken zijn bij God in groote ongenade.

Neem het derhalve zeker philosooph niet kwalijk, die in den mensch alles prees behalve één ding, dat hij gaarne anders wilde hebbe. En dat was? Een venstertje in de borst,

vlak voor 't hart, waardoor men kon zien hoe de menschen van binnen gesteld zijn. Dit had deze philosooph wel recht, want vele menschen vertoonen zich uiterlijk als goed christen maar zijn in hun hart echte Machiavellisten, uiterlijk goed van binnen kwaad, uiterlijk vriend van binnen vijand, uiterlijk recht van binnen slecht, uiterlijk vrome zieltjes van binnen looze fieltjes, uiterlijk heilig van binnen goddeloos, uiterlijk een goed gezel van binnen een brandhout voor de hel, uiterlijk deugdzaam, van binnen infaam; in één woord: achter den uiterlijken schijn van vroomheid en trouw draagt menigeen in zijn boezem boosheid en list, en dezulken komen mij niet anders voor als zekere kamer in het stadje Hal in Henegouwen, waarvan Henricus Sansonius het volgende voorval schrijft:

In deze stad, die (tusschen twee haakjes gezegd: van slechte ringmuren was omringd en dikwijls door den vijand ingenomen werd), was iemand die om zijn hof te verbeteren een wagen vol mest had gehaald en die voor zijn huis had geplaatst. Des nachts kwamen eenige jongelieden, rechte nachtuilen en die altijd op jacht uitgingen hier langs en den wagen ziende hielden zij onderling raad, hoe daarmede een grap te kunnen hebben. Weldra was hun plan klaar, zij sloegen de handen aan het werk, en wierpen in stilte den mest van den wagen af; hierna nam de een een rad, de ander de as, een derde en vierde iets anders en zoo droegen ze de stukken te zamen naar het raadhuis, dat den naam droeg van „gouden kamer.'' Hier zetten zij den wagen weer in elkander, droegen den mest er op, veegden alles weer netjes aan en liepen weg, ieder naar zijn huis. Toen nu 's morgens de burger zijn wagen met mest naar den tuin wilde brengen, was deze verdwenen. Hij liet nu de geheele stad rondvragen waar zijn wagen gebleven was, maar niemand wist er iets van en de zaak bleef onbekend, tot de raadsheeren over dit voorval

raad wilden houden. Maar ziet op de zaal komende zagen ze daar den wagen met mest. Ieder verwonderde zich en vroeg hoe die wagen daar gekomen was, of dat door een venster, door de deur of door nog iets anders was geschied. Zooals gezegd is had deze raadhuis-zaal den naam van „gouden kamer," en was zij uitwendig sierlijk, schoon en welgebouwd, maar bevatte in haar boezem een wagen vol mest. Zoo'n „gouden kamer" zijn alle huichelaars en veinsaards, die gaarne hooren zeggen dat zij vroom en braaf zijn, maar in die gouden kamer staat een mestwagen vol ondeugden.

Zulk een „gouden kamer" was Judas de verrader, want hij droeg den naam van navolger, leerling en apostel van Christus, evenals de anderen, hij ging barrevoets evenals de anderen, deed wonderen even goed als de anderen. Wie zou niet gedacht hebben, dat Judas de beste en de getrouwste onder de Apostelen was, daar Christus hem tot schatbewaarder en penningmeester had uitverkoren. Ja wel! hij was echter een „gouden kamer," uiterlijk fijn van binnen onrein, uiterlijk hoei! van binnen foei! een ware mestwagen vol ondeugd, ontrouw en valschheid, in 't kort een volslagen huichelaar.

Zulk een „gouden kamer" was koning Herodes. Want toen de drie koningen uit het Oosten bij hem kwamen en hem mededeelden dat zij den nieuwgeboren koning en Messias, den Zoon Gods die in het joodsche land geboren was, wilden bezoeken, toen sprak hij: Och, lieve collega's, doet mij als je blieft het genoegen en zegt mij bij uw terugkomst de plaats waar dat kindje is geboren, opdat ik het dan ook opzoeke en aanbidde. Schoone, vrome, heilige maar *schijn*heilige woorden! Immers in zijn hart dacht Herodes het kind om te brengen zooals hij door den moord van zoovele onschuldige kinderen duidelijk heeft getoond, en zoo stond er ook in deze „gouden kamer" een mestwagen, zoo was er achter deze gouden woordjes een boos hart verborgen. Maar wat doet God met zulk slag

van menschen? Hetzelfde wat een keizer, een koning, een vorst met valsche munt doet, namelijk hij werpt ze in het vuur, doch met dit onderscheid nog, dat de valsche munt weer uit het vuur komt, maar de huichelaars daar eeuwig moeten branden.

Koning Salomon, die naar Gods getuigenis zelfs de allerwijste mensch was in de geheele wijde en breede wereld, wist de valschheid meesterlijk aan het licht te brengen. Men bracht hem eens in zijn koninklijke zaal een prachtige natuurlijke bloem en daar naast valsche bloemen die van zijde gemaakt waren en zoo kunstig nagebootst dat men de natuurlijke bloem er bijna niet van kon onderscheiden. Nu zou Salomon van verre zeggen welke de natuurlijke, welke de kunstbloemen waren. De koning laat een bijënkorf met bijën binnen brengen, die nadat de korf was opengemaakt, allen naar de natuurlijke bloem heenvliegen, waaruit hij terstond besluit dat deze de ware en de andere valsche bloemen waren, want een natuurlijke bloem bevat ook inwendig iets, namelijk honing, maar een kunstbloem schijnt van buiten wel iets maar is van binnen niets. En dit is het duidelijk beeld van een valsch hart dat uiterlijk zoete woorden, maar inwendig haat en nijd heeft.

Zoo heeft Judas gedaan met Christus, zijn Meester, dien hij met den mond kuste maar heimelijk hierdoor in nood en dood bracht.

Zoo heeft de slang gehandeld in het Paradijs, die onder den schijn van toekomend geluk tot het eeuwig ongeluk heeft gebracht.

Zoo heeft Caïn gedaan, die zijn broeder verzocht met hem in het veld te gaan wandelen, maar hem spoedig daarop doodsloeg.

Zoo heeft de booze geest gedaan, de satan zelf die eens den H. Wolfgang een kerk heeft helpen bouwen. Zoo heeft de duivel gedaan door zeker edelman omtrent dertig jaren te dienen, door zeker heiligen man de biecht te hooren, door aan

den H. Bernardinus van Siënna in de gedaante van een engel te verschijnen en hem tot het gebed aan te manen. Zijn dat geen goede werken? Ja zeker, maar die uit een valsch hart voortkomen. Daarom bouwde hij den H. Wolfgang een kerk, opdat hij de onboetvaardigen die uit uiterlijke godsvrucht daarheen ter bedevaart zouden gaan, des te beter in zijn net mocht krijgen. Daarom diende hij dien edelman, opdat hij diens ziel later mee kon pakken. Daarom hoorde hij dien heilige de biecht, omdat hij dezen in de biecht had aangeraden niet scrupuleus te zijn en alles voor zonde te houden om hem later tot grooter zonden aan te zetten. Daarom vermaande hij den H. Bernardinus tot het gebed, opdat hij hem zoo van zijn bezigheden zou afhouden. Goede woorden valsche harten, uitwendig mild inwendig wild, het zijn valsche bloemen zooals die Salomon zijn voorgelegd en waarop geen bijën zich neerzetten, ik bedoel hier: niet de Engelen, maar wel de paardehorzel, de duivel. Deze zelfde koning Salomon heeft een wereldberoemden tempel te Jerusalem gebouwd. Hieraan hebben gedurende zeven gansche jaren dertig duizend mannen gearbeid; hij heeft gekost zooals de heilige leeraars uit de schriftuur op maken, twee duizend en twintig millioen en de gouden vaten voor het offers-opdragen waren naar berekening van Flavius Josephus tweehonderd duizend in getal. Dit was het grootste wonderwerk der wijde en breede wereld; alles wat er schoon, prachtvol, glanzend en schitterend was te vinden, zag men in dezen tempel. Echter geen glas en kristal. Waar zou dat van daan komen? Er bestaan toch wel kristallijnen vaten van groote waarde, prachtiger nog dan van goud of zilver, ja men vindt kunstrijke kronen die wel op duizend gulden geschat worden. Waarom zou dan Salomon ook niet zulke vaten en kunststukken in den tempel van Jerusalem geplaatst hebben? Zekerlijk had Salomon dit wel kunnen doen, maar God heeft het niet gewild en de reden

hiervan is, omdat het kristal zelf geen kleur heeft, maar alle kleuren aanneemt die het van andere lichamen ontvangt, en daar het aldus het beeld is der valschheid, heeft God het in zijn tempel verboden. Ook nog wil God hierdoor te kennen geven, dat Hij in zijn eeuwigen tempel, de woonplaats der uitverkorenen, geen valsche huichelaars zal binnenlaten die zich uiterlijk vertoonen als schoon en rein, maar inwendig zoo niet zijn.

Deze pharizëen dreigt God door den mond van zijn propheet: „Visitabo super omnes, qui induti sunt veste peregrina" „ik zal allen bezoeken die zich in vreemde kleederen steken", dat is zooveel gezegd als: die uitwendig een schapenvacht dragen, maar inwendig grijpende wolven zijn.

Daarom ook verhaalt de H. Lucas cap. IV het volgende. Toen Jesus onze Heer te Caphernaum de synagoge binnentrad, begon de duivel overluid te roepen: Heer! Heer! ik ken u, ik weet dat gij de heilige God zijt! Maar Christus werd hierover vertoornd en gebood hem terstond zijn duivelschen bek te houden. Ei, Heer, laat hem toch roepen, hij spreekt immers de waarheid, hij looft en prijst U, want gij verdient door alle schepselen in hemel, op aarde en onder de aarde geprezen te worden, ja des te grooter roem zult gij, Heer verwerven, als zelfs uwe vijanden U verheffen en hoogschatten. Neen, zegt Christus, ik wil dat niet hebben, want de duivel looft mij slechts met de tong en is inwendig mijn grootste vijand. Zoo moet dan de geveinsdheid en huichelarij op alle wijzen aan God den Almachtige mishagen.

Laat ons derhalve het masker der schijnheiligheid afleggen, opdat wij hiernamaals met een rein geweten God, die de eeuwige waarheid is, mogen aanschouwen. Amen.

DE DAPPERE HELDIN.

Wie onder deze vaan de wapenen wil dragen
Die heeft na korten strijd den vijand ras verslagen.

Zeg op, gij schoon en helder firmament, dat met sterren als met zoovele edelgesteenten praalt, zeg op: Wat is het menschelijk leven? Het menschelijk leven, klinkt het antwoord, is niets anders als een onbestendige maneschijn. Hierover verhalen de dichters, dat op zeker tijd de maan bij god Jupiter kwam en hem een verzoekschrift overhandigde, waarin de bede van een kleed te mogen hebben was vervat, maar Jupiter nadat hij dat onbenullig verlangen gelezen had, gaf de maan een scherp verwijt en sprak: Jij strookop, hoe zal ik jou een kleed laten maken? Want nu eens ben je rond als een kogel, dan krom als een sikkel, in een woord je bent de onbestendigheid zelve. Onbestendig als de maan is het menschelijk leven. Dat heeft de beroemde krijgsoverste Bellisarius ondervonden, die in zoo groote achting en aanzien stond, dat alle landen van zijn wil afhingen, doch hij is zoo diep gevallen dat hij als een arme bedelaar openlijk op straat zijn brood moest gaan bedelen en aldus verviel hij van den generaalsstaf tot den bedelstaf.

Zeg op, gij helderlichtend element, gij vuur, dat er u op *kunt* beroemen, dat de derde persoon der H. Drievuldigheid,

de H. Geest, in uw gedaante op de wereld is verschenen, zeg op: wat is het menschelijk leven? Het menschelijk leven is als een rook die hoog opstijgt, maar spoedig verdwijnt. Zoo, zoo is het leven en dat hebben zeer velen ondervonden die het toppunt van eer hebben bereikt, maar weer als een rook vergaan zijn.

Pius, de dertiende paus van Rome, is niet langer als zes en twintig dagen Christus' stadhouder geweest. Damasus heeft niet langer op den stoel van Rome gezeten, als drie en twintig dagen. Marcellus heeft niet langer de sleutels van Petrus gedragen als twee en twintig dagen. Theodorus II heeft met den eeretitel van „zijne Heiligheid" niet langer gepronkt als twintig dagen. Coelestinus IV twaalf dagen, Leo XI zes dagen, Stephanus II drie dagen. Alles heeft zich niet anders laten aanzien als een rook.

Zeg op, gij hoogzwevend element, de lucht, gij door de vreugdevolle hemelvaart van Christus geheiligd, zeg op: wat is het menschelijk leven? Het menschelijk leven is niets anders als een ballon met gas gevuld, waaraan een enkel speldeprikje alle trotschheid kan ontnemen; zoo kan ook de allergeringste zaak den mensch den dood aanbrengen! Keizer Jovinianus is eenvoudig door den rook gestikt, die in zijn kabinet was. Henricus Niger nam een stuk brood in den mond, waarin hij zich verslikte en dood hapte. Koning Arnulphus moest aan een vischgraad sterven. Sophocles de philosooph heeft aan een druivepitje het leven verloren. Zoo is het menschelijk leven. Zeg op, gij nuttig en vruchtbaar element, gij aarde die de eer hebt de moeder te zijn van geheel het menschelijk geslacht, zeg mij, wat is het menschelijk leven? Het menschelijk leven, zegt de aarde, is als zekere bloem die uit mijn boezem groeit, de roos; want gelijk een roos nooit zonder doornen is zoo is het menschelijk leven niet zonder droefheid. Dat heeft ondervonden Karel V de roomsche

monarch en een tweede Alexander, van wien Scribonius aanmerkt, dat hij altijd heeft overwonnen en over de honderdduizend sloten en vestingen heeft veroverd, acht duizend steden ingenomen en achttien koningen overwonnen. En toch nog sprak hij kort voor zijn dood nadat hij scepter en kroon aan zijn zoon had overgegeven dat hij zijn geheele leven geen enkel goed uur gehad had. Is dat niet een roos met louter doornen?

Zeg op gij helder en woedend element, het water: wat is het menschelijk leven? Het menschelijk leven, antwoordt het water gelijkt veel op mij volgens Gods woord in de Schriftuur: „Quasi aqua dilabimur in terram, gelijk het water zoo vlieten wij over de aarde.”

Gij elementen hebt waarheid gesproken, echter niet zoo juist als de groote geduldige Job; want als ik hem vraag: Job, wat is het menschelijk leven? dan antwoordt hij: „*Militia* est vita hominis super terram, *een strijd* is het menschelijk leven op aarde,” en dat is het juist; de mensch moet soldaat zijn, hij moet strijden tegen de zonde, strijden tegen de wereld, strijden tegen den satan, strijden tegen de hel, strijden tegen het vleesch, strijden tegen zich zelven, strijden voor zijn tijdelijk goed, strijden voor zijn ziel, strijden voor de eer van God.

Daar wij allen dus soldaten zijn, bestemd om te vechten wil ik u heden een monsterplaats aanwijzen en zelf eens revue houden. Ik stel u voor als generalin over het christenleger de allerzaligste moedermaagd Maria.

De grootste vijand, waartegen de mensch onophoudelijk moet strijden, is de satan, gewoonlijk de booze vijand genoemd. Dezen aartsvijand der menschen geven de heilige leeraars verschillende namen, zoo noemt de H. Petrus hem een leeuw om zijn kracht, Salomon noemt hem een vos om zijn list, de propheet Jeremias noemt hem een beer om zijn leelijkheid,

David noemt hem een slang om zijn venijnigheid, Job noemt hem een draak om zijn monsterachtigheid, de heilige Joannes noemt hem een paard om zijn vlugheid, de wijze man noemt hem een hond die altijd blaft, de Heer Jesus noemt hem in een zijner gelijkenissen een vogel die het goede zaad oppikt, de H. Hieronymus noemt hem een smid en ik noem hem een varkensnar, en hoop dat uit de H. Schrift te bewijzen. Als op zekeren tijd de gezegende Heiland den boozen vijand uit een arm, bezeten persoon wilde drijven en daarmede reeds was begonnen, ziet! toen begonnen die hellespoken te bidden en riepen: „Heer laat ons in gindsche kudde varkens varen," wat Christus hun toestond. Daar zij dus de varkens zoo liefhebben en zoo gaarne daarin hun verblijf houden, daarom zijn ze met recht varkensnarren te noemen. Vraag nu eens waarom deze momaangezichten alleen in de varkens en nergens anders in wilden trekken? Waarom b. v. niet in de aarde? Michaël Busellus teekent aan, dat de booze geesten zich op verschillende plaatsen ophouden, eenigen hoog boven de lucht en die worden vurige geesten genoemd; anderen bij de wolken, de luchtgeesten; weer anderen in de holen en kloven der aarde, aardgeesten, en eindelijk eenigen in het water, watergeesten. Daar zij dus zoovele woonplaatsen hebben, hoe komt het dan dat zij Christus verzocht hebben alleen maar in de varkens te mogen gaan? De reden hiervan geeft de H. Hieronymus aan als hij zegt: van binnen is de mensch juist zooals het varken, want long, lever, milt, hart enz. zijn bij hem precies zooals bij het varken. Daar nu deze aartsvijand op Gods bevel uit dezen mensch moest verhuizen, wilde hij uit puren haat en vijandschap tegen hem, dien hij niet meer mocht kwellen, toch datgene pijnigen wat de grootste gelijkheid op hem had. Hieruit kan men besluiten hoe een groote vijand der menschen de duivel is, ja hij is een onbeschaamde ploert, daar hij zelfs den Zoon Gods heeft durven bekoren.

De H. Evangelist Mattheüs verhaalt dat de satan den Heiland der wereld op drieërlei wijzen heeft bekoord en getracht Hem te verleiden. Doch hij werd met waren heldenmoed door Christus overwonnen en was hierover zoo nijdig dat hij wegliep, doch slechts voor eenigen tijd „recessit ab eo usque ad tempus," en die tijd was tot aan Christus' dood, want gelijk de Historia scolastica lib. de Evang. 172 schrijft, toen de Zaligmaker aan het kruishout hing en weldra zijn geest zou geven, stond naar getuigenis van den H. Bernardus de duivel aan de linkerzijde van het kruis op den dwarsbalk en deed zijn uiterste best Christus te verleiden en ging niet eerder van daar voordat de Heiland den geest gegeven had. Hieruit volgt deze wijze conclusie: Is dan onze hoofdvijand zoo vermetel geweest, dat hij zelfs heeft durven kampen tegen God, die de sterkte is in persoon, hoe zal hij zich dan niet verstouten te strijden tegen de menschen, die de zwakheid zelve zijn. Derhalve is het niet mogelijk den strijd uit te houden tegen en de overwinning te behalen op zulk een vijand zonder de hulp der machtige koningin Maria, de overwinnares der helsche slang. De H. Joannes patriarch van Jerusalem schrijft, dat op den dag waarop Maria is geboren, het beroemde afgodsbeeld te Delphi, waarin de duivel woonde, plotseling en zonder dat iemand het aanraakte op den grond is getuimeld en zoo'n jammerlijk geluid heeft gemaakt, dat men niet anders dacht of geheel Delphi zou te gronde gaan. Dit geschreeuw heeft de satan daarom gemaakt, omdat hij wist dat de Maagd geboren was, die hem en zijne wapenen zoude verpletteren, zijne macht vernietigen en de menschen helpen strijden en zegevieren. „Terribilis ut castrorum acies ordinata:" want zij is voor den duivel meer te duchten als een welgeordend krijgsheer voor den vijand.

Hieronymus, Tostatus, Josephus, Flavius en anderen zijn van meening dat Eva in den herfst geschapen is en wel in

de maand September, maar wat Maria betreft, hierover houdt de H. Kerk voor zeker dat zij in den herfst en wel in September is geboren. Want gelijk de alwetende God voorzag dat in die maand de booze vijand over Eva zou zegevieren, zoo heeft Hij ook gewild dat in diezelfde maand September een andere Eva, namelijk Maria, zou geboren worden, die dezen vijand weer zou overwinnen.

Nadat de zonde was gepleegd in het paradijs sprak God dezen vloek uit tegen de slang: „Inimicitias ponam inter te et mulierem „ik zal vijandschap stellen tusschen u en de vrouw." Dit is gemakkelijk te begrijpen; want, zooals Plinius schrijft, gelijk wanneer een maagd met hare voeten den kop eener slang aanraakt, deze daardoor zal sterven — zooook heeft God gewild, dat Maria de zuiverste aller maagden met hare voeten den kop der helsche slang zou vermorselen en dat zij, de sterke koningin den erfvijand der zielen zou bestrijden en de menschen de overwinning over hem zou bezorgen.

In de openbaringen van de H. Brigitta staat, dat God aan Maria zoo groote macht over de booze geesten heeft geschonken dat zoo menigmaal zij een mensch aanvallen en deze zijn toevlucht neemt tot Maria, zij op het eerste gezicht dier machtige koningin zullen vluchten en liever in de hel de grootste pijnen uitstaan dan den naam van Maria te hooren uitspreken.

Strengelius schrijft van een jongeling, dien hij zelf meermalen gezien heeft dat deze den naam zijns vaders achter de ooren droeg toen hij ter wereld kwam. Waar kwam dat wel van daan? Voorzeker iets zeldzaams. Dit heeft zich aldus toegedragen. Zijne moeder met zijn vader verloofd, was zoodanig op dezen verliefd, dat zij diens naam altijd in de gedachten had. Terwijl zij nu later na hun voltrokken huwelijk zwanger was, werd zij eens hevig verschrikt en krabde zich achter de ooren, ten zelfden tijd aan den naam

haars gemaals denkende. Hierdoor is het gekomen, dat zij een knaapje ter wereld bracht, dat met duidelijke letters den naam zijns vaders achter de ooren droeg.

O lieve hemel! wat was het goed, als er meer zulke kinderen geboren werden, die den naam huns vaders ter wereld komende medebrachten, er zouden dan niet zulke rare namen in de doopboeken staan.

De zalige Moeder Gods heeft niet alleen haar naam op de wereld mede gebracht, maar God heeft van alle eeuwigheid haar dien naam gegeven. De rabbi Accadius, een hoogverlicht leeraar bij de Hebreeuwen heeft eenige honderd jaren voor Christus, toen Antonius burgemeester van Rome was, geprópheteerd dat de moeder des Messias uit den stam van David zou geboren worden, tot vader Joachim zou hebben en dat die geboorte groote vreugde op de wereld zou brengen daar haar naam Maria zou zijn. Indien nu deze heilige naam lang te voren door God zelf is bekend gemaakt, dan moet zonder twijfel daarin een groot geheim verborgen liggen. Mij dunkt dat het niets anders is als dat die naam van Maria bitter en zoet beteekent, daar *Maria* afkomt van *amara* bitter. De H. Bernardus schrijft, dat hij dikwijls den naam van *Maria* heeft uitgesproken en dat die hem steeds was als suiker en honing op de tong. Hoe kan het dan zijn dat *Maria* bitter en zoet is te gelijk? Zoet is die naam omdat Christus de Heer, toen Hij voor ons aan het kruishout stierf, zijne moeder met het woord *mulier vrouw* heeft aangesproken en Hij heeft dit gedaan, volgens getuigenis der heilige leeraars, omdat hadde Hij haar *Maria* genoemd, deze naam zijn allerwreedst lijden had verzoet, iets wat Hij volstrekt niet wilde hebben. *Maria amara* is bitter, bitter vooral voor de helsche geesten, daar hun geheele aanhang siddert en beeft alleen bij het hooren van dien naam en de hel zelfs daardoor in beroering komt. Hieruit besluite ieder voor zich zelf aldus: de naam van Maria is zoo machtig

dat de hel er voor beeft daar zij weet dat Maria een onoverwinnelijke strijderes is, want gelijk de wind het stof verstrooit, gelijk de zon het was smelt en het vuur het hout verteert, zoo ook verplettert Maria den duivel. Terribilis ut castrorum acies ordinata „verschrikkelijk als een welgeordend leger."

Daar dan zooals gezegd is, het menschelijk leven niets anders is als een strijd, daarom strijd ook, Christen ziel, dapper tegen de zonde, maar onder den naam van Maria, Maria zij uw aanvoerster. Strijd tegen uw eigen vleesch maar onder den naam van Maria, zij moet uw helpster wezen, strijd tegen den helschen vijand maar onder den naam Maria, zij ga u voor ter overwinning.

De gevaarlijkste strijd, dien de mensch heeft, is zijn laatste strijd op het doodsbed, omdat de hellevijand daar zijn geheele macht samentrekt. Martinus Del-Rio in tractatu de purgatorio schrijft dat een voornaam edelman in Duitschland, nadat hij zijn beste jaren aan de wereld had opgeofferd, op het laatst in de orde des Cisterniërsers was gegaan. Na drie jaren komt hij op zijn doodsbed, maar lees eens welk een verschrikkelijken strijd deze te doorstaan had. Ter zelfder ure was in een naburige stad een zekere vrouw, die door den boozen geest bezeten was en nu en dan raasde en tierde. Door het exorcismus van dezen lastigen inwoner bevrijd sprak deze vrouw, dat zij vijftien honderd helsche geesten naar de stervenssponde van genoemden pater had zien vliegen, doch dat dezen, dank zij de hulp van Maria niets konden uitrichten. O! welk een gevaarlijke strijd is het als twee, drie, vier op één aanvallen; maar hoeveel gevaarlijker is het nog als zoovele helsche geesten tegen één zwakken mensch strijden. „Et hoc reddit mortem desuper terribilem", zegt Dionysius Carthusianus, die menigte van duivelsche loeders, de aanvechting van zoovele zielenvreters maken den dood verschrikkelijker, daar zij op alle manieren trachten hun prooi buit te maken. Hoe menig zweet niet

zoo erg in deze kamp, dat het doodszweet hem van het aangezicht druipt, en, zoo gaat vermelde leeraar verder, indien niet Maria door hare voorbede bij God den mensch bizonder bijstond, het was niet mogelijk over zoovele zielenvijanden te zegevieren.

De H. Philippus Benitius liet op zijn sterfbed de litanie van alle heiligen voorbidden, maar toen men aan de woorden gekomen was: peccatores te rogamus audi nos „wij zondaars, wij bidden u verhoor ons," werd hij op eens stom en lag daar neer zoodat hij door iedereen voor dood werd gehouden. Na verloop van drie uren echter kwam hij weer tot zich zelven en sprak zijn omstaande broeders aldus aan: Ach Jesus! zei hij, wat is het een vreeselijke strijd, die doodstrijd! Weet beminde broeders, dat ik voor het aanschijn van God, den gestrengen Rechter heb gestaan, waar de booze vijand mij al mijn gepleegde zonden en misdrijven heeft verweten en mij zoo beangstigd heeft, dat het weinig gescheeld had of ik had aan Gods barmhartigheid gewanhoopt. En deze Philippus was een heilig man; hij droeg aan zijn lichaam een haren kleed, hij hield de lelie der kuischheid in de hand, was een spiegel van heiligheid, ja een levend voorbeeld van een christen leven, en nog leed hij zoo'n verschrikkelijken strijd op zijn doodsbed. O wij armzalige menschen! hoe zal het met ons dan gaan, die met zoovele zonden beladen zijn en de goede werken niets achten? Hoe zullen wij dan dien sterken vijand kunnen overwinnen als zelfs heilige menschen aan hunne zaligheid schenen te zullen wanhopen?

Ik had schier geen hoop als ik mij niet kon verlaten op onze heldin Maria, die al hare vereerders in hun laatsten strijd bijstaat en hun de overwinning bezorgt. Hiermede stemt Salmeron in Tom. 3 die zegt, dat gelijk Maria haar stervenden Zoon Jesus heeft bijgestaan onder het kruis zij zoo ook al hare stervende dienaren helpt in hun laatsten strijd. Dit bevestigt tot onzen troost ook nog de H. Gregorius Dial. 4, namelijk

dat Maria dikwijls aan hare voedsterkinderen op hun doodsbed is verschenen en hen daar in hun gevaarvollen strijd heeft geholpen. De gelukzalige broeder Paölus van de orde der Cisterciensers heeft dit ondervonden; want toen hij op zijn doodsbed den laatsten strijd tegen den boozen vijand begon heeft hij hardop gelachen; en toen men hem de reden daarvan vroeg, gaf hij ten antwoord: „Cur non riderem? Cur non exultarem? Ecce domina nostra praesens est." Zou ik dan niet lachen? Zou ik mij dan niet verheugen? Want zie, mijne moeder Maria is daar. Deze edelmoedige Koningin ja strijdt tegen alle vijanden.

Het is niet te beschrijven, niet te vertellen, niet te denken hoe gevaarlijk en verschrikkelijk de laatste doodstrijd is. Niet zonder reden verdraait de arme stervende zoo gruwelijk zijne oogen, niet ten onrechte loopt het koude zweet hem over het aangezicht, beven en sidderen hem de handen, keert hij zich van de eene zijde op de andere en zucht hij gedurig uit het binnenste zijns harten. Dat alles komt van den gevaarvollen strijd tusschen den mensch en den duivel. Doch houd moed o christen soldaat! Strijd met Maria uwe meesteres en evenals David met vijf steenen tegen Goliath is uitgetrokken, strijd zoo ook gij bij uw laatst vaarwel met vijf letters, namelijk met den naam van *Maria*, ja als uw tong niet meer *Maria* kan zeggen, als uw hand niet meer *Maria* kan schrijven, als uwe ooren niet meer *Maria* kunnen hooren, zoo denk toch op het laatste oogenblik uws levens bij den laatsten zucht uws harten aan *Maria*.

Het menschelijk leven is een krijg, doch niet tegen zichtbare maar tegen onzichtbare vijanden. Ik wil hier ter loops even neerkomen op het leger in ons benauwd en verward Duitschland, dat helaas! onder de uitputtende oorlogen lijdt. Doch allerdierbaarst Duitschland kijk eens even naar deze mijne revue en naar de generalin, met wie men niet kan verliezen doch alleen overwinnen, deze is Maria.

In het boek Numeri X staat geschreven, welke gewoonte de Joden hadden. Dezen namelijk, als zij oorlog voerden en een veldslag zouden leveren, hadden geen krupkanonnen, geen chassepots en mitraileuses, maar zij droegen voor het leger de ark des Verbonds. Op deze arke nu hadden zij zoo'n groot vertrouwen, dat zij zeker dachten hierdoor hun vijanden te zullen verslaan. Zoo riep ook Mozes uit: „surge Domine, et dissipentur inimici tui" „Sta op o Heer, en uwe vijanden worden verstrooid."

Met deze ark is een groot wonder geschied; toen namelijk de groote veldheer Josuë deze om de vijandelijke stad Jericho liet dragen, stortten, nadat de omgang geschied was, de stadsmuren van zelve neer en zoo werden de vijanden gemakkelijk verslagen. Deze ark des verbonds was een voorafbeelding van Maria, waarom zij dan ook in de litanie genoemd wordt: Foederis arca, ora pro nobis „ark des verbonds, bid voor ons."

Indien nu de Joden door de ark, waarin de wet Gods geschreven op de steenen tafelen verborgen was, zoo'n heerlijke zegepraal op hunne vijanden hebben behaald, welk een glorievolle triomph zal er dan niet behaald worden door de ark Maria, waarin de waarachtige Wetgever zelf heeft gerust? Is deze ark zooals de H. Athanasius schrijft, voor de Joden meer geweest als een geheel krijgsheer, dan is Maria ons tegen onze vijanden een overwinnende koningin.

Daarvoor heeft haar gehouden Ferdinand II. Nadat in het jaar 1619 Maria de Moeder Gods aan Joannes Schwekhard keurvorst van Mentz was verschenen en hem had aangemaand niemand anders dan Ferdinand tot roomsch keizer te kiezen en Ferdinand ook als zoodanig werd verkozen — geschiedde het dat den laatsten de oorlog werd aangedaan door den hertog van Bohemen. Doch Ferdinand neemt zijn toevlucht tot Maria, verkiest haar tot veldoverste over zijn leger, levert den vijand slag en triumpheert. Van dezen tijd af aan erkent

het huis van Oostenrijk Maria als haar machtigste veldoverste naast God.

Ferdinandus de Accedo beschrijft een Mariabeeld in de stad Malaga in Spanje dat daar genoemd werd „Maria de Victoria" „Maria der overwinning." Deze beeltenis zit op een zetel en tot heden toe weet men nog niet uit welke stof het gemaakt is, het is levensgroot en houdt het kindje Jesus op den schoot, terwijl men aan de voeten leest: Maria de Victoria. Zoo dikwijls Ferdinand, koning van Spanje, dit beeld voor oogen had, overwon hij altijd de Mooren. Toen hij eens de stad Malacco belegerde en aan de verovering wanhoopte, ja den aftocht reeds had laten blazen, ontmoette hij twee geestelijken, die hem de inneming der stad beloofden uit kracht dezer beeltenis. Zulk eene Maria de Victoria heeft Ferdinand gehad, maar evenals hij ook keizer Maximiliaan uit het doorluchtig huis van Oostenrijk, die Maria ook tot zijn meesteres had verkozen en daardoor ondervond, dat zij is een strijdbare Judith, een sterke Jaël, een Amazone die in ieder veldslag de overwinning behaalt.

In de kronyken leest men van Artenus, koning van Engeland, dat deze door degenen die hem niet mochten lijden, gestadig aangevallen werd. Deze vrome koning vereerde Maria ook als krijgsoverste en liet op zijn verguld schild de afbeelding van Maria afmalen. Als hij eens zijn vijanden een bloedigen veldslag leverde, werd eerst zijn linker daarna zijn rechter vleugel zoo zeer geslagen, dat hij zich op de vlucht wilde begeven. Maar eensklaps vatte hij moed, keerde zijn schild om, liet de afbeelding van Maria aan zijn leger zien en sprak: „Non formidetis! ecce cum qua militamus, dat is: vreest niet! gij ziet wel met wie wij strijden. Op hetzelfde oogenblik dat de soldaten de afbeelding van Maria zagen vatten zij weder moed, vielen als leeuwen den vijand weer aan en verpletterden hem totaal. Ik ben van gevoelen, dat onze aller-

doorluchtigste keizer Leopold binnen kort met groote macht weer tegen den vijand zal optrekken, maar eerst zal hij naar Bohemen gaan, naar den *heiligen berg.* Daar zal hij Maria zijn wapenen aanbieden en kan dan evenals bovenvermelde koning van Groot-Brittanië zijn leger toeroepen: Non formidetis! ecce cum qua militamus" vreest niet, gij dappere soldaten, ziet gij dan niet dat Maria met ons strijdt? Vrees niet, gij roomsche armeé. Ecce, cum qua militamus. Denk eens een weinig tijds terug; het is nog maar negen en veertig jaren geleden dat het Spaansch en Duitsch-Oostenrijksch leger op een Vrijdag bij Toulon de Franschen duchtig heeft geslagen. Het is nog maar dertig jaren herwaarts dat Philip koning van Spanje, de stad Font-Arabia heeft ontzet, en op den vooravond van Maria-geboorte den prins van Conti op de vlucht heeft gejaagd. Nog is het slechts twintig jaren geleden dat ook op een feestdag van Maria Johan van Oostenrijk de overwinning op de Franschen bij Zonsona heeft bevochten. Ecce cum qua militamus, ziet, welk een sterke koningin.

Mijn heilige vader Augustinus noemt Maria „virtutem pugnantium" de sterkte der strijdenden. Andreas Cretensis zegt: est castrorum acies ordinata, een welgeordend leger; Maria, zegt de H. Ignatius martelaar, est in bello praeliantibus tutissimum propugnaculum, den krijgslieden de veiligste schans. Maria, zegt de H. Bernardus, is een toren van David met duizend schilden omhangen. De H. Gregorius van Nazianze zegt: est domatrix inimicorum, Zij is een strijderes tegen de vijanden. Zie, zegt het huis van Oostenrijk, Maria is onze generalissima, onder wie wij strijden en de overwinning verwachten.

Vele schoone overwinningen heeft de wereld gezien. Beroemd is de overwinning door Julius Caesar bevochten en waarin over de elf honderd duizend man gesneuveld zijn.

Beroemd is de overwinning van keizer Honorius, die in een veldslag twee honderd duizend Gothen heeft verslagen.

Beroemd is de overwinning van keizer Aurelianus die in een veldslag met eigen hand negenhonderd en vijftig man heeft gedood.

Beroemd is de overwinning van Josuë op de Jebusiten, van David op Goliath en van Samson op de Philistijnen.

Beroemd is de overwinning, die in onze dagen is gebeurd, toen onder den veldheer Petrus Erdödi achtduizend keizerlijken zestig duizend Turken op de vlucht hebben gedreven.

Niet minder beroemd is de overwinning, die Jesus van Nazareth op den berg Calvarië heeft behaald, waar hij den grootsten vijand den satan, wien in kracht geen mensch gelijk is, glorievol neergeveld heeft. Daarom ook werd Christus na zijn opstanding een vaan gegeven ten teeken zijner victorie, ja er werd hem door de Engelen, de menschen, den hemel en de hel toegeroepen: Alleluja, vicit leo de tribu Juda „Alleluja, de leeuw uit David heeft overwonnen." Dezen vijand heeft de Zaligmaker door zijne menschheid overwonnen, zijne menschheid die Hij had aangenomen uit het reinste lichaam van Maria; en zoo heeft God zelfs den algemeenen zielenvijand slechts neergeveld door de hulp van Maria.

Indien dan Christus niet anders heeft gestreden en getriumpheerd dan met Maria, hoe zullen wij zwakke menschen dan de victorie verwachten zonder hare hulp? Het staat dus vast dat Maria onze krijgsoverste is, die ons ter overwinning voert, zooals de ondervinding dikwijls heeft bewezen.

De overwinning op den Wittenberg is geschied door de hulp van Maria.

De overwinning van den roomschen keizer Narsettus op den algemeenen vijand, den Turk, is geschied door de hulp van Maria.

De overwinning der Cannotensers die in plaats van vaandels reliquiën van de kleederen der Moeder Gods hebben gedragen is geschied door de hulp van Maria.

De overwinning van Isaac Angelus keizer van Constanti-

nopel, is ook geschied door de hulp van Maria; en zoo zal ook ons, gelijk te hopen is, door hare voorbede en hulp de overwinning niet falen.

Maria, zeg ik nog eens, is onze generalissima, onder wie wij een dubbele victorie verwachten, victorie als wij op het doodsbed uitgestrekt zullen te strijden hebben met den dood, met den boozen vijand, met de wereld; als wij te strijden zullen hebben met onze ziel om de eeuwige gelukzaligheid. Maar ook ten tweeden als wij te strijden hebben tegen zoovele aanklagers, die ons alle begane zonden zullen voorwerpen in tegenwoordigheid van een gestrengen Rechter; in dezen strijd zal Maria ons helpen.

Zoo zij dan zegen en overwinning aan de wapenen des roomschen keizers, onzen allergenadigsten vorst. Zijne onderdanen in al zijne rijken en erflanden zullen door hun gebed voor hem de overwinning afsmeeken, den zoon uit het allerdoorluchtigst huis van Oostenrijk met palmtakken ontvangen, opdat hij nog meer gelegenheid hebbe als zijne roemrijke voorvaderen Maria voor onze heldhaftige koningin te erkennen.

En nu is deze preek gedaan,
Elk neem' den marsch naar huis maar aan. Amen.

LOFREDE OP DE HEILIGE CLARA, TE GRATZ VOORGEDRAGEN.

Wie Clara steeds voor oogen houdt
Heeft op geen lossen grond gebouwd.

Wie is degene geweest die den patriarch Abraham zoo vriendelijk heeft gegroet en hem zoo *vurig* (want hij zat in den brand der hel) om een droppel water heeft gebeden? — Het was de rijke brasser, die zoolang hij op de wereld leefde zijn eenig beroep maakte van eten, drinken en slapen; hiervan kreeg hij ook een buik zoo dik als een turksche trom, de oogen gloeiden hem in het hoofd als twee vurige kogels, en zijne wangen glommen alsof ze met een spekzwoord ingewreven waren. Deze dikzak en smulpaap bad nu om *één* enkel droppeltje water, maar zijn bede werd gladweg afgeslagen, daar hij in zijn leven den armen bloed Lazarus niet een bete brood of geen druppel wijn had gegund. De patriach Abraham was anders medelijdend genoeg met arme sukkels, en er ging geen dag voorbij dat hij niet een arme in zijn huis ontving en geen nacht bleef het uit, dat hij geen armen bloed herbergde, want hij had een bizondere voorliefde tot arme menschen.

Heden vieren wij het feest van de H. Clara. Deze Clara heeft inderdaad den grooten patriarch Abraham trouw nage-

volgd, daar zij reeds in hare teedere kindsheid de armen als een moeder heeft bemind, ja toen men haar nog op de armen droeg, droeg zij de armen reeds op hare handen en deelde hun de beste brokken uit. Hierin volgde zij ook haren bruidegom Jesus Christus na, die de twee discipelen te Emmaüs het brood heeft gebroken, ieder de helft er van gegeven en voor zich zelf niets heeft behouden. Evenzoo heeft Clara reeds als kind de edelmoedigheid gehad zich zelf van spijs te onthouden en die den armen uit te reiken, en zoo kan men van haar terecht zeggen wat Job van zichzelf heeft gesproken: „Ab infantia mecum crevit miseratio." „De barmhartigheid is met mij van kindsbeen opgewassen." Job 31 : 8.

Het is een mooi spel als iemand in het trapulieren een do maakt. Clara heeft eveneens veel gewonnen met dien *do* (ik geef) en vooral met het *do pauperibus* (ik geef aan de armen). Wat dan? Dat God haar tot een helder licht der katholieke kerk heeft uitverkoren, opdat zij ons in de heiligheid zoude voorlichten.

De Philistijnen hadden een afgod, die Dagon of Asdon heette, 1 Sam. 5. Voor dezen god hebben zij een prachtigen, schoonen, kunstrijken tempel gebouwd, hem hebben zij groote geschenken geofferd, voor hem hebben zij de knieën gebogen, in één woord zij hebben hem boven alles gehouden, en ofschoon hij in tegenwoordigheid van de arke des Verbonds ter aarde is gestort, en een tweeden keer hals en handen heeft gebroken, hebben zij hem toch als god blijven vereeren. Nu vraag ik: hoe heeft dit afgodsbeeld er uit gezien? Van boven was het een schoon vrouwspersoon en van onderen een visch. Voor zoo'n onding nu hebben de Philistijnen de knieën gebogen. Daar het echter maar een *half* vrouwspersoon is geweest, daarom verwondert het mij niet meer dat bij de booze wereld de schoone beelden zooveel gelden, die geen halve *maar* heele vrouwspersonen zijn. Zoo is het ook gegaan met

de adelijke jonkvrouw Clara, die om hare beminnelijke gestalte en engelachtige schoonheid in zeer groot aanzien stond en door de wereld werd gehouden als het afgodsbeeld Dagon door de Philistijnen, half vrouw half visch. Menig zei tot haar: Clara, kom hier mijn vischje; doch te vergeefs want Clara overwoog de ijdelheid der wereld en de zorgen van het huwelijk en stelde daartegenover de grootheid van den maagdelijken staat. Zij wilde liever met den patriarch Isaäc een offer zijn, niet op den berg Moria maar op den berg der volmaaktheid en in den ordenstand zich geheel aan God opdragen, zij besloot aan Jesus het beste te schenken, dat is, haar van maagdelijke liefde brandend hart; ja, sprak zij, daar ik Clara heet, wil ik ook als een klare, zuivere maagd mijn Heiland toebehooren.

Absalon had bizonder lang en schoon haar, alle jaren liet hij het afsnijden en het woog dan doorgaans vijf pond. Dat was haar! Flavius Josephus schrijft dat men acht dagen noodig had om hem het haar af te snijden; maar waarom? Omdat hij zoo trotsch er op was en het met gouddraad gelijk stelde. Absalon heeft gepronkt met zijn haar, maar nog meer doen het tegenwoordig de vrouwen; zij kappen, poeiëren en vlechten er een net uit om onschuldige harten er in te vangen. In de moraalboeken van den H. Cajetanus leest men, dat eene vrouw op haar ziekbed aan den H. Cajetanus had beloofd al haar haar af te snijden en die in de kerk op te offeren als zij de gewenschte gezondheid terugkreeg. Wat gebeurt er? De vrouw herstelt, maar hare belofte in den wind slaande snijdt zij het haar niet af. Eens nadat zij 's avonds langen tijd met hare vlechten had doorgebracht, greep zij des morgens naar haar hoofd, maar hola! daar merkte zij dat het hoofd geheel kaal was. Zij ging voor een spiegel staan, maar zag dat zij een hoofd had als een geschilde knol; had ze het kunnen doen, zij had zich van wanhoop in het haar gegrepen.

Glatz is een stad in Silezië, maar bij haar was het glad op het hoofd. Zij weende bitterlijk omdat zij haar kostbaar hoofdsieraad had verloren en bad op hare knieën den H. Cajetanus om haar verloren haar terug te krijgen. En zie, o wonder! in een oogenblik had zij haar schoone haren terug, zooals zij die te voren had gedragen. Zoo erg zijn de vrouwen op het sieraad hunner haarlokken gesteld, die men beter herz- als haarlokken kan noemen.

Doch niet aldus bij onze Clara, want hare kostbare kleederen aangetrokken en met grooten tegenzin harer hoogadelijke familie stond zij in tegenwoordigheid van een menigte volks voor het altaar en liet zich de goudgele haarlokken afsnijden.

Vervloekte schaar die Samson van zijne haren heeft beroofd, gezegende schaar die Clara het haar heeft afgesneden. Samson heeft met het haar ook zijne kracht verloren, Clara echter heeft daardoor kracht gekregen, daar zij zich zeer had vernederd en een strenge orde is ingegaan.

Clara wilde alle heiligen, niet alleen de patriachen maar ook de propheten navolgen. Isaäc, Jeremias, Ezechiël, Daniël, Hoseäs Micheïs, Agabus, Elizeüs, Elias, Azanas, Achias, Zephanias, Joël, Samuël zijn allen heilige propheten, wier voetstappen Clara heeft gedrukt, maar vooral heeft zij den propheet Elizeüs nagevolgd. Hoe dat? De kinderen der propheten hadden hout om daarvan een woning te bouwen en bij die gelegenheid viel er een bijl in den Jordaan. Degene die de bijl had verloren, klaagde en riep geweldig, sloeg de handen in elkaar en kwam bij den propheet Elizeüs. Deze vroeg: wat? hoe? waar? De andere zeide: dat! daar! zoo! en wijst de plaats aan, waar de bijl in het water was gevallen. Daarop werpt de heilige man een stuk hout in het water en terstond komt de bijl met steel en al boven drijven. Dit was waarlijk een groot wonder.

In de maand Juli hebben wij het feest van den heiligen mar-

əlaar Pantalon gevierd die met een molensteen aan den als in zee is geworpen. Doch Pantalon heeft zich van den nolensteen losgemaakt en is over de zee naar land gewandeld, ərwijl de molensteen hem is nagezwommen als een waterhond. Dat was een groot wonder evengoed als het ijzer dat uit de iepte naar boven kwam.

Wat heeft het ijzer nu er uit getrokken? Een stuk dor out. Clara, nadat zijn een ruig boetekleed had aangetrokken, ieeft ook altijd in de hoogte gezweefd en was somtijds in xtase eenige uren, ja dagen van de aarde opgeheven. Wie eeft haar zoo hoog opgebeurd? Een dor hout, de dorheid, at is het vasten heeft haar engelachtig lichaam zoo in de oogte gebracht, dat zij eene moeder is geworden van geeste-ijke dochters, voor wie zij ook door een wonderwerk het rood heeft vermenigvuldigd, maar voor zich zelve was zij en stiefmoeder die haar eigen lichaam kastijdde.

Eens, twee, ja driemaal heeft God bepaald onder het oude 'estament, dat alles wat van het mannelijk geslacht was, ı den tempel van Jerusalem moest gebracht worden; de rouwen heeft Hij echter dat gebod niet gegeven maar hen eer genadig van die wet gedispenseerd. Doch om wat reden? De vrouwen bidden doorgaans toch meer als de mannen. Iet was een verre lastige weg voor velen, de reis naar erusalem en daarom heeft de Almachtige van de vrouwen oo'n reis niet verlangd, omdat zij zwakke schepselen zijn. 'oo is dan Clara geen vrouw, maar veeleer een man geweest n zoo'n gestreng leven geleid als vele mannen.

Deze engelachtige Clara of klare Engel is naar mijn ge-voelen zeer gelijk aan het vogeltje, dat Carduëlis, in het Iollandsch distelvink heet.

Dit wordt dus genoemd, omdat het zijn eenige vreugde in e distelen zoekt; zoo was ook Clara's eenige vermaak met cherpe, stekende distelen om te gaan, met scherpe roeden

haar onschuldig lichaam te kastijden, ja het niet onmenschelijk maar bovenmenschelijk hard te behandelen. Waarom dit, o Clara, gij heldere fakkel der goddelijke liefde? Gij klare zon van heiligheid, gij klare spiegel van zuiverheid. In de wereld waart gij een jonkvrouw met den titel: uwe genade, nu zit gij op eenmaal tusschen vier muren en kunt nu wel heeten: uwe gestrengheid. Clara zegt: langs dezen weg gaat men tot God. Let hier wel op, Adamskinderen, er is geen andere weg ten hemel als dien Clara heeft bewandeld. In het hooge lied van Salomon staat: „In lectulo meo quae sivi quem diligit anima mea et non inveni „op mijn bed heb ik den beminde mijns harten gezocht, maar hem niet gevonden."

Neen,. op een bed van dons is de geliefde niet; doch zoodra de bruid de nachtwachten ontmoet, dat doorgaans grove knapen zijn en die haar met houten knuppels op den rug timmeren, toen heeft zij hem terstond gevonden. Zooals het gegaan is, zoo gaat het nog en zooals het nu gaat zal het altijd gaan. Gelijk Jacob heeft ondervonden, zoo loopt het nu ook nog. Jacob wilde de schoone Rachel trouwen, ik geloof dat wel, want ieder haakt naar schoonheid. Echter is het geschied, dat hij eerst de leepoogige Lea heeft gekregen en daarna de beminnelijke Rachel. Men moet eerst lijden eer men komt tot de eeuwige vreugde, eerst Lea dat is Lijden, en daarna R. Rachel, Rust.

De hemel is als de Heerestraat in Weenen, wie in de Heerestraat wil komen moet eerst door de IJzeren Deur, of door de Spoorstraat, de Martelstraat of Smeestraat gaan. Zoo moet ook hij die in den hemel wil komen eerst door een ijzeren deur, dat is door een moeilijke leven heen, of door de spoorstraat en zich tot liefde en ijver laten aansporen, in de smeestraat moet hij zijn rug tot aanbeeld geven, waarop God velerhande kruisen kan smeden. Anders komt niemand in de hemel. Zoo is door deze ijzeren

deur gegaan de H. Guilielmus die een ijzeren kruis tot boete heeft gedragen; door de spoorstraat de H. Franciscus van Sales, dien men voor een mensch heeft gehouden die „een sporen te veel had;" door de Smeestraat de heilige martelaar Julianus die met hamers is doodgeslagen. Onze Clara heeft vooral den H. Franciscus Seraphicus met zijn bedelzak nagevolgd daar ook zij de evangelische armoede in hooge mate heeft beoefend.

De vorst der duisternis was zeer nijdig op de H. Clara, daarom heeft hij zich onderstaan haar een slag in het gezicht te geven. Het zij hier mede hoe het wil, maar ik zou den duivel in dit geval toch nog eenigzins kunnen verontschuldigen, dat hij namelijk haar een muilpeer gegeven heeft, want op een leugen past een muilpeer. Nu meende de duivel dat Clara een mensch was maar hij bemerkte dat hij zich had vergist en hij met zijne verleiding niets kon uitrichten, want Clara was geen mensch maar een engel in menschelijke gedaante, ja een menschelijk ligchaam met een engelachtige ziel.

Clara wilde alle heiligen navolgen, niet alleen de heilige patriarchen en propheten, maar ook de Apostelen en vooral den H. Petrus.

Petrus, sprak Christus eens, hebt gij mij lief? Hij vroeg ten tweeden male: amas me, hebt gij mij lief? Ten derden male weer het zelfde: hebt gij mij lief? Indien gij mij recht lief hebt, weid dan mijne schapen. Clara zoo vraagt Jesus ook haar, zoodra zij de wereld den rug en God haar hart liet zien, Clara hebt gij mij lief? Tu scis, zegt zij, Gij weet o Heer dat ik u bemin, weid dan mijne schaapjes. O, wat heeft Clara voor schoone schaapjes geweid, daar zij zoo'n voortreffelijke orde heeft gesticht.

De heeren rechtsgeleerden dragen den titel van *clarissimus doorluchtige*. De schaapjes die de H. Clara heeft geweid en nog weidt heeten *Clarissen* doch men kan hen beter *Claris-*

simae doorluchtigen noemen. De Romeinsche matrone Cornelia moeder der Gracchen, was eens in gezelschap van Romeinsche dames van den eersten rang. Iedereen roemde op zijn schoone juweelen en liet een ander uitroepen, och grut, hoe mooi! Cornelia laat nu haar welopgevoede zonen uit de school halen en zegt: isti sunt ornamenta mea „dit zijn mijne juweelen." Ook Clara kan zeggen: mijne dochters zijn mijne juweelen. De koningin van Bohemen, de koningin van Polen, de koningin van Hongarije, de koningin van Thuringen en de koningin van Portugal zijn *Clarissen clarissimae* geworden.

Te Krakau een Salomea Clarissa, Clarissima.

Te Valisolit eene Clara Martimez, clarissa, clarissima.

Te Gent een Coleta, clarissa, clarissima.

Te Plazenza eene Baptista, clarissa, clarissima.

Te Aquilia eene Antonia, clarissa, clarissima.

Te Florence eene Clara Ubaldina, clarissa, clarissima.

Te Fulgines eene Margaritha, clarissa, clarissima.

Te Messina eene Eustochia, clarissa, clarissima.

Te Praag in Bohemen eene Agnes, clarissa, clarissima.

Te Offen in Hongarije eene Cunegundis, clarissa, clarissima.

Te Lissabon in Portugal eene Eleonora, clarissa, clarissima.

In Castilie eene Maria, clarissa, clarissima.

De lichamen dezer heiligen, vóór eenige honderd jaren ter aarde besteld, zijn nog onverteerd en geven een aangenamen geur van zich. Alle dezen met nog vele duizende clarissen meer zijn een sieraad der H. Clara.

Clara heeft alle heiligen nagevolgd, niet alleen de patriarchen, niet alleen de propheten en Apostelen, maar ook de heilige martelaars.

Te Wurtzburg spreekt men van den heiligen martelaar Kilianus, te Augsburg van den H. Quiriacus, te Praag van den H. Wenceslaus, te Costnitz van den H. Paternus, te Metz van den H. Albanus, te Regensburg van den H. Emeranus, te Trier van

len H. Marcellus, te Stokkerau van den H. Colomanus; maar e Assis in Umbrië spreekt men van niemand als van de heilige nartelares Clara; en inderdaad zij was een martelares in haar ıart om haar gedurige overweging van Christus' lijden.

De jonge Tobias heeft den aartsengel Raphaël een visch laten zien dien hij aanstonds heeft opengesneden en de gal er uit gehaald om zijn blinden vader daarmede te genezen; en door een wonder kreeg deze het gezicht er door terug. Een bittere gal op de oogen, dat heb ik anders nooit gehoord, maar God is een wonderlijke oculist. Clara heeft hetzelfde gedaan en zich zelve iets bitters op de oogen gelegd, dat is, zij heeft steeds het bitter lijden van Christus voor oogen gehad.

De zalige Clara de Bugnis eene clarisse te Venetië, en de zalige Margaretha Columnia, ook clarisse, hebben beide van Jesus een wonde in het hart ontvangen om hun gedurig overwegen van de wonden haars gezegenden Heilands. Dat zijn nog eens edele dochters die zoo naar de moeder aarden, want Clara, hun seraphynsche moeder was zoo gesteld dat zij niets anders in haar hart had als den gekruisigden Jesus. Indien ik haar bij het wintergroen vergelijk, heb ik dunkt mij geen ongelijk; want gelijk het wintergroen bladeren heeft als een hart en zoodanig den boom omarmt dat het dezen nooit verlaat, zoo ook was het hart van Clara zoo om Christus' kruisboom geslingerd, dat het dezen nooit wilde verlaten.

Clara was altijd in 't vuur, altijd in 't water, in 't vuur om haar brandende liefde tot God, in 't water wegens haar onophoudelijk weenen om het lijden van Christus.

Clara te gelijk vrij en opgesloten; opgesloten als een parel in een mossel, maar ook vrij, daar zij in hare gedachten alle plaatsen doorliep, die Jesus met zijn bloedige voetstappen had geheiligd.

Clara èn recht èn krom; recht omdat zij den rechten weg naar den hemel is gegaan, krom omdat zij gestadig de knieën heeft gebogen voor haar gekruisten Heiland.

Clara drinkend en vastend; vastend wegens hare groote versterving, drinkend een stroom van tranen en de bittere gal uit den lijdenskelk, dien Jesus heeft gedronken.

Clara duister en helder; helder om hare engelachtige zuiverheid, duister om hare groote droefheid over Christus' kruisiging.

Clara had in één woord een weerklank, een afteekening, een copie, een model, een afschrift van Christus' bitter lijden in haar hart.

Ik lees nog het volgende van haar. Eens was een vijandelijk leger in het land gevallen. Vele duizende Saracenen overvielen het klooster, waarin Clara zich bevond en brachten alles in wanorde. Alleen Clara kent geen vrees, zij neemt de gouden Remonstrans, gaat voor deze verscheurende wolven staan en werpt hen allen door de stralen van den menschgeworden God, als door felle bliksemstralen krachteloos op den grond.

Wij allen zijn heden in processie uitgetrokken, maar laat eens even zien wie er nog meer medegaat. Ik weet dat in deze wereldberoemde hoofdstad Gratz zich vier vrouwenkloosters bevinden; deze nu voeren de processie aan. Het vaandel draagt de H. Ursula; den hemel draagt de H. Theresia, namelijk het heilig scapulier; de brandende fakkel draagt de H. Catharina van Siënna bij de ijzeren deur (ook den heiligen Dominicus beeldt men af met een hondje en een brandende lantaarn). Eindelijk het Hoogwaardig in de Remonstrans draagt de H. Clara en geeft daarmede den zegen over het doorluchtig huis van Oostenrijk en over ons allen; in den naam des Vaders, en des Zoons en des heiligen Geestes. Amen.

HET ONBARMHARTIGE MENSCHENHART.

Eens christen trouw en plicht, ei ziet!
Bestaat in het „vergeet mij niet".

Coranzius verhaalt van zekere vrouw, de gemalin van den graaf van Mansveld en dochter van den graaf van Buguois, dat zij eens op reis om haar vader dien zij in lang niet gezien had te bezoeken in een bosch van Limburg een vreeselijk jammeren en klagen hoorde. Zij zond eenige harer dienstboden derwaarts om te onderzoeken wat dit toch zijn mocht. Ongeduldig echter en niet willende wachten tot aan de terugkomst harer dienstboden, beval zij den koetsier het bosch in te rijden en ziet, daar bemerkte zij een ouden man met gebonden handen en om Gods wil biddend hem het leven niet te benemen. Niet ver van daar zat een boer. De gravin vroeg hem wat hij daar deed? Deze antwoordde haar doods-bedaard, dat hij zijn ouden vader, die niets meer verdienen kon, levend begraven wilde. Toen zij hem zijn onmenschelijkheid verweet om zijn eigen vader te dooden, sprak hij: Edele vrouwe, ik kan mijne kinderen en mijn ouden vader te zamen niet onderhouden, want ik ben dood arm. Hierop wendde de gravin met de oogen vol tranen zich tot haar gevolg en riep uit: O, dat God zich erbarme! Legt men dan die armen zoo zware belastingen op dat zij uit honger hunne ouders moeten ombrengen? Hierop geeft zij den

boer een rijke aalmoes en verlost aldus diens ouden vader van een vreeselijken dood.

Veel beter nog dan deze gravin kan ik uitroepen en klagen: O, dat God zich erbarme! Komt het dan zoover, dat de kinderen hunne ouders niet alleen op deze wereld geen hulp bewijzen, maar hen ook in het vagevuur laten zuchten? Is dan de armoede zoo groot, dat men zijn vader, zijn moeder, zijn broeder, zijn zuster, zijn andere bloedverwanten en bekenden ginds niet kan te hulp komen? Neen, dit is niet zoo; want al kunt gij niet vele missen laten lezen, toch kunt gij aalmoezen uitdeelen onder de armen. Laat de zwakheid uws lichaams u niet toe tot hunne verlossing te vasten; hebt gij geen mond en tong om voor hen te bidden? Zijn dat geen middelen?

Een ieder die maandelijks godvruchtig biecht en communiceert in een kerk der societeit van Jesus kan eene ziel uit het vagevuur verlossen. Zijn dat geen middelen?

Ieder die lid is van het dooden-broederschap bij ons Augustiner barrevoeters kan op den dag waarop hij zich laat inschrijven eene ziel uit het vagevuur verlossen. Zijn dat geen middelen?

Ieder die in onze doodenkapel een Onze Vader en een Wees Gegroet bidt, verkrijgt honderd dagen aflaat, die hij op de geloovige zielen kan toepassen. Zijn dat dan geene middelen? O kinderen! O kinderen! Hoe is het dan mogelijk dat gij zulke gemakkelijke middelen aan uwe lieve ouders weigert? Men weet immers, dat velen door eenige tranen van medelijden uit dezen vurigen kerker zijn verlost. Zijn zulke middelen niet voldoende?

Hoort, wat keizer Mauritius overkwam. Deze keizer voerde eens oorlog tegen koning Cajanus. In zeker veldslag, waarin Mars en het geluk zich den keizer zeer ongunstig toonden, maakte Cajanus vele duizende uitgelezen soldaten krijgsge-

vangen. Geruimen tijd later zond Cajanus tot Mauritius of deze de krijgsgevangenen ook wilde loskoopen en indien hij hem voor ieder soldaat een halve scuti wilde uitbetalen, zou hij hen weer in vrijheid laten. Doch de keizer, onmenschelijk en gierig, slaat het voorstel ronduit af en zegt, dat hij de soldaten niet wilde loskoopen. Nu laat Cajanus hem vragen of hij voor ieder een penning wilde geven? Maar de onmenschelijke keizer wil ook deze bagatel niet betalen en zegt dat zij allen te zamen hem geen penning waard zijn. Hierover werd Cajanus toornig en liet alle gevangenen, vele duizenden in getal, onthoofden. Doch wat geschiedt er? Mauritius had in zijn burgt een van klokke-metaal gegoten Jesusbeeld. Op zeker nacht zag hij voor dit beeld eenige duizenden dooden nederknielen, die allen met opgeheven handen tot God riepen en zeiden: Vindicta! Vindicta! wraak! wraak! over keizer Mauritius die ons voor zoo weinig geld niet heeft willen verlossen van den dood. Krachtens dit wraakgeschreeuw is het gebeurd, dat Mauritius later zelf is gevangen genomen, zijn zoon in zijn tegenwoordigheid onthoofd en hij ook zoo rampzalig is omgekomen dat zijn lichaam onbegraven is blijven liggen.

Hebt gij het wel gehoord, o kinderen? Die dooden hebben tot Jesus Christus den Rechter van levenden en dooden geroepen om wraak over Mauritius, omdat deze hen met zoo gemakkelijke middelen van den tijdelijken dood niet heeft verlost. Hoeveel te meer zullen dan niet de afgestorvenen ouders tot God roepen, als hunne kinderen en erfgenamen met zoo gemakkelijke middelen hen niet uit het vagevuur verlossen en van hunne pijnen, die grooter zijn als duizend tijdelijke dooden bevrijden? Wraak over u, o kinderen! Denkt gij er dan niet meer aan, hoe dikwijls gij in uw leven, brandende van liefde hen hebt omarmd en gekust? Hoe dikwijls gij uwe moeder om den hals hebt gehangen? Hoe dikwijls gij door hare moederlijke lippen zijt geliefkoosd? Konden uwe lieve ouders

dat van u verwachten, dat terwijl zij u het leven hebben gegeven, gij hen niet zoudt willen helpen tot het eeuwige leven te komen? O God, erbarm U over hen! Is dan de liefde, die gij hun bij hun leven hebt toegedragen, ook met hun dood gestorven?

Treedt hier bij, gij wereldlingen, gij troetelkinderen en moeders-liefsten, die door uw opvoeding, door het onderricht in allerlei talen en door uwe reizen in verre landen aan uwe ouders vele duizend guldens gekost hebt. Hoor! hoor! daar roept uwe moeder uit de diepte des vagevuurs; zij roept tot u ondankbaren zoon, zij klaagt met Jeremias den propheet: „De excelso misit ignem in ossibus meis et erudivit me, posuit me desolatam, tota die moerore confectam." „Uit de hoogte heeft Hij een vuur in mijne beenderen gezonden en mij getuchtigd, Hij heeft mij troosteloos gemaakt en den ganschen dag met droefheid overladen!" Olympiodorus, Hugo, Vetablus, Paschalis, de H. Thomas en anderen meer verstaan door dit vuur den toorn Gods, Sanches echter de verschrikkelijke pijnen des vagevuurs, die ook het merg in de beenderen verschroeien en verteeren. In deze smarten roept uwe moeder tot u onbarmhartigen zoon. Zie, zegt ze, ik ben het die u met de melk mijner borsten heb opgevoed, die u onder mijn hart heb gedragen; welaan! vergeet dan o kinderhart het hart uwer moeder niet. Daarbij komt nog het gejammer uws overleden vaders die u toeroept: memento mei, o zoon gedenk mijner. Gij die het evenbeeld uws vaders zijt, die door mijne verdiensten zoo hoog zijt geklommen dat gij thans in rust en overvloed kunt leven. Ach, bewijs toch barmhartigheid aan mij en geef mij één enkelen penning als aalmoes, aan mij die u zoovele duizenden guldens heb nagelaten.

Wat zegt gij hier op, lief dochtertje? Gij opgesmukt albasten-gezicht met uwe nieuwmodische hoeden en langen zwanenhals? Gij draagt een gouden keten door uwe ouders

in het zweet huns aanschijns voor u verdiend, maar uw vader en uwe moeder zuchten in gloeiende ketenen. Gij draagt diamanten en robijnen aan uwe vingeren, zij echter weenen bloedige tranen. Pronk en praal maar met uw gouden breinaald terwijl uw vader en uwe moeder duizende priemen het hart doorboren.

En waar is de bruidsring, gij echtelieden? Voor het altaar belooft gij wel elkander tot aan den dood in ware huwelijkstrouw te leven, maar o, dat is niet genoeg, ook na den dood moet gij elkaar nog beminnen, gij vrouwen uwe overleden mannen, gij mannen uwe afgestorven vrouwen. Denk eens even terug en herinner u, hoe gij door galanterie, door beloften en coquetteeren u uw wederhelft verworven hebt, deze roept u nu toe „memento mei'' liefste echtgenoot, gedenk mijner. Doe mij wel en tracht God door uw aanhoudend gebed te bewegen mij uit dezen ellendigen kerker te verlossen.

Leert eens iets van een redeloos schepsel. Wie kent niet de zonnebloem? Wie weet niet hoe zij van aard is? Nauwelijks heeft zij het leven van de aarde ontvangen, of aanstonds wendt zij zich naar boven tot de zon, en zooals de zon zich wendt of keert zoo draait zij zich ook en kijkt haar aan alsof zij op dat groote hemellicht verliefd was, ja had zij zooveel vleugelen als ze bladeren bezit, zij zou misschien naar de zon heenvliegen. Als de wind blaast, raast, suist en bruist houdt zij niet op de zon te aanschouwen. Ofschoon de regenvlagen, de donderslagen, de bliksemstralen op haar nederdalen zij verlaat de zon niet maar blijft haar aanschouwen. Maar als de zon ondergaat en zich als onder de aarde schijnt te begraven, dan keert ook zij haar hoofd naar den grond, trekt hare bladeren in en houdt niet op met droeve blik het graf der zon te aanschouwen. En al moge de maan des nachts nog zoo liefelijk schijnen en de sterren nog zoo helder flikkeren, zij kijkt niet op maar blijft aanhoudend op het graf

van haar lieve zon staren. Soms kan het zijn, dat zij de koele dauwdroppelen als zoovele tranen van medelijden van haar aangezicht laat afdruipen.

Ik geloof dat God haar daarom nog in de maand November in de tuinen laat staan, als alle andere bloemen van de aarde reeds afscheid hebben genomen, opdat wij menschen van deze bloem iets zouden leeren. Want toont deze bloem een zoo groote liefde jegens de zon, dat zij als de zon ondergaat en als 't ware sterft, haar graf onophoudelijk blijft aanschouwen, hoe kunt gij dan o kinderen, zoo licht de graven uwer ouders vergeten? Hoe is het mogelijk dat gij niet somtijds het plekje gronds beziet waaronder uwe ouders liggen begraven? Herinnert gij u dan de groote liefde niet meer, dat gij uwe ouders bij hun leven hebt toegedragen? U is geen bed zoo aangenaam geweest als de liefelijke armen van uw vader en uwe moeder, waarin gij hebt gelegen. U is niets aangenamer geweest als hun tafel waaraan gij zooveele heerlijke beetjes hebt genoten. U was niets heugelijker als hun kamer, waarin gij in uws vaders en moeders tegenwoordigheid u in allerlei spelen hebt verlustigd en waar gij uit de geldkast menig cent hebt gekregen. Waarom wendt gij u dan niet met de zonnebloem naar het graf uwer ouders en bevochtigt dat met tranen van medelijden? Want wie weet of zij misschien nog niet onder de zware hand der goddelijke rechtvaardigheid zuchten.

Ik zou het voor een poëten-verdichtsel houden indien het niet door Petrus Damianus, kardinaal der heilige roomsche Kerk Ad desiderium cap. 17 verhaald werd; namelijk dat er in Indië zekere boomen gevonden worden, waaruit levende vogels groeiën, en zulks moet niemand vreemd voorkomen daar de almachtige hand Gods vele wonderlijke dingen geschapen heeft. Deze boomen vertoonen eerst van buiten een gespikkelde bloem, die later zich als een boon samensluit, van dag tot

dag grooter wordt en zich eindelijk tot de gedaante van een vogel uitzet. Na verloop van tijd beginnen deze vogels te leven en hangen eenige dagen met hun bek aan het nest, totdat zij eindelijk na lang slingeren zich van den boom losmaken en dan in de vrije lucht wegvliegen. Zij hebben echter slechte eigenschappen, want terwijl zij her- en derwaarts in de vrije natuur rondvliegen zetten zij zich op alle heggen, struiken en boomen neder, doch niet op den boom, van wien zij het leven hebben ontvangen. O ondankbare vogels, roept de H. Damianus hun toe, kent gij dan uwe moeder niet meer?

Ach gave God dat deze alleen in Indië te vinden waren, maar ook hier zijn zulke vogels, die hunne ouders niet meer gedenken en den boom geheel vergeten van wien zij het leven ontvangen hebben, die huppelen en springen op alle andere takken, dat is allerlei vreemde vriendschapsbetrekkingen aanknoopen, maar hun dierbare ouders vergeten. Ondankbare kinderen, hoe kunt gij het van u verkrijgen uwe ouders in de pijnen des vagevuurs zoo te vergeten? Weet gij welke straf vroeger degenen hebben ondergaan die hunne ouders hadden vermoord? Solon, de groote wetgever, heeft voor alle misdaden straffen bepaald, alleen voor de oudermoorders niet, want hij was van oordeel dat zoo'n misdrijf niet kon gepleegd worden. De Macedoniërs hadden zulk een afschuw van een oudermoorder, dat zij niet alleen hem het leven benamen, maar ook al zijn bloedverwanten en vrienden, want zij vreesden dat indien er maar één enkel bloeds van zulk een onmensch op aarde bleef bestaan, God daarom het geheele rijk zou straffen. Bij anderen bond men zoo iemand in een zak, en deed daar bij in een hond, een haan, een aap en een slang en verdronk hem zoo; zoo zwaar, dachten zij, moest een oudermoorder gestraft worden. Hoort mij aan, gij kinderen! Naarmate het goud kostbaarder is als het lood, de diamant duurder

als het glas, de hemel schooner als de aarde, de zee grooter als een regenbak, de adelaar meer in tel als de nachtuil, de cederboom edeler als de populier — naar die mate ook is de ziel hooger, edeler, schooner als het lichaam. Indien het nu zoo'n groote misdaad is zijn vader of moeder te vermoorden en zich aan hun lichaam te vergrijpen, hoeveel te grooter is dan de gruwel als men de ziel zijner ouders in pijnen laat versmachten?

O God, wie behoort dit gebod niet wel te overwegen? Indien ook de Allerhoogste in zijne wet niet had geschreven: eer uw vader en moeder; indien ook de groote leeraar Gregorius niet had gezegd: primus gradus pietatis est amare parentes, de eerste trap van vroomheid is het beminnen zijner ouders, al had ook de groote Augustinus in zijne boeken deze woorden niet vermeld: „honora parentes ut deos terrenos" eer uwe ouders als aardsche goden; indien ook de godgeleerden ons niet zeiden dat wij somtijds onze ouders God moeten voortrekken; b. v. als iemand in een orde gaat en daar met opgestoken vingers belooft daar altijd te zullen blijven, maar als het gebeurde dat zijne ouders in de uiterste armoede vervielen dan mag hij zijn eed niet houden, maar mag en moet zijne ouders bijstaan; al wist men ook niet wat Valerius Maximus van twee zusters te Catana in Cicilie verhaalt, dat terwijl zij hun vader uit een grooten brand droegen dit wonder geschiedde, dat het vuur zich naar beide zijden verdeelde om hun een doortocht te laten, als wilde dit element degenen verschoonen die hunne ouders liefhebben; al wist men ook niet van de ooievaars, die redelooze vogels, dat zij hunne ouders die van ouderdom niet meer kunnen vliegen op den rug dragen, zooals men dikwijls gezien heeft; indien God, de Katholieke Kerk en alle kerkvaders ons niet verplichten onze ouders te beminnen — dan nog was alleen de natuur genoeg om ons te kunnen bewegen tot *liefde* jegens onze ouders.

Nog eens en daarmede sluit ik. De wereldberoemde Dionysius Carthusianus schrijft, dat God de Almachtige eens aan een heiligen ordensgeestelijke in een visioen de pijnen van het vagevuur heeft laten zien. Nadat deze weer tot zich zelven was gekomen, sprak hij openlijk voor een ieder deze gedenkwaardige woorden: Ik heb de verschrikkelijke, onvergetelijke, onweerstaanbare pijnen des vagevuurs gezien. Ik neem nu God tot getuige, indien ik een mensch, die mij en al mijne vrienden den grootsten smaad had aangedaan, ja alle pijnen had doen lijden die in de geheele wereld te vinden of te bedenken zijn, zelfs al had hij zijne handen in het bloed mijner vrienden gewasschen, indien ik zoo iemand in de pijnen des vagevuurs zag lijden, dan wilde ik volgaarne, kan het zijn, duizendmaal voor hem sterven; want de pijnen die ik gezien heb, overtreffen alle maat, alle gewicht, alle getal, alle verbeelding, alle pijn, alle droefheid, alle bitterheid, alle geween.

Nu vraag ik ieder uwer: indien deze heilige man, omdat hij de verschrikkelijke wraak Gods in het vagevuur had aanschouwd, duizendmaal liever wilde sterven als zijn grootsten vijand in het vagevuur te laten — hoe is het dan mogelijk voor u uw vriend daar te laten zuchten? Hoe is het, o kinderen, u mogelijk uwe ouders daar te vergeten? Neen, dat is niet denkbaar.

Eerder zal de zonne stilstaan,
Eer de Donauw-stroom teruggaan,
Eerder 't water 't vuur verteren,
Eerder 't schaap den herder scheren,
Eerder 't lam den leeuw verjagen,
Eer een krekel de aarde dragen —
Als het kind zich zal vermeten
Om zijn ouders te vergeten.

HET VRUCHTBAARSTE ZAAD.

Al wie dit zaad verbouwen kan
Die wint er honderd vruchten van.

Als ik het evangelie aandachtig nalees en de gelijkenis daarin voorkomend, goed overweeg, dan komt het mij voor alsof ik die zaaier ben, die het zaad in de aarde wierp. Zonder meer te denken aan mijne predicatie van voor acht dagen over den diefstal, waarin ik eenigen tot vijanden heb gekregen omdat ik hen leelijk op hun vestje had gespuwd, wil ik nu uit eenige zakken zaad zien wat het beste is. Ik heb het al gezaaid en ziehier de uitslag. Nadat ik dan een zak had leeg gemaakt en op het veld gestrooid, zag ik des morgens vroeg dat er niets als doctoren en advocaten uitgekomen waren. Ik zei tot mij zelf wat mag dat voor een zaad zijn? Daar bemerkte ik aan het onderste van den zak een briefje met het enkel woord er op: *leerzaam.* Nu nam ik een anderen zak zaaide weer op het veld en zag 's morgens dat er Zwaben uit gegroeid waren, soldaten die in den oorlog moesten. De een zei: o wee! hoe bang klopt mij het hart, een ander was niet bij machte zijn degen te trekken en een derde kon den kruiddamp niet verdragen. Toen dacht ik: wat zou het wel voor een zaad zijn waar zulke soldaten uit

groeiën? En ik vond al heel spoedig op een briefje het woord *vreedzaam.* Alweer probeerde ik een ander soort wierp het uit en vond 's morgens niets als nonnetjes. Ei, wat is dat toch voor een soort? Op die zak stond *eenzaam.* Ik neem weer een anderen zak om dat zaad te onderzoeken en nauwelijks is de dag aangebroken,, of ziet daar staan op het veld niets als oude wijven. Lieve grut! wat is dat toch wel voor een zaad? Het briefje antwoordde mij: *onbedachtzaam.* Er viel mij nog een zak met zaad in handen, dat wel zoo groot was als een hazelnoot. Wat meent gij dat daaruit is gewasschen? Niets als boeren en het zaad heette *arbeidzaam.* Nog een soort van zaad, dat het mooiste was van alles, ik zaaide dat dus uit met het grootste vertrouwen en er kwamen uit voort keizers, koningen, hertogen, vorsten, prelaten, bisschoppen, priors enz. Dit zaad noemde ik *waakzaam.*

Dit alles heb ik in den slaap gedroomd. Nadat ik ontwaakt was begreep ik den zin van alles en dacht nu moet ik toch nog zien wat wel het *beste* zaad is. Ik nam nu den laatsten zak, wierp het zaad in den grond en o wonder boven wonder! daaruit ontsproten allerlei schoone dingen, rijk, eer, geluk, waardigheden, kronen en scepters en wat men maar hoogs en edels kan denken. O, dacht ik, dat is het *beste* zaad. Maar als ik nu maar wist hoe dit zaad heet, want het briefje was zoek. Eindelijk verbeeldde ik mij den heiligen vader Augustinus te zien, doch neen! ik las alleen maar zijne woorden die hij bij de 70e psalm heeft geschreven en die ik hier overneem: „Sola obedientia tenet palmam „de gehoorzaamheid alleen heeft den eerepalm." Hierna heb ik overluid geroepen: O, wat een goed zaad is de leerzaamheid, wat een goed zaad is de eenzaamheid, wat een goed zaad is de arbeidzaamheid, niettemin heb ik bevonden en zal het ook bewijzen dat het beste en nuttigste zaad de gehoorzaamheid is.

Wie is gelukkiger geweest als Adam in het Paradijs? Alles wat

zijne oogen wenschten te zien, zag hij; wat zijne ooren begeerden te hooren, hoorde hij; wat zijn neus verlangde te ruiken, rook hij; en wat zijn lust was te eten, behalve de verboden vrucht, dat had hij. Van boven, van onder, van beide zijde rondom hem lachte het geluk hem toe en alles was hem onderworpen. Verlangde hij verschillende soorten van dieren te zien om daarmede zijne oogen te vermaken, dan kwamen terstond uit de lucht de vogelen, uit het water de visschen, uit de bosschen de viervoetige dieren tot hem en liefkoosden hem, ieder op zijn manier. De leeuw brulde hem niet aan, de hond blafte niet tegen hem, de slang durfde niet tegen hem te sissen, de kat hem niet te krabben, maar deze allen waren gehoorzaam aan zijne bevelen. Als Adam begeerde te slapen, stelde de aardbodem zich terstond zeer galant tot zijn dispositie en spreidde hem een tapijt van groen fluweel met de schoonste bloemen versierd, voor hoofdkussen bood hij hem een klein heuveltje aan en bewees aldus zijne dienstvaardigheid. Opdat de slaap des te geruster mochte zijn, zette zich een nachtegaal op den naastbijstaanden boom of struik en zong hem een heerlijk wiegeliedje toe De verkwikkende schaduw diende hem voor gordijn. Zoo dikwijls Adam de tanden waterden naar een of ander vrucht, bogen aanstonds de boomen hunne takken naar den grond en boden hem alleronderdanigst hun vruchten aan, als wilden zij zeggen: Adam doe uw mond maar eventjes open. Adam was aan geen ziekte onderworpen, want alle elementen moesten hem eerbied betoonen.

Ik heb eens een geschiedenis gelezen die ik mij maar zoo half herinner. Er was een voornaam heer die zeer veel werk er van maakte om den kardinaalshoed te verkrijgen. Om nu des te zekerder het purper machtig te worden, begaf hij zich naar Rome om zijn zending in persoon te verrichten. Daar hem echter het geluk niet gunstig was, moest hij met het purper in het gezicht, dat is schaamrood, en niet met het

andere naar huis terugkeeren. Bovendien had hij nog een zeer gevaarlijke verkoudheid medegebracht, zoodat hij moest te bed liggen en de doctoren gehaald worden. Onder de discoursen die dezen over de ziekte voerden zei een zeer geestig, het is geen wonder dat mijnheer zoo'n zware verkoudheid heeft opgedaan, daar hij zoo'n verre reis zonder hoed heeft gemaakt (hij verstond daaronder den kardinaalshoed), want met óngedekt hoofd reizen is gevaarlijk. Zulk een ongezonde lucht was er niet in het paradijs en daarom droeg Adam geen rok of broek, geen kousen, geen schoenen, en toch deed hij geen verkoudheid op, maar leefde in de beste gezondheid. Hij was schoon en jong, jong en sterk, sterk en rijk, rijk en geleerd, geleerd en vroolijk, vroolijk en gezond, gezond en machtig, machtig en gelukkig in alles. Waaruit, denkt gij, is dat geluk voortgekomen, uit welke soort van zaad? Uit geen ander als de gehoorzaamheid. Want zoolang Adam aan God gehoorzaam was en zijne geboden onderhield, bleef hij de gelukkigste mensch en met alle weldaden van den hemel zooveel als van de aarde begiftigd. Al dit geluk ontsproot hem uit het zaad der gehoorzaamheid. De groote kerkvader Augustinus zegt, dat de vrucht, wier gebruik God aan Adam had verboden, op zich zelf niet slecht maar geheel goed was, want al wat God geschapen had was goed. Alleen wilde God Adam's gehoorzaamheid op de proef stellen. Als nu de Straatsburgers, Edenburgers, Augsburgers, Hamburgers, Presburgers en nog meer van dat soort *burgers* mij vragen waarom wij op Vrijdag en Zaterdag geen vleesch mogen eten, daar het vleesch in zichzelf toch geen kwaad is, dan antwoord ik hun, dat vleesch eten op zichzelf wel geen zonde is, maar wel de ongehoorzaamheid, daar de katholieke kerk van ons gehoorzaamheid vordert.

Raadt eens, wat Christus de Heer de eerste dertig jaar zijns levens bij zijn vader Joseph en zijne moeder Maria ge-

daan heeft? Zonder twijfel heeft Hij de naakten gekleed, de hongerigen gespijzigd, de vreemden geherbergd, de gevangenen bevrijd, zooals onder het Oude Testament gedaan hebben Loth, Abraham, Jacob en onder het Nieuwe Martinus, Amadeus, Thomas van Villanova? Misschien heeft hij groote wonderen gedaan, zooals onder het Oude Verbond Josuë, die de zon liet stilstaan, Mozes die het water uit de steenrots sloeg, Samson die met een ezelskinnebak een geheel leger verstrooide; of zooals onder het Nieuwe Verbond Gregorius Thaumaturgus die met één woord een geheelen berg verplaatste, Franciscus van Assisië die de dooden ten leven opwekte, Franciscus van Paula die met de voeten op het water liep? Of heeft Hij de onwetenden geleerd, de zondaars bekeerd, de bedroefden getroost, de tragen opgebeurd, de zwakken gesterkt, de bevreesden aangemoedigd, zooals onder het Oude Testament gedaan hebben Ezechias, Jeremias, Isaias, en onder het Nieuwe Ignatius, Dominicus, Augustinus, Franciscus van Sales, van welken laatsten men verhaalt, dat hij tot nut zijner evennaasten volgaarne wilde sterven en niets meer tot hun heil kunnende doen aan de doctoren zijn lichaam na zijn overlijden heeft vermaakt om het te ontleeden en aldus de ziekten van anderen des te beter te kunnen onderzoeken en genezen. Heeft onze Heiland wel iets van dit alles gedaan? Neen niets, en toch kan en moet men zeggen dat Hij in deze dertig jaren geen voet heeft verzet, geen daad gesteld die niet vol geheimen was. Doch hoe heeft Hij zich dan in dezen langen tijd jegens zijne ouders gedragen? Hoort allen toe, en vooral gij kinderen die reeds met vijftien jaar en jonger den toom der gehoorzaamheid wilt afschudden. Durft gij u vermeten u te onttrekken aan het gezach van ouders en voogden? Hoort eens wat Christus de Zoon Gods dertig jaren lang gedaan heeft. „Erat subditus illis." „Hij was hun onderdanig," niets anders heeft Hij gedaan dan gehoorzaam zijn aan zijn lieve

ouders. Hierover schrijft Magalianus van Nicephorus: als Joseph, Christus' voedstervader, in zijn timmerwinkel werkte en aan Jesus zei, breng die krullen eens even bij elkander, dan deed Hij dat eerbiedig; of, help mij den winkel opruimen, dan deed Hij dat zonder uitstel. Ook droeg Hij tot zijn dertigste jaar toe Maria zijne moeder water naar huis en Hij moest dit wel een kwartier ver gaan halen, daar de waterput een kwartier buiten Nazareth gelegen was. Heeft dan de Zoon Gods gedurende dezen langen tijd geen grooter deugden kunnen beoefenen? Neen, want de gehoorzaamheid hield Hij voor de grootste deugd en Hij wilde daardoor aantoonen dat geen zaad zoo schoone en menigvuldige vruchten draagt als de gehoorzaamheid. Uit dit zaad wast vreugde, liefde, eensgezindheid, wijsheid en de vreeze Gods, de ootmoed en alle andere deugden erkennen dit zaad als hun oorsprong. En zoo heeft Christus dertig jaren gearbeid en de gehoorzaamheid beoefend.

Later is Hij gehoorzaam geweest tot aan den dood. „Factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis" gehoorzaam geworden tot aan den dood, ja tot aan den dood des kruises," zegt de H. Paulus. Daarom, spreekt Theophilactus, heeft Hij stervende aan het kruis zijn hoofd gebogen. Want daar zijn hemelsche Vader Hem bevolen had voor de menschen te sterven, neeg Hij zijn hoofd alsof Hij wilde zeggen: ja, ja, hemelsche Vader, gaarne en uit gehoorzaamheid doe ik het. De gehoorzaamheid is het beste zaad waaruit alle goed voortkomt. Dit getuigt ons de honingzoete leeraar Bernardus. Terwijl deze namelijk eens zich opwekte tot liefde tot God, verscheen hem de liefderijke Jesus en begon met hem een hemelsch gesprek. Eensklaps wordt de kloosterklok geluid, ten teeken om het klooster uit te vegen. Wat zou Bernardus nu doen? Zou hij zijn Jesus nu verlaten? dat viel hem zwaar. Zou hij dan de klok, de roepende stem zijner overheid niet gehoor-

zamen? dat mocht hij niet. Hij verliet dan de cel en ging zijn werk verrichten. Nadat dit gedaan is gaat hij weer naar zijn cel, en ziet daar is Jesus nog op dezelfde plaats, die hem deze woorden toespreekt: Bernarde, nisi abiisses, ego abiissem, dat is: Bernardus, waart gij niet weggegaan, dan had ik mij verwijderd. Zoo verlaat God den ongehoorzame, en blijft Hij bij al degenen, die Hem gehoorzaam zijn.

Ludovicus Blodius in Apologo pro Taulero schrijft van een godvruchtige kloostermaagd, dat deze op zeker tijd bizonder vurig verlangde haar dierbaren bruidegom Jesus te zien en dat Deze zonder uitstel haar in de gedaante van een kind verscheen. Nu werd de zuster door de abdes geroepen, en zij spreekt tot het goddelijk kind: Allerzoetste Jesus, wacht mij hier tot ik terug kom. Hierop gaat zij heen, verricht met een opgeruimd gemoed het werk, dat hare overste haar oplegde keert terug naar hare cel, maar ziet daar een helderen gloed als hadde zij een hemelschen geest aanschouwd; tot haar groote verwondering zag zij Jesus niet meer als een kind maar als een jongeling van omstreeks veertien jaren. Zij vroeg Hem waarom Hij in zoo korten tijd zoo groot was geworden waarop Jesus haar antwoordde: Filia charissima, prompta velocis ac impigrae obedientiae tuae humilitas me tam brevi tempore tam grandem fecit," dat is: Dierbare dochter, uwe bereidwillige en nederige gehoorzaamheid heeft mij in zoo korten tijd zoo groot gemaakt, alsof Hij wilde zeggen: de gehoorzaamheid is mij het aangenaamste.

De zalige man Aegidius, metgezel van den H. Franciscus heeft eens dezen regel opgezet: indien iemand, zoo zegt hij, zoo begunstigd door God dat hij met de Engelen mocht spreken, geroepen werd door een mensch wien hij gehoorzaamheid had beloofd, dan moest hij het gesprek met de Engelen verlaten en dezen mensch gehoorzamen. Daarom heeft de H. Lamentius Justinianus in zijn boek „over de gehoorzaamheid" zeer terecht geschreven:

de gehoorzaamheid verblijdt de katholieke kerk, versiert het gemoed, reinigt de ziel, opent den hemel, bezorgt den mensch een gerust leven; zij is de eenige die de andere deugden onderhoudt; zij is een zaad waaruit alle goeds wast. De gehoorzaamheid alleen heeft boven alle deugden den voorrang.

In den hemel zelf vindt men de gehoorzaamheid. Dit getuigt Lactantius lib. 2. die zegt, dat het eenig ambt der Engelen is alles te doen wat God hun beveelt en daarom worden zij door de schilders altijd met vleugelen afgebeeld. Ook verhaalt de H. Thomas p. 13 cap. 27. dat toen God op zeker keer een aartsengel beval naar de aarde te vliegen en het keizerlijk leger bij te staan, deze in een oogenblik op het veld tegenwoordig was. Dit is een groote gehoorzaamheid.

Ook is er in de hel gehoorzaamheid, want als de vorst der duivelen Lucifer aan zijne onderhoorigen een bevel geeft brengen deze het terstond ten uitvoer. Ook is er gehoorzaamheid in de planten, daar deze volgens den wil der planeten groeiën.

Buiten God is geen levenstand die de gehoorzaamheid niet noodig heeft. Ook is er gehoorzaamheid onder de redelooze dieren, vooral bij de bijen, want deze hebben een koningin die zij allen vrijwillig gehoorzamen en navliegen waar deze ook heengaat.

Ook is er gehoorzaamheid bij de wilde ganzen. Want als deze 's nachts op het veld slapen, moet de een na de ander op schildwacht staan met een steen of een been in den bek en den eenen poot in de veeren opgetrokken. Ook is er gehoorzaamheid bij de ooievaars. Jonstonius schrijft, dat deze dieren tegen den winter in Duitschland op een bepaalde plaats plegen te zamen te komen, zooals men in Silezië en andere landen dikwijls ziet, waar zij in zoo groot getal dikwijls bijeentrekken dat er geheele velden mede bedekt zijn. Die dezen rijksdag verzuimt te bezoeken, wordt om zijne ongehoorzaamheid door de anderen verscheurd.

Er moet ook gehoorzaamheid bestaan bij de ledematen van het menschelijk lichaam. Want als b. v. de mond eens gaarne wil eten, maar de hand wil niet gehoorzaam zijn en in den schotel tasten, of als iemand slapen wil en de voeten willen hem niet naar bed dragen, dan was het niet uit te houden. Men ziet dus dat er geen enkele stand gelukkig kan zijn zonder gehoorzaamheid. En daarom heeft God ook gewild, dat keizers, koningen en groote monarchen niet altijd hun wil mogen volgen, maar dikwijls moeten gehoorzamen aan het woord van een raadgever. Waar men dit niet vindt, ziet men niet zelden groote ongelukken gebeuren.

Naar mijn oordeel was het een verstandige zet van zeker ouden geheimraad van Koning Lodewijk XI van Frankrijk. Deze koning wilde nooit eens anders raad maar altijd zijn eigen wil volgen. Als hij nu eens op een klein zwak paard gezeten op jacht ging, vroeg de oude heer, die hem gezelschap hield: waar heeft Uwe Majesteit dat groote, sterke paard gekregen? Hoe, zei de koning, het is maar een klein zwak paard. Allergenadigste koning, sprak de ander, het moet toch wel een zeer sterk paard zijn, daar het uwe majesteit en uw geheelen raad te gelijk draagt. Steek die in je zak, koning, want de oude wil u te verstaan geven, dat wilt gij gelukkig regeeren, gij somtijds ook eens anders raad moet volgen en dus gehoorzamen. „Sola obedientia tenet palmam" alleen de gehoorzame kan den palmtak dragen. Als in een huis de gehoorzaamheid wordt betracht, gaat alles vreedzaam toe; als in een gemeenebest de gehoorzaamheid aan het roer zit, loopt alles goed.

Maar vooral als in den echtstaat de gehoorzaamheid aanwezig is komt daar alle geluk uit voort, als de vrouw den man gehoorzaamt, heerscht er immer vrede in huis. De godgeleerden stellen deze vraag: verondersteld dat Adam en Eva in het paradijs niet gezondigd hadden, moest dan ook ieder vrouw haren man onderdanig zijn? Hierop antwoordt Augustinus

Lib. 2 in Genesin: serviret quidem, sed servitute dilectionis, non conditionis; ja zij zou hem moeten gehoorzamen, maar deze gehoorzaamheid kwam dan voort uit liefde, niet uit plicht. Nu echter Eva hare vrijheid door de zonde heeft verloren, is ieder vrouw verplicht te gehoorzamen.

Sara de huisvrouw van den patriach Abraham, die veel met hem sprak en hij met haar, placht haren man altijd *heer* te noemen; ja, heer, heer. Het wordt ook nu nog den gehuwden voorgehouden zoo te leven als Abraham en Sara, dat is, hij moet waken dat er wat te eten is en zij moet gehoorzamen.

Doch daar hoor ik een vrouwtje klagen en zeggen: Ach! mijn man is een echte worm, en erger nog als de worm die den wonderboom van den propheet Jonas heeft opgegeten; mijn man is een ware ezel, erger als de ezelin van den propheet Balaäm die als een mensch heeft gesproken; mijn man is een volslagen stokvisch, erger als de visch die Tobias eerst deed schrikken doch daarna van zijn gal werd beroofd; mijn man is een rechtschapen varken, erger als een der varkens waarin de duivelen zijn gevaren; mijn man is een tweede Caïn, erger als de moordenaar van Abel; mijn man is een ellendige kalfskop, erger als het kalf dat de Israëliten tegen Gods bevel in aanbaden; mijn man is een waar murmeldier, en erger als degenen die in de woestijn tegen God en tegen Mozes hebben gemurmerd; mijn man is zoo droevig als de wolken die de propheet uit de zee zag optrekken. Nu het zijn me nog al aardige beelden, aan de Schriftuur ontleend. Maar waarom dat klagen, zoetsappige Evasdochter? Ach! zoo spreekt zij weer, met groote moeite laat mijn man mij een mis bijwonen; ik heb wel weinig aandacht in de kerk maar toch blijf ik daar gaarne den geheelen morgen en hoor liefst drie heilige missen op zijn minst, want ik heb veel te bidden. Ik ben in veertien broederschappen, ik bid alle dagen de zeven boetpsalmen en zou nog gaarne in eenige broederschappen meer gaan als ik meer

tijd had om te bidden. Laatst ben ik stilletjes weggegaan om een beroemden pater te hooren preeken, toen ik t'huis kwam was het voor goed bal, en mijn man stond in vollen gloed, meer nog als het braambosch van Mozes. En dit valt mij hard, ik moet spreken al weet ik dat niemand mij zal gelooven. Welnu, teedere ziel, ik antwoord u: één wees gegroet uit gehoorzaamheid gebeden is beter als dat gij tegen den wil van uw man den geheelen dag in de kerk doorbrengt. Petrus Damianus Lib. 8 gaat nog verder en zegt, het gebed dat met ongehoorzaamheid verricht wordt, is niet alleen niet verdienstelijk, maar zelfs zondig, en één stap gedaan om God te gehoorzamen is beter als een geheele bedevaart naar Lorette of Lourdes tegen den wil der overheid.

God heeft dit zelf getoond aan de H. Francisca, van wie Salesius het volgende verhaalt. Terwijl zij eens de getijden van Maria met aandacht bad en nog maar pas was begonnen vroeg haar man haar iets anders te verrichten. Aanstonds gehoorzaamde zij en ging daarna weer aan het bidden. Hij riep haar ten tweeden male tot een ander werk, zij laat aanstonds het bidden staan en volbrengt het bevolen werk. Weer gaat zij bidden en aan het laatste vers gekomen, komt er een boodschap dat zij bij haar man moet komen. Zij maakt het vers niet af, maar gaat aanstonds heen. Nu vraag ik ieder: of Francisca goed heeft gehandeld en of men zich meer moet houden aan het bevel van den man of aan het gebed tot de Moeder Gods Maria? God zelf heeft door een wonder het antwoord gegeven op deze vraag. Want toen Francisca weer vrij was en nu het halve vers van den psalm wilde af bidden, zag zij dat de woorden van den spalm met gouden letters door haar engelbewaarder waren afgeschreven, om te toonen hoe aangenaam God hare gehoorzaamheid geweest was. Want: „melior est obedientia quam victima" „de gehoorzaamheid is beter als het offer." God heeft meer welgevallen in één mis die

een vrouw bijwoont met goedvinden van haar man, als in tien missen tegen diens wil. De gehoorzaamheid maakt het goede werk verdienstelijk, de ongehoorzaamheid bederft het. En zoo is in alle standen de gehoorzaamheid ten zeerste noodig, zij is als een fondament en hoeksteen van den vrede, vooral in den echtstaat.

Toen de zondige stad Sodoma door de groote mate harer zonden den toorn Gods over zich afgeroepen had, wilde de Heer degenen sparen die Hem trouw bemind hadden. Loth, diens vrouw en anderen wordt door een engel bevolen zich in aller haast uit de stad te verwijderen en ver van haar hun verblijf te vestigen, doch met de bijvoeging dat zij onder weg niet mochten terugzien. Goed; Loth gaat en zijne vrouw met hem. Loth als man wilde niet alleen voor zich zelf gehoorzaam zijn, maar hij spoorde zijn vrouw gestadig aan niet om te kijken: vrouw, kijk toch niet om, loop maar achter je neus aan, je bochel volgt je van zelf en als je hem verliest is het er niet minder om. Maar dat vrouwtje was ongehoorzaam, zag om en veranderde in een oogwenk in een zoutpilaar, die er op dezen dag nog staat en door geen onweer beschadigd wordt. Mijn God! Waarom veranderde zij niet in een boschboom, dan had men er nog schoone kleine lepels uit kunnen snijden? Waarom niet in een populier, men had er nog een varkenstrog uit kunnen maken? Waarom niet in een vlierstruik, dan hadden de kleine kinderen en de boeren er knapbussen van kunnen maken? Waarom niet in een boonenstaak, dan had men dien om een tuin kunnen zetten om hazen en konijnen te keeren?

Waarom toch in een zoutpilaar? Onaangezien de uitleggingen van vele schriftuurverklaarders kan men dit zeggen, dat God wilde aantoonen, dat die vrouw bij haar leven zouteloos was. Wat beteekent die uitdrukking, hij is zouteloos? Dat wil zeggen, dat iemand weinig verstand en geest bezit. Ja vrouw-

tje, jij hadt niet veel verstand, anders hadt je zoo niet gedaan. Zie, was je gehoorzaam geweest, je roem was gevestigd, men had je Uwe Gestrenge genoemd, je man had je gewaardeerd, de dienstboden hadden voor je ter aarde gebogen, alle buurvrouwen hadden je geëerd, je hadt een gelukkige huishouding gehad je heele leven lang. Maar je bent een narrin geweest met je ongehoorzaamheid. Hoort dat wel, gij vrouwen. Gij zijt echte schapekoppen als gij uw mannen ongehoorzaam zijt; want slechts uit het zaad der gehoorzaamheid ontstaat vrede en eendracht. Wat is er schooner juweel in den echtstaat als deze? Uit het zaad der gehoorzaamheid ontspruit liefde en genegenheid. Wat is er voor kostbaarder goudberg in den echtstaat als deze? Uit dit zaad der gehoorzaamheid wast de groote schat van een vroolijk gemoed. Wat is er beter muur om den hof van ons hart als deze? Uit dit zaad der gehoorzaamheid komt alle geluk voort en alle vreugde, en dat in ieder stand.

Als iemand onder de handen van een barbier verkeert gaat alles goed zoolang hij dezen maar gehoorzaamt. Doch als de barbier hem zegt zich om te keeren, zijn hoofd naar boven of naar beneden te houden en hij is ongehoorzaam dan krijgt hij een snee. Als de een den ander gehoorzaamt, een dienaar zijn heer, een vrouw haar man, een meid haar mevrouw, een kind zijn ouders dan gaat alles best, zoo niet, dan kan het nooit goed gaan. Dit zaad der gehoorzaamheid brengt alle goeds voort.

Ik lees van een zeldzaam zaad in Indië bij Aegidius Columna in Lut. 16 die verhaalt dat als men zeker zaad in den grond poot, er palmboomen uit groeien. Deze boom is tot alles geschikt, hij draagt vruchten die de inboorlingen verkoopen, of wel waar zij wol van maken en vervolgens kleederen en die zeer duur verkoopen. Ook gebruiken zij de bladeren in plaats van papier om er op te schrijven.

Zijn schors geeft zeker vocht om den dorst te lesschen; uit het hout maken zij schepen, pantoffels enz. Uit zijn dikke en harde schors maken zij schilden om zich tegen den vijand te beschermen. Zoo dan heeft zeker geleerde niet ten onrechten van dezen boom gezegd: ad omnia utilis, tot alles geschikt. Uit dit eene zaad wast dus zeer veel, doch uit het zaad der gehoorzaamheid nog veel meer.

Abraham's wereldbekende naam is uit de gehoorzaamheid gegroeid.

Isaäc's groote roem is voortgesproten uit zijn vrome gehoorzaamheid.

Jacob had de groote genade, dat de Engelen hem bezochten, aan de gehoorzaamheid te danken.

Elizeus heeft den voortreffelijken mantel van Elias, die van een dubbelen geest bezield was, door de gehoorzaamheid gekregen.

Noë heeft het geluk van den zondvloed bevrijd te blijven, aan de gehoorzaamheid te danken gehad.

David is van den herderstaf tot de scepter opgeklommen alleen om de gehoorzaamheid, die hij Isaï betoonde. Ook vind ik geen deugd, die door God met zoovele wonderen is beloond geworden als juist de gehoorzaamheid.

Ik zwijg hier van vele honderden doch kan niet voorbijgaan wat met Gulielmus gebeurd is, wiens feestdag de H. Kerk en onze orde met groote plechtigheid vieren. Deze, een voornaam hertog in Aequitanië, had een walg gekregen aan wereldsche vermaken, die hem veel geld gekost hadden. Hij begaf zich in de orde van den H. Augustinus, waarvan ook ik de eer heb lid te zijn, en leefde daar zoo heilig dat alle kloosterlingen zich aan hem spiegelden en wel vooral aan zijn buitengewone gehoorzaamheid. Eens beval hem zijn overheid brood te bakken. Hij legt dan in den oven een groot vuur aan, maar later geen tang hebbende om het vuur er uit te halen, kruipt hij om

aan zijn zucht van gehoorzaam zijn te voldoen in den brandenden oven, veegt met zijn oude kleeren het vuur er uit en springt weer uit dien gloed zonder het minste letsel aan zijn lichaam of kleeren te hebben bekomen. Ziet eens wat groot wonder God doet ter belooning der gehoorzaamheid! Ja „Sola obedientia tenet palmam" „de gehoorzaamheid alleen spant de kroon." Op dat zaad moeten wij waken opdat de booze vijand daaronder zijn onkruid niet zaaië.

Uit het zaad der gehoorzaamheid groeit de overwinning op het slagveld. Als de soldaat den korporaal gehoorzaamt, de korporaal den sergeant, de sergeant den kapitein, de kapitein den majoor, de majoor den generaal, de generaal den maarschalk en de maarschalk den keizer, dan gaat alles goed. Zonder dat kan de overwinning nooit behaald worden.

Als de burger den burgemeester gehoorzaamt, de burgemeester den goeverneur, de goeverneur den minister, en de minister den koning, dan kan het niet anders of uit dit zaad der gehoorzaamheid groeit vrede in het land.

Als de kardinaal aan den paus gehoorzaamt, aan den kardinaal de generaal, aan den generaal de vicaris-generaal, aan den vicaris-generaal de prior, en aan den prior ik, dan zullen wij gelukkig zijn voor tijd en eeuwigheid. Amen.

HET KOSTBARE BANKET.

Zorg dat uw ziel met 't kleed der heilige onschuld praal'
Als gij u neerzet aan dit koninklijke maal.

Weet gij welk een kostbaren maaltijd zeker koning voor zijn zoon liet aanrichten? Het was een maaltijd waar de prachtige credens met gouden schalen en borden was bezet, waar de zaal met tafels, de tafels met schotels, de schotels met spijzen, de spijzen met allerlei rariteiten zoodanig waren gevuld, dat men in den aangenamen twijfel geraakte, of die rariteiten kostbaarder waren als de confituren, of wel de confituren kostbaarder als de spijzen, of de spijzen kostbaarder als de schotels, of de schotels kostbaarder als de tafels, of de tafels kostbaarder als de zaal? De zaal was zoo smaakvol, dat de god Jupiter zich daarvoor niet behoefde te schamen; de tafels waren zoo heerlijk, dat de godin Juno zich daaraan vergaapd zou hebben, de schotels waren zoo glanzend, dat de godin Flora zich daarin had kunnen spiegelen; de spijzen waren zoo aangenaam, ja zoo zoet, alsof de bijën ze hadden bijeengedragen en geheel Arabië het zijne er toe had geleverd. Een kostbaar banket, waar aan visschen en vogels, gebak en gehak, hennen en hanen, snippen en fazanten, kruiden en confituren, kersen en pruimen, pasteien en taarten niets ontbrak. Een prachtig, koninklijk banket waarbij men schonk en dronk: rooden wijn, witten wijn,

zoeten wijn, zuren wijn, ouden wijn, verschen wijn, sterken wijn, slappen wijn, duren wijn, goedkoopen wijn, Duitschen wijn, Italiaanschen wijn, bessenwijn, champagnewijn en allerlei wijnen, waarin Noë zich een dubbelen roes had gedronken, waarbij Loth een dubbelen scheldnaam had gekregen, waarbij Holofernes onder een dubbelen slag was gevallen. Een kostbaar, koninklijk banket, waarbij de luit trots Apollo, de fluit trots Pan, de harp trots David, de bazuin trots Gedeon, de citer trots Arion, de lier trots Amphion, de stemmen trots de Sirenen een heerlijke muziek maakten. Een kostbaar, koninklijk banket, waar alle genoodigden verschenen in fluweel en zijde, in zilver en goud, met paarlen en juweelen versierd, gekapt, gepoeiërd, gevlochten van het hoofd tot de voeten; in één woord alles echt koninklijk.

En ziet! daar komt een gescheurde lompenvent, een diamantenslijper, een arme bloed, een panlikker, een klaplooper met verwarde haren als een boschmensch. Hij zag er uit dat ieder meende dat hij zijn jas uit een grauw-papiermolen had gekregen. Deze lummel, deze hondsvot, deze pummel gaat zitten aan den koninklijken maaltijd, midden tusschen de gasten. Kan dat? Neen; weg met dien loeder, naar buiten met dien hannik: „bindt hem handen en voeten en werpt hem in de uiterste duisternis, waar geween zal zijn en geknars der tanden."

Maar is er een maaltijd, is er een banket te vergelijken bij dat hemelsche gastmaal, zooals Jesus de Zoon Gods ieder christen aanricht onder de gedaante van brood? Neen niets is daarbij te vergelijken, want het is een goddelijk gastmaal, een gastmaal dat de groote God in al zijn almacht niet grooter kan maken. En zou men dan met een bezoedeld geweten, met een doodzonde tot dit gastmaal gaan? Kan dat? Neen; „bindt hem handen en voeten en werpt hem in de uiterste duisternis."

De H. Vincentius Ferrer. Serm 4 zegt, dat de Engelen,

die dit heilig Sacrament bewaken, zoo iemand zouden dooden als niet de goddelijke barmhartigheid hun zulks verbood.

De herders op de velden van Bethlehem zien boven zich, zien onder zich, zien neven zich; boven zich hooren zij een muziek van Engelen, neven zich hooren zij de stem hunner Engelbewaarders; onder zich zien zij dat de lammeren allemaal te zamen vroolijk blaten. Zij merken, het moet wat wonders zijn; zij zien, gaan, vinden en aanbidden het gezegende kind Jesus, liggende in de kribbe. Het is echter niet genoeg. De Engelen, de gevleugelde gezanten Gods, maken ook aan de drie koningen in het Oosten bekend, dat de ware Messias geboren is en wijzen hun waar en hoe Hij te vinden is. De Koningen gaan aanstonds op reis en volgen een wonderlijken wegwijzer, die met recht mocht heeten: de gulden ster. Bij die ster hebben zij groot geluk. Zij komen te Jerusalem, waar koning Herodes resideert. Deze, toen hem gezegd was, dat drie vreemde vorsten zich bij hem aandienden, wilde zijn hoffelijkheid gestand doen, liet hen dus door zijn eerste ministers ontvangen en bood hun zijn paleis en tafel aan. Zij echter bedankten voor die vriendelijkheid en zeiden dat het doel hunner reis niets anders was dan den pasgeboren Messias, den Zoon Gods, den eeuwigen koning te aanbidden. Toen Herodes dat gehoord had, maakte de heerschzucht zich van hem meester en verzocht hij aan de koningen hun terugreis weer over Jerusalem te maken en hem dan te zeggen of en waar de Messias geboren was „ut et ego veniens adorem eum", „opdat ook ik kome en Hem aanbidde." O, gij vos van een Herodes, gij tracht onder voorwendsel van Jesus te willen aanbidden, Hem te dooden.

Wat Herodes de goddelooze koning, heeft willen doen, dat doet gij, als gij onwaardig tot het heilig Sacrament nadert. Gij gaat daarheen, zegt de abt Rupertus, heft de handen op, klopt op de borst, buigt de knieën en de menschen meenen

dat gij Christus aanbidt, terwijl gij door uwe doodzonde Hem op nieuw martelt en doodt. Dit is niet mijn oordeel, maar dat van den H. Ambrosius, die zegt: „Wie Christus onwaardig ontvangt, doet hetzelfde als Hem op nieuw dooden.”

Wonder boven wonder, bij den dood van Christus onzen Heiland! Toen de Heer den geest gaf, kwam er duisternis over de geheele aarde; de zon, ofschoon een redeloos schepsel, trok een zwarten rouwmantel over haar gelaat heen en betreurde aldus den dood haars Scheppers.

Wonder boven wonder! Toen de Heer aan het kruishout stierf, zijn de steenrotsen gespleten ten eeuwigen spot der verharde Joden wier harten door dien dood niet vermurwd werden.

Wonder boven wonder! Toen de schoonste onder de kinderen der menschen Jesus Christus tusschen twee moordenaars aan het kruishout stierf, is het roode voorhangsel in den tempel te Jerusalem van elkaar gescheurd, om te toonen, dat het rood der heilige schaamte bij de joden was verdwenen, daar zij zich niet schaamden hun Messias naakt aan het kruis te hangen.

Wonder boven wonder! Toen de Schepper der wereld in, voor en door de wereld werd gedood, heeft men duidelijk in den tempel van Jerusalem deze woorden gehoord: migremus hinc, laat ons van hier gaan; en dit was het voorteeken van den jammerlijken ondergang der Joden.

Wonder boven wonder. Toen de onschuldige, alsof Hij schuldig ware, voor onze schulden aan het kruishout stierf, werd zijne zijde door den blinden Longinus doorstoken, zoodat het bloed naar beneden langs het hout over Longinus' handen vloeide. Doch als hij het bloed er wilde afwisschen is hij aanstonds ziende geworden, ten voorbeeld hoe wij onze vijanden die ons beleedigd hebben moeten vergeven.

Wonder boven wonder! Toen het Leven zelf, de Gever des levens, de Oorzaak des levens, de Schepper des levens zijn leven liet op Calvarie's berg, toen hebben zich vele graven

geopend en een groot getal dooden zijn opgestaan. Beda, Sigebertus, Bernardus en Thomas van Villanova zijn van oordeel, dat daarom de dooden opgestaan zijn omdat zij zagen dat hun Verlosser was gestorven. Zoo hebben Adam, Abraham en anderen Christus hun graf aangeboden omdat Hij zelf geen eigen graf had; maar de zoete Jesus wilde niet rusten in een graf waar reeds lichamen van anderen hadden gelegen, maar wel wilde Hij drie dagen in een nieuw graf verblijven. Abraham, hebt gij het gehoord? Mozes, hebt gij het gehoord? De Zoon Gods wil niet rusten in een graf, waarin een dood lichaam heeft gelegen. En gij o christen (o gruweldaad), gij laat Hem rusten in een hart vol zonden!

De H. Gregorius van Nazianze schrijft, dat toen keizerin Eudoxia was gestorven en met groote pracht werd begraven, er een groote toeloop van volk bij tegenwoordig was. Onder anderen had er ook een voornaam burgerdochter uit een venster gelegen om dien stoet te zien voorbijtrekken en terwijl het lijk juist onder het raam was, spuwde zij niet met boos opzet maar uit onachtzaamheid naar buiten, zoo dat het bij toeval op de kist terecht kwam. Dit werd echter zoo hoog opgenomen, dat zij veroordeeld werd levend verbrand te worden. Wat zal, wat moet er dan niet met hem geschieden, die door een onwaardige communie God zelven opzettelijk in het aangezicht spuwt?

In het boek Exodus staat veel geschreven over de toonbrooden onder het oude testament. Dit brood moesten de priesters en leviten niet alleen zelf bakken maar ook het graan daartoe snijden, dorschen en malen. In het hebreeuwsch heette dit brood „Lachma panim" dat is in 't latijn „panis facierum", brood der gezichten, omdat het twee gezichten had. Gelijk alles onder het oude verbond een voorafbeelding was, zoo beteekende dit brood het heilig sacrament des altaars. Dit heeft twee gezichten, een van barmhartigheid, voor degenen die het waardig ontvangen, een van rechtvaardigheid voor die

het onwaardig nuttigen, en zoo is het voor de laatsten in plaats van medicijn vergif. Van de wonderbare roede van Mozes staat geschreven, dat toen hij haar in tegenwoordigheid van koning Pharaö op den grond wierp, zij in een oogwenk in een slang was veranderd. Als het H. Sacrament in het hart van een zondaar komt, wordt het hem een slang, dat wil zeggen een schadelijk vergif en verstrekt hem niet ten leven maar ten dood. Dit heeft de H. Catharina van Siënna eens gezien. Want toen er een priester communiceerde die een doodzonde in de biecht had verzwegen rukte een Engel hem de heilige hostie uit de hand en stak hem in plaats daarvan een zwarte kool in den mond; deze kool was een afbeelding van den helschen brand.

Van zeker schipper schrijft Paoletti, dat terwijl deze een geheel schip vol brood in zakken had, er een arme bedelaar bij hem kwam en hem in Gods naam bad om een stuk brood. Doch de onbeschaamde schipper antwoordde dat hij niets had. Maar toen de bedelaar hem vroeg wat hij dan in die zakken had, zei hij: niets als steenen. Zoo zijn dat dan steenen? sprak de bedelaar. Later echter toen de schipper de broodzakken nazag, bevond hij tot zijn grooten schrik dat het brood in steenen veranderd was. Op dezelfde wijze wordt het levende Brood, het Brood der Engelen, het hemelsch Manna in den mond des zondaars veranderd en verhart zijn geweten.

Het bloed van Abel dat door zijn broeder Cain is vergoten, heeft wraak geroepen; maar als iemand eens hoorde wat het bloed van Jesus in een zondig hart roept, hij zou niets anders vernemen als: wraak! wraak! De oneer die de koning Ammon de gezanten heeft aangedaan, was zeer groot.

De oneer die Michal David heeft aangedaan, bestond in hem te bespotten.

• De oneer die de Saracenen keizer Andronicus hebben aangedaan bestond hierin, dat zij hem op een ezel rondvoerden

en hem den staart in de hand gaven bij wijze van scepter.

De oneer die een onbeschaamd wijf de H. Elizabeth heeft aangedaan, was door haar in een vuilen moederpoel te stooten.

De oneer die koning Nabuchodonosor Daniel heeft aangedaan door hem in den leeuwenkuil te doen werpen, was zeer grievend.

De oneer die Pharaö den onschuldigen Joseph heeft aangedaan, bestond hierin dat hij hem in een duisteren kerker liet opsluiten.

De oneer die de Joden den gezegenden Heiland hebben aangedaan, bestond vooral hierin, dat zij Hem in zijn sneeuwwit kleed hebben veracht, bespot en uitgelachen.

Doch al deze oneer te zamen genomen is niets tegen den smaad dien de zondaar Christus aandoet. „Den Zoon Gods, zegt de H. Augustinus, in een zondig hart ontvangen is niets minder als Hem in een vuilen put te werpen." Ja zoo iemand zondigt zwaarder als de Joden, die den Heiland zoo smadelijk hebben behandeld, want van deze laatsten zegt de H. Paulus: „Si cognovissent, numquam Dominum gloriae crucifixissent" als zij Hem gekend hadden zouden zij Hem den Koning van glorie, nooit hebben gekruisigd." Wij daarentegen weten en belijden dat onder de gedaante der heilige hostie degene is verborgen, die het menschdom heeft verlost; wij weten dat te Passau het heilig bloed uit de hostie is gevloten, toen zij door joden heiligschennend werd onteerd; wij weten dat men eens te Salzburg tachtig personen, toovenaars en toovenaressen heeft verbrand, omdat, zooals ik zelf gehoord heb van menschen die dat proces hadden bijgewoond, sommige van dat booze volk op aanstoken van den boozen vijand de heilige hostie met messen hebben doorstoken, zoodat het bloed er is uitgeloopen.

Zeker knaap heeft eens de heilige hostie met voeten getreden, zoodat het bloed er uit sprong tot over zijn knieën, dat men er niet kon afwisschen. Wij weten het, dat Hij is de heer

der heerscharen, alles in allen. „Quae ingratitudo" welk eene ondankbaarheid!

De H. Paulus is van meening, dat zoo iemand zijn oordeel reeds kan hooren, de eeuwige straf. De diefstal, dien Judas had begaan, was door God hem gemakkelijk kwijtgescholden; de moorddaad, die Judas op den onschuldigen Jesus pleegde, was hem zeer licht vergeven; de valschheid, die Judas in het harte had, was hem niet zoo hoog aangerekend; maar toen hij in het laatste avondmaal onwaardig communiceerde „introivit in illum satanas," toen is de duivel in hem gevaren en heeft hem tot wanhoop gebracht.

Van Theodorus den roomschen paus schrijft Baronius, dat toen deze openlijk den ban wilde uitspreken tegen Pyrrhus, patriarch van Constantinopel die in ketterij vervallen was, hij zich begaf naar het graf van den H. Petrus, daar de H. Mis opdroeg, uit den kelk eenige droppels van Christus' bloed nam, die met inkt vermengde en hiermede den banvloek schreef, opdat deze Pyrrhus uit kracht van Christus' heilig bloed van de gemeenschap der geloovigen mocht worden uitgesloten.

Hoort gij dit, o meineedige christen? Heeft Theodorus met het bloed van Christus den ban over Pyrrhus geschreven, hoe zal dan niet Christus over u, daar gij onwaardig tot de heilige tafel nadert, het oordeel der eeuwige verdoemenis schrijven? Laat dan het bloed van Christus voor uw arme ziel niet verloren gaan en zeg heden met mij:

O mijn Jesus, uwe wonden
Hebben mij aan U verbonden,
Met dat bloed voor mij vergoten,
Uit uw lichaam neergevloten,
Schrijf mijn daden, schrijf mijn streven
Aan in 't boek van 't eeuwig leven,
Geef dat 'k in uw liefde sterf
En hierna den hemel erf.

MYSTERIUM DOLOROSUM

OF

EEN SMARTVOL GEHEIM IN MARIA DE MOEDER GODS.

Voorgedragen voor zijne roomsche keizerlijke Majesteit.

Als gij deez' plaats passeert, zie toe dan christenhart,
Kent gij een lijden dat zoo groot is als mijn smart?

Bernardus de abt van Clairvaux, was zoo'n groote vereerder van Maria, dat hij voortdurend met tong en pen haar lof verbreidde, en nadat hij van haar de gunst had genoten uit een beeltenis van haar in de stad Spijër hare maagdelijke melk te mogen drinken, noemde hij haar „apotheca coelestis" „hemelsche apotheek."

O hoe waar! Want wie is er die niet in deze hemelsche apotheek geneesmiddelen vindt voor alle kwalen naar ziel en lichaam? Zelfs zegt de heilige Kerk dat Maria is „salus infirmorum „de genezing der kranken."

Maar heden, op den berg Calvarië vind ik in deze apotheek niets als louter myrrhe.

Groote wonderen zijn er geschied, toen de Heiland der wereld aan het kruishout stierf. Ten eersten kwam er dikke duisternis op de aarde omdat niet alleen de zon, maar ook de maan en de sterren hun aangezicht verborgen.

Daarenboven heeft de gansche aarde gebeefd, groote rotsen zijn gespleten en alleen in Azië zooals Tiepoli schrijft, zijn twaalf groote steden te gronde gegaan. De graven hebben zich geopend en vele dooden zijn weer tot het leven opgestaan.

Daarbij heeft de aartsengel Michael met onzichtbare hand het voorhangsel des tempels, vijftig ellen hoog en zestien breed, door midden gescheurd. Ook is te gelijk de H. Geest in de gedaante van een duif uit den tempel gevlogen.

Dit zijn zeer groote wonderen. Doch een wonder verzwijgen alle vier Evangelisten, namelijk dat Maria toen haar goddelijke Zoon stierf, ook niet aanstonds daarop den geest heeft gegeven. Want dit was niet natuurlijk en moet dus onder de wonderen gerekend worden. Hierover zegt de H. Augustinus: Videntem miror, viventem moriente Jesu non capio, ik bewonder Maria als zij haar Zoon ziet sterven, maar dat zij is blijven leven, begrijp ik niet.

De H. Ildephonsus bisschop van Toleto was een bizonder groot vereerder van de heilige moeder Gods; daarom heeft hij altijd over deze hemelsche Koningin met veel vuur gepreekt. Dit wilde Maria niet onbeloond laten en gaf hem daarvoor een kleed uit den hemel, dat nog heden te Ovieti in Spanje in groote eer wordt gehouden en waarvan men meent dat het het kleed is, dat Christus de Heer zelf heeft aan gehad toen Hij het heilig Sacrament des altaars instelde. Deze H. Ildephonsus noemt Maria in vele geschriften die hij over haar heeft geschreven, onder anderen ook: hortus pulcherrimus een allerschoonst hof. O hoe waar! Maria een hof vol uitgelezen bloemen! Uit dezen hof is voortgekomen Waltherus van Biberach een schoone riddersporen; want toen eens het steekspel zou beginnen liet deze ter eere van Maria een heilige mis zingen en in dien tijd heeft op Maria's bevel een Engel de gestalte des ridders aangenomen en in het tournooi den prijs behaald. Wel een schoone tuin, die Maria! Hierin heeft

Maria de zondares van Egypte een bloem geplukt, met name oogentroost; want hare boetetranen en bekeering heeft zij aan de voorbede der Moeder Gods te danken. Ja een schoone tuin is zij, Maria! In dezen tuin heeft Hermanus Josephus een goudbloem gevonden, daar hij van Maria altijd geld verkreeg. Maria een hof; maar op den berg Calvarie bij de kruisiging van haar goddelijken Zoon was deze tuin met louter doornen versierd. Ook vind ik daar zwaardlelies, ook nog een boom, den boom waaraan haar lieve Jesus was vastgenageld en waaraan haar moederhart ook was vastgehecht. Want volgens het woord van Albertus Batavinus stond zij met haar lichaam wel aan den voet des kruises, maar was haar hart daaraan vastgenageld. Daarom zou men met volle redenen in de litanie er kunnen bijvoegen: „Mater crucifixa, ora pro nobis" „gekruisigde Moeder, bid voor ons."

De H. Joannes Damascenus was ten tijde van keizer Leo een vurig voorstander voor de vereering der heilige beelden, daarom werd hij hevig vervolgd en gehaat, en daar Leo in dit geval niet naar goedvinden kon handelen, trok hij het vossevel aan en bracht de zaak door list en kuiperij zoover, dat Joannes voor een verrader werd uitgemaakt. Nu werd op een openbare plaats door den scherprechter hem de rechterhand afgehouwen en die hand bij den schandpaal verscheidene malen in de hoogte geheven. Den volgenden dag vroeg Damascenus verscheidene malen zijn hand terug, die hem dan ook werd gegeven. Hiermede knielt hij neer voor een moeder-godsbeeld, dat nog heden te Venetië in hooge eer wordt gehouden, en vraagt onder het storten van vele tranen de hemelkoningin hem zijn hand te genezen, iets wat door een wonder ook gebeurde. Als schuldige dank heeft hij daarom zeer veel tot lof der Moeder Gods geschreven en noemt haar ergens „fons coelestis" „een hemelsche fontein." O hoe terecht is Maria een fontein

In Spanje is een bron, die op wonderlijke wijze is ont-

sprongen, toen namelijk een prinses der Mooren zou gedoopt worden. Deze bron is den geheelen zomer door droog, doch begint tegen het feest van Maria-geboorte zoo sterk op te bruisen dat zij overloopt. Wat de natuurkundigen hiervan houden, weet ik niet, maar mij dunkt, dat God hierdoor wil te kennen geven, dat Maria een bron is, een bron waaruit ieder genade kan scheppen. Iedereen, zoowel een bedelaar Servulus als een keizer Constantijn de Groote; iedereen, zoowel een arme eremiet Palsman als een paus Gregorius; iedereen, zoowel een boer Isodorus als een koning Casimirus.

Een ware, wonderbare, klare bron is Maria, doch op den berg Calvarië bij de kruisiging des Verlossers vind ik deze bron droevig en droevig tot stervens toe. Ten tijde van Elizeüs is bitter water zoet geworden doordat er een stuk hout in werd geworpen, doch hier vind ik juist het tegendeel, want het kruishout heeft deze bron, Maria, geheel bitter gemaakt, bitter als gal. In verschillende psalmen van David hoort men dezen koninklijken propheet hartverscheurend kermen over den toekomstigen bitteren dood van den Messias. Maar zeg mij, gekroonde harpenaar, zeg mij: waarom dat? Ach! zegt David, ik weet dat het Woord des Vaders de menschelijke natuur uit mijn geslacht en bloed zal aannemen en daarna zal gekruisigd worden en dit smart mij. Als nu David, de voorvader van Christus de toekomstige wreede marteling en kruisiging van Christus den Heer niet kan verdragen, hoe moet het hart van Maria dan niet bedroefd zijn geweest, toen zij, Christus' waarachtige Moeder, bij de kruisiging van haar goddelijken Zoon tegenwoordig was?

De H. Albertus Magnus, van geboorte een Zwaab, ging op zijn zestiende jaar in de orde van den H. Dominicus, doch daar hij een zeer onleerzaam hoofd had en bijna niets kon begrijpen, dacht hij die orde maar weer te verlaten, daar hij vreesde door zijn medebroeders voor een ezel te wor-

den gehouden daar hij geen sikkepitje verstand had. Daar verscheen hem echter de heilige Moeder Gods die hem vroeg of hij eene philosophische of theologische kennis wilde hebben, en daar hij de eerste verkoos, antwoordde zij hem dat hij hiermede wel veel nut kon doen, maar ook zeer voorzichtig moest zijn opdat zij hem niet tot straf werd. Ofschoon nu Albertus de philosophie boven de theologie had verkoren, bleef hij toch een vurig vereerder der Moeder Gods en noemt haar onder anderen „petra fortissima" „een allersterkste steenrots." O, hoe juist gezegd! Want inderdaad is Maria een sterke steenrots, waarop alle Adamskinderen hun hoop kunnen vestigen. Hoevelen immers zijn er niet, die naar de ziel zeker schipbreuk zouden lijden als zij zich niet aan die steenrots vasthechtten. Gelukkig dan zij die zoo gesteld zijn als de polyp, die zich zoo vast aan de steenrots hecht, dat hij zich eerder aan stukken laat scheuren als zich daarvan te laten lostrekken.

Een steenrots is Maria, doch deze steenrots schijnt mij toe bij de kruisiging van den Heiland als die waarop Mozes in de woestijn met zijn staf heeft geslagen. De eerste slag bracht geen water aan, maar toen hij ten tweeden maal en toen kruiswijze er op sloeg, sprong er overvloedig water uit op. Het kruis, waarvan Mozes' roede de afbeelding was, heeft uit Maria, die moeder van smarten, zoovele tranen geslagen, dat zij in tranen ware versmolten en gestorven als God haar niet had gesterkt. Ja de dood van haar gezegenden Zoon aan het kruis heeft haar zoo groote droefheid veroorzaakt, dat Christus heeft besloten zijne opstanding te bespoedigen om haar te troosten. Dat kan men gemakkelijk berekenen als men bedenkt, dat Christus heeft voorspeld na drie dagen te zullen opstaan. Nu zijn drie volle dagen 72 uren; doch Christus heeft maar 30 uren in het graf gerust en is dus eerder opgestaan. Aldus Rupertus in Cant. 2.

De zalige Alonus a Rupe heeft vijftien volle jaren in Frankrijk zoowel als in Nederland en Duitschland over niets anders gepreekt, als over de groote kracht van den heiligen rozenkrans. Hierom stond hij in zoo goede gunst bij Maria, dat zij hem tot een bizonderen vriend heeft aangenomen en hem tot onderpand harer moederlijke liefde een ring en een rozenkrans geschonken. Deze groote vereerder der hemelkoningin geeft haar den schoonen naam van „speculum nitidissimum," allerreinste spiegel."

O, hoe schoon! Maria is een spiegel, waaraan een ieder zich kan spiegelen, wat hij doen moet en laten. Eene maagd kan daarin zien hoe spaarzaam zij moet zijn in hare woorden, want bij de vier evangelisten leest men dat de Maagd der maagden slechts zevenmaal in het openbaar heeft gesproken. Eene maagd kan daarin lezen, dat zij de eenzaamheid moet beminnen; daarom zocht de engel Gabriël Maria niet op straat maar in de eenzaamheid.

Maria ja is een allerreinste spiegel waarin *alle* menschen zich mogen spiegelen. Doch bij de kruisiging van Christus vind ik dezen spiegel geheel anders. Ook in een kleinen spiegel ziet men groote boomen, zoo ziet men nu in het hart van Maria den geheelen kruisboom naar zijn geheele hoogte, breedte en dikte.

De Heiland sprak eens: gij ziet den splinter in het oog uws broeders en ziet niet den balk in uw eigen oog. Kan dan in een oog een geheele balk zijn? Dit was een gelijkenis, doch bij Maria is het volle waarheid, want een groote balk van vijftien voeten hoog en acht breed, het kruis namelijk waaraan Christus hing was in het hart van Maria te zien. Laat ons dan met deze smartvolle moeder een hartelijk medelijden hebben, laten wij onze tranen met haar tranen vermengen, laat ons hart het zwaard doordringen dat haar hart duizendmaal heeft doorboord. Daar haar droefheid ook de onze is geworden, spreken wij haar daarom toe en zeggen wij:

O Maria, al de pijnen
Die bij 't kruis u deden kwijnen,
Grieven ook ons kinderhart.
Ach! dat wij ze konden heelen
Door van ganscher ziel te deelen
In uw droefheid en uw smart.
't Dierbaar Kind uit u geboren
Hebt gij door den dood verloren,
Maar een schandelijken dood;
't Kroost van Gode zelf ontvangen
Ziet gij aan het kruishout hangen
In een smaad, oneindig groot.
Schrijf o moeder, groot in liefde,
Al wat eens uw harte griefde,
Diep in onze harten neer,
Opdat wij na al ons lijden
In den hemel ons verblijden
Met het zalig Englenheer.

HET ZEKER VERTROUWEN.

Vertrouw de wereld niet;
De drank dien zij u biedt,
Is bruisend, schuimend nat.
Het kookt, het parelt, spat;
Gij drinkt het drop voor drop,
Eerst frischt 't uw zenuw op,
Gij voelt u sterk en groot:
Maar weldra komt de dood.
Gij zijt vermoeid en mat,
Want ach! dat heerlijk nat
Het was geen ambrozijn,
Maar wel een helsch venijn.
Doch veilig is uw lot
Als gij vertrouwt op God.

Een nar, een nar aller narren, een zeer groote nar is degene die op de wereld bouwt en vertrouwt. Zoo iemand komt mij voor als zekere nar die van den stoel vallende naar een bierkan greep en zich daaraan meende te kunnen vasthouden. Zulk een nar is dunkt mij zeer gelijk aan een oliphant, welk dier de gewoonte heeft nooit te gaan liggen maar altijd tegen een boom te leunen. De jagers die dit weten kappen nu de boom half los, en als nu deze kolossus zich er weer tegen wil leunen, valt hij omver en wordt gevangen. Zulk een oliphantennatuur hebben degenen, die op de wereld bouwen en vertrouwen. Is het immers niet waar wat de dichter zingt?

Tempore felici multi numerantur amici,
Dum fortuna perit nullus amicus erit.

dat is:

Als de fortuin ons gunstig is
Heeft men veel vrienden, dat 's gewis;
Maar neemt geluk en geld een keer
Dat ziet men geene vrienden meer.

Het is dus waar en maar al te waar wat men voor lang reeds gezegd heeft: de trouw is van Vlaanderen, dat beteekent er is geen trouw meer.

Ik vraag nu: kan een vader zich wel op zijn kind verlaten? Neen, in 't geheel niet. Want heeft niet Cham, die ontaarde zoon, zijn vader bespot? Heeft niet Absalon, die stoute bengel, zijn vader David van den troon willen bonzen? Heeft niet Nero, die bloedzuiger, zijn eigen moeder vermoord?

Kan een man zich verlaten op zijne vrouw? Heeft niet Michal, de vrouw van David haar man voor een nar gehouden? Heeft niet Delila haar minnaar Samsom aan zijn vijanden overgeleverd? Is niet de geduldige Job in zijn uiterste ellende door zijn vrouw veracht en bespot? Heeft niet Putiphar's oneerbaar wijf den onschuldigen Joseph in de gevangenis gebracht? Is niet Sisera door zijn geliefde Jaël vermoord?

Wie wil dan nu nog bouwen en vertouwen op de wereld? Een nar is hij, die zijn huis in de lucht wil bouwen; een nar is hij die een toren op lossen grond wil zetten; een nar is hij die op menschentrouw zich verlaat. „Maledictus qui confidit in homine," zegt de H. Schrift „vervloekt die op de menschen vertrouwt." Bellisarius, Sejanus, Valsaeüs, Andronicus, Octavianus, Ammonius en meer anderen hebben zich op de menschen *verlaten* maar zijn spoedig zelf *verlaten* geworden.

Daarentegen wordt hij gezegend, die zich *verlaat* op den

almachtigen God, die niemand *verlaat.* Christus als waarachtig God, heeft ongetwijfeld van eeuwigheid voorzien, wie eerlijk, wie heilig, wie heilloos, wie ootmoedig wie hoogmoedig zou zijn. Dus heeft Hij ook voorzien dat Judas Iscarioth een boos, trouweloos, goddeloos, heilloos en boos mensch zou worden. Maar als Gods Zoon den meineed van Judas heeft voorzien, waarom neemt Hij hem dan aan als Apostel? Als groote monarchen zeker wisten dat deze of gene minister hun meineedig zou worden, zouden zij zoo iemand nooit minister maken.

Als een ordensoverste wist, dat deze of gene geestelijke niet ijverig zou zijn en in de kap een nequam in cute (een schelm in de huid) wezen, dat hij onder het geestelijk kleed wereldsche voering zou dragen, hij zou zoo iemand nooit in het klooster toelaten. Als een generaal voorzag, dat deze of gene soldaat zijn kapotjas met hazevellen had gevoerd, hij zou hem niet aannemen in de broederschap van Mars, hem niet inschrijven in het ijzeren scapulier. Daar nu de gezegende Heer en Heiland in zijn goddelijke alwetenheid heeft voorzien dat Judas uit een apostel een apostaat zou worden, uit een frater (broeder) een verrader, waarom heeft Hij hem tot zich genomen? Deze booswicht paste aan de galg, zoo zeker als een visch in het water 't huis behoort.

Christus had voorzien, dat deze dief een markt zou oprichten, en dat plan al sedert lang had opgevat; doch geen Catharinamarkt zooals te Weenen, geen Simonmarkt zooals te Crembs, geen Aegidiusmarkt zooals te Gratz, geen Bartholomeüsmarkt zooals te Lintz enz. enz., maar een spotmarkt te Jerusalem, waar hij voor een spotprijs zijn Heer en Meester aan de Joden verkoopt. Waarom dan, o zoete Jesus, neemt gij dezen Judas tot Apostel aan? De kardinaal Lugo zegt: voluit Christus tradi ab eo qui videbatur amicus illius, ne homo ponat spem suam in homines" „Christus wilde verraden

worden door iemand die zijn vriend scheen te zijn, opdat de menschen hun hoop niet te veel op de menschen zouden stellen." Want er zijn zeer velen in de wereld die vriendelijk praten maar je in hun hart haten, die je de rechterhand geven maar het links met je meenen, die diepe buigingen en reverenties maken maar reverente schelmen zijn.

Op God vertrouwd is wel gebouwd. Er is nog niemand bedrogen geworden die zijn toevlucht tot de eeuwige waarheid heeft genomen, daarentegen zijn er ontelbaar velen door valsch licht verlicht, die op het woord der wereld vertrouwden.

In het boek Genesis 39e hoofdstuk lees ik van een vrouw wier naam niet genoemd wordt, en deze was Putiphar's vrouw, doch niet zoo eerlijk als degene, waarvan ik het volgende heb gelezen. Iemand vertelde aan zijne vrouw dat er een zeer rijk man gestorven was zonder kinderen na te laten en die al zijn goed aan vrienden en familie had vermaakt. Maar daar hij in de hel terecht was gekomen, klaagde hij: ach! ik hoor alle dagen dat mijn vrienden met mijne erfenis zooveel plezier maken en ik ben zoo arm, dat als alle duivels stierven, ik nog geen paar horens zou erven. Lieve man, zei daarop de vrouw, bekommer u daarom niet, gij hebt immers genoeg. Hij begreep wat zij daarmede wilde zeggen. Maar Putiphar's wijf was anders, zij wierp haar tijgeroogen op den kuischen Joseph; oogen die door de raven moesten worden uitgepikt, oogen de vensters der ziel, die men gerust had mogen inslaan; oogen die van liefdevuur getuigden en de vigilie van een Venusfeest dreigden te vieren. Deze slechte vrouw had alle eer opzijgezet; zij vertelde aan Joseph eindelijk haar helsch begeeren, en nadat zij van dezen bescheiden jongeling een afwijzend bescheid had gekregen, scheurde zij hem den mantel van het lijf, maar kon hem toch het kleed der onschuld niet aftrekken. Daarop sloeg haar liefde over tot haat, zooals de heidensche dichter terecht zingt:

Amor spretus in furias abit.
dat is:
De liefde, indien zij wordt veracht,
Wordt vaak tot helsche wraak gebracht.

De wereld is vol schelmen, verraders, Judas-broeders, leugenaars, pharizeën en bedriegers, ja de wereld is zoo met Absalons en Herodessen, partijmakers, muilvechters, schuldenmakers, brillemakers, maskersmakers, bankroetenmakers opgevuld, dat het mij verwondert, hoe er nog een mensch kan zijn, die al zijn vertrouwen op een mensch en niet op God stelt.

Nahomoda van Granada, toen hij door de Mooren was verdreven, stelde vertrouwen op Petrus koning van Castilië maar werd door hem met een pijl doorschoten.

Octavius Augustus verliet zich op zijn gemalin Livia maar werd door haar vergiftigd.

Henricus II koning van Engeland, had al zijn hoop en vertrouwen op zijn zoon Richard gevestigd, maar werd door dezen meineedig verlaten; zoodat zijn eigen zoon naar de Franschen overliep en tegen zijn vader oorlog voerde. Men verhaalt verder dat toen het lijk van den overleden vader zijn zoon ontmoette, hem het bloed uit den neus is geloopen.

Sigisbertus, een prins, had zich geheel verlaten op zijn vader Sigismund hertog van Bourgondië, maar werd door dezen omgebracht.

Van vele honderden wil ik zwijgen, die op de menschen hebben vertrouwd en ijdel gebouwd. Maar nu toone mij iemand één, die op God zijn hulp heeft gevestigd en door Hem is verlaten.

Dat Abraham den naam van rechtvaardige kreeg,

Dat Joseph in zijn ongelukkigen toestand in Egypte zoo gelukkig is geworden, ja tot onderkoning is verheven en voor een mantel een kroon in ruil heeft terugbekomen,

Dat Josuë zoo wonderbaar met de zon omging, dat deze op zijn woord stilstond,

Dat Daniël onder de leeuwen veilig was,

Dat de drie jongelingen in den oven te Babylon midden in het vuur een feestdag hebben gehad en gezongen,

Dat David den reus Goliath met een steen heeft geaffronteerd en verslagen — van dat alles was de oorzaak het vertrouwen op God en niet op de menschen.

Dat Judith aan Holofernes niet alleen haar schoone gestalte, maar ook haar macht heeft getoond door hem het hoofd af te slaan, kwam er van daan, dat Holofernes zich niet wilde onderwerpen aan het hoofd der schepping, God.

Benedictus is in de woestijn wonderbaarlijk door God gespijzigd wijl hij op Hem vertrouwde.

Rodus in zijn ballingschap is door God door een hond van eten voorzien, omdat hij op God al zijn hoop had gevestigd.

Aegidius in de woestijn, daar hij al zijn vertrouwen op God had gevestigd, is gevoed met vruchten die in de wildernis groeiden.

Elias in de wildernis, daar hij zich op God had verlaten, is door een raaf van spijs voorzien, een raaf die anders toch liever iets neemt als geeft. Niemand is er die zijn vertrouwen stelt op God en niet geholpen wordt.

In het jaar 1593, gelijk ik reeds meermalen verhaald heb, hebben vier duizend christenen twintig duizend Turken geslagen en daarvan achttien duizend gedood, en wel daarom omdat Robertus van Eggenberg zijn soldaten aanmaande God te bidden en zich op Hem te verlaten.

In het jaar 1595 hebben volgens Jansonius' geschriften de christenen onder Alba Duca den turkschen erfvijand slag geleverd en glorieus gezegevierd en wel omdat zij den slag in den naam van God zijn begonnen en zich op Hem hebben verlaten. Daarentegen ziet men dat allen die op de menschen

vertrouwen erbarmelijke slagen krijgen en altijd op glad ijs gaan.

Joannes Moseüs verhaalt, dat te Constantinopel een vroom burger en bizonder weldoener der armen leefde. Toen deze op zijn sterfbed lag, liet hij zijn eenigen zoon roepen en toonde hem al zijn geld. Hij zei: mijn zoon, ziet gij deze som gelds? Wat hebt gij nu liever dat ik u God nalaat of dat geld? Vader, sprak de zoon, ik heb het liefst God. Het zij zoo mijn kind, zegt de vader, deelt daarop al zijn geld aan de armen uit en sterft. De zoon nu had nauwelijks genoeg behouden om zijn vader fatsoenlijk en wel te kunnen laten begraven. Hij was nu een arme drommel, maar bleef bij dat alles opgeruimd van gemoed. Velen verwonderden zich daarover en vroegen hem hoe hij toch zoo tevreden kon zijn, daar niemand zich zijner aantrok? Och, zei hij dan, ik zoek geen menschenhulp maar verlaat mij op God, die is een goede helper. Ten zelfden tijd woonde er te Constantinopel een voornaam burger die een groot vermogen had en door God met een dochter was gezegend. Zijne vrouw zei eens tot hem: Lieve man, zie, God heeft ons maar één dochter gegeven, voor wie wij een man moeten zoeken. Waarom zouden wij een rijken jongeling zoeken, waarbij zij misschien als slavin moet leven, laat ons liever naar een arm en godvruchtig man voor haar uitzien. Ja vrouw, zei de man, die taal bevalt mij, ga heen naar de kerk en bid daar vurig, en de eerste man die na u in de kerk zal gaan zal onze dochter hebben. De vrome moeder gaat naar de kerk en bidt daar aandachtig; terwijl zij daar is komt er iemand de kerk in. Wie mag dat zijn? Het is de jongeling die zich geheel op God heeft verlaten. De vrouw gaat terstond naar hem toe en vraagt: zijt gij getrouwd? Neen, zei de ander lachende. Wil je een vrouw hebben? Wie ben je? De jongeling antwoordde, dat hij degene was wiens vader een rijk burger dezer stad was

geweest, maar die alles wat hij had gehad aan de armen had uitgedeeld en bij zijn sterven zijn zoon niets had nagelaten als God alleen. Gij zult de echtgenoot zijn mijner dochter, sprak de moeder, zij nam hem mee naar huis en deed hem in plaats van zijn versleten plunjes nieuwe kleeren aantrekken, zoodat hij er nu uitzag als een Weledel Gestrenge heer. Hierna krijgt hij een vrouw en met die vrouw veel geld. Uit deze geschiedenis kan men al wederom zien, dat God niemand verlaat die zijn vertrouwen op hem stelt.

Koning Ezechias was de machtigste onder alle koningen van 't joodsche land, en wel omdat men met lof van hem zegt, dat hij zich geheel op den God van Israël heeft verlaten.

Abias heeft gestreden tegen de Amalekiten en in één veldslag vijftig duizend van hen neergeveld; en dit is geschied omdat hij alleen op God vertrouwde.

De stad Bethulië is van hare belegeraars verlost geworden, omdat al het volk de handen ten hemel stak en tot God bad.

Hij verlaat niemand. Daarom heeft Urbanus VIII, paus van Rome, dit devies in zijn wapen geplaatst: „In Domino sperans non infirmabor", als ik op God betrouw zal ik geen vrees hebben.

Hij verlaat niemand. Daarom heeft Rudolphus II Roomsch Keizer in Oostenrijk, zich een adelaar laten schilderen die in zijn klaauw een pijl vasthoudt met het opschrift *Adsit*

De letters van dit woord kunnen het volgende beduiden *A* adjutorium, *D* Dei, *S* sit, *I* inimicis, *T* timor; dit is, de hulp Gods zij een schrik voor mijne vijanden.

Hij verlaat niemand. Daarom plaatste zekere koning van Spanje deze woorden onder een prachtig schilderstuk: Dominus mihi adjutor, God is mijn helper. Het schilderstuk zelf was een bosch van prachtige laurierboomen, waar in het midden een borstkuras uitstak.

Hij verlaat niemand. Daarom gebruikte Sigimund, koning

van Polen, deze woorden als devies: protector in sempiternum Deus; God is mijn beschermer in eeuwigheid.

Hij verlaat niemand. Daarom had Joannes Georgius, hertog van Brandenburg deze spreuk altijd voor oogen: Si Deus pro nobis, quis contra nos, als God voor ons is, wie is er dan tegen ons.

Hij verlaat niemand. Daarom gebruikte Henricus Ernestus hertog van Luxemburg, altijd deze letteren: *G. V. D. S. N.* dit beteekent: God verlaat de zijnen niet.

Hij verlaat niemand. Daarom placht Joannes, hertog van Holstein, altijd te zeggen: op U, o Heer, vertrouw ik.

Hij verlaat niemand. Daarom liet Uraldicus, hertog van Noorwegen, zich in zijn wapen schrijven: Dextra Dei sors mea, Gods hand is mijn pand.

Hij verlaat niemand. Daarom had Ludovicus, een graaf van Thurn, in zijn wapenbord geschreven: sis mihi Deus in turrim fortitudinis dit is, wees mij o God, een sterke toren.

Hij verlaat niemand. Daarom had Philippus marktgraaf van Baden altijd tot spreuk: op God vertrouwd is wel gebouwd.

God verlaat niemand, die zijn betrouwen op Hem stelt. Daarvan geeft de kuische Susanna ons getuigenis. Want terwijl zij volgens oostersch gebruik zich in haar hof ging baden, hadden twee oude boeven haar opgepast. En wie zou denken dat in die grijze haren nog zoo'n hitte smeulde? daar toch het spreekwoord zegt: oud en koud. Wie zou gedacht hebben, dat in die oude, harde gerimpelde huid nog een Cupido's-pijl kon doordringen! Wie had verwacht dat zulke oude kaalkoppen nog zulke muizekoppen waren? Susanna sloeg het verzoek dezer twee schoeljes ronduit af, zoodat men wel tot haar mocht zeggen: O wakkere vrouw, uw naam en daad behooren in goud en edelgesteente te worden neergeschreven. Zij wilde niet zijn zooals zeker iemand, van wie haar man ook wel wist welk vleesch hij in de kuip had gekregen. Toen de man op zijn doodsbed

lag, gaf hij teekenen van groote vreugde. De vrouw verwonderde zich daarover en sprak: Maar man hoe kunt gij zoo opgeruimd zijn nu de dood u al aangrijnst? Vrouw, zei de man, ik verheug mij zoo, omdat ik voor in den hemel aan te komen de twaalf hemelteekenen niet behoef te passeeren, want van het teeken den Steenbok hebt gij mij bevrijd. Zoo wilde Susanna niet zijn, maar zij is aan God en haar man getrouw gebleven, liever kuisch leven en kuisch sterven, liever eerlijk sterven als oneerlijk leven, duizendmaal liever het leven laten als God verlaten. Toen die twee ouden nu zagen dat hun verzoek met het woordje *neen* werd bestempeld, dat hun visschen in helder water te vergeefsch was, zochten zij hun goddeloos voornemen te bemantelen en klaagden de kuische Susanna nu aan, dat deze de echttrouw had verbroken en dat zij zulks konden getuigen. O, wat een paar beerehuiden! Wijl Susanna nu niemand had om haar onschuld te getuigen, werd zij naar de wet van Mozes ter dood veroordeeld en daarom onder een grooten oploop van volk en tot groote smart harer ouders naar de plaats gebracht, waar men de echtbreeksters steenigde. Daar niemand zich harer aantrok, stelde zij haar eenige hoop op God. En ziet! terwijl de steenen reeds bij elkander zijn gebracht en die op haar zullen losvliegen, is God bij haar en zendt den propheet Daniel om haar te beschermen en met bewijzen, door God hem ingegeven, Susanna's onschuld aan te toonen. Nu keerde het blaadje om, de twee oude boeven ontvingen de straf die Susanna zou ondergaan, en deze werd onder het gejuich van het volk naar huis teruggebracht en „allen loofden God, die degenen niet verlaat die op Hem vertrouwen."

Gave God, dat er vele navolgers waren van Susanna, vooral in den huwelijksstaat. Te wenschen was het, dat de menschen zich niet zoozeer op menschen verlieten die niets anders zijn als een onbestendig en zwak waterriet, maar dat zij meer op Christus bouwden, die vaste steenrots. Niet zoovelen geraak-

ten in nood als zij maar eer vast vertrouwd hadden op God. God heeft nog dezelfde hand, waarmede hij met eenige visschen duizenden menschen in de woestijn heeft verzadigd, dezelfde hand waarmede Hij de Israëliten door de Roode zee heeft geleid. God heeft nog dezelfde middelen waarmede hij de weduwe van Sarepta in haar hoogen nood heeft bijgestaan. God heeft dezelfde oogen op ons geslagen, die hij gehad heeft op Mozes in het water, op Daniel in den leeuwenkuil, op Susanna bij de rechtplaats. God heeft nog dezelfde macht als toen Hij het groote leger van Senacherib versloeg. God heeft dezelfde genade nog die Hij den mensch in het paradijs heeft geschonken. God heeft nog dezelfde macht om wonderen te doen als Hij bewezen heeft in Petrus, in Paulus, in Andreas en Jacobus. Dat er echter heden zoo weinig Eliassen door een raaf gespijzigd worden, dat heden zoo weinig Franciscussen à Paulo in hun mantel over het water varen; dat heden zoo weinig Jozue's en David's overwinnen; dat zoo weinigen wonderbaarlijk genezen worden zooals de vrouw uit het evangelie — dat komt alleen hier van daan omdat men meer op de menschen als op God vertrouwt, al weet men ook zeer goed, dat allen die op God hun hoop gevestigd hebben zoowel met tijdelijke als geestelijke weldaden zijn begenadigd geworden.

Ik wil dit eens door een wereldberoemd en voor ons aller oogen zichtbaar voorbeeld bevestigen. Is niet onze allergenadigste keizer en landvorst den ganschen tijd zijner glorievolle regeering als een eikenboom geweest, die door hevige stormvlagen is aangevallen? Is hij niet geweest als een adelaar die menig stoute roofvogel de veren heeft uitgeplukt? Is hij niet geweest als een schip dat van alle zijden door de bruisende golven wordt bestookt? Is hij niet geweest en is hij nog niet een roos in den lusthof van Oostenrijk's vorstenhuis? Menig goddelooze hand heeft die roos willen afplukken, maar hij stak zich aan de doornen tot bloedens toe. Had hij op

menschelijke hulp gebouwd, waar zou dan Leopold thans zijn? Maar hij heeft zijn toevlucht genomen tot God, den beschermer aller landen maar inzonderheid van het roomsche keizerrijk. Daarom kan van hem gezegd worden, wat Ecclesiastes van den rechtvaardige zegt: justus sicut leo confidit, de rechtvaardige vertrouwt als een leeuw, daar hij op God alleen vertrouwt. En daarom bezitten wij nog onzen Leopold en zal hij leven ondanks al zijn benijders.

Zoo zegge dan ieder: Adieu gij valsche wereld. Ik vertrouw u niet, gij hebt zulke lange hakmessen, gij zijt een gemaskeerde, een verbloemde, een verkeerde, een verdwaalde een bedriegelijke en een slimme ploert.

Adieu gij beste vrienden, die zoo handig met mij in den schotel tast, die met duizend komplimenten mij overal en altijd vleit; ik vertrouw u niet meer, gij zijt looze vossen.

Adieu gij vrienden en bloedverwanten, die met mij eenzelfde bloed van de natuur hebt georven, die met mij aan eenzelfde bron zijt ontsproten; ik vertrouw u niet, gij zijt mij veel te slim af. „Fratrum quoque gratia rara est" „ook de gunst van broeders is zeldzaam," zij verandert als het weer in April en valt af als rozebladeren.

Adieu gij menschen, die met mij van een zelfde moeder de aarde zijt voortgekomen, die alle uren, alle dagen, alle minuten bij mij zijt, met wie ik moet leven en omgaan, ik vertrouw u niet, gij zijt mij te ontstandvastig. Maar mijn toevlucht zal wezen God alleen, op Hem zal ik bouwen en vertrouwen: „Bonum est sperare in Domino" „Op U, o Heer, is 't goed te hopen." Gij zult mij zijn een geneesheer in mijn ziekte, een helper in den strijd, een compas bij mijn scheepvaart, een advocaat in mijn rechtvaardige zaken, een toevlucht in den nood, een wachter over mijn huis, een verdediger van mijn goeden naam. Op U verlaat ik mij. Gij zult mij zijn een vader in mijn leven, een trooster in den dood, een belooner na

den dood; al dreigde mij de hemel, al woedde de hel, al verschrikte mij de donder, al bestormden mij alle orkanen, al schudde de aarde, al vlamde het vuur, al stonden er vele vijanden tegen mij op, toch hang ik mijn God aan en zeg: dum spiro spero, zoolang ik ademhaal hoop ik op U, o God. Amen.

DE BERG CALVARIE EN DE BERG THABOR.

TOT LOF VAN HET ALLERHEILIGSTE SACRAMENT DES ALTAARS.

Calvarie de berg van dood en vreeslijk strijden
En Thabor, 't schouwtooneel van goddelijken glans,
Gij vindt ze beiden hier: de glorie en het lijden,
Het loflied en den spot, den strijd en gloriekrans.

Gisterenavond las ik in een boek over het Heilige Land en wel over Jerusalem, waar Christus onze Heer en Heiland tot verlossing van het menschelijk geslacht de voetstappen van zijn bitter lijden heeft gedrukt. Als ik nu dat boek met veel aandacht had doorbladerd en den berg Calvarië in mijn gedachte doorwandelde, ben ik daarop ingeslapen. Doch toen ik dezen morgen vroeg ontwaakte, was het mij als bevond ik mij op den berg Thabor; daarom riep ik in volle vreugde uit: O Thabor! wat vertoond gij mij heerlijke zaken. Gij toont mij een wolk die de Apostelen overschaduwde; gij toont mij een kleed wiens witheid de sneeuw evenaart, gij laat mij een aangezicht zien helderder als de zon; gij toont mij Mozes en Elias in hunne heerlijkheid; gij laat mij de drie leerlingen zien hoe zij op hun aangezicht vallen; gij laat mij een stem hooren, die van den hemelschen Vader die Jesus tot zijn Zoon verklaart. Hierna begaf ik mij geheel getroost naar het

hoogaltaar, waar het Allerheiligste uitgesteld was. O Thabor zei ik meermalen, ook in dezen tempel laat de liefde mij u zien. Want ik zie hier ook een witte wolk in de gedaante des broods die de godheid en menschheid van Jesus verbergt, ik zie het witte kleed, waarmede de almacht Gods omkleed is, ik zie de vurige zon, dat is de Zoon Gods die van liefde tot de menschen brandt, ik zie ook Mozes en Elias, want als een Mozes heeft Christus ons in het beloofde land geleid, als een Elias heeft Hij een genaderegen over ons afgebeden. Ik zie de discipelen die op hun aangezicht vallen, dat zijn mijne aandachtige toehoorders die op de knieën liggen. Daar laat een stem zich hooren, de stem des geloofs die roept „Hier is mijn welbeminde Zoon." Dáár in de ronde hostie is de Schepper der wereld, in dien engen cirkel de grootste monarch van hemel en aarde; hier is de altijdvlietende bron die het paradijs der heilige katholieke kerk bevochtigt; hier is de edele spijs die ons voedt tot het eeuwig leven, hier is het manna dat alle zoetheid in zich bevat; hier is de zee, waaruit alle gelukzaligheid vloeit, hier is de schoone regenboog die der menschelijke ziel den waren vrede aanbrengt, hier is de hemel die ons met den genadedauw van zijn goddelijken zegen verrijkt. Hier is de Zoon Gods die op zijn troon aan ieder audientie geeft; hier is de wijsheid en almacht Gods tevens verborgen en toch duidelijk zichtbaar. O glorievolle berg Thabor, met mijn hart ben ik bij u en gij bij mij.

Wat zal de berg Calvarie hierop zeggen, als ik hem verlaat en mij op Thabor ophoud? De H. Augustinus zegt „ibi pascor a vulnere, hic lactor ab ubere, quo me vertam, nescio" „daar (op Calvarie) word ik gedrenkt met Christus bloed, hier (op Thabor) word ik verzadigd met de melk zijner zoetheid, waar mij te wenden, weet ik niet". Ja, daar zijn de wonden die mij helen, hier de borsten die ik zuig; daar is de dood die het leven geeft, hier het brood des levens dat mij eeuwig

verzadigt; daar is Christus aan het kruis, hier op het altaar; daar tusschen twee moordenaars, hier onder de seraphijnen; daar geverfd in zijn bloed, hier geheel wit onder de gedaante van brood, daar een offer voor de zondaren, hier een gave des Almachtigen Vaders! „Quo me vertam nescio", ik weet niet waarheen ik mij zal begeven, óf op Calvarie, óf op Thabor.

O berg Calvarie tot u vlied ik! O berg Thabor naar u verzucht ik, O Jesus aan het kruis u bemin ik, O Jesus in het heilig Sacrament, u aanbid ik. Wat troost in uw kruis, o Jesus, wat zoetheid in het heilig Sacrament! Stil, nu stil! O wankelmoedig en twijfelend hart, ik weet voor u een geneesmiddel. Wat zeiden de geliefde Apostelen tot Christus? „zij spraken van den overvloed zijner liefde, die op den berg Calvarie haar hoogste toppunt vond". Christus is in het allerheiligste Sacrament des altaars als het ware de afbeelding van zijn kruis op Calvarie, de gedachtenis immers van het kruis is het heilig Sacrament. Zoo aanschouwen wij op den berg Thabor Christus Jesus in de heilige hostie en in de hostie zien wij den gekruisden Heiland op Calvarie.

Abraham heeft onder een boom drie Engelen gespijzigd. Deze maaltijd was een afbeelding van het heilig Sacrament des Altaars, en waar wij de afbeelding hebben van dit sacrament daar hebben wij ook het beeld des kruises. In de ark des verbonds waren de tafelen der wet, het manna en de roede van Mozes, in dit hoogheilig Sacrament is Jesus de nieuwe wet zelf, onder de witte gedaante des broods, het manna de spijs der zielen, de roede het heilig kruis. Waar het beeld is van het heilig Sacrament, daar is ook het beeld van het kruis. De bruid van het Hoogelied geeft aan haar geliefde twee eeretitels „dilectus meus, zegt zij, fasciculus myrrhae et botrus Cypri" „mijn geliefde is mij een bos myrrhe en een wijndruif van Cyprus". Maar wat heeft de bittere myrrhe toch met de wijndruif uit te staan? Door de myrrhe wordt beduid het

bitter lijden van den bruidegom (Christus), door de wijndruif zijn zoetheid. Waar de myrrhe is is lijden, en waar lijden is, daar is zoetheid.

De twee mannen die uit het beloofde land aan Mozes wijndruiven meebrachten, beteekenen het Oude en het Nieuwe Testament. Die voorop gaat stelt de joden voor, de achterste de christenen. De christen kijkt met het gezicht naar de druif, maar de jood keert haar den rug toe. Want hoe hebben zij den druiventros gedragen? Op een stok, de een achter den ander. De druif beteekent het hoogwaardig Sacrament, die op den stok des kruises wordt gedragen. Zoo dan waar het beeld is van het heilig Sacrament daar is ook het beeld des kruises. Elias heeft brood gegeten. Maar waar? Onder een doornboom. Die boom beteekent het heilig Sacrament. Waar het beeld is van het heilig Sacrament, daar is ook het beeld des kruises.

„Zeg mij, waar eet gij, waar slaapt gij 's middags?" Zoo vraagt de geestelijke bruid aan den bruidegom. Christus Jesus op den middag zijner liefdezon spijst in het heilig Sacrament, op den middag zijner liefde ligt hij op het bed des kruises, waar dus zijn *spijzen* is, daar is ook zijn *lijden*.

De brutale pharizeën hebben eens Christus durven vragen: wanneer toch het rijk Gods eens kwam? Daarop zei de Heiland: „Regnum Dei intra vos est," „het rijk Gods is onder ulieden." Doch vergeef mij, goedertieren Heiland, hier moet ik de pharizeën bijvallen en ik vraag met hen: hoe kan het rijk Gods onder de menschen zijn, daar wij arme schepsels aan allerlei ziekte, ellende en smart onderworpen zijn? In het rijk Gods is voortdurend rust, op aarde moeten wij arbeiden en zweeten; in het rijk Gods zijn wij binnen de poorten van de stad van eeuwige glorie, op aarde zwabberen wij op de wereldzee rond; in het rijk Gods rusten wij in aangename velden, op aarde zwerven wij als in een tranendal; in het rijk Gods zijn wij

van onvergankelijk geluk overstelpt, op aarde aan allerlei angsten onderworpen. De H. Bonaventura geeft ons een volle verklaring als hij zegt: „O, allerheiligst Sacrament, in U is alle glorie, alle goddelijke glans, alle goed verborgen." Daarom, o Christen, als gij nadert tot dit groote geheim en het brood der Engelen geniet, verbeeld u dan dat gij den hemel bezit, want meer dan de hemel is het hoogheilig Sacrament des Altaars.

Beschouwen wij een oogenblik het uitspansel des hemels. Wij zien daar de zon die met hare doordringende stralen den geheelen aardbodem verlicht. Gelijk de zon het aardrijk zoo verlicht het hoogwaardig Sacrament des Altaars het menschelijk verstand.

Beschouwen wij den hemel. Wij zien daar de schoone, ofschoon minder licht gevende maan, die met haar zilveren stralen des nachts den reiziger den weg wijst. Evenzoo het hoogheilig Sacrament.

Beschouwen wij den hemel. Wij zien daar wat de astrologen den Melkweg noemen; dat beteekent bij het hoogheilig Sacrament de onvergelijkelijke zoetheid onder de melkwitte gedaante van brood.

Beschouwen wij den hemel. Wij zien daar den zonnevriend Mercurius, die de naaste planeet is bij de zon. In dit hoogheilig Sacrament zijn wij bij God en God bij ons.

Beschouwen wij den hemel. Wij zien daar den strijdbaren Mars, die ons krachten verleent dapper te strijden tegen onze vijanden. Wat Mars aan den sterrenhemel is, dat en oneindig meer is voor ons het hoogheilig Sacrament.

Beschouwen wij den hemel. Wij zien daar den machtigen Saturnus, doorgaans den mensch behulpzaam om het leven te verlengen. Wat Saturnus is, dat en oneindig meer is het hoogheilig Sacrament.

Eindelijk beschouwen wij den hemel. Daar zien wij veel meer planeten, ieder met hun eigen kracht, doch zij zijn niet

te vergelijken met het hoogheilig Sacrament en diens oneindige kracht. Want als ik met den verlichten Thomas van Aquine mag spreken, roep ik uit: „Wat kan kostbaarder zijn als deze goddelijke maaltijd, waar niet het vleesch van kalveren en bokken, zooals onder de oude wet, maar Christus zelf, waarachtig God, wordt genuttigd?" Zoo is dus het hoogheilig Sacrament niet te vergelijken bij den hemel dien wij zien, noch bij den hemel waarom wij dagelijks bidden „ons toekome uw rijk." Want gelijk God in den hemel zichtbaar is, zoo is hij in het hoogheilig Sacrament onzichtbaar; wordt Hij in den hemel gezien in het licht zijner glorie, in het heilig Sacrament aanschouwen wij hem in het licht des geloofs; wordt hij daar gediend door Engelen, hier wordt Hij gediend door godgewijde priesters; wordt Hij in den hemel geloofd en geprezen door de Seraphijnen, in het hoogheilig Sacrament wordt Hij aangebeden en geprezen door alle geloovige Christenen die eenstemmig met hart en mond zingen: Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus Sabaoth „Heilig, heilig, heilig is God de heilige."

Van Koning Artaxerxes leest men, dat toen hij door Themistocles in een ellendigen toestand was gebracht en in Perzië aankwam, hij daar niet alleen vriendelijk werd ontvangen, maar zelfs een schoone stad voor hem ingeruimd en hij ruim van levensmiddelen voorzien werd. Dat was een groote liefde. Maar nog grooter liefde heeft ons God bewezen; want omdat onze eerste ouders en wij met hen uit het paradijs in dit tranendal waren gestort, heeft Hij ons van de slavernij des duivels verlost, ons in de heilige stad (zoo durf ik wel de heilige kerk noemen) van levensmiddelen voorzien, namelijk het brood der Engelen, het hoogheilig sacrament des Altaars; Hij heeft ons de genade gegeven in het heilig doopsel, gegeven de zegepraal over den satan, gegeven het leven, gegeven het geestelijk voedsel der ziel, namelijk zijn allerheiligst vleesch en bloed.

Schoon was het aardsche paradijs, dat God aan Adam had geschonken, maar veel schooner is het hemelsche. Groot was de kracht van Samson, maar veel grooter is de liefdekracht die God in ons stort. Talrijk waren de rijkdommen van Salomon, maar veel talrijker zijn de gaven die God ons in de heilige communie schenkt. Schitterend was de glorie, die de lieve Apostelen op den berg Thabor aanschouwden, maar veel heerlijker is de in het vleesch verschenen God op het altaar. Zoet was het manna, dat den Israëliten van den hemel regende, maar veel zoeter nog is het brood der Engelen.

O allerheiligst Sacrament des Altaars, waardoor wij zonen worden van den hemelschen Vader, broeders van God den Zoon, kinderen van den H. Geest en medeburgers van de hemelsche stad Jerusalem! Als dan die maaltijd zoo kostbaar is, wie zou dan niet gaarne hem willen genieten? Als die genade zoo groot is, wie zou haar dan niet begeeren? Als die schat zoo onmetelijk is, wie zou dan niet trachten zich daarmede te verrijken? Als dit goddelijk geheim zoo onbegrijpelijk is, wie zou het dan niet willen aanbidden, loven en prijzen?

Derhalve zij altijd aangebeden het allerheiligste Sacrament des Altaars. Aangebeden de onder de gedaante van brood verborgen God, aangebeden als een zoenoffer voor onze zonden; aangebeden het Goddelijk Woord dat is vleesch geworden; aangebeden het heilig geheim van ons geloof, aangebeden, geloofd en geprezen door alle schepselen, niet alleen door mij, onwaardig priester, niet alleen door alle volkeren dezer aarde, niet alleen door alle koningen en vorsten, maar door alle Engelen en Cherubijnen; niet alleen bij dag en bij nacht; niet alleen vroeg en laat; niet alleen maanden en jaren; niet alleen van het eene einde der aarde tot aan het andere, maar eeuwig zij geloofd en geprezen het allerheiligste sacrament des Altaars.

Zoovele paarlen als er zijn op den bodem der zee, zoovele

bloemen op de geheele aarde, zoovele zandkorreltjes aan de oevers der zee, zoovele stofjes in de lucht, zoovele grasscheutjes op de velden, zoovele bladeren aan de boomen, zoovele vogelen in de vrije natuur; zoovele tongen moesten wij menschen bezitten om naar waarde den lof te kunnen zingen van het allerheiligst Sacrament des Altaars.

Zoovele vlammen als de Vesuvius uitbraakt, zoovele vlammen als er zijn in de sterren en planeten, zoovele vlammen als de helderstralende zon uitschiet, zoovele vonken als het vuur uitspat — zoovele vlammen moeten onze harten ontsteken jegens het allerheiligste Sacrament des Altaars.

Zoo loof en prijs dan, mijne tong en aanbid den menschgeworden God. Geniet, o mijn mond, deze spijs des levens. Buig u, o mijn hoofd, voor dit onbegrijpelijkw onder. Buigt u, o knieën, voor uw Schepper, vliet, o mijn bloed, en word tot olie, opdat mijn hart daarin brande als een licht voor het tabernakel van het allerheiligste Sacrament.

U echter, aandachtige toehoorders, wil ik heden toespreken als Joseph's broeders en zeggen: „Non occidamus eum quia frater et caro nostra est." laten wij hem niet dooden, want hij is onze broeder en ons vleesch." God spijst ons in zijn oneindige liefde, laten wij dan de slechte liefde vlieden; Hij spijst ons met zijn teeder lichaam, laten wij ons lichaam niet verweeken. Hij drenkt ons met het bloed uit zijne wonden, laten wij Hem niet door dronkenschap beleedigen. Hij maakt ons rijk door den schat zijner hemelsche rijkdommen, laten wij niet trachten naar onrechtvaardig goed; Hij overlaadt ons met goed, laten wij geen kwaad stichten; Hij geeft ons de spijs der Engelen in het hoogheilig Sacrament, laten wij niet vloeken en verwenschen, maar altijd loven, eeren, prijzen en aanbidden het allerheiligste Sacrament des Altaars. Amen.

GROOT BOVEN ALLEN.

„Quae est ista?" Hoogl. 3: 6. „Wie is zij?" Gij heilige Engel Michaël, wie is deze, die door God den Vader als zijne dochter, door God den Zoon als zijne moeder, door God den H. Geest als zijne bruid is gekroond? Ik weet, gij aartsengel, dat gij degene zijt geweest, die Lucifer met al zijn aanhang uit den hemel hebt gestooten, Lucifer die van een engel een bengel werd. Dit deed hem de hoovaardij en opgeblazen eerzucht die als een vuurpijl naar boven vliegt, maar weldra haar hoogte bereikt hebbende met een doffen slag neervalt. Dit heeft ook ondervonden Herodes, die ontzettend hoogmoedig was, maar later door de wormen is opgepeuzeld, nog bij zijn leven. Gij heilige aartsengel, zeg mij: „quae est ista?" „wie is deze," die zoo'n heerlijke kroon draagt? — Regina angelorum, zij is de koningin van mij en van alle Engelen.

„Quae est ista? Gij heilige patriarchen, wie is toch deze? Heilige patriarch Jacob, bekend is het genoeg, dat gij van den Almachtige vele en groote weldaden hebt ontvangen. Onder anderen was het niet een van de minsten, toen gij des nachts een ladder zaagt, die van den hemel tot op de aarde reikte en door God zelfs werd vastgehouden, opdat de Engelen

daar langs konden op- en afklimmen. Als een wereldsch heer zoo voor zijn knecht een ladder vasthield, zou men meenen dat zijn geheele reputatie in de gootlag, doch bij God is het geheel anders, want Hij weigert nooit zelfs den geringsten mensch te helpen.

Alfacer: in Apoc. 4 stelt de vraag: of de Engelen vleugelen gehad hebben of niet? Hij antwoordt neen, want, zoo redeneert hij, daar zij langs die ladder konden op- en afklimmen, hadden zij geen vleugelen noodig. Immers waar een zaak uit zich zelve natuurlijk gebeuren kan, daar moet men van God geen wonder verwachten. De raven hebben Elias in de woestijn dagelijks vleesch en brood gebracht, maar geen enkelen dronk water, want hij had bij zich de beek Crith, waaruit hij zelf water kon scheppen. Zoo moet de mensch als hij zich zelf kan redden niet aankloppen bij God om een mirakel. Heilige Patriarch Jacob, die deze wondervolle ladder gezien hebt, zeg mij; quae est ista? Wie is deze die door de H. Drievuldigheid zoo heerlijk is gekroond? — Regina patriarcharum, zij is de koningin van mij en van alle patriarchen.

Heilige propheten, wie is deze die zoo glorievol met kroon en scepter in den hemel praalt? Heilige propheet Jeremias, het is allen bekend, dat gij door de inwoners van Jerusalem op alle mogelijke manieren zijt vervolgd. Deze propheet is met roeden gegeeseld, met drek geworpen, ja in een diepen kuil gestooten, waaruit de Moor Abdemelech met nog dertig anderen met oude vodden en flarden hem heeft verlost. Jeremias is dus door middel van oude kleeren uit de kuil gekomen en anderen komen door nieuwe kleeren er in. Maar waarom is deze propheet zoo vervolgd, dat men hem zelfs heeft gesteenigd? Dat heeft een schoone adellijke dame hem gelapt met name *Veritas* de *Waarheid*. Want Jeremias heeft zooveel uitgestaan omdat hij zoowel hoog- als laaggeplaatste personen zoo flink de waarheid heeft gezegd.

De waarheid is een spijs en een spies; een spijs die de meeste menschen niet best smaakt, een spies die velen deerlijk wondt.

De waarheid is een beek en een bek, een beek die de menschen liever hebben als zij troebel als dat zij klaar is, een bek die menigeen bijt.

De waarheid is een tong en een tang, een tong die door haar praten slechts verdriet veroorzaakt, een tang die venijnig nijpt.

De waarheid is zóó gehaat bij de menschen dat Gods Zoon zelf haar niet blootweg aan hen wilde voorstellen, maar haar dikwijls met parabels omkleedde. Om die waarheid nu heeft Jeremias zooveel geleden. Maar wat zegt gij, groote propheet: quae est ista? Wie is degene, die veel kostbaarder kroon op het hoofd draagt als de koningin Esther? — Regina prophetarum zij is de koningin van mij en van alle propheten.

Quae est ista? Gij heilige Apostel Petrus, wie is deze die na God de hoogste is in den hemel en een kroon heeft gekregen boven alle kronen? Petrus, gij die op aarde een spiegel zijt geweest van boetvaardigheid, spreek op. Want nadat Petrus zijn Meester driemaal had verloochend, is hij op diens aanblik zoo getroffen geworden dat hij terstond naar buiten is gegaan en bitter is begonnen te weenen. Doch waarom niet in het paleis? Was daar dan geen plaats om boetvaardigheid te doen? Andricomius schrijft, dat Petrus zich in een spelonk tusschen Jerusalem en den berg Sion heeft verborgen en daar onophoudelijk dag en nacht heeft geweend tot aan het heilige paaschfeest toen de vrouwen hem de glorievolle opstanding van Christus hebben bekend gemaakt. Doch hij wilde dat zoo gaafweg niet aannemen, maar zelf eens gaan zien, want hij herinnerde zich te goed, hoe hij nog onlangs door een vrouw om den tuin was geleid. Petrus heeft niet alleen toen, maar ook zijn geheele leven niet opgehouden te weenen zoodat de tranen twee diepe gleuven in zijne wangen hebben gegroefd, en hij altijd een doek aan den

arm droeg om zijne tranen af te drogen. Hiervan is nog het manipel afkomstig, dat de priester in de H. Mis aan den linkerarm draagt. Petrus heeft zooveel tranen gestort, dat hij daarmede een geheelen marmersteen heeft doorboord, die nog te Rome bij St. Sebastiaan in Caltumdis te zien is. Eene gelijke boetvaardigheid hebben ook de Niniviten getoond die bij de prediking van Jonas zoo bewogen zijn geworden, dat hun overvloed van tranen alle vuilheid op de straten deed voor den dag komen, alsof het een plasregen was.

Hieruit kan men zien, zegt Didacus Nyssenus, dat onze zonden niet vergeven worden door eenige zuchten of lauwe tranen of eenige *mea culpa's*, maar door vele en bittere tranen, zooals Petrus die gehuild heeft.

Heilige Petrus, gij spiegel van boetvaardigheid, zeg mij: quae est ista? Wie is toch deze, wier troon en kroon na God de hoogste is. Regina Apostolorum de Koningin van mij en alle Apostelen.

Gij heilige martelaren: quae est ista? Wie is deze die meer stralen uitwerpt als de schitterende zon, die tot glorievolle hemelkoningin gekroond is?

Gij eerste martelaar H. Stephanus, gij zijt degene geweest die voor uwe vijanden heb gebeden naar het voorbeeld van uw Heiland Christus.

Toen de soldaten met het laagst gepeupel uit de joden Christus den Heer als razende honden zijn aangevallen, Hem met touwen gebonden en een ijzeren keten om zijn hals hebben geworpen, toen wilde Petrus zijn woord gestand doen, trok duchtig van leer en hieuw Malchus, een echte canaille het oor af. Maar de zachtmoedige Jesus nam het oor van den grond op en genas het. Hierbij moet men wel in acht nemem dat Christus wist, dat deze Malchus weldra in tegenwoordigheid van den hoogepriester Annas Hem een kaakslag zou geven; toch heeft de Heer hem deze weldaad bewezen. Dat mag heeten zijne vijanden beminnen.

Na zijn glorievolle verrijzenis is Christus eerst aan Petrus verschenen en daarna aan de elf. Christus heeft Petrus deze genade bewezen ofschoon deze Hem zoo meineedig had verloochend. Dat heet zijne vijanden liefhebben.

Toen de Heer zijn twee leerlingen naar Emmaus vergezelde en deze twee onderling druk spraken over de smarten die Jesus van Nazareth dezer dagen te Jerusalem had geleden, toen vroeg Hij hun: *quae?* Wat dan? Alsof Hij wilde zeggen dat Hij dat alles al weer vergeten had. Dat heet zijne vijanden beminnen. De Heiland aan het kruis zijne oogen heen en weer wendende zag daar zijne lieve Moeder, die Hem negen maanonder haar hart had gedragen; Hij zag ook de Joden die Hem zoo smadelijk hadden verstooten. Hij zag zijne moeder die Hem met haar maagdelijke melk had gevoed, Hij zag de beulsknechten die Hem gal en edik te drinken gaven. Hij zag zijne Moeder die uit medelijden weende, Hij zag hen die Hem hoonden, uitlachten en bespotten. Toch heeft Hij te gelijkertijd dat Hij zijne Moeder aan Joannes zijn geliefden leerling aanbeval, ook diegenen die Hem aan het kruis hadden genageld, aan zijn hemelschen Vader aanbevolen toen Hij zeide: Vader vergeef hun. Dat heet zijne vijanden liefhebben.

In dit punt heeft niemand beter Christus' voetstappen gedrukt als de H. Stephanus, die ook voor degenen bad, die hem steenigden, en riep: Heer, reken hun deze zonden niet toe. Welaan dan heilige en zachtmoedige martelaar, antwoordt mij: quae est ista? Wie is zij, die in den hemel zoo'n heerlijke kroon draagt? Regina martyrum, zegt Stephanus, zij is mijne en aller martelaren koningin.

Quae est ista? Gij heilige belijders, wie is degene, die men toeroept: Kom, mijne bruid, gij zult gekroond worden? Hoogl. 4: 8. H. Franciscus van Assië gij zijt een van hen geweest die de wereld hebben uitgelachen. Want wat er in de wereld is, is niets anders als liegen en bedriegen. Een

stok die men in het water steekt, schijnt krom, doch het is niet zoo, *mendacium* (een leugen), het schijnt maar zoo. De rotsen aan de zee schijnen als waren ze geworteld in de diepte doch het is mendacium, het schijnt zoo. Als men op den Donau vaart, schijnen huizen, boomen en andere voorwerpen te draaien, doch mendacium, laat je niet beet nemen.

Jacob heeft Amasa een kus gegeven en zich aangesteld als zijn besten vriend, doch het was niet waar, mendacium, het scheen zoo.

Rijkdom, wellust, vermaken, vreugde, alles wat de wereld kan geven, schijnt goed te zijn, doch het is slecht, mendacium zij liegt, de slimme.

De wereld is geen haar beter als de wonderboom van Jonas, die zoo ras verdorde.

De wereld is geen haar beter als de honing van Jonathas, die hem al te gauw zuur werd.

Jaël heeft Sisera bedrogen, zoo ook doet de wereld met de haren. Rachab heeft de stad Jericho beet gehad, en zoo doet de wereld met de haren. Michal heeft Saul bij den neus genomen, zoo doet de wereld met de haren. Delila heeft Samson om den tuin geleid, zoo doet ook de wereld met de haren.

Daarom heeft Franciscus de leugenaars, de bedriegers, de fielten, de ploerten, de politici, de Machiavellisten, de vleiers en de verleiders in de wereld verlaten, uitgelachen en veracht en het eeuwige bij het tijdelijke voorgetrokken. Franciscus, gij seraphijnsche vader en groote verachter der wereld, zeg mij: quae est ista? Wie is deze zoo heerlijk gekroonde koningin? — Regina confessorum, is het antwoord, mijne en aller belijders Koningin.

Quae est ista? Gij heilige maagden: wie is toch deze, die zoo'n prachtige gloriekroon heeft verworven? Voor alle anderen beken gij mij dat, heilige maagd Caecilia. David was in

Israel een goed muzikant, zelfs zoo dat hij met zijn harp den duivel kon wegjagen. Doch Caecilia heeft met haar muziek David ver overtroffen. Vooreerst was zij sterk in de alt, daar zij altijd *in altis* in den hoogen was, en dag en nacht zich ophield met hemelsche zaken. Zij zong prachtig den tenor, want het begin, het midden en het einde haars levens was *ejusdem tenoris*, altijd hetzelfde. Zij was ook sterk in den diepen bas want al was zij ook uit den hoogsten adel geboren, toch noemde zij zich een voetbank des Heeren. Ook speelde zij goed den contra-bas daar zij haar onschuldig lichaam met harde en scherpe geeselriemen kastijdde. Zij verstond zich voortreffelijk op het zuchten, voortreffelijk op de *fuga's* het vluchten der wereldsche wellusten en vermakelijkheden. Zij speelde zeer goed op de pauze, daar haar leven door God drie dagen is verlengd en dus in zijn loop pauseerde om zich tot een goeden dood voor te bereiden.

Gij, o heilige maagd en martelares Caecilia, bij wie hymnus meer gold als Hymeneus, zeg mij: quae est ista? Wie is zij, die van den drieëenigen God zoo'n allerheerlijkste kroon heeft gekregen? — Regina virginum, zij is de koningin van mij en van alle maagden.

De hemel zelfs met alle koningen en prinzen van het gelukzalig Jerusalem, de glorierijke woning der goddelijke majesteit, de aangename paradijshof, de verblijfplaats aller uitverkorenen bekent, bevestigt en betuigt, dat Maria is Regina sanctorum omnium de koningin aller heiligen. Amen.

NON PLUS ULTRA.

Wie ook Maria zich moog' noemen,
Op kracht, op deugd, op wijsheid roemen —
Één is er boven allen schoon,
Het is de Moeder van Gods Zoon.

De onmetelijke, goddelijke Almacht heeft in het groote scheppingswerk op den derden dag de diepe zee gemaakt. Op dat oogenblik moesten alle stroomen, groote en kleine rivieren gehoorzamen aan den wil des Scheppers en zich allen verzamelen. „De verzamelplaats der wateren noemde Hij zee." „Congregationem aquarum dixit Maria." Gen. 1 : 10. Maria ook is de ware genadezee, waarin God de stroomen zijner zegen heeft laten samenvloeien; wat wij verlangen, kunnen wij door de voorbede van Maria verkrijgen. In het Oude Testament lees ik van vele vrouwen die Maria heeten, doch geene is er boven Maria de Moeder Gods.

De eerste Maria, die wij in de H. Schrift ontmoeten, is Maria, de zuster van Mozes en Aäron. Deze Maria was tien jaar ouder als haar broeder Mozes, een prophetes, met wie God meermalen heeft gesproken, zooals met hare broeders Mozes en Aäron. Onder vele andere deugden had zij ook deze, dat zij God voortdurend loofde en prees. Wij menschen moesten zijn als de klei, die bij groote zonnehitte moede en mat is,

maar zoodra de hemel regen zendt zich als een bol in de hoogte verheft, als scheen zij God met opgeheven handen te bedanken. Lofwaardig is 't als wij de hoenderen navolgen die bij iederen droppel water dien zij drinken naar den hemel zien als om dien dankbaarheid te bewijzen. Zoo was de zuster van Mozes, Maria. Nadat de groothartige Pharaö met zijn geheele krijgsmacht in de Roode zee was verdronken, en Mozes daarom met alle mannen dien schoonen lofzang zong: Cantemus Domino, toen wilde zijn zuster Maria niet dat het vrouwelijk geslacht minder zou zijn als de mannen, maar voegde op Gods ingeving zich met de vrouwen bij de mannen en zong onder begeleiding van instrumenten van woord tot woord mede. Het meeste wat in deze Maria valt op te merken is dat terwijl de maagdelijke staat onder het Oude Verbond niet hoog op prijs stond en de lelies onder de slechtste bloemen werden gerekend, zij toch als een voorafbeelding van de gelukzalige Moeder Gods als een reine maagd heeft geleefd. Zij is in haar honderd drie en dertigste jaar te Cades gestorven.

Deze Maria heeft derhalve zich veel verdiensten verworven bij God en een heerlijke kroon gekregen. Maar van Maria de Moeder Gods geldt het: „tu supergressa es universas" „gij hebt allen overtroffen". Zeker landman in het evangelie had een goed zaad op den akker gezaaid, waarvan één deel dertig, een ander zestig en het derde honderdvoudige vruchten voortbracht; dertigvoudig is de echtstaat, zestigvoudig de weduwenstaat en honderdvoudig de maagdelijk staat; zoo zeggen Cyprianus, Athanasius en anderen. In dezen maagdelijken staat heeft Maria de Moeder Gods alle anderen overtroffen, want daar zij eerder dan eenig ander mensch het gebruik van haar verstand heeft gehad, ja, volgens vele leeraars, reeds op het eerste oogenblik harer onbevlekte ontvangenis God boven alles heeft bemind, heeft zij ook vóór ieder ander de gelofte van eeuwige zuiverheid

afgelegd. Daarom is zij het hoofd aller maagden, ja de H. Maximus zegt: alle schoonheid bij die Maagd vergeleken is leelijkheid, en alle onschuld als zonde. Hieruit dus volgt dat Maria allen in den maagdelijken staat heeft overtroffen en derhalve een kroon verdient boven alle kronen.

Over eene andere Maria spreken de Evangelisten en noemen haar Maria Salome. Deze Maria was getrouwd met Aristobulus, wiens bijnaam was Zebedeus, naar de stad Zebede in 't land van Galilee. Deze Aristobulus is na Christus' hemelvaart naar Spanje getrokken en heeft daar met zijn zoon Jacobus het geloof gepredikt en daarna de martelkroon verworven. Maria Salome had behalve dezen Jacobus nog een zoon, Joannes, den jongste die door Christus den Heer zoo boven de anderen werd bemind, dat hij op Diens borst mocht rusten. Maria was altijd in gezelschap van de Moeder des Heeren, week nooit van hare zijde en volgde Christus na in het leven, in den dood en ook na den dood. Daardoor heeft zij groote verdiensten verzameld, doch ook door hare twee zonen Joannes en Jacobus. Want wat helpt het, als de kinderen met degens en pistolen kunnen omgaan, maar zich niet op deugd toeleggen? Wat baat het, als de kinderen matadors zijn in dansen en spectakels maken, maar de deugd met voeten treden? Wat geeft het, als de kinderen vreemde landen bezoeken en reizen doen als de Donau die na lang omzwerven eindelijk in den Sauw uitloopt? Maar de grootste zorg eener moeder moet zijn hare kinderen op te voeden in de vreeze des Heeren. En daarin verdient Maria Salome allen lof en heeft daarom zulk een roem bij God vergaderd, dat zij een bizondere kroon verdient, daar zij moeder was van twee heilige zonen.

Doch Maria de overgezegende Moeder Gods heeft allen overtroffen, en wil men haar meer lof brengen als alle leeraars in hunne boeken hebben neergeschreven, dan kan men dat met dit ééne woord van twee lettergrepen *Dei para Moeder Gods*

Het aardsche paradijs heeft zich er op mogen beroemen, dat het den boom des levens heeft gedragen; de Ark des Verbonds heeft zich er op mogen beroemen dat zij het hemelmanna heeft omvat; de put te Bethlehem heeft er op mogen stoffen, dat hij zoo'n edel water bevatte, maar Maria kan zich er op beroemen dat zij den Zoon Gods in haar allerreinst lichaam heeft gedragen. Groote eer was het voor Bethsabée de moeder te zijn van Salomon, den allerwijsten, allerrijksten, allervreedzaamsten koning, maar oneindig grooter is de lof van Maria dat zij Gods Moeder is. „Nonne plus quam Salomon hic?" zei Christus van zichzelven, „is hier niet meer als Salomon?" Daarom heeft zij door dat moederschap de grootste verdiensten verzameld en een kroon boven alle kronen verworven.

Nog spreekt de H. Schrift van een andere Maria, die gewoonlijk Maria Cleophas genoemd wordt naar haar man Cleophas, bij wien zij twee zonen had, Simon en Judas Thaddeûs. Deze Cleophas was een der twee discipelen, die naar Emmaûs gingen en later Christus in het breken des broods erkenden; ook zijn zij beiden om hun geloof in Christus den 25e September door de joden vermoord. Maria, zijne vrouw, was altijd een voorbeeld van een heilig leven en algemeen bekend in Judaea van waar later haar heilig lichaam naar Verulas in Italie werd overgebracht waar het nog wordt vereerd. Onder meer lofwaardige deugden van haar was deze dat zij vast geloofde in Christus. Daarom heeft zij ook na Christus' verrijzenis als een apostel anderen tot het geloof bekeerd. Daarenboven verrichtte zij velerlei goede werken, en te recht, want een geloof zonder goede werken is als de lampen der dwaze mvagden zonder olie. Het latijnsche woord *fides* beteekent *geloof* en *fiool*; het geloof zonder goede werken is als een fiool waarop een snaar ontbreekt. Zacheus een tollenaar, heeft niet alleen in Christus geloofd maar

ook zijn geloof van goede werken doen vergezeld gaan want hij deelde de helft zijner goederen uit onder de armen. Door zulk een geloof vergezeld van goede werken heeft Maria Cleophas haar grootste verdiensten bij God verzameld en een heerlijke kroon in den hemel verworven. Maar Maria, de gezegende Moeder Gods heeft deze verre overtroffen.

Durandus geeft de reden op, waarom gedurende de metten in de goede week onder Paus Benedictus XII eenige brandende kaarsen werden uitgeblazen en dertien aanbleven. Dit beteekende, dat onder de Apostelen het geloof aan Christus' opstanding begon te wankelen, maar bij Maria altijd levend bleef, waardoor zij de Apostelen ook moed gaf. Gelijk dan de patriarch Abraham een vader des geloofs genoemd is, zoo was Maria eene Moeder der geloovigen, en daarom verdient zij een kroon boven alle kronen.

Nog eene Maria stelt ons de H. Schrift voor oogen, namelijk Magdalena aldus genaamd om haar buitenverblijf Magdalis. Hare ouders heetten Sinus en Eucharia en waren van den hoogsten adel. Maria was in de stad Naim getrouwd met een voornaam heer, na wiens vroegtijdigen dood zij eene jonge en welgestelde weduwe bleef. In dezen staat echter leefde zij wat los, zoodat zij in de geheele stad voor een zondares bekend stond. Volgens Villiga en eenige anderen zou de jongeling, die door Christus van de dooden werd opgewekt, Maternus genaamd, degene geweest zijn die Magdalena het drukst het hof maakte. Door de opwekking van dezen jongeling, wiens vader vóór 22 jaren was gestorven, is Magdalena bekeerd. Sedert is zij na het ontvangen van den H. Geest met hare zuster Martha en meer anderen naar Marseille gegaan en voorts naar Florence, waar zij velen tot het geloof hebben bekeerd. Naderhand heeft Magdalena gedurende dertig jaren in een bergspelonk gewoond, zeer streng geleefd en zich slechts met wortelen en kruiden gevoed. Zij klom tot zulk eene heiligheid, dat de

Engelen haar alle dagen zeven malen in de hoogte hebben geheven. Onder andere deugden blinkt bij haar de vurige liefde uit, waarom Christus zelf haar heeft geprezen. Deze Maria geleek veel op een distilleer-machine, waaruit de eene droppel water na den andere vloeit, want ook bij haar kwamen de tranen uit het vuur der liefde voort. Deze Maria was niet anders als de kalk die door water in brand komt. Deze Maria had veel van groen hout bij het vuur, dat aan den eenen kant brandt en aan den anderen kant zweet.

Deze Maria Magdalena heeft door hare vurige liefde zoovele tranen vergoten, dat zij groote verdiensten bij God heeft verworven en naderhand een heerlijke kroon in den hemel. Maar Maria, de Moeder Gods heeft haar ver overtroffen.

Dat op een houten altaar onder het Oude Testament altijd vuur heeft gebrand en toch het altaar ongeschonden is gebleven was een groot wonder; dat het hart van Maria door het vuur der goddelijke liefde niet is verteerd is nog veel grooter wonder. Reeds op het eerste oogenblik harer onbevlekte ontvangenis heeft zij God meer bemind als alle heiligen, die geweest zijn, heden zijn en komen zullen. Aan de H. Mechtildis heeft Maria zelve geopenbaard, dat als het goddelijk kind ging inslapen op haar schoot, haar hart zoodanig van liefde werd ontstoken, dat het natuurlijkerwijze ware versmolten had God het niet verhinderd. Daarom meenen vele hooggeleerde leeraars dat zij niet aan een ziekte is gestorven, maar door het vuur der liefde. En zoo heeft zij groote verdiensten verzameld en een kroon verkregen boven alle kronen.

Sarius en Baronius schrijven van eene Maria van Egypte. Deze had na een zondig leven zich zoodanig verbeterd, dat zij in een woestijn van drie brooden leefde en een Gode welgevallig leven leidde. Zij werd dan ook in haar gebed dikwijls van de aarde opgenomen, liep met bloote voeten over den Jordaan heen en weêr enz. Na haar zaligen dood hebben de

leeuwen onder gebrul haar tot aan het graf begeleid. Dat water in vuur veranderde, is gebeurd ten tijde der Machabeën onder den hoogepriester Nehemias; dat water wijn werd, is geschied op de bruiloft te Cana in Galileä; dat een verdorde stok groen werd, bloeide en vruchten droeg, is geschied ten tijde van Aäron; dat uit een zondaar een heilige groeide, is meermalen gebeurd. Wanneer heeft Mozes, de groote leidsman van het Israëlitische volk, zulk een glans op het aangezicht gehad, dat geen menschelijk oog het kon uitstaan? Het was ter zelfder tijd dat hij de steenen tafelen brak. Het valt wel meermalen voor, dat bij iemand de tien geboden een helderen glans verkrijgen. Zoo was het ook met Maria van Egypte. Onder andere deugden muntte zij uit in het kastijden van haar lichaam. Want het lichaam moet men niet houden voor een heilige maar voor een ezel; met een heilig iets gaat men zacht om en is bang het aan te raken; een ezel echter onthaalt men op stokslagen. Deze Maria heeft daardoor veel verdiensten vergaderd bij God en een heerlijke kroon georven. Doch Maria, de overgezegende Moeder Gods, heeft deze ver overtroffen.

Dat een Paulus zijn lichaam met geeselroeden heeft gekastijd, vond zijn reden in zijn eigen woord: in servitutem redigo, ik breng mijn lichaam onder bedwang; want raakt men een brandnetel voorzichtig aan dan brandt hij, grijpt men hem echter ferm aan dan heeft men geen nood.

Dat een Macarius ijzeren ketenen om zijn bloot lichaam heeft gedragen, vond zijn oorzaak weer in het: in servitutem redigo; want wil men den grond niet flink met den ploeg doorsnijden doch slechts met een eg een beetje er over heen krabben, dan brengt hij geen vruchten voort.

Dat een Pachomias zijn lichaam totaal heeft uitgevast en harde klippen voor bed gebruikte, was wederom om het: in servitutem redigo; want heeft het paard geen goeden toom

aan, dan is de ruiter niet veilig. Maar dat Maria haar onschuldig lichaam heeft gekastijd en dat zij, zooals Gregorius Taronius wil, van af hare opoffering in den tempel nooit zonder boetekleed heeft geleefd, is grootelijks te verwonderen. Daarom ook heeft zij de grootste verdiensten verworven en een kroon boven alle kronen.

Nog kennen wij eene Maria, bijgenaamd van Aegnies. Deze moest om den grooten drang harer ouders wel in het huwelijk treden. De linzensoep van Esau heeft hem kwaad gedaan, zooook dit linzenhuwelijk. Toch is deze Maria door een bizonderen bijstand van God maagd gebleven, ja zij heeft al hare middelen onder de armen verdeeld en God zeer ernstig gediend. Dikwijls zag zij na het ontvangen der heilige communie een groot licht, dat was de ziel van iemand die door haar gebed uit het vagevuur was verlost. Ofschoon God haar had geopenbaard dat hare moeder voor eeuwig verdoemd was, heeft zij Hem toch zonder ophouden geloofd en gedankt. Zij leefde zoo heilig, dat op haar sterfbed Christus zelf met de Apostelen haar het heilig sacrament des Oliesels heeft toegediend. Onder andere lofwaardige deugden was vooral deze, dat zij een onmetelijk afgrijzen had zelfs van de allerminste zonde. Toen zij eens door het dorp Nivella ging en daar vele zonden zag gepleegd worden wilde zij wel haar vel van het hoofd tot de voeten aftrekken alleen omdat zij door zulk een zondeplaats ging. Hierdoor heeft Maria van Aegnies groote verdiensten verworven bij God en een heerlijke kroon in den hemel.

Maar Maria, de allerzaligste Moeder Gods, heeft deze ver overtroffen, want zij had een afgrijzen zelfs van de schaduw der zonde. Daarom ook was zij van het eerste oogenblik harer ontvangenis af omgeven van vele duizenden Engelen, zoodat de duivel zich ook van verre zelfs niet durfde laten zien. Altijd werd zij door den H. Geest bestierd en daarom

werden hare verdiensten ook, wanneer zij sliep, ieder oogenblik grooter en haar kroon schitterender.

Maria, bijgenaamd *ancilla dienstmaagd* was zoo heilig, dat een harde steenrots, toen zij voor hare vervolgers vluchtte, zich opende, haar in haar schoot opnam en zich wederom sloot.

Maria, met den bijnaam *consolatrix troosteres,* een maagd van Verona, was zoo heilig, dat door haar gebed de beide lichamen van de martelaars Firmus en Rustinus zijn terug gevonden.

Maria, met den bijnaam de Maliaco, was zoo heilig, dat zij eens onder meer bedelaars die zij herbergde een Engel vond.

Maria, met den bijnaam Gonzales, was zoo heilig dat zij een dikken kerkmuur deed vaneensplijten, opdat zij daardoor den Heiland in de handen des priesters beter mocht zien.

Maria met den bijnaam Coronel was zoo heilig, dat zij om aan den dolverliefden koning Petrus van Castilië te ontkomen, zich levend in de aarde liet begraven op welke plaats welig gras is gegroeid.

Maria met den bijnaam de Subsidio was zoo heilig, dat haar lichaam door de Engelen in een ander graf is overgedragen.

Maria met den bijnaam Villana was zoo heilig, dat zij van de Moeder Gods zelve melk heeft gekregen en van Christus haar hemelschen bruidegom een ring

Maria met den bijnaam à St. Hieronymo was zoo heilig, dat op haar gebed een Engel het klooster van brood heeft voorzien.

Maria met den bijnaam van Laurentia was zoo heilig, dat zij haar reeds lang gestorven medezuster nog heeft omhelsd.

Maria met den bijnaam de Susurete was zoo heilig, dat zij anders altijd stekeblind, Vrijdags zien kon om het lijden van Christus te kunnen lezen.

Maria met den bijnaam Maldonata was zoo heilig, dat twee armen van een crucifix haar hebben verlost en omhelsd.

Maria met den bijnaam Coratta, wier lichaam nog heden te

Napels te zien is, was zoo heilig, dat zij is verwaardigd geworden het kind Jesus in hare armen te mogen hebben.

Maria Raggia was heilig, Maria Toletana was heilig, Maria Emanuel was heilig en ontelbare Maria's meer zijn heilig, heilig, heilig, „multae filiae congregaverunt divitias", „vele dochters hebben zich groote schatten verzameld" — maar toch gij, allerzaligste Maagd Maria, gij Dochter van God den Vader, Moeder van God den Zoon, Bruid van God den H. Geest, gij Maria woonplaats der allerheiligste Drievuldigheid „tu supergressa es universas" gij hebt allen overtroffen. En daarom komt u toe een kroon boven alle kronen en zijt gij de koningin van hemel en aarde. Amen.

DE SCHADELIJKE EN NUTTIGE TEMPEL.

Wat de eene mensch ten goede baat,
Is voor een ander dikwijls kwaad.

Een wonderlijke eigenschap of aard heeft de roos. Immers deze purperroode koningin der bloemen schenkt aan de bijen zoeten honing en verstrekt aan de padden vergif; daarom zegt de dichter van haar:

Uni salus, alteri pernicies,

dat is:

De een tot genade, de ander tot schade,
De een tot een vroolijk hart, de ander tot smart.

Gelijk de rozen zijn zoo is de tempel en gelijk de tempel zoo zijn de rozen. Gij vermetele afgodspapen, hoe is voor u de tempel te Babylon geweest? Schadelijk, zeggen zij, zeer schadelijk. Onder de regeering van koning Cyrus werd er in den tempel te Babylon een afgodsbeeld vereerd, met name Bel, die volgens getuigenis der 70 afgodspriesters dagelijks twaalf mudden meel, veertig schapen en zes groote kruiken wijn gebruikte. Tot dezen god kon men niet bidden: „geef ons heden ons dagelijks brood", want men moest hem zelf veel geven. De propheet Daniel echter heeft het bedrog spoedig

ontdekt en den koning zonneklaar bewezen dat de zeventig afgodspriesters met hunne vrouwen en kinderen des nachts door een geheimen ingang in den tempel slopen en het gelag dat den afgod Bel werd toegemeten onder elkander verdeelden. De koning hierover terecht vertoornd liet zonder pardon alle priesters ombrengen en aldus is voor dezen de tempel doodelijk geweest en zeer schadelijk ook.

Maar heilige onbevlekte maagd Maria, hoe is u de tempel te Jerusalem geweest? Nuttig, nuttig, zegt zij, overnuttig. Want nadat ik met mijn twaalfjarigen Zoon Jesus en zijn voedstervader Joseph in den tempel te Jerusalem de wet van Mozes had vervuld, heb ik mijn goddelijk kind verloren, het met grooten angst drie dagen gezocht en eindelijk in den tempel teruggevonden. Bij gevolg is de tempel mij hoogst voordeelig geweest, ja de vreugde die ik toen gevoelde in mijn hart was oneindig grooter als die Hagar had, de troostelooze dienstmaagd van Abraham, toen zij in de wildernis een bron vond voor haar bijna van dorst versmachtenden zoon Ismaël.

Gij afgodendienaars van Philistijnen, hoe is voor u de tempel geweest waarin gij den afgod Dagon hebt aanbeden? Schadelijk, zeggen zij, ten hoogste schadelijk. Toen Samson door Delila's arglist de haren had verloren en met zijn haren ook zijn kracht, viel hij in de handen der Philistijnen, zijn grootste vijanden, die hem in ketenen sloegen en de oogen uitstaken (nu hij geen oogen meer had zag hij eerst goed in dat hij geen vrouw had moeten vertrouwen). Nu moest Samson als een blinde schimmel in den molen rondloopen en werd van een voornaam rechter in Israël een molenpaard, een mooie promotie! Op zeker tijd gingen alle vorsten der Philistijnen met nog drie duizend anderen in den tempel om den afgod Dagon een heerlijk dankfeest aan te bieden. Ook Samson werd daarheen gebracht en daar men hem voor een gek hield door den een hier, door den ander daar gestoten. Doch deze

comedie veranderde ras in een tragedie, want toen Samson de groote zuilen aangreep, waarop het geheele gebouw rustte, bad hij in stilte tot God, trok de zuilen omver en begroef aldus alle vorsten der Philistijnen benevens drie duizend anderen onder de puinhoopen. Daarom, zeggen zij, is ons de tempel zeer schadelijk geweest.

Doch, hooggezegende hemelkoningin Maria, hoe is u de tempel te Jerusalem geweest? Nuttig, zegt zij, zeer nuttig. Want toen ik mijn liefsten Zoon had verloren en hem na drie dagen in den tempel terugvond, waar hij tot aller verbazing onder de docters en leeraars nederzat en hun de diepzinnigste vragen voorlegde, toen heeft mijn hart zulk een vreugde gevoeld, dat zelfs geen Engel dit kan zeggen; veel grooter blijdschap ondervond ik als de patriarch Jacob, toen hij hoorde dat zijn lieve zoon Joseph nog leefde. Gij vermetele en geldzuchtige koning Antiochus, hoe is voor u de tempel der godes Naenée geweest? Schadelijk, zegt hij, schadelijk. Men leest in het tweede boek der Machabeën, hoe koning Antiochus de joden vreeselijk vervolgde en hen in hun godsdienst belemmerde. God is echter als een bij, die zoet en scherp bij zich heeft *ungit et pungit* hij zalft en steekt. Hij heeft dezen koning dus lang door de vingers gezien, maar later hem des te dieper gestoken. Toen op zeker keer deze koning gehoord had, dat zich in Perzië een tempel bevond die aan de godes Naenée geheiligd en bovenmate rijk was, begaf hij zich met een groote krijgsmacht daarheen. Nu vertelde hij de afgodspriesters dat hij deze godes wilde trouwen, doch zijn plan was al hare schatten als huwelijksgoed met zich te nemen. De afgodspriesters doorzagen zijn plan en besloten hem maar met eenigen uit zijn gevolg binnen te laten. Maar de koning kwam er bekaaid af, want in plaats van geld kreeg hij nog hardere munt uitbetaald, in plaats van edelgesteenten keisteenen, want hij werd gesteenigd en eindelijk zoo gehakt en gekorven,

dat men zijn lichaam bij stukjes en brokjes uit den tempel heeft geworpen. Zoo is hem deze tempel schadelijk, allerschadelijkst geweest.

Maar allerzaligste Moeder Gods en koningin van hemel en aarde, hoe is voor u de tempel van Jerusalem geweest? Nuttig, zegt zij. Nadat deze moeder haar gezegenden Zoon had verloren, zocht zij hem met groote droefheid, en wel eerst bij haar vrienden en bloedverwanten in het heilig vertrouwen dat wel iemand van hen Jesus bij zich zou hebben; maar helaas hoe dikwijls bevindt men dat zulke familieliefde wormstekig is. Eindelijk vond zij Hem in den tempel en hierover gevoelde zij grooter vreugde als eertijds Anna als zij haar jongen zoon Tobias terug zag.

Gij boosaardige schriftgeleerden en pharizeën, hoe is voor u de tempel geweest waarin gij de echtbreekster hebt aangeklaagd? Schadelijk zeggen zij.

De H. Joannes verhaalt, dat zeker booswicht een vrouw in den tempel bracht en voor Christus stelde met de aanklacht, dat zij op overspel was betrapt en derhalve volgens Mozes' wet moest gesteenigd worden. Waarom, zoo vraagt Lyranus, hebben zij haren medeplichtige ook niet gevat? Hij antwoordt, omdat deze een rijk man was en zich dus door geld heeft weten los te koopen. Toen nu de schriftgeleerden en pharizeën allen op het doodvonnis dezer vrouw aandrongen, neeg Christus zich ter aarde en schreef tot antwoord deze woorden met den vinger op den grond: „wie onder u zonder zonde is, werpe den eersten steen op haar." Hij schreef echter nog meer op den grond, namelijk de verborgen zonden van ieder onder hen, zoodat de een na den ander schaamrood den tempel is uitgeloopen en de oudsten de eërsten waren die retireerden. Zoo was voor dezen de tempel schadelijk en schandelijk te gelijk.

Maar u dan gezegende Maagd Maria, hoe is voor u de tempel

van Jerusalem geweest? Nuttig, zegt zij. Want toen zij haar twaalfjarigen Zoon had verloren op een feestdag (iets wat bij de Adamskinderen geen nieuws is, daar de meesten God op een feestdag verliezen, want den feestdag maakt men tot een smuldag en den Zondag tot een zondedag), en Hem later in den tempel terugvond, toen is haar hart van nog grooter vreugde overstelpt als dat van Sara toen zij haar zoon Isaäc weer frisch en gezond terug zag.

Gij goddelooze, gierige joden, hoe is u de tempel geweest waarin gij schapen en duiven hebt verkocht? Schadelijk, zeggen zij. Den eersten dag na zijn glorierijken intocht in Jerusalem ging Christus meermalen naar den tempel en bevond daar, dat deze meer op een marktplaats als op een godshuis geleek, want de priesters lieten daar door hunne bedienden schapen, ossen en duiven verkoopen, en dat met grooten woeker en schurkerij. Foei! wat staat het leelijk, als een priester meer op *quaerimus* (wij zoeken, geld namelijk) let als op *quaesumus* (wij bidden). Hierover nu werd de gezegende Heiland billijk vertoornd. Hij neemt eenige touwen waarmede de schapen en ossen waren aangebonden, vlecht ze tot een zweep en jaagt de woekeraars, die daar in groot getal tegenwoordig waren den tempel uit, zoodat de een over den ander kwam te vallen. De groote leeraar Hieronimus houdt dit voor een van de grootste wonderen van Christus; want ofschoon Hij alleen was en door de joden als een timmermanszoon werd veracht, joeg Hij toch een groote menigte volk hals over kop den tempel uit, terwijl dezen alles achter lieten en daarom meenen de meeste leeraars, dat Christus op dat oogenblik een gezicht heeft getoond zooals Hij op den jongsten dag alle verdoemden zal laten zien. Daarom, zeggen de priesters, is ons de tempel zeer schadelijk geweest.

Maar zalige Moeder Gods Maria, hoe is dan voor U de tempel van Jerusalem geweest? Nuttig, zegt zij, uiterst

nuttig. Want terwijl zij Christus haar hartetroost had verloren, heeft zij met Joseph Hem met vele tranen en groote droefheid gezocht. Zeker, zeker, men moet God niet anders zoeken als met smart. Als een boer tarwe uitzaait, dan zamelt hij ook weer tarwe in; werpt hij gerst in de aarde, dan wast hem ook gerst, maar bij God is het geheel anders, zooals de psalmist te verstaan geeft, die zegt: „Qui seminant in lacrymis, in exultatione metent" „die in tranen zaaien, zullen in vreugde maaien." Psalm 126.

Terwijl nu de gezegende Moeder Gods met natte oogen en beangst gemoed haar goddelijken Zoon zocht, vond zij Hem eindelijk in den tempel. Andere ouders vinden hun kinderen meestal niet in den tempel, maar in de kroeg, niet in het bede-huis maar in het vreet- en zuiphuis. Maar Maria vindt Hem in den tempel en deze vond schonk haar meer blijdschap, als Achan toen hij in de stad Jericho een grooten schat vond.

Laat ons dan met Maria Jesus zoeken en wel zoo, dat wij hem met haar vinden in den tempel. Velen wordt de tempel tot een *gasthuis*, als zij namelijk met een rein geweten tot het allerheiligste avondmaal naderen; velen wordt hij tot een *lasthuis*, en wel die met grooter zonden uit de kerk gaan als zij er in zijn gekomen. Maken wij dus ons den tempel met Maria ten nutte, dan kunnen wij ook onze vijanden overwinnen. Amen.

DE GEVONDEN SCHAT

Noch ik, noch gij, noch wij, noch zij hebben zoo'n groot geluk gehad in het vinden als Maria bij haar vond in den tempel van Jerusalem. Toen de wereld door en door bedorven was, heeft God in zijn rechtvaardigheid haar in een bad afgewasschen, immers de zondvloed heeft de geheele aarde overstroomd. Zeer juist! want die onder de planeet Venus hadden geleefd, moesten onder den Waterman sterven. Noë, die op Gods bevel zich in een drijvende woning had begeven, zond na eenigen tijd een duif uit, om te weten te komen of daarbuiten de waterzucht nog niet in een droogzucht was veranderd. Zie! daar komt de duif terug, zij heeft een groenen olijftak in den bek, brengt dien in de ark en wenscht alle inwoners geluk. Maar ach! mijn lief duifje, deze vond is niet te vergelijken bij dengene dien Maria in den tempel van Jerusalem heeft gedaan, waar zij niet slechts een groenen olijftak heeft gevonden, maar Dengene, bij wiens geboorte onder keizer Augustus olie uit de aarde is gevloeid; zij heeft Hem gevonden, die in de olie der vijf wijze maagden zulk een behagen had, dat Hij dezen daarom in de hemelsche glorie heeft gevoerd, terwijl

de vijf dwaze maagden met hun ledige lampen bij de hemelpoort werden afgewezen. Zij heeft Dengene gevonden, wiens naam gelijk is aan uitgegoten olie Cant. II. I: 2. Dengene, over wien twaalf Sibillen lang te voren hebben geprofeteerd, namelijk Plasica, Sybica, Delphica, Chimica, Eristraca, Samia, Cumana, Hellespondica, Phrygia, Triburtina, Europaea, Agrippina. In één woord, zij heeft Hem gevonden, dien haar ziel lief heeft boven alles, haar liefsten twaalfjarigen Zoon Jesus.

„Nu voort, buiten de deur" heeft het geheeten bij de arme dienstmaagd Hagar, en hieraan kon zij Abraham's verdere liefde wel afmeten. Maar kon zij dan niet licht begrijpen dat heerendienst en lekwijn 's nachts wegloopen, dat gunst een ijdele rook is? Zij vond nu den stroozak voor de deur en moest met haar zoon Ismaël vertrekken. Zij komt in de wildernis, van de wildernis in de ellende en van de ellende in den uitersten nood. Terwijl nu wegens gebrek aan water haar zoon van dorst dreigde te sterven, vond zij met behulp eens Engels een bron. Wie was nu blijder als Hagar? Ik wensch u duizendmaal geluk, lieve Hagar, doch uwe vreugde is in het geheel niet te vergelijken bij de blijdschap die Maria heeft gevoeld in den tempel van Jerusalem, waar zij niet een bron heeft gevonden die den geheelen omtrek bevochtigt, maar de Bron des levens, door wiens kracht de patriarchen, de propheten, de apostelen, de martelaren, de belijders, de maagden, de weduwen wonderbare bronnen verwekt hebben.

Onder de patriarchen heeft Mozes uit de harde steenrots een bron doen springen, onder de apostelen Petrus in de Mamertijnsche gevangenis te Rome, onder de martelaren Quirinus te Tegerenzee in Beijëren, onder de belijders Wolfgangus in Opper-Oostenrijk, onder de maagden Colets, onder de weduwen Nottburga in het landgraafschap Zulsbach. Doch veel meer heeft Maria gevonden in Jesus, de goddelijke Bron waaruit alle genaden en gaven voortvloeien en waarbij ieder zijn dorst kan laven.

Samsom was een sterk, geweldig man, hij lichtte eens de zware stadspoorten van Gaza uit hun hengels. Om de verdiensten van dezen man heeft God uit een dorre ezelskinnebak een bron laten springen. Doch waarom zou God dit niet met een vette en wel met een dorre kinnebak gedaan hebben? Omdat Hij meer houdt van magere, verstorven menschen als van dikke, vette smulpapen. Ja Samson was zoo'n gespierde knaap, dat hij eens op weg een woedenden leeuw ontmoetende dezen heeft gewurgd, en als hij geruimen tijd later dienzelfden weg weer passeerde, vond hij in het geraamte van den leeuw een zoete honingraat. Wie was blijder als Samsom bij dezen lekkeren vond?

Veel geluk, sterke Samson, met deze heerlijke beete, echter is uw vreugde niets bij de blijdschap die de allerzoetste Moeder Gods ondervonden heeft in den tempel te Jerusalem waar zij niet een honingraat, maar haar allerzoetsten Zoon Jesus gevonden heeft, Jesus, ja in alle naamvallen *de allerzoetste.* Ten eerste in den Nominativus of eersten Naamval *de allerzoetste*, want zoo dikwijls de abt van Clairvaux Bernardus den naam van Jesus noemde, was het hem niet anders als hadde hij den mond vol honing en suiker. Ten tweede in den Genitivus of tweeden Naamval *de allerzoetste*, want voordat Hij *geboren werd*, hebben de propheten van Hem voorspeld: „Hij zal boter en honing eten, het kwaad verwerpen en het goed bewaren." Isaias 7: 15. Verder in den Dativus of derden Naamval *de allerzoetste*, want alles wat gaat, wat staat, wat leeft, wat zweeft heeft Hij het aanzijn *gegeven.* In den Accusativus of vierden Naamval *de allerzoetste*, want Hij zegt zelf: dat Hij niet is gekomen om *aan te klagen* maar om zalig te maken wat verloren is. In den Vocativus of vijfden Naamval *de allerzoetste*, daar Hij rusteloos op alle wijzen en op alle tijden de zondaars *oproept* tot boete en bekeering. In den Ablativus eindelijk of zesden Naamval *de allerzoetste*, want Hij heeft

van ons *weggenomen* het oordeel van den eeuwigen dood, dat om Adams ongehoorzaamheid over ons was uitgesproken; in één woord: Maria heeft in den tempel den allerzoetsten schat gevonden. O, wat vreugde!

Abraham trekt op Gods bevel wegens hongersnood uit het land Canaän en komt in Egypte. Toen hij niet ver meer van dit land verwijderd was, kwamen er verschillende gedachten bij hem op, onder anderen ook deze, dat hij misschien veel om zijn vrouw zou te verduren hebben „want ik weet dat gij een schoone vrouw zijt," zegt hij tot Sara. Sara was nu reeds negentig jaar oud. Wat een zeldzaamheid op zoo'n ouderdom nog zoo schoon. De joodsche rabbijnen meenen dat Abraham haar niet alleen in huis maar ook nog daarenboven in een kast heeft opgesloten, maar toch de hovelingen des konings kwamen in zijn huis en ook bij die kast, zoodat Abraham met zijn weggesloten waar wel moest voor den dag komen. Zoodra dezen Sara gezien hadden, sloegen zij de handen inéén, liepen in allerijl naar Pharaö en vertelden hem dat zij iets schoons gevonden hadden. Wat dan? vraagt de koning. O, Uwe Majesteit zal het nooit kunnen gelooven. God beter 't, zeg dan wat? Het is niet te beschrijven. Wel duivels, spreek op. Wij hebben een schoon vrouwspersoon gevonden, zooals men op de wereld nog nooit gezien heeft, en deze heet Sara.

Socrates noemt de schoone gedaante des menschen een vergif, Horatius noemt haar een zwijgende welsprekendheid, Theophrastus de portierster der liefde, Boëtius een diefegge des harten, Aristoteles een sierlijk bedrog, Martialis een magneet der hartstochten, ik echter noem haar een beeld van waterverf. Doch noch ik, noch Martialis, noch Aristoteles, noch Boëtius, noch Theophrastus, noch Horatius, noch Socrates hebben recht, maar wij moeten het oog slaan op *het oog der Kerk* mijn heiligen vader Augustinus, die zegt, „De

schoone gedaante des menschen is een heerlijke gave Gods." Daarom ook heeft God nadat Hij Job have en goed dubbel had teruggegeven, hem ook drie dochters gegeven, die zoo schoon waren, dat haars gelijken op de gansche aardbodem niet gevonden werden. Job 42: 15. Zijn dan de hovelingen van koning Pharaö zoo opgetogen geweest van blijdschap dat zij zoo'n schoone vrouw hadden gevonden, hoeveel grooter is Maria's vreugde geweest toen zij te Jerusalem in den tempel Dengene vond die is „Spesiosus forma prae filiis hominum" „Schoon van gestalte boven alle kinderen der menschen", ja zoo schoon, dat in zijn elpenbeenen voorhoofd allen zich verblijdden, zoo schoon dat de stralen zijner oogen de allerwoeste harten kon verteederen, zoo schoon dat de millioenen van hemelsche geesten zich niet genoeg kunnen verzadigen in het beschouwen zijner gestalte. De H. Gregorius van Nazianze en meer anderen zeggen, dat de joden dikwijls naar Nazareth gingen en de een den ander toesprak en zeide: „Eamus in Nazareth et videamus fabri filium" „Laat ons naar Nazareth gaan om den timmermanszoon te zien." Dezen nu heeft Maria na drie dagen zoekens in den tempel te Jerusalem gevonden. O, wat vreugde!

De koningin Candace, doorgaans genoemd de koningin van Ceba, had zooveel gehoord van de wijsheid van Salomon, dat zij met een rijken hofstoet naar Jerusalem reisde om Salomon te zien en diens wijsheid te hooren, want zij was een groote liefhebster van wetenschap en kennis. Wat de ziel is voor het lichaam, de olie voor de lamp, de zon voor het firmament, de regen op het land, de degen op het slachtveld, dat is de wetenschap voor den mensch.

Onder het Oude Testament had God bevolen Hem van alle dieren het eerstgeborene op te dragen, doch geen ezel, maar men moest dezen met een schaap verwisselen. Exod. 13: 13. God had gelijk dat Hij geen ezelskoppen op het altaar wilde

hebben, daarom ook had de koningin van Ceba zooveel achting voor de wijsheid. Toen zij nu te Jerusalem was aangekomen en Salomon had gesproken, was zij hierover zoo tevreden, dat zij hem meer als een millioen aan zilvergeld schonk, I Koning. 10 : 10, en wel alleen omdat zij na zulk een verre reis te hebben gemaakt Salomon's wijsheid persoonlijk had gehoord. Daarom wensch ik u duizendmaal geluk, hoogverstandige koningin, met uw voortreffelijken vond, maar toch weet ik nog grooter vond, namelijk dien van Maria toen deze na drie dagen zoekens Jesus, de eeuwige Wijsheid terugzag in den tempel van Jerusalem. Want Hij is het, die op wonderlijke wijze David van schaapherder tot koning heeft verheven; die Daniël van een jongen tot een jonker, ja tot rechter heeft gemaakt; die Mattheus van het tolambt tot het predikambt heeft geleid; die den armen visscher Petrus tot Paus heeft verkoren; die een Saulus tot een Paulus en wereldapostel heeft gemaakt. Maria heeft Hem gevonden, van wien het geldt „plus quam Salomon hic" „hier is meer dan Salomon." O wat vreugde.

De bruid in het Hoogelied brak op eens, nadat zij geruimen tijd treurig was geweest (want de almanak schrijft voor de verliefden niet elken dag mooi weer), in groote vreugde los. Want zij had buiten verwachting schoone bloemen in haar hof gevonden, Cant. 2 : 12. Laat ons eens zien, wat dat voor bloemen waren. Adam was in het paradijs zeker geen bloem, maar een knop, toen hij den appel opat en God met den steel in de oogen wilde gooien. Abraham was een nederige vijg, daar hij zich aan de voeten der vreemdelingen neerwierp. Joseph was een lelie der kuischheid, want hij liet zijn mantel in de handen van Putiphar's wijf, waarmede deze nu haar boosheid zocht te bemantelen. Josuë was een zonnebloem om zijn groote familiariteit met de zon, die hij in haar loop heeft tegengehouden. David was een koninklijke roos, daar hij niet alleen

een koningskroon maar ook konings-deugden bezat. Job was geen klaproos, al zat hij ook op de mestfaalt, maar een liefelijk riekende rezida. Veel geluk, ja duizendmaal geluk met uw heerlijken vond, o schoone bruid. Doch uwe blijdschap is niet te vergelijken bij die Maria in den tempel ondervond, waar zij niet een bloem, maar den koning der bloemen heeft teruggezien. Dengene immers heeft zij gevonden, door wiens goddelijke genade een Florianus in Oostenrijk, een Florellus in Spanje, een Florentinus in Straatsburg en een Flora in Castilie in heiligheid gebloeid hebben. Dengene heeft zij gevonden, door wiens goddelijke kracht een Joannes Grandelmarius uit de orde van Bernardus, een Aegidius uit de orde van Franciscus, een Honorius Sermensis uit de orde der Serviten, een Ambrosius uit de orde der Camalduensen, een Henricus Garantus uit de societeit van Jesus, een Marianus uit de orde der Capucijnen, een Fredericus van Rabisbonne uit de orde van Augustinus groote wonderen hebben gedaan door, aan, in en uit de bloemen. O wat vreugde!

Ten tijde van den propheet Elias was er groote hongersnood, want in drie volle jaren was er geen regen of zegen van den hemel neergekomen. Dat was een diepe ellende, geen brood in den nood veroorzaakt een vreeselijken dood. Elias kreeg van God bevel naar Sarepta te gaan, waar hij een arme weduwe zou vinden, die hem spijs zou verstrekken. Maar mijn God! Waarom moet een arme weduwe een propheet onderhouden? Was het niet raadzamer, dat de man Gods zijn toevlucht nam tot een groot heer of edelman? Want Plinius zegt dat de natuur aan de edellingen den rechterarm iets langer heeft gegeven als den linker, opdat zij het geven niet zouden vergeten. Schandelijk is het als een *dominus* (heer) een *do-minus* (ik geef weinig) wordt, slecht staat het als een open helm een toegesloten hand heeft. Daarom had een of ander „genadig Heer" den propheet wel

een stukje brood kunnen geven, maar Elias moest een arme weduwe tot gastvrouw kiezen. Als hij nu te Sarepta was gekomen en in deze weduwe een gulle gastvrouw had gevonden, verheugde hij zich van harte daar hij nu zijn honger kon stillen. Een goede vond. Veel geluk dan, groote propheet, maar toch is uw vreugde niet te vergelijken bij die Maria te Jerusalem in den tempel heeft gesmaakt waar zij Dengene vond, die ons het dagelijksch brood schenkt; Dengene die Paulus den kluizenaar door een raaf heeft gespijsd, Rochus door een hond, Dominicus door een engel, Uraldicus door een visch. Dengene heeft zij gevonden, wiens leven louter geven, wiens gedenken louter schenken, wiens gemoed altijd goed is, wiens handen altijd middadig zijn. O, wat vreugde!

Geld moet de wereld hebben, en nog eens geld. „Geld! geld! geld! zoo schreeuwt die gansche bende" enz. Petrus trekt op Christus' bevel een visch uit het water, grijpt hem in den bek en haalt er een stuk geld uit. Dat was een brave visch, ja al ware het een stokvisch geweest, dan nog moest hij edel zijn alleen omdat hij geld had. Vooral houden de vrouwen veel van geld. Zie, dit lees ik bij den Evangelist Lucas: 15. Daar was een vrouw, met een bezem in de eene en een lantaarn in de andere hand. Wat zoekt zij? Zij heeft een penning verloren en daarom heeft zij licht ontstoken, en het huis van boven tot beneden uitgeveegd, totdat zij het geld heeft teruggevonden. Daarna loopt zij de straat op, roept de buurvrouwen bij zich, spreekt hen vriendelijk aan en zegt, dat zij zich met haar zouden verheugen, daar zij het verloren geld heeft teruggevonden. Veel geluk oudje, maar bedenk wel, dat uw vond niet te vergelijken is bij dien Maria gedaan heeft in den tempel te Jerusalem, waar zij niet een penning heeft gevonden maar den allergrootsten schat, geen zilveren munt maar haar gulden Zoon. Het standbeeld van Nabuchodonosor had slechts een hoofd van goud, maar Jesus is

geheel goud. Israel heeft een gouden kalf als God aanbeden, dat door Mozes tot stof werd vermorzeld; doch Degene dien Maria heeft gevonden blijft altijd een gouden God. Rachel heeft de afgodsbeelden onder het stroo verborgen, maar Maria heeft haar gouden God eerst op stroo gelegd te Bethlehem en later Hem teruggevonden te Jerusalem. Doch ik sluit en zeg ten slotte: ik, gij, hij, zij, ja wij allen zullen ons van harte verheugen met Maria, daar zij na drie dagen zoekens haar Jesus heeft teruggevonden in den tempel te Jerusalem. Amen.

DE VERGANKELIJKE WERELDVREUGDE.

't Genot dat u de wereld biedt,
Vertrouw het niet.
Want weldra is zijn glans in rook en damp verzwonden;
Wie Jesus vindt
En Hem bemint
Hij heeft de ware rust voor zijn gemoed gevonden.

Mij verwondert het, dat de anders zoo verstandige Romeinen de wereld *mundus* (zuiver) hebben genoemd. Want in plaats van rein van hart is zij een leelijke bedriegster.

De vreugde der wereld is gelijk aan een aal, want als men meent dat men hem goed vast heeft, kruipt hij tusschen de vingers weg.

De wereldsche genoegens hebben veel van vuurpijlen, die zoodra zij hun effect doen ook aanstonds met een knal zijn verdwenen.

De wereldsche vreugde is gelijk aan een hooge suikertaart, stoot men er aan dan valt al het zoete door elkaar.

Het aardsche genot is als vloeipapier, als men er op wil schrijven, wordt het een leelijke inktvlek.

De vreugde der wereld is als een blaasje op het water, dat zoodra het ontstaat ook aanstonds vergaat. Daarom roept David wel te recht ieder hard in het oor: „Filii hominum

usquequo gravi corde, ut quid diligitis vanitatem et quaeritis mendacium." „Menschenkinderen, hoelang zult gij zwaarmoedig zijn, waarom hebt gij de ijdelheid lief en zoekt gij de leugen?" Psalm 5.

Ik zie iemand, die een langen stok in de hand en een ruig kleed aan het lijf draagt. Een breeden gordel heeft hij om zijn lichaam, dor en uitgemergeld is zijn gelaat. Is hij misschien een kluizenaar die spek en boter heeft verzameld? Neen hij is veel te mager daarvoor. Of is hij misschien een pelgrim die naar Rome of Compostella gaat om zijn pekelzonden uit te boeten? Neen, want hij lacht voortdurend. Dan wellicht een die uit het gekkenhuis is ontsnapt? O neen, dat niet. Wie is hij dan? Het is Gehazi een leerling en dienaar van den propheet Elizeüs. Hij lacht en heeft schik, „quia inveni idolum mihi", zegt hij „want ik heb mijn afgod gevonden."

Naäman een voornaam krijgsoverste in Syrië had een afschuwelijke melaatschheid gekregen en nadat hij van een gevangen Israëlitisch meisje gehoord had, dat in haar land een propheet woonde die allerlei ziekten kon genezen, begaf hij zich op weg derwaarts en nam een groote som gelds met zich. Als hij nu bij Elizeüs was gekomen moest hij zich zevenmaal wasschen in den Jordaan en werd van zijn ziekte genezen. Tot dank wilde hij aan den propheet kostbare geschenken in zilver en goud geven, maar deze weigerde ronduit en zond den vorst gezond en frisch naar zijn vaderland terug. Doch nauwelijks een eind weegs zijnde werd Naäman achtervolgd door Gehazi den dienaar van Elizeüs die den generaal in naam van zijn meester een centner zilver vroeg, ongeveer vier duizend kronen. Gehazi echter had gelogen en behield het geld voor zich zelf. Dat is veel voor een dienaar, in eens vier duizend kronen in den zak te steken; tegenwoordig noemt men zoo iets accidenten, maar dat soort is zoo algemeen als

bij de Zwaben de haverbrei. Nadat Gehazi het geld had opgestreken, was hij blij als een engel „inveni idolum mihi" hij had zijn afgod gevonden. Maar allerbeste Gehazi, dat is geen echte vreugde, doch eene die spoedig in droefheid verandert.

> Ik heb het dikwijls ondervonden,
> Aan aardsch genot is leed verbonden
> Eén oogwenk vreugde voor het hart
> Brengt eeuwigheden aan van smart.

Gehazi weet dat te vertellen, want niet alleen hij werd met melaatschheid geslagen, maar ook al zijn afstammelingen. Daar heb je 't nu, Gehazi, in plaats van zilver melaatschheid, in plaats van goud zweren, in plaats van een mooi huis naar het Lazarushuis. Hier ziet men hoe ijdel de vreugde der wereld is.

Maar wie Jesus vindt, zooals Maria in den tempel te Jerusalem, die heeft de ware vreugde, die vindt het allerbeste.

Ik zie een ander, die in prachtige kleederen gedoscht vooruitstapt, van zijn aangezicht straalt gezach; de armen die hij kruisgewijs heeft over elkaar geslagen vertoonen zelfbewustzijn; zijn tred is vast, zoodat men uit zoo'n sterk gewelf wel kan afleiden, op welke zuilen het rust. Deze kerel lacht en smaalt niet weinig. Wie is het? Hij heeft een tamelijk breeden rug; het is dus misschien een pakjesdrager? Hij blaast met zijn bakhuis als wilde hij de huizen omverstooten, waarschijnlijk dus een orgeltrapper of anders windmaker genoemd? Neen, mis geraden. Misschien is het Christophorus? Ook niet, maar het is Haman, een hoveling van koning Ahasuerus, die lacht en zegt: ik ben verheugd: „quia inveni idolum" „want ik heb mijn afgod gevonden," ik sta hoog aangeschreven bij den koning, ik ben alles aan het hof.

Deze Haman had het zoover gebracht bij Ahasuerus, dat hij na den koning de allereerste was, en had hij geen Haman geheeten hij had *Maximus* (de grootste) genoemd moeten wor-

den. Alle hooge en lage ambtenaren moesten voor Haman eerbiedig buigen; hij was van de noten der muziek de *la*, van de boomen de ceder, van de elementen de lucht, van de ledematen het hoofd, van een toren de spits; alle acces, alle proces ging door hem; al regeeren, al het dirigeeren, al het corrigeeren stond aan hem, al het aanstellen, al het instellen, al het afstellen lag aan hem. En dat maakte hem zoo verheugd. Maar wacht even, Haman.

Ik heb het dikwijls ondervonden,
Aan aardsch genot is leed verbonden,
Één oogwenk vreugde voor het hart
Brengt eeuwigheden aan van smart.

Dat heeft Haman ras ondervonden, want den volgenden dag toen hij aan de koninklijke tafel aanzat, werd hij op Ahasuerus' bevel aan eene hooge galg opgehangen. Daar heb je 't nu, Hamantje; nu eerst ben je hoog in aanzien, want je hangt verscheiden voeten hoog, eerst was je opgeblazen, nu bengel je in de lucht, want zoo'n vogel past zulk een huis, waar men kan zien hoe vluchtig en nietig de wereldsche vreugde is. Daarentegen die Jesus vindt, zooals Maria Hem gevonden heeft in den tempel te Jerusalem, die heeft ware vreugde want hij heeft het allerbeste gevonden.

Hij heeft gevonden Dengene, die zich erbarmd heeft over de bruilofsgasten te Cana, waar Hij water in wijn veranderde. Joan. 2.

Hij heeft Hem gevonden, die zich erbarmd heeft over de weduwe van Naïm, door haar zoon ten leven op te wekken. Luc. 7.

Hij heeft Hem gevonden, die zich ontfermd heeft over de tien melaatschen die hij van hun ziekte heeft genezen. Luc. 17.

Hij heeft Dengene gevonden, die eene vrouw twaaf jaren aan bloedgang lijdende heeft genezen. Mat. 9.

Hij heeft Hem gevonden, die vijfduizend menschen met vijf gerstebrooden en twee visschen heeft verzadigd.

Hij heeft gevonden Dengene, die de zuster van Petrus van een hevige koorts bevrijdde. Luc. 4.

Hij heeft Hem gevonden, die Malchus zijn afgehouwen oor heeft genezen. Luc. 22.

In een woord: hij heeft alles gevonden.

Ik zie daar iemand, die wel van voorname afkomst moet wezen, want vele bedienden staán om hem heen, hij is in prachtige kleederen gedoscht en naast hem houdt iemand een gouden kroon en scepter op een fluweelen kussen. Hij lacht en toont zich zeer verblijd. Wie mag dat wezen? Misschien is het de groote koning van Pierlapomp of de Vicipuzli? Neen, die is het niet. De Sphinxenkoning dan uit Schnaraffenland, want hij ziet er tamelijk gespikkeld en plekkig uit? Misgeraden. Dan voorzeker de Cham der Tartaren die voortdurend zijn baard uitstrijkt? Alweer niet, maar het is Baltassar de koning van Babylon, hij lacht en heeft schik „quia inveni idolum mihi", „want hij heeft zijn afgod gevonden."

Baltassar werd koning van Babylon toen zijn hoogmoedige vader Nabuchodonosor in een dier was veranderd. Maar Baltassar was een appel die niet ver van den boom was gevallen, hij was als wijn die naar het vat smaakt, hij was gelijk de echo die de stem verraadt waarvan zij voortkomt, in één woord een zoon even goddeloos als zijn vader.

Deze Baltassar hield eens een maaltijd, waarop hij duizend zijner voornaamste vorsten en oversten had genoodigd. Tot dit feestmaal moesten alle vier de elementen het hunne bijdragen, de lucht, de aarde, het water en ook het vuur. De groote zaal, waar deze smul- en vreetpartij werd gehouden, geleek veel op de ark van Noë, want ook hier waren alle soorten van visschen, gezoden en gebraden. Hier zat niet alleen Bacchus maar ook de Cyprische Godes Venus Dan. 5 : 23, want bij de meeste maaltijden komt de latijnsche Vrijdag (Dies Veneris, Venusdag) te pas, daar immers *mensa* (tafel)

van het vrouwelijk geslacht is. Zoo ook was het hier en wel voornamelijk toen de gasten beschonken werden en de meesten zóó gevuld waren als de kruiken te Cana in Galileä, dat is: tot den hals toe. Eten en vermeten gaan dikwijls samen. De beschonken Baltassar liet nu alle gouden en zilveren vaten, die zijn vader uit den tempel van Jerusalem gehaald had, voor den dag brengen, om met de zijnen daaruit te drinken. Hierover nu had de koning groote vreugde. Maar geduld een beetje, Baltassar:

> Ik heb het dikwijls ondervonden,
> Aan aardsch genot is leed verbonden,
> Eén oogwenk vreugde voor het hart
> Brengt eeuwigheden aan van smart.

Dit heeft Baltassar nog dienzelfden dag ondervonden daar hij door Cyrus, koning van Perzië werd overvallen en met de zijnen vermoord. Daar heb je 't nu, Baltassar, gisteren allerlei spijs en nu een spies in je lijf; gisteren smullen en nu brullen; gisteren bij het tafelkleed nu onder het doodskleed; de wijn dien gij hebt gedronken is zuur voor je geworden; op de tafel waarvan je hebt gegeten, heeft Cyrus scherpe peper opgezet. Daar ziet men het, hoe vluchtig en nietig de vreugde der wereld is.

Doch wie Jesus vindt, zooals Maria Hem heeft gevonden in den tempel te Jerusalem, die heeft waarachtig genot, want hij vindt het allerbeste.

Hij vindt Dengene, die in zijn goedheid voor de dorstigen een bron is des levens. Joan. 4: 14.

Dengene, die in zijn goedheid de hongerigen spijzigt. Joan. 6: 35.

Dengene, die in zijn goedheid de armen altijd te hulp komt. Psalm 36: 2.

Dengene, die in zijn goedheid de onwetenden de waarheid leert. Joan. 1: 3.

Dengene, die in zijn goedheid de dwalenden den weg des heils wijst. Joan. 14: 6.

Dengene, die in zijn goedheid alles bestuurt en onderhoudt. Mat. 6: 28.

Dengene, die in zijn goedheid de eenige troost is voor de bedroefden. Mat. 6.

Dengene, die in zijn goedheid de kleinmoedigen versterkt. Psalm 124: 1.

In een woord, hij vindt in drie geheimzinnige letters Dengene die door de Latijnen genoemd wordt Deus, door de Chaldeeuwers Ella, door de Arabieren Allo, door de Grieken Theos, door de Spanjaarden Dios, door de Italianen Idro, door de Franschen Dieu, door de Engelschen God, door de Schotlanders Goet, door de Bohemers Buch, door de Hongaren Pogi, door de Tartaren Anot, door de Turken Alla, door de Duitschers Gott en door de Hollanders God. Bij de ouden beteekende dit woord *God* zooveel als *Goed*; daarom zeiden zij de zaak is *god* in plaats van *goed*. Alzoo is *Goed* en *God* hetzelfde, en daarom vindt ieder in God alle goed, evenals Maria die haar twaalfjarigen Zoon in den tempel te Jerusalem vond en daarom de grootste vreugde smaakte. Doch de wereld brengt altijd verdriet en ijdelheid. Amen.

DE GEKRUISIGDE MOEDER.

De wonden die Gods Zoon aan 't kruishout heeft gedragen
Zijn pijlen, in het hart der Moedermaagd geslagen.

Dat in de litanie van Loretto een godvruchtige tong de gezegende Maagd Maria heeft gegroet als: Mater amabilis, beminnelijke Moeder, weet ieder. Doch of ik heden haar een beminnelijke Moeder moet noemen, weet ik niet, doch ik meen dat ik thans beter kan zeggen: bedroefde Moeder. Dat zes zeven is heb ik nooit gehoord en toch moet ik het nu wel gelooven. Dat op den Vrijdag de Zaterdag volgt, is waar, doch dat het van daag Zaterdag is kan ik mij niet begrijpen; want Sabbath beteekent rust, ik vind echter heden in het smartvolle hart van Maria niet anders als onrust, angst en benauwdheid. Samsom had zijn kracht in de haren, daarom gaf hij ook geen haar om zijne vijanden; zijn lokken nu waren zeven in getal. Jacob heeft Laban zeven jaren getrouw gediend om de schoone Rachel tot vrouw te krijgen, doch toen die tijd was verstreken, kwam Laban met de leepoogige Lea voor den dag, waarvoor Jacob de maag bijna omkeerde. De dienaar Gehazi wilde den dooden knecht ten lev opwekken met zijn staf, dien hij over hem heen legd doch kon er niets van. Dit leert ons, dat als men iema

t een beter leven wil opwekken, men niet aanstonds met
ɔn stok moet komen, maar veeleer met goedheid en zoetheid.
aarom wekte hem de propheet Elizeus terstond op zoodra
j hem met zijn adem had aangeraakt; dit nu deed hij zeven-
aal. Van den heerlijken tempel van Salomon weet men, dat
j het opbouwen daarvan geen enkele hamerslag is gehoord,
n aan te toonen den waren huwelijksstaat, waar men ook
ɜen enkelen slag mag hooren. Deze tempel is in niet minder
: meer dan zeven jaren voltooid. Toen David om de groote
itte te ontwijken op het dak was gegaan, overviel hem daar
ɜn andere hitte, die hem eerder het schaamrood op het gelaat
ad moeten jagen, dan immers was Bethsabee in eer en Urias
ı het leven gebleven. Om deze schandvlek uit te boeten
eeft David eenige boetpsalmen gemaakt en wel zeven in
etal, namelijk Psalm 6, 31, 37, 5, 101, 129, 142. De osse-
room, die de harde hersens van Pharaö heeft geplaagd, was
ver zeven vette en zeven magere koeien. De drijvende warande,
raarin Noë en de zijnen behouden rond dobberden, raakte
indelijk bij het vallen van het water vast op den berg Ararat
n Armenië, terwijl de ark op het water ronddreef telde men
.e zevende maand. Koning Nabuchodonosor wilde als een
;od aanbeden worden, maar hoe heeft God hem dat betaald
;ezet? Hooge klimmers vallen laag, hooge zangers worden
as heesch, hooge bergen worden het eerst met sneeuw be-
lekt, hooge boomen worden het eerst door de stormen aan-
;evallen, en hooge menschen stooten ras hun hoofd. Nabu-
:hodonosor heeft dan ook zoo het hoofd gestooten dat de horens
ıem er uit zijn gekomen en hij gras moest eten als een os.
Deze rechtvaardige straf duurd zeven jaar, Daniël 4: 13. De
ıelsche geesten heeft de Heiland uit Magdalena gedreven; zij
waren zeven in getal. De goedertieren Jesus heeft van het
kruis nog een preekstoel gemaakt, doch Hij heeft niet meer
als zeven woorden gesproken.

Na zijn glorieuse opstanding heeft Christus visites afgelegd bij zijn bedroefde apostelen en discipelen en ook bij Maria Magdalena; deze bezoeken waren al wederom niet meer of minder als zeven in getal. Toen de zoete Jesus ons het *onze Vader* heeft leeren bidden, heeft Hij daarin zeven gebeden laten voorkomen. De Katholieke Kerk, de pen der kerkleeraars, de godsvrucht der schrijvers, de gewoonte der schilders en de leer aller katholieken, kennen aan Maria zeven smarten toe. Dat zeven ook zes is weet ieder, maar dat zes zooveel als zeven kan zijn zal ik u verklaren. De zeven smarten der Moedermaagd Maria zijn voortgekomen uit zes. Hoe dat? Uit 6666, vier zessen naast elkaar, want volgens de openbaring der H. Brigitta heeft Jesus 6666 wonden in zijn teeder lichaam ontvangen, en hieruit zijn de zeven smarten van Maria voortgekomen. De grootste nu onder deze zeven is de laatste, namelijk de kruisiging van haar dierbaren Zoon. Daarom als ik dit treurtooneel aanschouw en in het hart van Maria een scherp zwaard zie boren, dan weet ik aanstonds hoe dikwijls dat zwaard geslagen heeft, zeven maal.

De groote propheet Elias kwam eens bij een grooten hongersnood te Sarepta, treft daar een arme weduwe aan en vraagt haar een dronk water met een brood er bij. De arme bloed verontschuldigt zich, dat zij niet meer heeft als handje vol meel. „Zie, zegt zij, ik verzamel hier twee stukjes hout om daarop een broodje te bakken." Arme weduwe, zoo zijn dan die twee stukken hout voor u en uw zoon? O Moeder van smarten, deze weduwe is de voorafbeelding van U; ook twee stukken hout zijn voor uw Zoon en U, een lang- en een dwarshout, dat is de schandelijke kruisboom, waaraan uw goddelijke Zoon is vastgenageld. Doch niet alleen Hij heeft dat geleden, maar ook gij, want uw moederhart is met Hem gekruisigd; en daarom mag het mij verwonderen, dat de

Kerk in de litanie niet bidt: „Mater crucifixa, ora pro nobis" „gekruisigde Moeder, bid voor ons."

Joannes Baptista Porta, een bedrevene in de magia naturalis of tooverkunst, beschrijft een kunststuk, waarmede men in een kwartier uurs een brief kan zenden aan een vriend in Madrid. Bij voorbeeld: als hier Titus sterft, dan kan men in een kwartier zijn dood te Madrid weten. Dit gaat op de volgende wijze. Neem twee ronde tafels en schrijf daarop in het ronde het geheele alphabet, ieder letter even ver van de ander. Plaats in het midden een kleine naald, waarom twee wijzers loopen, waarvan een met een hartje evenals een uurwerk. Deze beide wijzers bestrijkt men met een magneet, onder zeker planeet, die ik mij heb uitgekozen. Nadat nu de wijzers aldus aangeraakt zijn, plaats ik den magneet op een der letters en terstond zal ik tot mijne verbazing zien, dat waar ik met den magneet heenga, overal de wijzer met het hartje hem naloopt, en de andere dito. Als ik nu mijn goeden vriend te Madrid wil laten weten dat Titus dood is, dan stel ik hem een der twee tafels ter hand die hij mede neemt naar Madrid. Indien hij daar nu merkt dat het wijzertje draait, dan neemt hij den magneet en brengt dien bij letter T, de wijzer met het hartje gaat nu aanstonds naar de letter T, waar de magneet zich bevindt; nu neemt hij maar een papier om de letters op te schrijven die de wijzer aangeeft. Dit is heel aardig te zien hoe het eene hartje het andere naloopt, en dit komt hier van daan omdat beide wijzers aan een magneet zijn aangestreken.

Goede God sta mij toe dat ik een vergelijking make tusschen U, o Schepper en uw schepsel. Het is geen nieuws dat de liefde bij een magneet wordt vergeleken. Met dezen magneet is aangeraakt het hart van David en Jonathas, het hart van Theseus en Pyrotheus, het hart van Philidis en Orestes, het hart van Damon en Pythia, het hart van Epaminondas

en Boloridas, het hart van Alexander en Ephestio, het hart van Scipio en Lellius. Wat zeg ik? Met den magneet der hoogste liefde is aangeraakt het hart van Jesus en van Maria. Daarom is het niet te verwonderen, dat werwaarts het eene ging het ander volgde. Is onze gezegende Heiland in de geeseling gegaan en heeft Hij het graan laten uitdorschen, waaruit ons het brood des levens is geworden, zoo heeft Maria Hem gevolgd en is haar hart wreed gewond. Is de onschuldige Jesus in de pijnlijke kroning gegaan, waar Hij zich toonde als den goeden herder die het verloren schaapje zoo ijverig is nageijld door heggen en struiken, zoodat Hij zich zelf aan de doornen verwondde, ook Maria's hart heeft Hem nageloopen en is niet minder door de doornen gestoken. Is de barmhartigste Jesus met den kruisboom op zijn heilige schouderen opgegaan tot den berg Calvarië en heeft Hij aldaar het kruis als een brug over den afgrond des verderfs gelegd, ook Maria's hart ging gedrukt onder het zware gewicht. Is Jesus eindelijk aan het kruis gehecht en heeft Hij aldus door de zondeschuld der menschheid een kruisje gehaald, ook het moederlijk hart van Maria is met Hem aan het kruis genageld. Daarom heeft hij het niet mis, die haar aldus aanroept: Mater crucifixa ora pro nobis, gekruisigde Moeder, bid voor ons; want van de 6666 slagen, die er gevallen zijn op het teedere lichaam van Jesus was ieder een echo, die in het hart van Maria weerklonk.

Ieder verwondert zich zeker over de geschiedenis van Loth's huisvrouw. Omdat Loth vroom was en God diende, wilde de Allerhoogste hem door de Engelen wonderlijk redden en leidde hem dus met de zijnen uit de stad Sodoma. Hij kreeg echter het bevel mede, dat niemand van hen mocht omzien. Goed; toen zij omtrent een halve mijl van de stad verwijderd waren begon het achter hen zoo te razen en te woeden, te vallen en te knappen alsof de wereld zou vergaan. Loth's vrouw kon zich niet onthouden eventjes om te zien, maar

ziet! aanstonds was zij in zoutpilaar veranderd. Gen 19:26. Loth meende dat hij een vrouw uit Sodoma had gekregen, maar nu had hij er een uit Salzburg. Deze zoutpilaar, schrijft Falconius, staat er nog heden ten dage en ofschoon ieder voorbijganger een stuk er af neemt tot gedachtenis, wordt zij nooit kleiner maar groeit aanstonds weer aan. Wonderlijk! dat omzien heeft Loth's vrouw in een zoutpilaar veranderd! O gezegende onder de vrouwen, smartelijke Moeder Maria, ook van u kan ik zeggen, dat het omzien u in een zoutpilaar heeft veranderd. Namelijk toen gij zaagt, dat uw Zoon zes en twintig malen met voeten is getreden; toen gij zaagt, hoe Hij door de doornekroon duizend wonden in zijn hoofd ontving, toen gij zaagt, dat men Hem in het aangezicht spuwde; toen gij zaagt, dat Hij 6666 geeselslagen ontving; toen gij zaagt, dat Hij aan het kruishout werd genageld. Al dit zien heeft ook u in een zoutpilaar veranderd, ten minste de menigte van zilte tranen die gij zoo overvloedig hebt vergoten, waren wel in staat uw moederhart in een zoutpilaar te doen verkeeren.

Gekruisigde Moeder, non est dolor sicut dolor tuus, er is geen smart zoo groot als de uwe. De keisteenen, waaronder Stephanus is begraven, zijn geen keisteenen maar veeleer kittelsteenen te noemen in vergelijking van de smarten van Maria; het rad, waarop de H. Catharina is gemarteld, is geen rad, maar veeleer een zetel tegen de smarten van Maria; het zwaard waarmede de Apostel Paulus is onthoofd, is geen zwaard maar veeleer een liefdepijl tegen de smarten van Maria; de molensteen waarmede Simeon en Maximus in zee zijn verdronken, is geen molensteen maar veeleer een diamant tegen de smarten van Maria; het vuur dat de H. Apollonia ridderlijk heeft getrotseerd is geen vuur, maar een zonnestraal bij de smarten van Maria; de nagel die door het hoofd van den H. Pantaleon is gedreven, is geen scherpe

nagel maar een welriekend nagelkruid naast de smarten van Maria; de spies waarmede Thadeus is doorstoken, is geen spies, maar veeleer een spijs tegen de smarten van Maria; de pers, waaronder de H. Jonas in Perzie geperst en gedrukt is, is geen pers maar veeleer een prijs tegen de smarten van Maria. En dit vooral op het oogenblik, dat haar goddelijke Zoon Jesus aan het kruishout werd genageld. O bedroefde, gekruisigde Moeder.

Indien Catharina van Sienna, zooals Raymundus over haar aanteekent, door het enkel overdenken van Christus' lijden geruimen tijd als voor dood heeft gelegen, wat moet ik dan niet denken van de Moedermaagd Maria, die niet slechts dat lijden heeft overwogen, maar met eigen oogen aanschouwd. Indien aan den tempel van Salomon niet een enkele steen is geweest, die met ijzer in aanraking kwam, maar allen met het bloed van zekeren worm Samir aan elkander zijn gehecht, wat moet men dan niet zeggen van het bloed van Christus, dat aan het kruis Hem uit vele wonden is gevloten en ook Maria heeft besprengd.

Als men twee gelijk gestemde luiten naast elkander plaatst en een er van aanraakt, dan zal ook de andere een gelijk geluid van zich geven. Dit toegepast op Maria, zeg ik, het hart van Jesus en het hare waren twee gelijk gestemde harten, toen nu Jesus' hart aan het kruis met een lans werd aangeraakt, voelde ook Maria dezelfde trillingen in haar ziel.

Indien een tulp zoo'n groote gehechtheid heeft tot de zon, dat zij bij het opkomen van dit hemellichaam hare bladeren uitspreidt en haar hoofd vroolijk in de hoogte beurt, maar ook bij het ondergaan der zon terstond hare bladeren weer intrekt en treurt over het afscheid van haar aangebeden licht; wat moet ik dan niet zeggen van Maria op het oogenblik, dat de goddelijke Zon der gerechtigheid aan het kruis in den dood onderging? Dit zeg ik met den H. Bonaventura! „O

mijne koningin, waar stondt gij toen? Alleen maar *bij* het kruis? Neen, maar gij waart met uw Zoon *aan* het kruis genageld''.

Een wonder is er geschied in 1541 te Sonchia in Bosnië, waar een Mariabeeld door een baldadigen Turk werd onteerd. Anders strijdt het tegen de wet der Turken de kerken der christenen of hunne beelden te onteeren, ja zelfs wordt door hen zoo iemand onthoofd, zooals Quarisinus getuigt. Een stoute en baldadige Turk echter doorstak met zijn lans bovengemeld beeld der Moeder Gods, nadat hij het lang had bekeken. Maar ziet! aanstonds vloeit er bloed uit de wonden; hierop sprong de Turk, hevig verschrikt, met zijn paard in het water, waar beiden aanstonds in steen werden veranderd, zooals nog te zien is. Verwonderd heeft men zich over zulk een gebeurtenis. Doch wat is er al niet te zeggen van de smarten die Maria heeft geleden? Wat is er niet te spreken over het kruis dat Maria heeft gedragen?

Ik vind kruis aan den hemel, kruis op aarde, kruis in het water, kruis bij de bloemen; kruis aan den hemel, want zooals de Indiaansche geschiedenissen melden, zijn er in America sterren die vier heldere stralen uitwerpen, die elkander doorsnijden zoodat zij een kruis vormen en door de inwoners cruciferi kruisdragers genoemd worden. Kruis in het water. Diodorus Siculus schrijft dat bij een Afrikaansch eiland een zeker dier wordt gevonden, dat Jamubel heet. Het is klein, geheel rond en draagt op den rug een kruis. Kruis op aarde. Busi verhaalt, dat in Spanje zekere bloem wast, die in het Spaansch la flor las Cincas allegas heet. De plant heeft in haar kroon een bloem waarop vijf roode vlekken de vijf wonden van Christus voorstellen. Hieruit wast een steng in de hoogte, als de zuil waaraan Christus is gegeeseld; van boven is die steng met doornen omgeven, de doornekroon. Drie kleine stengen zijn precies van gedaante

als de nagelen des kruises. Zoo stelt deze bloem eenigzins het lijden van Christus voor. Ik vind derhalve kruis aan den hemel, kruis in het water, kruis op aarde; maar ook vind ik kruis in het hart van Maria, de moeder van smarten, en wel hetzelfde kruis, waaraan de Heiland Jesus, haar goddelijke Zoon heeft gehangen. Dit kruis was in het hart van Maria; wat zeg ik? Neen, maar Maria's hart was aan dat kruis genageld. Laten dan alle kerken aan Maria gewijd en alle anderen heden met ons roepen: „Mater crucifixa, ora pro nobis" „gekruisigde Moeder, bid voor ons," nu en in het uur van onzen dood. Amen.

HET VIJFDE SMARTELIJKE GEHEIM.

MARIA OP DEN BERG CALVARIE.

> **Wat anderen tot vreugde strekt,**
> **Brengt mij slechts lijden aan,**
> **Wat anderen een lach verwekt**
> **Verwekt bij mij een traan.**

Wees gegroet Maria, vol van genade, de Heer is met U, gezegend zij gij onder de vrouwen, zoo sprak de Engel tot Maria. Doch heden het tegendeel, het tegendeel. Niet *gezegend* zijt gij onder de vrouwen, maar *gekruisigd* zijt gij onder de vrouwen en *gekruisigd* in de vrucht uws lichaams Jesus. Ook verwondert het mij, dat de alleen-zaligmakende, door den H. Geest hoogverlichte Kerk in de litanie niet zegt: Mater crucifixa, ora pro nobis. Gekruisigde Moeder, bid voor ons.

Mozes bevond zich met het Israëlitische volk in de woestijn. Als zij daar nu water hadden gevonden en daaraan ferm hun dorst dachten te lesschen, konden zij het om zijn bitterheid niet drinken, maar trokken scheeve monden; ja er was niemand die niet tegen Mozes morde, omdat het water zoo bitter was. De Allerhoogste wees Mozes nu een hout aan, dat hij in het water moest werpen en nauwelijks was dit geschied of het water was zoet geworden. Exod. 15.

Doch het tegendeel vind ik heden, want het hout, waaraan de Zoon Gods voor het menschelijk geslacht met scherpe nagelen is gehecht, heeft het tranenwater van Maria niet zoet, maar zeer bitter gemaakt.

Het hart van den mensch is van zeer poreus vleesch, en ligt midden in de borst als een koning, waaraan alle ledematen raad, hulp en krachten ontleenen. Raserus zegt in „Anatomia cordis", dat het hart niet met zijn midden maar met zijn punt tegen de linkerzijde ligt, van daar dat men het aan dien kant kan voelen kloppen. Verder heeft het twee groote kamers, een aan de linker, een aan de rechterzijde. In beide kamers bevinden zich pijpjes, die ieder met drie velletjes omgeven zijn, alsof men in het hart niet meer dan drie mag vinden. Midden door het hart loopt een kruisader, en hieruit meenen sommige godvruchtige schrijvers, dat Gods Zoon door overschaduwing van den H. Geest zijne menschheid heeft gevormd. Zoo heeft dus Christus aan het kruis het leven ontleend en gelaten. Dezelfde Raserus zegt verder, dat de mensch twee stukjes vleesch, uiterlijk zoo groot als een hand, een ter rechter- en een ter linkerzijde van het hart heeft, zoodat het hart veel gelijkt op een berg. Indien deze vergelijking juist is, dan weet ik wel dat op den berg Calvarië in het hart van de Moeder Gods aan het kruis geen andere bloemen te vinden zijn geweest als zwaardbloemen, zooals de oude Simeon reeds voor lang had gezegd: een zwaard van droefheid zal uw ziel doorboren. Luc. 2:35.

In het boek Numeri 21 leest men, dat het volk van Israel dikwijls tegen Mozes heeft gemord, doch niet alleen tegen Mozes maar zelfs tegen God, ja zij gaven voor liever bij de uiën en knoflook van Egypte te zijn gebleven als nu het manna te eten. Wat de gewoonte al niet vermag! God wilde dezen hoogmoed straffen; Hij zond vergiftige slangen in het land, die de joden plaagden en velen onder hen dood beten.

Nu maakt Mozes op Gods bevel een koperen slang, richt die in de hoogte en zoodra iemand haar had aangezien, werd hij aanstonds genezen. Doch het tegendeel grijpt hier plaats. Want wat was die koperen slang anders als de afbeelding van den aan het kruis opgeheven Heiland Jesus Christus? Maria echter werd niet zooals de Israëlieten gezond door het aanschouwen dezer slang, maar veeleer werd zij er door gemarteld.

Sprengerus, Zacharias en anderen schrijven over de boosheid der toovenaars, dat zij dikwijls uit helsde wraakzucht beelden maken van was en die met naalden en spijkers doorboren. Het leed nu dat zij deze beelden aandoen wedervaart later degenen aan het lichaam die zij betooveren; dit alles geschiedt door een verbond met den boozen vijand. Daarentegen is een liefdeverbond gesloten tusschen Jesus en Maria, zoodat alle wonden die de Godmensch aan het kruis heeft ontvangen, ook Maria in haar maagdelijk hart heeft gevoeld; daarom ook komt haar de titel toe van koningin der martelaren. Indien te Nicomedie, waar eenige duizenden martelaars de grootste pijnen uitstonden, volgens getuigenis van Surius, de steenen uit medelijden bloed hebben gezweet, hoe moet dan het hart van Maria gesteld geweest zijn onder de onuitsprekelijke smarten van haar geliefden Zoon aan het kruis? Daarom hadden de Evangelisten bij het „crucifixerunt eum" „zij kruisigden Hem," wel kunnen voegen „crucifixerunt eam" „ook haar hebben zij aan het kruis genageld."

Mozes wilde bij gebrek aan drinken zijn volk toch van water voorzien, Hij slaat met zijn wonderdadigen staf op een steenrots, doch de hardnekkige steen wil hem geen droppel geven, hij slaat nu voor de tweede maal en aanstonds vloeit er als uit een kristallijnen bron frisch en helder water uit. De joodsche rabijnen zeggen eenparig, dat Mozes den eersten keer met zijn staf recht heeft geslagen, doch voor de tweede maal over dwars, zoodat hij er als het ware een kruis van maakte en aldus kruiswater uit de rots

heeft geslagen. Met dit water waren de joden zeer verblijd. Doch het tegendeel vind ik heden op den berg Calvarie, want wie heeft de dubbele kruisslag meer getroffen als Maria? Doch deze slag bracht noch vreugde, noch water voort, want de H. Ambrosius zegt: „Stantem lego, flentem non lego", „ik lees wel dat zij aan het kruis heeft gestaan, doch niet dat zij geweend heeft." Immers om de overmaat van droefheid kon zij niet weenen. Bij een distilleermachine kan men zien, dat de eene drop water na de andere afdruipt; deze droppen zijn geen armen maar rijken; het vuur nu is de oorzaak dat de droppen vallen. Ook in het moederlijk hart van Maria was het vuur der liefde, waarom zij bij het brandende braambosch vergeleken kan worden. Toch heeft zij onder het kruis geen enkelen traan vergoten om de overmaat der smart. Immers de tranen plegen de droefheid des harten te verzachten, doch bij de kruisiging haars Zoons heeft zich de droefheid zoodanig in het hart van Maria opgehoopt, dat de smart niet in dauwdruppen in haar oog wilde smelten. O, waarlijk eene moeder van smarten!

In het 2e boek der Kon. lezen we dat koning Ezechias in zijn ziekte door den propheet Isaïas de dood werd aangezegd, doch daar de koning zijn toevlucht nam tot God, heeft de Allerhoogste zijn leven met vijftien jaren verlengd. Ezechias verzocht hiervan zekerheid te mogen hebben door een wonder. Isaïas biedt nu den koning aan of de zonnewijzer van Achaz tien strepen voor- of achteruit zou gaan? Terug, terug, zegt Ezechias. Deze tien of kruis heeft het hart des konings verheugd. Het tegendeel vindt ik heden; een schoone zonnewijzer is Maria, op haar borst zie ik ook een kruis, het zwaard, doch dit alles verheugt haar niet, maar smart haar bovenmate.

Men kan zich niet genoeg verwonderen over het verzoek van zekere Cananeesche vrouw die Jesus bad: „Fili David miserere

mei", „Zoon van David ontferm u mijner", want mijne dochter wordt hevig door den boozen vijand geplaagd. Hier doet de vraag zich voor: waarom deze vrouw zegt, dat de Heer zich over haar zou ontfermen en waarom niet over hare dochter? O neen, zegt deze vrouw, want de smarten mijner dochter veroorzaken mij nog grooter leed dan haar, en wat het kind lijdt, dat verduurt ook de teedere moeder in haar hart. Hetzelfde heeft Maria ook geopenbaard aan de zalige Brigitta: „Ik moet het u zeggen dat het lijden mijns Zoons mijn lijden is geweest, want Zijn hart was het mijne."

Dat Jacob Laban eens om den tuin heeft geleid, daaraan had hij gelijk, daar ook hij door Laban om de schoone Rachel was beet genomen. Jacob sloot met Laban een akkoord, dat hij alle gespikkelde lammeren zou hebben. O ja, zegt Laban, met alle pleizier; want hij dacht: de schapen zijn allemaal wit en dus zullen de lammeren ook wel geen andere kleur krijgen. Doch op aanraden van zijn Engelbewaarder nam Jacob eenige takken van populier-, amandel- en jeneverboomen, schilde die half af en wierp ze in het water. Als nu de schapen bij deze bron kwamen drinken, kregen zij door deze geschilde takken allen gespikkelde lammeren. Jacob, zegt de H. Schrift, werd door deze afgeschilde takken rijk, zeer rijk.

Het tegendeel echter vind ik heden op den berg Calvarie; want wat was de Heiland aan het kruis anders als een halve afgeschilde tak, zooals de kardinaal Hugo het noemt? Vooral toen door het onmenschelijk woeden der beulen en de ontelbare geeselslagen Hij er uitzag alsof het vel Hem was afgetrokken? Maar wee voor het hart van Maria! Jacob hebben de halfgeschilde takken rijk gemaakt, Maria, die lijdende Moeder integendeel zeer arm. Zekere vrouw terwijl zij Christus hoorde prediken barstte in deze woorden los: „Gezegend het lichaam dat U heeft gedragen," doch heden durf ik zeggen: „Rampzalig het lichaam dat U gedragen heeft."

Joseph werd door zijn lieve broeders van zijn rok beroofd, dien zij overal met bokkebloed bespenkten en hem toen door een bode naar hun vader zonden met de vraag: „Vide si tunica filii tui sit, an non? „Zie, of dit de rok is uws zoons of niet?" Gen. 37 : 32. O lijdende Moeder! De menschheid was het kleed, dat gij aan den tweeden persoon der H Drievuldigheid hebt geschonken; dat kleed is geheel verscheurd, bebloed, opgehangen aan een boom. „Vide", zie, of dat het kleed is van uw Zoon, of niet? Want Hij heeft niet meer de gedaante van een mensch.

In het boek Josuë 2 leest men, dat Rachab, een bekende vrouw te Jericho den krijgsoverste Josuë met diens soldaten in haar huis verborg, omdat men hen zocht te dooden. Nu verbonden de soldaten zich onder eede haar huis bij de verovering der stad te zullen sparen; zij moest een rood lint uit het venster hangen dat men over de stadsmuren heen kon zien. Zoo gezegd, zoo gedaan. De stad werd door een wonder ingenomen, en alles uitgeplunderd en vernield, doch alleen het huis van Rachab bleef vrij om het uitgehangen roode lint; en zoo heeft dat roode lint groote vreugde aangebracht.

Het tegendeel evenwel vind ik heden op den berg Calvarie; de H. Ambrosius schrijft dat dit roode lint van Rachab de voorafbeelding is geweest van den bloedenden Heiland Jesus Christus aan het kruis. Dat lint nu heeft Rachab groote blijdschap veroorzaakt, maar Maria groote droefheid, toen zij namelijk haar liefsten Zoon, door bloed overspat aan het kruis zag hangen. Zelfs de zon, dat helderlichtend hemellichaam heeft een rouwmantel aangetrokken, toen de Heer aan het kruishout stierf.

Ook de aarde, deze anders zoo vaste bodem, bewoog zich van medelijden, ja beefde aan handen en voeten.

Zijn niet de steenen, deze anders gevoellooze wezens, van harteleed gespleten?

Is niet het roode voorhangsel in den tempel te Jerusalem van elkander gescheurd bij den dood van Christus?

Hoe moet dan niet het hart van Maria gesteld zijn geweest, toen haar teergeliefde Zoon door een smadelijken dood haar werd ontrukt?

De Philistijnen hebben de ark des verbonds op een wagen gelegd en twee koeien die hun eerste kalf hadden er voor gespannen, die zonder voerman aanstonds regelrecht naar de Israëlieten liepen. Doch onderweg maakten zij voortdurend een droevig geluid, want het viel dit redelooze vee hard hun jongen te moeten verlaten. Hoe moet dan het hart van Maria, die lijdende Moeder, gemarteld zijn, toen zij haar eeniggeliefden Zoon aan het kruis moest verliezen?

Alle plagen die God door Mozes op Egypte liet neerkomen konden den hardnekkigen koning Pharaö niet vermurwen. Maar toen in één nacht alle eerstgeborenen van Egypte gedood werden en er geen huis werd gevonden waar geen doode was, ja Pharaö ook zijn eerstgeboren prins dood zag liggen — toen hoorde men een algemeen gehuil in gansch Egypte, en Pharaö liepen tranen over de wangen. Dat doet de liefde der ouders tot hunne kinderen.

O smartvolle Moeder, welke tong kon het uitspreken, welke pen het beschrijven, welk penseel het afmalen, welk verstand kan het begrijpen, hoe groot uw lijden is geweest toen uw goddelijke Zoon aan het kruishout stierf?

De dappere Jaël heeft met een nagel den vijand Sisara omgebracht. Wat blijdschap heeft zij daarover niet gehad. Misschien heeft zij wel overal den nagel rondgedragen om dien aan iedereen te laten zien.

Het tegendeel vind ik op den berg Calvarie, want daar hebben de nagelen Christus doorboord, maar te gelijk ook Maria's hart gewond.

De engel Raphaël ried den jongen Tobias aan met de gal van

den visch de oogen van zijn blinden vader te bestrijken, waarop deze het gezicht zou terug bekomen.

Deze gal heeft vreugde veroorzaakt. Doch integendeel op den berg Calvarie heeft de gal, waarmede de stervende Jesus is gedrenkt, het hart van Maria in een zee van bitterheid veranderd.

De bruid in het Hoogelied verheugde zich dat zij bloemen had gevonden. Integendeel Maria was troosteloos, toen zij haar bloem „hoe langer hoe liever" moest verliezen, daar de joden deze bloem aan het kruis midden tusschen doornen hadden geplaatst.

De Evangelist schrijft: de Moeder van Jesus stond onder het kruis. Doch ik durf integendeel zeggen, dat zij met Jesus aan het kruishout hing. En daarom kunnen wij gerust tot haar bidden: Gij zijt gekruisigd onder de vrouwen en gekruisigd is de vrucht uws lichaams Jesus. Heilige Maria, Moeder Gods, bid voor ons zondaars, nu en in het uur van onzen dood. Amen.

HET VIJFDE GLORIEVOLLE GEHEIM.

Wie? Hoe? Waar? Wanneer? Wat? Wat gevonden? Wanneer gevonden? Waar gevonden? Hoe gevonden? Wie gevonden? Wie heeft gevonden? Maria, die ik gerust met Anselmus een stad durf noemen. Mensch, ik verzeker u, dat het in deze stad Maria veel veiliger is als bij de kinderen der wereld; die in deze stad woont, die heeft het burgerrecht op den hemel.

Ik heb gezegd een stad? Daar voeg ik nog bij: een bron van genaden. Mensch, ik verzeker u, dat wie deze bron bezoekt, kracht en genade in ruime mate kan scheppen.

Wie heeft gevonden? Maria, dezelfde die ik met Cyprianus een akker, een gezegenden akker noem, waarop ieder zijn zaligheid zeker verbouwen kan. Ik heb gezegd een akker? Ik voeg daarbij: een anker, en ik niet alleen maar Petrus Damianus met mij, Maria het anker onzer hoop. Theophilus had met het schip zijner ziel schipbreuk geleden als niet het anker Maria hem had behouden.

Wie heeft gevonden? Degene, die ik een brandenden oven kan noemen. waarin de vurigste liefde tot God blaakt.

Wie heeft gevonden? Maria, van wie ik met Albertus Magnus zeg, dat zij is een brandende lamp; al wie het licht dezer lamp volgt, zal nimmer in de graven des verderfs val-

len. Heb ik gezegd een lamp, dan zeg ik nu een lam, dat ons steeds toeroept: Venite ad me, mê, mê, mê, komt allen tot mij die belast en beladen zijt, ik zal u verkwikken.

Wie heeft gevonden? Degene die ik met den H. Bonaventura kan loven als een schat. Immers is zij niet een schat, in wie het grootste, het hoogste, het eeuwige goed heeft gewoond? Heb ik gezegd een schat? Dan zeg ik nu een schans die alle zichtbare en onzichtbare vijanden van ons afweert.

Wie heeft gevonden? Maria, dezelfde die ik op goede gronden met mijn vader Augustinus prijzen mag als een magneet, doch geen magneet die van de natuur, maar een die van God zijn aantrekkingskracht heeft gekregen. Ik heb gezegd een magneet, ik voeg daarbij een margarith. Ja wel een schoone parel, die voor, in en na de geboorte altijd onbesmet is gebleven.

Hoe heeft Maria gevonden? In medio doctorum, midden onder de leeraren. Altijd heeft Christus behagen gehad in het midden. Bij zijn geboorte wilde Hij liggen midden tusschen twee dieren, een os en een ezel, Hij wilde niet anders sterven dan in het midden van twee moordenaars, Hij wilde nergens anders gekruisigd worden dan te Jerusalem op den berg Calvarie, die volgens de beste berekeningen der geometrie het middelpunt der aarde is. Na zijn glorievolle opstanding is Hij zijne Apostelen verschenen en ging midden tusschen hen staan met de woorden: pax vobis, vrede zij ulieden. Aan den H. Joannes in diens boek der Openbaringen heeft Hij zich vertoond tusschen twee gouden kandelaren en Maria heeft Hem in het midden der leeraars gevonden. Dat komt omdat Hij de *Mediator* de Middelaar was tusschen God en de menschen en den eeuwigen vrede bracht, dien gij, o mensch kunt smaken in uw hart.

Hoe heeft Maria haar Zoon gevonden? In het midden der leeraars, om daardoor te doen verstaan dat men de geleerden eeren en

liefhebben moet. Tot de ambten moeten het eerst geleerde, wijze mannen bevorderd worden. Salomon, zegt de H. schrift, heeft te Jerusalem een tempel gebouwd, waarbij men geen slag of kloppen heeft gehoord, daar hij daartoe zuiver gepoleerde steenen had genomen. Tot voorname posten moesten verheven worden oprechte, gepoleerde, wijze en geleerde menschen, want even als een toren hoe hooger hij stijgt, des te spitser wordt, zoo moet ook iemand naar mate hij hooger staat ook des te spitsvondiger en geleerder zijn.

Toen Benhadad de stad Samarie belegerde, klom de hongersnood in de vesting zoo ten top, dat men voor een ezelskop tachtig zilverlingen heeft betaald. Het is dus zeer te verwonderen, dat tegenwoordig een ezelskop dikwijls meer kost als een geleerde.

Hoe heeft Maria gevonden? Midden onder de leeraren. Hierachter schuilt een heerlijke les; Jesus zit in de laagte en de anderen in de hoogte om daardoor zijn ootmoedigheid te toonen. Ootmoedigheid is als een diamant, die hoewel klein, toch het kostbaarste edelgesteente is. Ik geef iedereen te raden welke natie God den Allerhoogste de aangenaamste is? Antwoord: *de Nederlanders*, dat wil zeggen, zij die zich vernederen; want God schrijft in zijn school geen andere les voor dan deze: leert van mij dat ik zachtmoedig ben en nederig van harte. Matth. 11:29.

In een diep dal wast beter gras als op een hooge rots.

In diepe bronnen is frisscher water als in ondiepe.

Korenaren die zich neigen zijn beter als die in de hoogte blijven staan.

De schaal die naar beneden gaat is rijker als die naar boven zich verheft.

Zoo gaat het ook met de nederigheid, een schoone deugd die wij vooral bij Maria in groote volmaaktheid aantreffen.

Waar heeft Maria gevonden? „In templo" in den tempel

heeft zij Dengene gevonden van, door en in Wien wij zien, dat wij de kerken ten hoogste moeten eeren.

Als de Engel bij Abraham was gekomen en hem de blijde tijding bracht dat zijn gemalin een jongen prins zou krijgen, toen heeft Sara gelachen. Het komt ons misschien ook belachelijk voor dat een oude vrouw nog in gezegenden toestand zou komen. Echter heeft de Engel haar het vast verzekerd en aan Abraham gevraagd: „waarom heeft Sara uw vrouw gelachen?" Gen. 18: 13, alsof hij wilde zeggen: in tegenwoordigheid van een Engel past het niet te lachen.

Mag men nu in tegenwoordigheid van een Engel niet lachen, hoeveel te minder mag men dan in het huis Gods zulks doen? Want heeft Christus de kooplui uit den tempel gejaagd, die duiven te koop hadden, hoeveel te minder zal Hij daarin de raven dulden, die een zwart geweten hebben?

Waar heeft Maria gevonden? In den tempel heeft zij haar goddelijken Zoon gevonden, van, uit en in Wien wij weten dat wij op alle plaatsen mogen bidden.

Susanna onder het Oude Testament heeft in den tuin gebeden.

Isidorus onder het Nieuwe Testament heeft in een moeshof gebeden.

David onder het Oude Verbond heeft in zijn studeerkamer gebeden.

Wenceslaüs onder het Nieuwe Verbond heeft in zijn slaapkamer gebeden.

Job onder het Oude Testament heeft op den mesthoop gebeden.

Hermannus onder het Nieuwe Testament heeft in een vogelkooi gebeden.

Daarom kan men overal goed bidden, doch het best in de kerk, want deze heeft God uitverkoren tot zijn audientiezaal, zijn genadetroon, zijn schatkamer, zijn geestelijk magazijn, zijn wisselbank en bewaarplaats.

Waar heeft Maria gevonden? In den tempel. Daar Jesus

op twaalfjarigen leeftijd zich in den tempel bevond, leert Hij ons dat men de kinderen bijtijds tot den dienst Gods moet gewennen. Want:

Terwijl het was week is, kan men alles daarin afdrukken.

Terwijl het lijnwaad nog gespannen is, kan men alles daarop schilderen.

Terwijl het boompje nog jong en teer is, kan men het buigen zooals men wil. Zoo ook een kind.

Ik heb eens in een rond glas met een engen hals een groote, rijpe wijndruif gezien, en vroeg mij daarbij af hoe deze druif in deze glazen keuken was gekomen, want de hals was te eng om een druif door te laten. De een zeide, dat het glas in een blazerij er om heen was geblazen, een ander meende dat een kunstenaar het glas als een deeg had week weten te maken, de druif er in gedaan en toen het glas weer hard gemaakt, een derde dacht dat de zwarte kunst er onder zat enz. Ik lachte er om en verklaarde hun de zaak aldus: de druif had men in den bloeitijd, toen zij nog zeer klein was in dit glas gesloten, daarna de wijnstok zorgvuldig opgepast en zoo was de druif door de heerlijke zonnestralen gekoesterd en gerijpt. In de jeugd moet men de kinderen tot de vreeze des Heeren gewennen, hen tot bidden en andere christelijke deugden opleiden. Een volwassen mensch die hiertoe niet gewend is, zoekt duizend uitvluchten en het bidden van een Onze Vader komt hem moeilijker voor als wanneer hij spijkers moest kauwen.

Waar heeft Maria gevonden? In den tempel. Dit leert nu dat men God nergens beter vindt als juist in de kerk.

Men vindt Hem niet aan het hof, want aan het hof heeft Petrus hem verloren.

Men vindt Hem niet bij de gerechtshoven, want waar de Justitia (de gerechtigheid) het podagra heeft en kromme vingers maakt, daar kan God niet zijn.

Men vindt Hem niet in de koopmanswinkels, want waren

en waarheden worden daar niet tegelijk bij de el uitgemeten; daarom is God daar niet, die de eeuwige waarheid zelf is.

Men vindt hem in 't geheel niet in de waardhuizen, want „er was voor Hem geen plaats in de herberg." Luc. 2:7. Want hoe zou God bij de kasteleins het kunnen uithouden, die de menschen zoo ongenadig scheeren?

Men vindt Hem ook niet bij de rijke heeren, die zich gedurig in wellusten en genot wentelen. De goedertieren Heiland heeft bij zijn geboorte op stroo gelegen, maar nu moeten alle stroohalmen weg, anders kan het niet. Nergens vindt men Hem beter als in den tempel, want daar is Hij altijd en verhoort er ieder.

Wanneer heeft Maria gevonden? Na drie dagen. Dit leert mij een groot geheim, namelijk, dat God gewoonlijk door hen gevonden wordt, „die drie meenen," want Hij wil geen huichelaars hebben, die honing in den mond en doornen in het hart dragen, niet die uitwendig bedeboeders maar inwendig vreetbroeders zijn. Ik weet nu waarom Jesus Christus zijn vleesch en bloed niet heeft willen verbergen achter de gedaante van gezuurd brood, maar van ongezuurd; dit is, omdat het brood door het zuurdeeg oprijst doch van binnen hol en ledig wordt.

Wanneer heeft Maria gevonden? Na drie dagen. Nog een geheim. Als wij God door de zonde verliezen, moeten wij Hem terug zoeken door boete en zulks niet uitstellen. Poenitentia sera raro vera", zegt mijn heilige vader Augustinus, en dat beteekent:

Wilt gij bevrijd zijn van veel zorgen
Stel uw berouw niet uit tot morgen.

Want de bekeering op het einde des levens is dikwijls niet zoo vrijwillig maar meer gedwongen en daarom bij God geen penning waard.

Ik weet de reden waarom God onder het Oude Testament niet heeft gewild, dat men Hem in den tempel te Jerusalem visch opofferde. Want ofschoon Hij anders de visschen wel mocht lijden, wilde Hij hen echter niet in den tempel hebben, omdat zij niet levend naar Jerusalem konden gevoerd worden. Wat dood is, begeert God niet. Een dood offer is Hem niet aangenaam, evenmin een berouw op het doodsbed.

> Als 't lichaam, mat en zonder kracht
> Het vreeslijk uur van sterven wacht,
> Als 't hart gevoelloos en verstijfd
> Het trage bloed door de âadren drijft,
> 't Verstand bedrukt en afgemat
> Door zwarte nêev'len is omvat,
> Als kracht en leven u ontgaat,
> Dan komt uw boete licht te laat.

Daarom heeft Jesus tot de verstokte zondaars gezegd: „Gij zult mij zoeken en niet vinden en in uwe zonden zult gij sterven." Joan. 8.

Wanneer heeft Maria gevonden? Na drie dagen. Al wederom een geheim, want zooals Lyranus getuigt, heeft Maria Christus op een Dinsdag gevonden. Nu was de Dinsdag *Dies Martii* aan den krijgsgod Mars gewijd, en hieruit blijkt dat ook de soldaten God kunnen vinden en zalig worden. Petrus heeft op het gegeven bevel des Heeren zijn net in zee ge worpen en toen zooveel visschen opgehaald, als er volkeren op de wereld waren, om aan te toonen, zegt Cornelius à Lapide, dat God uit alle standen en geslachten den mensch tot bekeering oproept.

Nu komt de vraag of God ook de soldaten voor den hemel heeft uitverkoren? Men zou hieraan bijna twijfelen; want als Hij de soldaten altijd verhoorde, zou er haast niemand in den hemel komen, daar voor de meesten hun dagelijksch gebed in niets anders bestaat dan in: „hale mij de duivel." Echter

vindt men ook heilige soldaten, die met het christen legioen van Thebe altijd bereid zijn goed en bloed voor God op te offeren.

Wie heeft gevonden? Maria. Wien heeft zij gevonden? Jesus. Hoe? Midden onder de leeraren. Waar? In den tempel. Wanneer? Na drie dagen. Ik ben ten hoogste verwonderd, dat de Evangelist niets schrijft over de groote vreugde van Maria, daar alles toch in de H. Schrift vermeld staat van af het oor van Malchus tot aan de lodderoogen van Lea toe, van de kromme voeten van Jacob tot den grooten haarbos van Absalon, van den mommelenden mond van Anna tot de heks in Saul's dagen, van den ezel van Balaäm tot aan het krabben en jeuken van Job, ja zelfs het kleine hondje van Tobias incluis. Niets echter, geen woord, geen jota, geen sikkepitje vind ik over de vreugde van Maria, toen zij Jesus in den tempel had gevonden. Niemand echter verwondere zich hierover, want de Evangelist wist dat deze vreugde niet te beschrijven was.

O wat eveneens onbeschrijfelijke vreugde zullen wij ellendige Adamskinderen eens smaken, als wij met de geestelijke bruid onzen bruidegom Jesus na lang zoeken zullen gevonden hebben bij onzen dood. Welk een blijdschap zullen wij genieten, als wij na dit sterven Hem zullen vinden op zijn troon van eeuwige glorie. Daar ja kan ieder ziel in geestverrukking uitroepen; „Inveni quem diligit anima mea, tenui eum nec dimittam" „Ik heb Dengene gevonden dien mijne ziel lief heeft; ik wil bij Hem blijven tot in eeuwigheid." Amen.

EEN HEERLIJKE BLOEMENRUIKER.

Vrij mag de Meimaand roemen
Op tal van schoone bloemen,
Waarmêe ze ons hart verrukt;
Ik heb voor mij gekozen
Twee purperroode rozen,
In 's Hemels hof geplukt.

Als de menschen de groote zaligheid des hemels willen te kennen geven, zeggen zij gewoonlijk: de hemel is vol muziek. Nu ik wil dat niet tegenspreken, doch ben van oordeel dat de hemel vol bloemen is, en dat meen ik omdat er dikwijls bloemen uit den hemel op aarde gekomen zijn. De zalige maagd Abundantia bij voorbeeld toen zij nog maar acht jaar oud was, heeft op zeker keer de heilige Moeder Gods en haar goddelijk Kind gezien en midden in den winter van haar een gouden appel met allerschoonste bloemen gekregen. Aan de heilige maagd en martelares Digna is in den slaap de H. Agatha verschenen, die haar verscheiden wonderschoone rozen bracht, om haar te versterken voor den marteldood. O heerlijke bloemen! De heilige maagd Gertrudis is eens op het hoogfeest van Hemelvaart de Moedermaagd te gemoet gekomen, met een gouden kleed aan, waarop verschillende groote en kleine bloemen waren gestikt, die be-

teekenden de verschillende goede werken harer dienares. O wonderbloemen! Toen de H. Nicolaus van Tolentijn, van onze orde, eens na den maaltijd de overgebleven stukken brood aan de armen buiten de poort wilde geven, vroeg hem zijn overheid wat hij daar droeg? Hij antwoordde rozen, en ziet! terstond werden de stukken brood in rozen veranderd. De heilige maagd en martelares Caecilia, nadat zij Valerianus' aanbod had afgeslagen met het besluit zich aan haar hemelschen bruidegom voor eeuwig te verloven, ontving van een Engel twee kronen met rozen en leliën. Nadat de zalige Aegydius de onbevlekte zuiverheid van Maria vurig had verdedigd, sloeg hij met zijn staf driemaal op den grond, en terstond kwam ter zelfder plaatse een lelie te voorschijn waarop deze woorden geschreven stonden: Maria, maagd voor de geboorte, maagd in de geboorte, maagd na de geboorte. Den zaligen Josorius, daar hij in zijn leven zoo'n groote vereerder was geweest van den naam van Maria, zijn na zijn dood vijf rozen uit den mond gegroeid, die ieder een letter van *Maria* droegen. De zalige Joannes had zooveel ijver voor Maria, dat hij zijn geheele leven doorgebracht heeft met het overwegen van de woorden: Ave Maria, daarom is op zijn graf een witte lelie opgeschoten. Aan de heilige maagd en martelares Dorothea hebben de engelen een mand vol uitgelezen bloemen gebracht. Terwijl in de kerk van den H. Ludovicus te Tolosa in Asturië op den geboortedag van dien heilige het misoffer werd opgedragen, ontsproten daar bloemen, die in dat land onbekend waren.

Daar dus de hemel zoovele bloemen voortbrengt en Christus zelf als een tuinman de ziel des rechtvaardigen bij een bloemenhof vergelijkt, en daar het weder heden de eerste dag van Mei is, de maand der bloemen, daarom wil ik op dezen feestdag der Apostelen Philippus en Jacobus de deugden dezer twee heiligen bij bloemen vergelijken. Derhalve bind ik uit deze bloemen een ruiker te zamen, om dien aan mijne toehoorders te schenken, want hun geur is verkwikkend.

Van de vogelen is de koning de adelaar, van de viervoetige dieren de leeuw, van het gesternte is de koningin de zon, van de visschen is de koning de walvisch, van de boomen de ceder, van de metalen het goud en van de bloemen is de koningin de roos. De edele roos met haar roode kleur, beteekent de liefde, en deze liefde vind ik bij de Apostelen Philippus en Jacobus.

Onder het Oude Verbond begeerde God uitdrukkelijk van de menschen, dat zij Hem het eerstgeborene zouden opofferen, namelijk het eerstgeborene lam, het eerstgeborene kalf en zoo van alle dieren. Hierdoor wilde God te kennen geven, dat de mensch ook het eerstgeboren van zichzelf aan Hem moest schenken. Dit nu is het hart, want de geneeskundigen zeggen: „cor est primum vivens et ultimum moriens," „het hart is het dat het eerste leeft en het laatste sterft." Dit eerstgeborene wil God hebben als een offer. Daarom zeg ik: het hart des menschen, dat is een schatkamer der liefde, een brandende liefderoos, wier reuk den Allerhoogste aangenaam is, dat hart zal zijn voor God een oven van liefde, een magneet van liefde, een vloed van liefde, die naar die ondoorgrondelijke zee van goedheid en barmhartigheid vloeit.

Eenige schrijvers meenen en nemen daarbij ten getuige den ouden rabijn Parcephas, dat God, toen Hij den mensch begon te scheppen, hem niet in eens heeft gemaakt uit leem, maar aan de Engelen beval het eene lid na het andere te boetseeren, en zoo maakten dezen op Gods bevel den mensch armen, handen, voeten, hoofd, ooren en alle uit- en inwendige leden, totdat zij eindelijk aan het hart kwamen. Dit echter heeft God met eigen handen gemaakt, volgens het woord van den psalmist: „Qui finxit singulatim corda eorum." Hij heeft eigenhandig hunne harten gevormd. Ps. 33 : 15; om aan te toonen, dat de mensch zijn hart aan God moet geven en Hem boven alles beminnen. Zoo kan men van de redelooze dieren

leeren, hoe men zijn weldoeners moet liefhebben. Aelianus schrijft dat zeker voornaam heer, op reis zijnde en geen ander reisgenoot hebbende als zijn hond, onder weg een zak met geld verloor, doch de hond hield uit liefde tot zijn meester de wacht bij het geld. Na eenige dagen zoekens vindt de heer den nog gesloten bundel, maar daar naast den hond, die uit liefde tot zijn meester zich had laten dood hongeren. Dezelfde Aelianus verhaalt van een adelaar, die door zeker jonkvrouw het leven was gered, dat toen volgens het gebruik der oude Romeinen de jonkvrouw na haar dood werd verbrand ook de adelaar uit liefde zich vrijwillig in het vuur wierp en zich met zijn weldoenster liet verbranden. Zie nu, o mensch! De redelooze dieren zijn redelijker dikwijls als gij, daar zij dengene beminnen, die hen lief heeft. Een veel grootere liefde zijt gij uw God verschuldigd, door wien gij geschapen zijt, verlost, geheiligd en nog ieder oogenblik in het leven behouden wordt.

Zekere maagd uit de orde van Dominicus, Sibillina genaamd, hoorde eens op Pinksterdag, toen zij bezig was het vuur te overdenken dat op de Apostelen is neergedaald, eene stem die riep: Sibillina ik wenschte dat gij door een zelfde vuur waart ontstoken, dat is het vuur der liefde. O, aandachtige harten! Ik wenschte dat gij allen brandet van het vuur der liefde Gods zooals deze heilige maagd gebrand heeft. Dan zou God zich niet meer beklagen zooals Hij bij den propheet Isaias gedaan heeft: „Filios enutrivi et exaltavi, ipsi autem spreverunt me,” ik heb kinderen opgevoed en verheven, maar zij hebben mij veracht. Isaias: 1. Maar ware rozen van liefde waren de twee glorievolle Apostelen en bloedgetuigen Philippus en Jacobus; want evenals het den verliefde eigen is altijd aan zijne beminde te denken, zoo ook brandde Philippus van liefde, zoo waren al zijn wenschen er opgericht om God te zien, zooals hij zelf tot Christus heeft gezegd: „Domine, ostende nobis Patrem et sufficit nobis.” „Heer laat ons den Vader zien en 't is ons

genoeg:" ik begeer niet aan uw rechter- of linkerzijde te zitten, zooals anderen gewenscht hebben, ik hoop ook geen tijdelijke belooning, ik wil de wereld gaarne verlaten, laat mij den Vader zien, dien ik zoozeer bemin.

Paulus is eens in den derden hemel opgenomen geweest en toch weer op aarde teruggekomen. Hij heeft ongetwijfeld daar het geheim der H. Drievuldigheid gezien, want hij zegt: ik heb dingen gezien, die het geen mensch geoorloofd is te zeggen. Hij heeft daar gezien de hemelsche heerscharen, de Cherubijnen, de Seraphijnen, de onuitsprekelijke glorie Gods, de overstelpende vreugde des hemels en toch is hij naar beneden teruggekomen.

Ik vraag wat deed menigeen als hij in den hemel was? Hij zou zeker naar dit tranendal niet terugkeeren. Denk maar eens iemand, die in een huis is waar het hem goed bevalt, waar de potten in de keuken een eigenaardige muziek maken, waar het altijd table d'hôte is, waar de wijn in de glazen door zijn terugkaatsing tegen den rand heet wordt en duistere hoofden maakt, waar de panlikkers, klaploopers en Jan-salies gestadig de trappen op- en afloopen. O zegt ieder hier is het goed te zijn, goed te wonen. Zoo heeft Petrus het waarschijnlijk ook begrepen, toen hij bij het zien van nog maar een schaduw van Christus' glorie op den berg Thabor uitriep: „Heer, het is hier goed te wonen." Doch Paulus, ofschoon in den derden hemel opgenomen, zegt: neen en begeeft zich weer naar de aarde. Waarom? De H. Cyrillus van Alexandrie geeft hiervan de ware reden aan, als hij zegt: Paulus is van uit den derden hemel naar de aarde teruggekeerd om Christus te prediken, met andere woorden uit liefde tot den naaste. O, schoone roos der liefde. Doch niet alleen bij Paulus, ook bij de beide apostelen Philippus en Jacobus brandde die vurige liefde tot den evennaaste, daar hun apostelwerk nergens anders in bestond, dan in de bekeering der

zielen. Hun doel was met den hengel van het woord Gods zielen te vangen, met het licht van Gods woord zielen te verlichten, met de spijs van Gods woord zielen te sterken en in den schaapstal van Christus te voeren. Jacobus deed dertig jaren te Jerusalem niets anders als op zielen wachten, naar zielen trachten, zijn hart brandde van ijver om zielen te winnen, van liefde tot den naaste. O vuurroode roos der liefde! Doch niet alleen als een roos, ook als een lelie moet het hart des menschen zijn.

Er is geen bloem die zoo snel in de hoogte groeit als de lelie, daarenboven heeft zij een knol niet ongelijk aan het menschelijk hart. Daarom ook is de lelie het beeld van een oprecht hart, waar het in- en het uitwendige overeenstemmen.

Een wonderlijk onderscheid is er tusschen het graankorreltje dat de akkerman in de aarde werpt en dat wat de mier er in draagt; het eerste immers gaat op, groeit en brengt vruchten voort, maar het tweede komt niet op maar blijft onvruchtbaar hoe lang het ook in de aarde ligt. Waar komt het van daan? Het komt omdat de mier als zij het korreltje in de aarde draagt eerst het hartje er af bijt, zoodat het niet groeien kan. Verder vraag ik: waarom heeft God het offer van Abel aangenomen en dat van Caïn niet? De reden ligt hierin, omdat Abel met een oprecht hart geofferd heeft, droeg zijn gave ook vruchten en was Gode aangenaam, daarentegen had Caïn's offer het hart verloren, dat is, de oprechte meening en was daarom God ook niet welgevallig. Want een oprechte meening, dat wil zeggen die van harte is, geeft voedsel en kracht, sterkte en leven, het is een schat die alles bevat; in één woord: het is alles en overtreft alles. Amen.

LOFREDE OP DEN DAPPEREN RIDDER EN HEILIGEN BLOEDGETUIGE SEBASTIANUS.

Ik hoor in dit mijn A, B, C,
Niets liever als de G, G, G.

A geeft mij niets, B niets, C niets, D niets, E niets, F niets, G, G, ga voort van het hof.

Sebastianus, een voornaam ambtenaar aan het hof van de keizers Maximinus en Diocletianus, leefde naast deze monarchen die tevens groote vijanden van het geloof in Christus waren, zeer heilig en godvreezend. Van de hoven kon de dichter met recht zeggen:

'tGeloof ligt aan de hoven dood,
Gerechtigheid heeft grooten nood,
De vroomheid reist daar gauw van daan
'tGeduld moet spoedig naar de maan,
De hoovaardij is uitverkoren,
Ootmoedigheid heeft 't veld verloren,
De waarheid is van daar getogen
De trouw is over zee gevlogen.
De nijd is vet en dik en groot,
Barmhartigheid sterft naakt en bloot,
De deugd is van het hof verdreven
En de ondeugd is daar ingebleven.

Daarom zeg ik met een anderen dichter: „Exeat ex aula qui cupit esse pius" „hij verlate het hof die godvreezend wil leven." Zoo spreekt ook Justus Lipsius als hij zegt: „Facilior transitus ad coelum est ex caula quam ex aula" „veel lichter kan men uit den schaapstal in den hemel komen als uit de hofzaal." Niettemin leefde Sebastianus heilig aan zulk een zondig hof; tusschen die ongeloovige heidenen die steenen voor den waren God aanbaden, aanbad hij Dengene voor wiens eer Stephanus zich had laten steenigen; in één woord aan een hof, waar men in lusten en listen en lasten, in alle ondeugden leefde, daar leefde Sebastianus in heiligheid.

Toen Mozes met zijn uitverkozen Israëlitisch volk aan de Roode Zee was gekomen, merkte hij dat de zijnen „het erg in den rug kregen," daar Pharaö met zijn krijgsbenden hen op de hielen zat. Op Gods ingeven beweegt hij nu de zee met een slag van zijn stok en de baren wijken aanstonds van elkander. O mijn God! de zee is veel gehoorzamer als wij, want God slaat ons dikwijls met zijn roede en toch wijken wij niet af van het pad onzer zonden. Nadat nu de zee zich in tweeën had gedeeld, marcheerde Mozes met zijn volk er doorheen. Hierbij moet men een tweede wonder in acht nemen; want, zooals Arias Montanus opmerkt, is de bodem der zee vol vuilheid en slijk, en toch zijn de Joden daardoor in het minste niet besmet, maar er door gemarcheerd als de zonnestralen door een vuil glas. Het is wel wonderbaar door het vuil te gaan en niet besmet te worden, doch midden onder de hovelingen te leven en heilig te blijven, is nog veel meer. Aan het hof vindt men vele wilde Esaus, maar Sebastianus leefde als een Isaïas; aan het hof vindt men vele hoovaardige Hamans, maar Sebastianus leefde als een ootmoedige Amandus; aan het hof vindt men vele woekeraars als Zacheüs, maar Sebastianus leefde als een milde Zacharias; aan het hof vindt men vele dieven als Achan, maar Sebastianus leefde als een eerlijke

Achatius; aan het hof vindt men vele zondige Nabals, maar Sebastianus leefde als een onschuldige Abel. Dat is veel en nog veel meer als door het vuil te gaan en zich niet te bevlekken.

Pilatus vroeg aan den gezegenden Heiland: „Quid est veritas?" Wat is de waarheid?" Joan. 18: 38. Foei! zou dan zulk een groot heer nog niet weten wat de waarheid is? Neen, hij wist er niets van. Waarom niet? Omdat hij aan het hof leefde, waar men de waarheid niet kent. Ten hove is de waarheid als het wildbraad waarmede Rebecca den ouden Isaäc bedroog; ten hove is de waarheid als de zonnewijzer van koning Ezechias, waarop de schaduw terugliep; ten hove is de waarheid als het gordijn van den grooten schilder Parrhasius, dat Zeuxis wilde wegschuiven, meenende dat er een kunstig vrouwenbeeld achter school, ofschoon er niets achter zat; ten hove is de waarheid als het Trojaansche paard dat van binnen met schelmen was opgevuld. De rechte waarheid vindt aan het hof geen enkel hoekje, daar heet het G. G. G. ga weg van hier en zoek een betere plaats. Doch bij Sebastianus heeft de waarheid aan het hof een goede plaats gevonden. Dat is wat wonders! Zekerlijk. Als men ten hove sprak van landen te veroveren, dan sprak Sebastianus er van om het rijk des hemels in te nemen. Redeneerde men ten hove van krijg en bloed vergieten, dan vertelde Sebastianus dat men moest strijden tegen zijn eigen booze hartstochten. Smaalde men ten hove op een vroolijk en wellustig leven, dan deed Sebastianus verstaan dat men aalmoezen moest geven aan de armen. Beraadslaagde men ten hove hoe de christenen het best te *vervolgen*, dan ried Sebastianus hun aan Christus *na te volgen*. Hoort dus en leert de waarheid van Sebastianus, gij hovelingen. Hij was als een zwaan die in het water zwemt en evenwel niet nat wordt, hij was als een salamander die midden in het vuur is en zich niet brandt; hij was als een roos onder de doornen, die heerlijk riekt. Sebastianus tusschen

de zondige hovelingen en dan nog heilig. O wonder boven wonder! Leert, nog meer, gij hovelingen! Uwe oogen zijn brandspiegels waarmede gij menig kuisch hart hebt ontstoken, maar de oogen van den H. Sebastianus waren vensters, waaruit de goddelijke liefde straalde. Uwe tongen zijn dikwijls snijdende zwaarden om de eer der naasten te kwetsen, maar de tong van Sebastianus was een orgel, waaruit de lof Gods weerklonk. Uwe ooren zijn holen waarin de echo der wraak weerklinkt, maar de ooren van Sebastianus waren kanalen, waarin niets anders dan liefde en vergeving binnenstroomde. Uwe harten zijn aanbeelden, waarop slechts de leugen wordt gesmeed, maar het hart van Sebastianus was een bloempot, waarin een bloempje groeide, Jesu-min of liever Jesu-mijn. Dat is een wonder.

Het woordje *hof* laat zich aldus ontleden. De *H* is geen letter, maar slechts een aspiratie, en zoo bigint *hof* zeer te recht met *aspiratie* of *zuchten*. De *O* is ook geen letter, doch slechts een nul. Nu blijft de *F* nog over, en dat is *Falsitas Valschheid*. Zou er dan ten hove in 't geheel geen waarheid zijn? Zeer zelden, en als zij aan het hof komt, dan nog trekt men haar een sierlijk kleedje aan, dat wil zeggen men verbloemt haar. Een voorbeeld.

Koning David gaat na het middagmaal op het dak van zijn huis een wandeling doen, doch viel vandaar in de diepte, want hij hield zich in die oogenblikken niet op met zijn psalmen en liederen, maar met liederlijke gedachten; en ofschoon hij juist een delicate soep had gegeten, hield hij zich nu weer bezig met lepelen. Om kort te gaan, David zondigde grof, zeer grof. Nathan de propheet, krijgt van God bevel naar het hof te gaan en den koning de waarheid onder den neus te wrijven; hij gaat doch omschrijft de waarheid met eene gelijkenis. Sire, zegt hij, er was een rijk man, die een groote kudde schapen bezat. Deze rijke nu neemt het eenig lammetje van een armen buurman, die het beest in zijn schoot

liet slapen en liefhad als zijn eigen ziel, enz. enz. Na veel omwegen zegt de propheet tegen den koning: gij zijt die man, want God heeft u alles gegeven, wat uw hart begeerde en toch hebt gij de vrouw van Urias tot u genomen, Urias gedood, enz. Men ziet hier hoe de propheet Nathan zelf de waarheid aan het hof verbloemde. Doch Sebastianus doet niet zooals Nathan, maar hij zegt de naakte waarheid aan de beide keizers Maximinus en Diocletianus, hij zegt het hun vlak in het gezicht, dat zij dwaas doen met hun afgoden te aanbidden. „Omnes dii gentium daemonia," „alle afgoden der heidenen zijn duivels," zegt hij. Bacchus, zoo gaat hij voort, is niet de wijngod, maar de ware wijnstok is Christus, die als een wijndruif onder de pers des kruises is uitgeperst; deze is de God van den wijn. Pluto is niet de god van de hel, maar Hij, die den hoovaardigen Lucifer met al zijn aanhang naar beneden heeft gestort. Deze heeft de macht over de hel. Tellus en Ceres zijn niet de godinnen van de aarde en de vruchten, maar de ware spijs der zielen en de God van hemel en aarde is Hij, die in het Sacrament des altaars tegenwoordig is en het brood der Engelen wordt genoemd. Neptunus is niet de god der wateren, maar Hij die zich in den Jordaan heeft laten doopen. Aanbidt dezen, Hij kan u tot kinderen Gods maken. Uw stomme, domme, steenen beenen, katten, ratten, uw ingebeelde goden, laat hen varen, want zij hebben u nooit geholpen, zij helpen u nu niet, en zullen u nimmer kunnen helpen. G. G. G. Ga hovelingen, leert de waarheid.

Sebastianus een heilige soldaat, dat is een wonder! Er kwam op zeker tijd een hoofdman van Capharnaüm tot Christus den Heer met het ootmoedig verzoek om zijn knecht, die te huis ziek lag, te genezen. Ja, zegt de Zaligmaker, ik zal bij je komen. De hoofdman verontschuldigt zich en zegt dat hij dit onwaardig is. Ik weet wel, dunkt me, waar de schoen hem knelde. Zonder twijfel was het huis niet uitge-

veegd, zooals dat bij soldaten gewoonlijk toegaat; wellicht lag er op de tafel een spel kaarten, eenige glazen en zwarte pijpen; de stoelen en banken half gebroken en door elkander gegooid; in plaats van een rozenkrans rolletjes pruimtabak; het huis vol spinnewebben en rook, zooals in een wachthuisje, en op de brits een stroozak. Neen, denkt de hoofdman, ik kan God in zoo'n varkensstal niet binnenleiden; doch Heer, zoo zegt hij, spreek slechts één woord en mijn knecht zal gezond worden. Toen Christus dit hoorde, verwonderde Hij zich over het groote geloof van dezen soldaat. Doch waarom? Omdat het een wonder is dat een soldaat heilig leeft, daar de meesten eerder den duivel als God in den mond hebben. Het tegendeel echter toont ons Sebastianus, die soldaat en nog wel overste van de lijfgarde van keizer Diocletianus was en evenwel heilig heeft geleefd. Zeker dat is een wonder boven alle wonderen.

De Benedictijnen hebben zoovele heiligen, dat wilden zij ieder dag het feest van één heilige vieren, een geheele eeuw niet toereikend zou zijn. De orde van den H. Franciscus telt zooveel heiligen, dat men wel kan zeggen: evenals de wereld vóór ongeveer zeventig jaar bijna geheel Fransch was, zoo is de hemel ook meestendeels Franciscaansch, dat is echter geen wonder. De orde van mijn heiligen patroon Augustinus telt zoovele heiligen, dat alle kameelshuiden van Job niet voldoende zouden zijn om daaruit gordels te snijden voor die Augustijnen. De Dominicanen hebben zooveel heiligen dat als men alle gesprenkelde lammeren van Jacob duizendmaal neemt, dezen nog veel kleiner getal uitmaken. De Jesuiten hebben zooveel heiligen in den hemel dat zij bijna onnoemelijk zijn. Dit alles is echter geen wonder, want kloosterling te zijn en heilig te leven, tusschen vier muren te zitten en heilig te blijven, gaat nog; doch onder soldaten te leven en heilig te wezen, dat is een van de grootste wonderen.

Als Mozes zag dat een braambosch in vlam stond en echter niet verteerde, sprak hij: dat is een wonder; doch het scheen hem niet zoo groot toe, als toen een harde steenrots water gaf, daar deze anders door slaan niets als vuur geeft. Ik ben in dit geval op Mozes' zijde, doch niet minder is het wonder als iemand onder de soldaten in het vuur staat (ik meen het vuur der hartstocht) en niet brandt. Zulk een wonder was Sebastianus. G. G. G. ga heen, gij christen soldaat en volg hem na.

Nadat de lijdende Heiland evenals Isaäc met het hout op den berg Moria met zijn kruis op den Calvarieberg was geklommen, hebben de onmenschelijke soldaten en joden Hem terstond zijn kleeren uitgetrokken. Deze bestonden uit een boven- en onderkleed. Het onderkleed was door Maria in zijne kindsheid voor Hem gemaakt en groeide later met Hem op. Het bovenkleed echter hebben de soldaten genomen en in vier stukken gedeeld, want zij hadden gezien of gehoord dat niet lang te voren eene vrouw, die aan bloedgang leed, den zoom van dat kleed had aangeraakt en terstond daarop genezen was. Zij meenden dat Christus een toovenaar was en deze rok ook zekere tooverkracht bezat. Daarom wilde ieder van hen er een stuk van hebben om daarmede naar hun meening te kunnen tooveren. Ook tegenwoordig vindt men nog menschen die niet alleen uit kerken en kerkhoven, maar ook van galgen, raderen en pijnbanken allerlei rariteiten wegnemen, zooals vet, ketenen, stroppen enz. die in aanraking zijn geweest met een of ander gehangen dief, om die voor allerlei duivelskunsten te gebruiken.

In het markgraafschap Baden, schrijft Bolandus had een soldaat aan een armen bloed een schaap ontnomen. De arme nam zijn toevlucht tot den H. Vedastus, pastoor van dat land; de pastoor vermaande den dief het schaap terug te geven. Deze echter ontkende zijn misdaad, en terwijl hij halstarrig bij zijn ontkennen bleef, ziet, daar riep op eenmaal zijn

handschoen: mê, mê, mê, evenals een schaap doet, zoodat de soldaat nu verraden was. Maar goedige hemel! als de handschoenen van alle soldaten die gestolen hebben, ook eens zouden roepen, het zou nog grooter geschreeuw worden als op de varkensmark te Zwijndorf.

De H. Rosa, zoo schrijven de Annales Minorum, was eens door haar buurvrouw een hen ontstolen; en daar deze dit ontkende zijn haar terstond op de rechterwang kippeveeren gewassen. Heere, mijn tijd! als het de soldaten ook eens zoo ging, dan hadden de meesten hun gezicht met kippeveeren, koehaar, varkensborstels en schapewol zoodanig begroeid, dat zij er vreeselijker nog zouden uitzien als de wildste boschduivel.

Doch zie, het tegendeel geldt bij den soldaat Sebastianus, die voortdurend er op bedacht was zijn evennaaste voordeel aan te brengen. Hij had eens vernomen, dat vele christenen hier en daar in kerkers en kotten waren opgesloten op bevel van den tyrannieken keizer, doch om het lamenteeren en jeremiaden hunner vrouwen begonnen velen te wankelen en liepen groot gevaar van het geloof te zullen afvallen. Om dit te voorkomen begaf de dappere Sebastianus zich tot hen, versterkte hen in het geloof en moedigde hen tot een ridderlijken martelstrijd aan.

Samsom gaf eens een raadsel, ra, ra, wat is dat? „De comedente exivit cibus et de forti egressa est dulcedo," van den etende is een spijs uitgegaan en van den sterke iets zoets. Jud. 14:14. Bij Sebastianus was dit evenwel geen raadsel, maar een duidelijke waarheid, want van dezen sterken, riddelijken soldaat is zulk een zoete welsprekendheid uitgegaan, dat hij daardoor vele duizenden hetzij in het geloof heeft versterkt, hetzij daartoe gebracht, ja onder welke laatsten zelfs de hoogste ambtenaren des keizers, stadhouders, hofmeesters, raadsheeren, Nicostratussen, Chromatussen, Marcussen, Marcellianussen en meer anderen.

In het boek der Machabeën cap. I wordt een groot wonder verhaald. Uit vrees voor de soldaten hadden de priesters het vuur uit den tempel gebracht en in de aarde begraven. Na langen tijd zochten zij het weder, maar vonden in plaats van vuur water. Dit water sprengde de priester Nehemias op het hout, waarop het terstond in vuur veranderde „ita ut omnes mirarentur", zoodat allen zich verwonderden. Water in vuur te veranderen, is veel, maar lafhartige lieden in zulk een vuur te doen ontvlammen, dat zij om Christus' wille alle mogelijke martelingen manmoedig uitstaan, is ook veel. Dit heeft gedaan Sebastianus, de heilige, dappere ridder. Want zekere voorname vrouw, de echtgenoote van Nicostratus, die eenige jaren lang stom was geweest, heeft hij door het heilig kruisteeken de spraak teruggegeven, ja haar, die een laffe vrouwspersoon was, zoo'n ridderlijken moed in de borst gejaagd, dat zij haar bloed voor Jesus heeft vergoten. Dit is inderdaad een heilige soldaat.

De H. Schrift meldt ons van Absalon, dat deze een buitengewoon schoon mensch was en daarbij een goed politicus, want hij stond 's morgens vroeg op, begaf zich naar de poort van het paleis en groette ieder die er in- of uitging, allervriendelijkst. Zie eens, hoeveel katten één enkel mensch ten hove kan maken Als er een burger aankwam kuste hij dezen op de familiairste wijze, kwam er een boer, dan vroeg hij: God groete u, lieve landman, wat draagt gij daar in uw korf? Ik heb daarin een klein geschenk en heb mij verder te beklagen over onzen burgemeester die ons boeren hard behandelt en scheert als de herder zijn schapen. Best, goede landman, sprak Absalon, ik zal voor u zorgen, „osculabatur eum," en hij gaf hem een kus. Hierdoor nu wist deze prins zooveel te bewerken, dat hij bijna alle Israëlieten op zijn hand kreeg, zoodat zij gaarne hun leven voor hem wilden laten. Heeft een kus van een aardschen

mensch, die toch niets anders is als een verniste leemklomp, zooveel uitgewerkt, wat zal dan niet de kus gedaan hebben dien Christus aan den H. Sebastianus heeft gegeven? Deze kus was niets anders dan de goddelijke liefde, zooals de geestelijke bruid uitroept: „Osculetur me osculo oris sui" hij kusse mij met een zoen van zijn mond. Cant. 1:1. Sebastianus begeerde uit liefde tot Christus zooveel druppels bloed te vergieten als er waterdroppelen zijn in de Roode Zee. Tegenwoordig vindt men zeer veel soldaten die meer wijn als bloed vergieten. Ga dan en leer iets van den ridderlijken soldaat Sebastianus.

Eenige mijlen van Constantinopel aan de engte der Aegeische Zee of de Hellespont is eene plaats, waar aan de eene zijde der zee in Azië eene stad ligt met name Abido en aan de andere zijde in Europa eene stad Seston genaamd. Daar is het, dat de verliefde Leander des nachts dikwijls de zee is overgezwommen, omdat aan den overkant een schoon dochtertje woonde Hero genaamd, dat hij bovenmate beminde. Geen waterstroomen, zelfs niet de zee konden de liefde van dezen jongeling uitblusschen. Toen hij wederom eens de zee wilde overzwemmen, overviel hem een hevige storm; nu spreekt hij de bruisende watervloeden aan:

Parcite dum propero, mergite dum redeo.
Gij toornige baren verschoont heden mij
Nu liefde mij voortjaagt naar de andere zij,
Maar als ik terugkeer met jeugdigen moed
Wees dan vrij mijn graf, o gij bruisende vloed.

Gij natte nar, dat heet wel *amantes*, *amentes*, *beminnend* en *gek*. De liefde is niets te zwaar, er is geen reis waartoe de liefde niet aanzet, er is niets zoo bitter dat de liefde niet versuikert.

De liefde rent in dolle vaart
Gelijk een toomloos, hollend paard;
Zij ziet geen kwaad, geen leed, geen nood,
Maar loopt gewillig in den dood,
Zij is als honing voor 't gemoed;
Waar liefde is smaakt het bitter zoet.

Dat is in 't kort van de nutteloze, wilde wereldsche liefde gesproken. Maar wat moet men wel zeggen van de goddelijke liefde, die zoovele duizenden martelaren in hun onbeschrijfelijke pijnen moed heeft gegeven?

Deze liefde heeft het gemoed van den ridderlijken Sebastianus zoodanig ontstoken, dat hij naar den tyrannieken bloedhond Diocletianus is gegaan, deze zijn groote dwaasheid in scherpe woorden heeft verweten en zich bereid verklaard voor de eer en de leer van Christus zijn bloed te willen vergieten. Welaan Christen, leer standvastigheid in het geloof van Sebastianus. „Aquae multae non potuerunt extinguere charitatem; vele stroomen waters konden zijn liefde niet uitblusschen." Cant. 8 : 7. Diocletianus nam Sebastianus zulk stout bestaan uiterst kwalijk en ried hem aan vaarwel te zeggen aan Christus en diens leer, hem daarbij hooge posten belovende, ja zelfs liet hij alle kostbare kleinoodien en edelgesteenten daar brengen om Sebastianus tot afval te bewegen. Doch alles te vergeefs.

Nu werd de moedige ridder aan een paal gebonden en doorschoten met pijlen, die hem echter niet in het minste leed deden, want zij waren hem allemaal zoet, daar zijn hart het doelwit was der goddelijke liefde en alle slagen slechts dienden om de zaal des hemels voor hem te openen.

Met de edelgesteenten, waarvan wij daar juist hebben gesproken, wil ik sluiten. Wat waren die edelgesteenten voor Sebastianus? Niets anders als ellendesteenen. Voor ons is ook een ellendesteen de karbonkel der pest, een ellende voor ons is de Turksche steen. O Jesus, straf ons niet met zulke ellendesteenen, maar weer door de voorbede van den H. Sebastianus van deze keizerlijke residentiestad deze beide straffen af, opdat wij in deze ellendewereld gerust en tevreden mogen leven, en hiernamaals met den dapperen ridder en bloedgetuige Sebastianus uw goddelijk aanschijn mogen genieten. Amen.

LOFREDE OP DEN FEESTDAG VAN DEN BLOEDGETUIGE VOOR CHRISTUS DEN H. VITUS.

Zit gij warmpjes in de kleeren,
Hebt gij duiten te verteren,
Zijt gij vroolijk van gemoed,
Dan ook hebt ge in overvloed
Vrienden die u liefde zweren
Vrienden die uw geld verteren,
Vrienden die uw voeten likken,
Vrienden die uw wijnen slikken;
Maar een vriend van harte groot
Leert men kennen in den nood.

Wie kan mij zeggen wat het papier is? Een, twee, drie... Niemand? Nu dan zal ik het zelf maar doen.

Het papier is een vriend der sneeuw.

Het papier is het werk der geleerden.

Het papier is de oorzaak der correspondentie.

Het papier is het onderhoud der kanselarijën.

Het papier is zooveel waard, dat de grootste monarchen het op hunne handen dragen.

Wie zijn echter de ouders van het papier?

Zijn vader is een lompensmid, zijn moeder een vuile smeerlap. Zoo kan dan uit iets kwaads iets goeds voortkomen? Zeker. Uit een dolenden heiden, uit een afgodisch

mensch, uit een vijand van het christen geloof kan een heilige zoon voortkomen. Zoo'n verblinde vader was Hilas en evenwel heeft hij een grooten bloedgetuige tot zoon gehad, namelijk den H. Vitus, die in de katholieke kerk wordt vereerd en een der veertien bizondere patronen is in ziekte en nood.

Vrienden in den nood, gaan zeven en zeventig, ja meer nog op een lood. Armoede is een groote nood. Job heeft dit ondervonden, want hem werd zijn eer ontnomen, zijne gezondheid ging verloren en alle afschuwelijke ziekten overvielen hem, zoodat hij om zijne melaatschheid alle vrienden had verloren. Doch dat de vijand het allereerst hem in armoede stortte, zijn vee, huis en hof door het vuur verteerde, was omdat hij meende Job door de armoede tot wanhoop te brengen, want een mensch valt niets zwaarder als armoede.

Bij Mattheus 25 lezen wij, dat tien maagden door den goddelijken bruidegom ter bruiloft genoodigd werden. Daarom schikten zij zich zeer netjes op, doch zonder hoeden, lintjes en strikjes, zooals tegenwoordig bij de dames de mode is. Onder deze tien maagden waren vijf dwazen, dat is narrinnen. Maar welk soort? Pronkzuchtige narrinnen? Plompe narrinnen? Stoute narrinnen? Verliefde narrinnen? Neen, maar het waren luië narrinnen, daar zij hadden geslapen en in dien tijd hunne lampen uitgingen. Als zij nu later voor de hemelpoort kwamen, werd hun de deur voor den neus dichtgegooid, niet met een „soort bij soort", maar met een „nescio vos", „ik ken u niet." Bij de wereld gaat het ook zoo; waar ledige lampen zijn, waar armoede troef is, daar kent men niemand „nescio vos." Alle hoop is ijdel als men niet heeft een vette geldbuidel, niemand komt door de wereld heen, die geen geld heeft, niemand promoveert die geen geld spendeert, het geld is bij de tegenwoordige wereld eene „conditio sine qua non", een conditie die „spreekt als een boek." Daarom heeft zeker dichter te recht geschreven: het is ge-

lukkig voor den god Jupiter dat hij niet arm is, anders zou hij met al zijn wijsheid en macht niet geteld worden. Hieruit ziet men dat de armoede geen kleine ramp is.

Hoe zal, hoe kan zoo iemand zich redden? Zal hij doen zooals Adam? Deze, nadat hij Gods gebod had overtreden en in zoo groote armoede was vervallen dat hij geen vod of flenster meer had om zich te dekken, beroofde toen de boomen van hunne bladeren, nam hun het beste af, plukte en rukte hen kaal van boven tot beneden. Zoo echter moet niemand doen; wie dat iemand aanraadt brengt dezen in de kast. Maar hij moet zijn toevlucht nemen tot God en den H. Vitus aanroepen.

Den 25e Maart is Adam geschapen, schrijft mijn heilige patroon Augustinus. Den 25e Maart heeft de Zoon Gods zijn menschelijke natuur uit het heilig lichaam van Maria aangenomen, en evenzoo gelooft de Kerk dat de Heiland der wereld op denzelfden datum aan het kruis is gestorven. Op den 25e Maart is de wereldberoemde stad Venetië beginnen te bestaan en staat nu reeds over de twaalf honderd jaar. Men telt er 76 kerken, 27 kloosters voor mannen en 22 voor vrouwen. Op den 15e Juni wordt hier jaarlijks eene groote processie gehouden ter eere van den H. Vitus. De reden is de volgende. In het jaar 1290 brak in deze stad een groot oproer uit, waardoor de meesten in de grootste ellende vervielen, daar de oproermakers alles plunderden en stalen. In dezen nood namen velen hun toevlucht tot den H. Vitus, en zie, o wonder! Een vrouw die in allerhaast het venster opendeed om het groote gevaar op straat te kunnen zien, stiet bij ongeluk tegen een bloempot die naar beneden viel en het hoofd van het oproer, Biamontio, den schedel verpletterde, zoodat zijn hersens tegen den muur spatten. Hierop nu werd het geheele oproer aanstonds gestild. Buiten allen twijfel is dit niet door toeval geschied, maar wel door een bizondere

beschikking Gods en op de voorspraak van den H. Vitus. Zoo wordt dan nog heden ten dage een vaan uit dat venster gestoken met de beeltenis van den H. Vitus.

Vrienden in den nood, hebben we straks gezegd, meer als 77 op een lood. Dit is op aarde wel zoo, maar in den hemel niet. Vuurnood is een groote nood. Samson was een gezworen vijand der Philistijnen, waarvan hij op zeker keer duizend met een ezelskinnebak doodsloeg. Op een anderen tijd wilde hij nog eens zich op hen wreken. Er stond op hunne velden zeer schoon graan waarvan zij een goeden oogst verwachtten, doch dit mislukte hun. Samson ving driehonderd vossen, bond ze twee aan twee met de staarten aan elkander, maakte er een brandende fakkel aan vast en liet hen aldus loopen. De vossen nu liepen de korenvelden in en staken alles wat er stond in brand, zoodat de geheele oogst in vuur verteerde. Dat was een onbeschrijfelijke schade.

Vuurnood is een groote nood. Dit heeft men in 1518 te Weenen ondervonden, waar de geheele Zingerstraat aan weerskanten afbrandde. Dit heeft men gezien te Passau in 1662, toen de geheele stad in asch werd gelegd. Dit ziet men haast ieder jaar in de een of ander groote stad. Groote nood is de vuurnood, maar hiertegen heeft God een schutspatroon gegeven, den H. Vitus.

Te Rome bestaat een kerk aan den H. Vitus toegewijd, dicht bij den boog van Galienus; deze kerk heeft een titel van een kardinaal. Hierin bevindt zich een marmersteen, waarop vele duizend martelaren zijn onthoofd. Alle jaar op den 15e Juni, op den feestdag van den H. Vitus, kookt men het gebeente van dezen heiligen martelaar in een ketel met olie; deze olie gebruiken de menschen als zij door een dollen hond gebeten zijn. Vóór twee en twintig jaren haalde een godvruchtig man ook van deze olie, maar toen hij terugkwam stond zijn huis in volle vlam. Hij giet aanstonds met groot vertrouwen op

den H. Vitus van de olie in den brand en aanstonds was het vuur gebluscht.

Vrienden in den nood meer als 77 op een lood. Op aarde wel, maar in den hemel niet. Een groote nood is de watersnood. In zoo'n gevaar is 2262 jaar na de schepping de geheele aarde geweest. Want te dien tijde heeft God om de groote zonden der menschen den zondvloed laten komen. Maar eerst liet Hij Noë met zijn vrouw zijn drie zoons en hunne echtgenooten en alle soorten van dieren in de ark gaan, voordat Hij het verschrikkelijk liet beginnen te regenen. Nu sloot God de ark zelf dicht en nam den sleutel met zich. Hiervoor geven de schrijvers deze reden op: als iemand iets heeft dat hem lief is, zeggen zij, dan sluit hij zelf dat weg; nu had God de menschen en de dieren, die in de ark waren, zeer lief, omdat Hij hunne groote eendracht zag.

Op den 17. Mei is het toen begonnen te regenen, en wel juist op een tijd, dat de menschen niet het allerminste kwaad vermoedden, maar in wellust en genot leefden. Zoo gaat het meesttijds, als de mensch het grootste pleizier heeft, komt de wraak van God. Zeker rijke in het Evangelie zeide 's nachts tot zich zelf: jongens, ik heb geld genoeg om jaren achtereen te eten en te drinken, daarom leef er lustig op aan en neem er goede dagen van. Maar wat zei God?

Duxas sprak hij, zie, nog dezen nacht zult gij sterven en het goed dat gij te zamen gehoopt hebt, wie zal het krijgen? Als Haman in de grootste achting stond, toen keerde het blaadje voor hem om. Hetzelfde is met koning Nabuchodonosor, met Herodes, met Antiochus en duizend anderen gebeurd. Zoo zijn ook toen ter tijd de menschen midden in de liefelijke maand Mei door den zondvloed overvallen en jammerlijk verdronken. Watersnood is een groote nood.

In het jaar 1570 op den avond van Allerheiligen is geheel Nederland door het water overstroomd, ja alleen in Friesland

zijn er over de 20.000 menschen verdronken. Toen 's anderen daags de overgeblevenen de lijken hunner bloedverwanten zochten, vonden zij een klein kind in een wieg met een kat er naast; en zoo werd dit hulpeloos kind wonderlijk door God gered. Een groote nood is de watersnood, maar de goedertieren God heeft ons daartegen wederom een helper gegeven en deze is de H. Vitus.

Toen Karel IV koning van Bohemen tot de hooge keizerlijke waardigheid was verheven, heeft hij in Italie zeer groote overwinningen behaald.

Deze Karel had eens van een rijk man in de stad Praag honderd duizend ducaten geleend, waarvoor hij hem een schuldbekentenis had afgegeven. Weinig dagen daarna liet deze geldzak den keizer met diens voornaamste ministers uitnoodigen en onthaalde hen vorstelijk. Nadat de maaltijd afgeloopen was liet hij in een gouden schotel den schuldbrief opdragen en zei tot den keizer: Allergenadigste heer, deze spijs behoort niemand anders toe als uwe Majesteit. Dezelfde keizer Karel was een vurig vereerder van den H. Vitus, wiens heilig lichaam hij van Pavia naar Rome heeft laten overbrengen, hem ter eere daar een kerk laten bouwen en openlijk bekend, dat hij door de hulp en de voorspraak van dien heilige tweemaal uit een grooten watersnood was gered.

Vrienden in den nood gaan er 77 en meer nog op een lood. Op aarde wel, maar in den hemel is dit niet zoo.

God de Heer heeft de menschen uit aarde geschapen, Gen. 2 : 6. Dit is te verwonderen, want daar de mensch het evenbeeld Gods is had, dunkt me, het lichaam van een andere stof gemaakt moeten worden.

Het standbeeld van koning Nabuchodonosor te Babylon was uit goud gegoten; het beeld van den grooten Pompejus geheel uit paarlen en edelgesteenten samengesteld, daarentegen de mensch, het beeld van God, is gemaakt uit leem. Is het wellicht gebeurd omdat God daardoor zijn almacht wilde

toonen, dat Hij uit een zoo geringe stof zoo iets voortreffelijks kan voortbrengen? Of wel opdat de mensch niets boven zijn vermogen zou ondernemen, maar altijd zijn eerste stamhuis gedachtig zou zijn? Misschien opdat de mensch de dankbaarheid zou leeren van de aarde? Deze immers als zij één graankorreltje ontvangt, geeft zestig ja honderdmaal zooveel terug. Waarom? Mij dunkt, daarom heeft God den mensch uit aarde geschapen, opdat deze zou weten dat het lichaam allerlei ellende onderworpen is.

Van alle elementen moet de aarde het meeste lijden. Zij draagt de allerzwaarste gebouwen en paleizen, zoodat haar oude rug er van kraakt. De boer doorsnijdt haar met den ploeg, zoodat zij van pijn wel o wee! mag roepen. In den zomer lijdt zij meestal grooten dorst, zoodat de keel haar dicht stuift; en trekt zij in dien tijd haar feestgewaad aan, dat met prachtige bloemen is gestikt, dan snijdt men haar dat met de zeisen wederom van het lijf af, zoodat zij zich in haar hart wel moet schamen. Men gaat zoo smadelijk met haar om, dat men haar allerlei vuil op het hoofd giet. De aarde moet veel lijden en zoo ook is de mensch aan veel smart en gevaren onderworpen.

De oude Tobias, nadat hij vele dooden had begraven, had zich uit vermoeidheid op een bank nêergelegd en was daar zachtjes ingeslapen. Boven hem was een zwaluwennest, waaruit de warme drek hem in de oogen viel, met het gevolg dat hij blind werd en vier jaren lang in dien toestand bleef. Een onverwacht ongeluk.

Een van de kinderen der propheten ging ten tijde van Elizeus uit om kruiden voor spijs te zoeken, doch hij bracht niets als vergiftigen t'huis zoodat allen daaraan gestorven zouden zijn, had de man Gods hen niet geholpen. Een onverwacht ongeluk.

Terwijl Paulus te Troäs predikte, was daar een jongeling,

die in slaap gekomen van de derde verdieping naar beneden en stikdood op straat neerviel. Een onverwacht ongeluk.

Jacob heeft den ganschen nacht met een Engel geworsteld en eindelijk bij het aanbreken van den dag bevonden, dat de Engel hem zijn heup had verwrongen, waarna hij mank ging. Een onverwacht ongeluk.

Om kort te gaan, allerlei ongelukken laat de rechtvaardige God over de menschen neerkomen, maar hij heeft hen ook weer een patroon daarvoor geschonken, en onder dezen is de dappere worstelaar, de H. Vitus. Dit heeft zeker kind in Apulie ondervonden in het jaar 1627. Zijne moeder had een groote godsvrucht tot den H. Vitus en liet daarom haar kind ook Vitus noemen. In dat jaar ontstond er te Apulie zulk een hevige aardbeving, dat kerken en huizen ter aarde stortten. Het kind zat buiten de deur op straat en de moeder had bezigheden in den kelder. Eensklaps hoort zij een verschrikkelijk kraken en vallen en roept: Heilige Vitus, help mij. En ziet, o wonder! de moeder bekwam in haar kelder niet het minste letsel. En het kind op straat? Door een hevigen schok viel een groote kerktoren omver, de klok viel ten onderste boven op het kind, zoodat het als onder een metalen dak zat, terwijl het anders door het puin verpletterd zou zijn.

God laat meermalen de zijnen in nood geraken, opdat zij dan hun toevlucht zouden nemen tot Hem en zijne heiligen. Petrus heeft een wijl op de zee als op een kristallijnen bodem droogvoets gewandeld, doch toen hij ten laatste begon te zinken, riep hij uit alle macht „Domine, salvum me fac". „Heer red mij." Mat. 14 : 30.

De geheele wereld is een gasthuis en gelijkt veel op de badplaats bij Jerusalem „ubi erat magna multitudo languentium" „waar een groote menigte van zieken lag." Joan. 5 : 3.

Hier ligt er een met een buik niet veel kleiner als een

Boheemsche doedelzak; hij heeft zooveel water binnen dat zijn ziel daar gedurig in kan zwemmen. Hij is wel niet trotsch of hoogmoedig, maar over zijn geheele lichaam toch vreeselijk opgeblazen. Onder de twaalf hemelteekens kon hij best de plaats van den Waterman innemen.

Daar ziet men iemand, van wiens kaken de kleur is geweken, en die in plaats van rozen boterbloemen vertoont; zijn geheele lichaam schijnt van was te zijn, maar geel was, want goudkleur is te duur voor hem, hij behelpt zich maar met verlepte kleuren. Wel een arme sukkel.

Weer een andere ligt daar, die een vervelende muziek maakt, want hij doet niets als hoesten en men hoort hem nog beter als den ratel des nachtwachts. Hij is meer verkwistend als milddadig, daar hij niets geeft, maar alles wegwerpt. Zijn kraam toont het wel, dat onder zijn dak slechts verlegen waar is. Wel een bloed.

Is dus ziek zijn een groote ellende, God heeft er een schoon middel voor gevonden den mensch daarvan te verlossen, namelijk den grooten patroon, den H. Vitus. Sirius bevestigt dit in zijne levensbeschrijving, hij verhaalt namelijk dat hij in den naam van Jesus zijn blinden vader Hilus het gezicht heeft weergegéven. Ugbellus In Ital. Sac. Tom. 9. schrijft, dat te Tarentino in de kerk van St. Salvator een kristallijnen glas wordt bewaard, met het bloed van den heiligen martelaar Vitus. Dit bloed is het geheele jaar door droog en hard, maar op den feestdag van den heilige zoodra het op het altaar wordt gezet, begint het ten aanschouwe van al het volk zich te bewegen, te vloeiën en in de hoogte te stijgen. Bij dit wonder worden vele zieke personen genezen door de hulp en op voorspraak van den H. Vitus.

Plinius verhaalt en de ondervinding leert het, dat als de herten door honden of wolven nagezet worden, zij in zulk een nood hun toevlucht nemen tot de menschen en in de

'pen, molens, ja zelfs in de huizen loopen. Laat ons hier-
de herten navolgen en als wij in nood geraken ook onze
vlucht tòt de menschen nemen, doch niet bij de menschen
r op aarde, want van zulke vrienden in den nood gaan
meer als 77 op een lood, maar tot de menschen in den
nel, die reeds het aanschijn Gods aanschouwen. Deze hel-
ı ons zeker uit den nood. Daarom telt de heilige, catho-
ke kerk veertien schutspatronen, waaronder ook den H.
tus. Deze nu zal ons in alle nooden bijstaan, en vooral
k in den laatsten en grootsten nood; als de ziel van het lichaam
l scheiden, zal hij uit kracht zijner groote hulp haar voeren
; God den Vader, den Zoon en den H. Geest. Amen.

ALLERHANDE KETELS VAN DEN H. VITUS.

'k Heb ketels en kannen
'k Heb potten en pannen
Van tin, leem en hout;
Kies naar uw begeeren,
Gij kunt ze probeeren,
'k Ben eerlijk als goud.

Ik zie en vind heden, ik vind en zie allerlei ketels, potten, schotels en pannen. Ik zie den pot, waarin de kinderen der propheten het bittere kruid kookten, dat echter door den propheet Elizeus door een weinig meel zoet gemaakt is. Dit was de voorafbeelding, dat eens de op ons verbitterde God door de allerzuiverste Maagd Maria zou verzoet worden.

Ik zie en vind, ik vind en zie de pan waarin de propheet Habakuk aan Daniël in den leeuwenkuil te Babylon eten heeft gebracht. O, hoe schoon is het als wij dezen propheet navolgen en somtijds eten brengen naar degenen die in den diepen afgrond des vagevuurs zuchten; ik bedoel hier die spijs de spijs der zielen, de H. Communie.

Ik zie en vind, ik vind en zie allerlei keukengereedschap. Ik zie den rooster, waarop onder het Oude Testament de menschen vleesch moesten braden en dat aan God offeren. Een rooster is een ijzer dat kruisgewijs is bewerkt, en hierdoor wilde God te verstaan geven, dat niets Hem aangenamer is,

kan als de mensch Hem een kruis opdraagt en om zijnentwil gaarne iets lijdt.

Ik zie en vind, ik vind en zie allerlei pottenbakkerswerk. Ik zie de kruik, waarin de groote Elias voor de weduwe van Sarepta de olie zoodanig heeft vermeerderd, dat zij haar geheele leven daaraan genoeg had; want de kruik is nooit tot den bodem toe leeg geworden. Wie den arme iets geeft, kan zelf niet arm worden.

Ik zie en vind, ik vind en zie heden ook in dit huis Gods een pot of ketel, en wel dien waarin de heilige martelaar Vitus zit. Wat mag dat voor een ketel zijn?

Ik ben geen pottenbakker, maar heb toch potten; ik ben geen tinnegieter, maar heb toch kannen; ik ben geen smid maar heb toch pannen, ja ik heb ketels. Wat ketels dat zijn, zal blijken. Ik hoop vast dat zij goeden aftrek zullen hebben.

Ten eerste schenk ik aan ieder een wasketel, waarin men het was smelt en daarna kookt. Was moet bereid worden terwijl het nog week is; de kinderen moeten ook geleid en gebogen worden als zij nog jong zijn.

Een kind is als was, men kan er indrukken een leeuw zoowel als een ezel.

Een kind is als een nieuw stuk schilders-lijnwaad, waarop men kan malen een Engel en een bengel.

Een kind is als wit papier, waarop men goed en kwaad kan schrijven.

Een kind is als een akker, waarop koren en ook doornen willen groeien.

De oude Tobias had een zoon van denzelfden naam, en ook beiden leefden heilig. De vader was blind, de zoon had God voor oogen; de vader begroef de dooden, de zoon behoedde zich voor doodzonde; de vader herbergde vreemdelingen, de zoon ontvreemde niemand iets; de vader hield de hand tot de armen uitgestrekt, de zoon meesttijds tot God; de oude Tobias

was heilig wijl zijn vader hem heilig had opgevoed, de jonge Tobias was heilig, wijl zijn vader insgelijks met hem had gedaan.

De H. Paulus bekent, dat hij eens te Damascus door koning Aretas vervolgd wordende, door een venster in een mand naar beneden is gelaten en aldus zijn leven heeft gered. O, hoe menig kind op deze wereld bekent het, dat zijn leven ook door het venster is behouden, namelijk het venster waar de roede altijd uithangt.

De ouders van den H. Vitus gaven hem al zeer jong over aan Modestus en Crescentia, wel wetende dat beiden zeer ijverige christenen waren. In korten tijd waren bij Vitus jeugd en deugd een en hetzelfde; want als andere kinderen met ijdelheden bezig waren, dacht de H. Vitus aan niets anders als aan de ware kerk, als anderen op stokpaardjes rondreden betrachtte de kleine Vitus het kruishout van Christus, als anderen naar suiker en lekkers snakten had Vitus voortdurend het bittere lijden des Zaligmakers voor oogen. Uit deze schoone bloem kon men al reeds zien wat heerlijke vruchten er te wachten waren, en uit dezen prachtigen dageraad welk een morgen er zou opgaan.

Verder heb ik een koelketel, want de H. Vitus was voor alles koel, waarnaar de wereld van verlangen brandt.

Ik heb een hangketel. Absalon, genadige heer, zoo klaagt iemand tegen hem zijn nood, onze belastingen zijn veel te hoog. Ging men met ons om als met de Hannoveraansche brijkan, waar men alle jaar maar éénss uittapt, dan ging het nog, maar men tapt ons 't geheele jaar door.

Genadige heer, zoo een ander, zooals ik gehoord heb wil men mijn vader hangen omdat hij bij vergissing iets van anderen heeft genomen; spoedig zal hij dit abuis met zijn leven moeten betalen. Het gaat slecht onder deze regeering en niet ongelijk aan een spinneweb, kleine vliegen blijven hangen en groote vliegen er door.

Genadige heer, zegt een oud wijf, ik ben reeds eenmaal binnen geweest, maar kan geen bescheid krijgen, als ik iets vraag, wil men mij de trap afschoppen.

Genadige heer, ik heb ook een klacht: ik heb dien en dien heer zooveel op crediet gegeven, nu in plaats van geld word ik gekweld.

Waarom luisterde Absalon naar al die klaagliederen? Waarom was hij zoo geduldig? Waarom zoo zoetsappig? Hij wilde gaarne koning worden.

Als sommigen hoog en groot worden, dan achten zij God niet noch zijn gebod. Doch de H. Vitus liet zich niet in het allerminste van den rechten weg afbrengen, want wij wist, dat alle eer der wereld slechts ijdelheid is.

Ik heb ook een brandketel. Wat is de genade Gods anders als de zon? Immers deze geeft uit een geringen damp een heerlijken regen. Zoo geeft God ook kracht en moed aan vele heilige martelaren, als een H. Emeranus te Regensburg, een heiligen bisschop Uraldicus, een heilige martelares Afra te Augsburg, een heiligen martelaar Maximus te Salzburg en veel andere groote heiligen, bizonderlijk een H. Vitus, een adellijk jongeling van twaalf jaar. Deze was zoo sterk, dat de grootste pijnen hem van het geloof in Jesus Christus niet konden afbrengen. Niemand kon hem afvallig maken van zijn geloof, hij was als een steenrots tegen de zee, die de woedende golven wat uitlacht.

Met woorden noch zwaarden kon iemand hem overhalen hij was een eikenboom die boven de doornen is verheven en tegen de stormen vast staat.

Geen belofte noch bedreiging konden hem bewegen; hij was als wierook dat in het vuur een heerlijken geur van zich geeft. De liefde heeft altijd in de heiligen gebrand, maar vooral in den twaalfjarigen Vitus brandde zij zoo hevig, dat zij voor het vuur niet week.

Ik heb verder nog een olieketel, dat is de zachtmoedigheid. Er is een zekere plant die Napellus heet, het zwaarste vergif voor menschen en dieren. Deze plant groeit te Mariazel, aan gene zijde der Alpen. Maar o grootheid Gods, op dezelfde plaats waar dit vergif groeit wast ook een kruid dat dit vergif weer onschadelijk maakt. God heeft om de erfzonde ons Adamskinderen duizend en duizend ziekten toegezonden, maar daarbij de heiligen ons tot patronen gegeven, waaronder den H. Vitus.

Daarom ook namen reeds in de eerste tijden de christenen in allen nood en in gevaren hun toevlucht op de eerste plaats tot God; maar daarbij riepen zij als beschermers en voorsprekers aan de H. Maagd, de H. Apostelen en den H. Vitus; zoo ook vindt men in Bohemen, in Polen, in Rusland, in Pruissen en in Slavonie overoude kerken ter eere van den H. Vitus gebouwd, wat reeds 1698 jaar geleden is.

God heeft voor dezen het volk van Israel dikwijls met rampen bezocht en hun groote vijanden gegeven; maar daarbij schonk Hij een koning wiens naam uit vijf letters bestaat, David. Ook ons heeft God zoo iemand gegeven, een koning, een twaalfjarigen martelaar, wiens naam ook uit vijf letters bestaat, Vitus, die ons in alle gevaren naar ziel of lichaam beschermen kan.

Welaan dan ijverige christenen en aandachtige toehoorders! Wie van droefheid en lijden bevrijd wil zijn ga tot Vitus; wie de eeuwige zaligheid wil verwerven neme zijn toevlucht tot den H. Vitus. Op diens voorspraak wil ons genadig zijn God de Vader, de Zoon en de H. Geest. Amen.

EEN PRACHTIGE BLOEMENTUIN.

Wil wandelaar een weinig poozen
Treed binnen door deez' poört,
Hier ziet gij lelies, tulpen, rozen
Van de allerschoonste soort.
Neem dezen ruiker met u mede
Dien 'k voor u samenvlocht;
Vervolg dan vroolijk en in vrede
En welgemoed uw tocht.

Ik heb op zeker keer een woudbewoner aangesproken en hem gevraagd wie toch de seraphijnsche Clara van Assise was? Deze kluizenaar was geen Pachonius, geen Onulphius, geen Martinianus, die allen een zeer gestreng leven in de woestijn geleid hebben; maar het was een wonderlijke snaak. Nu eens zong hij bas, dan eens tenor en dan weer alt. Hij kende alle talen, zoodat men haast zou meenen dat het een van de Apostelen was, die den H. Geest ontvangende allerlei talen spraken. Dezen woudbroeder nu vroeg ik wie de H. Clara was, doch hij gaf mij geen antwoord; ik meende dus dat hij een gebrek aan zijn gehoororgaan had of gek was. Eindelijk riep ik hem toe uit alle macht: Zeg mij, boschbewoner, wie is de H. Clara?... Ara, klonk het antwoord. Deze woudbroeder, gij weet het nu, is de echo, en hij zegt dat Clara is een *ara*, op zijn hollandsch een *altaar*. Doch lieve broeder, het is heden mijn plan niet Clara bij een altaar te vergelijken; want daar ik heden aan iedere zuster van

dit klooster iets wil schenken en het mij te zwaar valt ieder van hen een altaar op te richten, heb ik iets anders bedacht. De vader van de H. Clara heeft geheeten Favorinus, zooveel als favoriet en zij dus favoritinne, een schoone hof; haar moeder heette Hortulana, op zijn hollandsch hovenierster. Daar het dus van vaders en van moeders kant hoveniert, daarom wil ik de H. Clara bij een schoon bloembed vergelijken, dat den hemelschen bruidegom toebehoort. Ik wil dus uit dezen tuin een korfje met prachtige bloemen zoeken en die uitdeelen zoowel aan mijne geliefde toehoorders als aan het geheele convent.

Mij verwondert het dat Salomon zich zoo vermetel en bitter heeft uitgelaten en gezegd: „Mulierem fortem quis inveniet." „Wie zal een sterke vrouw vinden?" Prov. 31 : 10. Is dan niet zoo een geweest in de eerste eeuw na Christus de allerzaligste Maagd en Moeder Gods Maria? Is dan niet zoo een geweest in de tweede eeuw na Christus de H. Felicitas? Is dan niet zoo een geweest in de derde eeuw na Christus de H. Barbara? Is dan niet zoo een geweest in de vierde eeuw na Christus de H. Ursulla? Is dan niet zoo een geweest in de vijfde eeuw na Christus de H. Genoveva? Is dan niet zoo een geweest in de zesde eeuw na Christus de H. Brigitta? Is dan niet zoo een geweest in de zevende eeuw na Christus de H. Gertrudis? Is dan niet zoo een geweest in de achtste eeuw na Christus de H. Antusa, de dochter van keizer Constantinus Capronymus? Is dan niet zoo een geweest in de negende eeuw na Christus de H. Dyphna, die om hare groote en standvastige zuiverheid door haar eigen vader vermoord werd? Is dan niet zoo een geweest in de tiende eeuw na Christus de H. Mechtildis? Is dan niet zoo een geweest in de elfde eeuw na Christus de H. Cunegildis? Is dan eindelijk niet zoo een geweest in de twaalfde eeuw na Christus de H. Clara?

De H. Clara werd geboren in het jaar 1195 na Christus' geboorte en hadde men niet geweten dat Favorinus haar vader en Hortulana hare moeder was, men zou geloofd hebben dat zij uit den hemel was gekomen, ja men zou vermoed hebben dat de jongste dag daar was, daar Clara als een schoone ster van den hemel viel. Toen Hortulana haar moeder, eveneens een vrome vrouw, vreesde òf haar eigen leven òf dat van haar kind bij de geboorte te zullen verliezen, sprak een kruisbeeld deze woorden tot haar: „Ne paveas mulier, quia quoddam lumen salva paries, quod ipsum mundum clarius illustrabit"; dat is: „Vrees niet, vrouw, want gij zult gezond blijven en een licht ter wereld brengen, dat de geheele aarde klaar zal verlichten."

Daarom werd dit kind in den heiligen doop zeer terecht Clara genoemd, om aan te toonen dat deze Clara zou zijn een klare spiegel van reinheid, een klare diamant van sterkte, een klare bronwel van lijdzaamheid, een klaar voorbeeld van heiligheid: „quod ipsum mundum clarius illustrabit," „dat de wereld helder zal verlichten."

Er was eene moeder, zegt de H. Schrift, die twee tweelingen had, Phares en Zaram genaamd; deze broeders nog in hun moeders lichaam zijnde twistten al, wie van beiden den voorrang zou hebben. Foei! jullie kwajongens! Maar bij Clara waren er ook twee, namelijk de genade Gods en de menschelijke natuur, die ook met elkander om den voorrang streden. De natuur had dit edel dochtertje zoo'n schoone lichaamsgestalte gegeven, dat zij een copie der Engelen scheen te zijn, de genade Gods echter maakte van haar een rechten Engel. De natuur had haar een paar oogen in het hoofd gezet als diamanten, de genade Gods had gemaakt dat deze diamanten altijd schitterden van goddelijke liefde. De natuur had dit haar troetelkind een paar wangen geschonken, rooder als rozen; de genade Gods had dezen bepurperd met de

maagdelijke schaamte, zoodat zij schaamrood werd over de minste schaduw van zonde. De natuur had dit haar popje een mond gevormd van koraal; de genade Gods had gemaakt dat zij daarmede eerder zeide: *Jesus*, *Maria*, als *pa* en *ma*. De natuur had dit wonderschoone kind een paar handen gegeven wit als sneeuw; de genade Gods had gemaakt dat het eerste werk dezer teedere handen was zich op te heffen tot God. Hadde Clara niet den geheelen tijd haars levens door tranen vergoten, ik zou haast durven zeggen, dat zij van louter vuur gemaakt was; want gelijk het vuur altijd naar de hoogte wil en niemand ooit gezien heeft dat de vlammen zich van zelf naar beneden wenden, zoo wilde Clara nauwelijks geboren zijnde, in alles naar hooger, naar God.

In het geestelijk hofperkje van de H. Clara, is het eerste wat ik heb gevonden, het korfkruid. Want allereerst heeft Clara de verleidende wereld met al haar schijnschoon „een korf gegeven" dat wil zeggen, vaarwel gezegd. Toen koning Salomon den prachtigen tempel Gods bouwde plaatste hij in het midden daarvan kolommen of zuilen van het edelste metaal; de kapiteelen echter sneed hij in den vorm van leliën, en de ornamenten daarom heen in den vorm van een net. Maar liefste Salomon, waarom netten om de lelies? Ziehier de reden, de lelies beduiden de maagden en deze zijn omgeven door allerlei netten en valstrikken, want overal zit men hen na gelijk de jager het wild. Een maagd is een zeldzaam wildbraad. Dina de dochter van vader Jacob ging uit, maar struikelde reeds bij haar eersten stap en verloor haar beste juweel. Want:

> Voor de honden zijn niet veilig de katten,
> Voor de katten zijn niet veilig de ratten,
> Voor de sperwer zijn niet veilig de duiven
> Voor de ratten zijn niet veilig de druiven,
> Voor den rechter zijn niet veilig de beklaagden
> Voor de jongens zijn niet veilig de maagden.

Zoo ook wilden hare ouders Clara uithuwelijken. Er waren jongelui bij de vleet die bekoord werden door haar uitmuntende schoonheid, maar zij moesten allemaal aan het korfkruid ruiken, Clara gaf hun allen een korf, dat is een weigerend antwoord. Zij zeide hun, dat de schoonheid is gelijk de bladeren van Jonas' wonderboom, die spoedig groen zijn maar nog spoediger verdorren; zij vertelde hun, dat schoonheid is als de roos; want ofschoon rood als de rozen nemen de wangen spoedig een vale lijkkleur aan; zij beduidde hun dat schoonheid veel gelijkt op het zwaard van David waarmede deze Goliath het hoofd afsloeg en het daarna in den tempel ophing om het daar te laten verroesten. Wat zijn schoone gezichten anders als zulke zwaarden, die niets doen als verwonden, zeer veel kosten en ras verroesten? *Schoon* en *schandelijk* begint met dezelfde letter.

„Filiï hominum, zoo roept de psalmist, usquequo gravi corde ut quid diligitis vanitatem et quaeritis mendacium?" Gij menschenkinderen, hoe kunt gij u zoo vergapen, verdolen, vergaloppeeren aan de ijdelheid? Gij onbedachtzame mensch, waarom zuigt gij als een pad uit die ras verwelkende rozen der wangen het vergif uwer ziel?

En ofschoon ik wel weet, zegt Clara, dat ik van de milddadige handen Gods voor mijn vergankelijk lichaam uitstekende schoonheid heb ontvangen, schenk ik deze toch aan mijn Jesus en geeft aan de wereld een korf.

Niet alleen korfkruid, maar ook eèn schoone narcis van maagdelijke reinheid vind ik in den bloementuin van de H. Clara. *Clara* beteekent krachtens haar naam niets anders als een klaar, een helder licht; nochtans durf ik haar ook een schaduw noemen en dat om de volgende reden. De schaduw immers doet alles na; steek ik mijn arm uit zooals Mozes, de schaduw steekt haar arm ook uit; zwaai ik met het zwaard in de hoogte zooals Abraham, de schaduw doet hetzelfde; hink ik

op een been zooals Jacob, de schaduw hinkt dapper mee. Clara nu is de schaduw van den heiligen seraphijnschen vader Franciscus. Franciscus werd te Assise geboren, Clara ook; Franciscus toont aan de geheele wereld den rug, Clara doet eveneens, laat zich door hem onderwijzen en belooft in de kerk van Portiuncula aan God de eeuwige zuiverheid. Franciscus sprak zijn lichaam niet anders aan als met de woorden: *broeder ezel*; Clara behandelde haar lichaam ook niet anders als een ezel, daar zij het voortdurend met distels spijsde, dat wil zeggen met een haren boetekleed en geeselslagen: want opdat die ezel niet weelderig en balsturig worde, moet men hem aanhoudend kastijden. Hierdoor is Clara in haar maagdelijken staat altijd een narcis gebleven. Vindt men tegenwoordig ook nog zulke zuivere maagden? zeer weinig, zeer weinig, zeer weinig, want de meesten beminnen meer den heer Narcissus als narcissebloemen.

Andreas Alciatus stelt den maagdelijken staat onder het volgende zinnebeeld voor, namelijk Venus die op een slak trapt. Nu weet ieder dat de slak haar huisje altijd met zich draagt, en roert men haar even aan, dan trekt zij zich terstond daarin terug. Zoo behooren de jonge maagden ook te zijn, doch God beter 't, tegenwoordig doen de jonge maagden als de slakken in den zomertijd, die gaarne uitkruipen. Zeer schoon heeft daarom zeker dichter gezongen:

> Gewis de maagden komen mij
> Als klitsen voor, geloof dat vrij.
> Zij loopen trotscher als een pauw,
> Zien niet op zij en groeten nauw
> Doch loopt gij, hun grimassen moe,
> Hen tegen 't lijf lomp als een koe,
> Zij steken U tot bloedens toe.

Verder vind ik nog op het geestelijk bloembedje van de H. Clara het Maartbekerje of Maartbloem.

Op den 23e Maart heeft de Heer Jesus in den hof van
ethsemani driemaal gebeden toen Hem zijn hemelsche Vader
oor een Engel den bitteren kelk van zijn lijden toezond. Deze
elk was hem toen een Maartbeker, en zoodra de Heiland
em gezien had sprak Hij: Vader laat dezen kelk van mij
eengaan; niet alsof Hij weigerde dezen te drinken, maar Hij
af hierdoor te kennen dat slechts te willen als anderen Hem
escheid zouden doen. Gedronken heeft daaruit de H. Clara,
deze bittere kelk stond haar altijd voor oogen. Als de
oden de uit metaal gegoten slang op den boom aankeken,
erden zij terstond genezen. Deze slang was een afbeelding
an Christus den gekruisden Heiland; doch zoo dikwijls de
I. Clara dezen Verlosser aan het kruis zag, werd zij niet
ezond, maar in haar hart gewond.

Drinken in onze dagen de maagden ook den bitteren Maart-
eker van Christus' lijden? Zeer weinig, zeer weinig, want
e meesten reizen van Maagdenburg naar Kannenburg, daar
ij reeds in de wieg aan den zoeten wijn gewend worden, bitter
erkiezen ze niet, want hun verlekkerde tong verlangt naar
ts zoets; de bittere alsem staat hun tegen als niet de keu-
enmeester er wat zoete most onder giet. Daarom gaan zij
ever naar de Groene Krans als naar den berg Calvarie. Leidt
e een of ander hen binnen in een banketwinkel en presenteert
un taartjes, gebak of duimpjes, dan likken en slikken ze
un best, wenden de oogen naar den hemel als een gans en
ekken zulke vergenoegde gezichten alsof zij een Engel zagen
chen. Zoodoende is hun de stortbeker veel liever als de
Iaartbeker.

Nog vind ik in den bloemenhof van de H. Clara het bloempje
e oogentroost.

Het grootste wonder kon iemand mij van de H. Clara verhalen
ls hij naar waarheid kon zeggen dat hij haar oogen klaar
ezien had. In het geheele leven van Christus zal men niet

lezen dat Hij gelachen heeft, maar wel dat Hij heeft gewe
Hedendaags treft men helaas! vele christenen aan die
ieder dag lachen doch niet weenen; daarentegen ziet men
den almanak van Clara altijd regenweer, hare oogen wa
altijd nat en deze tranen waren de rechte oogentroost.

Aan een heiligen religieus is Christus aan het altaar v
schenen met een gouden kelk in de hand. Toen de hei
vroeg wat er in dezen kelk besloten was, antwoordde Christ
de tranen van de boetvaardige Magdalena. Heeft God
de tranen van Magdalena verzameld en bewaard, dan zal
op den jongsten dag van Clara niet slechts een kelk
tranen toonen, maar een geheelen stroom. Bij een distill
machine kan men zien dat de eene drop water na den and
naar beneden loopt, en dat komt voort uit de hitte van
vuur. Dat de eene droppel na den andere over de wangen v
Clara zijn geloopen, heeft insgelijks het vuur der brande
liefde gedaan.

Toen Holofernes de stad Bethulie belegerde sneed hij t
stond den belegerden den toevoer van het water af, zoo
Didacus Stella bericht. De booze vijand, die den mensch z
geheele leven door belegert, ontneemt dezen het eerst h
water, namelijk den naar omlaag druipenden oogentroost. D
helsche grijns kwam op zeker keer bij Clara in de gedaa
van een oud, ervaren medicijnen-docter en sprak: hoe k
gij het toch met uw geweten in overeenstemming breng
altijd zoo te weenen, want gij zult daardoor stekeblind word
En als de overste blind is, gaat het geheele klooster spoe
op den loop; als een andere zuster u bij de hand zal moe
rondleiden, dan zal voorzeker de geestelijke tucht weldra
stelten gaan. In het geheel niet, zegt Clara, want zij k
dien helhond terstond aan zijn blaffen, hij kan niet blind zij
die God ziet, want Hij is mijn oogentroost.

De geestelijke bloemenhof van de H. Clara toont ons

nog het nederig, kleine vijgebloempje. Clara immers was een ware vijgebloem die zich steeds onder den boom des gekruisigden ophield. Daar heeft zij eerst goed de ootmoedigheid geleerd en aldus bij zichzelf gezegd: Mijn Heiland is aan het kruis gestorven met geneigd hoofd, ik wil hem navolgen en geenszins die wereldpoppen nadoen, die met hun opgerichten zwanenhals uit hunne oogen zoovele pijlen op de galante heertjes afschieten; ik als een vijgebloem, ik neig mij steeds ter aarde, naar de voeten der vromen. Daarom ook wilde Clara in het klooster geen overste zijn, doch nadat haar dit door den H. Franciscus was opgelegd, was het voor haar meer een titel, als wel een recht. Zij bracht hare medezusters het eten op tafel, diende de zieken en wiesch hunne wonden, en deze wasch was haar tot grooter voordeel als die welke Susanna in haar tuin volbracht.

Ik vind nog een bloempje en wel genaamd welgemoed.

Van Judith verhaalt de H. Schrift, dat toen Holofernes met een groot leger de stad Bethulie belegerde en alle inwoners zoo in het nauw bracht dat zij alle hoop op verlossing opgaven, een zwak vrouwspersoon, met name Judith, het plan opvatte de stad te ontzetten. Zij gaat op weg welgemoed, en geheel alleen en met geen andere wapenen dan een goed geweten en de genade Gods; zij loopt door het geheele vijandelijke legerkamp heen, en komt eindelijk bij den slapenden Holofernes. Daar heft zij hare oogen ten hemel, neemt den suffen bloedhond bij den neus, bidt tot God en zegt: Heer versterk mij in dit uur. Hierop neemt zij het zwaard en slaat hem ridderlijk het hoofd af. Bravo!

Welgemoed en ridderlijk gedraagt zich Clara te Assise in Umbrië en is daar als een tweede Judith. Deze stad nu werd door een vreeselijke groote strijdmacht van Sarracenen belegerd; alle tegenstand der christenen kon deze wilde tijgers niet tegenhouden, de batterijen werden onbruikbaar, de wallen

waren niet hoog genoeg, en onderwijl zwoeren de Turken bij hunne Coran en Mahommed dat zij geen mensch of hond zouden sparen. Hierop begint de storm, de fortificaties bezwijken en nu begint er een afgrijselijke slachting. Clara begeeft zich naar de kapel, knielt neder voor het altaar waar het hoogheilig Sacrament is uitgesteld en bidt op de volgende wijze: O Heer, geef de zielen uwer getrouwen niet over aan deze wilde dieren; aanstonds komt er een stem uit de remonstrans die zegt: ik zal u altijd beschermen. Clara staat eensklaps op, neemt de gouden remonstrans en gaat op den vijand los. Eensklaps gevoelden dezen zich geheel machteloos, sommigen werden zelfs stekeblind, anderen wierpen zich in hun eigen zwaarden. Hoera! bravissimo! Heet dat niet welgemoed?

Wij weten allen zeer goed, dat toen de Joden Christus wilden aanpakken, zij op één enkel woord ter aarde werden geworpen als hadde een donderslag hen getroffen. De oorzaak is deze. Christus zag de Joden toen aan met een gezicht zooals Hij eens ten jongsten dage de verdoemden zal aanzien; het is ook te veronderstellen dat Hij eveneens uit de gouden remonstrans de Sarracenen heeft aangekeken.

Bij al deze bloemen, bijeengezocht in den prachtigen bloementuin van de H. Clara voeg ik nog eene, namelijk het vergeet-mij-niet. Vergeet mij niet, zoo roept dit convent tot Clara en behoed ons allen door uwe voorspraak voor tijdelijk en eeuwig onheil. Vergeet mij niet, zoo bidt ieder tot haar, die dit alom geprezen godshuis heden is ingetreden. Vergeet mij niet, o H. Clara, vergeet mij niet, zoo roep ook ik, en al heb ik heden ook al te duister over u gesproken, wees altijd toch mijne patrones, sta mij bij vooral in mijn stervensuur en wees mij dan eene Clara, opdat ik niet daar moet wonen, waar eeuwige duisternis is. Amen.

DE HEMEL IS VOOR ALLE STANDEN.

Om deugdzaam in zijn stand te leven,
Naar heiligheid te kunnen streven,
Behoeft men zich niet te begeven
Op berg, in woud of in woestijn;
Want elk die naar zijn beste krachten
Voor zonde en ondeugd zich wil wachten
En trouw zijn plichten wil betrachten,
Die zal hiernamaals zalig zijn.

Nadat Joannes de dooper, de voorlooper van Christus, in het zevende jaar zijner bloeiënde jeugd in de woestijn was gegaan en daar eenige jaren heilig voor God en wel in eenzaamheid maar niet eenzaam in het hart had geleefd — toen kwam tot hem het goddelijk woord, dat hij in de landstreek aan den Jordaan is begonnen te prediken en dat met grooten ijver, zeggende: „parate viam Domini, rectas facite semitas ejus" „bereidt den weg des Heeren, maakt zijne paden recht." Zoodra nu de menschen gehoord hadden dat er een nieuwe propheet, een nieuwe predikant was opgestaan, liep ieder in allerijl er naar toe. Hetzelfde gebeurt tegenwoordig nog. Een ieder wil het eerste zijn in de preek van een nieuwen predikant om te zien en te hooren, of hij „een goed talent heeft?" Of hij goed hollandsch spreekt? Of hij een mooie uitspraak heeft?

Hoe hij met de handen gesticuleert en de oogen wendt? Of hij het evangelie verstaanbaar voorleest? Of hij bijbelvast is en vele texten aanhaalt uit de schriftuur en de oude kerkvaders? Verder nog, of hij op den preekstoel niet meer op een komediant als op een predikant gelijk? enz. enz. enz. Dit doen een groote massa nieuwsgierigen, van wie men dus met recht kan zeggen: curiositas adduxit eos non charitas, nieuwsgierigheid heeft hen naar de kerk geleid, geen godsvrucht. Zoo ging het ook bij Joannes, den grooten voorlooper van Christus. Terwijl nu ieder bij zijn boetepredikaties tegenwoordig was en allen door zijne woorden werden bewogen, begonnen eenigen hem te vragen: quid faciemus? Wat zullen wij doen om in den hemel te komen? Onder dezen waren personen van verschillende standen.

Op de eerste plaats kwamen de tollenaars en controleurs; zij vroegen aan Joannes, wat moeten wij doen om het rijk Gods te verkrijgen? Gij, zegt Joannes, moet niet meer nemen als u toekomt; uw eed heeft een wassen neus dien gij draait zoo gij wilt. Want onder voorwendsel van „op hooger bevel" ontneemt gij op allerlei beuzelachtige gronden der kooplieden hunne stoffen en kleedt uw vrouw en kinderen er mede. De boeren en ambachtslieden ontneemt gij have en goed en dikwijls legt gij beslag op een vat jenever, waarvan gij zelf vele malen te veel krijgt. Arme drommels moeten hunne kalveren, varkens, ganzen, eenden en allerlei pluimgedierte afstaan voor uw keuken, en zoo kunt gij gemakkelijk er beter tafel op houden als menig edelman. En om u controleur weer te controleeren, gaat niet zoo gemakkelijk, want waar de boekhouder en de controleur elkander den bal toewerpen, daar zijn de boeken altijd in orde.

Daar kwam een andere troep, het waren soldaten, zij vroegen Joannes eveneens om raad en zeiden: quid faciemus? Wat zullen wij snorrebaarden beginnen om het rijk Gods te winnen?

Gij, was Joannes' antwoord, zult het dobbelen en spelen laten staan, en gij zult de grootste winst verkrijgen. Doet niemand onrecht aan, vloekt en zweert niet, drinkt en voert geen zedelooze praatjes, neemt u vooral voor den latijnschen *Vrijdag* (dies-Veneris) in acht, want voor de soldaten past veel beter de *dies Martis* de dag van Mars. Zoo vroeg al dat volk Joannes om raad, en onder dezen waren allerlei soort van menschen, ambachtslui, kooplui, edellieden, bedelaars, timmerlui, schippers, boeren, winkeliers, herbergiers, snijders, schoenmakers, slotenmakers, smeden, in één woord allerlei menschen. Deze allen vroegen hoe zij in den hemel konden komen. Hier moet men opmerken, dat Joannes aan niemand heeft gezegd, dat hij van stand moest veranderen; niemand gaf hij den raad geestelijke te worden; hij zei tot geen enkel koopman: wilt gij in den hemel komen, verlaat dan uw huis en ga in de woestijn wonen; hij zei tot geen kleermaker: werp uw schaar weg en word kluizenaar; ook tot de soldaten sprak hij niet: begeef u buiten dienst en volg mij na; maar „attemperans suam admonitionem necessitati et capacitati," zegt Jansenius in Cap. 3 Luc., „hij schreef een ieder naar zijn stand een regelmatig leven voor" en toonde hierdoor aan, dat men in ieder staat kan zalig worden. Want kon men in elken stand zijn laatste doel, dat is den hemel, niet bereiken, dan had Joannes zonder twijfel gezegd: blijf geen soldaat, geen kastelein, geen smid. Ieder die de plichten van zijn stand vervult kan even goed zalig worden als een geestelijke in het klooster, een kluizenaar in de woestijn, een monnik in de pij.

De plaats maakt niet heilig, want dan moest men een kloosterkat ook maar canoniceeren, het kleed maakt den man niet, anders moest men een parel, omdat die in een vuile schelp zit, ook maar wegwerpen; het kleed maakt niet heilig anders moesten vele kosters voor Apostelen doorgaan, daar deze dikwijls in korte broeken en lange jassen loopen; de

stand maakt ook niemand tot een booswicht, anders had men nooit een heiligen jood, die advocaat daarbij was in den hemel gezien.

Wat maakt iemand dan zalig? Ik antwoord: het onderhouden van de wet Gods, een zuiver, oprecht geweten. De liefde tot God en den naasten kan ik in ieder stand beoefenen, en er is geen stand waarin men niet kan zalig worden.

De staat der edellieden is uiterst gevaarlijk. Velen van hen zullen ongetwijfeld van anderen wel eens gehoord of in een of ander door mij uitgegeven boek gelezen hebben, wat er in de H. Schrift in het 9e hoofdstuk der Rechters geschreven staat. Namelijk de volgende parabel. De boomen hielden eens rijksdag om een koning te kiezen. Ieder echter verontschuldigde zich; de olijfboom zei neen, de vijgeboom zei neen, de wijnstok zei neen; (tusschen twee haakjes gezegd, was de wijnstok een fijne politicus, want hij dacht: feitelijk ben ik toch koning, want ik maak mijne onderdanen gek door den wijn.) Eindelijk viel de keus op den doornstruik.

Is het jullie ernst? vroeg hij, of wil men met mij spotten? Meent gij het oprecht met mij? Zeker, zeiden de boomen; het zij dan zoo, antwoordde de doornstruik, ik wil dan uw koning zijn en over u regeeren. De H. Geest op wiens ingeving alle parabels in de H. Schrift en dus ook deze, zijn geschreven, heeft hier willen aanduiden, dat de meeste voorname heeren voor hunne onderdanen een doornstruik plegen te zijn. Hoe dat? Een doornstruik kan het plukken en trekken nooit laten staan, en al komt hem maar een wagen met hooi voorbij, terstond zal hij zijn nagels er inzetten en er iets aftrekken; als een schaap hem passeert, plukt hij deze insgelijks de wol van het lijf. Zoo doen ook somtijds de groote heeren met hunne onderdanen, zij plukken hen zoodanig dat hun niet slechts geen haar meer overblijft, maar zij zuigen hun

zelfs het merg uit de beenderen. Daarom ook zei eens zoo'n heer, toen hij onder de acht zaligheden las „zalig zijn de armen, want hun is het rijk der hemelen:" Goddank, want nu heb ik vele patroons in den hemel, daar ik velen arm gemaakt heb. Zeker boer zei zeer goed, als men hem vroeg of hij ook bad en voor wien? ja zeker, ik bid voor het paard van mijn heer, want als dat eens dood ging, zou mijn heer op ons boeren willen rijden; zoo hard behandelt hij ons. Heet dat niet: voorname heeren zijn stekende doornstruiken? De doornstruik draagt geen vruchten en vele adellijke sinjeurs meenen ook, dat zij geen vruchten van goede werken behoeven te dragen, dat immers is alleen voor de papen. Velen zijn met harde distels van buitensporigheden bezet. Menigeen die een open vizier draagt durft ook wel openlijk iets anders zijn; en zoo is het wel moeilijk in zulk een stand zalig te worden. Dus, lieve jonker en mijnheer de graaf, nu maar gauw in 't klooster en de kap op?... Och neen, volstrekt niet noodig, want er is geen stand waarin men zijn zaligheid niet kan bewerken.

Wat was Joseph van Arimathea, dezelfde die Christus' lichaam van het kruis heeft afgenomen en in een nieuw graf begraven? Hij was een rijk man en van hoogen adel.

Wat was de H. Elzearius? Een graaf.

Wat was de H. Leopold? Een markgraaf.

Wat was de H. Amadeus? Een doorluchtig hertog.

Wat was de H. Cassianus? Een koning.

Wat was de H. Henricus? Een keizer.

Zoo ziet gij, dat in hoogadellijk bloed ook heiligheid kan huizen, dat onder een waaienden vederbos een eerlijk geweten kan steken, dat onder den adellijken helm somtijds een groot geloof is te vinden.

De soldatenstand, een wonderlijke carrière. In het latijn heet *oorlog bellum*, en velen meenen dat dit is afgeleid van

bellua in het hollandsch *een wild dier*. Zoo zijn vele soldaten om hun ongebonden leven niets anders als wilde dieren, zooals vossen, wolven, honden, leeuwen en tijgers.

De H. Athanasius merkt zeer juist op van de Israelieten, dat als zij ten oorlog trokken, de ark des Verbonds waarin de tafelen der wet verborgen lagen, voor het front van het geheele leger moest worden vooruit gedragen, om aan alle soldaten daardoor te verstaan te geven, dat zij de tien geboden die in deze twee tafelen waren gehouwen, altijd voor oogen moesten hebben. Hoort gij dit, gij ridderlijke, strijdbare christen soldaten? De tien geboden op twee tafelen geschreven moesten voorheen de voorhoede der Israelieten zijn. Maar God beter 't, tegenwoordig zijn de tien geboden de achterhoede. Hoe houdt gij ze? Laat eens zien. „Gij zult in één God gelooven." Hoe velen zijn er onder u die niet gelooven dat er een God in den hemel en een duivel in de hel is? Hoe menig gelooft slechts in den god van het geld?„ Gij zult den naam van God niet ijdel gebruiken." Kan wel een heiden, een Turk of een Jood Hem erger lasteren als gij? „Gij zult den sabbath heiligen." Wie richt meer op Zondagen een afgodsaltaar op aan Bacchus door eten, slempen en spelen als de soldaten? „Gij zult niet doodslaan." Ei, in een veldslag, in een charge, in een stormlooperij is dit geoorloofd, maar gij zijt dapper buiten het gevecht, gij ontneemt uw evenmensch have en goed, en geef hij het niet gewillig over, zet gij hem 't geweer op de borst, hakt, schoot en schiet hem neer. Hoevelen duelleeren om een bagatel en worden aldus op de slachtbank van den duivel uitgestrekt voordat zij ooit een vijand gezien of kruiddamp geroken hebben? „Gij zult geen onkuischheid bedrijven." Ach! hoemenig eerbare dochter hebt gij door uwe goddelooze beloften, door uwe sluwe liefkozingen eer en goeden naam ontroofd? En als gij dan uw schanddaad hebt gepleegd, verlaat gij haar trouweloos en

gemeen, ja kunt uw eigen goddeloosheid niet zwijgen maar beroemt u nog op uw eerloosheid. Wat zeg ik, zelfs echtgenooten zijn voor u niet veilig. Wat zal ik zeggen van het zevende gebod, daar bij de soldaten het stelen en rooven zoo algemeen is, als bij de Zwaben de haverbrij? O Heer Jesus Christus, indien gij zelf in een of ander kerk een zijden, fluweelen, of met parelen bestikten mantel om hadt, de soldaten zouden U dien wel uittrekken, evengoed als de Joden die U bij uwe geeseling van uw kleederen beroofden.

Een reiziger ontmoette eens een soldaat, die hem vroeg zijt gij van adel? Neen, zeide de reiziger. Welaan dan, sprak de soldaat, trekt dan zelf uw schoenen en uw jas maar uit en geef mij die terstond maar hier; waart gij van adel geweest, dan zou ik zelf u het uitgetrokken hebben. Dankt je de drommel voor die beleefdheid.

Zeker boer, die door een soldaat gevraagd werd, hoe het kwam dat daar ter plaatse geen misdadigers aan den galg hingen, antwoordde zeer snedig: dat komt, omdat alle dieven en roovers in den oorlog zijn. Zoo is het dan waar wat de dichter Virgilius gezegd heeft:

Nulla fides, pietasque viris qui castra sequuntur.

dat is:

Geen trouw, geen eerlijkheid vindt men bij de soldaten,
Pas op en wil u dus nooit op hun woord verlaten.

Wat zijn de meeste kanonniers? Kwasten met weinig duiten en veel getiers. Wat zijn de meeste dragonders? Plunderaars, roovers, vrijbuiters, en weinig bizonders. Wat zijn de meeste mineurs? Lafbekken, slenteraars en rare sinjeurs. Wat zijn de meeste soldaten? Wilde menschen en leugenaars als zij over oorlog praten. Dus, jullie soldaten, trekt nu allemaal je schoenen uit en loopt op een draf naar de hel, want er bestaat voor u geen ander kwartier.... (?)

Neen, neen, om den dood niet. Ook in den soldatenstand kan men zalig worden. Want heeft Christus de Heer zelf niet dien soldaat te Caphernaum geprezen om zijn ootmoed en beleefdheid? Mat. 8. Immers toen de goedertieren Heiland te Caphernaum was, kwam er een hoofdman tot Hem die sprak: Heer, mijn knecht ligt te huis ziek aan de jicht en lijdt vreeselijke pijnen. O, gij zorgvuldige hoofdman, hebt gij nog wel uws gelijken, die evenals gij zoo ijverig zorgen voor hunne onderhoorigen? Deze goede officier zal zijn soldaten wel niet beknibbeld hebben in het traktement dat dezen toekwam. Hij was verder zoo ootmoedig, dat Hij tot Christus zeide: O Heer, ik ben niet waardig dat Gij onder mijn dak komt, doch spreek slechts één woord en mijn knecht zal gezond zijn. Over dezen hoofdman heeft Christus zich zoozeer verwonderd, dat Hij met zijn allerheiligsten mond zeide: zulk een groot geloof heb ik in Israël niet gevonden. Deze soldaat is het voorbeeld voor alle andere soldaten. De groote kerkleeraar Ambrosius prijst dezen officier ten zeerste en vermeldt verder dat deze een godvruchtige, redelijke, eerlijke, oprechte man was. Dus kunnen ook de soldaten zalig worden.

Reeds in meer van mijn geschriften heb ik verteld, dat niet vele jaren geleden er een soldaat heeft geleefd, te Bonn niet ver van Keulen geboren. Nadat deze op het slachtveld was gesneuveld en bij een dorren boom begraven was, begon deze boom op hetzelfde oogenblik te groeien, en ook nog ten huidigen dage geschieden daarbij vele wonderen.

Onder het Oude Testament vinden wij een heilig soldaat, Josuê, onder het Nieuwe Testament een heilig soldaat Mauritius.

Onder het Oude Verbond lezen wij van een heilig soldaat, David, onder het Nieuwe van een heilig soldaat, Sebastianus.

Onder het Oude Verbond treffen wij een heiligen soldaat aan, Judas Machabeus, onder het Nieuwe een heilig soldaat, Florianus.

Zoo kan ook onder een ijzeren pantser een gouden geweten

verborgen zijn; en kan ieder soldaat onder het schieten een schietgebed tot God doen.

Wat zijn de kooplieden? Een gevaarlijke staat die der kooplieden. Het evangelie meldt van een reiziger die van Jerusalem naar Jericho ging, doch onderweg door roovers werd aangevallen, die hem niet alleen alles ontnamen, maar nog daarenboven zoo op slagen onthaalden, dat hij halfdood bleef liggen. Vele schrijvers hebben over deze parabel nagedacht en gevraagd wat deze reiziger mocht zijn? Wat ambacht of professie hij had? Of hij een ambachtsman was, een marskramer, een student die een vacantiereis deed, of een postbode? Ik ben van gevoelen met eenige anderen, dat het een koopman geweest is die op jaarmarkten reisde en daarbij een flinke som geld verdiend had; zooals de kooplieden gewoonlijk doen die heen en weer reizen, dan naar Leipzig, dan naar Frankfort, dan naar Neurenberg, Weenen, Gratz, Praag enz. evenzoo zal ook deze op markten gereisd en veel geld verdiend hebben. Doch hoe komt het, dat de priester en de leviet die denzelfden weg passeerden, door die roovers niet werden aangevallen? Wel, de roovers zullen gedacht hebben: wat zullen we met die arme drommels beginnen, doch de kooplui verdienen veel geld als zij op de jaarmarkten de koopers flink afzetten en ferm bedriegen. Want zij verkoopen hun steen, gruis en vermolmd hout voor Spaansche snuif, perzikpitten voor amandelen, kalk voor keulsch krijt, gips voor geprepareerde kreeftenoogen, morellebladeren voor laurierbladeren, notenbladeren in het sap van pruimeboomen gelegd voor Havanatabak en wilde voor echte saffraan. Zoo zullen die roovers wel gedacht hebben.

Ik kan mij niet begrijpen waarom de kooplui en winkeliers bij den Heer Christus in zoo'n slecht blaadje stonden, doch de waarheid zegt mij hier omtrent de evangelist Lucas cap. X, want niet eenmaal, maar dikwijls verkochten zij in den

tempel allerlei waren, en wel zulke die voor den offerdienst niet noodig waren. Daarom joeg de Heer bij zijn eerste intrede hen er uit, zeggende: Mijn huis is een bedehuis, maar gij maakt er een moordhol van. Allerliefste Heiland, deze kooplieden hebben toch niemand omgebracht, hoe kunnen zij den tempel dan tot een moordhol maken? Duiven verkoopen is toch geen moord, fluweel en zijde venten geen manslag, andere dingen te gelde maken toch niet moordzuchtig. Ja, ja, zegt Christus, het zijn moordenaars, omdat zij de menschen te veel geld afpersen voor hun verlegen en bedorven waar en de koopers aldus bedriegen en uitzuigen. Lieve kooplui, neemt het mij niet kwalijk, dit is maar al te waar.

Er kwam eens een knecht in een winkel die aldus den koopman aansprak: U zal toch wel geen winst willen hebben op waren die gij levert aan mijnen heer, uw allerbesten vriend? Juist, sprak de koopman, juist daarom wil ik er op verdienen wijl uw meneer mijn vriend is, want aan mijne vijanden kan ik niets verdienen, daarom moet ik het aan mijn vrienden zoeken te doen. Dikwijls heb in de H. Schrift gelezen dat de publicanen en openbare zondaars bij Christus den Heer zijn gekomen. Luc. 15: 1. Nu mocht ik wel eens weten wie die zondaars geweest zijn. De geleerde kardinaal Hugo legt dit aldus uit: „Erant, zoo zegt hij, campsores, negotiatores, mercatores, qui saeculi lucra per negotia scrutabantur," het waren marktkramers, kooplieden, en allerlei handelaars, die niets anders zochten als gewin." Als nu de kooplui op één lijn gesteld worden met tollenaars, afzetters en andere openbare zondaars, dan is het onmogelijk dat zij zalig kunnen worden? Daarom ook heeft Chrysostomus gezegd: moeielijk is het voor de kooplieden om in den hemel te komen. Loopt dus jullie kooplui en handelaars op de kloosters los, laat u daar het haar afscheren, doet boete in de cel, opdat gij niet in een gevangenis van vuur eeuwig moet huilen en klappertanden.

Hola! ik heb mij vergist, en wil het verbeteren. Gij behoeft geen monnik te worden om in den hemel te komen, want gij kunt in uw koopmansstand wel vroom en heilig leven. Want wat is Job geweest, deze heilige man? Misschien zal deze of gene mij antwoorden, dat hij geen koopman is geweest, want dat hij volgens de schriftuur wel eenige duizende ossen, eenige duizende ezels, eenige duizende kameelen, eenige duizende runderen en schapen gehad heeft maar dat daaruit niet volgt dat hij koopman was. Hierop antwoord ik weer: deze kan hij allemaal niet voor eigen gebruik gehad hebben, maar hij heeft daarmede moeten schacheren en handel drijven; dat is zeker. En toch heeft hij bij al zijn koopen en verkoopen zoo heilig, zoo geduldig, zoo vroom en oprecht geleefd, dat tot op dezen dag zijn lof door de geheele wereld wordt verkondigd. Zoo kunnen alle koopliedeu zijn. Wat dan?

Alsof het niet zijn kon, dat iemand zwarte kolen verkocht en daarbij geen rein geweten kon hebben?

Alsof het niet zijn kon, dat iemand in Engelsch lijnwaad handelde en daarbij geen engelachtig leven kon leiden?

Alsof het niet zijn kon, dat iemand ijzer en staal te koop had en daarbij geen zacht en barmhartig gemoed kon hebben?

Alsof het niet zijn kon, dat iemand in galanterie deed en daarbij ook proper, net en galant op zijn ziel kon zijn?

Alsof het niet zijn kon, dat iemand in varkens handelde en toch niet als een varken, maar als eerlijk mensch leefde? Zonder twijfel ja, en misschien zullen wij op den jongsten dag meer kooplui en handelaars aan Christus' rechter zijde zien staan als anderen. Het is dus zeker, dat ook de kooplui en handelaars met hun negoties, masselematten, en zaakjes in den hemel kunnen komen.

Of de boeren ook zalig kunnen worden, is een groote en gewichtige vraag. Boeren zijn boeren. De eerste boer was

al een schelm, met name Cain. Gen. 4: 2. „Cain autem erat agricola" „Cain was een boer." Deze heeft den eersten doodslag begaan en is als boer het eerst in de hel gekomen.

Christus de Heer is in Judaea heen en weer gereisd en heeft bij onderscheiden lieden zijn intrek genomen, doch als hij geoordeeld had dat de boeren evengoed waren als andere menschen zou hij hun die eer ook wel eens hebben aangedaan.

De boeren nu gaan hier groot op, dat de Heiland dikwijls zijn hemelschen Vader of zichzelf bij den akkerman heeft vergeleken zooals b. v. waar Christus aldus begint: een zaaier ging uit om goed zaad op zijn akker te zaaien. Doch nu moeten de boeren ook weten, dat de duivel ook een akkerman is die slecht zaad onder de tarwe zaaide. De boeren lijken meer op den laatsten als op den eersten zaaiër. Want wie scheldt en vloekt meer als een boer? Wie weet minder van God als een boer? Wie is valscher en bedriegerlijker als een boer? Een listige zet van zeker boer is algemeen bekend.

Er was namelijk zeker boer, die een vracht hout naar de markt droeg en daar hij onder zijn zware vracht niet vooruit kon zien, riep hij gedurig: Zie toe, uit den weg! uit den weg! Een verwaand en hoovaardig edelman wil echter niet voor een boer wijken, doch de laatste stoot den edelman met zijn hout op den grond. De edelman echter klaagde den boer aan en deze moest dus voor den rechter verschijnen. Toen de boer daar nu stond hield hij zich alsof hij stom was en geen woord kon zeggen. Na lang wachten echter barstte de edelman in toorn los en zei: Mijnheer de rechter, die schelm kan wel spreken, want hij riep: zie toe, uit den weg! uit den weg! Zoo, sprak de rechter, heeft de boer dat geroepen, maar waarom is u, mijnheer, dan niet uit den weg gegaan? Hierdoor had de boer zijn pleit tegen den edelman gewonnen? O boer, o boer.

Een andere boer beloofde eens een advocaat honderd gulden, als deze hem kon leeren alle processen te kunnen winnen.

Ja wel, sprak de advocaat, gij moet maar dapper liegen. De boer probeerde dat, hij loog en ontkende alles en won aldus menig proces. Maar als nu de advocaat zijn honderd gulden opeischte, ontkende hij tegen hem ook dat hij dit schuldig was en won het ook tegen den advocaat. Hieruit nu kan men duidelijk afleiden, dat de boeren gerekend moeten worden onder het door God verworpen onkruid en den duivel eenmaal tot dorscher zullen hebben in de hel, waar dan de eene vlegel den ander ferm zal uitdorschen?....

Neen, neen, lieve boeren, gelooft dat toch niet, gij kunt ook hemelburgers worden. In den boerenstand is zoowel een ladder die ten hemel voert als bij den geestelijken stand. Wat was de vrome patriarch Jacob? Een edelman zeker niet, een geestelijke ook niet, maar een boer, die schapen en koeien hoedde en zich met boerenwerk bezig hield. Terwijl deze eens naar Mesopotamie ging, nam hij onder weg zijn nachtrust op den harden grond, een steen was zijn hoofdkussen en zijn deken de hemel. Mijn God, hoe dikwijls gaat het evenzoo bij de arme menschen toe! Op dit zijn leger vertoonde hem God in den slaap een ladder, die tot aan den hemel reikte, om aan te toonen, dat het verachte boerenvolk ook deel heeft aan den hemel. O, hoeveel heilige boeren telt niet de heilige catholieke Kerk die onder hun zwaren arbeid en tusschen de distelen en doornen de kroon der heiligheid hebben gevonden. Rentigermes een heilige boer, Fortunatus een heilige boer, Lambertus een heilige boer, Isidorus een heilige boer, Leontius een heilige boer, Oelbertus een heilige boer, Theodulphus een heilige boer, Cristinus een heilige boer, Spiridion een heilige boer, ja men zou geheele litanieën van heilige boeren kunnen opmaken. Hieruit volgt dat men in den boerenstand ook heilig kan leven.

Het is in 't geheel geen nieuws, dat onder een arme stroohut de geestelijke liefde brandt; het is geen nieuws dat een

vervallen boerenhuis een tempel Gods is; het is geen wonder als God bij een landman best zaad uitzaait. Het is geen nieuws als onder een vuile kap de glans van heiligheid is verborgen; het is geen wonder als God in een paarden- en beestenstal is, zooals Hij geweest is in den stal van Bethlehem. Daarom stemmen de twee woorden *coelicola* (hemelbewoner) en *agricola* (landman) zeer wel overeen en is deze stand ook een trap ter zaligheid. Er is dus geen stand, waarin men God niet kan dienen.

In zijn beschrijving van het hemelsch Jerusalem zegt de H. Joannes het volgende: Ik, Joannes heb in de woestijn in een geestverrukking gezien het hemelsche Jerusalem met twaalf poorten; drie naar het Oosten, drie naar het Westen, drie naar het Noorden, drie naar het Zuiden. Over deze poorten schrijft de H. Dionysius: Joannes heeft naar ieder windstreek drie poorten gezien om te beteekenen dat van alle kanten en hoeken der wereld de menschen kunnen zalig worden. Hierna zag ik Joannes vele duizende en duizende heiligen Gods uit het volk van Israël. „Vidi turbam magnam quam dinumerare nemo poterat," „ik zag een groote menigte die niemand kon tellen." Wat waren dat voor lui? Misschien Kluizenaars, Karthuizers, Augustiners, Jesuiten, Capucijnen? Of misschien Keizers en Koningen? Neen volstrekt niet; „ex omnibus gentibus et tribubus," „uit alle geslachten, talen, volkeren en naties." Het woordje *turbo* beteekent menigte, en hieronder begrepen allerlei soort van menschen en van verschillenden stand ook. Deze allen waren in het boek des levens ingeschreven.

Daarboven is Petrus die visscher geweest is.
Daarboven is Paulus die tente- en tapijtemaker geweest is.
Daarboven is Lucas die schilder geweest is.
Daarboven is Ivo die advocaat geweest is.
Daarboven is Cosmas die dokter in de medicijnen geweest is.

Daarboven is Mauritius die soldaat geweest is.
Daarboven is Eustachius die jager geweest is.
Daarboven is Qualbertus die slager geweest is.
Daarboven is Isodorus die boer geweest is.
Daarboven is Servulus die bedelaar geweest is.

Nu kan de een of andere snaak mij zeggen: als dus iedereen, welk ambacht of beroep hij ook hebbe, in den hemel kan komen, dan is het spreekwoord wel waar dat zegt: de hemel is niet voor de ganzen gemaakt. Ja, zekerlijk, gij hebt gelijk; gelooft mij, jonge dochters, de hemel is niet voor de lepelganzen, noch, hoort gij oude vrouwtjes, voor de klapganzen, ook niet, gij stadsche popjes, voor de pronkganzen, noch voor de wilde ganzen, zooals losbollen en dronkaards. Voor de andere ganzen is de hemel wel, als zij maar goed tam zijn. Als de ganzen drinken rekken zij hun hals uit en kijken naar den hemel als wilden zij God dank zeggen voor dien dronk. Zoo moet ook ieder in zijn stand en met zijn stuk brood tevreden zijn en niemand benijden, ja onder zijn werk altijd aan den hemel denken, en denkt hij niet aan den hemel, dan is hij een rechte lummel. Amen.

EINDE VAN HET DERDE EN LAATSTE DEEL.

INHOUD.